SZAMOS RUDOLF

KÁNTOR NYOMOZ

SZAMOS RUDOLF

KÁNTOR NYOMOZ

SZAMOS RUDOLF

KÁNTOR NYOMOZ

HATODIK KIADÁS

ZRÍNYI KATONAI KIADÓ
BUDAPEST, 1977

© SZAMOS RUDOLF 1977

LUX

Egész éjjel szakadt a hideg áprilisi eső. A bokor alja, ahol feküdt, tocsogós sárrá ázott. Rosszul aludt. Nyugtalan, rövid álmában fel-felnyüszített, ilyenkor úgy érezte, belefullad a parttalan vízbe, holott csak az orra lógott a feje alatt szaporodó tócsába. Felriadt és tüsszögve próbálta cimpái közül kifújni a latyakot. Amióta hetekkel ezelőtt hazulról elszökött, hasonló kellemetlen éjszakára nem is emlékezett. A bőrébe szívódó hideg víz lompos csomókba tapasztotta szőrét és egész testét borzongatta a fázás. Végül a múzeum fala mellett véletlenül egy padra bukkant, amely alatt nem volt annyira nedves a föld. Behúzódott a pad alá, lassan újra elnyomta az álom és a szélvédett helyen felmelegedett teste is.

Hajnal felé vakító fényre riadt. A csattanás szinte megsüketítette. Viharos szél csavarta a ligeti fák koronáját, zúgott, jajongott a sötétség, és a kutya rémülten fúrta fejét a fal és a padláb szögletébe. A fülét azonban nem tudta bedugni. A villámlást csukott szemén keresztül csak halványan látta, de a borzalmas hang, a gurgulázó dörgés a dobhártyáját tépte. A rémület kínjában a földet kaparta, csak elbújni, minél mélyebben a földbe ásni magát, hogy a félelmetes villanások és a dühödten csattogó dörgések utol ne érjék.

Hogy megszökött hazulról, annak egyik fő oka a tűz volt. Gazdája kölyökkora óta a tűzzel kínozta. Az ölébe szorította, hogy moccanni se tudott, és azután az orra, a szeme előtt undorító sercegés nyomán fellobbant a gyufa lángja. Hiába vergődött, kapálódzott, vinnyogott, hiába me-

redt rémülten a szeme előtt ugráló sárga lángra – megszabadulni nem tudott tőle. Kínlódása láttán gazdája nagyokat röhögött. A láng egyszer megperzselte bajszát is és a fájdalomtól, a rémülettől a gazda ölébe pisilt, mire az dühödten a földhöz csapta és belerúgott.

Azóta is reszketett a lángtól, az ordító, csattanó zajtól. A vihar kavarta félelem ezért szinte eszét vette. Kétségbeesésében megfeledkezett gyötrő éhségéről. Fogadkozott, csak egyszer szabaduljon meg, erre az elátkozott helyre többé soha nem jön. Ha tegnap, a Béke és a Dózsa út sarkán, a hentesüzlet előtt nem úgy történik minden, ahogy történt, akkor nem erre, hanem vissza az ismerős angyalföldi grundok felé rohant volna. Szerencsétlenségének az éhség volt az oka. Már napok óta alig evett valamit és ahogy a sarok felé közeledett, a levegőben váratlanul izgató szagok úsztak feléje, remegő orrlyukán keresztül bebújtak az agyába, s többé nem tudott szabadulni tőlük. Mohóság támadt fel benne, és a csavargások heteiben kialakult óvatosságról is megfeledkezett. Az utcán csak a szagok, a csábító illatok léteztek számára, amelyek nyomában, mit sem törődve a csörömpölő villamosokkal, rohanó autókkal, keresztben átvágott az úttesten. Annyira éhes volt, hogy az sem érdekelte, hozzáér-e az emberekhez, vagy sem. Ahogy a szagok forrásához közeledett, már nem a kocsiút és járdaszegély találkozó vonalán rohant, hanem a járdán, ahol az általa olyannyira gyűlölt kétlábúak nyüzsögtek. Azért járt magányosan a kocsiút szélén, mert a szagukat is utálta. Gyáváknak tartotta őket, akárcsak volt gazdáját, aki nemcsak a lánggal kínozta, de a csontról is minden húst lerágott és csak ezután hajította eléje. „Na, zabálj!" – mondogatta olyankor a gazda és kínlódásán, ahogy a hússzagú csontot szopta, rágta, megint csak nagyokat nevetett. Volt gazdájának a húsról, csontról és kutyáról sajátos elmélete volt: szerinte a kutya csak a csontot szeretheti, mert a hústól kihullik a foga.

Bezzeg tegnap délután, a sarkon, az igazi hús szagával találkozott, s ahogy közeledett a csábító illat forrásához, a nyála is csurogni kezdett. A szagok egy nyitott ajtó elé

csalták, és könnyelműen be akart menni, amikor maga előtt egy hatalmas kutyát vett észre. A kutya a falon ült és epedve nyalogatta a szája szélét, mint ő, s közben csak bámulta az orra fölött lógó kolbászfonatot.

Türelmetlenül ugrott volna már, ám az óvatosság ösztöne az utolsó pillanatban visszafogta nekifeszülő izmait. Izgatott félmozdulatokkal leste a kolbászt meg a kutyát, s közben a szagok szinte teljesen eszét vették. Miért nem ugrik a kutya? – töprengett. Az ostoba, ha felállna, ugrás nélkül is elérné – állapította meg. A tehetetlen mozdulatlanság láttán lassan forrni kezdett benne a méreg. Végül nem bírta tovább, kicsit hátrébb húzódott és feszülő lendülettel felpattant a falon csüngő kolbászokig.

Foga azonban nekikoccant a vélt zsákmánynak és az orrába éles fájdalom hasított. Visszahuppant a járdára, és rémületében a sarokig rohant. Az ütéstől kissé kábultan rázta fejét. Először arra gondolt, a kutya támadt rá, ezért dühösen vicsorított, miközben a sarkon vad elszánással hirtelen visszafordult. Ha bárki jön utána, azzal most megverekszik, határozta el, de nem üldözte senki. Értetlenül nézett a hentesbolt bejáratára, ám egyedül csak a szagok jöttek utána. Visszasettenkedett, és töprengve figyelte a falon ülő kutyát. A kolbászfüzér is ugyanolyan mozdulatlanul lógott. Elvétette volna az ugrást? Lehetetlen. Pontosan kiszámított mindent, és ugrást ő még sohase tévesztett. A biztonság kedvéért ide-oda mozgatta orra hegyét és ebben a pillanatban halvány gyanú derengett fel agyában, mintha odafent a koccanásnál nem az ajtó előtt lent úszó szagot érezte volna. Lehet, hogy a szeme becsapta? Ezt nem hagyhatta annyiban. Sunyin, óvatos léptekkel a feje fölött ülő kutya alá húzódott. Csendesen morgott egyet. Semmi válasz, holott erre a fenyegető és kihívó morrantásra a leggyávább korcsok is válaszolnak, még ha utána nyomban futásnak is erednek.

Érthetetlen. Itt valami új, eddig ismeretlen helyzetbe került. Meg kellett róla győződnie. Lassan két lábra emelkedett és mellső tappancsait tapogatózva a fali kutyának támasztotta. Mivel az erre az érintésre sem mozdult, odaszi-

matolt. Kesernyés festékszag áradt a kutyából és ekkor döbbent rá, hogy feljebb, a kolbásznál, az imént is ugyanezt érezte. A felismerés nyomán keserű düh tört agyára. Már nem volt kétséges: rútul rászedték. Sem a kutya, sem a kolbász nem valódi. Ekkor háta mögül hangokat hallott. „Nézd anyu, milyen mókás. Nyalja a képet, azt hiszi, hogy igazi." Az emberek nevettek és ő soha annyira nem gyűlölte volt gazdáját, mint amikor az hangosan nevetett rajta. A legszívesebben nekiugrott volna az embereknek, de nagyon éhes volt és elkeseredésében behúzott farokkal, megszégyenülten eloldalgott. Már restellte, hogy az éhség ennyire megzavarta és megfeledkezett anyja tanításáról, aki szerint a szeme becsaphatja a kutyát, de a szimata soha.

Morgolódó rosszkedvvel fordult be a Dózsa György útra és arra sem ügyelt, hogy nem a járda szélén, hanem a fal mellett üget. Gyilkos kedve támadt. Az utóbbi napokban annyi bosszúság érte. Kizavarták a grundról, ahol az üres fakalyibában már egy hete nyugodt és meleg vackot készített magának. Belekeveredett a város forgalmába, és az egyre magasabb házak, az egyre nagyobb tömeg lármájában nyugodt zugot nem talált magának. Idegesítették az emberek is, állandóan ügyelnie kellett rájuk, nehogy a közelükbe kerüljön. Délelőtt utcahosszat hajszolták a sintérek, és az acélhurok a farka végéből is lenyúzott egy szőrcsomót. Ennivalót se tudott szerezni, és csak loholt az utcákon, de meddig bírja mindezt? Néha már odáig züllött, hogy irigykedve nézte a pórázon vezetett kisebb-nagyobb kutyákat. Azok legalább enni kapnak az embertől. Csak ő olyan szerencsétlen, hogy még mindig nem talált igazi gazdára, pedig elmúlott már másfél esztendős. Hol van a gazda, a jóságos, a mindenkinél bölcsebb, akiről kölyökkorában olyan sokat mesélt az anyja. Ha ez eszébe jutott, ellágyult, ám utána nyomban szégyenkezve elhessegette fejéből az érzelgős gondolatokat. Arra, hogy esetleg benne lenne a hiba, nem is gondolt. Neki szabadság kellett. Menekült az embertől. A sok nyimnyámnak meg fogja mutatni, hogyan élhet egy magafajta önérzetes és jó családból származó német juhászkutya az ember nélkül. Töprengéseiből ínycsik-

landozó illat rázta fel. Magasra kapta fejét, orrát az ingerlő szag nyomába fúrta, és szinte megremegett, amikor váratlanul, alig néhány lépésnyire maga előtt felfedezte a húst. Fekete ruhás asszony kezében himbálódzott a kosár, és a kosár nyitott hátsó részéből félig kicsüngött a csábító csemege.

Nem ismerte ugyan az „alkalom szüli a tolvajt" mondását, de nem habozott. Villámgyors mozdulattal már ugrás közben megragadta a kosárból kilógó húsdarabot. Egy rántás – s már az övé volt. Farkát hasa alá csapta és vadul az aluljáróba rohant, mikor utolérte a kiáltás: Fogják meg! Tolvaj!

Szerencséjére kevesen jártak arra, ám valaki mégis útját akarta állni. Szeme vérbe borult, nem, ha beledöglik, akkor sem hagyja, hogy elvegyék tőle. Az útját álló embernek is nekiugrott volna, ám az utolsó pillanatban felvillant agyában, ha most támad, elveszti a fogai között szorongatott húst, azt a kis maradékot, amit a papírcsomagból kihullott többi mellett még a fogai között tartott. Támadás helyett oldalt ugrott, és inaszakadtából a közeli park felé rohant.

Lihegve ért a tó partjára, közben hátra-hátrasandított, s amikor végleg meggyőződött róla, hogy senki sem üldözi, fokozatosan lassított, majd egy sűrű cserjésbe húzódva kimerülten hasra rogyott. Zsákmányát maga elé tette és fejét kinyújtott mellső lábaira fektette. Mélyeket szippantott az orra előtt heverő nyers hús illatából, és mintha most győzne rajta, mohón beleharapott.

A liget felől cikázó villámok fénye, a pad alatt ugráló árnyékok, a dörgés, melytől megfájdult a dobhártyája, a félelmetes megtorlás nemezisét keltette fel benne, és a reszketve lapuló kutya azt hitte, mindez azért történt, mert életében először közvetlenül az ember kezéből rabolta el az élelmet. Úgy érezte, a fölötte tomboló borzalmas vihar az ember parancsára támadt, hogy bosszút álljon rajta. Félelmében annál nyomorultabbul érezte magát, minél jobban rádöbbent, egyedül van. Sehol egy emberi hang, pedig most

azt se bánná, ha a padon ülne fölötte valaki. Jaj, de elátkozott ez a hely! Ha élve kikerül innét, menekülnie kell. A recsegő fák, a lombok között huhogó szél, a láthatatlan dörgés . . . Reszketve vinnyogott és fogadkozott, soha többé nem lop az embertől, csak egyszer menekülhessen meg ép bőrrel. Kellett neki csavargás? Ha a tüzes fények itt is utolérik? S míg így fogadkozott, lassan elhalkult a dörgés és az ijesztő fények helyébe szürke derengés lépett. Fülében tompán zsongott a váratlan csend. Hallgatódzott. Csupán a levelekről hulló kövér esőcseppek kopogtak. A fák is megnyugodtak, minden csendes volt, amikor még mindig reszketve, végre óvatosan kidugta a fejét a kaparékból. Zavartan pislogott és gyanakodva figyelte a homályból kibontakozó árnyakat. Végre felbukkant a nap és meggyőződhetett róla: él. Első felismerésében boldogan vakkantott, majd szelesen ugratni akart, de hátát a pad ülőkéjébe verte. Sebaj! Hisz a fájdalom újabb bizonyosság, hiába küldte rá az ember a félelmes sötétségben villámló tüzeket, a dobhártyáját szaggató, rettenetes hangokat, nem tudta őt elpusztítani. Előmászott rejtekhelyéről és nagyot nyújtózkodott. Szembefordult a fák között átsütő felkelő nap sárga fényével.

Már nem is fázott. Pompásan langyos lett az idő. Örömében először hemperedett egyet-kettőt, majd lerázta magáról a félig megszáradt csatakos sarat. Ráadásul micsoda szerencse! A pad alatt száraz zsíros kenyérre bukkant.

Félelme amilyen gyorsan jött, el is illant. Amikor a sétaúton megpillantotta az első sietősen lépkedő embert, önbizalma visszatért. Jó ideig tétován szemlélődött, ide-oda futkosott, és azon töprengett, mit is csináljon. Körbe szimatolta a bokrokat, s közben minden, a viharban és félelemben született fogadkozását elfelejtette. Céltalanul ődöngve jutott el a tó partjára. Véletlenül rátalált előző napi étkezőhelyére, és ebben a pillanatban újra megrohanta az éhség. Lázasan kutatott, ám sehol egy morzsa. Pedig de jó volna most egy kis hús, s milyen jó lett volna, ha a zsákmány egy részét elássa. Elásni? Ugyan! Egyszeri jóllakásra sem volt elegendő, nemhogy tartalék jutott volna belőle.

Ekkor felcsillant a szeme. Remek ötlete támadt. Visszamegy a tegnap felfedezett hentesüzlethez, de most már nem fog ácsorogni az ajtóban, hanem egyenesen beoson. A gondolatra máris összefutott szájában a nyál, és tétovázás nélkül ügetve elindult az aluljáró felé. Ravasznak lenni, csak ravasznak, hajtogatta magában. Úgy érezte, nem csak ravaszabb, de okosabb is az embernél, aki lám, tegnapi rablását hiába akarta rajta dörgéssel-villámlással megtorolni – nem sikerült. Hisz itt van, él, és pompás a kedve.

A hentesüzlet ajtaját nyitva találta. Röpke megvető pillantást vetett a cégérre festett kutyára. Most már nem csapja be a szeme. Óvatosan bekukkantott az ajtón, s mivel a boltban senkit sem látott, belépett. A hátsó helyiségből egyenletes csattogás hangzott, de ez nem zavarta. Magasra kapott fejjel először elszaladt a hosszú pult előtt, s közben igyekezett a legjobb illatot árasztó helyet megjegyezni magának. Visszafelé jövet fel is ágaskodott, ott, ahol nagy halom kolbász hevert a pulton. Már-már elkapta fogával a felső karikát, amikor éles kiáltás harsant a fülébe. A váratlan emberi hangra megrettent, és otthagyva kolbászt, hentest, kirohant az utcára. Nyomában bántó, sipító hang szegődött: „Piszkos dög." A hentes ordított.

Már messze, a Béke úton járt, amikor bánatosan megállapította: az emberi kiabálástól még mindig megijed. Nem bírja elviselni a lármát. Nehezen ismerte el, de a tudata mélyén ott lapult, hogy túlságosan tiszteli még az embert. Ha egyszer egyet legyőzne közülük, akkor bizonyára nem rezdülne össze ilyen gyáván. Egyet, csak egyetlenegyet! Vicsorgott, mintha máris a nagy ellenféllel állna szemközt. Annak az egynek megfizetne mindenért, minden keserűségért. Hiába, így nem lehet élni. Maholnap a koplalástól ereje sem lesz, és erő nélkül hogyan győzzön az emberen?

Idáig jutott tépelődéseivel, amikor alig néhány lépésnyire vele szemben, a járdán, megállt egy fényes bundájú, erős, előkelő tartású, nála magasabb német juhászkutya.

„Micsoda gyönyörűség" bámult rá a csavargó és ez a pillanat elég volt arra, hogy ügyet se vessen a fekete csíkok-

kal tarkított anyakutya mellett álló emberre. A kóbor, kopott eb mindenről megfeledkezett. Ilyen gőgös és mégis természetes gyönyörűséget még sosem látott. Rápillantani, a közelségéből áradó szagot beszippantani és mámorosan beleszeretni – egy pillanat műve volt. Nyomban barátságos farkcsóválással jelezte közeledési szándékát, ám a hatalmas anyakutya válaszra sem méltatta.

– Gyere, Kofa, hagyd – szólalt meg ekkor a kutya pórázát tartó ember és Kofa félrefordított fejjel, gőgösen lépkedett el a csapzott, piszkos és sovány csavargó mellett.

A kóbor eb tisztes távolból ugyan, de ellenállhatatlan kényszernek engedve követte Kofát. Furcsa érzés kerítette hatalmába. Megragadta a másikból áradó izgató szag s szilárdabban, mint a legerősebb póráz, orránál fogva vezette. Csak Kofa érdekelte és még azt sem vette észre, hogy a kutya mellett sétáló ember milyen fürkésző szemmel lesi minden mozdulatát. Félrehajtott fejjel nézte Kofa harmonikusan ringó járását, magába itta bundája szagát, és hiába korgott a gyomra, a szíve egyre hevesebben vert. Nem érdekelte, merre járnak, eldöntötte magában, ahová ez a gyönyörűség tart, ő is odamegy.

Kofát idegesítette a csapzott szőrű és ápolatlan aszfaltbetyár szemtelensége. Ahogy észrevette a nyomában kullogót – legszívesebben visszafordult volna, hogy alaposan helybenhagyja. Különben sem volt barátkozó kedvében. A gazda akarta ezt a sétát és ő ellenkezés nélkül jött, hiszen három hete, amióta a kölykei megszülettek, ki se mozdult mellőlük a boxból. Egyébként nem ártott ez a kis mozgás, de azért jobban szeretne már odahaza lenni. Érzelmei újra meg újra öt kölykéhez húzták vissza. Valahányszor eszébe jutottak, jóleső bizsergést érzett belül a szíve táján. Aggódott is. A kölykök már mászkálnak – és az apjuk nincs a közelükben. Hajnalban munkába ment, és ki tudja, mikorra ér haza. Ismerte azt a munkát, tudta, milyen szeszélyes és veszedelmes. Kormos ugyan bátor, okos és erős, mégis folyton aggódik érte. Ez az örökös aggódás . . . A kölykök felől ugyan nyugodt lehet, hiszen a telepen hozzá hasonló komoly, keményen dolgozó német juhászok laknak, dehát az

anyai szív sosem tud teljesen megnyugodni. És tessék. Ennyi gond gyötri, s ráadásul ez a szemtelen alak. Tulajdonképpen mit képzel ez? Rántott egyet a pórázon és megállt.

– Mi baj, Kofa? – kérdezte gazdája.

A fejével a keresztutca felé intett.

– Menjünk haza?

Kofa válasz helyett már neki is indult a telephez vezető útnak. A csavargó itt is követte őket és Kofa bosszankodott, miért nem zavarja már el a gazda. Egyéb se hiányzik, csak hogy Pletyka és a többiek meglássák. Talán a telepre is képes beszemtelenkedni utána.

A gazda azonban hallgatott és úgy látszott, tűrte, hadd jöjjön. Így Kofa nem tehetett egyebet, mint hogy ügyet sem vetett a nyomában kullogó ebre. A telep kapujában a gazda lecsatolta Kofa nyakáról a pórázt, mire az, mindenről megfeledkezve, boldogan rohant a tágas udvarra. Boxa előtt a porban hempergett öt kölyke. Pletyka ugrándozott körülöttük és mancsával hengergette az esetlenül guruló apróságokat. Kofa méltóságteljesen megállt előttük és szobormereven várta, hogy szeleburdi szomszédasszonya észrevegye magát és elkotródjon onnét. A hengergőző kölykök közül Kántor gurult eléje. Maga sem tudta miért, az öt közül ezt szerette a legjobban. Talán, mert ügyesebb és értelmesebb volt testvéreinél. „Tiszta apja", és megnyalogatta a boldogságtól vinnyogó kis szőrgombolyagot.

„Nicsak, szomszédasszony – kapta fel fejét Pletyka is – vendéget hozott?"

Kofa akaratlanul is megfordult. A guta kerülgette. Néhány méterrel mögötte ott vinnyogott a csavargó. Kofa mérgesen morgott.

„Hagyja csak – ugatta Pletyka –, csinos fiú, nemde? Kissé ugyan ápolatlan."

Kofa erre gyorsan összeterelte kölykeit és betuszkolta őket a boxba. Sértett méltósággal maga is közéjük feküdt, s mert első a kötelesség, a kicsiny téglaházikóból perceken belül falánk cuppogás, halk morgolódás neszei szűrődtek ki.

Pletyka kajánul vigyorgott és nyomban a jövevényhez üge tett: – Téged hogy hívnak?

De az nem válaszolt, csak lapult hason fekve és elfordította fejét a barátkozni akaró szukától. Pletyka nyomban megsértődött és körberohanta a boxokat: „Képzeljétek – újságolta –, Kofába egy süketnéma lett szerelmes! Hogy mik vannak! Ide már akárki bejöhet!"

Kofa délben kissé meglepődve látta, hogy a gazda két edényben hozza ebédjét. Furcsa, töprengett, hogy az ember, akihez nagyon ragaszkodott és akit a kölykei után talán még Kormosnál is jobban szeretett, és aki eddig még sohasem tévedett, most elvételt valamit. Oda is menne, meg is magyarázná, hiszen a kölyköknek még nem kell külön edény. Ezek még szopnak, s nem is tudnának egy egész lábosravalót megenni. Amit esznek, azt is anyjuk táljából nyalogatják. Vagy lehet, hogy a gazda neki akart kedveskedni? Akkor meg miért tette az egyik tálat távolabbra? De, mert éhes volt, nem törte sokáig a fejét ezen a furcsaságon.

Kiment ólja elé. Farkába, hátsó lábaiba kapaszkodva négy kölyök csetlett-botlott a nyomában. Az ötödik, az a lusta pókhasú, hanyatt fekve szuszogott a sarokban. Kofa még az első falatot se nyelte le, amikor észrevette, hogy a telepre bepofátlankodott hívatlan vendég tőle öt-hat méterre mozdulatlanul lapul a földön és sóvár szemét le nem veszi róla.

Nahát! Ez több a soknál! – méltatlankodott. Bosszúságában a szőre is felborzolódott. Ugrásra készült, hogy a szemtelen csavargót elkergesse, amikor a box mellett megpillantotta a gazdát, aki a fejét csóválta és pisszegve nyugalomra intette. Kofa erre saját ételes lábosát dühösen betaszigálta a boxba és morgolódva dohogott: itt újabban nyugodtan még enni se lehet. Nem szerette, ha kinézik szájából a falatot. A kölykök azt hitték, anyjuk új játékot talált ki, és Pepi addig ugrált a centiről centire beljebb taszigált lábos körül, míg bele nem esett. Kofa bosszúsan emelte ki a sűrű lében úszó húsdarabok közül és kénytelen volt az udvar szeme láttára lenyalogatni a levesben megfürdött cseme-

téjét. A többi kölyök is viháncolva nyalogatta testvérét, s közben Kofa legszívesebben elsüllyedt volna a szégyentől. Családjának tekintélye volt a telepen. Náluk mindig komolyság, fegyelmezett rend uralkodott . . . és tessék. Egyik bosszúság a másik után. Ennek is az az átkozott kóbor eb az oka. Bár itthon lenne Kormos, az majd elvenné a suhanc tolakodó kedvét!

Zsémbesen ebédelt, és ami eddig még nem fordult elő, Pepit, amikor az túl mohón kapaszkodott a lábos szélébe, pofon legyintette.

Ebéd után Pletyka jött a box elé s bár Kofa úgy tett, mintha aludna, Pletyka nem zavartatta magát, egyre csak járt a szája. „Képzelje, szomszédasszony, a maga imádója nem tud beszélni. Még neve sincs."

„Majd kap, ha itt marad."

„Gondolja, hogy itt marad? Tigi szerint tiszta lehet, dehát az mégse megy, hogy ide újabban bárki bejöhessen az utcáról. Hova jutunk úgy?"

„Vigye el az ördög" – morogta Kofa.

„Jó, jó, nem zavarom. Különben is mindjárt kezdődik a foglalkozás. Úgy látom, a gazdám a magáéval beszélget a verandán . . . Egyébként jól ettek a gyerekek? Ugye, maga szerint is, nagyon sovány ez az új fiú? Látja? Ott van mellette az ebéd. Rá se néz. Hiába. Magát bámulja. Nem is csoda. Maga olyan ellenállhatatlan."

Kofa erre mogorván vakkantott egyet.

„Azért nem kell mindjárt megsértődni!" – és Pletyka az udvar közepén csoportosuló kutyákhoz rohant. Kofa szundikálni próbált. El is aludt és csak a lábos csörömpölésére riadt fel. „Ez a pimaszság teteje" – háborgott, mert a jövevény most a neki odakészített lábosból evett. Evett? Zabált. Pofaszőrén és csatakos bajszán zsíros gömbök csüngtek, és a gazda néhány lépés távolságból mindezt szótlanul nézte. „Nahát – háborgott – ha a gazda tűri is, majd ő rendre tanítja ezt az alakot." Ezzel felugrott. Mi lesz itt, ha ez így folytatódik? Eddig a telepen nem volt szokás, hogy a más ennivalóját bárki is felfalja. Dühös morgással ugrott

volna a lábos alját nyalogató kutyára, de a gazda rosszalló hangja újból megállította.

– Ejnye, Kofa, csak nem irigykedsz?

Irigykedni? Ő? Nevetséges. De nem ilyen viselkedésre nevelték.

Gazdája ekkor óvatosan néhány lépésnyire megközelítette a csavargót, aki hosszúra nyúlt nyelvvel nyalogatta a kiürült edény oldalát.

– Lux – szólalt meg a gazda. – Luxi. Kiskutyám.

Lux a közeli hang hallatára először megmerevedett, a fejét nem mozdította, csak a szeme fordult a közeledő emberárnyék irányába. Még egy lépés, és a kutya mérges vicsorgással dühödten felmordult, miközben támadóan fordult a közeledő ember felé.

– Hagyd, Tibi – kiáltott valaki a ház felől. – Túl nyers még. Be kellene zárni a pajtába, Zsandár mellé. Az talán hat majd rá.

„Tehát Lux a neve – gondolta Kofa – ha nektek ez jó? . . .” – és ezzel visszaballagott kölykeihez. A gazda azonban szólította. Boldogan szaladt hozzá, s miközben füle tövét, fejebúbját vakargatták, barátságosan csóválta a farkát. A gazda elindult a melléképület felé. Kikerülte a gyakorlatra várakozó kutyákat és már szélesre tárta a pajta ajtaját, amikor Kofában felötlött: minek mennek ők ide? Hiszen az egész tágas pajta Zsandár birtoka. Ugyanis Zsandár volt itt az őslakó, és a telepen nemcsak ereje, de nyugodt bölcsessége miatt is mindenki tisztelte, becsülte. Annak idején őt is Zsandár tanította a karikaugrásra, a nyomkövetésre. Örült a látogatásnak, mert amióta a kölykei megszülettek, az öreget nem is látta. Boldogan futott be a nyitott ajtón. Zsandár a sarokban szundikált, és Kofa érdeklődő vakkantással zavarta fel álmából. Zsandár először nem ismerte meg és ásítozott. Kofa közelebb ment, amire az öreg kutya barátságosan morrant egyet. Kofa ekkor hátranézett, várta a gazdát. A gazda helyett azonban a csavargó dugta be fejét az ajtón. Orrát szimatolva tekergette a levegőben, majd óvatosan a pajta közepéig kocogott és ott megállt. Zsandár megkérdezte: „Kicsoda ez?” Kofa zavarban volt,

most mit is mondjon. Mondja az öregnek, hogy egy tolakodó alak, aki az utcán egyszerűen a nyomába szegődött, és az ebédnél megette a kölykök tartalék elemózsiáját? Hallgatott. „Szóval, új fiú. Látom, nem nagyon kedveled."

Kofa nem válaszolhatott, de jobb is, mert kínban lett volna. Gazdája a gyors menekülést jelentő pisszenéssel hívta ki. Kofa köszönés nélkül, szélsebesen kirohant a pajtából, s a gazda már be is csapta mögötte az ajtót. A következő pillanatban Kofa hallotta belülről a deszkának ütődő csavargó koppanását és nyomban a panaszos vinnyogást.

– Jól van, Kofa – dicsérte a gazda. – Ezt remekül csináltad.

Kofa most értette meg a trükköt, és örült a gazda okosságának, amely megszabadította csavargó tolakodásától, és elégedetten ügetett vissza kölykeihez.

Kormos egy hét múlva került haza. Nagyon fáradt volt és kedvéből még mesére se tellett. Megnézte, körbeszagolgatta a kölyköket, s Kofával se közölt egyebet, csak annyit, hogy nagyon messze jártak. Órákig utaztak, míg megérkeztek, és amióta elmentek a gazdával, szinte percnyi megállásuk sem volt. Visszahúzódott a boxába, és Kofa jobbnak látta, ha nem hozakodik elő a történtekkel.

Másnap délelőtt Kofa a gyerekeket tanítgatta. A négy fiú szépen, ügyesen tudott már járni, és a boxból tíz méterre is elmerészkedtek. Különösen Kántor jeleskedett. Amikor anyja hívó hangját meghallotta, elsőnek dugta orrát a föld fölé és szimatolva ugrándozott hazafelé. Az ötödik gyerek miatt Kofa azonban csupa gondban volt. A fiúk mindegyike rendes nevet kapott a gazdától, de az egyetlen kislányt még a gazda is csak Gömböcnek csúfolta. Igen, ami igaz, az igaz, Gömböc rászolgált a nevére. Naphosszat heverészett, ki nem mozdult a boxból és addig nyüszített, míg az ételt helyébe nem vitte az anyja. Folyton evett és lustálkodott. Olyan kövér volt már, hogy lábai alig érték el a földet gömbölyű hasa alatt, és ezért legszívesebben hanyatt fekve szundikált.

– Kofa, Kofa, miért nem tanítod meg járni? – mondogatta egyre gyakrabban a gazda is. Kofa eddig Kormost várta, tanácstalan volt. De Kormos hiába jött meg, mire kipihente magát, már újra mennie kellett. Kofa így magára maradt a gyereknevelés minden gondjával, és végül úgy döntött, hogy Gömböc se maradhat lustasága miatt ilyen ügyetlennek. Napok óta törte a fejét és egyszerre csak mentő ötlete támadt. Eljött a tízóraizás ideje, s miközben a fiúk játékos ugrálással tapogták körül, Kofa lerázta őket magáról, a mohón szopni akaró Gömböcöt nyakánál fogva óvatosan felemelte és a boxtól jó tíz lépésnyire letette a földre. Gömböc nyüszített és az arra ballagó gazda még rá is szólt Kofára: – Mi az, te mafla, ráfeküdtél?

Kofa a boxajtóban fekve vidáman csóválta farkát, s miközben a fiúk boldogan szívták a finom tejecskét, Gömböcöt figyelte. Elégedetten állapította meg, lám csak, tud ez szimatolni is. Gömböc egy ideig csak nyüszített, nyüszített, de mert elég messze volt ahhoz, hogy szemével ne találja meg anyját, orrával körbe-körbe szimatolva kényszerült a mama nyomát megkeresni, hogy visszataláljon a minden földi jónál jobb tejecskéhez. Siránkozott, morgolódott, végül is a hasán csúszva-gurulva, orrával állandóan nyomot kutatgatva evickélt Kofa felé. Tízszer is felborult, mire holtfáradtan visszatalált anyjához. Azonnal szopni akart. Kofa azonban újra nyakon ragadta és most más irányba, de az iménti távolságra vitte el. „Jöhetsz" – vakkantott, és Gömböc sírva-ríva csúszkált feléje. Kofa a gazdára pillantott, aki mosolyogva nyugtázta: – Bravó, Kofa, te vagy a legkitűnőbb tanító néni.

Ettől kezdve Gömböcnek minden evés előtt legalább kétszer meg kellett keresnie anyját, ha nem akart koplalni.

Kormos ebédidőben ért aznap haza és meghökkenve látta, hogy Kofa lakása előtt, attól alig néhány lépésnyire, egy idegen kutya eszik. Kofa az elmúlt héten már hozzászokott, hogy a betolakodó minden étkezésnél megjelenik, és amikor a többiek már befejezték az ebédelést, a boxa közelében elhelyezett edényből egymagában fal. Sőt, már az is előfordult, hogy az ő lábosát is kinyalta. Pletyka Kormos-

hoz szaladt és elmondta, hogy a gazda a Lux nevet adta ennek a nem akármilyen kutyának, aki csak Kofa edényéből hajlandó enni és a gazdától semmiféle ételt közvetlenül el nem fogad. Luxnak elvei vannak.

Elvei? – horkant fel Kormos. – Akinek ilyen elvei vannak, annak ne legyenek belei – ugatta zordonan. Kofa közben Luxot figyelte. Sokat változott az elmúlt hét alatt. Kigömbölyödött, a szőre is fényes lett, s bár az embereket változatlanul kerülte, úgy látszik, Zsandár jó hatással lehetett rá, mert már kétszer is megjelent a teleplakók közös délelőtti foglalkozásán. Most elpanaszolhatná Kormosnak, milyen szemtelen módon szegődött nyomába és miként evett bele először az ő edényébe. Mégis, meggondolta: minek feszíteni a húrt. Lux tulajdonképpen semmi olyat nem csinált, ami szégyent hozott volna a teleplakókra. Aggódva látta azonban, hogy Kormos evés közben le nem vette a szemét Luxról. Rossz sejtése támadt, de aztán elhessegette, hiszen a gazda akarta így, és a gazda parancsa itt mindenkire kötelező.

– Nekem olyan kutyát adjatok, amelyiket még nem rontottatok el – mondta nevetve, de határozottan a telep vezetőjének az a vállas, izmos fiatalember, aki rendőr őrmesteri egyenruhában valahonnét Óbudáról érkezett.

– Jól van, Kovács. Rendben. Van is neked való. Amióta itthagytad a telepet és körzetesnek csaptál fel, már arra gondoltunk: hűtlen lettél a kutyákhoz.

A vállas, izmos fiatalember magabiztosan mosolygott.

– Na jó. Ha ezt betöröd, megérdemled – jegyezte meg Kofa gazdája, aki a fiatalembernek régi barátja volt.

– Olyan kutya nincs, amelyiket ne lehetne móresre tanítani – válaszolt Kovács.

– Nono . . .

– Fogadjunk.

– Mibe?

– Egy liter borba.

– Áll az alku! Na, akkor gyerünk, de azért jó lenne, ha a zubbonyodat levetnéd. Kár lenne érte.

A három rendőr egymás után lépett ki a verandára. Kovács körülnézett a tágas udvaron, amely valaha egy fuvarosé volt. A pajtával és a hozzáépített düledező istállóval szemközt félkör alakban sorakoztak a ferdetetős, tégla kutyaboxok. A gyakorlótéren néhány házilag készült szegényes kiképzési eszköz hevert. A kutyák itt, a karikák mellett csoportosultak, csak Lux várakozott külön.

– Melyik lesz az? – kérdezte a fiatalember.

– Az ott, a magányosan álló – válaszolt a telepvezető.

A kutyák izgatottan ugatva futkostak, mintha valami rendkívülit sejtettek volna. Az izgalomra volt okuk, hiszen ma délelőtt hármat elvittek közülük, Tigi és Nóra nyolchónapos kölykeit. Kofa a box előtt hevert, tekintete Kormost kutatta. Kormos higgadtan állt a vakogó csoport közepén, s míg csíkos-fekete szőrén a csillogó napsugarakat nézte, Kofa észre sem vette, hogy Kántor, és nyomában a bolondos Pepi Luxhoz közeledett. Kántor örömmel fedezte fel a hatalmas kutyát, amelyik azon a ponton üldögélt, ahonnét ők anyjukat keresni annyiszor indultak.

Kántor körbeszimatolta a szobormereven ülő Luxot, és ahogy anyjával szokott, örvendezve belekapaszkodott a farkába. Kofát Kántor visítása riasztotta fel ábrándozásából, s nem tellett bele egy másodperc, a hatalmas anyakutya szinte egyetlen huppanással Lux elé ugrott. Mire az a farkát ráncigáló kölyökről visszakapta fejét, Kofa már a földre döntötte. Kántor nyüszítve szaladt néhány lépést és remegve nézte, hogyan viaskodik anyja Luxszal, a rossz nagy kutyával, aki tomporára csapott.

A téren várakozó kutyák csoportjából kitört Kormos és veszett irammal rohant Kofa segítségére. A verandáról az emberek is feléjük szaladtak, és szerencsére Kofa gazdája hangjára felkapta a fejét és így Lux még Kormos megérkezése előtt kiugorhatott a dühös anyakutya mancsai közül és farkát hasa alá csapva, pánikszerűen inalt a pajtához.

– Őrült ez a Lux – mondta Kofa gazdája a fiatal rend-

őrnek. A telepvezető pedig tétován fordult Kovács őrmesterhez.

– Nézd, ha akarod, én visszavonom a fogadást. Ördög tudja, mi ütött ma ezekbe? Egyik idegesebb, mint a másik.

– Szóval, az a gyáva dög lenne az enyém? – kérdezte Kovács. A többiek a vállukat vonogatták és a vezető újra elmondta, mennyire kiszámíthatatlan és mennyire nem gyáva az a „gyáva dög". Igaz, alig egy hete van a telepen, de ételt embertől nem fogadott még el és közelíteni se lehet hozzá.

– Sebaj. Szeretem a konok vagányokat – válaszolt magabiztosan az őrmester. Bár magában arra gondolt: lesz, ami lesz, vissza nem léphet már, rajta nevetnének hónapokig. – Na, gyerünk! – mondta határozottan és elindult a pajta felé.

Lux az ajtóban ült és gonosz pillantásokat lövellt előbbi vereségének színhelyére. Különösen az bosszantotta, hogy éppen Kofával került összeütközésbe, de minek engedte hozzá azokat a buta kölyköket. Bezzeg, ha bármelyik más teleplakó jött volna . . . és kihívóan fordult a csoportba verődött kutyák irányába. Néhány ócsárló kitételt vakkantott rájuk és még csak jobban ingerelte, hogy azok rá se hederítettek.

Ekkor ért közelébe az ember. Lux oldalra pillantott. Az ember barátságosan szólt: – Luxi. Kutyuskám, gyere ide.

Lux azonban felhúzta ínyét, kivillantotta fogait és dühösen, ugrásra készen lehasalt. Az embert nem ijesztette meg a kutya morgása, közelebb jött. Luxnak most már remegett a bajsza és acsarkodóan vicsorított.

– Vigyázz, Kovács! – kiáltotta a telepvezető, de az őrmester tovább közeledett a kutyához. Luxot ekkor az iménti vereség, a régebbi keserűség, a gyűlölet és undor furcsa keveréke borította el. Nem szabadulhatott az ember szagától és eszébe villant: itt a nagy alkalom, amire eddig vágyott. Megjött az ember, akit véresre marhat, akin kipróbálhatja erejét. „Csak ravaszul" – hajtogatta magában – most a többinek is megmutathatja, nem gyávaságból futott el az imént. Várta, hogy az ember kiáltson. Ő azonban szokatla-

nul halkan szólongatta. „Ej, ej, kiskutyája", s közben jobb oldalról lassan, de határozottan közeledett feléje. Lux két méterről ugrott és fogai az ember jobb felső karjába mélyedtek. „Az anyád" – sziszegett fájdalmában ellenfele, és Lux már-már diadalmasan arra gondolt, így kell ezt csinálni, hiszen az erős, a hatalmas ember is nyög a fájdalomtól. Ebben a pillanatban nyekkenve zuhant a földre. Az ember a kutyával együtt vetődött, s bár Lux fogai még mindig fogták a felső karját, mielőtt hátsó lábainak körmeit az ember hasába mélyeszthette volna, lapockáján hatalmas ütés csattant. A szúró kíntól felüvöltött és fájdalmában elengedte az ember felső karját, hogy máshol marjon bele. Ekkor azonban az orrán csattant az ütés. Lux elszédült, és ösztönösen ki akarta szakítani magát az egész testét fojtogató szorításból. Teret akart nyerni az újabb támadáshoz. Az ember azonban nem engedett a szorításból s egy váratlan fordulattal maga alá gyűrte a kutyát. Szinte pillanatonként döngtek Lux oldalán, hátán az ökölcsapások. Reménytelenül hánykolódott a kemény ölelésben, és a kínok tüzében égve rádöbbent: elveszett, vége. Nincs már ereje, sem akarata. Legyőzték. Az ember, aki ellen lázadt, most itt van. Ő akarta így, hát megkapta. A gyötrő fájdalom minden idegszálát tépte, még a szeme is belehomályosult. Annyit értett az egészből: ez a gazda. Rimánkodva és nyüszítve kérné: hagyja már abba. Megalázkodik, mindent megtesz, könyörög, csak ne fájjon. Miért veri még a gazda? . . . És tompa kábulattal nyúlt el a földön.

A kutyák néma rémülettel nézték a viaskodást. Ilyet eddig nem láttak. Gazdáik sosem ütötték őket. Kofa zavartan terelte hazafelé a gyerekeket, de Kántor egy óvatlan pillanatban Luxhoz futott, és méternyi távolságból körbe szagolgatta a földön fetrengő és nyöszörgő kutyát, majd riadtan anyja után loholt.

– Ezt jól kikészítetted – szólalt meg a telepvezető –, azt hiszem, elvihetik a sintérek.

– Dehogy – legyintett nyugodtan Kovács, miközben újságpapírral tisztogatta a küzdelem hevében bepiszkolódott nadrágját . . . – Ez lesz az én igazi barátom.

– Ha egyáltalán talpra áll.

– Talpra? Mi az, hogy! Ismerem én az ilyen vagányokat. Ti tudjátok: nem vagyok híve a verésnek, de ez kivétel volt. A szeméből láttam, hogy csak egy alapos verés segíthet rajta. Test a test, erő az erő ellen . . . Majd nézzétek meg az etetésnél – és a gyógyszeres ládából jódos vattát szedett elő, hogy jobb karja vérző sebeit fertőtlenítse.

Lux lassan magához tért. Alkonyodott már, amikor szemét először kinyitotta. Az udvar üresen, mozdulatlanul terült el előtte. A tárgyak homályos körvonalai lassan visszanyerték eredeti formájukat. Szédelegve próbált feltápászkodni. Szomjúság kínozta. Lassan vánszorgott az udvar közepén levő vízcsaphoz. A kiszikkadt kőmendencében vizet nem talált, de mert sajgott minden tagja, fejét a káva szélére fektette és térdre rogyott. A sivár némaság félelemmel töltötte el. Arra sem volt ereje, hogy alaposan körülnézzen. Szemei üvegesen meredtek a csapra. A történtekről zavaros emlékképek merültek fel agyában. Fájó csontjai a diadalmas emberre, a megtalált igazi gazdára emlékeztették. De hol ez a gazda, akinek a kezét is megnyalná, ha most inni adna neki?

Kényelmes léptekkel Zsandár közeledett. A medence túloldalán az öreg kutya leült, és okos, nagy szemével kis ideig szótlanul figyelte Luxot. „Adj inni", nyöszörgött Lux. „Majd a gazda", morgott az öreg.

Zsandár láttán Lux kezdte felfogni, hol is van. Ez nem kutyaszegényház – jutott eszébe egyik esti társalgásuk, amikor az öreg a telep történetéről mesélt. Az emberek sokban hasonlítanak a kutyákhoz, csak okosabbak, erősebbek, de ők se egyformák.

Lux akkor fütyült az öregre, mert kit érdekel, hogy a német juhászok nemzetségét az ember teremtette meg, s alig hetven éve alakult ki a faj első egyede. Azóta az emberrel él és az ember nélkül elpusztul. „Csak az ilyen megalázkodók, mint te, meg a társaid" – válaszolt akkor foghegyről Zsandárnak. Az öreg kutya nem sértődött meg, csak csend-

ben mormogta: „Ostobának lenni a mi fajtánkban nemcsak szégyen, de bűn is. Mert mihez is értesz? Amikor én ennyi idős voltam, már félezer szag közül ki tudtam választani a rossz ember szagát és elfogtam egy gyilkost . . ." „Unom a mesét" – ásított akkor Lux, s az öreg csak ennyit mondott: „Az okos a más kárán tanul, de te annyira ostoba vagy, hogy ésszel fel se fogod ezt."

„Igazad volt, öreg" – nyögte most Lux, a kínzó szomjúság poklában égő tüdővel. Az öreg kutya szánalommal nézegette és azt magyarázta: ezt mind elkerülhette volna, mert Luxnak is látnia kellett, hogy itt mindenki dolgozik. Az ember is dolgozik, és a telepi kutyák mindig az emberrel járnak együtt. Együtt vannak a veszélyben, együtt örülnek a sikernek. Ez a munka, ezt tanulták, ezt csinálják.

Lux visszatérő eszméletével fejében új gondolatokat forgatott. Feltámadt benne, hogy olyan szeretne lenni, mint Zsandár. Olyan bölcs, óvatos és megfontolt. De most neki víz kell, csak egy cseppnyi víz, mert ég mindene.

Zsandár nem szerette a példabeszédeket, most figyelmeztette Luxot: még mindig fegyelmezetlen. Nem tud vágyainak, ösztöneinek parancsolni. Nem volt elég a verés? Várja ki türelemmel, ha eljön az ideje, a gazda mindent megad, amire egy kutyának szüksége lehet.

Zsandár kicsit szomorkásan nézte Luxot, és tudta azt is, hogy kemény, durva lecke árán tört meg Lux konoksága. Tiszta német juhásznak tartotta a fiatal kutyát és ezért bízott benne: még jó útra térhet, jó segítője lesz az embernek. Zsandárnak azonban volt egy furcsa érzése. Maga sem tudta, mi az. Sötét felhőt látott, ami szomorúvá tette és zavarba hozta, ha Luxra nézett.

Megszólalt a kolomp, és az oktatók kinyitották a boxajtókat. Az udvart pillanatok alatt a vacsora előtti hancúrozás zaja töltötte be. A telepi törzslakók közül egyedül Kormos ment oda Luxhoz. Nem szólt semmit, de a megvert és kínjaiban sajgó kutya felfogta Kormos lesújtó pillantását. Elszégyellte magát és nyomban fel is tápászkodott, majd kissé imbolyogva Zsandár után a pajtába ódalgott. Az ajtóig sem ért, amikor meghallotta az ember halk,

de határozott hívó szavát. Először összerezzent. Ez ő! És sajgó csontjaiban, ha lehet, még jobban kezdett fájni a félelem.

– Gyere, kiskutyám, gyere.

Jaj, hogyan is menjen? Hiszen csúf elveretése is így kezdődött. Arra, hogy elfuthatna, nem is gondolt. Zavarában kettőt lépett, majd gyorsan hasra feküdt és csúszva vergődött a hívó hang felé. Reszkető alázattal, vinnyogva várta az új találkozást az emberrel. Várta az újabb ökölcsapásokat.

– Na, ne félj – ért eléje az ember, és Lux a feléje nyúló kéz láttán, ellenkezés nélkül várta az ütést, s közben panaszosan nyüszített. A közeledő kéz ütés helyett óvatosan megsimogatta a tarkóját, a. vállát, a fejét s miközben fülét vakargatta, így beszélt hozzá: – Kelj fel, te vadóc – és a tálat Lux elé tette.

– Egyél – és közelebb tolta a kutya orrához a levest, melyben nagy darab főtt húsok úszkáltak. Lux életében először találkozott a hála és boldogság érzésével. Furcsa volt. A simogató kéz hatására teste már nem is fájt olyan nagyon. Az étel íze is egészen más volt. Jobb, finomabb, mint bármikor. Orrát az unszolásra félős óvatossággal dugta az edény fölé, majd lassan lefetyelni kezdett. Időnként felnézett a tálból. Az előtte guggoló ember ilyenkor biztatóan szólt rá: – Egyél bátran.

A hang, az ember szaga, az egész alak, maga sem érti, hogyan, de minden falat után egyre jobban étellé, hússá, szomjat oltó, tápláló levessé alakult át agyában. A simogató kéz is kellemesen bizsergette bőrét.

– Összebarátkoztatok? – kérdezte Kovácstól a telepvezető.

– Kitűnő járőrkutya lesz belőle.

Lux nem értette pontosan az emberi beszédet, de ahogy nevét emlegették, felkapta a fejét.

– Látod, nem buta ez . . .

– Egyéves ugyan már elmúlt. Az elmélet szerint még tanítható, bár azt hiszem, sosem lesz annyira intelligens, mint a telepiek. Örökké hiányozni fog neki az óvoda, az

alapiskola, s a kölyökkorban megszokott fegyelem, a tanult szülők semmivel sem pótolható környezete.

A telepvezető ezen azt értette, hogy az iskolázott kutyák kölykei fogékonyabbak, könnyebben tanulnak.

– Sebaj – válaszolta mosolyogva a fiatalember. – Vannak őstehetségek is . . . Nem igaz, Lux?

A kérdésre a kutya alázatos epekedéssel nézett az emberre. Már befejezte az evést és legszívesebben hanyatt feküdne, hogy a gazda a hasát, horpaszát is megsimogassa. Az ember azonban felállt és rászólt: Most mehetsz aludni, majd holnap újra találkozunk – ezzel a pajta felé indult és Lux megértette: az ismerkedésből mára ennyi elég volt. Kicsit csalódottan indult a pajta felé, mert azt hitte, a gazda magával viszi. – Majd holnap . . . – mondta az ember és barátságosan megpaskolta Lux izmos vállát.

Kofa hamar megfeledkezett Luxról és a mozgalmas napokról. Az élet különösebb izgalmak nélkül, a megszokott keréknyomon haladt tovább. Reggel hétkor evéssel kezdődött a nap, és pontosan nyolckor a teleplakók a gyakorlópályán gyülekeztek. Néhány perces játékos futkározás után az emberek magukhoz hívták a kutyáikat és felhangzott az első figyelmeztető vezényszó: Feküdj!

Tíz órakor kiürült a telep. A hosszú pórázra eresztett, gyakorlatozó kutyák földre szegezett orral egymás után indultak a gazdák által jelzett és kiválasztott nyomokon, hogy másfél kilométeres keresés után rátaláljanak a nyomok tulajdonosaira. Ez a legnehezebb feladat. A telepről kiindulni még könnyű, de amikor a kiválasztott nyom belevegyül az utca forgatagába és száz meg száz más szag takarja, zavarja a szimatot, a szagok orgiájában bizony nem könnyű megmaradni a helyes nyomon. A jó szaglóérzék egymagában kevés a sikerhez. Önfegyelem és figyelem, csak az adott feladatra való gondolás, a szellemi erőfeszítés, minden idegszál összpontosítása hozhatja meg a sikert. Autók, villamosok, emberek, zaj, ételszag, utcasarok nem létezhet a kutya

számára. Ráadásul menet közben a legelképesztőbb helyeken eldugott tárgyakat is meg kell találni.

A délelőtti gyakorlatok idején Kofa sem tétlenkedett. A kölyköket egyre messzebb vezette a boxtól és eljutott velük a rozzant, düledező istálló mögé, a tágas udvart határoló hátsó kerítésig. Itt összeterelte őket, majd váratlanul visszafordult és szélsebesen a kutyaólig rohant. Ott leült és türelmesen várta vissza a csemetéket. A magukra hagyott kölyköknek saját szimatukra utalva kellett a mamához visszatalálni.

Elsőnek mindig Kántor érkezett. Tíz-tizenöt méterről már felfedezte anyját. Addig buksi feje szinte a földet túrta, de amint látótávolba ért, orrát magasra csapta és szökellő, oldalazó ugrándozással, boldog vakkantásokkal rohant Kofa felé. Mire Gazsi felbukkant, ő már anyja mellső lábaiba kapaszkodva hempergett. Harmadiknak rendszerint Pepi futott be, negyedik Máté lett, és néhány perces késéssel, a fáradtságtól és az ijedtségtől siránkozva begurult Gömböc is.

Kofa jutalmul megnyalogatta Kántor pofácskáját. Dicsérte ügyességét, bátorította Gazsit és Pepit, míg Mátét és Gömböcöt lustaságuk miatt korholta.

A kölykök hathetes korukra szépen fejlődtek. Önállóan tudtak enni, és néhány anyai legyintés után Gömböc is megjegyezte magának: egy olyan nemes családból származó német juhásznak, mint ő, nem illik fejét mohón, fülig a tálba dugni, és nem illik hangos lefetyeléssel a tál mellé fröcskölni a levest. A kölykök értelme a májusi virágok gyorsaságával nyílott ki. Ezt a gazda állapította meg, akiről Kántor eleinte azt hitte, hogy egyenlő az ennivalóval, és azért jó. A nagy kétlábútól, akit kezdetben csak derékig látott, nem félt, hiszen a mama se félt tőle. Sőt, a mama szerette, ő pedig imádta a mamát, így természetesnek tartotta, hogy a nagy kétlábút is szeretni kell.

Kofa egy délelőttön szokásos útjukon, a pajta mögé vezette kölykeit és kezdődött a mindennapi játék. A mai feladat során, ahogy tervezte, Kántornak megpróbálta elmagyarázni: ha felfedezi, vakkantás nélkül szaladjon hozzá.

Visszatért boxa elé, kényelmesen ücsörgött s már előre örült kedvenc csemetéje csetlő-botló, mókás ugrándozásának. Teltek a percek és Kofa időérzéke mintha azt jelezné, Kántornak már itt kellene lenni. Aggodalom suhant át fején: csak nem történt valami baj?

A kutyaházak szélén felbukkant Gazsi. Gazsi? Jól látja? És kihúzta magát. Nem kétséges, Gazsi bukdácsolt feléje. Közvetlenül mögötte Pepi, és jön Máté is. Aggódva kelt fel. Ügyet se vetett az előtte ugrándozó boldog kölykökre és Gazsira, aki anyja térdébe kapaszkodva vinnyogott és várta, hogy megkapja az elsőnek kijáró anyai nyalogatást.

„Hol van Kántor?" förmedt izgatottan a három fiúra Kofa és észre sem vette, hogy Gömböcnek is illene már idevánszorogni.

A kölykök tanácstalanul és szeppenten néztek anyjukra, aki a következő pillanatban magukra hagyta őket, és egyenesen a pajta mögé rohant. Néhány szippantás és máris kiválasztotta a toporgó praclik halmazából Kántor illatát. Egy darabon az öt kölyök nyoma együtt tartott. Az istálló szélénél azonban Kántor nyoma jobbra tért és a fal mellett, az eresz csurgásában vezetett végig a romos épület mentén. Kofa tudata csak mellékesen fogta fel a nyomhoz tapadó másik, kissé émelyítő, furcsa szagot. Kántor parányi tappancsai egy bozótoson vezettek keresztül, és amikor Kofa a bokrok közül a pajtabejáró előtti térre lépett, meglátta Kántort, amint izgatottan szimatol körbe-körbe. Gömböc is ott lábatlankodott körülötte. Kántor annyira belemerült a szaglászásba, hogy nem vette észre a bokor mögé óvatosan visszahúzódó anyját. Kofa kíváncsian figyelte, mit is csinál a csemetéje. Egyszer csak Kántor előtt, alig láthatóan megmozdult a föld. A kölyök nyomban vakkantott egyet és a mozgó föld előtt hasra feküdt. A talaj tenyérnyi helyen lassan púposodott. Kántor a repedéshez dugta orrát. Egyet-kettőt toppantott, újra szimatolt, majd cérnahangon ugatni kezdett és mellső praclijaival sebesen belekapart az emelkedő buckába.

Na, ebből elég – határozott Kofa és bár mérge elillant, szigorúan a kölykökre mordult. Gömböc az ijedtségtől és az

anyai pofonok feltámadó emlékétől oly hirtelen akart elmenekülni, hogy megbotlott és felhemperedett. Kántor is megszeppent, hiszen neki nem ezen az idegen nyomon kellett volna jönnie, hanem vissza, anyjához. Kofa a fegyelmezetlenség miatt szigorú volt ugyan, de mégis örömmel állapította meg, hogy ez a kis szőrpamacs önállóan követte a föld felszíne alatt bujkáló vakondok nyomát. Ezért dicséretet érdemelne, de az engedetlenségért meglegyintette Kántor farát.

A box előtt a gazda várta őket. – Hol csavarogtatok? – kérdezte Kofától. – Ezeket meg csak úgy itthagytad? – és a gubancba gabalyodott, viháncoló kölykökre mutatott. Kofa kicsit restelkedve hajtotta le fejét. A gazda a törzsépület verandájáról mindent látott és pontosan kitalálta, mi történt. Mosolyogva vakarta meg Kofa fejét: – Jól van, öreg. Remekül neveled őket – mondta elismerően. Majd intett és előreindult. Kofa vakkantására a kölykök anyjukhoz futottak, és az egész család a gazda után iramodott. A gyakorlótér egyik sarkában sok apró, egyforma bot hevert. A halomtól néhány méterre a gazda megállította Kofát: – Itt várj – mondta, és a halomhoz ment. A játszófák közül kiválasztott néhányat és visszajött.

– Melyikkel kezdjük? – kérdezte Kofától. – Vele? – és Kántort az ölébe vette. Simogatta és közben néhányszor az orra elé tartotta az egyik rövid játszóbotot. Kántor a harmadszori: hamm! – szóra a bot után kapott. A gazda játékosan arrébb húzta mindig, míg végül a kölyöknek sikerült elcsípnie. A gazda ekkor leguggolt és Kántort is a földre tette. Kivette szájából a játszóbotot és nyomban néhány lépéssel odébb dobta. – Hozd – biztatta, Kántor azonban nem értette és a gazda keze felé kapdosott. – Hozd, hozd – ismételte a gazda és Kántort lassan a botocska felé taszigálta. Egészen addig, míg az fel nem fedezte és meg nem érezte rajta a gazda kezének szagát. A kölyök farkcsóválva szimatolta a fűben heverő botocskát. Az ember ekkor felemelte a földről és visszavitte Kofához. Leguggolt és a botot ismét Kántor orra előtt mozgatta, majd Kofával is meg-

szimatoltatta. – Segíts – szólt Kofának és a játszófát újra elhajította.

– Hozd, hozd, hozd – ismételgette.

Kofa felugrott, és a kölyökhaddal a nyomában a játszófához sietett. Felvette a földről és visszavitte a gazdához. Kántor komolyan figyelte anyját, és fejében lassan egybekapcsolódtak a mozzanatok. A kétlábú előbb az orrához dugja azt a micsodát, utána eldobja, és neki vissza kell hozni. A mama is így csinálta. A gazda valóban újra az orrához dugott egyet. Kántor nagyokat szippantva próbálta megjegyezni a szagát. A következő pillanatban a bot néhány méterrel odébb koppanva esett le. Kántor szökdécselve iramodott utána, de elvétette az irányt. – Kántor! Vissza! – hangzott a vezényszó, és Kofa nyomban két vakkantással figyelmeztette csemetéjét. Kántor megállt, nézelődött. Amit keresett, azt azonban sehol sem látta. – Az orrod – hallotta a kétlábú és anyja együttes figyelmeztetését. Erre fejét ide-oda mozgatva szimatolta a földet és szerencséje volt. A fű között rábukkant az ismerős szagra, s bár a botocskát még nem látta, a szag irányából és erősségéből helyesen következtette annak helyét. Amikor megtalálta, örömében felvakkantott. Kántor, szájában a játszófával, először anyjához futott, az megnyalogatta homlokát, majd a gazda hívására a botot lába elé ejtette.

– Ügyes, nagyon ügyes a kiskutyája – mondogatta a gazda és elismerően simogatta Kántor domború buksiját.

Játékosan teltek a délelőttök, s Kofának igazán nem lehetett panasza a kölykök fejlődésére. Még Gömböc is kezdte összeszedni magát, de Kántorra Kofa kifejezetten büszke volt. Szépen serdülő legerősebb fia a többinél gyorsabban tanulta meg, hogy a kétlábú, az a gazda; a keresd! – azt jelenti, hogy ne csak egy helyben topogva szimatoljon; az udvar az a tér, ahol élnek; a kolomp evésre hív; a szimat pedig az orra . . .

Kántor és testvérei nyolchetes korukban hagyták abba a szopást. A család ezután is együtt maradt, s bár ettől kezdve a kölykök nevelését mindinkább a gazda irányította, minden étkezést és szabad időt együtt töltöttek. Ahogy

Kántorék fejlődtek, nőttek, a box egyre szűkebbnek bizonyult. Kofa a helyszűkén úgy segített, hogy éjszakára közvetlenül a rácsos ajtó elé feküdt, és a kölykök a háta mögött, testének oltalmában alhattak. A derűs napok három hónapig tartottak. Kofa feltétel nélkül bízott a gazdában, ám amikor ő is újra kezdte a délelőtti foglalkozást, gyakran aggódva odalesett az óvodának kijelölt kis homokos térségre, ahol a gazda tanítgatta kölykeit.

Három hónap múltán Kántor és Máté az anyjáéval szomszédos boxba költözött, míg Gazsi és Pepi végleg elbúcsúzott a családtól. Katonák jöttek nagy autóval, és egy utolsó szimat és orrcsók után a két fivér buksi fejecskéje a nyitott fedelű autóból nézett vissza búcsúzóul szomorúan, míg csak a kapubejáróban el nem tűnt előlük, talán örökre, szülőházuk, anyjuk, az udvar és testvéreik képe.

Kofával egyedül Gömböc maradt. Régi pókhasa neki is eltűnt, szépen fejlődött, de a tréfás név rajtaragadt, az is igaz, lustaságától sem szabadult meg. Kofa hiába szidta, hiába korholta és magyarázta: így nem vár rá fényes jövő, legfeljebb házőrzőnek mehet. Gömböcöt a jövő nem izgatta túlságosan. A mának élt és bár az óvodai gyakorlatokat megtanulta, el is végezte, ha csak lehetett, keresett egy csendes zúgot, ott leheveredett és nyomban szundikálni kezdett.

Kántor hathónapos korában kezdte az alapfokú kiképző tanfolyamot, három testvére mellett hat másik kutyával együtt. Az újonnan jöttek vidékiek voltak. Társai többségének nagy szellemi megterhelést jelentett a napi négyórás tanulás és gyakorlatozás. Kántor azonban új, érdekes játéknak találta a gyakorlatokat, és hamarosan naponta kétszer háromórás foglalkozásokon vehetett részt. Az alaki és fegyelmező gyakorlatokat olyan gyorsan megtanulta, hogy négy hét múlva, amikor a többieknek még alig sikerült a kéz- és hangjelzésekre végrehajtandó mozgás, oktatója dél-

utánonként apja, Kormos mellé engedte, hogy azzal együtt gyakorlatozzon.

Kántor mit sem tudott arról, hogy emiatt a telepi kiképzők között nagy viták dúltak. A kölyök rendkívüli fogékonysága már hetek óta beszédtéma volt. A telepvezető azonban ellenezte a gazda kiképzési módszerét. Ez a kutya értékesebb annál, semhogy kísérletezéssel esetleg rossz irányba fejlesszék – mondogatta.

– Éppen a képességei miatt kell újszerűen nevelni – védte álláspontját Kántor oktatója. Szerinte ugyanis a kutya az emberhez hasonlóan társas lény. A gyermekpszichológia bebizonyította már: a gyermek értelmi fejlődését a kezdeti időszakban még az átlagon aluli anya is jobban elősegíti, mint a legkitűnőbb intézeti nevelés. Az értelmi és érzelmi kapcsolódás az alapja az egészséges szellemi és fizikai alkat kialakulásának. A gyermek számára első nagy eszménykép az apa. Játékában maga is utánozza az apa foglalkozását, szeretné mindazt tudni, tenni, amit apjától hall és lát.

A kutya évezredek óta él az ember közelében, társaságában, és ez a tény sok vonásban az emberhez tette hasonlóvá. Különösen az olyan értelmileg rendkívül fejlett fajtára érvényes ez, mint a németalföldi juhászok törzse.

Kántor délutánonként, mit sem tudva a vitákról – míg a többi iskolás az udvar hátsó részén szabadon hancúrozhatott – apja oldalán rótta a gyakorlópálya köreit. Egyre fejlődő értelme fokozatosan kapcsolta össze a délelőtti gyakorlatokon tanultakat mindazzal, amit apja oldalán látott. Azonos vezényszavak, azonos végrehajtás. Kormos is ugyanezt teszi, amit tőle követel oktatója a gyakorlatokon. A gazda vezényszavára Kormos is megállt, más hangjelzésekre hasra feküdt, újabb intésére leült, felállt, elindult, kúszott, ugrott . . . S Kántor, ha ügyetlenebbül is, de követte apja mozdulatait. A „keresd, hozd" szavakra már húsz-harminc azonos méretű és színű közül választották ki a gazda által a kupac közé vetett apportfát. Kántornak külön örömöt okozott ez, hiszen apjával együtt játszhatott. Kormostól tanulta meg, mit kell tenni a „szimat" felszólításra, a „fogd", a „csibész" vezényszavak elhangzására. A

nyolcadik héten elkísérhette Kormost az első gyakorló nyommunkára. Száz méterig apja mellett futott, ekkor oktatója, hogy Kormost ne zavarja, Kántorral külön megszimatoltatta a nyomot, amelyet Kormos követett. Némi töprengés után Kántor pár lépéssel hátrább maradt és Kormos mögött, hozzá hasonlóan, a földre szegett fejjel ügetett.

– Szuperzseniális ez a kutya – újságolta büszkén társainak Kántor oktatója.

Kántor egyik délutáni gyakorlatát kiképzője kérésére végignézte az állatorvosi főiskola pszichológus tanára is, és annyira megnyerte tetszését, hogy Kántort nyomban el akarta vinni a főiskolára. A telepi kiképzők, még azok is, akik kissé irigykedtek társuk sikerére, együttesen tiltakoztak. Abba sem egyeztek bele, hogy bemutató kísérletre kölcsönadják. Kántor a jelenlevőket végérvényesen meggyőzte arról, hogy a kölyökkutya gyorsabban tanul, ha valamelyik szülője társaságában sajátíthatja el az ismereteket.

Az alapfokú tanfolyam vége felé közeledett, és Kántor a kötelező anyagon kívül tudott már karikát ugrani, magas gerendán járni és hang nélkül dolgozni. Az utóbbi a kutya legfontosabb erényei közé tartozik, mert munka közben a nyomozókutya nem ugathat. Fej-, farokjelzéssel, nem pedig hangos csaholással közölheti gazdájával észrevételeit.

A három hónap elteltével Kántor ügyében külön tanácskozást tartottak. Az emberek arról vitatkoztak, mi legyen a kutya további sorsa. Kiképzője azt javasolta, küldjék néhány hónapos gyakorlati munkára. – Járőrözni? – kérdezték többen is.

– Igen.

– Nem fogja ezalatt elfelejteni, amit az iskolában tanult? – aggályoskodtak szinte valamennyien. Kiképzője azonban erősítgette: ha olyan ember mellé kerül, aki alkalmas Kántor továbbképzésére, az a kutyának csak előnyére válhat. A kérdésre, hogy ki is lenne az, az oktató határozottan Kovács őrmestert javasolta.

– Az óbudai kutyás seriffet? Hiszen az nemrég vitte el innét azt a kóbor ebet, és azt se tudjuk, hogyan boldogul vele.

A kóbor eben Luxot értették, de Kántor nevelőjén kívül pontosan egyikük sem tudta, mi lett a kutya és az ember további sorsa, hogyan alakult kettőjük kapcsolata. Neki Kovács jó barátja volt. az ország felszabadulása után egyszerre kerültek a testülethez. Mindketten kutyabarátok voltak. Külvárosi kertes házban laktak, és szolgálati ismeretségüket a kutyák mélyítették barátsággá. A nyomozókutya még szinte ismeretlen fogalom volt, amikor ők már elkezdtek kutyákkal foglalkozni. A mai telep első lakói is saját kutyáik közül kerültek ki. A sintérek összefogdosta kóbor ebek tanítgatásával, ápolásával és tenyésztésével kezdték a szakmát. Puli, komondor, bernáthegyi, német juhász, sőt, kuvasz is helyet kapott az első szedett-vedett együttesben.

Azóta több év telt el, s a telepet össze sem lehet hasonlítani a kezdeti hónapokkal, évekkel. Az állományt törzskönyvezett német juhászokkal sikerült megtölteni. Ezek bizonyultak a legértelmesebbeknek, és az első nemzedékből már olyan kiváló tulajdonságú egyedek nyújtottak segítséget a bűnözők üldözésében, mint Kormos, Kofa, Tigi és néhány társuk. A nyomkövetők – a szimatok – mellett több járőrkutya is kikerült már innét. Ezek főként a külvárosokban és a szétszórtan beépített külső kerületekben szolgáltak. A telep fennállása óta Kovácscsal együtt szinte minden évben újra meg újra javasolták, hogy az európai bűnügyi rendőrségek mintájára Magyarországon is építsék ki a nyomozókutya-hálózatot. Javaslatuk azonban évekig zátonyra futott. Az utóbbi időben ugyan a kutyaellenesség, főleg Kormos és társai bravúros teljesítménye láttán fokozatosan enyhült. Kántor születésének évében pedig már a magasabb parancsnokságokon is felmerült a lehetőség, hogy a telepet hivatalosan és végérvényesen központi állományba vegyék és kutyavezető-képző tanosztállyá szervezzék. Kántor első nevelőjének, aki maga is őrmesteri rangban szolgált a telepen, mindez eszébe jutott, miközben Kántor fejlődése érdekében amellett kardoskodott, hogy a rendkívül értelmes kölyök, gyakorlati képzésre, régi barátja keze alá kerüljön.

Lux hamar beleszokott az új, családias környezetbe, amelybe került. Első találkozásuk után két hétre gazdáját már nemcsak tisztelte, de szinte rajongó alázattal imádta. Szertelen természete ezúttal is egyik végletből a másikba sodorta. A gazda a Táborhegy alsó lejtőjén lakott. A kis kertes ház közvetlenül a város fölött épült, és a forgalmas utcák zaja csendes morajjá szelídülve ért fel idáig. Lux újra az emberrel került egy fedél alá. A zárt, csupa-ablak verandán puha és jó szagú rongyszőnyegen az ajtó közelében kapott helyet. Nevét gyorsan megjegyezte, és a gazda minden óhaját, magyarázatát igyekezett az első szóra megérteni és teljesíteni. Tudomásul vette, hogy otthonában a gazdán és rajta kívül mások is élnek, de barátkozni senkivel sem volt hajlandó. A gazda felesége és gyermeke hiába igyekezett közeledni hozzá, fenyegető morgással és vicsorgással akadályozta meg szándékukat. Élelmet is csak a gazdától fogadott el. A gazda kivételével emberellenes volt, s bár összeütközést sohasem kezdeményezett, mindenkivel éreztette, hogy jelenlétét csupán a gazdára való tekintettel tűri el, aki viszont szent és sérthetetlen.

Lux a járőrszolgálat alatt bebarangolta a hegyvidéket. Elég volt egyszer végigmennie az erdei ösvényeken ahhoz, hogy nyomban pontosan megjegyezzen minden fát, kanyart, sziklatömböt. Érzékeny füle húsz-huszonöt méter távolságból már felfogta a legkisebb zörejt és a leghalkabb neszt is, ilyenkor megállt és farkbillegetéssel figyelmeztette a rendellenes jelenségre gazdáját. Fejét még sötétben is csalhatatlan pontossággal a zaj forrásának irányába fordította. Éjjel sem félt, sőt a sötétség, ha lehet, még jobban felcsigázta harci kedvét. Egyet nem szeretett, a hangos, lármás beszédet és az égzengést. A vihar közeledtét már órákkal előbb megérezte, és fedél alá, a sarokba húzódott. Egyszer előfordult, hogy a szokásosnál később értek haza, és a gazda felesége a várakozás izgalmában a szokottnál hangosabban kérte számon, merre csavarogtak. Lux az első hangos szó után gazdája elé ugrott és dühös morgással támadt az asszonyra, aki rémülten menekült vissza a szobába. Lux azon az éjszakán a verandaajtó elől a szobai bejáró küszöbére húzta fek-

vőrongyát és csak akkor szundított el, amikor odabent elnémult minden beszéd. A legszívesebben azonban az őrsön aludt. Ott ugyanis, ha a gazda szolgálatban volt, a négy órás pihenő idején a gazda ágya alatt fekhetett. A gazda álma tabu volt. A szobába senki se léphetett be, s a gazdát is csak az ablakon keresztül ébreszthették fel társai.

Lux hamarosan gazdája munkatársait is megtanította a halk beszédre. Aki erről a szabályról megfeledkezett, arra vérben forgó szemekkel támadt. Egy alkalommal emeltebb hangon kezdte mondókáját az őrsparancsnok. Lux az iroda bejáratánál várakozott, ám a nagy hangú beszédre nyílvesszőként pattant az íróasztalhoz. Mellső lábaira ágaskodva rátámaszkodott, és dühös ugatásával a parancsnokba fojtotta a szót. – Vigye innen! – kiáltotta az idegesen. Luxot a gazda visszaparancsolta az ajtóhoz s a kutya, bár nem értette, hogy a gazda miért tűri a másik ember lármázását, engedelmeskedett a parancsnak. Az őrmester megpróbálta főnökének megmagyarázni kutyája viselkedésének okát: Lux valósággal allergiás a hangos beszédre és a kiabálásra.

– Maga . . . – és a parancsnok kényszeredetten suttogóra fogta hangját – egy fenevaddal él együtt – s közben nagyokat nyelt. – Egy vadállatot szabadított ránk.

– Jelentem, neki köszönhető, hogy a Rezedában elmaradt a szokásos szombat esti verekedés . . .

Ami igaz, az igaz. A Rezeda, nevével ellentétben, nem a szerelmespárok csendes találkozóhelye volt, hanem a téglagyárak mögötti „juhászfalunak" becézett barakkok közepén álló, rossz hírű csapszék. A táborhegyi barlanglakások lumpen lakói is megjelentek itt és szombat esténként, a heti fizetés napján, gyakran verekedést provokáltak a téglagyári munkásokkal. A zűrzavar azzal kezdődött, hogy a söntés közepén lógó egy szál villanykörtét lecsapták, és előre kiszemelt áldozataikat leütötték a sötétben, pénzüket, órájukat elszedték, majd a verekedés zajában óvatosan megléptek. Mire a kocsmáros újra fényt gyújtott, a táborhegyiek sehol se voltak és csak a téglagyári munkások – gyakran az évtizedek óta együtt dolgozó szaktársak és barátok – püfölték egymást. Mire a mentők és a közeli őrszobáról a rendőrök

a helyszínre érkeztek, már csak a sérülteket szedhették össze, és a spicces téglagyáriakat zavarhatták haza. Hogy hogyan kezdődött, azt sosem tudta senki. Az őrsnek azonban állandó gondot okozott ez, mert egész heti munkát jelentett egy-egy Rezeda-beli szombat este. A károsultak egymást és szaktársaikat gyanúsítgatták a lopással. Az igazi tettesek viszont nem kerültek kézre.

Azon a szombat estén Lux gazdájával épp akkor lépett a kocsmába – fél tizenegy tájban –, amikor egy izmos, gondozatlan fejű alak az egyik asztalról felkapott söröspohárral éppen a villanykörtét célozta meg. A kutya és a rendőr a pállott, homályos helyiségben egyszerre pillantották meg a mozdulatot, ám mire az őrmester szóhoz juthatott volna, Lux már az asztal tetején állt és fogaival a lámpát célzó kezet ropogtatta. Így a pohár célt tévesztett és a söntéspulton tört össze. – Jaj! – üvöltött fel a fájdalomtól a tetten ért rendbontó. Szerencsétlenségére, mert jajdulása csak olaj volt a tűzre, Lux dühösen belemart.

– Te vagy az, Dzsingisz kán? – fedezte fel az őrmester régi ismerősét. A kocsma közönsége a jajdulásra döbbenten elnémult. Dzsingisz kán pedig könyörgött: – Vigye a kutyát, jaj, jaj, jaj!

– Nyomban, haverom, csak előbb megmondod szépen: kinek a pénzét loptad el múlt szombaton?

– Én nem . . . jaj!

– Hát ki?

A kutya az ütőerét szorította, és a vagány őrjítő fájdalmat érzett. Kínjában nyögte: – A Colos zsebelt.

Asztaltársai közül erre felugrott egy nyurga alak, ám a következő pillanatban vissza is huppant a székre. Lux egy villanásra elengedte a vagány kezét és az oldalánál megmozduló férfi vállába kapott.

– Maradj nyugton és ne üvöltözz! – mondta Kovács. A téglagyáriak, a múltkori verekedés károsultjai, fenyegetően fogták körbe az asztalt, melynél hatan ültek. Az őrmester halk, parancsoló hangon állította meg őket, mondván: se önbíráskodás, se balhé nem lesz itt. Néhány perc

múlva a hat megrémült csavargó már a közeli őrszobán várta, hogy a kapitányságra szállítsák őket.

... Ez volt Lux első akciója. Érdemeit mindenki elismerte, sőt a rendőrök az őrsön rigolyás szeszélyeit is eltűrték. Lux jelenlétében, ha nehezen is, de hozzászoktak a halkabb beszédhez. Cserébe Lux megtűrte maga körül a többi rendőrt, akiknek a civilekkel szemben mégis megvolt az az előnyük, hogy csizmájuk, fegyvertáskájuk szaga hasonlított a gazda tárgyainak szagához, sőt Lux arról sem feledkezett meg: ez az egyedüli hely, ahol mindig közvetlenül gazdája ágya alatt fekhet.

Kántor az elemi iskolának számító tanfolyam hónapjaiban fokozatosan eltávolodott anyjától. Már nem kötötte hozzá az evéssel együtt járó mindennapos vágyakozó érzés. Napközben alig látták egymást, gyakran még este se találkozhattak. Kofa egyre többször helyettesítette Kormost. Főleg akkor vitték őt munkára, amikor Kormos az iskolások nevelésében segédkezett. Kántor minden este odaballagott anyja kuckójához, és ha történetesen Kofa odahaza volt, néhányszor barátságosan körbefutotta. A tisztelgő körök után egy-két percig szótlanul nézték egymást, összedugták orrukat és rövid búcsúvakkantással elváltak egymástól. Gömböc is Kántorhoz törleszkedett, és anyjukat mindig megelőzve, bebújt a házikóba. Mire a takarodót jelző kolomp megszólalt, már rég hortyogott.

Eltelt a nyár. Szeptember végét jelezték az udvar fáiról egyre szaporábban hulló levelek. Egy kellemesen hűvös reggelen Kántor a szokott időben ébredt. A foglalkozás kezdete előtt kényelmes léptekkel ballagott a gyakorlótéren csoportosuló kutyák felé, amikor felhangzott a verandáról kiképzője hívása. Kicsit töprengve megállt, a verandán eddig még nem járt; s csak a második hívásra változtatott irányt. A kiképző kezében rövid pórázt és nyakörvet fedezett fel. – Gyere – csapott az ember biztatóan, csalogatóan a combjára –, gyere bátran.

A póráz láttán Kántor szeme vidáman kikerekedett.

Arra gondolt: ma újra kezdődik a legizgalmasabb játék, a nyomkeresés. Türelmetlenül várta, csattanjon végre a póráz rugós akasztó kampója. Első meglepetése a kapuban érte. Az oktatója eddigi szokásától eltérően, nem adott jelzést a nyomkeresésre. Elmaradt a „keresd!" vezényszó. Kántor azt hitte, ehelyett majd valami újat játszanak. De ami biztos, az biztos, a járdáról száz és száz közül felkapott egy szagot és az ember bal oldalán kocogva követte a sarokig. A rozzant kerítésű angyalföldi utcákat, a telep környékét eddigi sétái során, gyakorlatozás közben már jól megismerte. A saroknál általában balra fordultak. A játékból követett nyom is balra kanyarodott, és Kántor rutinszerűen akarta követni. A póráz azonban megfeszült. – Kántor – szólt rá szigorúan az ember –, erre – és jobbra mutatott. Kántor engedelmeskedett a felszólításnak, feladta a nyomot, s mert számára ismeretlen tájak felé indultak, felemelt fejjel szemlélődve ballagott. Kíváncsiságát ingerelte a sarkonként változó utca képe. Tízperces séta után széles út partjára értek. Csörömpölő zajjal, minden irányból lomha testek gurultak el előtte, míg a sínek két oldalán visító berregéssel kisebb-nagyobb autók rohantak. Az autót ismerte. A telepi kapubejáróban naponta láthatott belőle egyet-kettőt. Eleinte zavarta a nagy nyüzsgés. A különböző irányokból rátámadó zajok közepette ide-oda kapkodta fejét.

– Ne félj – csitította az ember és megsimogatta homlokát. Kántor a villamosmegállóban úgy érezte, hogy az utolsó pillanatban sikerült hátrahőkölnie a csikorgó lomha test elől, amely szélsebesen kúszott el az orra előtt. Kiképzője biztatta: ugorj, mássz már, te buta – s mert a nógatás nem használt, hóna alá kapta, és fellépett vele a villamosra.

Kántor reszketve búvt a peron sarkába és rémülten nézte: a rácsos csapóajtó túloldalán hogyan indul meg alatta a föld.

Az ember simogatta, gyengéden paskolta vállát, nyakát. Füle tövét vakargatta és közben halkan magyarázott: ez villamos, ne félj, a kiskutya nem fél.

Kántort megnyugtatta a hang, ám mégis megbabonázva leste a csíkokká összefutó köveket és azt, hogyan lesznek a

csíkokból újra ismerős tárgyak. Ahogy indult, gyorsult a villamos, a tárgyak fokozatosan megint csíkokká váltak a szemében. Csík és kocka, kocka és csík. Így váltakozott a világ, míg az oktatója fel nem emelte mereven a földre szegezett fejét. Kántor úgy látta, a gazda is, a mennyezet is sávokból áll, de azután tétova vakkantással állapította meg: milyen vicces, mégsem változott csíkká a világ. Szemébe visszatértek az ismerős formák, de mert a változás okát nem értette, tanácstalan, sírós hangot hallatott.

– Mi baja van a kiskutyának? Nem kell félni – és az emberi hang lassan megnyugtatta. Később, a harmadik átszállás után, amikor már Óbuda felé jártak, Kántor egyre felszabadultabban nézelődött a villamos peronjáról. Figyelte az elsuhanó embereket, házakat, járműveket, sőt amikor végleg leszálltak a villamosról, a megállóban már a következőt várta. Még az őrs ajtajából is vissza-visszanézett az úttest közepén csörömpölő, eleinte olyan félelmesnek tűnt járműre, amelyen utazni valóban új és érdekes játék volt.

A szűk bejáróban Kántor kissé hátrább húzódott. Vezetőjét előreengedte, és bátran lépett nyomában a Vörösvári út közepe táján, a villamosremízzel szemközt épült földszintes ház folyosójára. A kopott, málló vakolatú külvárosi őrszoba ajtaja előtt azonban megtorpant. Idegen kutya szagát érezte, és halk vinnyogással figyelmeztette oktatóját, aki azonban ügyet se vetve rá, benyitott a helyiségbe. – Gyere – szólt hátra biztatóan –, na gyere . . . itt lesz az új gazdi.

Kántor az ajtón belül a fal mellé húzódott. Fejét riadt kamaszként kapkodta. Új helyzetében igyekezett gyorsan tájékozódni.

A zajra vállas férfi lépett elő a benyílóból.

Kántor örömmel látta, hogy az idegen széles mozdulattal átöleli kiképzője vállát, ám a következő pillanatban riadtan lapult a falhoz, mert az idegen fürkészően ránézett.

– Ő lenne az? – kérdezte, és kedvesen pisszentett Kántornak. A kutya tág, kerek szemekkel lesett rá; barátságosnak találta ezt a férfit. Mellső lábaival toppantott egyet-kettőt. Így jelezte: a szorongása már elmúlt.

Oktatója hívására a két emberhez ment.

– Ez lesz az új gazdid – mondogatta eddigi nevelője, és közben marját simogatta.

– Szép tartású, jó fejállású kutya – dicsérte Kántort a házigazda, miközben eléje guggolt és kedveskedve paskolta Kántor nyakát, simogatta fülét és kétoldalt pofaszőrébe kapaszkodva, játékosan megrázta fejét.

A benyílóból ekkor dugta ki fejét Lux. Kántor összerezzent. Az imént mégiscsak jól érezte a kutyaszagot. A szimata nem csalta meg, mert itt van ez a félelmes, nagy kutya és lomha léptekkel közelít feléje. Lux morózusan nézte, mit csinál a gazda. Lehajol, simogatja a szoba közepén álló idegen kamasz kutyát. Mit kereshet ez itt? Na, majd ő jól ráijeszt. Nekik nincs szükségük semmiféle más kutyára. A gazda meg ő eddig remekül éltek egymás mellett.

Morrantott egyet. Az új gazdi erre hátrafordult és így szólt: – Jó, hogy jössz . . . Gyere csak egy kicsit közelebb. Na, látod, ez Kántor. Figyelj, Lux, a gazda szereti. Ne vicsorogj! – mondta szigorúan a barátságtalanul sunyító Luxnak. – A gazda szereti – s közben az ölébe vonta Kántor busa fejét.

Kántor zavartan pislogott. Hol Luxra, hol a gazdára nézett. – Ne félj tőle. Kicsit mogorva, de téged nem bánt – magyarázta az új gazda. Az ember ezzel felállt és barátjával a szomszédos szobába ment. A kutyák magukra maradtak. Lux sértett fenséggel feküdt végig az olajos padlón. Kántor, a fiatalok hamar nyíló barátkozási kedvével közelített feléje. Körbe akarta szimatolni, orrát az orrához dugni, ám Lux morgolódva dühöngött. „Újabb alak, akit a gazda miatt el kell tűrni. De minek csinál ebből ügyet, hiszen ez csupán egy taknyos, aki nyomába se léphet." Kántor farkcsóválva, fél méterre megközelítette a nagy kutyát. „Hohó" hergelte magát Lux, „nem barátkozunk" és Kántorra vicsorgott. „Micsoda undok alak" – és Kántor megtorpant. Lux meglehetősen hűvösen Kántor tudomására hozta: nem hajlandó vele komázni. Az ilyen dolgokat jobb az elején tisztázni. Ennek a taknyosnak meg kell értenie, itt ő az úr és néki van elsődlegesen joga a gazdához.

Kántor mi mást tehetett: tudomásul vette a rideg intel-

meket, s végül, ahogy Lux engedélyezte, fél méternyire tőle ő is leült.

– Lux, Kántor – szólt ki a másik szobából a gazda.

Lux felugrott és rohant. Kántor bizonytalanul követte. – Gyertek csak ide – és Kántor, Lux példáját követve, a gazda elé ült.

– Luxi! Helyedre! – hangzott a parancs és Lux nyomban a vaságy alá búj t. Az ember ekkor szelíden megfogta Kántort – helyedre, helyedre – ismételgette és a kamasz kutyát az ágy felső vége alá tolta. – Feküdj – mondta és Kántor engedelmesen, a gazda által mutatott helyre hasalt. „Még ezt is?" – morgott Lux. – Csend! – intette le a gazda.

„Szép kis világ lesz itt" – meditált Lux, ha még az annyira féltett s kizárólagosan sajátjának tudott ágy alját is meg kell a szemtelen jövevénnyel osztania. A jelekből arra következtetett, hogy az új kutya tartósan velük marad. Két nagy pofont neki és egy marást a tomporába, az kell az ilyen alakoknak, nem pedig az ágy alja.

Kántor szótlanul hasalt és rádöbbent: búcsú nélkül jött el a telepről. Anyját se látta, s talán soha többé senkit se lát szülei, testvérei és az udvar lakói közül. Emlékeit időnként Lux ijesztgető morrantásai zavarták meg. Jó lesz vigyázni erre a mérges fickóra, pislogott Kántor a másik oldalon fekvő Luxra. A maga részéről szívesen játszana vele is, mint a telepen élő felnőttekkel – de azok nem bántották. Ez meg minden fészkelődő mozdulatát dühös morgással kíséri. Minek is kellett neki ide jönni? Alig várta már, hogy kiképzője intsen: Gyere, Kántor, megyünk!

A régi gazdi felállt. Kántor is elő akart bújni az ágy alól, ám mind a két ember határozottan rászólt: „Vissza! Feküdj!" Kántor bizonytalan akcióját Lux morgása fejezte be. Megszeppent és újra hasra feküdt. Attól kezdve fejét se merte mozgatni, mereven bámult a két gazdira. Látta, hogyan ölelkeznek össze újra. Később volt nevelője lehajolt hozzá, még egyszer megsimogatta busa fejét, ellátta jótanácsokkal és búcsúzóul arra biztatta: jó legyen. Kántor hiába várta, nem vette fel a székre dobott nyakörvet és pórázt. Az ajtó nyikorogva csukódott. Elment az utolsó lény is,

akihez gyermekkora emlékei fűződtek. Sok ideje a töprengésre nem maradt, mert az új gazdi előszólította őket. Lux, hogy minden helyet elfoglaljon, közvetlenül a gazda elé ült. Kántornak csak mögötte jutott hely.

– Kántor! Közelebb! – hívta a gazda.

Ülőhelyzetben ekkor pár centit előrecsúszott.

– Még!

Halkan szűkölt.

– Ne félj. Kiskutyám, ne félj, gyere . . .

Kántor a farkát csóválta. Lux és az ágy közötti keskeny résen megpróbált a gazdáig csúszni. Ahogy azonban Luxszal egyvonalba ért, az vicsorítva kapta rá fejét. – Lux! – szólt ekkor erélyesen a gazda. – Ne irigykedj! Arrébb! – És mivel Lux olyan mozdulatot tett, mintha helyet adna Kántornak, ám ennek ürügyén úgy helyezkedett, hogy még nagyobb teret foglalt el az amúgy is keskeny résből, a gazda kénytelen volt arrébb tolni Lux tomporát.

– Pofon! – mondta fenyegető halksággal a gazda.

Ez használt, és Lux kényszeredetten eltávolodott az ágytól. Kántor így az ember elé juthatott, aki két kezébe fogta fejét s ujjaival biztatóan, szeretettel a füle tövét vakargatta.

– Megyünk enni – mondta végül a gazda és felállt.

Lux erre felpattant, az asztalról leemelte pórázát és nyakörvét. Kántor is a közeli szék felé fordította fejét, de míg a gazdi azt nem mondta, hozd! – ülve maradt s csak megbűvölten nézte pórázát és nyakörvét.

A külső ajtóban találkoztak össze az őrsparancsnokkal. Lux oldalt lépett, hogy a keskeny folyosón szembe jövő embernek helyet adjon s közben nem mulasztotta el, hogy egy ügyes mozdulattal Kántort a falhoz ne lökje.

– Mi az, Kovács bajtárs, megszaporodtak? – kérdezte gúnyosan az őrsparancsnok.

– Jelentem, a telepről meghozták a jelzett kutyát.

– Ha ez is olyan vadállat lesz, áthelyeztetem. Én hajlandó vagyok elhinni magának, hogy a rendőri munkában

czekre a dögökre szükség van, de az őrsöt nem engedem elkutyásítani, értjük? És ha még egy bolhát fogok, az irodába egyik se teszi be többé a lábát. Végeztem.

– Jelentem, elfogyott a Gezarol.

– Akkor vegyen vagy fogdossa össze egyenként a bolhákat. Hova mennek?

– Ebédelni . . .

Lux gyűlölködő pillantásokkal méregette a parancsnokot. Szíve szerint lecibálta volna róla a nadrágot, a hangját se bírja, felbőszíti az a gúnyos, pökhendi csengés és a ráncos arcot eltorzító vigyor. A parancsnok szerencséjére halkan beszélt, és Lux kénytelen volt egy fitymáló vakkantással beérni, majd türelmetlenül rántott a pórázon. Így jelezte: unja már a társalgást.

A kapun kilépő Lux határozottan a villamosmegálló felé indult. Kántor örvendezve fedezte fel újra az utcát. Arra gondolt, talán az új gazda visszaviszi most a telepre. Örömében minden biztatás nélkül, mint régi utazó, kissé ugyan ügyetlenül, de Lux előtt kapaszkodott fel a beálló villamos hátsó peronjára. Az udvariatlan tolakodásra a megtorlás nem is késett. Lux az előtte kapaszkodó Kántor hátsó combjába csípett, s mert a gazda nem vette észre, morgás helyett kajánul vigyorgott Kántor szisszenésén. Lux felvillanyozódott, a kedve is kiderült. Imádott utazni. Ha nincs a gazda, talán sose ismeri meg ezt a pazar érzést. Csak a póráz zavarta. Az utóbbi hónapokban ő már póráz nélkül járt. Nyakában a pórázzal ugyanis nem tud leugrani a robogó villamosról, hogy néhány méteres versenyfutás után újra visszapattanjon a peronra. Személyes szabadságának korlátozását a jövevénynek tulajdonította. Ezt se lehet neki megbocsátani. Kántornak nagyon tetszett a mozdulatlan futás, ahogy megint kiszaladt alóla a világ.

Lux a lépcsőn ülve utazott, mert így a gazda jelenlétében is kedve szerint rosszalkodhatott, különben is foglalt volt minden ülőhely, sőt így az az előnye is megvolt, hogy mindenkinél előbb ugorhatott le a kórház előtti megállóban. Kántor Luxhoz hasonlóan akart ugrani, de hasra esett. A legszebb öröm a káröröm, és Lux viháncolva ugrálta kö-

rül Kántort, majd farkát hetykén, mint a kopját, magasba emelte és peckesen lépegetett a porta felé. A kapusra ügyet se vetett, otthonosan mozgott a fényes kőlapokon, Kántor viszont csuszkorálva igyekezett utána.

Lux az alagsori folyosóban megállt egy ajtó előtt, és vakkantott. Kántor kerekre nyílt szemmel ámult-bámult. Tisztelettel és áhítattal pislogott Luxra, mert annak vakkantására, mint varázsszóra, kinyílott a zárt ajtó. Egy asszony dugta ki a fejét, és barátságosan kérdezte Kovácstól: – Megjöttek? – majd hátraszólt – Bözsi, itt vannak a kosztosok.

– Nem baj, ha megszaporodtunk, Rozi néni? – mentegetőzött az őrmester.

– Baj? Dehogy baj az, majd nagyobb edényben kapnak ezek a drágák.

– Az nem lesz jó, inkább kerítsen egy másik edényt.

Közben Lux tálját és ebédjét már előkészítették, és Kántornak is találtak egy kopott alumínium lábost, amit a gazda először a kezével körbe törölgetett, majd Kántorral megszagoltatott. Ezután visszaadta a konyhába, hogy merjék tele mindazzal a finom, orrcsiklandó csemegével, ami már Lux tányérjában gőzölgött.

– Itt vártok – ültette le a kutyákat és maga is bement a konyhába. Kántor Luxnak engedte át az elsőbbséget, s mikor az az egyik ajtószárfa elé ült, ő a másikhoz telepedett. Időnként összenéztek, majd tekintetüket az ajtó résére szegezték. Néhány perc múlva megjelent a gazda. Lux izgatottan, Kántor pedig szorongva várta. Lux ugyanis az evésben nem ismert se tréfát, se osztozkodást. Annyit koplalt fiatal korában, hogy még jóllakottan se tudta elnézni, ha valaki evett a közelében. A gazda láttán Kántor hosszú nyelvet eresztett és Lux egy utolsó kísérletet tett arra, hogy dühös vicsorgással elzavarja az élelem közeléből.

– Fuj, te ronda irigy! – korholta Luxot a gazda. Lux kétségbeesett. Csak egy tálat látott a gazdi kezében és szörnyű kétség támadt benne: vajon kinek adja a gazda?

Felugrani a szigorú pillantás miatt nem mert. Szemei azonban mohón követték az ember útját. A szokott hely –

könnyebbült meg Lux, amikor a gazda a lábost a hónapok óta megszokott helyre tette. – Tehát az övé. De a gazda eltűnt a konyhaajtó mögött és nem szólt, hogy mehet-e enni. Micsoda illat! – megőrjíti. Lux idegesen nyalogatta a szája szélét. A gazda újra jött, kezében újabb tál, és ezt néhány lépéssel távolabb ugyancsak a fal mellé tette. Ekkor felhangzott a vezényszó: „Lux, enni!"

nagy testű erős kutya mohó lefetyeléssel esett az ételnek, s mert a másik a közelében volt, a szokásosnál mohóbban falta a finom illatokat árasztó ebédet.

– Kántor, gyere – hallotta a gazda hangját Lux is, és fél szemmel oldalt pislogott. „Micsoda kiszolgálás" – futott át egy pillanatra agyán, de nem sokat törődött vele, mert most a gyomra foglalta el gondolatait is. A gazda kezében tartotta Kántor ételes lábosát, s mivel a kamasz előbb óvatosan megszimatolta a gazda kezét, Lux erre a ceremóniára jegyezte meg az előbbieket. Kántor a gazda keze után az edény szélét szimatolta, és óvatosan, lassan lefetyelni kezdett. „Jaj, de kényes" – jegyezte volna meg gúnyosan Lux, ha nem két pofára tömné bendőjét. Eredendő irigysége szinte lélegzetvételnyi szünetet sem hagyott számára. Kántor még félig sem fogyasztotta el ebédjét, amikor Lux már tele hassal bajuszát nyalogatta és elegendő volt, hogy Kántor csak egy pillantásra emelje fel fejét a lábosból, ő már mellette termett, hogy a kisebb elől elzabálja a maradékot. Nyomban kapott is egy pofont. – Mars! – förmedt rá boszszúsan a gazda, mire Lux az ajtóig kotródott és a résen be akart settenkedni a konyhába.

– Lux, vissza! – parancsolt rá erélyesen a gazda, mire Lux bűnbánó pofával, ájtatosan a falnak támasztotta hátát. A szigorú hangra Kántor is összerezdült, ám a gazda lágy hanghordozással biztatta: „Egyél, kiskutyám, a kiskutyának nőnie kell."

„Egyél, csak egyél . . . és kiskutyám." Lux megvető közönnyel hallgatta a másik kutyának szóló becézgetést. Mi tagadás, rosszul esett neki. Valaha neki mondogatott ilyesmiket a gazda, ám egyszer csak jön egy ilyen taknyos . . . és mindennek vége. Sértődötten fordította félre fejét, ne is

lássa őket. De arra kíváncsi lesz, ha éjszakai portyára mennek fel a hegyek közé, ugyan mit fog ez a siheder csinálni? Betojik és kész, félni fog és vinnyog. A gazda akkor majd rákényszerül, hogy őrá támaszkodjon, hogy ő védje meg.

Kántor végre befejezte az evést. Filozofikus nyugalommal nyújtózott egyet, majd még egyszer gondosan kinyalogatta az üres lábost. A mosogatásért külön simogatás volt a jutalma.

Nem szálltak villamosra, s Lux ebből arra következtetett: portyára mennek. A Kiscelli úton kapaszkodtak felfelé, a háborúban félig összelőtt Trinitárius kolostorhoz vezető utcán. Utolsó tulajdonosáról Schmidt kastélynak is nevezte a környék népe a hajdani kolostort, ahol két évszázada Verseghy Ferenc paposkodott, és ahonnét Mágnás Elza utolsó útjára indult. A kiégett romtemplom előtt Kovács lecsatolta Lux nyakörvét, majd Kántort is szabadon engedte. – Keresd! – mondta a kutyáknak. Ő maga egy kőcipóra ült és cigarettára gyújtott. Lent, a téglagyár gödrében apró hangyáknak látszottak az emberek, akik gyufaskatulya nagyságú csilléket húztak-vontak.

Az őrmester gondokba merülten nézelődött körbe a tájon. A kolostor mögött erdős-csalitos rész következett és félig kiépült út vezetett a hegyre, ahol kiáltásnyi távolságra állt csak egy-egy ház. A hegyről hetek óta jött az őrsre a panasz: a Remete oldalon lopkodják a tyúkokat. Eddig négyszer járt már Luxszal a károsultaknál, de nyomot a kutya se talált és hiába sűrítette őrjáratait, sehol egy gyanús alak. Töprengett: a táborhegyiek mégsem lehettek. Először is azoknak a téglagyári völgyön kellene átjönni. Másodszor, harmadszor, tizedszer: azok nehéz vagányok, és nem foglalkoznak holmi rangon aluli csirketolvajlással.

A kutyák közben eltűntek az omladékok között. Kántor igyekezett Lux nyomában maradni, aki a foghíjas lépcsőmaradványokon egyre feljebb ugrándozott, és a második emelet magasságában a leomlott kőfal tetejéről bámészkodott lefelé. Lux innen figyelte Kántort, aki óvatosan, de

konokul csinálta utána a veszélyes tornamutatványt és feljutott az első emeletre, ahol egy tenyérnyi gerendán topogva kereste az ugrásra alkalmas helyet. A következő lépcsőfok egy méternyire lehetett, s közben szakadékként tátongott alatta a mélység. Kántor minden figyelmét erre a lépcsőre összpontosította és ugrott. Sikerült megkapaszkodnia, de rugaszkodó hátsó lábai kimozdították helyéről a pihenő sarkot tartó omlékony gerendát, és az egész roncshalmaz dübörögve zuhant mögötte a mélybe. Lux a dörgő hangra először ijedten lehasalt, majd kíváncsian lógatta le fejét a fal pereméről. Kántor, mintha fel se fogná a veszélyt, higgadtan ugrott, kapaszkodott felfelé. A második emeleten egy folyosószerű átjáró épen maradt. Ez kötötte össze valaha a templom karzatát a kolostorral. Kántor nem követte Luxot a fal tetejére, hanem az átjárónál jobbra fordult és a homályos folyosóról nyíló helyiségekbe szimatolt. Az egyik odúból zsíros karimájú, pörge szélű kalappal tért vissza és boldogan mutatta Luxnak, aki a másik oldalon a csupasz fal tetején sétált fel s alá. Minden mozdulata ezt mondta: „Ugye, aki gyáva, az nem mer követni!"

Kántor vakkantott a nyaktörő mélység fölött sétálgató Luxnak. Hívta, jöjjön közelebb. „Gyere te, ha mersz" – válaszolt kihívóan Lux. Kántor a folyosóról a lerombolt épületszárny falmaradványára lépett és ahogy a mélybe nézett, kissé megszédült. Később felfedezte a fal tövében ücsörgő gazdát. A kalapot a peremre tette és boldogan ugatott.

A kutya hangjára az őrmester a magasba nézett. A vér is meghűlt benne. Lentről jól látszottak a kilazult, faragott kövek, amelyek a legkisebb érintésre bámely pillanatban lepottyanhatnak. – Lejönni! – kiáltott. – Lux! Hozzám!

Az egyik romos szöglet mögül kidugta fejét Lux. – Azonnal lejönni! – és a gazda hangja inkább riadt kérés volt, semmint parancs.

Kántor újra felvette a kalapot és a kutyák elindultak. Fél emeletet jöttek lefelé, itt azonban vissza kellett fordulniok. Túl nagy volt a Kántor ledöntötte gerenda helyén támadt hézag. Átugrására még Lux sem vállalkozott. Ta-

nácstalanul nézett körül. Kereste a megoldást, mert innét le kell jutniok, hiszen a gazdát nem szabad várakoztatni. Kántor ekkor a kőpadlóra tette a kalapot és az átjárón keresztül a szomszédos épületbe futott. A folyosó végén csukott ajtó állta útját. Visszarohant Luxhoz, aki addigra – maga sem tudta miért – szájába kapta a Kántor által otthagyott kalapot. „Add vissza!" kérte Kántor, de Lux ügyet sem vetett rá és elindult az átjáró felé. „Légy vele boldog" – törődött bele helyzetébe Kántor s azzal vigasztalódott, talál ő még magának egyebet, amit ajándékul a gazdinak vihet.

Lux nem hallgatott a kisebbikre, hiába vakogta az, hogy a folyosó végén nincs tovább, zárt ajtó állja el az utat. Lux az ajtókkal eddig könnyen boldogult, s úgy vélte, majd ezt is kinyitja. Ezúttal azonban nem sikerült, s amíg a kilincscsel kínlódott, Kántor ismét fürkészőn nézett szét a félig romos helyiségekben. Az egyik lyukban a homályos sarok felé szimatolt, mert hűvös légáram csiklandozta onnét orrát. A huzatnak furcsa szaga volt. Sose érzett még ilyen kesernyés, de mégsem kellemetlen szagot. Ahogy közelebb ment, keskeny résre bukkant, innét fújt hát a szél. Fejét a nyílásba dugta, mire egy ajtó nyikorogva kitárult. Kántor előtt sötét csigalépcső tátongott. Ugatással hívta Luxot, nézzék meg együtt, hova visz ez az út. – „Mit üvöltesz?" – förmedt Kántorra Lux, de a kalapot nem engedte. A csigalépcső a sekrestyébe vezetett. Onnét a bedőlt ajtókereten át a romtemplomba jutottak vissza a kutyák. A kő- és gerendaomladékok között füttyöngetett a gazdi, aki toporogva várta őket.

– Hol tekeregtetek? – kérdezte Luxtól, az azonban barátságos farkcsóválás közben a gazda kezébe adta a kalapot. – Ez igen – szólt a gazda és megenyhülve simogatta Lux fejét. Kántor szomorú szemmel nézte a jelenetet. Annyira akart emberül szólni, vagy ha legalább az ember értene kutyául, akkor most elmondhatná, nincs igazság a földön. Mindig az erősebbnek, az erőszakosnak van igaza és lám, milyen könnyű a más munkája révén érdemtelenül hasznot húzni.

– Gondolod, hogy a tyúktolvaj kalapja ez? – kérdezte Luxtól a gazda, mire az habozás nélkül rávakkantott. „Hazudsz, hazudsz" – csaholt közbe felháborodottan Kántor. Lux rávicsorgott és megfenyegette, ezért a szemtelen vakkantásért még számolnak egymással.

„Hátha" – vélte az őrmester és a kalapot szolgálati táskájába gyűrte. Ezután tovább ballagtak, egyre feljebb, a hegyre. Az út sziklás hasadékon vezetett keresztül, és Lux fáradhatatlanul kódorgott a keskenyedő csapás két oldalán. Minden bokor mögé bepillantott, az elhagyott kőbányában pedig az összes barlang„odú és üreg nyílásába beszimatolt. Mire a hegy gerincéhez értek, lassan alkonyodott. Kántor hűségesen kutyagolt Lux nyomában. Az örökösen változó helyszínek, az erdei talajból burjánzó szagok áradása minden figyelmét lekötötte. Csoda izgalmas, érdekes volt, ahogy eleinte ugyan félénken, de magát bátorítva, Lux után ő is bekukkantott a sötét üregek torkába. Közben nem vette észre a világ változását. Az éles árnyékok kezdtek körülöttük elhomályosodni. A bokrok ágai egyre mélyebb fekete foltokká mosódtak össze és Kántor váratlanul ijesztő valamit fedezett fel. Egyik erdei tisztáson haladtak keresztül, amikor rátámadt a félelem. A sűrűsödő estében, az úton, előttük fekete árnyék foltja magasodott. Ijedtében a gazda lábai közé húzódott és rémülten ugatni kezdett. Lármájára nyomban felbukkant Lux is és nézelődött, ugyan mit vehetett észre ez a lakli kamasz, ami az ő figyelmét elkerülte. Ám hiába figyelt, leselkedett, szimatolt, sehol semmi rendkívüli. Kántor meg csak ugat, ugat.

– Mitől félsz? – kérdezte Kántortól a gazda, s mert észrevette, hogy az előttük magasodó sötét folt ijesztette meg, felnevetett. – Áhá! Szóval nem ismered fel? – és ezzel a Kántor szemében ismeretlen fekete rémséggé változott bokorhoz ballagott. – Gyertek! – szólt a bokor mögül a kutyáknak. Lux odarohant és háromszor is körbe futotta, mire Kántor óvatosan hozzájuk settenkedett. – Látod, Luxi se fél – és a gazda megzörgette a bokor ágait. Kántor harciasan figyelte a megmozduló foltot, majd Lux nyomában óvatosan ő is körbe szimatolta, sőt a végén bele is bújt.

„Valóban, semmi gyanús" – állapította meg, csak a szeme csapta be. A szürkületben eltűnt előle a megszokott világ, már csak zajok és szagok léteztek.

A távolban, valahol lent alattuk, millió vibráló fénybe burkolózott a város. Lassan kiértek az erdőből, és az erdő szélén vezető úton ballagtak tovább. Az elhagyott kőbánya felé kanyarodtak és az őrmester arra gondolt, sietni kell haza. Lux ekkor váratlanul megállt. Fülét hegyezte, és halk morgással figyelmeztette a gazdát a közeledő veszélyre. Kántor is hallgatózott. Úgy tett mindenben, mint a nagyobb kutya. Érzékeny füle távoli léptek, gallyrecsegés neszeit fogta fel. A gazda ekkor hozzáhajolt és csendes, fojtott piszszegéssel csendre intette, majd Kántorral együtt az út szélére húzódott. Lux az ösvény másik oldalára állt, és Kántor megértette: itt valami olyasmi történik, amit nem szabad ugatással előre elrontania. Néhány perc múlva az őrmester is meghallotta a közeledő léptek zaját. Amikor a mozgó, homályos árnyak a szikla mögül előbukkantak, zseblámpáját jobb kezébe kapta, és kinyitotta a derekán lógó revolvertáskát. Óvatosan Lux elé lépett, és néhány méterrel a suttogva beszélő alakok előtt az út közepére toppant. A zseblámpa felvillanásával egyidőben hangzott parancsa: Állj!

Négy ember torpant meg. Kettő vállán zsák, az elöl haladó kezében husáng. – Zsákokat le! – parancsolta az őrmester és a táskából előhúzta a pisztolyát. Ebben a pillanatban süvöltve repült feléje a dorong és jobb kezéből földre csapta a lámpát. – Csibész! – kiáltott fájdalmasan. A következő pillanatban panaszos üvöltéssel hördült fel valaki a sötétben. Lux a repülő husánggal egyidőben íjként pattant előre, s mire a lámpa elaludt, a kutya már begyakorlott fogással földre teperte a támadót. Kántor az első pillanatban döbbenten figyelt, ám gyorsan rájött: ennek a fele se tréfa, s amikor az egyik alak oldalt az erdőbe akart futni, Kántor ahogy Luxtól látta, néhány szökelléssel utolérte, és dühös morgással a menekülő ember ülepébe harapott.

A gazda közben felvette a lámpát és higgadtan megszólalt: – Kár a gőzért, fiúk. Aki megmozdul, az vagy ólmot kap, vagy a kutyák tanítják illemre.

– Kérem, micsoda disznóság ez?! – méltatlankodott az egyik zsákot cipelő alak.

– Nyugi, apókám, nyugi. Nézzük csak a papírokat – és az őrmester kezében újra felvillant a zseblámpa fénye. Az úton maradt három alak egy csoportban állt. „Kezeket fel! Hasra feküdni!" parancsolt rájuk az őrmester.

Egyik sem mozdult, és Lux, a gazda jelzésére, a dorongot hajító embert egyetlen lendülettel hasra döntötte. – Segítség! – nyögött a megtámadott rémülten. – Hasra! – ismételte az őrmester s mire kimondta, Lux már a másodikat döntötte le a lábáról. Eközben Kántor a marásoktól panaszosan fel-felkiáltó szökevényt terelte vissza az útra. Abban a pillanatban, ahogy a zseblámpa fényébe ért, Lux ennek is elkapta a gallérját, és immár mind a négy hason feküdt a földön. – Fejeket középre! – parancsolta az őrmester, s mert nem akartak egymás mellől távolabbra csúszni, Lux addig ráncigálta a földön fekvő négy embert, míg azok csillag alakban, egyenlő távolságra nem kerültek egymástól. A fektető csillagalakzatot nem is olyan rég gyakoroltatta vele a gazdi, és ez volt az első alkalom, hogy Lux a „csillag" vezényszóra bebizonyítsa: nemcsak a gazdát imádja, de jól megtanulta feladatát is. Kántor árgus szemekkel figyelte, mit csinált Lux, s amikor az egyik fekvő alak mocorogni kezdett, saját elhatározásából a mocorgó hátára ugrott. Csudamód tetszett neki ez a játék. Nem félt már a sötéttől, az erdő éjszakai neszeitől, nem félt a fekete árnyaktól.

– Luxi, zseb! – prancsolta azután a gazda, és Lux egymás után gyorsan forgatta ki a fekvő alakok nadrág- és kabátzsebeit. Bár undorodott a szagoktól, a feladatot mégis boldogan hajtotta végre, mert érezte: a gazdának szerez vele örömet és elfogta az a diadalmas mámor, amire mindig vágyott: győzhetett az emberen, és ezt is a gazdinak köszönheti. A zsebelés eredményeként egy forgópisztolyt és négy bicskát szedett össze Lux, amelyeket egyenként a gazda kezébe adott.

– Mi van a zsákokban? – kérdezte.

– Saját cuccunk, mi köze hozzá? Ezért maga felelni fog.

– Nagyon helyes, apuskám... Lux, csomag, hozd! mondta Kovács.

Lux a felhívásra belekapaszkodott az egyik zsákba, nekirugaszkodott és apró rántásokkal a gazda elé húzta. Az őrmester fél kézzel beletúrt a zsákba. „Ejha!" – mondta. – „Ezüsttálca, ruha, csipke, gyertyatartó, szövet, bunda..." – Szóval, saját cuccotok – jegyezte meg; és ezzel a hason fekvő négy alakhoz lépett. – Szép cucc, csak a karperec hiányzik közülük, nemde? Jobb és bal – vezényelte, és az első párt kezüknél fogva egymáshoz bilincselte. A másik kettőre pedig ráparancsolt, hogy ki-ki egy-egy zsákot vállára kapva kövesse megbilincselt cimboráit.

Lux az egyik, Kántor a másik oldalon kísérte a menetet. A sort a gazdi zárta be. Így ballagtak lefelé a hegyről, mígnem a „juhászfaluval" szemközti meredek közön, a téglagyári kerítés mellett elérték az elhanyagolt főutat. Lux büszkén feltartott fejjel, zászlóként lobogtatott farokkal kísérte a betörőket. Szeme éberen leste a négy ember minden mozdulatát, s ha valamelyik botorkálva kijjebb lépett a Lux által meghatározott képzeletbeli vonalon, a kutya nyomban a rendbontó lábába kapott.

Az őrs közelében Lux rövid vakkantásokkal figyelmeztette jó előre a kapuőrt, nyisson ajtót. A szűk, fedett bejáróban még jobban kihúzta magát, hadd lássa mindenki, ez az ő fogása volt. Elsőnek lépett be az ajtón, majd a folyosó közepe táján visszafordult és egyenként számolta: megvan-e mindenki. Négy rövid vakkantással jelezte, belülre került a társaság. Kántor a gazdával együtt utolsónak érkezett, ők zárták be a menetet.

Lux csaholására az őrsparancsnok morózusan kikukkantott az irodából. – Mi ez a körmenet? – kérdezte kissé indignálódott hangon.

– Jelentem, a Remete-hegy tetején fogtuk őket.

– Kovács, maga mázlista – dörmögte a parancsnok.

Kovács mosolygott, jól tudta, mire gondolt a főnöke. Még nem tellett le ugyanis járőrszolgálati ideje, és Lux csaholása hallatán főnöke arra gondolt, hogy a kutyái miatt rövidítette meg a szolgálatot és szegte meg a szabályzatot.

A kutyák az alagsori ajtóig kísérték foglyaikat, és ahogy azok mögött becsapódott a rács, rohantak vissza a gazdához. „Jól van, nagyon jól", és Kovács mindegyiket egyszerre simogatta, egyformán szorongatta magához a buksi fejeket, és furcsa módon Lux már nem acsarkodott Kántorra, amikor az az örvendezés hevében hozzádörgölőzött.

Az irodában a parancsnok gyomorbajos, vén, rosszkedvű medveként dörmögött: „Kovács, nehogy azt higgye, szent a béke. Értjük? Ha még egy bolhát találok, a tisztelt kutyauraknak kirakom a szűrit, de maga is megnézheti magát . . . Egyébként megdicsérem a dögöket, izé, a munkatársait is."

– A dolgozó népet szolgáljuk – válaszolta vidáman Kovács, s közben szemével simogatta két oldalán álló kutyáit. Lux, mintha értette volna, a siker önteltségével kényes, pipiskedő léptekkel indult a pihenőszoba felé.

– Izé – és az őrsparancsnok a zsebében kotorászott. – Ö, ö . . . ö . . . volt pár savanyú cukor, hová lett, hová, nincs. Tekintse úgy, hogy adtam.

– Igenis!

– Nana, csak ne bízza el magát a bajtárs. Egyébként, hazamehet!

– Értettem – mondta katonásan, majd a kutyáihoz fordult. – Na gyerünk, srácok! – Lux kelletlenül bújt elő az ágy alól, azt hitte, ez az éjszaka megint az övé lesz. Újra a gazda közelében alhat. Na, mindegy. Így is remek befejezése ez a napnak: villamossal utaznak a Bécsi útig. Lux kaján és játékos volt, akár egy igazi nagyvárosi csibész és a végállomás előtt száz méterrel biztos mozdulattal ugrott le a robogó villamosról, s mire Kántor a gazdával bedöcögött a megállóba, ő már a tábla alatt ücsörögve unatkozó ásítással várta őket.

Kántornak határozottan tetszett a gazda háza. Barátságos farkcsóválással szaladt a gazda feleségéhez és négy év körüli kisfiához, akit jószándéka jeléül nyomban arcon nyalt.

– Ez Kántor – mutatta be családjának a gazda. – Derék, bátor kiskutya. Ma már dolgozott is, segített egy hegyi banda lefülelésében.

A gazda felesége, férjéhez hasonlóan, szerette a kutyákat. Igaz, legszívesebben puliit látna a ház körül, dehát beletörődött, hogy férje a német juhászokkal foglalkozik. Ehhez a munkához kevés a puli csodálatra méltó intelligenciája, okossága, ide erő és ész együtt kell. „Ha már nincs a rendőrnek, legyen a kutyának", szokta mondogatni tréfásan Kovács, amikor társai faggatták: minek küszködik a kutyákkal? Feleségének többször elmagyarázta már, hogy a puli ősidők óta az ember legéberebb segítőtársa. Egymagában azonban sosem tudott szembeszállni a farkasokkal és a nyájat támadó rablókkal. A puli a komondorokkal élt együtt az ember társaságában. S bár a hatalmas kutyák lényegesen butábbak nála, ám a nyájat mégiscsak ők védték. A puli volt a vekker. Messziről észrevette a közelítő veszedelmet, és olyankor felkiabálta a komondorokat és a pásztorokat és csalhatatlan ösztönnel az ellenség nyomára vezette őket. Ezért maradtak buták a komondorok, hiszen helyettük mindig a puli gondolkodott. A német juhászok viszont erősek is, okosak is, és az emberrel való együttélésük során intelligenciájuk jobban kifejlődött, mint a többié.

Kántornak a gazda családjából különösen a gyerekember tetszett. Hamarosan izgalmas játékot eszeltek ki együtt. Kántor az ágy alá bújt, a kisfiú meg utána mászott. Esténként csúszkáltak, vihorásztak és amikor újra előbukkantak az ágy alól, egymásba kapaszkodva hemperegtek a szőnyegen. „Kántoj, Kántoj" – selypített az embergyerek és Kántor a játék hevében megfeledkezett a telepről, szüleiről, testvéreiről. Hovatovább az ember töltötte be minden érzését, gondolatát.

Éjszakára a verandán, a virágállványok alatt egy rongyszőnyegen vetett neki ágyat a gazda. Lux törzshelyén, a bejárat mellett heveredett le, ám ahogy elcsendesedett a ház, Kántor arra neszezett fel, hogy Lux a heverő rongyát a szobaajtó előtti széles küszöbre húzta. Egy pillanatra azt hitte,

ezt így illik és ő is oda akart menni, ám nyomban eszébe jutott, hogy ahova a gazda fekteti, a kutyának ott kell maradnia. Ezzel behunyta szemét és lassan beúszott a szendergés langyos vizére. Éjszaka kétóránként felébredt, kissé hallgatózott, majd Lux csendes horkolásának zenéjére újból elszundított.

Kellemes éjszaka volt – állapította meg reggel, amikor a derengés első fényei megcsiklandozták szemét. Lux hangos ásítással tápászkodott fel a küszöbről. Rongyát visszahúzta a verandaajtóhoz, s míg tényked ett, Kántor gyorsan becsukta szemét, nehogy Lux észrevegye: megleste titkát. Lux oda is pillantott az alvást színlelő kamaszhoz, majd miután rongyát elrendezte, komótosan Kántorhoz ballagott. Hátsó lábával oldalba billentette: „Hé, taknyos, ideje felkelni!" – vakkantott halkan, mire Kántor vigyorogva kinyitotta szemét Luxra és felpattant. „Phi" – tüsszentett Lux és kicsit sértődötten megkaparta a szobaajtót. Fülelt, s mert bentről semmi nesz, erősebben ütögette jobb mellső tappancsát a deszkalaphoz. Nyomatékul csendesen vakkantgatott.

Kántor néhány lépésről figyelte Luxot. A nagykutya váratlanul visszafordult. „Ez sikerült", nyögte, miközben hátsó lábait párhuzamosan kimerevítette. Teste megnyúlt, s olyan volt, mint egy egyenlőszárú háromszög. Reggel fontos az egészséges nyújtózás és a mély ásítás. Jót tesz az éjszaka megmerevedett izmoknak és frissítőleg hat. Miközben Lux az egészséges ébredésből bemutatót rendezett, a szobából kicsoszogott a gazda. Ajtót nyitott: – Fussatok! – mondta álmosan. Kántor minden külön biztatás nélkül is értette, mit jelent a nyíló ajtó és Lux után iramodott. Körbeszaladták az udvart és egy távoli zugban, Lux megszokott helyén állapodtak meg. Legszükségesebb reggeli teendőjükkel néhány perc alatt végeztek, s mielőtt a verandára visszakanyarodtak, futkároztak egy kicsit.

Eddigre az ajtóban, pórázokkal a kezében már várta őket a gazda. A házzal szemközt kerítés nélküli üres telek nyitott utat a hegyre. A lankásan emelkedő rét a távoli erdő aljáig húzódott. A kutyák néhány lépéssel a gazda előtt ügettek, s amikor a telek végéhez, a füves térre értek,

felhangzott az első parancs: – Feküdj! – Lux és Kántor az ismerős vezényszóra egyszerre lapultak a földre.

A nap már a házak tetejére kúszott, s a mélyben zúgó főutcáról egyre erősödött a reggeli forgalom zaja, de ők még mindig fáradhatatlanul gyakorlatoztak. „Fel, le, kússz, hozzám!" Pisszenés és halk fütty, jelek és intések, karmozdulatok és rövid vezényszavak váltogatták egymást. Ha az első jelre valamelyik gyakorlat nem sikerült, addig próbálták, míg a gazda tetszését el nem nyerték.

Lux némi elismeréssel nyugtázta Kántor igyekezetét, és ha netán az ő hibájából egy-egy gyakorlatot meg kellett ismételni, a fejét törte: vajon honnét tudhatja mindezt ilyen jól ez a siheder? Félórás fegyelmező után a gazda egy félbemaradt ház falához vezette őket. Kántor örvendezve fedezte fel a gazda kezében az ismerős apportfákat. Lux kedvetlenül kullogott utánuk. Ezt a gyakorlatot kifejezetten utálta. „Hozd, keresd, szimat" – halálosan unott vezényszavak voltak számára, dehát mit csináljon, ha egyszer a gazdinak ez a rögeszméje. Most is a faltól tíz lépésre Kovács leültette a kutyákat. A téglahalomig hátrált és ott magasra tartotta a botot: – Kántor, gyere, keresd – biztatta a kutyát, és Kántor a gazdihoz szaladt, aki orra elé dugta a botot, kis ideig szimatoltatta vele, majd visszaküldte helyére. Ekkor a bot a fal elé esett. „Kántor, keresd" – és Kántor a falig rohant, ahol néhány kutató szimat után máris kiemelte a fűből az apportfát. „Nagyszerű" – dicsérte a gazda, majd újra kezdték a játékot. A fal előtt Kántor ismét megpillantotta a botot, ám nyomban utána, a fal mögött váratlanul eltűnt a gazda. Kántor már rohant volna, idegesen föl-fölkapta farát is. Lux szánakozva nézte a kamasz igyekezetét. „Hülye" – és ásított, miközben a lehető legkényelmesebben nyúlt el a füvön. Hosszú percek múltán, Kántor számára szinte örökkévalóságnak tetszett, a fal sarkánál előbukkant a gazdi. „Kántor! Keresd!" – és Kántor a falig rohant. Az előbbi helyen azonban nem találta meg a botot. A gazda csak biztatta: keresd, keresd. Kántornak ekkor mentő ötlete támadt, megszagolta a gazda csizmáját, s az állandó unszolás közben kétségbeesetten a fal sarkáig rohant, ahol vá-

ratlanul felfedezte a füvön a gazdi szagát. Odébb is, még, tovább. A nyomok jó ötven méter hosszan egy csenevész bozótig vezették. Körbe kerülte a bokrot és boldogan dugta orrát az ismerős keresett szaghoz, oda, ahol a bot hevert. nyomban szájába kapta, és orrát három-négy centire a föld felett tartva, rohant a gazda felé, aki barátságosan megrázta Kántor üstökét és dicsérően mondta: – Ejha! Ez igen. – Majd Luxhoz fordult: – Látod? – kiáltott a fűben lapuló kutyának. „Nagy kunszt" – vélekedett Lux.

– Mit szólsz hozzá, derék, mi? – kérdezte tőle a gazda, és mosolyogva mondta. – Most te következel: ugrás!

Lux erre néhány lépést hátrált és nekirugaszkodott a két méternél magasabb kőfalnak. Mellső lábaival érte el a fal tetejét és még a lendület segítségével felkapaszkodott rá. Kántor tisztelettel nézett fel a koronán sétáló Luxra. „Mit bámulsz?" – és Lux Kántorra öltötte nyelvét. Kántort ez a pimaszság felháborította. Ő is tíz lépést hátrált, majd nekirugaszkodott és a zsákmányát hajtó farkas nyúlt szökellésével szédítő iramban ugrott. Lux a meglepetéstől majdnem leesett a fal tetejéről. Ilyet se ő, se a gazda nem látott eddig. Kántor kapaszkodás nélkül, pontosan a melle aljával érte el a téglafal tetejét és azon nyomban határozottan négy lábra állt.

– Bravó, Kántor, bravó! – örvendezett a gazda, és Lux, mivel a kölyök is utánacsinálta a produkciót, amiről eddig azt hitte, egyedül ő képes rá, sértődötten leugrott a falról. Kántor maga is kissé csodálkozva állapította meg, hogy virtusból megkísérelt ugrása ilyen remekül sikerült. Önbizalma viszont minden idegszálába bevéste, ilyen magas fal ezentúl számára nem lehet akadály.

Kántor gyorsan hozzászokott a napok ismétlődő ritmusához. Tetszett neki a rendszeres munka, és bár kezdetben néhányszor pórul járt a napi egyszeri délutáni evésekkel, ehhez is hozzászokott. A telepen kölyökkorában háromszor, de legrosszabb esetben is naponta kétszer kapott enni. Ha a gazda házában aludtak, este egy kis vacsoramaradékot,

amólyan jelképes ételt kaptak ugyan, mert Kántor megállapítása szerint a finom falatok, az ínyében szétfolyó ízek csak nyalakodásnak, csemegének voltak jók.

Két hete élt már Lux társaságában, és eddig nem került vele összeütközésbe. Néha szívesen játszott volna Luxszal, de ez a játszási vágy sé gyötörte különösebben, hiszen mindennapra akadt olyan igazi komoly játék, amely minden más céltalan futkosásnál többet ért. S ha néha hemperegni támadt kedve, ott volt a gazda fia, akivel esténkint remekül szórakozott. Legjobban a bujócskát szerették, s a gazdi se szólt, ha közben a szőnyeget kissé összegyűrték.

Egy kellemes őszi reggelen a kötelező gyakorlatok után a gazda szabad futkosást engedélyezett. Lux a lejtős réten öles szökellésekkel iramodott felfelé és Kántor akkor is igyekezett a nyomában maradni, amikor Lux egy vadnyulat riasztott fel. A nyúl a meredély tetején húzódó erdő irányába menekült. Négyszáz méteres rohanás után Lux a menekülő sarkába ért. A nyúl egy bokor tövén lelapult és míg pihegve kifújta magát, a széllel szemben közelgő kutyát nem vette észre. Kántor jó húsz méterre lemaradt, ám ereje megfeszítésével igyekezett Lux után és a megerőltető rohanástól lármásan zihált: u . . u . . . u . . . A nyúl a közelítő zajra szinte az utolsó pillanatban Lux orra előtt pattant fel rejtekhelyéről, és most zegzugos futásban rohant lefelé a lejtőn. Luxot a guta kerülgette. Rég fülön csípte volna már ezt az ugrándozót, ha az a szerencsétlen, ostoba fráter a háta mögött lármájával fel nem riasztja. A legszívesebben nyomban visszafordulna és elzavarná Kántort, de a nyúllal nem lehet tréfálni – elég egy kis időveszteség és máris elmenekül. A nyúl jó kilométernyi üldözés után ismét egy bokor tövében lapult és Lux kénytelen volt nyom után, szagról követni. Kántor lelkesen és kihevülten igyekezett utolérni Luxot, de továbbra is hangosan zihált. Lux már-már a lapuló tapsifülesre vetette magát, amikor azt a közelgő kamaszkutya zaja újra elugrasztotta előle. Lux ekkor dühösen felhorkantott, s bár a gazda füttyszava amúgy is a vadászat befejezésére szólította fel, megvárta, amíg a lármásan loholó Kántor eléje ért és nyomban két hatalmas po-

font adott a kölyöknek. Kántor az ütéstől felbukfencezett és vinnyogva gurult néhány lépést lefelé a lejtőn. „Kuss!" – morogta Lux.

Kántor lapulva nézett Luxra, s ebben a pillanatban eszébe jutott elhalványult kölyökkori emléke: a pofon, amit az anyja házikója előtt ücsörgő nagy kutyától kapott, amikor annak farkába csimpaszkodott. Luxot nagyon bántotta, hogy elszalasztott egy biztos alkalmat, amellyel a gazdának kedveskedhetett volna.

Első mérge elszálltával közölte Kántorral: utálja a lapuló alázatot, ezért keljen fel, de ha ezzel a förtelmes hörgéssel még egyszer elrontja a vadászatot, alaposan megkapja a magáét.

Kántor elsősorban saját hibája miatt szégyenkezett. A legnehezebben önnön baklövéseit viselte el, mert Lux pofonjainál, ha fájtak is kissé, jobban szégyellte, hogy ilyen módon kellett őt olyasmire figyelmeztetni, amire saját magától is rájöhetett volna.

– Na, srácok – fogadta őket a gazda –, meglépett a nyuszi?

Lux vádlóan nézett Kántorra és bosszúsan csaholni kezdett. Be nem állt a szája, csak vádaskodott és szidta a kisebbet.

– Elég volt, Lux – szakította félbe a gazda és biztatóan szólt Kántorhoz: – Sebaj, a vadászat csak játék, sose törődj a nyúllal.

A romos kolostorkastély mögött ballagtak lefelé a hegyről. Félúton járhattak, amikor egy asszony utánuk kiáltott. A gazda a magányosan álló ház felé fordult.

– Történt valami?

– Ma reggel eltűnt két tyúkom! – válaszolt az vissza elkeseredetten.

– Megnézhetjük, honnan vitték el? – kérdezte az őrmester és váratlan ötlettel elővette táskájából a kalapot, amit a kolostorromok közül néhány napja Lux hozott elő. Lux közömbösen nézte a gyűrött holmit. Kántor azonban felcsillanó szemmel vakkantott. „Emlékszel rá?" – kérdezte Kántortól a gazda s közben gyanakvóan pislogott Luxra. – Ha

nem te találtad, és elszedted Kántortól – mondta és mutatóujjával megfenyegette Luxot. Először azért a nagyobb kutyával szagoltatta meg a kalapot, ám Lux undorodva fintorgott, e fintorban benne volt, mennyire büdös ez az idegen Holmi. Nem szerette az ilyesmit. Ezt a vacakot is csak azért vitte akkor a gazdához, mert az szenvedélyesen gyűjt mindenféle limlomot. Most egyáltalán nem értette, minek is szedte elő.

Közben Kántor izgatottan csóválta farkát és háromszor is alaposan körbeszimatolta a nyűtt kalapot, majd a „Keresd! Szimat!" felhívásra a sövénykerítés mellett a gyalogösvényig szaladt és eltűnt a sarok mögött. A réten keresztül húzódó csapáson váratlanul megállt. Másfél méteres körben szinte minden négyzetcentimétert külön-külön izgatottan szimatolgatott, és egyszer csak ismerős szagot szippantott fel. A kalap, nem kétséges, ez a kalap szaga, döntötte el és kíváncsian követte a nyomokat. Az orgonasövény közepe táján, a sűrű bozót alján kerek lyukra bukkant. Átbújt a sövényen, a kert fái között a kifeszített drótkerítés mellett a tyúkudvarig követte a nyomokat és a lécajtó előtt megállt. Eközben odaérkezett a gazda és az asszony, aki kinyitotta az ajtót, mire Kántor ide-oda szimatolva a tyúkketrecig ment. Az őrmester izgatottan figyelte a kutya tényked ését és biztatta: Keresd! Keresd! Kántor azonban nem mozdult a ketrec elől.

– Ebből vitték el? – kérdezte az őrmestert.

– Igen . . .

Nem kétséges, a kutya a kalap után megtalálta a tolvaj nyomát. Így a kalap a tolvajé, aki a félig lerombolt kolostorban rejtőzik, vagy legalábbis rejtőzött – okoskodott Kovács. Némi töprengés után Kántort magához intette. Nyakára hosszú pórázt csatolt és a ketrec előtt újra orra elé tartotta a kalapot. Kántor odaszimatolt, és a következő pillanatban orrával határozottan jelezte a földön azt a pontot, ahol a kalappal azonos szagot fogott. „Keresd, csibész! Keresd!" – biztatta a gazda, és Kántor azon az úton indult kifelé a kertből, amelyen bejött. Átbújtak a sövényen és az útkereszteződésig vezette gazdáját. Itt, ahol a kalapszagú

nyomra először rátalált, néhány kitérő és ellenőrző szimattal tájékozódott. Lux a gazda intésére néhány lépéssel mögöttük kullogott és időnként – amúgy unalomból – ő is beleszagolt a Kántor által követett nyomba. Kíváncsi volt, ugyan mi lesz ebből? Azt azonnal látta, hogy a gazda nagyon izgatott és a kölyök is olyan fontoskodva tartja orrát a föld fölött, mintha a világ csodáját fedezné fel. Lux a gazdi izgatottságából arra következtetett, ez a keresgélés most nem játék, most igaziból kutatnak valami után. De ha ez a kamasz csalódást okoz a gazdának! Lesz, ami lesz: akkor kikészíti. Egyszer s mindenkorra leszoktatja az ehhez hasonló trükkökről, amelyekkel a gazdát el akarja hódítani tőle.

Közben Kántor nenany másodperces kitérő után magabiztosan lépkedett már a rétet a romos kastély irányában keresztülszelő, kitaposott gyalogosösvényen. Másfél kilométeres út után Kántor jobbra letért az ösvényről, és a száraz füvön szinte zsinóregyenesen tartott a kastély északi kerítése felé. A saroknál balra fordult és a fal mentén egy sűrű, borostyánnal benőtt bokros részhez ért. Lux, aki eddig csendes unalommal kocogott nyomukban, váratlanul felfigyelt. Ismerős a vidék, de ezt a romos, templom mögötti buckát még sosem kutatta át, s ha Kántor ilyen határozottan vezette ide a gazdát, akkor valami lehet itt, amit a gazda keres. Nem engedheti, hogy ez a kölyök találjon rá arra a tárgyra, amiért ilyen sokat gyalogoltak . . . Soha, határozta el Lux és gyorsan, a Kántor nyomából felkapott szimattal, megelőzte társát. Bármennnyire nehezére esett is, most minden figyelmét erre a szagra összpontosította. Néhány méterrel Kántor előtt futott és alig haladt tíz-húsz lépést, amikor tappancsa alatt besüppedt a borostyán, rés tárult, és Lux dühös morgással rohant lefelé a lépcsőkön.

Kántor Lux váratlan akciójától zavartan, a rés előtt megállt és tanácstalanul nézett a gazdára. – Jól van, kiskutyám – simogatta a gazda és biztatta – keresd, csak keresd! Ez az időveszteség elég volt ahhoz, hogy mire a lépcső aljára értek, Lux már fenyegető morrantásokkal ta-

szigált kifelé a föld alatti bunkerből egy kopott csavargót, aki a szembejövő kutya láttán rémülten felkiáltott:

– Segítség!

– Ne üvöltözzön! Gyorsan, kifelé! A kutya nem bántja – mondta az őrmester.

A hajdani háborús betonbunker lakója rémületében megbotlott és négykézláb kapaszkodott felfelé. Ahogy az őrmester előtt fel akart tápászkodni, Lux határozott mozdulattal hátulról hasra döntötte. – Ne mozduljon – parancsolta az őrmester, és Lux vezényszóra sem várva máris hozzákezdett, hogy kiforgassa a csavargó zsebeit. Eközben kajánul és öntelten vigyorgott Kántorra. Barátságos elismerésnek szánta ezt a vigyort, és arra gondolt, nem is olyan buta ez a kölyök, de véleményét változatlanul fenntartotta: az érzéseket a kutya ne mutogassa, főleg másik kutyának ne. Egyébként, ha nincs résen, most szégyenbe kerülhetett volna. Nem is jó rágondolni, hogyan vélekedne a gazda, ha ezt a büdös alakot nem ő, hanem a másik találja meg. A gazda azonban egyáltalán nem örült annyira, mint azt Lux elvárta volna. Holott ő végezte a nehéz munkát, határozottan betört ehhez a füstszagú kétlábúhoz, kiterelte, hasra fektette, a zsebeit is kiforgatta, pedig nem győz tüsszögni a dohányportól. A gazda – mindezek ellenére – folytonfolyvást mégis Kántort dicsérte.

Az őrmester kemény hangon förmedt a szőrös, ápolatlan külsejű, középkorú férfira:

– Maga vén tyúktolvaj! . . .

– Biztos úr, kérem – rimánkodott a hason fekvő ember.

– Lux, félre . . . Na, keljen fel.

– Kérem szépen, vidéki vagyok és nem volt szállásom . . .

– Hagyjuk a hősi mesét – torkollta le az őrmester, miközben a karperecet a csavargó csuklóira kattintotta.

Pontos időben, reggel nyolckor megérkezett az őrszobához. Az ügyeletes álmélkodva fogadta Kovácsot és tréfásan jegyezte meg: – Ha így folytatod a kutyáiddal, maholnap felmondanak nekünk, mert nem lesz melónk.

Félóra múlva megjött az őrsparancsnok is. Morcos és

rosszkedvű volt. Zordon hangulatát még az elkapott csavargó híre sem tudta felderíteni. Nyomban röpgyűlésre hívta a legénységet. Keserű szemrehányással kezdte: Mégiscsak lehetetlen állapot: neki a kapitányságon kell megtudnia, hogy a Miklós utcai zugpiacon a vörösváriak tegnap reggel is feketén árusították a szenet. „Holnap reggel általános razzia a közvám és a temető között... értjük?" – tette hozzá a nagyobb nyomaték kedvéért, majd Kovácshoz fordult:

– Ez magának is szól, elvégre úgy tudom, a maga körzetében csúsznak be a vörösvári fuvarosok...

– Jelentem, azok kőport szállítanak.

– Kőport? Nagyszerű. Akkor csak azt mondja meg, a szén hol jön be?

Csakugyan, hol csempészhetik be a szenet? – töprengett Kovács. Egész délelőtt ez járt a fejében, s amikor kettőkor a kutyákat ebédelni vitte, a Bécsi út elején betért egy rozzant, földszintes házba. A düledező pajtából hajlott hátú öregember jött eléje.

– Te vagy az, fiam? – ismerte fel örömmel Kovácsot.

Hálás volt neki, mert a rendőr régi mesterét a háború után nem engedte kitelepíteni. A féltetős, öreg kovácsműhely roskadozott már. Kovács gondolatain végigsuhantak gyerekkora emlékei attól kezdve, amikor apjával először lépett be a kesernyés füstszagú műhelybe. Izing, a régi óbudai spitzbürger, az öreg kovácsmester hamar megszerette a keze alá adott, igyekvő, téglagyári proligyereket. Kovács most arra gondolt, hogy ezen az udvaron valaha milyen mozgalmas volt az élet. Fuvarosok jöttek, fuvarosok mentek, és a vörösváriak egyetlenegy esetben sem kerülték el Izing patkolóműhelyét, ahol várakozás közben jó borral üthették agyon a lassan vánszorgó időt.

– Rég jártál nálam – nyújtott kezet hajdani segédjének az öreg.

– Sok a munka, tata.

Az öreg a tornácra hívta a fiatal rendőrt, egy szakadt gyékényszéken hellyel kínálta, és a konyhából félig teli üvegben, kissé savanykás rizlinget hozott.

– Csak nincs valami baj? – kérdezte az első pohár után.

– Bizony baj van, tata. Nekem van nagy bajom. A vörösváriak csempészik a szenet és engem szidnak a főnökségen, hogy miért nem nyitom ki a szememet.

– Hát ismerheted őket, nagy huncutok azok. Csak annyit mondok neked, nézz egyszer a kőpor alá.

– A kőpor alá? – értetlenkedett Kovács.

– Többet nem mondhatok. Nem engedi a tisztesség. Na, proszit.

Kovács kihörpintette a savanyú vinkót és már búcsúzott is:

– Köszönöm, tata.

– Már mégy? – kérdezte csalódottan az öreg.

– Muszáj. A kutyáknak enni kell. Na, minden jót.

Amíg a kórház felé ballagtak, egyre azon töprengett, amit hajdani mestere mondott: a kőpor alá nézni . . . Mit jelenthet ez? A kutyák már megebédeltek és tele hassal ódalogtak körülötte. A szokásos körzetbejárás folyamán már a hegyre is feljutottak, amikor az őrmester a homlokára csapott.

Másnap hajnalban a ház körüli rövid gyakorlatozás után nyomban a külső vámhoz vitte a kutyákat. Így is korán érkeztek, mert negyedórát is várakozhattak, mire az első troli kidöcögött a garázsból. Lux otthonosan beült a vezető mellé, Kántor pedig a gazdával az első ajtóval szemközti ülésen helyezkedett el. Kovács arra gondolt, hogy a parancsnok és a többiek a vám meg a temető közötti szakaszon razziáznak. Így az a legcélszerűbb, ha ő a vámtól négy kilométerrel távolabb áll lesbe, a vasúti kereszteződés után, a temető mögött, az Aranypatak mellett, ahol balra dűlőút ágazik a patakparton a város felé. A temetőnél levő troli végállomástól még egy kilométert gyalogoltak, és alighogy elérték a vasúti kereszteződést, a távolban felbukkant az első szekér. Kovács a kutyákkal az árokpartra, a híd mellé húzódott. Csak akkor intett álljt, amikor a szekér már egészen a közelébe érkezett. Ám a fuvaros, mintha semmit sem látna, csak kocogott tovább. „Lux! Állítsd meg!" mondta erre bosszúsan Kovács. Lux a felszólításra kipat-

tant a híd mellől, az út közepére rohant és farkasugrással elkapta a szekeret húzó ló szemellenzőjét. „Hó!" – jött meg a váratlan támadásra a fuvaros hangja is. Ekkor már odaérkezett az őrmester és keményen rászólt a fuvarosra: – Nem hallotta, mit mondtam? – s mert a fuvaros csak a vállát vonogatta, rákiáltott: mit visz a szekéren?

– Mit vinnék, biztos úr, egy kis kőport . . .

– Hát még?

A fuvaros ingatta a fejét, széttárta a karját és hátramutatott a szekérre, hiszen a rendőr úr is láthatja, a ponyva tetején tele szekérderék kőporhalom van. Kovács ekkor a kocsi hátuljához intette a kutyákat. „Ugorj, Lux!" – vezényelte s amikor a kutya a szekér tetején volt, beletúrt a kőporba, ujjai között pergette. – Keresd – súgta Lux fülébe s kezével kaparó mozdulattal jelezte, mit is kér. Lux nyomban megértette a gazda mozdulatát, és mellső lábaival lelkesen kaparni kezdett. Egy-egy lendítéssel félkilónyi kőport rúgott le a szekérről és külön élvezte, hogy a földön ácsorgó Kántor a zubogó porfelhőben tüsszögve kapkodja a fejét jobbra-balra. Néhány perc múlva azonban tappancsa kemény göröngybe akadt, s mert a gazda tovább biztatta, a porból gömbölyű széndarabokat kotort elő.

– Jól van, jól – csitította ekkor Lux buzgalmát a gazda és intett a kutyának, ugorjon le.

– Fater, álljon csak félre. Nem gondolja, hogy kicsit fekete ez a kőpor?

A fuvaros istenkedve tárta szét kezét és egyre azt hajtogatta: ki lehetett az a csibész, aki ilyen csúnyán megtréfálta őt és a kőpor alá szenet dugott? Reggel hétre kilenc szekér sorakozott az útszélen. Kántor megfigyelte Lux mozdulatait, és ha egyszerre két kocsi futott be, a két kutya megosztotta egymás között a munkát. A végén annyira belejöttek, hogy az utolsó szekereket már öntevékenyen állították le és Lux utasításra se várva a platóra ugrott és szemmel látható élvezettel kotorta szét a talpát csiklandozó kőporhalmokat. Kántor azonban mindig megvárta a gazda jelzését és csak annak intése után látott munkához.

Mára ennyi elég lesz – határozott Kovács és az első szekér bakjára ült. Luxot az utolsó kocsi platójára vezényelte. Kántort pedig arra utasította, hogy a karaván mellett lefel futkosva, egy-egy apró marással nógassa gyorsabb tempóra a lemaradozókat. A temető bejáratánál Kovács meglátta két kollégáját, amint azok türelmetlenül topogva várakoztak az út két oldalán. Már messziről integettek és csodálkozva nézték az őrmestert, aki a kocsi bakjáról kiáltott: Hagyjátok, fiúk, mehettek haza, mindannyian megvannak. Gyertek!

Lux orrát csiklandozta a púderszerű sikálópor. Tüsszögött, jobbra-balra forgatta fejét, és valahányszor orrába szippantotta a kőport, irigyekedve pislogott a szekerek mellett kocogó Kántorra. Pocsék meló az ilyen, mert széttúrni, az csak hagyján, de a síkos, omlós vacak tetején ücsörögni korántsem szórakoztató. Szívesebben ballagna a szekerek mellett, semhogy a szellő rezdülésére is tüsszentgessen. Nagy volt a csábítás, de leugrani mégsem mert. A gazda szigorú szóval ültette a kocsitetőre: az ő feladata volt, hogy éber szemmel figyelje az előtte vonuló karaván és minden lógási kísérletet megakadályozzon. Ahogy a régi vámhoz közeledtek, az első kocsi bakján ülő fuvaros egyre nyugtalanabbul fészkelődött. Végül is kibökte:

– Miért csinálja ezt velünk a biztos úr?

– Mert nem szabad feketézni.

A fuvaros körülményesen magyarázkodott, nem adják ők olyan drágán a szenet, hiszen nem lopott ez, a bányászok illetménybe kapják. Jön a tél, és a városi embernek szén kell. A bányásznak pedig szüksége van a pénzre. Ezzel ők csak szívességet tesznek, a bányásznak is, meg a vevőnek is.

– Feketézni akkor se lehet. Az állam majd gondoskodik a városi nép szenéről, nem a vörösvári fuvarosok dolga ez – mondta zordonan Kovács, de azt maga sem tudta, az ő családjának például lesz-e elég tüzelője erre a télre. Felesége a minap panaszolta: háromszor állt sorba a Tüker-telepen, mire részletekben tíz mázsa szénhez hozzájutott. Ez

most más kérdés – hessegette el fejéből a kellemetlen gondolatokat.

– Az öreg csuda dühös – súgta fülébe cinkosan az egyik tizedes, akit a temetőkapunál ültetett fel a szekérre. – Képzelheted, fél hat óta ide-oda futkos a két ellenőrzési pont között. Azt kiabálta, fogdába zárat, mert hogy se csempésző szekerek, se te! . . . Jó kis meglepetés lesz!

Kovács a meglepetést szívesen elkerülte volna, és titokban abban reménykedett, hogy a parancsnok már elunta a razziát és visszatért az őrsre. Valóban, épp indulni akart az őrsparancsnok, amikor a régi vám fölötti dombtetőn felbukkant a szekérkaraván. A szeme villámokat szórt, mert a fölállított őrpontokon sehol se találta Kovácsot, és hiába szalasztotta egyik kerékpáros emberét annak lakására, a felesége közölte: férje már hajnalban elment hazulról.

– Maga hol mászkált? – förmedt nyomban a bakról lekászálódó Kovácsra.

– Jelentem, kilenc csempészt és feketézőt előállítottam.

– Honnan?

– Az országútról.

– Elkobozni! – mondta mérgesen az őrsparancsnok, mert észrevette, butaságot kérdezett. Ugyan honnan is állíthatta volna elő beosztottja ezt a kilenc szekeret, ha nem az országútról? Az is bosszantotta, hogy nem neki, hanem Kovácsnak jutott eszébe az aranypataki vasúti kereszteződés.

A fuvarosok, ahogy megálltak, sorban odamentek a rendőrhöz:

– Szegény emberek szene ez – kérlelték a parancsnokot. – Ne csináljanak belőle ügyet, ők ezzel semmi rosszat nem tettek, ha egyszer nincs szén a telepeken, ott vesz a nép, ahol kap. „A rend akkor is rend" – dörmögte a parancsnok, és hátat fordított a fuvarosoknak. Később utasította embereit, hogy vegyék fel az adatokat, majd elindult a villamosmegálló felé. Néhány lépés után visszafordult és intett Kovácsnak, hogy kutyáival együtt kövesse.

Kovács az őrszobán tudta meg, hogy a „tyúktolvaj" országosan körözött többszörös rablógyilkos. A sikeres műveletért Kovács őrmestert dicséretben részesítették és együt-

tal őrsparancsnok-helyettesnek nevezték ki. „Köszönöm" csapta össze bokáját Kovács.

– Maga nekem ne köszönjön semmit, különben se én javasoltam. Értjük?

Kovács mosolygott, mert nem volt rossz ember a parancsnok, csak kissé nyers és azt hitte, attól katonás az ember, ha goromba. Lux észrevette a gazda arcán kikerekedő mosolyt, és emiatt büszke és öntelt lett. Személyes érdemének tekintette, hogy a gazdát megdicsérték, mert minek is mosolyogna, ha az a másik ember nem mondana neki valami jót. Később felfedezte, hogy a többiek nagyobb tisztelettel beszélnek a gazdival és hamarosan észrevette, hogy valami változás történt. Ezt a változást s a gazda tekintélyének megnövekedését saját tekintélyének növekedésére magyarázta. Nem mulasztotta el felhívni Kántor figyelmét sem, látja-e: újabban a többi kétlábú áll feszesen a gazda előtt. Hármójuk életében csak annyi változás történt, hogy az egyik októberi délutánon a gazda a szekrényből előszedett egy aktatáskát. Percekig szagoltatta Luxszal és Kántorral, majd fülénél fogva Lux szájába adta. „Fogd, a gazdié" – mondogatta közben, majd feltette sapkáját és kedveskedő szokása szerint kijelentette: gyerünk, srácok, megyünk a kapitányságra. Lux büszkén tartotta a táskát és méltóságteljesen vonult a gazda után. Fontos ügy lehet, ha a gazda rábízta ezt a holmit, amit eddig mindig csak az ő kezében látott. Ezúttal gyalog sétáltak és útközben Kántor irigykedő pillantásokat vetett Luxra, mert a kutya számára nagyobb kitüntetés nincs, mint a gazda holmijának hurcolása. Lux kajánkodva élvezte a kamasz irigykedését és az külön is jólesett neki, hogy van valaki, aki a saját szemével látja: milyen nagy tiszteletben és becsben tartja őt a gazda. Bizalom kérdése az ilyesmi. A gazda pedig tudja, hogy táskája még saját kezében sem lenne olyan biztonságban, mint Luxnál, mert ha nem így lenne, ugyan minek is adná a kutyának?

Félórás séta után a kerületi kapitányságra érkeztek. Itt a kapun belül a gazda arra kérte Luxot, tegye a táskát a

fal mellé, ahová mutatott. Ezután az ácsorgó őrszemtől megkérdezte: készítettek-e csontot?

– A konyhás az udvar végébe rakta a tálat, ahogy megbeszéltük.

Ezután intett a kutyáknak és megmutatta: hogyan tudják egy fejbillentéssel kinyitni az udvarra vezető csapóajtót. Amíg ezt gyakorolták, az őrszem a kapu alól telefonon értesítette az ügyeletet, hogy a Vörösvári úti őrsről meghozták a parancskönyvet, érte lehet jönni. Az előzetes megbeszélés szerint ugyanis Kovács jelentős kísérletnek szánta ezt a táskaügyet. Addig ugyanis, amíg a kutyákkal ő hátul az udvaron lesz, az ügyeletes az aktatáskából kiveszi a parancskönyvet, bejegyzi az észrevételeket, a következő napi feladatokat, majd a könyvet visszateszi a fal mellett levő táskába és mindezt pontosan negyedóra alatt le kell bonyolítania . . . A magas falaktól határolt tenyérnyi hátsó udvarban a gazdi megmutatta Luxnak a csontos tálat, amelyet kezével körbesimított. Kántornak is kivett a tálból egy mócsingos darabot, és Luxtól néhány lépésnyire kézből adta a kutya szájába. Lux ezúttal nem irigykedett, hiszen az egész tál az övé volt s mintha csak zsebórán figyelné az időt, tizenöt perc múlva az utolsó csontot is szárazra szopogatta. Ekkor felemelte fejét. – „Mehetünk?" – kérdezte tőle a gazda, s miután Lux még egy pillantást vetett a csontos tálra, a gazda intésére a kijárat felé indult. A gazdát és Kántort megelőzve vállával benyomta a lengőajtó egyik oldalát és beugrott a kapu alá. Mit sem törődött azzal, hogy a visszapattanó lengőajtó elől Kántor csak az utolsó pillanatban tudott félreugrani. A kapu alatt Luxnak eszébe jutott a táska. Fenyegető morgással közeledett az őrszem felé, de amikor felfedezte, hogy a táska a fal mellett ugyanott hever, ahova a gazda kérésére letette, nem törődött többé az őrszemmel. Fogantyúját szájába kapta, s mire a gazda Kántorral együtt megérkezett, ő már önelégülten mutatta: megvan. – Nagyszerű – vakargatta Lux füle tövét elismerően Kovács –, akkor mehetünk.

Hazafelé Lux többször az utcaszélen csörömpölő villamosokra sandított. Imádott villamoson utazni, és most is a leg-

szívesebben felpattanna az első guruló kocsira, ám a gazda, ki tudja miért, de gyalogolni akart, így sajnos, nem hódolhatott olthatatlan „tujázó" szenvedélyének.

Négy délután járták együtt végig a kapitányságra vezető utat és Lux, minden alkalommal anélkül, hogy útközben bárhol letette volna a táskát, pontosan végrehajtotta a gazda parancsát. Az ötödik nap délutánján a megszokott időben, a gazda újból kivette szekrényéből az aktatáskát. Belecsúsztatta a parancskönyvet és az íróasztal szélére tette. A patentzár kattanására a pihenőszoba ágya alól előbújt Lux és Kántor. – „Luxi" – vette kezébe a táskát a gazda és a kutya felé nyújtotta –. „Fogd! Kapitányság!" – és megütögette a táska oldalát. Ám szokásától eltérően – Lux ezt is észrevette – sapkáját nem tette fejére. A kutya felvette a táskát, mire a gazda kinyitotta az ajtót: „Indulj!" – vezényelt és kifelé mutatott. A kutyák az őrs előtt még visszafordultak. Kis ideig várakoztak, ám a gazda helyett csak a hangja jött utánuk: „Indulj! Kapitányság!" – Lux ekkor rádöbbent, hogy ezúttal egyedül mennek. Ezzel nyomban átvette a parancsnokságot Kántor felett és rámordult: kövess! S mert az az első felszólításra nem akart hátrább maradni mellőle, keményen oldalba billentette.

– Ezért maga viseli a felelősséget – közölte Kovácscsal a parancsnok a kutyák távozása után –, mert mindennek van határa... És mi lesz, ha a dögök elveszítik a parancskönyvet?

– Biciklin követem majd őket.

– Maga állandóan elfelejti, hogy nem cirkuszi állatidomár, hanem rendőr, értjük? Ez nem a Czája cirkusz, ez rendőrőrs...

Kovács az utolsó mondatot már a folyosón hallotta. Biciklire pattant és a kutyák után karikázott. A következő villamosmegállónál utol is érte őket. A járdaszélen Lux vonult elöl és Kántor fejhosszal követte. Az őrmester ötvenhatvan méteres távolságot igyekezett tartani, nehogy kutyái felismerjék. Izgult közben, mert ha a parancsnoknak lesz igaza és ez a futárszolgálat nem válik be, lesz mit hallgat-

nia jó ideig a rendőr meg a cirkuszi állatidomár közötti különbségről.

Lux a hídfő előtti forgalmas téren, ahol három irányból keresztezték egymást a villamosok, jobbra fordult és határozottan indult a kapitánysághoz vezető főúton. A tér végén, a villamosok újból az út járda felőli szélén közlekedtek, és ahogy az első elcsörömpölt Lux mellett, gyorsan körülnézett, majd fogai közt morogva felszólította Kántort: ugrás! És a következő pillanatban a megállóból éppen kiinduló és fokozatosan gyorsító villamos nyitott hátsó peronjára pattant. Kántor ijedten vakkantott után.. Erről eddig szó sem volt. A gazdával ezen az úton mindig gyalog jártak, s ha a gazdi úgy akarta volna, villamoson és nem gyalog tették volna meg a kijelölt távot. Dehát mit tehet? Lux felugrott a villamosra és kénytelen utánaszaladni, mert ő is felelősséget érzett a táska sorsáért. Igaz, a táskát Lux cipelte, de ő úgy értelmezte: a gazda azért vitte őt is magával, hogy ügyeljen Luxra meg a táskára. Kétségbeesetten versenyt futott hát a villamossal. Lux a villamoson a peronról az utastérbe ment és az ajtó melletti ülőkére telepedett. Kántort felháborította ez a nyilvánvaló függelemsértés. Lux ezzel mit sem törődött. A robogó villamos ablakából vigyorgott a járdán lógó nyelvvel loholó Kántorra. Ha arra gondolt, kicsit nehézkes a fiú észjárása, kaján kis ördögök ugrándoztak benne, dehát majd ez is megtanulja, hogy a munka nem öröm, és ha valamit nem kell okvetlenül megcsinálni, akkor lehetőség szerint a kényelmesebb megoldást keresse az ember. „Ember" – erre gondolt, mert annyira azonosult a gazdával, hogy szinte embernek érezte önmagát is. Okos és ravasz embernek, aki mindenki fölött uralkodik. Ő nem is lehet valóságos kutya, hiszen a kutyák ostoba korcsok, gyávák, akik az egyszerű jelenségek között se látnak összefüggést, akik önálló cselekvésre képtelenek.

A pimasz! – dohogta magában a kerékpározó őrmester, amikor meglátta a villamosra felugró Luxot. Micsoda vagány! Ahol lehet, lazsál. Tisztára, mint az ember . . . az allűrjei, a ravaszsága – sőt: ravaszabb az embernél.

A római kori romoknál a villamosvágány jobbra kanya-

rodott. A kapitánysághoz viszont balra kellett letérni. A megálló a romok elején, jó száz méterrel a kanyar előtt van, Kántor itt ugatással figyelmeztette Luxot, hogy szálljon le végre. Lux azonban orra gombját az ablaküveghez nyomta és az ugatásra fitymálóan legyezett füleivel. A kis okos, még hogy ő figyelmezteti a nagyobbat, ugat, mintha bizony Lux nem tudná, mikor és mit kell tennie. Élvezte Kántor kétségbeesését és csak azért se szállt le a villamosról. Kíváncsi volt, vajon mit tesz a kamasz, ha ő tovább megy a villamossal. Lesz-e bátorsága utánaugrani?

Kántor dermedten figyelte, hogyan indul el Luxszal újra a villamos, hogyan távolodik egyre jobban, és keservében panaszosan nyüszített. Az utolsó kocsi után bámult, s mikor a kerekek a kanyarban megcsikordultak, észrevette, hogy Lux – szájában a táskával, nyújtott tigrisugrással repül ki a villamosból. Kántor tépelődésében még ott tartott: micsoda szégyen, a gazda egyszer bízik meg bennük, egyszer ereszti el őket felügyelet nélkül és ez a furcsa Lux akkor is ilyen disznóságokat csinál.

Lux peckesen közeledett Kántor felé és fejét a rémülettől még mindig mozdulatlanul ülő Kántor fölé emelte és ravaszul ráhunyorított: na, mi az, öcsi, csak nincs valami baj? – és válaszra se várva, hetykén a Tímár utcába fordult. A kapitányság ajtajában az őrszem kaput nyitott és Lux – biztos, ami biztos –, egy fenyegető oldalmorrantás után a táskát a kijelölt helyre a fal tövébe tette. Ezután körbe nézegetett, majd néhány újabb morrantás után elindult a csapóajtó felé. Kántor az ajtóig követte, ám Lux itt dühösen szembefordult vele és közölte, a csont az övé, és fogait csattogtatva visszazavarta a kisebbet. „Piszokság" – háborgott Kántor, de Luxszal nem volt tanácsos ujjat húzni. Duzzogva húzódott az ajtó mellé, a sarokba. Vigasztalta magát, nem is olyan jó az a csont és számára korántsem fontos, hogy Luxszal osztozkodjék, dehát ez nem igazság.

– Ez itt van? – kérdezte az oldalfolyosóról a kapu alá lépő ügyeletes.

– Ez a szelídebb. A mérges kint van az udvaron – válaszolta az őrszem. Kántor ekkor csodálkozva látta, hogy az

idegen biztos léptekkel a táskához megy, kivesz onnan valamit, majd gyorsan eltűnik a folyosón. Ösztönösen vészjelzően vakkantott egyet. – Jól van, jól, kiskutya – csitítgatta békítően az őr. Lux is meghallotta a kamasz vészjelzését, ám egyszerű irigykedésnek tartotta, miközben mohón falta a lábosában talált csontos mócsingokat. Kántor tanácstalan volt, de szemét nem vette le a táskáról. Kétségbeesetten törte a fejét, mi is történhetett itt? Az ember belenyúlt ugyan a táskába, de mégse vitte el. Jó tíz perc telt el, míg újra felbukkant az ügyeletes, aki Kántor szemében külsőre kissé hasonlított a gazdához. Kattant a patentzár, hallotta az idegen hangját, amint odaszól az őrnek: „Kész" – és ezzel ismét eltűnt a folyosón. Kántor ebben a pillanatban felfedezte az összefüggéseket. Világos, itt most Luxot alaposan becsapták. Az az önző zsarnok, abban a hiszemben rágcsálja odakint a csontot: a gazda kizárólag azért küldi vele a táskát, hogy mócsingot zabálhasson. Lux minden pimaszságáért elégtételt érzett ... És kedve szerint viháncolna is egyet. Pörögve kergetné farkát körbe-körbe, mert a nagyokos azt hiszi, hogy ... Csak azon csodálkozott, vajon Lux észreveszi-e az idegen szagot, és amikor az udvari szárnyasajtó döngve csapódott, Lux pedig a kapu alá kocogott – közben, hogy Kántort ingerelje, csámcsogva nyalogatta szája szélét – majd felkapta a táskát és ... Nem vette észre az idegen szagot. Ez volt Kántor számára az igazi elégtétel, mert homályosan megsejtette: lehet, hogy Lux nagyobb és erősebb nála, de olyasmit tud, amiről Luxnak fogalma sincs. Az őr a nyitott kapuban állt s Lux gyanakodva, óvatosan lépegetett el mellette s még mielőtt az őrszem arra biztatta volna, hogy ott a táska, vidd! – Lux felkapta azt s megvető pillantásokkal kivonult az utcára. Ő noszogatás nélkül is tudja, mi a teendője, és más ember szavára nincs szüksége. Amit a gazda neki egyszer mutatott, azt parancs nélkül is végre tudja hajtani.

Jönnek – örvendezett az utca túloldalán az egyik kapualjból Kovács, s amikor a kutyák eltűntek a sarkon, átjött az őrszemhez.

– Na, mit szólsz hozzájuk? – kérdezte büszkén a rend-

őrtől. – Csuda mikulások. A nagyobbik nem engedte hátra a kisebbet, az végig az ajtó mellett ücsörgött és mindent látott, de csendben maradt – válaszolt a poszt.

– Anarchista csibész ez a Lux. Látod, mennyire igaz, pajtás, a mondás: irigy, mint a kutya – ezzel kerékpárjára pattant és a Lajos utca kereszteződésében szinte az utolsó pillanatban vette észre a buszmegállóban várakozó kutyákat. Néhány perc múlva bedöcögött a dugig telt, harcsaorrú öreg autóbusz. Lux először a táskával a motorháztetőre ugrott. A sofőr, aki régi ismerőse volt, a kutya láttán kinyitotta a vezetőfülke bal oldali ajtaját. Lux egy ügyes oldalazó ugrással fellendült a sofőr melletti ülésre. „Hol a gazda?" kérdezte az, de Lux az ugyancsak ugrani akaró Kántorra mordult. „Loholj, hisz te szeretsz kutyagolni" – gonoszkodott a lépcső előtt topogó kamaszkutyával, aki végül is, az utolsó pillanatban a lábak között felpréselődött az induló autóbuszra.

– Hol vannak? – fogadta a parancsnok lihegve betoppanó helyettesét, aki ugyancsak hajtotta a pedált, hogy az autóbuszt megelőzze.

– Most jönnek a busszal – zihálta Kovács.

A parancsnok felkapta a fejét. – A dögök? Mesélje a nénikéjének.

– Ha nem hiszi, jöjjön ki a ház elé.

Mindenki a bejárathoz rohant. Az utca túloldalán ekkor fékezett az autóbusz és amikor néhány másodperccel később tovább indult, fara mögül a megállóban felbukkant a két kutya. Lux fontoskodva figyelte az utca forgalmát, majd szájában a táskával átvágott az őrs felőli oldalra, míg Kántor fél kutyahosszal lemaradva kocogott mellette. A rendőrök hitetlenül csóválták a fejüket: szinte lehetetlen, hogy ezek autóbusszal jöttek. Ki és hol tette fel őket a járműre?

Kovács nevetett: – Maguktól szálltak fel, fiúk. Miért olyan hihetetlen ez? – és titokzatosan mosolygott.

A parancsnok szótlanul ment vissza az irodába. Nem kétséges, ez a Kovács bolondját járatja vele, csak azt nem

érti, hogy az ördögbe csinálja? Még hogy a kutya egymaga felszáll a buszra, s ráadásul azt is tudja a nyüzsgő forgalom kellős közepén, hol szálljon le. Na nem. Ezt ő nem veszi be, itt valami svindli van. Hangosan viszont ezt mondta: – Ide figyeljen. Ma éjjel maga a szolgálatos – ezt csak úgy foghegyről vetette oda Kovácsnak s közben idegesen a derekához kapott. Dühösen rángatta ki derékszíja alól az ingét. – Újra bolha, bolha. Értjük?

Ekkor nyílott az ajtó és Lux tipegett be pipiskedő léptekkel. Idomított cirkuszi lóként, kényesen emelgette lábait, és Kovács ámulva nézte, honnan szedi ezeket a mozdulatokat, ő erre soha nem tanította. – Ne szélhámoskodj! – förmedt a kutyára. – Tedd le a táskát.

Lux az íróasztal előtti székre helyezte az aktatáskát és mint ki dolgát jól végezte, elismerést váróan, mereven nézett a gazdára. „Jól van, jól" – veregette meg végül is Kovács Lux marját. Ekkor Kántor halk vakkantással jelezte: ő is itt van.

– Küldje ki őket – kérlelte Kovácsot a parancsnok. Az őrmester kinyitotta az ajtót, bal kezével intett és a két kutya a hátsó udvarba futott. A parancskönyv sértetlenül került elő a táskából, és hogy a főnök olvasni kezdte a bejegyzést, váratlanul köhécselni, krákogni kezdett. A parancskönyvben ugyanis kapitányi dicséretben részesítették Kovácsot, és a parancs külön hangsúlyozta a két kutya nevét és a rablógyilkos elfogásában tanúsított érdemét.

– Csak ne lennének bolháik! – dörmögte az őrsparancsnok.

– Nincs bennük! – jegyezte meg halkan, de határozottan Kovács.

– Azt akarja mondani, hogy én hazulról hordom ide azokat a vérszopókat?

– Dehogy . . .

– Csak azért mondom. – Az ajtóból még visszafordult: – Nehogy azt higgye, hogy nyugodt éjszakája lesz. – Az őrmester tisztelgett, s ahogy az őrsparancsnok mögött becsukódott az ajtó, fütyörészni kezdett. A „Gyertyafényke-

ringő" divatos dallama jutott eszébe: „Egy autó ment Budára át, . . . te meg én, s a boldogság . . ."

Kopogtattak. – Lehet – szólt s fel se nézett az előtte heverő iratokból. Lux nyitott be és mögötte Kántor. – Na, mi van? – kérdezte a kutyáktól gépiesen a gazda és tovább fütyörészett. A két kutya az íróasztal elé ült s kissé oldalt hajtott fejjel igézőn bámulták az őrmestert, akinek szájából furcsa és mégsem kellemetlen hangok áradtak. Egy idő után Kovács felpillantott és derűsen nézett a két kutyára: – Mit bámultok olyan bambán . . . Aha. Ingyen muzsika . . . Na, várjatok egy kicsit. – Ezzel a kutyák elé tolta a széket és eszébe jutott, hogy délben a szomszédos trafikban egy pár ányi egysoros szájharmonikát vásárolt a fiának. A zsebében kotorászott, előszedte és hamisan játszani kezdte a „Túl az óperencián" kezdetű dalt. A magasabb hangoknál szinte vezényszóra a két kutya egyszerre ugatott fel, mire Kovács megjegyezte: „Akár a cirkuszban is fellépnetünk, nem igaz?" – s ezzel véget vetett a rögtönzött koncertnak, de még megjegyezte, „a gazdinak sok a melója, menjetek aludni . . ."

A parancsnok fenyegetése ellenére az éjszaka békésnek ígérkezett és az őrmester megkérte az őrszemet, hogy három órakor kocogjon be hozzá az udvari ablakon, mert ellenőrizni akarja a körzet őrszemes rendőreit. Nem volt ebben a kérésben semmi különös, Lux miatt máskor is az ablakkocogtatással ébresztették társai, ha ügyeletesként pihenhetett néhány órát. A szobát ugyanis éjjel nem lehetett másképpen megközelíteni senkinek. A gazda álma szent volt és Lux ebben nem ismert tréfát. Aki zajongott éjszaka és Lux elkaphatta, annak ez a találkozás örökre emlékezetes maradt. Kovács éjfélkor dőlt végig az ágyon. Kutyái az ágy alatt szundikáltak. A körzetben éjjel 11-kor zártak a kocsmák, ha valami történt volna, a körzetesek már rég itt lennének a garázdákkal. Az őrmester elálmosodott, mozgalmas volt a napja, most igyekezett néhány órát szundikálni. El is nyomta a buzgóság.

Lux néhány óra múlva gyanús lármára riadt. Fülét hegyezve hallgatózott az ágy alatt. A folyosón dörrenve csa-

pódott be egy ajtó. Emberi beszéd, zajos nevetés közeledett. A kutya először bosszúsan morrantott egyet, mire Kántor is fölnczezett. Ő is hallotta az erősödő, csapkodó zörejeket, de nem sokat törődött velük. Ám a lárma az irodaajtó felé közeledett, ezért Lux óvatosan előbújt az ágy alól. Az ablakon az udvari lámpa halvány fénye vetődött a szobába. Lux a gazdára pillantott és annak egészséges, mély szuszogása jelezte, hogy az álom vizeinek mélyén jár. Újabb ajtócsapódás . . . Lux nem habozott tovább. Mancsával kinyitotta az irodaajtót és kiment a hivatalos helyiségbe. Ott ebben a pillanatban épp az őrsparancsnok gyújtotta fel a villanyt. Ahogy kigyúlt a fény, a folyosó felé fordult és – Lux szerint – üvöltözni kezdett, holott tudhatná, ebben a helyiségben, az ő jelenlétében csak suttogni szabad. A parancsnok, miközben a folyosóról befelé tessékelt néhány rendőrtisztet, nem vette észre az íróasztal mellett ugrásra készen figyelő kutyát. A három idegen dobogva jött befelé, és hiába bukkant fel mögöttük az ügyeletes őr ismerős alakja, a kutya halkan és fenyegetően morgott. Az őrsparancsnok még mindig nem hallotta meg Lux figyelmeztetését, mert hangosan rászólt az őrszemre, hogy hozzon a konyháról valami jó meleg teát vagy kávét. Kántor a pihenőszoba ajtóréséből kidugott fejjel figyelte: mi történik odakint. Lux háborgott a pimaszságon, mely szerinte mindennél súlyosabb volt, hiszen a gazda alszik és ennek ellenére az a másik, ez az ellenszenves, kopaszodó alak, aki csak parancsolgatni szeret, idegeneket hoz ide, ráadásul még hangoskodik is. Ebből elég – döntött Lux és helyből ugrott az őrsparancsnok elé, aki rémülten meredt a zubbonya szélébe kapaszkodó kutyára. A három idegen parancsnok riadalmára szinte egyszerre nevetett fel: – Na, ez a híres is itt van? – kérdezték.

– Kérem, kérem . . . – hebegte a parancsnok – csak halkan, elvtársak, csak halkan – mert eszébe jutott, hogyan támadt rá a kutya, amikor Kovácscsal véletlenül hangosabban beszélt egyszer. Kántor a jelenetre az iroda közepéig ballagott és leült. – Ezek vadállatok – hadarta a parancsnok –, ezek nem ismerik a tréfát.

– Miért nem szól a gazdájuknak, ha itt van? – jegyezte meg bosszúsan a kerületi kapitány.

– Még csak az kéne – szeppent meg az őrsparancsnok.

– Csak nem képzeli, hogy két kutya miatt itt fogunk vacakolni? – és ezzel egy lépést tett a pihenőszoba felé. A parancsnok kétségbeesetten emelte fel figyelmeztető kezét, mert Lux egy szemvillanás alatt a rendőrtiszt háta mögött termett és gyakorlott mozdulattal elkapta a kapitány köpenyének gallérját.

– Könyörgöm, ne mozduljon – kérlelte az őrsparancsnok, mire a kapitány megmerevedett és szerencséjére Lux nem rántotta hanyatt. „Mi ez?" – sziszegte meghökkenten. A kutya ekkor elengedte és az iroda közepére ült, Kántor mellé. Innét mindenkit szemmel tarthatott. Mivel egyéb választás nem volt, a vendégek és az őrsparancsnok mozdulatlanul álldogáltak. Végül az őrsparancsnok a ruhafogas előtti székre, míg a többiek a hátuk mögött levő fapadra ültek le. Néhány perc múlva, kezében tálcával jött az őrszem. Könyökével nyomta le a kilincset, s mire észbe kapott, már ő is a kutyák foglya volt. Nem tehetett mást, a tálcát az ajtó közelében álló alacsony iratszekrény tetejére tette és felsóhajtott: – Ajjaj, félóra múlva ébreszteni kellene az őrmestert.

– Próbálja meg . . .

– Csak halkan – szólt kapitányára az őrsparancsnok.

– Szóval próbálja meg . . . magát talán beengedik.

Az őrszem legyintett, ő jól tudta, nem hogy a szobába, de a folyosóra se engedik most már ki a kutyák, s bár megkísérelte, hogy az ajtó felé húzódjon, nyomban vissza is hőkölt, mert Lux villámként termett előtte és fogait csattogtatva, fenyegetően morgott rá.

Lux szerepének és fontosságának tudatában határozottan élvezte a helyzetet, és Kántornak is imponált, ahogyan társa öt embert sakkban tartott, sőt szinte némaságra ítélt. Amikor Lux elfoglalta az iroda közepét, Kántor a pihenőszoba félig nyitott ajtaja elé ült és így, szinte ösztönösen megértette Lux elképzelését, miszerint mind a két kijáratot őrizni kell, nehogy az esetlegesen egyszerre támadó emberek

kitörhessenek a szobából. Lux alapvetően irigy és zsarnokságra hajlamos volt. Bámulatos érzékkel fedezte fel gazdája hatalmának növekedését: az őrsön csak egyetlen ember akadt még, aki előtt a gazdi tisztelettudó vigyázzállásban jutott csak szóhoz – és ez az ember, akinek nem tudni, milyen hatalma lehet a gazdi fölött, most itt van és lám, ő egy fogcsattintással arra tudja kényszeríteni, hogy mereven és szótlanul üljön a széken. A gazda miatt gyűlölte az őrsparancsnokot, és most különösen haragudott rá, mert a gazda álmát durván meg akarta zavarni. Szépen összejöttek – hordozta körbe fejét figyelően a társaság minden tagján és időnként Kántorra pislogott. Elégedetten nyugtázta a kamasz áhítatát. Kántor csodálta ugyan Luxot, de mégis titkos szorongással küszködött: imponált neki a nagyobb ereje, ügyessége, de úgy érezte, ez megint olyan Lux-féle akció, mint a villamosutazás volt. Erre a gazda nem adott parancsot. Alszik és most nem is adhat. De vajon ilyen esetben helyes-e az önálló cselekvés? Luxnak nem voltak ilyen aggályai. Számára a gazdi volt a fontos, a többi nem érdekelte, s ha egyszer a gazdi aludt, akkor hű társának – mármint neki – mindent el kell követnie, hogy a csodált és imádott ember álma nyugodt legyen. Kántor nem tudta eldönteni: Luxnak van-e igaza és számára így a helyzet nem volt világos. Arra emlékezett, hogy a gazda nem torolta meg az autóbuszutazást, pedig ő észrevette: a gazdi ott állt a kapuban és láthatta, hogy ők a buszról szálltak le. Eszerint Lux helyesen cselekedett, amikor a táskával a villamosra ült. Szorongó érzése mégis megmaradt és bár ezúttal fenntartás nélkül követné Luxot, ha foglyai támadnának, mégis izgatottan várta a gazda megjelenését.

Kovács rosszat álmodott. A tudata mélyén működő időreflex ugrasztotta ki az ágyból. Felkattintotta a faliégőt és az órájára pillantott. „A csodát" – dörgölte szemeit. Jól látta, hajnali fél négy. Bosszúsan nyúlt csizmájáért. „Miért nem ébresztett fel az őrszem?" – töprengett, és ekkor az ajtórésben megakadt a tekintete. Mi történhetett itt? Odakint ég a villany? – és a résben egy söprögető

kutyafarok. Ösztönösen az ágy alá kukkantott és a fejéhez kapott: te jó ég – ébredt fel végleg és amúgy zokniban az ajtóhoz ugrott. Először azt hitte, álmodik. A szemét dörzsölte, ahogy észrevette a kanapén ücsörgő kerületi nagyfőnököt, a közrendvédelmi parancsnokot, a saját őrsparancsnokát és a szoba közepén Luxot. Izgalmában Kántor farkára lépett és első szava kétségbeesett nyögés volt: Lux!

Lux a gazda hangjára felállt. Színészkedve körbeforgatta fejét és pofáján diadalmas vigyorral a gazda felé húzódott. – Mars be! – sziszegte vésztjóslóan Kovács és farba billentette az eléje érő kutyát.

Ajjaj, itt valami nem stimmel. Lux ezt már a gazda sziszegő hangjából sejtette és a billentésnél pontosan tudta. Kántor szeppenten húzódott az íróasztal oldalához. Kovács ekkor a kapitányhoz fordult, zokniban kissé komikusan hatott a vigyázzállás, s mielőtt még jelenthetett vagy bonyolult magyarázkodásba kezdhetett volna, szerencséjére parancsnokai elnevették magukat. Az egyórás némaság, a fonák helyzet feszültsége, izgalma derűsen tört ki a kerületi kapitányból. – Most már szabad itt beszélni? – kérdezte nevetve. – Mert a kutyái eddig megtiltották . . .

– Jelentem az őrsparancsnok bajtárs tudta . . .

– Mit tudtam én? – kérdezte zordonan a parancsnok és az üléstől megmacskásodott végtagjait nyújtóztatta.

– . . . hogy Luxot zavarja a lárma.

– Nahát, ez aztán több a soknál. Ki a fontosabb itt, a kutyák, vagy mi?

– Hagyják elvtársak – szólt közbe a kapitány. – Maga meg, őrmester, öltözzön fel.

Kovács visszament a szobába, az ágy szélére ült, s miközben csizmáját húzta, halkan, nehogy odakint meghallják, fújta mérgét Luxra. „Ezt jól megcsináltátok. Ha most nem kapok fenyítést, akkor soha . . . Ez is a te idióta ötleted volt. Hiába vágsz olyan ártatlan pofát. Jó, jó, tudom . . .” – fejezte be. Hiába akart, nem tudott a csavargóra haragudni. Az most is úgy nézett rá, mint buddhista szerzetes az istenszoborra. Cirógatás helyett azonban Lux barackot kapott a feje búbjára és ezzel szent volt a béke. A gazda se meg

nem szidta, se meg nem dicsérte a kutyákat, s végül annyit jegyzett meg: – Szép dolgokra tanítod ezt a kisebbet – és Kántor kobakjára is nyomott egy koppanós barackot.

Ebéd után a kórházból egyenesen a Duna-partra sétáltak. Lux imádta a vizet és alig várta, hogy a gazda fadarabot vessen a Dunába. A magas kőpartról bravúros lendülettel ugrott a folyóba. Kántor eleinte félénken figyelte, mi lehet az, ami elnyeli Lux egy részét és Lux mégis halad benne. Míg Lux a hajósziget és a part közötti csatornában lubickolt, a gazda a víz széléhez hajított egy fadarabot. Kántor utánaszaladt és visszahozta. Kovács addig-addig játszott vele, míg a bot belepottyant a vízbe. Kántor a folyószélen himbálódzó botocskáért kénytelen-kelletlen belegázolt a vízbe. A hasáig nedves lett, mire elkapta a szelíd hullámokon billegő fadarabot. Ahogy a bot után harapott, belekapott a Dunába, és a hűvös folyadék kellemesen csiklandozta ínyét. Víz – ismerte fel, hiszen ez az, amit naponta ivott, no de hogy ennyi? Lux néhány méterrel beljebb határozottan jó érzéssel úszkált a Dunában. Mellső praclijai csak annyira dolgoztak, hogy a gyenge áramlás ne sodorja magával. Így valósággal egy helyben lebegett, s közben szemét le nem vette volna a partszéli köveken guggoló gazdáról. Kántor mellől, míg ivott, néhány méterrel lejjebb vándorolt a botocska. A kutya utánagázolt és egyre jobban tetszett neki, ahogy a tappancsa alatt szétnyílott a csobbanó, fröccsenő víz. A következő dobással a gazda jó messzire, a folyóba hajította a botot. Kántor elindult a vízen. Azt hitte, beljebb is csak hasig ér, ám egyszer csak eltűnt alóla a talaj és hiába cresztgette, nyújtogatta egyre lejjebb hátsó lábait, sehol sem érzett már szilárd földet maga alatt. Lassan süllyedt és már csak orra gombja látszott ki a vízből, amikor elfogta a kétségbeesés. Szerencséjére, mert első ijedtségében mellső lábával csapkodni kezdett. Meglepetten tapasztalta, az egyenletes tapsikolásra teste felemelkedett és feje nyakkarimájáig kibukkant a vízből. Egyre üteme-

sebben paskolta a vizet és érdekes dologra jött rá: tud úszni. Egy ideig körbeforgott, de azután a közelében csobbant valami, fejét odakapta és felfedezte a botot, amit a gazda a partról dobott a közelébe. Bekapta, ekkor a füttyszóra a part felé nézett, ahol meglátta az integető emberárnyat és most már határozottan úszott kifelé. A gazda dicsérete ezúttal sem maradt el és Kántor nemhiába érezte, hogy amióta itt él Lux mellett, napról napra mindig új dolgokat tanul és sok-sok érdekes eset történik vele. Kölyökkorában, az óvodában, és az alapfokú iskolában vezényszóra tanult, itt viszont Lux társaságában – játszva. Ezenkívül Luxtól, akit hovatovább példaképének tekintett, számos olyan apró trükköt is elsajátított, ami a gazdának eszébe se jutott volna.

A dunai kirándulást negyedórás futkározás követte, ezalatt a kutyák bundája megszáradt. A szárítkozás után siettek vissza az őrsre, mert közeledett az idő, amikor a parancskönyvet kellett a kapitányságra vinniük.

Kántor egy hajnalon szokatlan jelenségre ébredt. Ahogy a veranda ablakán kipillantott, furcsán megvastagodott faágakat látott. Sejtelmes, fehéres-szürke fény világított, holott még nem kelt fel a nap. Lux már kopogtatott a gazdának és a verandaajtóban várakozott. Ezen a reggelen – úgy látszik – bal lábbal kelt, mert mogorván hessentette arrébb Kántort, akit ez a kurtán-furcsán megváltozott világ fészkelődő kíváncsiságra ingerelt. A gazda kijött a szobából, kedveskedve vakargatta a kutyák füle tövét és megjegyezte: „na, srácok, itt a tél".

Kántor a síkos, puha havon hasra esett a lépcsőn, s amikor feltápászkodott, gyanakodva szagolgatta a vastag fehérséget. Lux közönyösen kocogott hátra és a hóban mély nyomokat hagyott maga után. Kántor úgy látta helyesnek, ha morgós kedvű öreg barátja nyomába lép. Érdekes volt, ahogy tappancsai csüdig süllyedtek ebbe az anyagba, amire a gazda azt mondta, hogy hó, és amit életében ezúttal látott először. Eleinte bizonytalanul lépegetett, de azután

megállapította: nem veszélyes, sőt kifejezetten jó, és egy hirtelen mozdulattal a virágágyások közé hemperedett. Utána megkóstolta, szélesre tátott szájjal harapott a hóba és összerázkódott. Ez hideg – állapította meg, de milyen érdekes, a nyelve hegyén elolvadt és olyan lett, mint a víz. A tappancsa azonban nem fázott. Míg Kántor hancúrozott, Lux már vissza is tért a kert sarkába és Kántornak is eszébe ötlött: mi is a legelső reggeli teendője. Dolga végeztével megállapította, hogy sárgásan-lucskos azon a helyen a hó és ez olyan mókás volt, hogy újra próbálkozott. Játékos kedvvel örvendezett és most már letérve Lux csapásáról, szökdécselve futkosott az udvaron. Kissé kifulladva ért a verandához, ahol csodálkozva látta, hogy Lux lógó fejjel ül a lépcső alján. Mi baja lehet? – töprengett és hogy kedvre derítse, hátsó lábaival nagy halom havat kotort Lux bánatos képébe. Gondolta, erre a kihívásra Lux majd nekiront és belehempergeti a hóba. Az öregebb kutya azonban fel se mordult. „Hagyd" – lépett ekkor ki a verandáról a gazda és kezében lapátot hozott. „Nem látod? Szerelmes" – mondta, de Kántor így sem értette, mi lehet az, amitől Lux olyannyira elhagyta magát. Biztosan baja lehet, nagy baja. Szegény. Szánakozás támadt szívében, megsajnálta társát és abbahagyta a hókaparást.

A gazda az utcaajtóig keskeny vágatot lapátolt a hóba. Lux ott ódalgott a nyomában, úgy érezte, belső tűz emészti. Időnként mohón a hóba harapott és lefetyelve falta. „Majd elmúlik Luxikám" – vigasztalgatta a gazda és tréfásan hozzátette, miközben megveregette kutyája fejét: „Oda se neki, férfisors".

A tél átalakította ugyan a világ képét, az ő mindennapi megszokott életük azonban mitsem változott. Csülökig érő hóban kivonultak a rétre, és kezdték a napi gyakorlatokat. Így talán még érdekesebb is volt, mert Kántor, miután többször ellenőrizte, megnyugodott: a hóbunda alól is előtörnek az ismerős szagok. Hiába takaródzott be a világ, a nyomok ott rejtőznek az érintetlen puha síkság alatt. Kicsit nehezebb ugyan a futás, de minden gyakorlat, még az apportfa-keresés is végrehajtható. Lux eleinte ímmel-

ámmal mozgott, de a gazda nem hagyta, nógatta és újra meg újra kezdette vele a hanyagul végzett fegyelmező gyakorlatokat. A hó, a tiszta levegő, a mozgás lassan visszahozta a kutya életkedvét. Mintha a belsejét emésztő tűz is lelohadt volna, és mire levonultak az őrsre, Lux már mitsem érzett a szerelem kínzó gyötrelmeiből.

A kórházi ebéd után a gazda bevitte őket a konyha melletti tágas helyiségbe. Zsebéből ceruzát, papírt kotort elő és először Kántort ültette fel a bizonytalanul mozgó hídmérlegre. „Ez igen – csettintett elégedetten Kovács – huszonnyolc kilós vagy". A méretkezés után Kántort leültette, apró pofonokkal figyelmeztette, ne kapkodja a fejét, miközben centimétert húzott a földtől a kutya marjáig. „Ejha" – dödögött Kovács: – „tudod, mekkora vagy? Hetven centiméter magas. Jól megnőttél".

Az őrmester – néha maga sem vette észre – úgy beszélgetett a kutyáival, mintha azok embermódra értenék minden szavát. Kántor után Lux következett. „Te se panaszkodhatsz" – simogatta meg kutyája nyakát, mert negyvenhat kiló volt Lux súlya, marjának magassága viszont alig három centivel emelkedett Kántoré fölé. „Így van ez, srácok. Az ember csak küszködik veletek s közben észre se veszi, hogy a fejére nőttök . . ." – és az egymás mellett ülő kutyák mindegyikének átölelte a nyakát. Luxot, amint ölelés közben magába szívta a gazda szagát, megint elöntötte a fanatikus áhítat. Kovács felállt és ekkor ő is felugrott. Kiegyenesedett, két mellső praclíját a gazda vállára tette és fejét hízelkedőn dörzsölte annak arcához . . . „Jó, jó" – és a gazda Lux függőlegesbe nyúlott hátát vakargatta. Kántor fájó szívvel figyelte az érzelmek kitörését. Ő sem akart lemaradni erről, felágaskodott, de ő már csak Lux hátához tudott támaszkodni. A félmázsánál nagyobb támasztéktól Kovács majdnem hanyatt esett. „Hé, srácok, agyonnyomtok!" – mondta nevetve, majd Lux tappancsait lefejtette válláról és a kutyákat a földre eresztette.

A kórház előtt így szólt: „Sétálunk egy kicsit, jó?" Se Lux, se Kántor nem indult a villamosmegálló felé. Az őrmester könnyűnek és derűsnek látta a világot, olyannyira,

hogy meg is jegyezte: „Szép az élet, nemdebár?" – Kissé hamisan fütyülni kezdte a Bob herceg dalát. Lux és Kántor a gazda jókedvétől felbátorodva barátságos évődéssel lökdöste egymást a járdán. Lassan ballagtak a Celli út irányába. Lux azonban váratlanul abbahagyta a taszigálást és fülét hegyezve előrefigyelt. A járdán előttük jó húsz lépésnyire bundás nő lépkedett. Kezében retikül himbálódzott . . . „Londonba se-eej . . . de van számos utca" – forgott az őrmester fejében a füttyszóra a lemez és oda se figyelt, mire leselkedik annyira kutyája. Ez az – vigyorgott Lux, és egyre jobban ingerelte az ütemesen himbálódzó női táska. Kis ideig még várta a gazda jelzését, mint annyiszor, amióta megtanította: hogyan kell különbséget tenni kalap és táska között, és egy ügyes rántással hogyan kell kikapni hátulról a hölgyek kezéből a himbálózó retikült. Többször is a gazdára pillantott és lehetetlennek tartotta, hogy az ne látná, hiszen eddig mindig örült, ha diadalmas farkcsóválás kíséretében el-elcsent a járdán sétálók kezéből egy-egy retikült. Már a méretkezés óta örömet szeretne szerezni a gazdinak, hiszen olyan jó volt hozzá. Itt az alkalom – biztatta magát, s mert a gazdi még mindig nem intett, Lux gondolt egy merészet: íjként pattant előre. Mire a megrabolt nő felvisított, ő már vigyori képpel újra Kovács előtt állt és feltartotta hozzá a fekete retikült. A hölgy a saját tengelye körül forgott, de nem látott sehol egy lelket, s mintha csak láthatatlan dzsinn rabolta volna meg, hiába kereste támadóját. Végre felfedezte a közeledő rendőrt és ekkor segítségért kiáltott.

„De nagy zsivány vagy!" – korholta halkan Luxot Kovács. Meglepődött a kutya önálló akcióján. Igaz, minderre ő tanította, de parancs nélkül Lux sosem vállalkozott arra, hogy a retikülöket összeszedje. Leginkább azon csodálkozott, hogy a kutya az azonos jelenségek között összefüggésekre jött rá és cselekvésének is az ismétlődő történés adott önállóságot. Tehát gondolkodott? Ezen töprengett, miközben Lux szájából kivette a retikült. Ha már elkezdődött a játék, játsszuk végig – biztatta magát és a tanácstalanul toporgó hölgyhöz sietett. – Elnézést, asszonyom – kezdte, ám

nem folytathatta, mert a nő panaszos hangon közbevágott: – Minden pénzem benne volt. Biztos úr, maga mögötttem jött. Maga se látta a rablót? . . .

– Elnézést, asszonyom – kezdte újra az őrmester, és a hölgy szemébe nézett. Határozottan csinos – állapította meg magában, s közben bal kezét, melyben a táskát tartotta, a háta mögé dugta. A kutyák a járda széléről figyelték, mit is csinál most a gazda.

– Kérem, higgyen nekem – panaszolta a nő, mert azt hitte, a rendőr kételkedik a szavában.

– Asszonyom, hiszek önnek és parancsoljon, itt a retikülje.

– Leejtettem volna? – hökkent meg a nő.

– Kovács . . . Kovács őrmester vagyok. – Megtörtént a bemutatkozás.

Lux kajánul vigyorgott és a hangok változása Kántornak is ismerősen csengett. A „vagyok" után a gazdi eddig mindig elindult azzal a hölggyel, akinek kezéből Lux a táskát elorozta. Nem csalódott, most is ez következett, és Luxszal együtt két lépés távolságra lemaradva ballagtak a gazda és az idegen, furcsa szagú nő után. Néhány száz méternyi séta és elérték a Celli utat. A düledező, rácsos kerítésektől övezett sarkon Lux ügyet se vetve Kántorra, felkapta orrát és beleszimatolt a levegőbe. Váratlan izgalom bódította el agyát, és a hegynek futó meredek út elején levő, félig kidőlt kerékvetőhöz rohant. A kőoszlopot lázasan, háromszor is körbeszagolta, majd fejét a földre szegve, eliramodott a meredek szélén levő bozótos felé. Kántor értetlenül bámult utána. Bosszantotta Lux szeszélyessége, de eltűnésére még csak nem is figyelmeztethette a gazdát, mert az nagyban magyarázott a bundás hölgynek. Kántor le-lemaradozott és aggódó szemmel pislogott visszafelé, amerre Lux eltűnt. Tanácstalanul hol megközelítette a gazdát, hol visszaszaladt a kerítésig, s közben egyre jobban idegeskedett Lux miatt. Nagyon sokszor megcsodálta már ügyességét, bátorságát, csak a fegyelmezetlensége kavarta fel az utóbbi hónapokban, s ahogy a múló idővel együtt eszesedett és komolyodott, egyre kínosabb érzést okoztak neki Lux egyéniés-

kedő vállalkozásai. Még szerencse, hogy ezúttal a gazda nem törődik velük. A juhászfalu barakkjait is elhagyták, lassan közelítettek a régi vámhoz, ahol nekik jobbra kell fordulniok, és Lux még mindig nem került elő. Szorongva leste a gazdát. Az megállt, majd kezet fogott a retikülös hölggyel. Kántor kínosan toporgott, amikor végre a téglagyár kerítése mellett felbukkant Lux. Szédítő iramban rohant feléjük s mire a gazda a búcsúzás után hátrafordult, a kutya már leszegett fejjel, csatakos szőrrel ácsorgott Kántor mellett. Kántor ekkor elhatározta, alaposan megmondja véleményét társának és hozzá is kezdett a dorgáló vakkantásokhoz, Lux azonban rámordult: Kuss! Hogy mi is történt, arról hallgatott és még a parancskönyvet is némán vitte a kapitányságra. Hazafelé viszont botrányt rendezett a villamoson. A kalauz le akarta tessékelni a padról, de Lux rátámadt és dühös morgással lerángatta válláról a táskát. Az utasok visítozva menekültek a kocsi túlsó végébe. A villamost lecsengették. Míg Lux abba nem hagyta a kalauz tépését és ki nem ugrottak a kocsiból az úttestre, állt a forgalom.

Szótlanul kutyagoltak egymás mellett. Kántort mérhetetlenül felháborította ez az incidens. Felesleges és megalázó volt a Lux-kavarta cirkusz. Legszívesebben alaposan megtépte volna most Lux bundáját, hátha ettől észre tér. A villamoson nem volt igaza. A kalauz régi ismerősük, és ha nem száll fel egy botozó öregasszony, Luxot nyugodtan hagyta volna az ablak melletti ülőkén bámészkodni. Így is szépen kérte az ember és a másik ülőkére tett aktatáskát próbálta Lux szájába adni, amikor a kutya ültéből rátámadt és egyből elkapta vállán a köpenyt. Furcsa, nagyon furcsa, csak a saját kényelme érdekli és semmi más. Kántor már azt is érezte: Luxnak a gazda iránti majomszeretete sem más, mint önzés. Mindent egymaga akart csinálni, csakhogy a gazda elismerését kivívja, mert neki az a jó. Csúnya, gyűlölködő és hencegő természet szorult belé.

A két kutya ugyan más-más okból, de kedvetlenül érkezett az őrsre. Kovácsnak feltűnt zavart viselkedésük és meg is kérdezte: Történt valami? – Lux a füle botját se mozdí-

totta, egyenesen az ágy alá húzódott. Kántor pedig szorongva érezte, ő a hibás a történtekért. Hiába lapított, néhány perc múlva a gazda mindent megtudott. A szemközti villamosremizből átjött a megtámadott kalauz. Ahogy belépett, Kántor nyomban felismerte és a cserépkályha mellé húzódva figyelte az izgatottan magyarázó embert. A gazda kemény hangon Luxot szólította: Te disznófülű, fúj! – és pofon legyintette a kutyát, miközben másik kezével a kalauz karját simogatta. „Még egy ilyen eset és kapsz a derékszíjjal" – tette hozzá és úgy csinált, mintha lecsatolná magáról a szíjat. Lux ettől megrémült és zavaros szemmel bámult a gazda szíjat babráló kezére. Kétségbeesetten felnyüszített és lehunyta szemét. Percekig dermedten várta az ütést, s mivel az késett, óvatosan újra felpillantott. „Most nem verlek meg, de ha még egyszer . . . mars a helyedre!" – mondta szigorúan a gazda, és Lux visszaoldalgott az ágy alá.

Kántor minden mozdulatot megjegyzett magának. Micsoda megalázó helyzet! – figyelte Luxot, ahogy az sunyítva lapult. Ezt elkerülhette volna . . . A kalauz elment, ám Lux kizárólag a sértett embert okolta előbbi kellemetlen perceiért. Vad gyűlölet borította el agyát és elhatározta, lesz még alkalom, hogy megfizessen a kalauznak.

Hamarosan szólította őket a gazda, mondván: „Ma korán hazamegyünk és szánkózunk egyet!"

A kis hegyi házban a gazda fia már a kapuban várta őket. A nála alacsonyabb embergyereket Kántor megszerette, most is elsőnek futott hozzá. Peti a kutya nyakába csimpaszkodott és viháncolva együtt a hóba dőltek. „Apu, apu!" – kiabált a gyerek és nagyokat nevetett.

Kántor éleinte furcsállta a mellére csatolt szíjhámot, de amikor a gazda biztatása után Peti is kiabálni kezdett, „Gyia, gyia", Kántor játékos-vidáman elindult a szánkóval. Befutották az utca hosszát, azután a kitaposott hegyi útra kanyarodtak. Pár száz méteres kapaszkodás után a gazda kifogta a kutyát, ráült a szánkóra, fiát ölébe vette és sebesen csúsztak lefelé. Kántor lihegve iramodott utánuk, és az aljban olyan hirtelen fékezett, hogy belebukfen-

cezett a hóba. Remek játék volt, és már sötétedett, amikor a gazda véget vetett a viháncolásnak. Újra Kántor nyakába akasztotta a hámot és hazáig meg se álltak.

Lux a verandán várta őket. Irigykedve figyelte, hogyan sepri le Kántor szőréről a havat a gazda. Nagyon balszerencsés napja volt ma. Csupa bosszúság és ráadásul időnként elöntötte belsejét a forróság is. Maga sem értette, miért reagál az apróságokra sokkal jobban, mint máskor. Legszívesebben Kántornak is nekiugrott volna. A gazda még csak rá se nézett, Kántort viszont behívta a szobába. Lux egy ideig a verandáról hallgatta az ajtón kiszűrődő nevetést, Peti visongatását. Nem bírta tovább, felágaskodott, lenyomta a kilincset s kiment az udvarra. Mindenki megfeledkezett róla. Szíve összefacsarodott a keserűségtől. Egy ideig céltalanul bolyongott a kertben, majd a fáskamrába húzódott. Jó óra múltán azonban borzongani kezdett. Hiába járkált fel és alá, a kellemetlen hidegtől nem tudott szabadulni. Végül észbe kapott: nagy butaság itt kint kínlódnia, hiszen elsősorban neki van jussa a gazda meleg szobájához. Visszament a verandára és szűkölve kaparni kezdte a szobaajtót. „Csak nincs hideg?" – fogadta a gazda. Lux elé a lehető leggyalázatosabb kép tárult: a gazda fia hasmánt feküdt a szőnyegen, és Kántor a kezeslábas pántjánál fogva felemelte, majd odébb ismét letette. Lux undorodva fordult el tőlük és a kályha elé feküdt. Micsoda törtető alak! Hogy nyalizik! Becsukta szemét és aludni próbált. Kántor vakkantásaira azonban mérgesen fel-felpislogott, dehát itt senki se hederített rá. A kályha ontotta a meleget és a hőség lassan elviselhetetlenül kezdte sütni Lux hátát. Egy ideig tűrte, végül mégis feltápászkodott, és a szoba túloldalán levő ágy lába elé telepedett. Kántor fáradtság nélkül gyakorolta Petin a csomagszállítást és életmentést. A kisfiú bebújt az ágy alá, Kántor egy ideig várt, s annyira figyelte Peti rejtekhelyét, hogy észre sem vette az ágy lábánál heverő Luxot. A gyerek után akart mászni, ám egy dühös morgás és nyomban Peti észbontó sikítása megbénította. A gyerek az ágy alatt nem vette észre Luxot és ahogy a túloldalon az ágy lábai között kibújt, azt hitte, Kántor

várakozik rá és átkarolta a kutya nyakát. Lux gondolkodás nélkül dühödten a gyerek arcába kapott. A sikításra a kanapén olvasgató Kovács is felugrott. Rémülten pillantotta meg zokogó kisfia vérző arcát. Első gondolata az volt: rohanni a kórházba. Csak kiskabátját kapta magára, a gyereket az ágyterítőbe csavarta és lélekszakadva elrohant. Lux megszeppenten figyelte az ide-oda rohangáló gazdát, a síró gyereket, az egész kavarodást és már bánta, de késő bánat! Keserű rosszkedvé meghozta a bajt. Talán soha jóvá nem tehető tragédiát okozott, mert miért sietett volna annyira a gazda, ha nem lenne nagy a baj. Megrémült. Ekkor értette meg, hogy azt marta meg, akit a gazda még nála is jobban szeret. Ráadásul oka sem volt rá. Gyenge gyereket bántott, s ez bizony mocskos dolog. Arra riadt, hogy Kántor áll előtte. Ilyennek még sose látta. A szeme fenyegetően villogott és Lux rádöbbent: menekülnie kell. Lehet, hogy ezt a kamaszt még legyőzné. De a gazda . . . a gazda, ha újra előkerül, mit tenne vele? Egy ostoba, ideges mozdulat, és lám, mindennek vége. A dühösen morgó Kántor elől behúzott farokkal oldalgott az ajtó elé. – Kántor! – parancsolta vissza a felháborodásában gyilkos verekedésre kész kutyát a gazdasszony. Lux előtt pedig kinyitotta az ajtót. A kutya lapulva surrant ki a résen. Kántor utána akart ugrani, de az asszony becsapta az ajtót orra előtt. „Itt maradsz!" és a sarokba mutatott, ahova Kántor engedelmesen lefeküdt ugyan, de háborgó indulatát csak tovább korbácsolta az asszonyból feltörő zokogás. Minden megváltozott. A békés derűt fergeteges erővel söpörte el a szorongás és bánat. De miért? Egy fegyelmezetlen, önhitt alak ostobasága miatt. Kántor érzékeny idegrendszerével felfogta a fájdalom láthatatlan hullámait. Sírt az asszony, és a kutya szemében is nedves gömbök gyülekeztek. Így maradtak együtt némán zokogva két óra hosszat, míg a gazda vissza nem tért. Kántor izgatottnak és olyan dühösnek látta, amilyen sose volt még. – Hol az az átkozott dög? . . . Agyonlövöm! – mondta, mihelyt belépett.

Kántor riadtan lapult a sarokban, attól tartott, Lux helyett most őt vonják felelősségre.

– Kiengedtem – válaszolta felesége.

Kovács kirohant, körbejárta az udvart, minden zugba bevilágított. Luxnak azonban nyoma se volt.

– Hova tűnhetett? – lépett újra a szobába Kovács.

– Neked most is a kutya jár az eszedben . . . Azt mondd inkább, mi van Petivel? – szipákolt felesége. Kovács a kanapéra roskadt:

– Össze kellett varrni az arcán a bőrt.

– Istenem – zokogott fel az asszony – meg fog látszani?

– Az orvos szerint . . . talán . . ., de agyonlövöm azt a dögöt. – Kovács újra felugrott. – Na, ne bömbölj – csitította türelmetlenül feleségét. – Azért nem hal bele.

. . . Luxot bűntudat mardosta. A szorongás hajtotta a jeges téli éjszakába és ahogy a kerítés tetején át az utcára ugrott, először nekivágott a hegynek. Félútról azonban visszafordult és tanácstalanul ődöngött a ház körül. A gazdát leste, jön-e. A ropogósra fagyott hó tetején végül felfedezte a gazda csizmája nyomát és ösztönösen elindult az ismerős szag után. Leért a főutcára, ott jobbra fordult és a kórház bejáratáig követte Kovács szagát. A porta előtt azonban visszahőkölt, mert a gazda hangját hallotta. Átrohant a szemközti oldalra és egy hirdetőoszlop mögül figyelte a bejáratot. Addig didergett itt, míg a kapuban fel nem tűnt a gazda alakja. Hűség, imádat, félelem és szégyen viaskodott Luxban, ám végül a rémület diadalmaskodott és a gazda láttán eszelősen a téglagyárak felé futott. Hazamenni nem mert . . . A gondolatra is reszketett, mert érezte, jobb, ha elkerüli most. De hova is mehetne? S míg ezen töprengett, ösztönei az őrs felé vezették. Később járt. Az utcai ajtót zárva találta. Kaparászott és halkan vakkantott. A neszezésre az őrszem kidugta fejét az utcára, és ekkor Lux a résen benyomult a folyosóra. Az őrszem a kutya után várta a parancsnokhelyettest is, de az nem jött. Az őr egy ideig nézelődött az utcán jobbra-balra, de hiába. Végül is becsukta az ajtót és a kutya után nézett. Az addigra már a hátsó udvaron levő fáskamrában elrejtőzött. A fáskamrában nagy halom fűrészport talált, abba fúrta bele magát. Lassan felmelegedett és elaludt. Nyugtalan, zavaros álmok gyötörték, olyannyira, hogy saját szűkölésére riadt fel.

... Hajnalban ezúttal Kántor egymaga ébresztette a gazdát. Ahogy Luxtól látta, először óvatosan, majd erősebben kaparászott az ajtón. „Nem jött meg?" – kérdezte Kántortól a gazda, miközben ajtót nyitott. Kántor szokott közös helyükre rohant, de az udvar végében semmi friss nyom sem fogadta. Az este óta Lux nem járt erre, állapította meg s közben kétszer is körbejárta a kertet. Mindenhova bekukkantott, amerre Lux erősen kihűlt nyoma vezetett. Így szimatolva jutott el a kerítésig, néhány vakkantással odahívta a gazdát és orrát arra a pontra tartva, ahonnét Lux ugrott, jelezte: ez bizony lelépett.

Az éhség nagy úr – gondolta Kovács, majd hazahajtja a csibész csavargóját. Kántornak kissé szokatlan volt a magányosan végzett napi kötelező gyakorlat, megszokta már, hogy kettesben csinálják a fegyelmezőt, az ügyességit; egyedül nem is ment olyan jól a munka. Ritkán fordult elő vele, most azonban többször is hibázott. Az is igaz, hogy a gazda is szórakozottan adta a vezényszavakat, azok sem pattogtak úgy mint máskor. Hamarabb abba is hagyták, és gondolataikba merülten komoran ballagtak egymás mellett az őrsre.

Az őrszobán az ügyeletes azzal fogadta Kovácsot: – Mi az, újabban maga helyett ellenőrzésre is a kutyát küldi?

– Hogyhogy? – csodálkozott az őrmester.

– Semmi hogyhogy – és az ügyeletes elmesélte, hogyan állított be az őrsre éjfél felé Lux. Lux említésére Kántor a fülét hegyezte, majd gondolt egyet, és feltűnés nélkül a hátsó udvarba ment. Még megpillantotta Luxot a kőfal tetején, amint az őrs mögötti grundra leugrott. Kántor hamarosan rábukkant a fáskamrára, ahol a fűrészpor Lux meleg páráját rejtegette.

– Hol az a dög? – hallotta Kántor a hátsó udvarba lépő gazda hangját. Gyorsan otthagyta a fűrészporos fészket, minek árulkodjon, ha egyszer nem használ vele.

– Az előbb lépett le – hajolt ki az ablakon az egyik rendőr. – Úgy vitte át a kerítést, mintha nem is lenne két méter magas.

– Tehát meglógott előlem – gondolta Kovács bosszúsan, de azért megnyugodott. A vér nem vált egészen vízzé. Még

ebben a helyzetben is a nevelés hatása szabja meg Lux alapvető ténykedését. Nem csavargott el, csak kerüli őt, mert úgy látszik, sejti, mekkora disznóságot követett el. Délelőtt Lux nem jelentkezett többé az őrsön. Elérkezett az ebédidő. Kovács titokban remélte, hogy gyomra kongatására csak felbukkan újra a kutya. Ám hiába várakozott, végül is kénytelen volt Kántorral kettesben a kórházba ballagni. Míg Kántor az alagsorban evett, az őrmester felszaladt a sebeszetre, hogy megnézze fiát, akinek a sok géztől és kötszertől fehér szakajtóvá vált a feje. „Csúnya Lux" – mondta a gyerek, de már nem sírt. Kovács egy zacskó cukorkát adott fiának és ahogy nézte, eszébe jutott: már négyéves és még nem látott se narancsot, se csokoládét. A mikulás is cukorból volt az idén és olyan kemény, hogy ha ráesne valakinek a fejére, még betörné azt. „Csoki helyett kutyaharapás" – s keserűen elmosolyodott. „Nem baj, Peti, katonadolog" – simogatta meg kisfia kezét.

A folyosón a főorvosba botlott. Az csodálkozva kérdezte:

– Mióta van maga itt?

– Én?

– Maga.

– Félórája hoztam a kutyát . . .

– Félórája? Talán két órája. Jobban is vigyázhatna rá, majdnem feldöntötte az osztályos nővért. Nem panaszkodott?

– Bocsánat – vágott az orvos szavába Kovács –, nem értem, miről tetszik beszélni.

– Mit nem ért? Jött a maga kutyája, behívtam a szobámba, akkor hozta a nővér az ebédemet és ahogy az asztalra tette, a kutya ráugrott, dühödt morgással elzavarta a nővért és mindent fölfalt.

Kovács kissé értetlenül kérdezte:

– Lux volt?

– Hát persze. Nem az a maga kutyája? De ez még semmi. Ahogy fölfalta az ebédemet, utána kirohant a folyosóra, majd sorba járt minden kórtermet. Az ápolónő újból el akarta zavarni, de a kutya akkorát lökött rajta, hogy majdnem hanyatt esett. Utána mentem én is, rászóltam, ám oda

se neki, csak egyik kórteremből ki, a másikba be, amíg meg nem találta a maga kisfiát.

– Petit? – kerekedett ámulóra Kovács képe.

– Azt, azt. Az ajtóból figyeltem. A gyerek éppen aludt, a keze lelógott az ágyról. Ekkor az az erőszakos vadállat odarohant az ágy széléhez és úgy nyüszített, mintha sírna, közben meg a gyerek kezét nyalogatta. Amikor a kórterembe léptem, abbahagyta, farkát hasa alá csapta és lesunyt fejjel, mint a szélvész, elszáguldott mellettem.

– Szinte hihetetlen.

– Ha véletlenül nem a saját szememmel látom, nekem is mesélhetnék, pedig én igazán nagy kutyabarát vagyok.

Kovács a többi részletet a konyhás nőktől tudta meg. Lux ugyanis, a látogatás után lement a konyhába, ott is megebédelt s mire ők Kántorral megérkeztek, nyoma se volt. „Kántor minden bizonnyal rátalálna – gondolta Kovács –, de kutyát kutya nyomára uszítani nem szabad. Az a fő, hogy nem csavargott el" – nyugtatta meg magát végül is az őrmester. Sokáig azonban nem szabad Luxnak csavarognia, mert nyugtalan vére újra kitörhet belőle és elvadul. Akkor viszont hiába volt minden eddigi küzdelme, fáradozása.

Az őrsön megint csak azzal fogadták: – A kutyád most lépett át a kerítésen. – Így ment ez két napig. Kovács harmadnap hajnalban gyakorlatozás helyett nyomban az őrsre vitte Kántort. Úgy okoskodott: ha Lux az őrsön alszik, erre a korai időpontra nem számíthat, mert ők csak később szoktak megérkezni. Vagy az egész éjszakát itt töltötték, vagy fél nyolcnál korábban sosem vonultak be. Az őrs bejárata előtt leültette Kántort, ő maga meg zajtalanul a hátsó udvarba igyekezett. Bosszúságára, az ajtót zárva találta. Mire kinyitotta, néhány perc eltelt, és ennyi idő elegendő volt ahhoz, hogy szaga húsz-harminc méterre megelőzze. Luxot révedező álmában lepte meg a gazda ismerős, csiklandozó illata. Még aludt, de már villámgyorsan ugrott, ám mire a fáskamra ütött-kopott ajtaját annyira ki tudta taszigálni, hogy a résen átbújhatott, a gazda már a fogda előtt állt. Lux páni rémületbe esett, eszeveszetten rohant a hátsó

kerítés felé. Inai már megfeszültek, amikor földre terítette a gazda határozott vezényszava: „Feküdj!" A parancs ellenállhatatlan volt és Lux, ahogy tanulta, szabályosan előrenyújtott mellső lábbal, orral a kerítésnek, lefeküdt. Hátranézni nem mert. Dermedten hallotta a közeledő lépteket és emlékezetét elborította az első találkozás képe. Élesen és világosan rajzolódott elé legyőzetésének minden kegyetlen fájdalma. Az ökölcsapások, a bensejét égető tűz . . . Rádöbbent: most bűnhődnie kell és az ütés nagyon fáj. A gazda haragja maga a pokol . . . A léptek pedig ütemesen kopogtak. Rémülten nyüszíteni kezdett, s mintha a szíj máris a hátán csattogna, a félelem teljesen megbénította. Mozdulni sem tudott, csak reszketett és szeme helyett felborzolódott szőrének millió hegyén érezte: az ember a háta mögött áll már. Szűkölve várta az első ütést. Kínjában a mocskos havat harapdálta. Az ütés azonban elmaradt.

A gazda töprengve nézte a földre lapuló kutyát. Érthető: a veréstől félt, ezért kerülte őt eddig, s most, hogy nem menekedhet előle, vinnyog és várja az elkerülhetetlen véget. „De vajon pontosan emlékezik-e, miért fél?" – töprengett az őrmester. A harapás már három napja történt. Közben Lux a kórházban felkereste áldozatát, s ezalatt a gazdát minden ravaszsággal igyekezett elkerülni. Kerülte a találkozást. Reszketett benne a félelem, s még szerencse, hogy a kórházban szokott enni. A kutya bűntudatot érzett, ez kétségtelen, és mégsem érti Lux viselkedését. Első indulatában végzetes hibát követett volna el: agyon akarta lőni. Talán Lux ezt érezte meg, és ezért menekült el nyomban hazulról . . . Félt a gazdának okozott bánattól.

– Kelj fel és gyere! – Ezzel, mintha mi sem történt volna, elindult az iroda felé. Lux félelemtől lázas agya csak lassan, nehezen fogta fel: elmaradt a verés, és a gazda, az imádott kétlábú, ha nem is barátságosan, de nem is vészesen hívta maga után. Feltápászkodott és remegő inakkal gazdája után botorkált.

A szél elült. A csendesedő hóvihar pelyhei lomhán hintáztak a sárgán világító utcai lámpák fénykörében. Kovács ásítozva böngészte a kopott íróasztalt beborító lepedőnyi újság szürke betűtengerét. Lux és Kántor a mormogva égő vaskályha közelében heverészett. Az őrmester órájára pillantott. – Még húsz perc és befut a járőr – gondolta.

– Hé, vitézek! – szólt kutyáihoz és feltápászkodott az asztal mellől. Kántor felpattant a hangra és gazdája elé ballagott. Lux, anélkül, hogy megmozdult volna, fél szemével várakozóan pislogott.

– Gyerünk – folytatta Kovács. – Járunk egyet – és toppantott. A toppantásra Lux is felugrott. Kántor elé tolakodott és barátságosan billegtette farkát.

– Te strici. Te . . . – és tréfásan Lux kobakjára legyintett.

Hirtelen kicsapódott az ajtó. A kapuőr és egy idősebb villamoskalauz rontottak be izgatottan.

– Jelentem . . . – kezdte az őrszem.

– Őrmester úr . . . a remíz mögött . . . lelőtték . . . – hadarta a kalauz.

– Mit beszél? – vonta össze Kovács a szemét.

– A kocsiszínben csak a dörrenést hallottuk. Mire kimentünk, Tóth Pista már halott volt. A kalauztáskáját elrabolták . . .

Kovács magára kapta köpenyét. – Gyerünk – intett kutyáinak. Derékszíját és fegyvertáskáját már a kapubejáróban csatolta derekára. Öt perc múlva a helyszínen voltak. Az áldozat a kétszáz méter hosszú villamoskocsiszín végén a fal tövében feküdt.

„Egyetlen lövés, hátulról" állapította meg az őrmester.

– A tettest látta valaki? – kérdezte a szótlan csoportba verődött kalauzoktól.

– Elsőnek én értem ki . . . Csak a lövést hallottam – válaszolt az az idősebb kalauz, aki az őrszobán jelentette az esetet.

– Amíg a nyomozók ide nem érnek, senki ne menjen el – utasította Kovács a körülállókat. A friss havon recés gumitalp nyomai vezettek a hátsó kerítés felé.

– Kántor – hívta közelebb kutyáját Kovács. A szólításra Lux is a gazdához tolakodott. – Várj . . . – tolta félre Lux fejét.

– Szimat . . . keresd – mutatott a hóba mélyedt nyomra. Izgatottan leste, mit csinál a kutya. Ez már nem játék. Kántor a farkát csóválva jelezte: megértette a gazda kérését. Orrát a hóba fúrta. Meleg szagokat érzett. Lux kissé sértődötten és irigykedve figyelte társát. Egy óvatlan pillanatban, fontoskodóan, mintha csak a másikat ellenőrizné, ő is odaszimatolt, ahol Kántor orra körözött a nyom fölött.

„Keresd" suttogta izgatottan a gazda. Kántor elindult a kerítés felé. „Negyedóra előnye lehet a fickónak" számolgatta magában Kovács. A düledező téglakerítés mögött bokros szántóföld húzódott. A fal előtt Kántor megtorpant. „Tovább . . . Keresd" biztatta a gazda. A kutya nekifeszült, és egyetlen lendülettel ugrotta át a közel két méter magas falat. Lux biztatás nélkül pattant Kántor után. Kovács keményre fagyott köpenyében nehézkesen, a kihullott téglák réseibe kapaszkodva mászott felfelé. A túloldalon kutyái türelmesen várakoztak rá. „Mehetünk" lihegte, miután melléjük huppant.

A város fényei sejtelmes homállyal fogták körbe a hatalmas grundot, amely két kilométer hosszan az óbudai temetőig húzódott. Helyenként térdig süppedtek a hóba. A kutyák erejüket megfeszítve küzdötték magukat előre. Kántor határozott iramban haladt. A régi téglagyár gödreit kerülgették. Kovács időnként felvillantotta zseblámpáját. Néha lökésszerűen feltámadt a szél. „Betemeti a pasas nyomát" aggódott az őrmester. Kántor azonban a láthatatlan nyomokat is követte. „Csodálatos a szimata" állapította meg Kovács, és nehézkesen emelgette ormótlan bakancsait. Mire a mezőről a külső Bécsi útra kivergődtek, már rendőrjárőrök cirkáltak a vámig terjedő szakaszon. „Láttunk egy magányos férfit, de mire ide értünk, eltűnt", mondta az egyik járőr. Kántor hamarosan igazolta Kovács feltevését, mert néhány méter után letért az országútról és újra a havas földek felé húzott.

Éjfél körül elérték a temető kerítését. Kántor a fal mel-

lett haladt. Fél kilométert loholt, majd hirtelen megtorpant. Az elhagyott táj felett aranysárgán kibukkant a hold. Kovács az égre pillantott. A bolygó hidegen tutajozott a felhők között. Fénye hol eltűnt, hol felragyogott, ahogy a felhők úsztak. Kántor egy félig bedőlt rozsdás vasajtó előtt ácsorgott. Ha Kovácsnak voltak is kételyei, míg a főútra nem értek, attól kezdve vakon bízott kisebbik kutyájában. A járőr észrevételei megerősítették benne, a tettes nyomán járnak. Átpréselte magát a keskeny résen. Elhanyagolt, sűrű bozóttal benőtt sírok közé jutottak. Az örökzöld cserjék levelei kísértetiesen zörögtek a szélben. Kovács ösztönösen megmarkolta revolverét, és szorongva fürkészte a bokrokat. Szíve a torkában dobogott. Régi kripták, hatalmas sírkövek, embermagas gledícsia- és ciprusbozótok . . . A tárgyak elvesztették eredeti formájukat. „De hova lettek a kutyák?" A félelem zsibongva harsogott dobhártyáján. Kántor . . . Lux – akarta nyögni. Lövés dörrent. Még egy.

Az őrmester hallotta a lövedékek fütyülését. A golyók zizegve tépték a fagyos ágakat. Kovács hasra vágódott. A föld alól panaszos üvöltés harsant. „Segítsééég . . ." vijjogott a kétségbeesett emberi hang. Kovács már nem gondolkozott. Hason kúszott a kripta felé. Néhány méter után elérte a beomlott sírgödör bejáratát. Dühödt morgás. Csattogás. Nyöszörgés.

„Lux" nyögte Kovács és verejtékező homlokát törölgette, majd a következő pillanatban erélyesen az üregbe kiáltott: „Előjönni". Már nem félt. Lux és Kántor a lövés pillanatában ugrottak a kriptába. A második lövésnél Lux csuklóban kapta el a sötétben lapuló gyilkos kezét.

Mire a lövés zajára a temetőbe rohanó rendőrökkel találkoztak, Kovács már maga előtt terelte a kalauz gyilkosát. A táskát Kántor vitte. Lux a gyilkost kísérte és időnként a lába szárába mart.

A külvárosi őrszobát délelőtt számos újságíró és fotóriporter kereste fel. Az őrmestert különböző helyzetekben fényképezték. Kutyáival és kutyák nélkül. Kántor a villanó-

fények elől a gazda mögé bújt, Lux azonban szokásától eltérően ezúttal hivalkodóan tűrte a körülötte támadt nyüzsgést. Az őrmester eleinte aggódva fogta a kutya nyakörvét. Attól tartott, hogy az irodába zsúfolt idegenek közül szeszélyes természetű kutyája esetleg rendre utasít valakit. Saját magát is meglepte, milyen nyugodtan ült előtte és zokszó nélkül tűrte a vakuk fényét. Lux időnként felemelte fejét, ránézett gazdájára, aki azon töprengett: miből sejthette meg, hogy ez az egész cirkusz az ő tiszteletére támadt.

Másnap a reggeli lapok hosszabb-rövidebb tudósításokat közöltek a két kutyáról és az „óbudai kutyás seriffről".

– Híresek lettetek – fogadták bajtársai már a kapuban.

Híresek – morfondírozott magában Kovács. A kutyák eltartása változatlanul az ő gondja maradt. Azzal bezzeg senki sem törődik, miből vagy hogyan eteti őket, és a főnökség a sikerek után természetesen kötelességei közé sorolja: neki nagyobb eredményeket kell elérnie, mint a többieknek.

Jobb erre nem gondolni – hessegette el minduntalan visszatérő panaszait. Reggel, amikor szokásos ellenőrző útját járta a hegyen, megint csak arról ábrándozott: micsoda remek nyomozókutya-tanosztályt lehetne szervezni. A „szimatok" segítségével csökkenne a ki nem derített bűncselekmények száma, szilárdabb lenne a közrend... Egy nagy vadaskertet létesíteni, ahol a kutyák mindenféle hazai vaddal együtt nevelkedhetnének... Szép álom. Tudja, hiszen éreztetik is vele: voltaképpen különc csodabogárnak tartják és csodálkoznak, ha kutyáival sikeresen old meg rejtélyesnek látszó feladatokat. Mi tagadás – ezt nagyon jól tudja –, az ilyen kriptaügyek csupán a véletlenen múlnak. Egészen más lenne a helyzet, ha módszeresen taníthatná a kutyákat és a nyomozási tervben a kutyák is helyet kapnának. Tanítani szeretne, de ahhoz neki is tanulnia kellene még. Itt van például Kántor. Remek egyéniség. Ha szakszerű vezetés alá kerül, csodákra képes. Vagy Lux. Mi lett volna belőle, ha véletlenül nem vele vívja meg csatáját? A napokban olvasott egy bűnügyi ponyvát, abban szerepelt egy kutya; gazdáját a betörők összekötözték: a kutya elrág-

ta kötelékét, betömött szájából kihúzta a zsebkendőt, majd leleplezte a gengsztereket. Fantázia? Mese? Mese az *Éneklő kutya* is? Nem igaz a *Vadon szava*? Csak a feltételes reflexek – jutott eszébe az állatorvosi főiskola egyik tanárának magyarázata, a kutya cselekvéseinek okairól. Dehát reflex-e, hogy Lux felfedezi: kényelmesebb villamoson, autóbuszon utazni, mint gyalog? És amikor a megoldandó feladatnál a kutya a könnyebb, a kevesebb fáradsággal járó munkát választja ... Neki ugyan beszélhetnek a reflexekről, ő a gyakorlatban tapasztalta, hogy a kutya, megfelelő neveléssel, gondolkodásra képes. Az embert is tanítani kell a gondolkodásra; a kutya, hozzá hasonlóan, felismeri az összefüggéseket s egy bizonyos, az embernél ugyan alacsonyabb szinten, de mégis önálló cselekvésre képes.

Ez a téma napok óta izgatta már. Az este odahaza Kántorral próbálkozott is. Vékony cukorspárgával lazán a székhez kötözte magát, és bal kezével Kántor orra előtt mozgatta a zsinórt, miközben mondogatta: „Fogd! Fogd!" A kutya hamarosan, a harmadik próbánál megértette: a gazdi tőle vár segítséget. Néhány rántás után el is szakította a spárgát és amikor Kovács ezután felkelt a székről, megköszönte Kántornak a segítséget, a kutya – világosan látta a szemén – megértette: ha eltépi a kötelékeket, a gazda újra fel tud állni a székről. Tehát mégsem az írói képzelet alkotta ezt a jelenetet a regényben. Érdekes módon Luxszal más volt a helyzet. Nehezebben értette meg, mit is akar a madzaggal a gazda. Nem mintha Kántornál gyengébb lenne a felfogóképessége, de nem érzékelte a gazdáját fenyegető veszélyt olyan hamar, mint Kántor. Túl egyszerűnek és játékosnak látszott a helyzet, és Lux csak Kovács nyöszörgésére kezdte el rángatni a zsinórt. Milyen furcsa ez is. Az egyik egyszerű logikai következtetés alapján ismerte fel a szeretett embert fenyegető veszélyt, míg a másikat érzelmi hatások – a nyöszörgés – vezették ugyanannak felismerésére. Az ember cselekedeteit is hasonló tényezők befolyásolják. A természeti ember sokkal inkább ösztönlény, mint kiművelt társa.

Kovács, a feleségén kívül senki mással nem tudott a gon-

dolatairól beszélgetni. A körzetben mindenkinek megvolt a maga dolga. Társait egyébként sem érdekelték a kutyatémák. Nem is értették volna: mi az, hogy psziché, gondolat, képzettársítás. Számukra a kutya – kutya. A szólás is azt tartja, ha két tárgy hasonló: egykutya.

Február közepén egy enyhe, ködös napon, Kovácsot kilenc óra tájban sürgősen a kerületi kapitányságra hívatták. Az őrmester kutyáival együtt húsz perc múlva a Timár utcai kapitányság helyettes vezetőjénél jelentkezett. Luxot és Kántort az előszobában hagyta és belépett az irodába. Főnökei egy ismeretlen alezredessel beszélgettek. Az őrmester szabályosan jelentkezett. Válasz helyett a bűnügyi osztály vezetője az alezredeshez fordult:

– Ő lenne az – mondotta.

– Örülök, hogy személyesen is megismerhetem – kelt fel a kanapéról az alezredes és kezet nyújtott Kovácsnak. A fiatal altiszt zavarában azt se tudta, mit csináljon. „Hagyja, kérem, a formaságokat, üljön le." Kovács fejében millió gondolat kavargott. Először is: miért hívatták, ki ez a magas rangú rendőrtiszt, és ugyan mit akarhat? Vajon milyen hibát követhetett el? Talán csak nem a kutyái miatt? . . . – hökkent meg, mert a kutyákat nem hagyja. Mindegy: inkább kéri leszerelését, de a kutyáktól nem válik meg . . .

– Hogy vannak? – kérdezte tőle az alezredes.

– Jelentem jól és az ajtó előtt várakoznak.

– Kicsodák?

– Hát Lux és Kántor nevű állományon kívüli munkatársaim.

A szobában erre felharsant a nevetés. Nem volt bántó, a természetes félreértés komikuma kiterebélyesedett, mint egy évszázados tölgyfa. Az alezredes ugyanis az őrmester családjára gondolt.

– Szóval . . . szóval, ez nagyon jó. És itt vannak az ajtó előtt? Hozza már be őket.

Kovács nem értette a kirobbanó nevetés okát, de a kérésre felpattant és intett a kutyáknak.

„Tisztelegj!" – vezényelte halkan. Lux és Kántor az iroda közepéig futottak, ott leültek és a gazda parancsára jobb mellső mancsukat fülük tövéhez rakták. Szögletesen szalutáltak, mint a katonák.

– Bravó! – gratulált az alezredes. – Nagyon jól tette, hogy elhozta őket. Ugyanis engem bíztak meg, hogy tizenegy órára az országos rendőr-főkapitányságra kísérjem magát.

– Engem? – és Kovácsban megszorult a lélegzet.

– Bizony. Illetve magukat – és a kutyákra mutatott.

Kovács mélyet lélegzett, majd hirtelen elszánással hadarta:

– Jelentem, a kutyákról nem tudok lemondani.

– Nem is kell . . . – ekkor órájára pillantott – na, de indulnunk kell.

A kapitányság előtt vászontetejű dzsipbe szálltak, és negyedóra múltán már a bűnügyi rendőrség országos főnökének hivatali helyisége előtt várakoztak. Pontosan 11 órakor nyílott az ajtó, és egy kerek fejű, ősz hajú ezredes tessékelte őket igen barátságosan befelé. A két ember után, mintha mi sem lenne természetesebb, Lux és Kántor is bevonult a szőnyeggel borított nagy szobába. Kovács első izgalma már lecsendesedett és útközben azt is megtudta az alezredestől: engedélyezték a nyomozókutya-tanosztály felállítását, az őrmester két esztendővel azelőtti beadványa az irattárak mélyéből napirendre került. – Ha már így állunk, akkor mindent bele! – gondolta Kovács. – Most vagy soha.

A tágas dolgozószoba közepén, pisszentésére, a két kutya először feszes vigyázzülésbe meredt, majd mindketten egyszerre jobb praclijukkal katonásan szalutáltak.

Az ezredes göcögve nevetett: „Látom, felkészült a fogadásra" – jegyezte meg végül tréfásan. Kovács tiltakozott és hosszasan bizonygatta, hogy ők, mármint a kutyák és ő, állandó készültségben vannak. A nap náluk félórás fegyelmező gyakorlatokkal kezdődik és ebbe beletartozik a katonás

mozgás is. A rendőri munka nehéz szolgálat, és a kutyák sem lehetnek kivételek. Számukra is első a szigorú fegyelem, az állandó gyakorlatozás és önmegtartóztatás.

– Úgy beszél, mintha legalábbis gondolkodó lények lennének a kutyái – jegyezte meg az ezredes.

Az őrmester szent meggyőződéssel, határozottan válaszolt:

– Azok is. Sokan ugyan kétségbe vonják, de én saját gyakorlatomból tudom, hogy ezek nem akármilyen kutyák, ezek gondolkodó lények.

– És maga szerint más fajták nem jöhetnek számításba? – kérdezte az ezredes.

Kovács a fejét ingatta és folyamatos szakmai előadásba kezdett, mintha csak Sárki Janinak magyarázna, a Vörösvári úti őrs őrszolgálatosának. Az angol rendőrség azelőtt vérebeket használt. A Scotland Yardnál még a XVIII. század elején honosították meg a vérebeket... de ezek a kutyák csak a gyilkosságoknál használhatók és csak akkor, ha a gyilkos vérnyomokat hagyott maga után. A második világháború idején az angol rendőrség is áttért a német juhászokra.

– Sajnos, a Gestapo is – jegyezte meg az ezredes.

– Így van. A német fasiszták főleg a koncentrációs táborok őrzésére, a szökevények felkutatására és a kommunisták üldözésére használták ezeket a kutyákat... De volt vérebük és speciálisan az emberre támadó, különösen vérszomjas bulldogokat is tartottak.

– Nem gondolja, ha a mi rendőrségünk is kutyákat alkalmaz, az némi rossz emlékeket kavar fel az emberekben?

Az őrmester töprengett. Erre ez ideig nem is gondolt. Mi mást válaszolhatna, a saját gyakorlatából indult ki. A németek és főleg az SS meg a Gestapo miatt a német juhászoknak valóban nagyon rossz híre volt – és a borzalom lidérce is olyan közeli még, hogy a kérdés jogos... Ezért bizonytalanul kezdte magyarázatát:

– A kutya elsősorban az embertől függ. A kutyának, bármilyen értelmes lény is, nincs önálló társadalma, nincs

saját társadalmi érzéke... Ezért, ha az ember nemes és tiszta célok érdekében kéri a kutya segítségét, megkapja tőle, de megkapja sötét szándékai valóra váltásához is. A kutya olyan, mint az ember, nemes és tiszta, de lehet a gonosz szándékok megvalósításának eszköze is. Egy tény – jelentette ki határozottan –, amint a korszerű bűnügyi rendőrség nem létezhet daktiloszkópia nélkül, ugyanúgy a rendkívül értelmes és fegyelmezett nyomozókutyák segítségét sem nélkülözheti. Azt hiszem, itt is az a fontos: milyen célok elérésére használja fel őket az ember.

– Meggyőzött – állt fel íróasztala mögül mosolyogva az ezredes, és mint akit ugyan nem kellett meggyőzni erről, de mégis örömet akart szerezni a másiknak, hozzátette: – őrmester, utolsó aggályaimat is eloszlatta.

– Az én kutyáim, még ez a kamasz is – mutatott Kántorra az őrmester –, gyűlölik a fegyvert. Gyűlölnek minden rossz szándékú embert és segítenek mindenkin, aki bajban van. Megérzik ki a jó, ki a rossz. December elején, amikor az óbudai rablógyilkost üldöztük, Kántor az áldozat körül talált nyom alapján négy kilométer hosszan vezetett minket az óbudai temetőbe és az egyik kriptában ez a két kutya éjfélkor, mint a mesében – megtalálta a gyilkost, aki rám is lőtt. Szerencsére a kutyák már a kriptában voltak, a gengszter nem vette őket észre, csak az én kripta előtt bolyongó árnyékomat látta és rám tüzelt. Hogy nem talált el, az annak köszönhető – magam sem tudom, milyen tájékozódási készség alapján, de a kutyák a sötétben is megérezték, hogy fegyver van az üldözött embernél –, hogy Lux az utolsó pillanatban, bár a lövést megakadályozni már nem tudta, elkapta a revolvert szorongató ember kezét és így a golyó célt tévesztett. Alig tudtam a fickót az őrjöngő kutyák karmaiból kiszabadítani...

– A történetet ismerjük – jegyezte meg az ezredes. – Most arról lenne szó, ha tavasszal a belügy megszervezné a kutyavezető-képző tanosztályt, vállalná-e annak vezetését?

Kovács a kérdéstől szinte megbénult, majd némi várako-

zás után, kissé dadogva, sután-patetikusan válaszolt: – A dolgozó népet szolgálom – és közben vigyázzállásba meredt.

– Hagyja, elvtárs, hagyja – mondta az ezredes –, elsejétől központi állományba kerül, és további intézkedésig a jelenlegi szolgálati helyén marad ... természetesen, a kutyákkal együtt – tette hozzá.

– Értettem ...

– Hol vagy miből tartja el maga a kutyákat? – kérdezte váratlanul az ezredes.

– Jelentem, a Margit kórházban vagyunk ingyenkosztosok. Muszáj volt megszervezni, sokat esznek, és a fizetésem, ugye ...

– Értem, értem. Rövidesen ez is megoldódik, addig is száz forint élelmezési pótlékot kap havonta.

Lux és Kántor a szoba közepéről figyelték az embereket. Mozdulatlan-mereven ültek, csak a fejüket fordították mindig afelé, aki beszélt. Főleg a gazda arcát, mozdulatait lesték, s amikor annak ábrázatán felfedezték az egyre leplezetlenebbül árulkodó mosolyt, az ünnepélyes és idegen környezet miatti kezdeti szorongásuk egyre jobban feloldódott és miközben a gazda beszélt, szapora farkcsóválással fejezték ki elégedettségüket.

A kihallgatás végén Kovács jelzésére újra feszesen tisztelegtek és vidáman ügettek az őrmester oldalán kifelé. A folyosón az alezredes barátságosan megveregette az őrmester vállát:

– Remek volt. Nyert ... na és a kutyái! ... Szenzációsak.

– Az angyalföldi telepen legalább ilyen jó kutyák vannak – jegyezte meg Kovács.

– Igen, igen ... csak az eredményeik valahogy nem olyan jók, mint a magáé.

– Az eredmények, alezredes elvtárs, mindig az emberektől függnek. A kutya, munkája közben, nemcsak bizalmat vár az embertől, hanem a számára megoldatlan problémák láttán segítséget is követel.

– Magának propagandistának és nem rendőrnek kellett volna mennie – mondta nevetve az alezredes –, de ha a kutyák igazáról ugyanúgy meggyőzi a bűnügyi nyomozó testületet, mint engem, előléptetésre terjesztem fel.

– Nem agitáció kérdése ez, kérem – mosolygott Kovács és a lépcső aljánál átölelte kutyái nyakát. „Remek, srácok" – dünnyögte fülükbe és a két selymesszőrű homlokhoz dörzsölte arcát: „Így kell ezt csinálni." Az alezredesnek pedig ezt mondta: – Ha ezek a munkájukkal nem győzik meg a testületet, akkor egy kis őrmester beszélhet, kérem, amit akar.

Budáról harangszó kongott át a pesti partra. Kovács kutyáival gyalog ballagott a Duna-parton, a Margit-híd felé. A nap a romba dőlt királyi vár csonka kupolájának peremén ült, ott, ahol a Várhegy tövén nagy ívben délkeletnek kanyarodott a folyó. A jobb parton, a Vár mögött hullámosan emelte egyre jobban púposodó hátát a Szabadság-hegy, és nyugatról, a János-hegy gombján, mint óriási csiga félezer méternél magasabb csápja, tiaraként nyújtózott a kilátótorony. Valahányszor végigsétált a szilvamag alakú szigetet a két parttal összekötő hídon, eszébe jutottak ifjúsága évei. Az idő semmit se mosott el . . . A híd alatt, a Duna hátán, fehér szegélyű, sötétszürke foltokban úsztak a jégtáblák. Megannyi tutaj, némelyiken magányos sirály a kormányos. Csendesen suhanó szigetek a sötét víz tükrén . . .

A híd ívei benyelték a jégtutajokat és a nyílás alsó végén, a pillérek támasztotta örvény penderítésével bukkantak újra elő. Végtelen folyam, soha meg nem szűnő áradás. Micsoda mozgás – gondolta Kovács – és micsoda higgadtság. A híd közepéről lejáró ágazott a szigetre és ahogy nézte most, eszébe jutott az az októberi vasárnap is, amikor a pesti part és a sziget közötti ívet a városban rekedt német csapatok felrobbantották. Igen, ez volt az első. A Margit-híd. A front a város keleti szélétől még ötven-hatvan kilométerre volt, amikor a hidat – rajta villamosok, autóbu-

szok és emberek százai – már megsemmisítették. „Tévedésből" – ismételte emlékezetében a fasiszta újságok akkori magyarázkodását. A hajógyárban dolgozott és Újpestről akart Óbudára visszamenni, amikor a híd, szinte az orra előtt elhányva tagjait, fertelmes robbanással a Dunába roskadt. Útja sürgős lett volna, mert fontos hírt vitt a Váci útról: megakadályozni a hajógyár kitelepítését. Így döntöttek akkor a Váci úti gyárak titkos munkásbizottságai.

A robbanás miatt a Lánchídig került és ott a német-nyilas igazoltató katonai láncokon keresztül végre sikerült a budai partra jutnia . . . Három esztendővel később egy önkéntes munkásbrigád tagjaként minden szombat-vasárnapi szabad idejét a híd újjáépítésén töltötte. Ezredmagával segített, hogy minél előbb elkészüljön az új híd, hiszen akkor a Dunából a világhírű pesti hidaknak csak roncsolt pillérei meredeztek még az égre.

Alig öt-hat esztendő, s mennyi minden történt azóta – sóhajtott mélyet és önfeledten kezdte figyelni egy előtte kopogó, csinos nő formás bokáit. Milyen jó, hogy megváltozott a világ, hogy újra tavasz lesz. Közben megfeledkezett kutyáiról, akik póráz nélkül, szabadon kullogtak mellette a hídon.

A nap eseményei amúgy is felkavarták. Kibillent szokásos ritmusából, s mint színházban a szétnyíló függöny mögül a színpad, olyan volt számára ez a délelőtt. Eddigi titkos álmai váratlanul elérhető közelségbe kerültek. Parancsnok lesz . . . ízlelgette a szót, mit is jelent parancsnoknak lenni. Huszonhat éves és ettől kezdve csak a kutyáknak élhet . . . de ő nem lesz olyan, mint a Vörösvári úti öreg bolhás. Ember marad, mert a kutyákkal csak nagyon emberül lehet bánni. Olyan szép volt ez a februári nap, hogy hinni se mert benne. A téli vedlés után sárgán verte vissza a Rózsadomb a hideggel küszködő nap fényét. Mire kipukkadnak a szigeti gesztenyék dárdái, talán már ő is a telepen lesz – ábrándozott és azt latolgatta, vajon elmesélje-e mindezt feleségének vagy magában szorongassa még a hírt, a nagy lehetőséget: hogy lám, nem volt hiába a küszködés,

érdemes volt az infláció éveiben is szorgoskodni, mert a kutyák meghozzák az előléptetést. Azután váratlanul aggódás csapott rá: vajon elég bölcs-e már, hogy másokat oktasson? Nyomban el is határozta: mától fogva mindennap legalább három óra hosszat kutya-szakkönyveket olvas és tanulni fog. Ha pedig egyszer igazi telepet csinálhatna, egy rezervátumot, ahol vadak és kutyák együtt nevelkednének! Az lenne az igazi: európai-hírű nyomozókutyák, intelligens lények... Tiszta törzsek, tanult szülők tanult utódai... A gondolattól is oly vidám kedve kerekedett, hogy szokása szerint fütyülni kezdte a „Londonban sej..." dallamát a „Bob herceg"-ből.

Kovácsot Lux hangja riasztotta fel álmodozásából. A kutya felé pillantott és még látta, amint Lux helyből pattanó lendülettel átugrik a híd rácsos vaskorlátján. Kántor ekkor még a járdára dobott kabátot szimatolta, de mire rákiálthatott volna, Kántor is ugrott. Teste kecsesen, karcsún úszott a korlát fölött. Kovács a mellvédnek támaszkodott és mélyen a Duna fölé hajolt. Alatta tizenöt méternyire csobbant a víztükör és a parányi gömbök fehéren fröcskölve zuhogtak lefelé. Lux megérkezett már, Kántor még a levegőben zuhant. Mikor Lux kidugta fejét a Dunából és körbekörbe úszva figyelt, Kántor közvetlen közelében akkor potyytyant a vízbe, alig néhány méternyire egy gyorsan közeledő jégtáblától. A kutyák a jégtáblát kerülgették, sodródtak a pillér felé, és ekkor felbukkant a híd alatt egy emberi test. Kezeit széttárta a fuldokló, de nem kiáltott. Lux azonnal észrevette és teljes erővel úszott az örvény felé sodródó ember irányában. Mielőtt az újra elmerült volna, a kutya elérte és vízből kiálló kezét megragadta a csuklójánál. Kántor néhány méterrel távolabb követte őket. Erős csapásokkal érte utol a fuldoklóval küszködő Luxot, és Kovács jól látta, ahogy szemvillanás alatt felmérte: társa rosszul fogja az embert, mert annak feje hol a víz alá merül, hol meg kibukkan belőle. Segíteni akart. Ez látszott minden igyekezetén. A fuldokló hasonlított ahhoz a bábuhoz, amit még az őszszel gyakorlatozás közben a hajógyári csatornából húzatott ki vele a gazda. Kántor az örvénnyel küszködve igyekezett

a fuldokló háta mögé jutni és Kovács még látta, hogy annak nyakához kap. Bravó! – gondolta. Így tanította őket a vízből mentésre. De hiába, a kutya szájából kicsúszott az ember tarkója és a haját se foghatta meg, mert a fuldokló kopasz volt. Lux is felismerte a helyzetet és legszívesebben Kántorra förmedt volna, de az ember kezét nem engedte el. Ekkor Kántor elkapta a fuldokló csapkodó bal kezét.

Kovács ezalatt a híd másik oldalára rohant. A bal oldali pillér közelében a fürtöket tartó mitológiai alak lábánál máris feltűnt a két kutya s közöttük az ember, akit mintha keresztre feszítettek volna, úgy vonszoltak a vízben.

– Luxi – kiáltott Kovács, s amikor Lux felnézett, kezével balra integetett, nehogy a szigetcsúcsnál összefolyó két Duna-ág örvénye elsodorja őket. Lux megértette a gazda jelzését. Ösztönösen maga is a közelebbi part felé kormányozta az emberi testet. A hídon csődület. Amikor a kutyákat biztonságban látta Kovács, visszarohant az öngyilkos kabátjáért és ahogy tüdeje bírta, a pesti hídfő felé futott. Közben a vizet kémlelte, a zajgó jégtáblákat, melyek között bámulatos biztonsággal kormányozta nehéz terhét a két kutya. Lux és Kántor, ahogy a fuldokló tartása ernyedt, két karját egyre feljebb ragadták meg, míg végül a hónalj magasságában fogták és ezzel elérték, hogy a fuldokló feje ne lógjon a vízbe.

Jó száz méternyire a hídfeljárótól a parton a folyás irányában állt meg Kovács. Alakja jelezte az irányt és kutyái keményen hajtottak is kifelé, ám az erősen áramló folyam egyre délebbre vitte őket. Kovács szaggatott füttyel jelezte: ne tovább és a lépcsős mederszélen lassan követte az árral küszködőket. Ötven méter után függőleges, kiépített kőfal szegélyezte a vizet és az őrmester rádöbbent: ha a kutyák lejjebb sodródnak, az egyenesfalú parton nem tudnak terhükkel kimászni. Ekkor éleset, panaszosat füttyentett. Lux nyomban a gazda hangja irányába fordította fülét, s bár még jó száz méternyire voltak a parttól, teljes erővel az árral szemben kezdett úszni. Kántor, társa fordulásából megértette annak elképzelését és két erős mellső lábával, mint két propellerrel az eddiginél is jobban kezdett dol-

gozni. A rakparton szirénázó mentőautó fékezett, Kántor elkapta fejét és ez elég volt ahhoz, hogy az utolsó pillanatban sikerüljön egy kétségbeesett rándítással elkerülnie azt a feléjük tartó jégtáblát, amely még így is alaposan megütötte a vállát. A fájdalomtól felszisszentett és akaratlanul is összerándult az állkapcsa.

A parton a gazda körül sok-sok ember várakozott már és a kutyák még el sem érték az alsó lépcsőfokot, amikor tíz kéz is nyúlt az alélt ember felé, akit nyomban hordágyra fektettek. Kántor és Lux a kellemetlenül hűvös fürdő vizét erőteljes rándításokkal rázta le magáról. Amíg a fuldoklót húzták-vonták, nem fáztak, hiszen szinte minden idegszáluk és izmuk keményen dolgozott, de itt a parton fújt a szél, öt fok Celsius különben sem alkalmas strandolásra. Kántor a mentőautóig kísérte az öngyilkosjelöltet, figyelmesen nézte, hogyan dugják a hordágyat az autóba, s a felsivító sziréna hangjára megborzongott. A panaszos jajongás, a sodró, hideg víz, a jégtáblák egyetlen sorba kapcsolódtak össze agyában, s bár a hídról még ösztönösen ugrott Lux után, most pontosan érezte, hogy nem követett el fegyelmezetlenséget, hanem valami nagyot és jót tett.

Lux a parton összecsődült emberek gyűrűjében ácsorgott. Időnként rázott egyet magán, nedves szőre finom permetet hintett a körülállókra. Az ember, akit az imént még élete kockáztatásával igyekezett megmenteni, már nem érdekelte. A küszködést, a tehetetlen ember kellemetlen emlékét úgy rázta le magáról, mint a szőrére tapadt vizet. Újra érezte, hogy a barátságosan rámutogató emberek, a köréje fonódó hangzavar őt dicséri és ha dicsérték, még az emberek tömegét is el tudta viselni. Kissé fázott, jó lett volna futkározni, mégis inkább leereszkedő keggyel a kétlábú tömeg hódolatát fogadta. „Az embert a frász töri, ez meg, akár a színész a sikeres előadás után, pózol itt, még jó, hogy nem hajlong" – méregette kutyáját Kovács. „Honnét tudja, hogy róla van szó?" – töprengett.

– Na, elég volt, gyerünk! – szólt rá a gazda. – „Ilyen hamar?" – állt fel csalódottan Lux és a gazdára pislogott, hátha engedélyez még néhány másodpercet.

– Gyönyörű kutya . . . – áradozott egy idősebb hölgy – megérdemli az életmentő kitüntetést.

– Tessék mondani, törzskönyvezett? – kérdezte egy úr.

Még csak ez hiányzott – szeppent meg az őrmester –, ha ezek itt elkezdik faggatni, órákig se jut a válaszok végére. Szó nélkül hátat fordított és elindult a híd felé. Lux kényelmesen pipiskedve ballagott ki a gyűrűből. Kántor még mindig ott ácsorgott, ahonnét a mentőautó elindult. Amikor a tömeget elhagyták, a gazda rájuk parancsolt: „Futás" . . . – és ezzel az epizód véget ért. A harangok elnémultak, a hídon csak a villamosok csörömpöltek. A fekete vízháton tovább úsztak a szeszélyes szélű, mocskos szürkére ázott jégtutajok, s ha Kántor és Lux nem áll meg a harmadik ívnyílás korlátjánál, maga Kovács sem tudta volna pontosan megállapítani, honnét is ugrott a folyóba az a szerencsétlen, aki a nemlét örök vizébe még kabátját sem akarta magával vinni. A kutyák csalhatatlan szimattal jelezték a levetett zakó helyét, ahonnét maguk is a Dunába ugrottak. Ki tudja, jót tettek-e, töprengett az őrmester. Az emberélet olyan semmi, s aki ráun . . . megrázta fejét, elhessegette a nyomasztó gondolatokat. Lehet, hogy csak a másodperc tűnt céltalannak, és talán az az ismeretlen egyszer még boldog lesz és áldani fogja az életét megmentő két kutyát, ha egyáltalán emlékezni fog arra, mi is történt a karfa fölötti átlendülése, zuhanása és a kórházi ágy között eltelt időben.

Kovács már tovább ballagott, a kutyák azonban nem mozdultak. Ekkor jutott eszébe: valamit elmulasztott. Viszszament hozzájuk, mindegyiket megsimogatta, barátságosan pofon legyintgette és dicsérte: „Derék, nagyon derék kiskutya volt Luxi is, Kántor is." A kezdeményezés dicsősége kétségkívül Luxot illette. Viszont Kántor becsületére írható; hogy azonnal Lux után ugrott, annak ellenére, hogy még sosem vetette magát ilyen magasról a vízbe. Lux egy úszó fadarabért is képes volt a Dunába ugrani, ezért Kántor elhatározása sokkal nagyobb erkölcsi siker, hiszen először a félelmét kellett leküzdenie. „Igazi bajtárs vagy" – dicsérte Kovács a Lux oldalán komolykodón lépegető kutyát és elő-

re sajnálta, hogy hamarosan el kell válnia tőle. De szívesen megtartaná! Eddig is tudta, hogy a két kutya remekül kiegészíti egymást, és az életmentés végérvényesen bebizonyította ezt.

Másnap reggel az őrsparancsnok a reggeli lapokat dugdosta Kovács orra alá. „Olvassa csak, olvassa ... Megint magáról írnak." „Bravúros életmentés, a két csodakutya, zajló jégtáblák között" – betűzte Kovács hangosan a cikkek címeit. Egy ideig csak nézte, majd megszólalt:

– Nem értem.

– Mit?

– Csak azt, hogy én ott egy fia újságíróval se beszéltem.

Az őrsparancsnok gyanúsan végigmérte helyettesét: – Csak semmi álszerénység, értjük? Mert maga újabban akármerre jár, a kutyái csak úgy véletlenül – és komikusan fintorgott – csak úgy mellékesen mindig összehoznak egy kis kavarodást. Ehhez mit szól?

– Mit szólnék? Jöttünk a hídon át.

– Aha, de mért pont akkor ugrott a vízbe?

– ... csak nem gondolja ... – döbbent meg Kovács.

– Én semmit se gondolok, értjük? Én csak kérdeztem: mért pont akkor, amikor maga meg a dögök odaérnek valahova?

– Nem tudom – tárta szét kezét az őrmester.

– Hát én megmondom: hogy a sok sületlen firkász mindenféle rémregényt összehordhasson magáról, meg a kutyáiról. Egy rendőrről! Nem egy cirkuszi lóidomárról, hanem Kovács Géza őrmesterről, meg a két kutyájáról. Vegye tudomásul, a rendőr nem színész, és maga hovatovább többet szerepel az újságokban, mint a Tolnay Klári, értjük? Itt nálunk, amíg maga nem kezdett kutyázni, csend, rend és nyugalom volt. Legalább reggelig alhattam. Most meg? Már hajnalban felzavarják az embert, hogy az elnök előtt személyesen kell magának megjelenni, meg a kutyáinak az életmentő kitüntetésért ... Micsoda világ, ha itt már a dögöket is kitüntetik ...

Kovács főnöke egyvégtében ledarált dörmögéséből csak az elnök szóra neszezett fel:

– Jelentem, nem értem – mondta.

– Mit nem ért megint? Holnap 11 órakor gálába vágja magát és megy a városi tanács elnökéhez . . . én meg törhetem a fejem, hogy amíg maga parádézik, kivel is helyettesítsem.

Az ország felszabadulásának nyolcadik évfordulóján a főváros III. kerületében végre megnyílt a Központi Kutyatanosztály. Másfél havi rohammunka, ahogy az új telep vezetője, Kovács őrmester összegezte, mert ennél a cégnél az a divat, hogy évekig kutya bánja, de ha egyszer valakinek eszébe jut valami, akkor aztán hajrá! Panaszra mégsem lehetett oka. A hangulatos üdülőnegyedben, a hegyi strand közelében remek telephez jutottak. Kovács már első látásra megállapította, ennél ideálisabb helyet el sem képzelhetett volna. Hegyek, rétek, folyó, laza és sűrű beépítés, szóval, arról nem is beszélve, hogy huszonhét éves fejjel egy fontos intézmény vezetőjévé nevezték ki.

A frissen épült boxokba tizenhat járőrkutyát költöztettek. A kutyákat a külkerületi őrsökről szedegették össze és az angyalföldi telepről – a tanfolyam idejére – két kitűnően képzett munkakutyát – Kormost és Tigit – kölcsönbe kaptak. A gyakorlópályát a nemzetközi szabvány szerint építették, bár Kovács szerint ez a szabvány olyan volt, amit mindenki a saját ízlése szerint módosíthatott, és senki se hitelesített. Munkatársaival közösen tervezték a pályát, és együtt is építették. Mennyi vita, hajtépés: a karika legyen-e az első akadály vagy a vizesárok, esetleg a középpalánk . . . A régi kis telepen alig néhány akadály volt, de itt, a kétszáz méter hosszú körpályára minden elképzelhető gyakorlóeszközt fel akart állítani. A karikát például hazulról hozta. Volt egy régi bográcsmelegítő kerek kazánjuk, annak a felső karimáját titokban leszerelte. Azért titokban, mert szerinte a felesége minden ócska lomhoz ragaszkodott, és nem is lett volna baj, ha az első tavaszi nagymosáskor az

asszony nem az udvari kazánon akarja forralni a vizet. Mindegy! Ez is elmúlott és most már csak örülhetett, hogy a karikára ő szerelte a csillagtalpat, a rudat, ő állapította meg a méretét és most már a kutyák ki is próbálták. A palánkokat egy szombat délután régi ismerősei, a hajógyári asztalosok állították össze. Hogy honnan szerezték a deszkát? Ezt nem kérdezték egymástól. Az a fő, hogy a palánk emeletmagas volt, és különböző szinteken ajtót és ablakot is vágtak rá. A kicsiny törzs minden egyes tagja hozott valamit, amiről úgy érezte, hogy hiányzik a telepről. Ki létrát, ki egy vasdorongot, a harmadik meg rozsdás, de még használható sövénydrótot . . . Három hétig ástak, kalapáltak. És még tíz méter hosszú, föld feletti téglacsatornát is beépítettek az akadályok közé. Így a pálya végül is a karikával kezdődött, vizesárokkal, gerendákkal, csatornával, kis palánkkal, középpalánkkal folytatódott, míg végül kétméteres fal állta útját és tette próbára a kutyák ügyességét. Ennek tetejéről szabadon lógó létrán kapaszkodhattak fel a magaslesre, ahonnét meredek deszkadarabon juthattak vissza az első emeletre, és onnét a levegőben lógó vékony dorongon egyensúlyozva juthattak el a levezető lépcsőhöz. Tizenöt akadály és meglehetősen kemény pálya – dörzsölgette a teremtés izgalmas napjaiban többször is kezét az őrmester. Társai hajlottak volna, hogy ne építsenek ennyit, hiszen a szerencsétlen kutyákat mennyit kell majd gyötörni ahhoz, hogy e pályát hibátlanul, minden akadályt leküzdve végigfussák. „Szigorú normák nélkül nincs teljesítmény" – mondogatta Kovács, ezt tudomásul kell venni. Ugyan mire is jutott volna ő Luxszal vagy még Kántorral is, ha nem követeli a kutyától képességeinek és erőkifejtésének a maximumát. És Lux még csak a kezdet. Kántorból sokkal többet ki lehet már hozni, hát még a többiek, hajjaj! – sóhajtott hangosan, valahányszor arra gondolt, hogy az ő telepén nevelkedő kutyákból kitűnő és fegyelmezett dolgozók lesznek, olyan munkakutyák, akik akkor sem tévednek, ha az embert cserbenhagyja a logikája, sőt a józan esze is. Szép, szép – de a való helyzet az, hogy az ország különböző részeiből tizenhat embert vezényeltek a tanfolyamra. És ti-

zenhat kutya van. Valahányszor eszébe jutott ez, órákig töprengett, ugyan kinek a kezére adja Kántort? Kire bízza, ha már egyszer ő nem tarthatja meg? Lux miatt is baj lesz. A nyomozókutya nem házőrző vagy öleb. Lux dolgos fajta és nem tud tétlenül őgyelegni a ház körül. Ha már belőle tanfolyamvezető lett, ez még nem jelentheti azt, hogy Luxnak ne kelljen dolgoznia. Dolgozzon tehát – de kivel? A helyzet változatlan: rajta kívül senkit sem ereszt közel magához. Aki barátkozni akar vele, arra dühösebb, mint arra, aki közönyösen akár oldalba is billenti. Kovács még nem döntötte el, mit tegyen. A miniszteri parancs óta váratlanul kiderült, hogy nagyon kevés a kutya, és az országban német juhászkutyák tenyésztésével alig néhány ember foglalkozik. Április elsején az országos rendőr-főkapitányság tizenhat kutyát hivatalosan is rendőri állományba vett. Ennyi volt, több nincs.

... Tegnap katonás parádéval felavatták a telepet. A technikai főcsoport vezetője beszélt és a szónoklat után Kormos, Tigi, Lux és Kántor tartott ügyességi bemutatót. Szerény kis avatás, de kezdetnek nem volt rossz – idézte vissza az ünnepnap eseményeit az őrmester, miközben az aquincumi romváros mellett hajnalban a telep felé karikázott. Kántor és Lux a járdán kísérték gazdájukat, de ezúttal Kovács nem sok ügyet vetett rájuk. Váratlanul támadt gondok nehezedtek vállára s bár büszke volt parancsnoki előléptetésére, kicsit szomorú is lett, megérezte: a játékos, derűs és apró csibészkedésekkel fűszerezett napok véget értek.

A nagyfőnök az ünnepi szózatban valamiféle égi csodát várt a kutyáktól és az első széria kutyavezető kiképzésétől. „Tavaly még felesleges rossz volt a kutya, most meg csodaszer?" – gondolta Kovács. Hogy milyen bonyolult mesterség ez, azt bizony alig sejtik. A legtehetségesebb kutya is csődöt mond, ha nem megfelelő a partnere. Jó kriminalisztikai érzékkel rendelkező rendőr viszont az átlagos képességű kutyából is rendkívüli teljesítményt csiholhat ki.

„Az ördögbe is, igaza volt a Vörösvári úti őrsparancsnoknak: csak semmi felhajtás, csend, rend és nyugalom" – töprengett, dehát most már megindult a lavina, ő sem húzódhat meg kutyáival a csillaghegyi telep csendes magányában, túlságosan is az előtérbe került. Törheti a fejét: mivel is kezdje ma a foglalkozást, az első tanítási napot? Azt már tegnap este álmatlan hánykolódása közben eldöntötte: a kutyáról beszél. Az ember és a kutya ősi kapcsolatáról. El fogja mondani majd az első magyar rendőrkutya-telep történetét is, amely a század elején az Ecseri és Üllői út sarkán épült, a hírhedt Mária Valéria nyomortelep szomszédságában. A zárt kőbarakk-rendszert az első világháború után szükséglakásokká alakították át és beolvadt a barakkvárosba. A budapesti bűnügyi rendőrség a 30-as években felépítette a Hős utcai telepet, amit a második világháború után ők örököltek. Hogy milyen állapotban? A telep helyzete az ország általános helyzetéhez hasonlított. Romok, pusztítás, üres kutyaólak. A „Hős-korszak" – gondolta Kovács és a pedálra taposott. Négy, véletlenül összeakadt, kezdő rendőr. A szaktudásuk abból állt, amit siheder korukban a ponyvákból olvastak, meg amire a kutyák megtanították őket. Az irodában néhány régi könyvet és jegyzetet találtak és ezekből kezdték tanulgatni a „kutyalógiát", ahogy a kinológiát Kovács tréfásan magyarra fordította. Régi krimik, megtörtént esetek. Vakok voltak a homályban és mégis, bátran vágtak neki az ismeretlennek. Kezdetben mindenféle kutyát összeszedtek, csak később kezdtek fajtánként csoportosítani. Egy nap azután elvezényelték őt innét, körzetes lett, de az első német juhászkutyával való találkozása óta mindig erre a fajtára vágyott . . . Lám, a sors kegyes volt hozzá és élete, úgy látszik, most újra a kutyákhoz kanyarodik vissza . . . reméli, örökre. De vajon a megyékből kiket küldtek? – tépelődött tovább. Alkalmasak lesznek-e a nehéz szolgálatra? Mert ahova a tanfolyam után nyomozókutyát helyeznek, ott hiztosan az összes eddigi ki nem derített bűncselekmény felfedezését az új „szimattól" várják, és ha a kutya meg a gazdája nem találják ki egymás legtitkosabb gondolatait, vége az egésznek.

Furcsa helyzet, mert itt mindenki, vele együtt, most tanulja a szakmát és az ördögbe is, sokkal könnyebb cselekedni, mint beszélni ezekről a kérdésekről. Márpedig itt beszélni kell.

A teleppel szemközti parkban a platánok ujjnyi vastagra duzzadt rügye az éjjel kipattant. Az őrmester felfrissült a félórás kerékpározástól, a tiszta, tavaszillatú reggeltől. Látta a foltos kérgű fákat, nézegette az Aranyhegy oldalában fehérlő cseresznyevirágokat, a Római fürdő körül halványzöld talárjukat szürke derekukra csavaró jegenyéket. Nagyon szerette a természetet. Jöhetne idáig a helyiérdekű vasút húszpercenként közlekedő szerelvényével is, de szívesebben biciklizik, csak azért, hogy lássa a tavasznak előtárulkozó világot. A platánok alatt felfedezte a libasorban közelgő tizenhat rendőrt. „Jönnek a fiúk, jönnek" – és a pedálra taposott. A bejárathoz néhány perces előnnyel érkezett és kerékpárját a málló vakolatú villa falához támasztotta. A nyitott verandán egyik újsütetű munkatársa plakátpingálással bíbelődött. – Ez mi? – kérdezte Kovács.

– Jelentem, transzparens, amit a bejárat fölé rakunk . . . jó, hogy jön, parancsnok elvtárs: hogy írják helyesen: rendőr kutya-telep, vagy: rendőrkutya telep?

– Sehogyse – válaszolta bosszúsan Kovács –, hagyják a csudába. Minek kell ezt kiírni, nem a Czája cirkusz tanyázik itt . . . és otthagyta az álmélkodó szakaszvezetőt, aki bizonytalanul motyogta: valami dekoráció mégis kell.

– Mondtam, hagyja a csudába. Inkább a kutyákkal törődjenek.

Lux Kántorral együtt időközben a verandára ért, s a gazda bosszús hangját hallva úgy érezte: közbe kell avatkoznia. Dühödt csaholással nyomban el is zavarta a kerti asztal mellől a rendőrt.

A tantermet a villa földszintjén rendezték be. Az anyatelepről csak egyetlen oktató került át ide, Kovács régi barátja, Németh törzsőrmester, aki a helyettese lett. Németh volt Kántor első tanítómestere. A két ember valósággal a sors kezét látta új találkozásukban. Az angyalföldi telep a budapesti rendőrség idomító telepe lett. Németh saját

kutyáit, az öreg Kormost és Tigit hozta magával, mert a többi kutya nagyjából Kántorral egyidős volt és még félig se képzett.

– Mi lesz velünk? – töprengett Kovács. – Itt rajtunk kívül jószerivel senki sem ért a szakmához.

– És mi sem vagyunk tökéletesek – tette hozzá barátja.

– Milyen az állomány? – érdeklődött Kovács.

Helyettese a vállát rándította. – Majd meglátjuk – mondta. Pedig ez nem is olyan egyszerű kérdés. A kutyák és az emberek egyéniségének hasonlítaniok kell egymáshoz, mert ellenkező esetben nem lesznek jó munkatársak, hanem inkább egymás kínzói. „Ostoba helyzet" – dünnyögte. Ők ketten jobban ismerték a kutyák karakterét, mint a tanfolyamra jelentkezett emberekét.

– Tudod mit – javasolta Németh – kezdjük újszerűen. Állítsuk egyik oldalra az embereket és szembe velük a kutyákat. Bízzuk rájuk a választást.

– Nem társastánc ez . . .

– Attól még kipróbálhatjuk.

A kutyák érzékenyebben reagálnak az emberi tulajdonságokra és az ízlésük is kényesebb. Ha választhatnak, akkor a számukra legrokonszenvesebb emberhez pártolnak. Ez nem mond ellent annak, hogy végszükségben bárkit elfogadnak gazdának, aki nem bántja őket.

– Van itt más baj is – mondta Kovács.

– Az öregekre gondolsz? – Némethnek saját kutyái sorsa ötlött eszébe. – Kormost és Tigit nem adhatjuk ki.

– Luxot se – Kovácsból akaratlanul is kitört a kutyájához való ragaszkodás. – De honnét szerzünk helyettük másikat?

– Veszünk.

– Erre nincs keret.

– . . . Ismerek egy tenyésztőt, az olcsón adna nekem.

– A magamét kifizetem – mondta gyorsan Kovács és csak később jutott az eszébe: miből?

Tizenhat kutyának kell lennie. Tizenhat megye ugyanis a tanfolyam után, hivatalosan megkap egy-egy kutyát. Két kutyának két megyét, sőt az egyiknek hármat kell majd

ellátnia. Méghozzá a három nyugati megyét, a legnehezebb területet. – A fél ország – tűnődött Kovács – egy kutyára jut. – Kinézett az ablakon. A tanfolyam hallgatói kis csoportokban beszélgettek. Egy zömök, almaképű fiatalember égnek emelgette a karját, mintha tornászna. – Mókás fickó – derült a parancsnok és ekkor megpillantotta a ház fara mögül előrugaszkodó kutyát. – A kutyának szóltak hát a karjelek – gondolta és nyomban meg is hökkent: – De hisz ez Kántor! – szólt hangosan. Szíve összeszorult. – A híres kutyahűség! – mormogta és rádöbbent: irigykedik a másikra, az ismeretlenre, aki pillanatok alatt szót értett Kántorral. Hogy eljön a búcsú perce, Kovács jól tudta, hiszen örökké semmi sem tart, de hogy fájni fog ez a pillanat, azt mégsem hitte.

– Tibor, ki az a koma? – kérdezte helyettesétől.

– A druszám – nevetett Németh. – Tóti Tibor, a nyugati körzet központjából vezényelték a tanfolyamra. Az este a szálláson beszélgettem vele, mondhatom, nagyobb kutyabolond, mint mi ketten.

– Hívd be ezt a „Ti . . . to . . . ti . . . csupa „ti" nevűt, vagy hogy hívják . . . és Kántort is – tette hozzá Kovács.

Lux eddig a sarokban feküdt. Ki sem lehetne zavarni az irodából, ha egyszer a gazda is ott van. Úgy tett, mintha szundikálna, de fél szemmel Kovács minden mozdulatát követte. Gyalázatos viselkedése óta még inkább igyekezett kitalálni gazdája kívánságait, és ez gyakran sikerült is neki. Kovács ilyenkor csodálkozva mondogatta: Luxi, te gondolatolvasó vagy.

A nyíló ajtó neszére Lux felpillantott és nyomban megállapította: két ember és Kántor. Barátja hozzászaladt. Kicsit felhevülten, de barátságosan pofon nyalta morcos tanítómesterét. Lux az együtt töltött hónapok, a sok közös kaland után békességes, sőt kifejezetten baráti érzéseket táplált Kántor iránt. Hozzászokott a bátor, de óvatos kamaszhoz és valahogy nyugodtabbnak is látta a körülötte levő világot, ha Kántort a közelében tudta. Ösztönös tisztelettel adózott Kántor eszességének, nyílt őszinteségének, mert az nem akarta elhódítani tőle a gazda kegyét. Kántort azért

is tisztelte, mert erőben már vetekedett vele, és mégis elfogadta Lux irányítását . . .

– Tehát maga szombathelyi? – kérdezte Kovács és fürkésző tekintettel vizsgálgatta az apró termetű embert: érdekes, keskenyvágású, zöld szeme van Kántor új barátjának. Az arc, a zömök, lomha mozgás bulldogra emlékeztette Kovácsot. A neve is mókás: Tóti Tibor – ismételgette magában.

– Mióta szolgál?

– Két éve.

– Önként jelentkezett, vagy kijelölték?

– Önként . . .

– Tudja, milyen nehéz mesterség ez?

– Még a járműjavító kovácsműhelyében dolgoztam, amikor otthon már minden szabad időmet pulineveléssel töltöttem.

A parancsnok szíve megdobbant: kovács és puli. Felnevetett: „Nekem nemcsak a nevem Kovács, én is kovács voltam az Óbudai Hajógyárban, és ugyancsak pulikkal kezdtem . . ."

Ezzel meg is békélt és a szívébe fogadta a komikus képű, kissé görbe lábú rendőrt. Talán ennek a tizedesnek a keze alatt jó gazdára találna Kántor. Elhatározta, hogy napközben rábízza Tótira a kutyát, és Kántort magához intette. „Jól figyelj" – mondta a kutyának és barátságosan veregette, simogatta a tizedes vállát és karját. Kántor a farkát csóválta, ezzel jelezte: nagyon örül, hogy a számára is rokonszenvesnek látszó ember, akivel reggel olyan jót játszott, a gazdának is tetszik . . . Ezzel a hivatalos bemutatkozás megtörtént. Kovács pedig elhatározta, hogy a Csupati nevű tizedessel, ha annak kedve van hozzá, szívesen foglalkozik egyénileg is.

– Rendben, tizedes, a nappali foglalkozások idején ezentúl együtt gyakorolhat Kántorral.

– Köszönöm – válaszolt „Csupati", és arcán széles mosollyal beletúrt Kántor üstökébe. Távozása után Németh nevetve mondta:

– Látod, Kántor már választott. Ilyen az élet. Az óvo-

dában én neveltem, az általános iskolában te oktattad, és most beírattuk a középiskolába.

– Reméljük, megfelelő tanítómestert kapott. Kár lenne a kutyáért . . .

– Ezek már kiválasztották egymást. Azt hiszem, nem lesz könnyű az életünk. Van ebben valami sorsszerű. Szóval Kántornak jut a három nyugati megye, a legnehezebb terület: határsértők, csempészek, diverzánsok . . .

– Plusz a saját bűnözőink . . . és félő, hogy hát hét múlva odalent, a szakmában, mindenki tőlük várja a csodát.

A parancsnok megrándította a vállát. Mit lehet itt tenni? Ilyen az élet.

Kovács eddigi gyakorlati tapasztalatai alapján kezdte az oktatást. Saját nevelési módszereit igyekezett a tanfolyam hallgatóival megértetni és az első hét végén elégedetten állapíthatta meg: magyarázatai a kutyáról és emberről, a munkáról, a bűnözésről, a bűnüldözésről fogékony talajra hullottak. Már az első héten végleg lemondott Kántorról és éjszakára is a telepen hagyta, a többi kutya társaságában. A végleges szakítás egy délután következett be, amikor Lux a kerékpárját a kapun kifelé toló gazda után ballagott. Az utcán Kovács már biciklire pattant, de Lux még nem mozdult, vissza-visszanézett a rácsos kapun túlra: várta Kántort. Mi sem volt számára természetesebb, mint hogy Kántor nyomában ballagjon, és most ez a hiányérzés késztette várakozásra. A kerítésen belül azonban a bokrok között semmi se mocorgott, holott a gazda már lassú tempóban hazafelé karikázott. Lux bosszúsan kapkodta fejét, hol a telep, hol a távolodó gazda után nézett. Töprengett: visszamenjen, ne menjen? Végül tanácstalanul vakkantott. „Gyere!" – szólt válla mögül vissza Luxnak a gazda, mire az nekiiramodott, hogy utolérje a kerékpárt. Ahogy Kovács mellett ügetett, az félhangosan dünnyögte: „Bizony, Luxi, Kántor nincs többé." Kántor említésére Lux hátranézett. Útközben egészen a romvárosig vissza-visszafordította fejét, míg végleg el nem tűnt előle a telep és Lux rádöbbent: a másik többé nem jön velük. Hányaveti módon ugrándozott. Bánja is ő, sőt! Ha nem jön,

nem jön. Mostantól kezdve újra csak ő birtokolja a gazdát. Valami diadalfélét érzett, de ezúttal nem tudta, mi történt. Az utóbbi napokban semmi rendkívülit sem tapasztalt. Lehet, hogy a gazda valamiért mégis rájött: Lux mellé nem kell társ. Kántort viszont megszokta már. A kisebb neki eddig azt jelentette, amit színésznek a néző. Jó érzéssel nyugtázta, ha egy-egy produkcióval ámulatba ejthette Kántort. Társa és önálló nézőközönsége volt, és ez valahogy most hiányzott neki.

Kovács eközben azon meditált, milyen érdekes alak ez a Csupati. Hazafelé vivő útján felidézte a nap eseményeit és próbálta minősíteni a kezére bízott rendőröket. Erős, jókötésű gyerek, első pillanatra ugyan kissé alamuszinak látszik, de remekül ért a kutya nyelvén. Kovács maga sem vette észre, hogy gondolatvilágából milyen hamar szorult ki minden egyéb, ami nem a kutyákhoz és a tanfolyamhoz kapcsolódott. Kántor jó kezekben lesz, de Lux sorsa változatlanul aggasztotta. Némethnek nem sikerült megfelelő kutyákat találnia, és tegnap délelőtt Lux kellemetlen összeütközést provokált a tanfolyam legjobban képzett kutyájával, Kormossal. Az akadálypályán Lux váratlanul Kormos nyomába szegődött és a csatornánál, amikor Kormos már félig bebújt a szűk nyílásba, Lux hátulról orvul beleharapott. Kormos dicséretére legyen mondva, végigcsinálta ugyan a gyakorlatot, de a cső túloldalán bevárta Luxot és rátámadt. Hatalmas, okos, erős kutya. Rendkívül fegyelmezett, de adósa senkinek se marad. A rend pillanatok alatt felborult, a kutyák a két verekedőhöz rohantak és azok olyan dühödten marták egymást, hogy az emberek csak szíjjal tudták szétkergetni őket. A délelőtti foglalkozás félbeszakadt. Az incidens idegessé tette a kutyákat, boxaikba kellett őket terelni. Kovács döbbenten nézte a két rendbontót, akik olyan féktelen gyűlölettel acsarkodtak egymásra még azután is, hogy szétválasztották őket. Ma már nem lehetett Luxot a gyakorlópályára küldeni. Mi lesz így vele? Odahaza nem tarthatja. Állandóan vele se mászkálhat, a telepen pedig kötözködik a többiekkel. Sok mindenre gondolt, csak arra nem, ami a két kutya összeütközésének alapja volt. A régi

ellenszenv. Lux nem felejtette el az első találkozást, és úgy látszik, Kormos megvetése sem változott.

Az újonnan felállított országos nyilvántartásban Lux felkerült a „szakmailag képzettek" listájára, mint híres járőr és nyomozókutya, aki operatív munkára alkalmas. Annál is inkább aggasztotta ez Kovácsot, mert a hét elején parancsnokai közölték vele, hogy a jövőben a határőrség is számít a kutyák munkájára: előfordulhat, hogy egy-egy akcióban részt kell venniök. Ez alól Lux sem lehet kivétel. Lux neve viszont egyúttal őt magát is jelentette, hiszen a kutya csak gazdájával dolgozhat együtt.

KÁNTOR

Csupati kiváló minősítéssel fejezte be a tanfolyamot. Vizsgabizonyítványa mellé két rendkívüli meglepetést kapott: őrmesterré léptették elő és hivatalosan is átvehette Kántort. Az elmúlt hat hétben összebarátkozott a parancsnokkal, akitől sok apró gyakorlati fogást tanult. Kántor meglepően hamar alkalmazkodott hozzá, és a kutya ragaszkodása, rendkívüli értelme, gyors képzettársító adottsága is hozzájárult Tóti őrmesteri előléptetéséhez. A tanfolyamon ráragadt a Csupati név. A tanfolyamvezető nem titkolta, hogy Kántor is részes Csupati előléptetésében. Kovácsék azt javasolták, hogy a kutyák minősítésénél vegyék alapul gazdájuk rangját, hiszen kutyavezető és kutya együtt dolgoznak, ezért azonos rang illeti meg őket. Csupati úgy érezte, hogy a gyorsan elrepült pár hét alatt Kántor olyannyira részesévé vált életének és munkájának, mintha ki tudja milyen régen dolgoznának együtt. Kovácsnak hálás volt Csupati, mert Kántorral együtt az olyasmire is megtanította, ami nem tartozott közvetlenül a hivatalos munkák közé. Kántor pontos munkájával messze kimagaslott a tanfolyam kutyái közül s míg a többieket szigorú vezényszavakkal kellett a napi rutingyakorlatokra, a pálya akadályainak leküzdésére szorítani, addig Kántor az első jelzésre mindent végigcsinált, amit gazdája követelt.

„Nem is kutya ez" – mondogatták irigykedve Csupati társai, mert Kántor, a többi kutyával ellentétben, sosem próbált lazsálni, s míg amazok, ha csak lehetett, kikerülték a palánkokat, nem bújtak keresztül a csatornán, addig Kántor akkor volt boldog, ha olyasmit oldott meg teljes siker-

rel, amire a többiek képtelenek voltak. Imádta a nehéz feladatokat, Csupatival pedig gyorsan megbarátkozott. Először ösztönösen bontakozott ki benne az érzés: igazából csak egy emberhez tartozhat, és ő megtalálta ezt az embert. Azt nem tudta, hogy az ember is csak egyetlen kutyával teremthet életre-halálra szóló barátságot, olyan meghitt kapcsolatot, amelyben a gondolatok kimondhatatlanul is sugároznak. Csupati az együtt töltött hetek során nemcsak a kutyaidomítás technikáját, a nyomkeresés gyakorlatát, az alapvető bűnügyi ismereteket, a kutyalélektan rejtelmeit sajátította el, de rájött: Kántortól olyan dolgokat is kérhet, amelyek végrehajtására más kutyák képtelenek. Mindketten fiatalok, nyíltak és bátrak voltak. A maga módján mindegyik rajongott a szakmáért, melynek lényegét csak sejtették. Csupati valaha olvasott egy könyvet – már nem emlékezett, melyik zeneszerzőről szólt –, ám egy mondata megmaradt fejében: aki nagyot akar alkotni, annak minden másról le kell mondania. Inkább csak sejtette a mondás értelmét, de ő is nagyot akart tenni. A rendőrséghez is a romantika vonzotta. Rejtélyes ügyek sötét titkaira ablakot nyitni. Kitalálni, apró jelekből összerakni az általa nem látott és nem hallott cselekmény képét . . . ez az igazi.

Ezek a gondolatok fordultak meg fejében, amikor a zsúfolt és elhanyagolt vasúti kocsiban egymás mellett szorongtak. Kétszáznegyven kilométer várt rájuk, volt ideje sorba szedni, mi mindent tud már kutyája, és közben tervezgetett, mit is fognak együtt megtanulni. Elemzi majd Kántort. Megfigyeli minden rezdülését, rögzíti a kutyában végbemenő folyamatokat és megkeresi azok fejlesztésének módját.

Kántor az ablak mellett ült és bár a gazda társaságában hozzászokott a dohány kesernyés szagához, szemét csípte a füst. A hátrafelé vonuló tájat nézte, a feltűnő és elillanó telefonpóznák ütemes suhanását követte szemével. A változó világ képei közé be-bekúszott még néhány telepi emlék is. Kellemetlenül rezzent össze, valahányszor eszébe jutott apja és Lux marakodása. A magaslesről kúszott éppen lefelé, amikor meghallotta a dühödt morgást és riká-

csolást. Nyomban felismerte Kormos és Lux hangját és olyan izgatottan igyekezett a földre jutni, hogy majd leesett a lengő gerendáról. Ám, mire a csatornához ért, a gazda már a ház felé kergette Luxot, és ő nem értette, nem tudta mire vélni a dolgot. Választ viszont senkitől sem kapott. Rosszul esett neki, hogy Lux éppen Kormossal kapott összse. Lehet, hogy Lux irigykedett, méghozzá miatta irigykedett, mert a pályagyakorlatokon néha, miként kölyökkorában, Kormos oldalán futott.

Új gazdája sok furcsa dolgot követelt tőle, ezek közül a legnehezebb volt lemondania a sarkokról, a kerékvető kövekről. Kántort három hétig gyötörte az olthatatlan vágy, hogy nyomkeresés közben, csak egy pillanatra felkapja orrát és az ingerlő szaghoz rohanjon, amely szinte minden villanypózna tövén és minden ház sarkánál csábította. Nem többet, csak egy szippantást. A gazda ezt sem engedte. A póráz szigorú rántása meggátolta minden kísérletét. Az ősi szabadságnak ez a korlátozása kezdetben valósággal búskomorrá tette, és ha Csupati minden meggátolt vágya után nem szólongatta volna gyengéden: „Tyutyu, ezt ne tedd" – akkor bele is betegedett volna.

Mit bámészkodsz? – bökte oldalba Csupati a kupé ablakánál ülő kutyát. A vonat ismeretlen új világ felé robogott velük. Egyre messzebb a zajos várostól, egyre távolabb a játékos, boldog ifjúságtól. Csupati mintha kitalálta volna Kántor érzéseit, megvakargatta füle tövét és biztatta: Ne búsulj! és tréfásan felütötte állát: Fel a fejjel, semmi remény! – A fiatal rendőr és a férfikora küszöbére érkezett kutya egyazon sors ismeretlen mélységei, távlatai felé rohantak a vaspaták csattogó ritmusára, és se ember, se állat nem sejthette, mit hoz a jövő.

– Megyünk a gazdihoz. Meglásd, jó lesz ott nálunk. Nem kell búsulnod. Kijárunk a határba. Mindennap finom ebédet kapsz és én szeretni foglak. Az emberek is szeretik majd a kiskutyát. Tudod, Tyutyu, az emberek és nem a csibészek . . .

Csupati dünnyögése megnyugtatta Kántort, de a „csibész" szóra felkapta fejét. Tekintete körbe pásztázott a füst-

be burkolózott kocsiban levő homályos arcokon. „Na nem, most nincs csibész" – ölelte át Kántor erős nyakát Csupati. „Most minden jó" – és fejét a kutya pofájához szorította. A kupéban utazók kissé gyanúsan méregették a kutyával beszélgető embert, dehát ők nem tudták kettejük titkát: az életre-halálra kötött barátságot.

Kántor első éjszakája nyugtalan volt. Az esti búcsúzásnál Csupati tréfásan mondta kutyájának: a gerendákat nem kell megszámolnod. Kántor engedelmesen elvonult a tágas udvar sarkában épült kényelmes kutyaház sarkába és leheveredett. Az utazás, bár sokkal tovább tartott, mint Luxszal való villamosozásai, nem fárasztotta ki. Szeme ugyan kissé elbágyadt a folyton mozgó világ figyelésében, és ezért még a boxban is egy ideig úgy látta, mintha a tárgyak el akarnának helyükről mozdulni. Kissé szédült álmában és ráadásul a magány is zavarta. Most először maradt egyedül éjszakára. Ezentúl így kell élnie: magányosan. Vágyakozva áhítozott a régi gazda ágyalja után, ahol Luxszal kettesben szundikálva, de mégis éberen őrizték annak álmát.

Szokása szerint korán ébredt. Az ég alján még nem vonódott félre a sötétség kárpitja, amikor már kinyitotta szemét. Aggódva nézelődött körbe és egyre szorongatóbb érzéssel várta a gazdát, az embert, aki barátságos hangon szól és kinyitja háza ajtaját. Váratlan riadalom ömlött szét minden porcikáján: mi lesz, ha nem jön a gazda és ő itt reked a rácsok mögött. Éhség nyilallt a gyomrába. Panaszosan, hosszan vonított. Keserű kétségbeesését a szemközti égig meredő falak visszhangozták. Néhány perc múlva azonban vonítására ketrece előtt felbukkant egy ember. „Csönd" – mondta az árnyék, és bár a hang nem a gazdáé volt, kissé megnyugtatta. Lassan hajnalodott s mire a tárgyak újból élesen ragyogtak a ketrec rácsán túli világban, megjelent a gazdi is.

„Hallom, kiabáltál" – dörmögte Csupati. „Csak nem féltél, tu-tu-tu-tu?" – és Kántor vonítását utánozta: „ez nem szép, nem méltó egy olyan komoly kutyához, mint amilyen

te vagy". A gazda nyugodtan beszélt. Hangjából Kántor mégis nehéztelést érzett. Restelkedve, lehajtott fejjel ballagott elő odújából. „Tyutyukám, éjszaka, ha lehet, aludni kell. Neked is, nekem is. Sok éjszakánk lesz még, amikor nem tudunk aludni . . . Na gyere, te buta."

Kántor számára az első vezényszó megkönnyebbülést jelentett. Visszatért a megszokott ritmus, az élet újra szép és derűs lett. Hamar feledte a szorongást és boldogan felkapott fejjel iramodott a kőfal és a kerítés tövén körbe-körbe. Futás közben hol vezényszóra, hol meg az emberi hangot helyettesítő pisszenésre, csizmasarok koppanásra, kézjelzésre, azonnal végrehajtotta a kívánt mozgást és testhelyzetváltozást. Futott, leült, hasra feküdt, kúszott, újra futott, figyelt, ugrott, önfeledten és a környező zajokat kikapcsolva, minden idegszálát, figyelmét a gazda parancsaira összpontosította.

A reggeli torna nyolc órakor félbeszakadt. Csupatit a bűnügyi osztály vezetője, Bokor őrnagy, egy örökké gondterhelt, gyomorbajos, negyven év körüli sovány ember hívatta. „Gratulálok" – fogadta a főnök. A zömök, kerek arcú fiatal rendőr boldogan vigyorgott.

– Úgy látom, együtt futkosni már remekül tudnak – hűtötte le nyomban Csupati derűjét. – De mi egyebet tud a csodakutya? – és az íróasztaláról a tanosztály jellemzését vette fel.

A kérdés meglepte Csupatit. Zavarában először így válaszolt:

– Szalutálni.

– Szalutálni? Maga tréfál.

– Nem – pirosodott ki Csupati képe.

– Hanem . . .? Ez nem mutatványos bódé. Itt nem szalutálni, hanem dolgozni kell.

– Azt is tud – és első izgalma múltával megfontoltan sorolta, mi mindent tud Kántor. Ismeri a fegyelmező gyakorlatokat. Kitűnő a szimatérzéke. Az azonos tárgyak és személyek közül a keresett tettest kiválasztja. Tud vízből menteni, és még forgalmas úton is követi a számára jelzett nyomot. Sőt, a megkötözött gazdát megszabadítja a gúzsból és átugorja a háromméteres palánkot . . .

– Akkor ez nem is kutya, hanem táltos. De ebből ennyi elég. Magának mindenesetre már szerzett egy soron kívüli előléptetést. A többit majd meglátjuk a gyakorlatban. Azonban számíthat rá, hogy a határőrség is igényt tart a kutya munkájára . . . Mikor lesznek akcióképesek?

– Jelentem, két hét múlva.

– Két hét? Ne tréfáljon! Ennyi időt nem adhatunk amerikázásra.

– De a gyakorlatok! – próbált tiltakozni Csupati.

– Majd gyakorolnak munka közben. Négy nap múlva készenléti szolgálatba lépnek. Végeztem.

– Igenis – húzta ki magát Csupati és nehéz szívvel ballagott vissza Kántorhoz. Kántor a box előtt feküdt és a gazda láttán farkcsóválással jelezte: örül a viszontlátásnak. Csupati egy fatuskót húzott Kántor elé és leült. „Baj van, Tyutyu. Mindkettőnket vízbe dobnak. Azt hiszik, hogy tudunk úszni" – és tanácstalanul vonogatta a vállát. – „Négy nap. Tudod mennyi ez? Te is kezdő vagy, én is az vagyok. Na, mindegy. Gyere, kezdjük a melót."

Csupati intett Kántornak és kiballagtak az utcára. A rendőrséggel szemközti általános iskola kerítése mellett széles, mély árokban sebes folyású hegyipatak vize iramlott csendes suhogással. A patakparton a sportpályáig vezetett az út. Ott a folyócska nagy ívben a szabad mezőkre kanyarodott. „Kezdjük talán itt" – motyogta Kántornak Csupati. A sarkon rohanó iskolásfiú tűnt fel. „Ez is jól elkésett" – gondolta Csupati, majd az aszfalton jól látszó cipőnyomra mutatott: „Keresd!" – biztatta Kántort és amikor a kutya felkapta a szimatot, Csupati hozzátette: „Megnézzük, honnan jön ez a minta-tanuló?"

Gyenge déli szél fújt és Csupati megfigyelte, hogy a töltésoldalon jól kirajzolódó nyomok ellenére Kántor nem a nyomok felett, hanem tőlük fél méterre oldalt tartotta a fejét és úgy követte azokat. Fél kilométer után egy kis ligeten mentek keresztül és érdekes módon a patak túlsó partján Kántor a nyomokkal párhuzamosan, de ellenkező oldalon keresete a szimatot. „A szél" – jött rá végre a jelenség nyitjára. „A szél ingatja a szagot, mint a gyertyalángot, és

a kutya ennek megfelelően hol keresztezve, hol meg oldalazva fut." Közel két kilométeres loholás után, meglehetősen forgalmas utca közepén levő kertes ház kapuja előtt állt meg Kántor és fejét felemelve jelezte: megérkeztek. További parancsra várt, mert az alig két méter magas, vasrácsos kerítés igazán nem jelentett számára akadályt. „Várj" – intette le Csupati és becsöngetett. A zajra idős asszony csoszogott a verandára és ahogy a rendőrt meglátta, izgatottan kérdezte: kit keres?

– Van itt iskolásgyerek?

– Jaj istenem – rémült meg az asszony. – Csak nem történt valami baja annak a gézengúznak?

Helyben vagyunk – mosolyodott el Csupati –, Kántor jó nyomot követett.

Majd a megrémült asszonyt igyekezett megnyugtatni: semmi se történt, csak éppen elkésett a fiúcska az iskolából.

– Tudtam! Pedig az a haszontalan már fél nyolckor elindult hazulról, de a patakparton mindig eljátssza az időt.

Csupatiból kitört a nevetés.

– Jól van, nagymama, azért nem kell ám megverni a lurkót. Látja, ez a kutya sok mindent tud már, de mindent úgy tanult meg, hogy soha még egy pofont se kapott.

Az asszony értetlenül nézett rájuk. Minek jöttek, ha a gyerekkel semmi baj. – Uramisten – nyögött fel azért mégis és háromszor is bizonygatni kellett, ne izguljon, a gyereknek semmi baja. A szomszédos házakból itt is, ott is emberek lesték óvatosan, mit vagy kit keres errefelé a rendőr. – Micsoda szégyen – sopánkodott az asszony. És Csupati maga is kényelmetlen érzéssel vette észre a kertek, verandák bokrai mögül gyanakodva feléjük pislogó szemeket. Zavarba jött. „Az ördögbe a sok kíváncsiskodót" – gondolta bosszúsan és intett Kántornak. Hogy a negyedik háznál is meghallják, fennhangon búcsúzott az öregasszonytól: – Na minden jót, mama, nem történt semmi, csak a kutyámnak sétálni támadt kedve. Hát azért jöttünk.

Ezzel Kántort bal oldalára engedte és komótos léptekkel elballagtak. Hátában azonban utcahosszat érezte a bámész szemek fürkészését. „Meg vannak kavarodva" – gondolta,

miközben a folyócska irányába lépegettek. A nap egyre magasabbra kapaszkodott, olyan forró volt a május vége; júliusban sem lehetne melegebb.

A kapitányság kapujában Csupatit azzal fogadta az őr; jó hogy jössz. Tízkor rendkívüli eligazítás.

Ezen a nyugtalan határvidéken józserével minden nap rendkívülinek számított. Rendőri pályafutása is ilyen rendkívüli körülmények közt kezdődött. Még tisztelegni se tudott szabályosan, amikor egy hajnalon már karhatalmi különítménnyel az egyik határmenti kisfaluba vezényelték. Kezébe pontos névsort nyomtak, és annak alapján kellett összeszedniök az embereket.

Öröktől fogva szegény vidék volt ez. A föld savanyú és sovány. A hegyi folyócska völgyében, ahol az első világháború után az új országhatárt kijelölték a győztes antanthatalmak, a rét füve lett a mezőgazdasági termelés egyetlen értéke. Az ország keleti részeiből éjszakánként, járatlan utakon, marhacsordákat hajtottak a határ felé. Néhány napig itt legelésztek, és egy óvatlan pillanatban a legelésző csorda már át is gázolt a sekély folyón, hogy legközelebb a grazi vagy a bécsi vágóhidakon bukkanjon fel. Így alakult ki az új foglalkozás: a csempészés, amely azután a két háború között a határszéli lakosság fő jövedelmi forrása lett. A csempészésről nehezen mondtak le az itt élő emberek.

Csupati nyugtalanul gondolt a rendkívüli eligazításra, s Kántor boxa előtt a tuskóra ült. – Nehéz mesterség ez, pajtás – mondta kutyájának, aki úgy meresztette rá a szemét, mintha minden szavát értené. – „Mi szürke rendőrök vagyunk, Tyutyukám, mindenki rángathat minket" – és közben ujjait úgy mozgatta, mintha marionett-bábukat táncoltatna velük. – „Hiába akarunk mi bármit, nemigen szeretnek a népek, pedig ha ellopják a tyúkjaikat, ugyan kihez futnak? Betörnek hozzájuk, pár krajcárért megölik őket, kitől várják, hogy kiderítse? Tőled meg tőlem . . . A fene egye meg."

Kántor szerette, ha beszélgetett vele a gazda. Erőlködve igyekezett különválasztani emlékeiben a hangokat, és ezek a hangok kellemesen bizsergették hallóidegeit. Halk volt a

szó és más, mint amilyen a régi gazdié volt. Őt se felejtette még el, de szíve teljes boldogsága csak itt kerekedett ki, itt érezte először, mit is jelent, ha osztozkodás nélkül kizárólag csak az övé lehet egy ember. Senki máshoz, csak ehhez az egyhez tartozni, ez az igazi.

Az étteremben gyülekeztek. Várakozás közben sok bonyolult kérdés halmozódott fel Csupati fejében. Ha visszaemlékezik, micsoda láz és lelkesedés fűtötte, amikor még kommunista ifjúmunkásként minden szabad idejében rohammunkázott, hogy a romokból újraélesszék az üzemet... Sok idő eltelt azóta.

Töprengéseiből a főkapitány hangja riasztotta fel. Az alezredes, darabosan, mint szíklarögöket vetette közéjük a szavakat. Csupati, ahogy a kutyavezető iskolán tanulta, pszichológiailag próbálta elemezni nagyfőnökét. Kolerikus, melankolikus, szangvinikus, flegmatikus? A főkapitányt kolerikusnak tartotta, és az egész beszédből csak annyit értett, hogy Budapesten új ember lett a miniszterelnök és a kulákok mozgolódnak. Már több szövetkezet felbomlott a megyében is, és tovább várható a nyugati kémszolgálatok tevékenységének növekedése. „Az ördögbe, eddig se nyugodtak", Csupatit ez érintette a legközelebbről, hiszen, ha ezek gyakrabban jönnek, akkor Kántorral együtt állandóan a nyomukat hajkurászhatja. De ha így áll a helyzet, akkor a határőrség miért nem alkalmaz nyomozókutyákat? Persze, azoknak kényelmesebb, ha lomha nagy dögökkel mászkálnak, azokat ijesztésül lehet tartani, de a munkájuk bagót se ér. Gőgös lett. Amióta Kántort megismerte, minden más kutyát lenézett.

Csupati egyszerű észjárása nehezen igazodott el a bonyolult politikai magyarázatokban. Erőltetett gyárépítések, pénztelenség... és most a nagyfőnök is az új miniszterelnököt idézte, „hogy így a hibák, meg úgy a hibák".

Az eligazítás után szótlanul ballagtak kifelé. Többségük arcát gondterhes redők barázdálták. Újabb terhek... Mi

lesz velük, ha az amúgy is kis létszámú bűnügyi csoportot ezentúl határvédelemre is bevethetik?

A teremből Csupati egyenesen Kántorhoz sietett. Kántor, aki kölyökkora óta hihetetlenül érzékenyen reagált az emberi hangulathullámzásokra, gazdája bánatos arca láttán váratlanul felágaskodott, mellső lábaival átölelte és pofáját hízelkedően gazdája arcához dörzsölte. A kutya kedveskedése nevetésre fakasztotta Csupatit és a göcögő hangra Kántor játékosan körbeugrálta. „Igazad van, Tyutyu, nem érdemes búsulni. Na, gyere, meghozták az akadályokat és olyan pályát építünk, hogy na" – Csupati magyarázott, Kántor pedig boldog jóérzéssel ügetett balján. Ahogy a gazda egy-egy akadályt felállított, ő nyomban kipróbálta. A karika remek volt. Csupati kis gödröket ásott és Kántor fáradhatatlanul kapart, segített neki. Így dolgozgattak ebédidőig. Kántor annyira belemerült a segíteni akarásba, hogy észre se vette: megéhezett.

Ebéd után folytatták a pályaépítést, s mire alkonyodni kezdett, a nagypalánkok kivételével mindennel elkészültek. „Mára ennyi elég lesz" – tette le az őrmester az ásót, és arra biztatta Kántort, fusson még búcsúzóul egy kört. Kántor boldogan nekirugaszkodott, egymás után vette az akadályokat, karika, dorongmászás, vizesárok, csatorna, kispalánk, drótkerítés . . .

– Remek, remek – dicsérte elégedetten a gazda és felvette a vattával bélelt gyakorlókabátot is. Pisszentett, majd utasította a kutyát, támadjon rá, fogja, mert csibész. Kezeivel csapkodott, forgolódott, védekezett. Kántor egyre szűkülő csigavonalban körözött körülötte. Kereste a támadás legalkalmasabb pillanatát. Csupati jobbján dorongot forgatott és úgy tett, mintha a kutyát támadná, közben vezényelt: „Fogd, csibész!" Kántor fokozta az iramot, és amikor a dorong magasba emelkedett, egy félrevezető oldallépés után suhanva repült a levegőben és ugrás közben csuklónál kapta el Csupati kezét. A bot messze repült és a gazda dicsérte a vastag pufajkába harapó kutyát: „Ez az, ez az!" Majd a „Hasra a csibészt!" vezényszóra Kántor, ahogy ezt már Luxszal közösen is tette, Csupati mögé ugrott és szinte

abban a pillanatban már földre is rántotta a gazdát, aki néhány percig mozdulatlanul feküdt, miközben Kántor a hátán állt és a pufajka gallérját marcangolta. „Lemehetsz, hagyd!" – mondta és levette magáról a gyakorlókabátot. Újra a régi öltözékében volt. Kántor is tudta, hogy ez csak játék volt, és hogy az idegen kabát alatt is a gazda rejtőzött, dehát a gazdinak ez tetszik, miért ne csinálja? Csupati elégedetten simogatta Kántor fejét: „Na látod, így kell ezt csinálni" – dünnyögte és a törzsépület felé indult. Kántort a boxhoz vezette és háromszor is elmagyarázta: „Nem kell a kiskutyának félni, a gazdi itt van a közelben."

Kántor a változatos nap után izmaiban kellemes fáradtsággal feküdt le és nyomban elszundított . . .

Autóberregésre riadt. Körülötte sötét volt, csak a ház falán égett egy sárga lámpa. A távolból a gazda hangját hallotta.

– Mindjárt, elvtársak, hozom Kántort is – kiáltott Csupati.

– Csak nem misézni akar, őrmester? – tréfálkozott vele egy rekedtes hang.

– Azt ugyan nem, de lehet, hogy az éjjel megkapjuk az utolsó kenetet.

– Micsoda? Talán csak nem rezelt be máris?

„Rezelt ám a nénikéd" – dohogta bosszúsan Csupati, miközben Kántor boxa felé igyekezett. A kutya az ajtónyílásra hívás nélkül bújt elő. Csupati nem állhatta szó nélkül: „Gyere, Tyutyu, látod, ezek még a négy napot se adták meg . . . Csak azt nem tudom, mit csinálnának, ha mi ketten nem lennénk? Akkor egyetlen kémet sem fognának?"

– Hé, mi lesz? – hallotta Kántor újra a rekedt hangot.

– Jövünk már – felelte bosszúsan Csupati.

– Minden percért kár. Így is két óra előnye lehet a fickónak.

Micsoda éjszaka! Szerencséjükre a nyugati égen még világított a hold. A kapitányság udvarán katonai terepjáró berregett. Kántor szíve az autó láttán megdobbant. Mindig

rendkívüli izgalmat érzett, ha éjszaka felkeltették és hívták. Emlékeiben a sötéthez a kemény munka társult. Hiszen ennél is sötétebb volt, amikor Luxszal közösen egy mély odúban, émelyítő, édeskés, fülledt szagban, elkapták azt a gyilkos tüzű alakot, aki a gazdára lőtt. A hegyen a négy kétlábút is sötétben fogták el, és most újra sötétben riasztotta a gazda.

– Ejha! – csodálkozott a rekedt hangú hadnagy, amikor Kántort meglátta. – Hiszen ez egy bornyú!

„Borjú volt a nénikéd" – gondolta dühösen Csupati. Hangosan viszont csak ennyit mondott:

– Üljön csak előre, hadnagy bajtárs, a kutyának mellettem a helye.

Csupati az álmából kirázott ember morcosságával készálódott a hátsó ülésre. Kántor megvárta, míg a gazda elhelyezkedett és akkor a földről egy lendülettel melléje ugrott. – Mehetünk – mondta a sofőrnek a rekedt hangú tiszt.

Kántor a gazda oldalának támaszkodott. Csupati pedig átkarolta és fejét Kántor nyakára hajtotta. Mérgesítette a fiatal hadnagy cinikus szellemeskedése és elhatározta, nem marad adósa.

– Mikor jött be? – kérdezte.

– Kicsoda? – fordult hátra a hadnagy. „Micsoda borotvaéles logika", mosolyodott el magában Csupati.

– Ja, az ügynök! Huszonhárom órakor fedezte fel nyomait a járőr.

– Maguk se valami gyorsan dolgoznak – mondta. – Már negyed kettő. Még szerencse, hogy nem két hét múlva jutott eszükbe a kutya.

– Miért? – A hadnagy nem értette a Csupati hangjában lapuló gúnyt.

– Így legalább három és fél óra előnyt adtak a fickónak. Maguk nem ismerik még a rádiót?

– Mit csináljak? Magát külön engedéllyel vihetem csak.

A kihalt és gyéren világított megyeszékhely utcáin eszeveszett tempóval hajtott a katonasofőr. A kanyarokban fel-

sírtak a gumik, és Csupati, Kántorral együtt ide-oda dülöngélt az ülésen.

– Hé – szólalt meg egy éles kanyar után –, azért nem szükséges idő előtt kitörni a nyakunkat.

A sofőr nevetett és a rekedt hangú hadnagy biztatta: hajtson csak teljes erővel.

A hatvan kilométernyi utat ötven perc alatt tették meg. Az utolsó kilométereken kátyús mezei úton kapaszkodtak felfelé az erdős dombon épült falucskáig. Valaha népes település volt ez. Most alig ötven ember lakik benne. A házak fele már félig összedőlt. Az országhatár félkörbe zárta a falut. Akik annak idején Trianonban a térképen ezt az új határt kirajzolták, nem sokat törődtek azzal, hogy a ház és a tyúkól melyik állam fennhatósága alá kerül. A faluból lecsíptek egy szegletet. Így választotta el a szomszédokat egymástól a történelem. Az embereket megbolygatta a vaksors és aki csak tehette, elvándorolt innét. Az iskolába ma már mindössze nyolc gyerek jár. Elsős, másodikos, harmadikos nincs is és néhány év múlva a tanító is elhagyhatja a hajdan virágzó falut. A határőrőrs a templom fölött erdős domboldalon rejtőzött. A lapos tetejű betonépületben az ügyeletes fogadta őket.

– Hány embert tud adni? – kérdezte a hadnagy.

– Kettőt . . .

– Nem sok, de biztosítónak talán elég lesz. Rádiósunk van. – Kántor közben az autóban várakozott és figyelmesen szemlélte a sárgás holdfényben fürdő tájat. A hold sötét és még sötétebb árnyakra bontotta szemében a világot. Az éjszaka ezer nesze zsongássá mosódott össze. Fejét időnként idegesen felkapta. Nyugtalan volt, akárcsak a gazdája. Csupati arra gondolt: mi lesz, ha nem sikerül első közös akciójuk, ha Kántor feladja a nyomot vagy eltéved. Olyan ez, mint színésznek az első fellépés. Csupati, amikor még a Járműjavítóban dolgozott, egyszer maga is szerepelt a műkedvelő színkörben. Vacak kis szerepe volt, a pár mondatot mégis két hétig tanulta. Fújta nappal, fújta álmában, de amikor kilépett a színpadra, torka összeszorult, és egyetlen

sző sem jutott az eszébe. „Piszok érzés volt" mondta most halkan. A sofőr hátrafordult: – Micsoda?

– Semmi, semmi – riadt fel ábrándozásából Csupati. Ugyanazt az átkozott szorongást érezte most is, mint amikor dadogására a nézőtérről harsány nevetés volt a válasz. Hetekig bosszantották munkatársai . . . De mi lesz most, ha csődöt mond a tudomány? Ez nem üzemi színjátszó kör.

Kántor füléhez hajolt s hogy a sofőr ne hallja, suttogva könyörgött: Tyutyu . . . ugye, nem hagysz vízben?

– Kiszállni! – A hadnagy visszajött. – Innét gyalog megyünk. – A sofőr az első ülésről felvette a rádiós dobozt, és ahogy vállára csatolta, nyomban hívta a harcállláspontot.

A hold lassan fogyó fénnyel hanyatlott alá a karinthiai hegyek horizontján. A zegzugos erdei ösvényen libasorban haladtak. Az egyik helybeli katona haladt elöl. Húsz perc múlva egy horhos szélére értek. – Itt a nyomsáv – állt meg az elöl haladó határőr. Csupati átnézett a drótkerítésen. Úgy érezte, egy világ határán áll és a dróton túl, akár a mesében, már nem is emberek élnek. A hadnagy felkattintotta a zseblámpáját és a felgereblyézett puha földön jól kirajzolódó bakancsnyomokra világított. – Ezek lennének? – kérdezte Csupati. A határőr bólintott.

– Hát lássuk akkor, mit tudnak maguk? – fordult Csupatihoz a hadnagy.

Csupati egy gallydarabbal lemérte a bakancstalp hosszát, szélességét, majd a méretre levágott két pálcikát a zsebébe süllyesztette. Ezután Kántor mellére és vállára csatolta a nyomozóhámot. Csupati még a nyomot méregette, amikor Kántor már odaszimatolt és ahogy elhangzott a gazda vezényszava, orrát még egyszer a nyomba dugta, majd annak közvetlen környékét is körbe szimatolta. Néhány mély szippantás után felkapta fejét.

– Miért nem indul már? – türelmetlenkedett a hadnagy.

Kántor minden idegszálát megfeszítve igyekezett a szagot emlékezetébe vésni, orrcimpái remegve erősítették, tartósították a felvett szagot, s egy utolsó ellenőrző szimat után a „Keresd!" biztatásra elindult. Egész testén végigfutott az izgalom szülte ideges remegés. A póráz rándítására

Csupati boldogan rohant kutyája után. Az első lépés tehát sikerült. A Hold belemerült a végtelen tengerébe. Az őrmester felkattintotta zseblámpáját. Talpuk alatt zörgött az avar, ropogott a száraz erdei talaj. Kántor egyre gyorsított. Hamarosan letért az ösvényről és a dombtetőnek tartott. Nagy ívben megkerülte az őrsöt és három kilométer után egy erdei csapáson a folyóvölgy irányába lejtő út szélén délnek fordult.

– A fickó ismerhette a terepet – magyarázta Csupati a rohanástól lihegő hadnagynak. Kelet felől lassan derengett. Kántor egy parányi hegyipatak partján megállt. A mederben halkan csörgedezett a víz. A kutya fejbólintással jelezte, a meredek parton le kell ereszkedniök. „Rajta" – biztatta Csupati és hosszabbra engedte a pórázt. Az ér szélén néhány percig jobbra-balra szimatolt Kántor. „Dörzsölt a fickó" – jegyezte meg Csupati és lámpájával a keskeny vízfolyás fenekére világított. Néhány lábnyom a víz alján a puha anyagban megmaradt. „Felfelé fordult" és az őrmester Kántort a folyás-iránnyal szemben vezényelte. Száz méter után azonban ingoványos terület nyelte el a patak vizét és újabb ötven méter után már teljesen eltűnt a víz és száraz lett a meder. Kántor hiába szimatolt, nem találta a nyomokat. „Ez rászedett minket. Futás vissza" – ismerte fel Csupati a helyzetet. A vízparton az utolsó nyomnál megálltak és itt Kántorral újra megszagoltatta a nyomot, majd lecsatolta róla a pórázt. A kutya a „Keresd!" vezényszóra lefelé indult. Csupati egyre gyorsabb menetre nógatta a katonákat, mert Kántor lent, a szakadékban, futva igyekezett az újra felfedezett nyomon. A távolban vonat fütyült. Csupati türelmetlenül integetett a mögötte haladó katonáknak. A legközelebbi vasútállomás ide négy kilométer. Az órájára pillantott. Négy óra öt perc.

– Mikor megy az első hajnali vonat? – kérdezte a határőrtől.

– Fél öt körül – válaszolta az.

A völgyben néhány száz méterrel alattuk, egy dombhajlat mögül előbukkant a mozdony. „Elkéstünk" – villant át Csupati agyán. De ahogy jobban odanézett, megkönnyeb-

bült. Tehervonat vesztegelt a nyílt pályán. A katonák zihálva kapkodták már a levegőt, mire a lejtő aljára értek. Az erdei csapás a vasúton vezetett keresztül. A hegyi patak pedig a vasút előtt bújt ki a szakadékból. Kántor átgázolt a vízen, és a parton farka billegetésével jelezte, hogy a nyomot nem vesztette el. Jobb kéz felől bakterház állt, bal kézről pedig száz méterre, a nyílt pályán várakozott a tehervonat. „Azonnal hívja a harcálláspontot" – mondta a fáradtságtól szédelgő rádiósnak Csupati. „Jelentse, figyeljék a körzet vasúti megállóit."

Csupati utolérte a kutyát, újra felkapcsolta rá a pórázt, és Kántor egyre türelmetlenebbül iramodott a bakterház felé. Megkerülte a tenyérnyi udvart övező alacsony léckerítést és a sínekre néző ajtó előtt megállt. Csupati óvatosan a falhoz lapult, elővette pisztolyát, majd bal kézzel lenyomta a kilincset. Kántor dühödt morgással tört be a résen a szobába.

– Fel a kezekkel! – kiáltott Csupati és lapulva várta a bakterházból a lövést. Ehelyett Kántor bukkant elő. „Csibész, keresd!" – biztatta izgatottan, Kántor azonban a farkát csóválta és nem mozdult. Zsebkendőszerű rongygombócot tartott fogai között. „Fuj" – mondta Csupati, mire a kutya a lába elé ejtette a zsebkendőt.

A helyiségből ekkor halk nyöszörgés ütötte meg Csupati fülét. Elszántan belépett a helyiségbe és nyomban felkiáltott: – Ide, ide hozzám!

A padlón egy feldöntött székhez kötözve ingben és alsónadrágban a bakter feküdt. Csupati először a széket állította fel, majd zsebkésével szétnyiszálta a szorító köteléket. A határőrök lövésre kész géppisztolyokkal körbejárták a kis házat. Kántor a szoba sarkából figyelte, hogy az alélt, megkötözött emberbe hogyan próbál életet önteni a gazda. „Ébredjen, ember" – rázta a bakter vállát. Közben a hadnagy és a mozdonyvezető is megérkezett.

– Uramisten . . . Mi történt Lajos bácsival? – kérdezte.

– Ne sápítozzon itt, hanem segítsen. Vizet! – mordult a vasutasra az őrmester. A hideg víztől a bakter kissé magához tért. Először nyögött, majd kábán kinyitotta a szemét.

– Bátorság, öreg, bátorság – biztatta Csupati. – Hall engem? – A bakter bólintott.

– Mikör ütötték le?

– Nulla kettőkor – válaszolt bágyadtan.

– Hányan voltak?

– Egy magas . . . pisztolyt fogott . . . a ruhám . . . – és a bakter újra elájult. Az őrmester az eszméletlen ember fejét tapogatta. – Precíz munka – állapította meg, miközben ujjai a tarkón dudorodó daganatot kitapintották. A falon kolompolva szólalt meg a telefon. A kagylót a hadnagy akasztotta le. – Na végre – harsogott a telefon. – Elaludt? Mi van a teherrel?

– Mehet? – kérdezte a hadnagy.

– Hogy az ördögbe ne, már tíz perce tartom vissza miatta a személyt.

– Akkor tartsa még egy kicsit és azonnal telefonáljon a járási kórházba a mentőknek, és küldje őket ide, a bakterházba.

A forgalmista nehezen értette meg, mi is történt. Nyomban ezután a rádiós szólt be az ajtón, hogy a harcálláspont azt üzeni, hagyjanak hátra egy biztosítót, a kutya pedig folytassa a nyomozást. A vizsgálócsoport már úton van.

A bakter időközben ismét magához tért: „Magas, szőke, pisztolyos" – motyogta összefüggéstelenül. Csupati ekkor mindenkit kiküldött a szobából – rádöbbent, hogy a nyomkövetés elemi szabályait sértette meg. A kicsiny helyiségben összetaposták a tettes nyomait. „Te díszökör" – szidta önmagát és aggódva pislogott Kántorra. Honnan indítsa most a kutyát? A tépelődésben homlokát kiverte a veríték. Sapkáját a tarkójára tolta és szinte panaszosan könyörgött Kántornak: „Keresd, szimat!" és a székre mutatott. Kántor komolykodó léptekkel körbejárta a baktert, majd a padlót kezdte szimatolni. Módszeresen, kapkodás nélkül dolgozott. A padló után ismét a szék karfáját szagolgatta, majd hirtelen felcsapott farokkal jelezte: megvan a szimat. Amikor Kántor a sínek között a tehervonat felé iramodott, Csupati szorongva gondolt arra, hogy hátha Kántor a vasutas nyomát követi. Idegessége csak akkor kezdett oldódni, amikor

Kántor néhány méterrel a mozdony előtt jobbra fordult és toronyiránt nekivágott a mezőnek. Nedves orrgombja, mint mágnes a vasreszeléket, vonzotta az ismerős szagot, és idegrendszere radarként jelezte: ez az, ez az. Nem tévedhet, és nem is téved. Gyenge szagocska, de neki untig elég. Ennél gyengébbet is felfogna. Feje a földre lógott, mögötte a gazda fújtatott, Kántor derűs kedvvel, határozottan szedte a lábát. Ennél remekebb játékot el sem tudott képzelni, ez finomabb volt az autózásnál, a karikaugrásnál, a palánkmászásnál . . .

Vajon mennyi előnye lehet a pasasnak? – törte fejét Csupati. Az öreg szerint nulla kettő órakor járt a bakterháznál, jelenleg fél ötre jár. Két és fél óra. Idáig hat-hét kilométert tehettek meg . . .

Kántor a betonutat keresztezte. Egy darabon az útszéli árokban haladt, majd a jobb oldali erdősáv felé fordult. Csupati gépiesen regisztrálta a menetirányt. Amint a tenyérnyi erdőből kiértek, kicsiny Rába-parti falucskához jutottak. Kántor a vízpartig húzódó kertnek került és egy keskeny gyalogcsapáson igyekezett előre. Egyre erősebben húzta a pórázt, és ezzel jelezte, hogy „melegszik" a nyom, egyre csökken a menekülő időelőnye. Végül egy rozzant kertkapu előtt megállt. Orrával a fűre bökött. Csupati bevárta a kísérőket. Az elhanyagolt kert a folyópartra ereszkedett és a dombtetőn épült házat a kert közepén húzódó magas orgonasövény eltakarta.

– Azt hiszem, helyben vagyunk – súgta Csupati a hadnagynak és kifeszítette a rozzant lécajtót. Kántor türelmetlenül furakodott a kertbe és egyenesen a sövényen túli udvarba tartott. Csupati néhány másodpercre visszatartotta a kutyát és azt tanácsolta a hadnagynak, hogy a rádiós a sövény mögül biztosítsa őket, a házba csak hárman menjenek be. A kis csoportot Kántor a tornác hátsó lépcsőjéig vezette. A bejárat az oszlopos folyosó közepéről nyílott. Csupati lecsatolta Kántor pórázát, és fürge mozdulattal szinte feltépte a kétszárnyú ajtót. Kántor ugrott és a következő pillanatban a homályos helyiségből női sikoltás hallatszott.

– Fogja be a száját – nyomakodott kutyája után az őr-

mester, és kezdeti szorongása, mihelyt a konyhába lépett, már el is múlt. Az asztal mögött, lábossal a kezében egy asszony vacogott rémülten.

– Hol van? – kérdezte a negyven év körüli nőtől a lehető legszigorúbban Csupati.

– A férjem, a . . . férjem – dadogott az asszony, miközben Kántor a bal oldali szobába nyíló üveges ajtó elé állt. Félig visszafordult és azon töprengett: igazán megtaníthatná már a gazdi, hogyan lehet az ilyen füles-kilincses bejáratot kinyitni. Vakkantott és jelezte, nézzenek körül odabent is.

– Ki van a szobában? – formedt ekkor az asszonyra Csupati, hogy izgatottságát férfias eréllyel leplezze.

– Senki.

– Igazán? – kérdezte gúnyosan, s közben hirtelen támadt elszánással, pisztolyát kezébe kapva, kinyitotta Kántor előtt a szobaajtót. Odabent valóban senki sem tartózkodott, ha ember lett volna, Kántor szőre már felborzolódna. Kántor az ágy alá bújt és örvendezve fedezte fel az idáig követett ismerős szagot. Kofferszerű csomagot talált és különösen a fogantyú vált gyanússá számára. Kifelé húzta az ágy alól a szögletes bőröndöt. Csupati lövésre kész pisztollyal várta, mit talált Kántor. Az ágy időnként nagyokat reccsent, ahogy Kántor az erőlködéstől hátát a deszkának vetette. „Jó nehéz lehet, ha ennyire húzza." És Csupati szorongva várta, vajon mit talált a kutya. A bőrönd valóban súlyos volt. Az őrmester becslése szerint az egyszerűnek látszó kis útitáska legalább tíz kilót nyomott. Csupati felkattintotta a fedelét. Néhány férfiholmi és törülköző . . . Gyanakodva vizsgálgatta – ez lenne olyan nehéz? Újra meg újra körbetapogatta a bőrönd belsejét és ujja váratlanul egy gombot talált. Ahogy megnyomta, kinyílott az alsó rekesz . . . „Szóval, rádió, rádiócska" – hümmögött Csupati, miközben a fedőlapot visszahajtotta.

– Ez meglenne – tette le a konyhában az asztalra az asszony elé. – De hol a tulaj?

– A férjem útitáskája – hadarta zavartan az asszony.

– Akkor hozza csak hadnagy elvtárs, mert azt hiszem, ez lesz a fő bizonyíték.

Kántor közben csendesen szimatolgatott. A tornácra ment és halk vakkantással hívta magára Csupati figyelmét.

– Úgy látszik, lesz itt még más is. – Intett a hadnagynak és követte Kántort. A kutya a bejárattal szemközti lépcsőn leballagott az udvarra, ott balra kanyarodott, keresztezte előbbi nyomát, majd a ház farának támaszkodó fészerhez rohant. A csukott ajtó előtt felborzolt szőrrel megállt és fenyegetően morogni kezdett. A hadnagy magával hozta az asszonyt. Csupati a pajta elé hívta a rádióst is. Az asszony falfehéren gyűrögette köténye szélét.

– Nyissa csak ki! – parancsolt rá a hadnagy. Az asszony vonakodva lépett a pajtához.

– Gyorsan! – kiáltott türelmetlenül Csupati. Az asszony tétován nyúlt a pajtát záró rozsdás drót felé. – Félek a . . . kutyától . . . – hebegte.

– Azt hiszem, mástól kell magának félnie, nem a kutyától – jegyezte meg Csupati. Az asszony végre kinyitotta a pajta ajtaját és Kántor berohant a résen. Nagy halom szénába ütközött. Fejét izgatottan fúrta a zörgő, illatos halomba. Félig bele is bújt, túrt, morgott, kapart, majd visszaszaladt Csupatihoz. Kántor után Csupati is belépett a pajtába. Az ajtó mellett a falnak támasztott vasvillát talált, egy párszor a szénába döfködött vele. Eredmény: semmi. Intett a katonáknak, hogy alaposan kutassák át a pajtát.

Az asszony felzokogott:

– Mi lesz most?

– Mi lenne? – vonta meg vállát Csupati. – Maga is tudja, mi jár a kémkedésért, a diverzánsok bújtatásáért. – A még mindig nyugtalan Kántorral a deszkafal mellé húzódott. A katonák ezalatt átforgatták a szénát és jelentették, senkit se találtak.

Az asszony a sírásból váratlanul hisztérikus kacagásba tört ki.

– Lehetetlen – mondta Csupati.

Kántor ugyanis a deszkafal külső oldala mellett változatlanul borzolta szőrét, és nyugtalankodott. Amikor a katonák

kijöttek a pajtából, Kántor felkelt gazdája mellől, és kívülről kezdte szagolgatni a deszkafalat. Az egyik nagyobb résnél izgatottan dugta orrát a pajta oldalához, és nyomban felmordult. A résből ugyanaz a szag szivárgott, mint amit fél éjszaka követett, és amit a szobában, az ágy alatt is felfedezett. Csupati Kántorra nézett: „Megvan?" – kérdezte halkan, mire Kántor farka billentésével jelezte: „Igen". Csupati a réshez hajolt, és bekiabált:

– Előjönni, vagy lövök!

Mintha egér zörgött volna a deszkafal túloldalán, halk nesz ütötte meg fülét, de felszólítására válasz nem érkezett. Csupati ekkor fél méternyivel a rés fölött belelőtt a deszkapalánkba. Ez hatásosnak bizonyult.

– Ne lőjenek – rimánkodott bentről egy fojtott hang.

– Akkor egykettőre kifelé! – parancsolta Csupati, és intett a lövés zajától felbőszült Kántornak. „Segíts neki, Tyutyu." Közben a katonákat oktatta:

– Látjátok – mondta –, azért nem találtuk a széna között, mert a széna meg a fal közé lapult.

Egyébként erre Kántor is rájött, és ahogy a sarokban megzörrent a széna, már oda is ugrott. Belefúrta magát, majd néhány pillanat múlva egy hatlövetű forgópisztolyt szorongató kezet ráncigált elő. Csupatit a fegyver láttán kiverte a veríték, arra gondolt, ez is kilőhetett volna a deszkafalon, és akkor ő most nem ácsorogna itt. Hogy idegességét leplezze, kissé rekedt, de közönyös hangon megszólalt:

– Végre megvagy!

Kántor pedig azzal vezette le idegfeszültségét, hogy hasoncsúszva, dühödt morgással rángatta kifelé a vasutasegyenruhába bújt férfit. Különösen a ruha szaga ingerelte. A ruha még őrizte a bakter szagát. Kántor pedig a két szag kombinálásával megtalálta az összefüggést éjszakai vándorlásuk, a kötelékeiből kiszabadított ember és eközött a szénában lapuló, pisztolyt szorongató alak között. Dühe az emlékek összejátszásával annyira felkorbácsolódott, hogy a férfi tomporába csípett.

– Elég lesz, Tyutyu – intette le végre Kántort szelíden Csupati. – Hagyd, nem segít ezen semmi, ez csibész.

A csibész szóra Kántor még egyszer belemart a jajongó férfi lábába.

– Szóval mégis csak előkerültél . . . kellemetlen – mondta Csupati a fogolynak, miután Kántor karmaiból kiszabadította. A forgópisztolyt zsebre vágta, az elfogottat pedig megbilincselte. – A kémkedést valahogy még csak meg lehet úszni pár évi börtönnel . . . na, de mindez gyilkossággal fűszerezve – és a szénatörekes vasutaskabátra bökött.

– Meghalt? – nézett rá ijedten a fogoly, de nyomban bánta is, hogy lépre ment a kérdésnek.

– Te piszok! – Csupati pofon csapta. – Hogy hívnak? – förmedt rá undorodva.

– De őrmester! – szólt a hadnagy.

– Elnézést – mondta Csupati, és kissé maga is restellte, hogy az indulat ennyire elragadta. Intett Kántornak, forgassa ki a csibész zsebeit. Kántor egyetlen ugrásával hasra döntötte a nyurga, szőke férfit, és gyakorlott mozdulatokkal pillanatok alatt kiforgatta a hason fekvő ember kabát- és nadrágzsebeit.

– Na, szende virágom – fordult ekkor Csupati a köténye szélét tépkedő asszonyhoz – mit szól mindehhez? – és a kutya által kupacba rakott zacskó töltényre, tőrre és kisméretű revolverre mutatott. – Ártatlan a madárka, mi? – kérdezte gúnyosan, majd hirtelen hangot váltott: – Hol a férje?

– A vasútra ment.

– Vasutas?

– Igen . . .

– Ú-úgy? Szóval övé a táska is? Nem mondaná meg, mi szüksége van egy vasutasnak adó-vevő rádióra?

Az asszony zokogott, de nem válaszolt.

– Feküdj hanyatt! – parancsolta ekkor Csupati a szőke, harmincöt év körüli férfinek. Két pálcikát vett elő, és hosszában-széltében a férfi bakancsának talpához igazította.

– Ez is stimmel – dörmögte, majd ráförmedt a fekvő alakra:

– Hol ismertétek meg egymást?

– A háborúban. Együtt harcoltunk. Bajtársak voltunk.

– És az asszony mikor lett a szeretőd?

– Kérem, kérem . . . – majd nyöszörögve bevallotta: 1944-ben, amikor ő a Hunyadi-páncélosalakulattal a szovjet csapatok elől Ausztria felé menekült, megszökött, és bajtársa házát kereste fel. – Ő még nem volt akkor idehaza, csak az asszony . . . hát így történt.

– Hányadik utad ez? – kérdezte tovább Csupati.

– Az első.

– Ne hazudj!

– A negyedik . . .

A ház előtt katonai autó fékezett. A hadnagy jelentést tett. A csoportot vezető tiszt gratulált Csupatinak. „Hallod, Tyutyu, téged dicsérnek, köszönd meg" – mondta az válaszul.

Kántor kihúzta magát, és feszesen szalutált. Csupati szeretettel vakargatta kutyája füle tövét.

A bűnügyi osztály vezetője idegesen dobolt az asztal üveglapján, majd ingerülten felcsattant a hangja:

– Akkor mondja meg maga, mit tegyek?

Csupatiból már tíz perce zuhogott a panaszáradat. Az őrnagy kérdésére oda se figyelt. Feje kábultan zsongott: a múlt héten csak vasárnap délelőtt jutott haza, akkor is nyúlfarknyi időre, mert délután újból szolgálatba kellett állnia.

– Más rendőr nyolc órát szolgál és hazamegy – kesergett most főnökének az őrmester.

– Tudom, de mit tegyek? – ismételte ingerülten az osztályvezető.

– Minden piszlicsáré ügyben minket rángatnak.

Az őrnagy fáradtan legyintett. Neki se volt már vasárnapja, isten tudja, mióta. Néhány kideríthetetlen bűncselekmény, halmozódó restancia . . . A bűnügyi szolgalatnál nem engedélyezték a létszámnövelést.

– . . . Most is Zalába vezényelnek. Pedig ma estére halászlét főz a feleségem. Gondoltam, végre egy nyugodt nap. Minek megyünk Zalába néhány liter ócska nohabor miatt?

– Azt mondja, néhány liter bor és piszlicsáré ügy? Hát

ide figyeljen, Tóti elvtárs: először is, a rendőr számára nem lehet kicsi vagy nagy ügy. Az állampolgárok ügye, baja nekünk a legfontosabb. Ezt maga is tudja. Másodszor: csak a nyomozás során alkothatunk véleményt az ügyek nagyságáról. Ha mi előítélettel kezdenénk a munkát, abból súlyos tévedések születnének. Egyébként a szomszédos megyének is joga van a kutya felhasználására. Bármennyire terhes ez magának vagy nekem . . . Értette?

Csupati fújt egyet: reménytelen a vita. Érezte, hogy a főnöknek igaza van: mese nincs, menni kell.

A dzsip már félórája várakozott rá az udvaron. Csupati csak azt kérte az őrnagytól: legalább az ügyeletest küldje ki a lakására, hogy estére ne várja őt a felesége.

Lehangoltan szólította Kántort is. A kutya előbújt odújából és fürgén szaladt a gazdihoz. „Minek örülsz? Megint mehetünk az isten háta mögé." Kántor azonban elereszttette füle mellett a kesergést, örült, hogy újra a gazdával lehet, ismét mozoghat, új izgalmakat talál. Nem zavarta már, hogy előző este későn érkeztek haza, az sem, hogy reggel már lefutotta a minden napra kirótt gyakorló köröket. Neki elég volt, ha egy óra hosszat hevert a boxban, és máris frissnek érezte magát. A munka, a mozgás, a keresés, a kombináció, az az igazi. Olyan volt, mint a szenvedélyes rejtvényfejtő. Az egyik feladványt megoldotta, és azonnal türelmetlenül fejtené a következőt. Vidáman ügetett és gazdáját megelőzve elsőnek ugrott fel a rohamkocsi sárhányójára.

– Hány kilométerre megyünk? – kérdezte unottan Csupati a sofőrtől. Az a vállát vonogatta.

– Lehet vagy száz – jegyezte meg végül.

– Milyen világ van nálatok? Nincs egy ügyes falusi rendőr, aki ilyen ócska borlopást a helyszínen ki tudna deríteni? – kérdezte a sofőrt.

– Ügyes rendőr? Balhék vannak, oregem – és a Zalából jött sofőrnek ettől kezdve be nem állt a szája. Míg a dombos-völgyes, gödrös utakat rótták, részletes helyzetbeszámolót tartott. Ahogy mondta, a valamirevaló parasztok elhagyták a földeket, mindenki megbolondult. Akinek ép a

keze-lába, az otthagyja a falut, és sofőr vagy olajbányász akar lenni. Odahaza csak az öregek maradtak, azok meg nem bírják már a paraszti munkát. A földnek viszont erő kell, mert megérzi a gyenge kezet és mag helyett a dudva ver gyökeret benne. – De hol van már az öregekben az erő? Tehénnel szántani? – és egy pillanatra hátrafordult.

– Vegyenek traktort – jegyezte meg Csupati.

– Traktort? Észnél vagy? Miből?

– A fene tudja. Az ember folyton azt olvassa az újságból, hogy a szövetkezet meg a nagyüzem traktor nélkül semmit sem ér. Az állam milliókat ad a parasztoknak gépekre, ezért nem emelkedik a munkások életszínvonala.

– Az lehet, hogy ad, de nem a mi vidékünkon . . . Tudod, milyen vidék ez?

„Tudja az ördög" – gondolta Csupati és már messziről felfedezte a templom mellett épült kocsmát. Megrázta a sofőr vállát:

– Te paraszt voltál?

A sofőr bólintott.

– No, akkor állj meg a kocsmahivatal előtt.

A dzsip fékezett a kopott, málló vakolatú, düledező ajtajú kocsma előtt. Csupati Kántort is vitte és hívta a sofőrt, tartson vele. Meleg volt. A júniusi nap lassan delelőre hágott. Csupati a homlokát törölgette, miközben jobb kezével a zárt ajtón dörömbölt.

– Ennek ugyan kolompolhatsz. Meglátszik rajtad, hogy városi vagy – jegyezte meg a sofőr. Percekig zörögtek eredménytelenül, majd visszabújtak az átforrósodott autóba.

– Van itt útközben valami város?

– Város, pajtás, az erre nincs. A régi római úton megyünk, mert a falu a déli határfolyó partján van.

– Micsoda világ – nyögött Csupati és izzadó homlokat törölgette. Hogyhogy nincs város, hiszen a főnökséget valahol fel kell venniük. A sofőr nyomban lehiggasztotta reményeit. Közölte, hogy csak a helyszínen lesz egy járási nyomozó. Az vár rájuk. Csupati fulladozott a hőségtől és a dühtől. Hát ezért kell Kántorral együtt száz kilométert utazniuk, mert ott, az ördögben tehetetlenkedik egy ütődött

Sherlock Holmes, és mivel képtelen ötről a hatra jutni, mi sem természetesebb: jöjjön száz kilométerről Kántor, hogy a rejtélyt megoldja.

– Szerinted mi ez a buli? – kérdezte egy idő után.

– Az egyik hegyi tanyából két napja elloptak egy hordó jó bort.

– Egy hordó jó bort? És nem nohát? Az más.

Ha egy kiló arany, meg egy liter jó bor között kellene választania, habozás nélkül az utóbbira szavazna. „De azért, mégis gyalázat, hogy egy hordó bor miatt a déli határra rángassák." Ráadásul a bort két napja lopták el.

A vászontetős repedt falú autóban sűrűn kavargott a púderfinom barnás por. Izzadó testük minden pórusát vékony réteggel lepte be és dugóként tömte el orrukat is. – Lesz ez még rosszabb is – vigasztalta a dühöngő Csupatit a sofőr.

– Az ember fia téglát köp ezen a földúton – krákogott az őrmester. Az autó dombok közé kanyarodott. Vízmosta, cserepes hátú szekérúton zötyögtek felfelé a hegykaréjon húzódó tanyasor irányába. A gépkocsivezető kétszer is megállt, és a szőlők között dolgozgató emberektől tudakozódott a tanya felől. Bizonytalan, óvatoskodó válaszokat kapott, nem lett okosabb tőlük. Mérgesen ült vissza az autóba.

A sofőr találomra egy szurdokba hajtott. A háromszáz méter hosszú mély vízmosás végén teraszos tetőre értek. Szerencséjük volt. A diófák árnyékában présház állt az útszélen. A nyitott tanyaajtó láttán felcsillant a sofőr szeme. „Ez az", ismerte fel a helyet és az autóval a fák alá kanyarodott. A tanya előtti diófa árnyékában kerek asztal mellett két ember poharazgatott. Az autóverte por lassan gomolygott a lejtőn lefelé. Csupati kikászálódott az autóból és topogva verte le magáról a finom port. Kántor is megrázta a bundáját, mint egy szőnyeget. Jöttükre a lócáról nyurga fiatalember kelt fel. Szeme már fényesen csillogott.

– Ide találtak végre? – fogadta köszönés helyett a sofőrt.

Csupati és Kántor komótosan ballagtak a tanya elé. Kán-

tor néhány lépés távolságból figyelte az embereket. Látta, hogy a gazda mindenkivel kezet fogott és amikor az asztal mellé ült, ő a háta mögé, a fűre heveredett.

A károsult, egy középkorú, sovány paraszt, térült-fordult és poharakat hozott a jövevényeknek. Csupati még mindig krákogott. A por gégéjébe rakódott és újult erővel tört rá a szomjúság. – Igyon, sógorom – biztatta az enyhén spicces emberek szíveskedésével Csupatit a paraszt. Az őrmester már csak az illem kedvéért is szabódott, mondván: első a munka.

– Egy pohárka csak segít. A hadnagy úrral – és a nyurga, civil ruhás fiatalemberre bökött – mi már mindent megbeszéltünk . . . Őszerinte maga fogja a boromat előkeríteni, sógor.

Csupati Kántorra mutatott.

– Csak nem a kutya? Abból nem lesz semmi, mert talyigán tolták el a gazemberek. Kéthektós hordó, a legjobb borom volt. Még a begyűjtők is meghagyták. Most meg csak megloptak vele.

– Kire gyanakszik, fater?

– Hát, sógorom, azt nem lehessen tudni.

A hadnagy közbeszólt:

– Csakis idevalósi lehetett. Hegybéli.

Csupati kihörpintette a kissé karcos vinkót és nem állta meg, hogy rá ne kérdezzen: – Aztán mondja, amit elloptak, az is ilyen volt?

A paraszt tagadólag ingatta fejét és bizonygatta, hogy az aztán igazi minőségi burgundi volt. Azt vitték el a lelketlenek.

– Hát akkor lássunk munkához – tápászkodott fel Csupati, bár legszívesebben végignyúlt volna a fűvön a diófa hűsében.

– Csak kezdje – válaszolta bágyadtan a nyomozó.

– Az se lesz ám nagy baj, sógorom, ha nem kerül elő a hordóm, mert, ugye, fő az egészség – vigasztalta őket a károsult.

– Megpróbáljuk, tata. Mutassa a helyszínt – és intett Kántornak.

A pincébe mentek. Egy helyen az ászokgerendára bökött a paraszt. Kántor megszagolgatta a károsultat, a pince falát és a földet. Ettől a pillanattól kezdve újra megszűnt számára a környezet. Senki se létezett már. Orrát újra a szagok világába fúrta. Minden idegszálával elmélyülten tanulmányozta a helyet. Agyában száz és száz illat elevenedett meg. Néhány perc után felkapta fejét és a gazdira pillantott. „Keresd" – intett Csupati és Kántor a pincegádoron át kifelé indult. A tanya előtt hárommétéres körön belül orrával kétszer is keresztezte az agyagos földre nyomódott vaskerék pántját. A jelenlevők szagát is érezte a nyom fölött, de ezúttal csak a pincében talált öt gyanús szag izgatta. Vizsgálódása végén fejbillentéssel jelezte: mehetnek.

– Én is menjek? – kérdezte csüggedten a nyomozó.

Csupati megrándította a vállát: felőle maradhat is, jöhet is. Az sem érdekelte, sikerül-e a nyomkövetés, csak azért indult kutyája után, mert sajnálta az öreg parasztot. Kétnapos nyomokat felkutatni? – hát ez nem lesz könnyű! Végig kell járni. A szeme majd leragadt az álmosságtól. Gépiesen lépkedett Kántor mögött, az viszont fürgén, határozottan haladt a szurdokba vezető ösvényen. A völgyben Kántor a faluba térő gyalogösvényre váltott át, és Csupati gyanakodva figyelte: milyen határozott lett. A faluszélen gyerekcsapat szegődött nyomukba, és félelemmel vegyes kíváncsisággal egészen a kocsmáig kísérték a kutyás rendőrt. Csupati megizzadt. Ingkabátját a hóna alatt, a mellén és hátán kiverte a veríték, ha nem kötné a szabályzat, nyomban le is vetné magáról. Kántor lógó nyelvvel zihált, de a három kilométeres utat egyvégtében tette meg.

– Úgy látszik, helyben vagyunk – mondta a kocsma lépcsője előtt a hadnagynak Csupati, és az egyik bámészkodó gyereket a falusi rendőrért küldte.

„Üldöz a balsors!" – gondolta, miközben sapkájával izzadó arcát legyezte, mert ez a kocsma is zárva volt. Úgy látszik, Zalában minden falusi kocsma egyidőben tart szünnapot.

Hamarosan befutott a falusi rendőr. A szó szoros értelmében futott és Csupati mosolyogva figyelte nagy igyeke-

zetét. A főnökség szolgálatára ki ne igyekezne? Arról nem is szólva, hogy egy ilyen kis faluban rendőrnek lenni a világ legkényelmesebb állása. Mi is történhet itt? Legfeljebb évente kétszer a húsvétkor meg a búcsúkor összeverekednek. Még a helybéli tyúktolvajlást sem kell a rendőrnek kideríteníe. Az már „ügy", és ahhoz a járás szakképzett „seriffeket" küld ki „mint ez is" – sandított nem minden gúny nélkül a mellette ácsorgó nyomozóra.

– Kerítse elő a kocsmárost – fogadta a rendőrt a hadnagy.

Néhány perc múlva a rend helyi őre maga előtt terelte a gatyába öltözött kocsmárost. Csupati irigykedve nézte a lenge öltözetű nagydarab embert, aki izgatottan nyitogatta a kocsma hátsó bejáratának ajtaját. Kántor az udvarba ballagott, majd az ivóba ment, ott körülszaglászott, azután ismét kiment az udvarra, ide-oda nézett, mígnem a ház falánál nyíló pincelejárat előtt leült. A kocsmáros Csupati körül tüsténkedett. Az őrmester keskeny mandulaszeme sarkából figyelte a dinnyehasú sürgölődését és ösztönei azt súgták: ez begyulladt, ennek vaj van a fején. – Nyissa ki – bökött végül a gádorajtóra.

– Igenis, főtörzs úr, de ha szabad kérdeznem . . .

– Először is nem vagyok főtörzs, másodszor nem szabad kérdezni – jegyezte meg Csupati, és a kocsmáros zavartan hajlongott: – Igenis, tessék parancsolni.

Kántor a hűvös pincébe szaladt, s mert Csupati nem követte, vakkantással hívta maga után. Odalent azután gazdája az egyik kisebb hordóra kapaszkodó Kántorra mutatott.

– Na, mester, ehhez mit szól?

– Kéren szépen, ezt a hordót tegnapelőtt vettem . . .

– Igazán? Ugyan kitől?

– A szomszéd falubeli legényektől – a kocsmáros elsápadt, ugyan mit is követhetett el ezzel a vásárral, hiszen olyan olcsón vette a bort.

– Hallotta, hadnagy elvtárs? – fordult Csupati a nyomozóhoz. – A többi a maga dolga.

A kocsmahelyiségben azután elkészítette a rövid nyomo-

zati jelentést és miután a hadnaggyal aláíratta, intett Kántornak, mehetnek. A kocsmáros ekkor megszólalt:

– Hűsítőnek egy kis fröccs esetleg . . .

Csupati gégéje, mintha görcs rándította volna, megmerevedett. A fröccs . . . Reggel óta egyébre se áhítozott, csak egy jó, szódás hosszúlépésre. Már-már visszafordult, hogy engedjen a kísértésnek. Aztán mégis visszautasította a kocsmáros ajánlatát:

– Úgy tudom, ma szünnapja van, nem akarom, hogy megbüntessék.

A mozdulatlan, forró levegőben zihálva fújtatott a szőlőhegy felé és amikor visszatértek a tanyához, kimerülten roskadt le a lócára. A sofőr egy pokrócon szundikált, a házigazda pedig a szőlősorok között dolgozgatott. „Ha még egyszer születnék, csak sofőr lennék" – és Csupati mélyet sóhajtott: „Tyutyu, hozd ide az öreget" – mondta fáradtan Kántornak, mire az a dolgozgató paraszthoz futott. Csuklójánál fogva elkapta kezét és óvatosan a gazdihoz vezette a károsultat.

– Jöjjön csak, tata, bátran – biztatta Csupati a megszeppent öreget. – Ne féljen, nem bántja a kutya.

– Táltos ez a kutya, sógor – mondta a házigazda.

– Hát akkor köszönje meg neki a szerencséjét.

– Hogy érti ezt, sógor?

– Úgy, sógor, hogy megkerült a bora.

Az öreg tátott szájjal hallgatta a kutyáról szóló históriát és csak a fejét csóválta, hogy a kocsma pincéjébe került az ő bora, és abból egy liter se hiányzik.

– Akik elvitték, vissza is tolják ide magához, úgy hogy minden rendben. Itt írja alá – és Csupati a füzetbe kötött jegyzőkönyvre bökött.

– Nahát – álmélkodott az öreg paraszt –, sose hittem vón', hogy ebben a gyülekezetben, már mint a magukéban ilyen rendes sógorok is vannak, mint maga, sógor. Tudja, a rendőr, az csak rendőr. Arra magam se gondoltam, hogy valaha még rajtam is segítenek.

– Hát elég rosszul tette . . . Na, de írja már alá, hogy a

munkát elvégeztük. A többi a maguk dolga – és az asztal széléhez támaszkodó nyomozóra mutatott.

– Nem úgy van az, sógor. Mit eszik?

Alkonyba hajlott a délutáni nap. Csupati tekintete a távolba vezető, hangulatos, hullámos tájon kalandozott. Lent a völgyben, a határfolyó ezüstösen csillogó pántlikája kanyargott. A látóhatár szélén a horvát hegyek magasodtak, nyugat felől a szlovén Alpok vonulata szegélyezte a horizontot.

– Lenne egy kis disznótöpörtyűm, sógor. Tiszteljen meg, fogadja el.

Közben a sofőr is felébredt és hármasban ültek az asztal köré. A házigazda a zsíros töpörtyű mellé haragos vérszínű bort hozott. Ez nem a délelőtti csiger – állapította meg Csupati. – Úgy látszik, reggel óta ennyit nőtt a rendőr becsülete! Kántor lógó nyelvvel hasalt a füvön és valahányszor gazdája a poharát emelte, egyre szomjasabban nyalogatta kiszikkadt ínyét. Szeme sóvárogva tapadt az iszogató emberekre. Aludni próbált, hogy felejtse szomjúságát, de a poharak koccanása mindegyre felriasztotta. Az árnyékok a dombtetőről a völgyig nyúlottak. A levegő lassan lehűlt és egyre kellemesebbé vált. „Mit adhatnék még?" – kérdezte vendégeitől a házigazda. Csupati ekkor Kántorra pillantott.

– Adjon egy kis vizet a kutyámnak – mondta végül a paraszt unszolására. Az öreg bütykös ujjával nyűtt kalapja alá túrt, és gondterhelten mondta: Hát, sógorom, ez az, ami nincs. Elapasztott a kút, és a cementfogó alján, ami van, az gálicos . . . Ellenben egy kis gyönge bort, azt nem sajnálnék tőle.

Csupati rámondta: „Ha jó a gazdájának, jó lesz a kutyának is."

Az öreg egy kopott mosdótálban kancsónyi bort tolt Kántor elé. „Igyál, Tyutyu, arany pajtásom" – biztatta Csupati Kántort, „hiszen te dolgoztál meg az enyémért is". Kántor az áhított folyadék fölé dugta orrát: furcsa szagot

érzett. Először óvatosan, a nyelve hegyével csippentette fel az első kortyot, s mert jó volt, mohón lefetyelni kezdte s közben fejét fel-felemelve hálásan pislogott Csupatira.

– Jobb ivó a kutyád, mint te, pajtás – vihogott a sofőr.

Kántor utolsó cseppig kinyalta a lavór tartalmát. Az ital eleinte kellemesen hűsítette gyomrát. De néhány perc múlva furcsa tüzet, lázas zsongást érzett szétterjedni minden porcikájában. Furcsán szemlélte, hogyan nehezedik rá a világ, és miért nem tudja a szemét nyitva tartani. Hamarosan mély álomba merült.

Kántor lágyan elmálló és mégis visító hangzavarra ébredt. „Most az én nótámat, egy igazi zalai hegyi nótát" – hangoskodott a házigazda. Valaki ütemesen dobolt az asztal lapján. Kántor feltápászkodott. Néhány bizonytalan lépés után az imbolygó gyertyafényben furcsa árnyékot vett észre maga mögött, mintha követné valami. Azt megfogja, meg bizony és a mögötte lógó, kissé oldalt kunkorodó farka felé kapott. Maga se vette észre, hogyan kezdett pörögni körbe-körbe.

– Táncol a kutyája, sógor – rikkantott a házigazda. Kántor meg forgott, csak forgott, míg szédülten fel nem bukfencezett és hanyatt esve horkolni nem kezdett. Kis idő múltán újra talpra pattant és eszeveszett forgással megint a farkát űzte, hajtotta. Csupati meghökkent. Kántorra kiáltott, de az rá se hederített, csak forgott, pörgött, mint a kerge birka.

– Uramisten! Ez megveszett!

– Az eszed tokja! Nem látod, hogy berúgott? – nyerített a nevetéstől a sofőr. – Igaz is – kapott homlokához Csupati, és Kántor mellé lépett. Odaguggolt hozzá: – Tyutyu, Tyutyukám, mi bajod?

Kántor tovább táncolt, ugrándozott, eszelősen-boldogan, míg ki nem merült. Akkor hasra vágódott és olyan hangosan hortyogott, mint a részeg ember. „Na, Tibor, ezt kikészítetted. Kutyának bort?" – és Csupati megrettent: mi lesz vele? Mi lesz velük? A mámor egy pillanat alatt elillant fejéből. Véget vetett a vigasságnak és indulásra nógatta társait. Kántort már fel sem tudta ébreszteni, a sofőrrel ket-

tesben tették fel az autó hátsó ülésére. A rázós úton Csupati aggódva szorította magához kutyája fejét, mert Kántor a kanyarokban tehetetlenül csuszkorált ide-oda. Tíz óra tájban felkelt a hold. Órányi rohanás után halastavak partjára értek. Csupati és a sofőr a víz széléhez vonszolták Kántort. A fürdetés használt. A kellemesen hűvös vízben Kántor kissé magához tért és mohón lefetyelni kezdett. Agya még nem tisztult ki teljesen, de már homályosan felismerte gazdáját, akinek hívó szavára bizonytalan, imbolygó léptekkel ballagott az autóig. A kocsiba azonban csak a gazda segítségével tudott felmászni. Az ülésen nyomban újra elaludt, azt sem tudta, hogyan érkezett haza és mi módon került a boxába.

. . . Csupati másnap kora reggel ideges szorongással sietett Kántorhoz. A rácsos ajtón keresztül percekig figyelte a még mindig mélyen alvó kutyát. Kétszer is szólította, mire Kántor kinyitotta a szemét. Az őrmester megkönnyebbülten sóhajtott. Kántor él, és úgy látszik, nincs nagyobb baja. Sarkig tárta a box ajtaját és amikor a nyikorgásra Kántor frissen felpattant és vidám farkcsóválással hozzárohant, átölelte, majd tréfásan megfenyegette: Te betyár! Tegnap te rúgtál be, ma este viszont a születésnapomon én fogok!

Kántor nem tiltakozott, tehát Csupati szerint egyetértett vele, ám az udvari csapnál nyomban nekihasalt a tócsának. Ég a pokol, mi? és Csupati játékosan farba billentette Kántort. – Irány a pálya, hoppá! – vezényelt, és Kántor, mintha mi sem történt volna, pontosan ugrott, lapult, kúszott, tisztelgett.

Reggel hétkor menetrendszerűen léptek ki a kapitányság kapuján. Csupati ebben nem ismert tréfát vagy pardont. A napi gyakorló nyomolvasás legalább egy vagy másfél kilométer hosszú távon elmaradhatatlan foglalkozásuk volt.

Egyik bajtársa nyomát követték, aki negyedórával ezelőtt indult el. A városszéli parkhoz vezető utca vége felé egy alacsony rácskerítés fölött idős asszony hajolt ki. Kán-

tor megállt és Csupati meglepetten ismerte fel az asszonyban gyerekkori tanítónőjét.

– Az isten hozta, édes fiam – fogadta az könnyes szemmel Csupati köszönését.

– Csak nincs valami baj?

– Bizony, nagy baj ért minket. Az éjjel ellopták mind a tizenkét tyúkunkat. Egyedüli megélhetésünket a mai nehéz világban. Mi lesz most velünk?

Csupati megindultan hallgatta az idős asszonyt, aki valaha a kámoni külváros vályogfalú iskolájában a betűvetésre tanította. Szegény nyugdíjas tanító házaspár. A kopott házon még a vakolatot is kikezdte az idő. A kerítés is foghíjasan dülöngélt.

– Jelentette már, tanító néni? – kérdezte Csupati.

– Jaj, édes fiam, csak most reggel vettem észre... A kollégájának szóltam.

Csupati gondterhelten csóválta a fejét. Hát ez bizony nem elég, mert az ilyesmit a városi kapitányságon kell bejelenteni. Jegyzőkönyv, formaságok, satöbbi, hisz bejelentés nélkül, a saját szakállára nem nyomozhat. Nem magándetektív ő. Kínosan toporgott, hogyan magyarázza meg ezt ennek a csupaszív öregasszonynak. Kántor le nem vette szemét a pityergő arcról, s mert a gazdi habozott, a deszkából ácsolt kiskertajtó felé indult. Csupati Kántorra pillantott. „Honnan sejti ez, mi a baj?" – és mentő ötlete támadt: gyakorló nyom helyett követhetnek ők igazit is, legfeljebb azt mondja: a kutya letért a nyomról.

Az asszony a ház mögé vezette őket és sírva mutatott az üres ketrecekre, a szakadozott drótháló val bekerített tyúkudvarra. Kántorra furcsán hatottak az emberi könnyek. Amióta a régi gazdi felesége szemében felfedezte ezt a csillogó nedvességet és meghallotta a sírást kísérő zokogó hangot, a szíve összeszorult, valahányszor síró embert látott.

Néhány szippantás után jelezte: „Mehetünk".

– Ha megtudtunk valamit, nyomban szólok, tanító néni – búcsúzott Csupati és Kántor nyomában ő is nekivágott a szomszéd utcára nyíló kertnek. Kántor átbújt a hézagos léckerítésen és kacskaringós mellékutcákon sietett előre. Fél-

körben kerülték meg a város peremét és a nyomok a Százholdnak nevezett, düledező viskók közé vezettek. Csupati kombinált. A barakkok lakói alkalmi munkából élnek, többségükben alkoholisták. Kora reggel volt még és Csupati abban reménykedett, valamelyik tenyérnyi kertecskében, vagy bozótban rátalálnak a tyúkokra. Kántor a viskók közötti szűk sikátorba kanyarodott, majd rátért a telep főutcájára. Azután tovább a folyócskát átívelő híd felé. Csupati gyanakodva pislogott: „Nem tévedsz, Tyutyu?" A kérdést háromszor is elismételte és Kántor mindannyiszor felkapta fejét, visszanézett gazdájára és továbbhaladt. Csupati már elképzelte, hogy a barakkok között talál a tettesre. A két öreg miatt nagyon szerette volna megtalálni a tyúkokat. Kántor nem ért rá kételyekkel küszködni. A szag határozott volt. A cipőgyár irányába haladtak és Csupati arra gondolt, Kántor meg fog bolondulni, ha belekeveredik a gyári utca szagaiba, mert az első műszakváltás idején, ezen az úton, előttük már legalább ezer ember járt. Kántor nem bolondult meg. Végigment a gyári utcán, újból kijutott a villamos vonalához és Csupati torka összeszorult. „Ha a tolvajok villamosra szálltak . . . De nem" – könnyebbült meg, mert Kántor túlhaladt a megállón és a járda peremén ügetett tovább. Csupati csak azt nem értette, minek csinálta ezt a vargabetűt a tolvaj. Vagy nagyon dörzsölt vagány lehet, aki hallotta már Kántor hírét és ezzel a kerülővel a barakkok lumpen lakóira akarta terelni a gyanút vagy . . . majd elválik, elvesztette-e Kántor az eredeti nyomot. Közben elhaladtak a megyei tanács barokk épülete előtt és Kántor a Forgóközbe fordult. A hangulatos bazár-sikátor túloldalán kiértek a háromszög alakú főtérre. Egyik emeletes ház kapuja előtt Kántor izgatott farkcsóválással két barnás vérpöttyre hívta fel Csupati figyelmét a bogárhátúra kopott ódon köveken.

Csupati szinte vallásos áhítattal bámult kutyájára. A barakkok elhagyása óta már nem bízott abban, hogy ez a reggeli erőltetett gyaloglás valamiféle eredményre is vezethet. Kántor, miután a gazda is szemrevételezte a vérnyomokat, a szűk udvarba ment, ahol a szomszédos épület tűzfala tö-

vén deszkából összetákolt faházak sorakoztak. A faház-sor negyedik ajtaját azután jobb praclija felemelésével jelezte.

– Kié ez a faház? – kérdezte Csupati az előcsoszogó házmestertől.

– A négyes? Szabóéké. Első emelet kettő, a lépcsőtől jobbra.

Csupati intett Kántornak és rohantak felfelé a lépcsőn. A csengetésre törődött arcú, kopott pongyolát viselő borzas nő nyitott ajtót. Kántor láttán rémülten hőkölt vissza.

– Szabóné? – kérdezte Csupati. Az asszony hebegett.

– Hol a férje?

– Nyolcra bement a hivatalába.

– És a fia?

– Nem tudom, kérem. Én beteg vagyok. Későn jött haza, mert behívót kapott. Azt ünnepelte a barátaival. – A hosszúkás előszoba közepe táján ekkor ajtó nyílott. A nyikorgásra Kántor felkapta fejét, olyan közelről csapott orrába az eddig követett nyom szaga, hogy szőre felborzolódott és nem állhatta meg morgás nélkül.

– Anya, miért keltél fel? – közeledett a húsz év körüli fiatalember. Az asszony első ijedelméből magához tért és máris a másikba esett. Rémülten kérdezte:

– Kisfiam, csak nem csináltál valamit?

– Á, semmi különöset. Egy kis éjszakai tyúklopás az egész – válaszolt a fiú helyett Csupati.

– Milyen jogon mer engem gyanúsítani? – csattant fel önérzetesen a fiatalember.

– Halkabban, öcsi. Nem látod, hogy anyukád beteg? . . . Na, gyere gyorsan, nyisd ki a faházatokat.

– Én most kaptam a behívót. Nekem fél tízre be kell vonulnom. Különben is, mit képzel maga rólunk?

– Elég az okoskodásból. Kinyitod és be is vonulhatsz még – mondta Csupati hangosan, miközben hozzágondolta: egyelőre ugyan a „ládába" és nem a katonasághoz. A fiatalember kényszeredetten hozta a lakatkulcsot, és remegő hangon próbálta vigasztalni anyját, hogy csak félreértés lesz, meglátja.

A faházban Csupati kétszer is megszámolta az átvágott nyakú tyúkokat: csak hat volt. – Hol a többi?

– A haveromnál. Ne haragudjon, őrmester úr, anyu előtt nem akartam mondani.

– Akkor rakd a tyúkokat a zsákba és gyerünk.

A fiú a Fő-térbe torkolló bal oldali utca elején az egyik második emeleti lakáshoz vezette Csupatit és Kántort. Itt is a háziasszony nyitott ajtót. Csupati köszönt, majd így szólt: – A kutyám jelezte az önök lakását – és a nyomaték kedvéért Kántorra mutatott.

– Miért?

– Ha van lopásból származó tyúk, adja elő.

Felcsattant erre az asszony: – Mit képzel maga szemtelen, majd a férjem elintézi magát! Tudja, kik vagyunk mi?

– Tudom, de nem érdekel. Egyébként csendesebben kiáltozzon, ha nem akarja a szomszédság orrára kötni, hogy maguk közönséges tyúktolvajok. Azt hiszem, a férje sem örülne ennek. Hol a fia?

A határozott hangra elhalkult az iménti felháborodás:

– Még alszik.

– Gyere be, öcsi . . . Ismerik egymást? – Csupati fanyar gúnnyal mutatott a zsákot szorongató fiúra.

– Nahát – csapta össze kezét az asszony. – Jancsika, maga itt?

– Igen – válaszolt halkan a fiú. A szobából nyíló ajtóban megjelent egy borzas fej, és álmosan anyjára szólt:

– Mama, add elő őket.

– Hiszen már meg is pucoltam mindet – majd pironkodva magyarázta.

– De kérem, őrmester úr, én nem tudtam . . . Én azt hittem . . .

A városi kapitányságon, ahova a tyúktolvajokat kísérték, Csupati végighallgatta a két fiú vallomását. A nyomozó a másfél éve heverő és eddig ki nem derített bűncselekmények dossziéjában lapozgatott. A pityeri markecolás, a Rózsalugasban kifosztott részeg, a leütött és kirabolt alkalmi ivótársak, kerékpárlopások, betörések, óra- és ezüstlopások . . .

„Igen, mi voltunk" – hangzott egymás után a beismerő vallomás. Csupati döbbenten nézte őket. Megnyerő külső, ártatlan szemek. El nem képzelné róluk az ember ezt a temérdek aljasságot. Kezét a szék mellett ülő Kántor fején tartotta és ujjaival kutyája kobakján babrált. Kántor méltóságteljes közönnyel figyelte az egymás szavába vágó suhancokat, és időnként felmordult.

Hogyan születnek a bűnözők? – töprengett Csupati, miközben lefelé ballagtak a lépcsőn. Tisztes anyagi körülmények között élő családok gyermekei ezek is. Az ördög sem gondolta volna, hogy ők tették, s ha nincs Kántor, ki tudja, hány embert károsítanak még meg, mennyi bánatot, tragédiát okoznak, míg a törvény keze utoléri őket.

A székesegyház toronyórája fél kettőt mutatott. A város felett sötét viharfelhők gomolyogtak és Csupati aggodalmasan kémlelte az eget. A mozdulatlan levegőben idegesítő nyugtalanság vibrált. „Még ez is" – bosszankodott és az ügyeletvezetőtől egy esőkabátot kért kölcsön. A kapuban várakoztak, és amikor a kapitányság elé kanyarodott az ütött-kopott terepjáró, késedelem nélkül beültek Kántorral együtt.

– Már negyedórája várok rád. A főnökség elment és nekünk Rábafaluban kell jelentkeznünk – mondta a sofőr. De az ügyről részleteket nem tudott.

Rábafalu? – meditált Csupati. Erdős, hepe-hupás vidék. A vihar előtti csend elbágyasztotta. Kántor gazdája ölébe hajtott fejjel feküdt az ülésen. Az elmúlt negyedév alatt, amióta itt él, szinte minden nap hozott valami újat. Életeleme lett a munka. A tétlenséget még a gazda társaságában sem tudta elviselni. Az autó eddig mindig rendkívüli változatosságot, új és izgató feladatok megoldását jelentette, és az autóhoz izgalmas nyomozás képzete társult Kántor fejében. A Rába völgyében jártak, amikor megzendült felettük az ég és szakadni kezdett az eső. „A ráadást már megkaptuk" – simogatta Kántor fejét Csupati.

Kántor nem félt az égzengéstől, sem a villámtól. A ke-

mény, katonás életben megerősödött. Különösen mellső része fejlődött szépen. Csupa izom, csupa erő és fiatalos báj . . . „Valóságos férfiszépség vagy" – szokta mondogatni neki Csupati, mert ha ő kutyalány lenne, csak Kántorba szeretne bele.

Az eső ütemesen kopogott a kocsi vászontetején. A falu a domboldalba szakadt keskeny völgy bal oldalán egészen az erdő aljáig húzódott. Száz méterre az utolsó háztól közvetlenül az erdőszélen épült az erdészlak. A határőrök ide irányították az autót. A szemerkélő eső ellenére a házak előtt bámész embercsoportok verődtek egybe.

A falusi utca végén, ahol a földesút hirtelen kanyarral egy szurdokba torkollott, a meredek part szélén már három terepjáró autó vesztegelt. Az erdészházban határőrök és Sátori főhadnagy bűnügyi csoportjának nyomozói sürögtek-forogtak. Csupati a ház előtt elakadt autóból Kántorral együtt kiszállt és a hosszú tornácon beszélgető tisztek csoportjában felfedezte a főnökét.

– Őrnagy elvtárs, megérkeztünk.

– Na végre. – A lábak közül ekkor egy vinnyogó puli furakodott Kántorhoz. A nagy kutya mellső lábai közé bújt, és egyre csak panaszosan nyüszített. Kántor szívét a puli sírós hangjára szorongó érzés markolta össze. A pulik nyelvét nem ismerte, de a vakkantó, sikoltozó hangokból annyit megértett: a szőrgombolyag gazdáját valami baj érhette. Többet az emberek se tudtak. A határőrs parancsnoka, egy vékony, kerekszemű fiatal tiszt elbeszélése szerint, az erdésszel abban állapodtak meg, hogy tizenegyre visszajön és az őrsön ebédel. Délben a közvetlen kapcsolású telefont az erdészházban nem vették fel. Fél óra múlva ismét telefonált. Választ ezúttal sem kapott.

Az eredménytelen telefonkísérletek után az őrsparancsnok egyik katonáját küldte az erdészházba. A határőr oda-vissza háromnegyed óra alatt megjárta az utat és jelentette: a ház üres, az ajtó nyitva, csak a kutya tartózkodik otthon, de az is nyüszít, vonyít és futkos, mint az eszelős. Az őrsparancsnok a kutya viselkedésére figyelt fel. Az erdésznek fiatal pulija volt . . .

– Lényegtelen momentum – szakította félbe türelmetlenül Bokor őrnagy. – A puli itt van. A gazda meg . . . Hm. Lehetséges, hogy lelépett? – és hüvelykujjával nyugat felé bökött.

– Kizárt dolog. Nem olyan ember. A nyomsávon egyébként sem találtunk semmi gyanús jelet.

– Nem említette, hogy – hiszen a barátja – szóval, valami menyecske? Az is lehet, hogy az erdészeti központba ment.

– Lehetetlen. Ha a központba ment volna, tudnám. A másik dologról is. Dehát . . . az elmúlt négy esztendőben sosem beszélt ilyesmiről.

Az őrnagy gondterhelten hümmögött és tűnődött.

Sátori a bűnügyi technikussal a konyhabejáró előtt a verandán vitatkozott. Csupati nem egészen értette, mert halkan beszélgettek. Kántor a szügye alá búját puli fejét nyalogatta. Nem volt barátkozó természetű, maga sem értette, miért kedvelte meg ezt a síró, nyöszörgő szőrgubancot. Csupati nézte őket és a kesergő kis állat egyre jobban nyugtalanította.

Sátori főhadnagy alig néhány hete került a megyei rendőrkapitányság bűnügyi osztályára. Itt született a nyugati határvidéken, az ország egyik legrégibb gimnáziumában érettségizett Kőszegen. Apja tanító volt. A rendőrségnél évekig figyelték a rendkívüli kriminalista érzékkel megáldott fiatal nyomozó ténykedését. A fővárosból helyezték a határszéli megye rendőr-főkapitányságára, ahol a bűnügyi osztályon kezdett dolgozni. Huszonkilenc éves korában nevezték ki csoportvezetőnek. Ez volt az első komolyabb ügye. Legalábbis a jelek arra mutattak, nem lesz könnyű az erdész nyomára bukkannia. Ha megszökött? Mit tehet? Ha valami más történt . . . intett Csupatinak – akivel néhány nappal ideérkezése után Kántor révén annyira összebarátkozott, hogy pertut ivott – jöjjön közelebb, de lehetőleg ne zavarja Bokort, mert az őrnagy szerint csak vaklárma ez az egész. A sávon nincsenek nyomok. Se ki, se be. A határzáron az elmúlt negyvennyolc órában senki sem kísérelte meg az átkelést.

– Mit szólsz a kutyához? – kérdezte Csupatitól.

– A puli? . . . Valami biztosan történt a gazdájával. Lehet, hogy baleset érte.

– És Kántor . . . meg tudná találni?

– Próba szerencse, főnök . . .

– Itt a házban ugyanis semmi kiinduló nyomot nem fedeztünk fel. Csak a kutya segíthet.

Baksa Gábor négy esztendeje, felesége halála óta egyedül élt az erdőszélen épült házban. Hetente két alkalommal átjárt hozzá egy öregasszony, bizonyos Kutiné, akit az erdész kicsit komolyan, kicsit tréfásan Sára nanának hívott. A nana errefelé nagymamát is jelentett, de Sára anyónak minden második szava ez volt: naná! Baksa elmúlt ötvenhat éves. Gyerekei szétszóródtak az ország különböző városaiba, mindegyikük önálló családot alapított. Négy fia évente egyszer hazajött. Hazahozták asszonyaikat, gyerekeiket, és ilyenkor egy-egy hétre vidámság költözött az erdészházba. „Ezer nap" – mondogatta az erdész újabban a fiatal határőrtisztnek. Visszafelé számolta a napokat. Ezertől indult, és a nulla a nyugdíj kezdetét, a szolgálat végét jelenti majd. Gyerekeivel úgy egyezett meg, hogy nyugdíjazása után hat-hat hónapig más-más fiánál él, és – ehhez ragaszkodtak fiai, menyei – ahol majd megtetszik neki, ott végleg ottmarad. A választást rábízzák. „Buta kölykek" – mert hogyan válasszon egy apa, ha mindegyiket egyaránt szereti.

Ezen a reggelen szokásához híven húzott egy vonást a konyhaajtó hátára, immár a harmadikat, és felhívta telefonon a határőrs parancsnokát. „Legkésőbb délben itthon vagyok, csak a Kerengő mögé megyek, az új irtáshoz" – magyarázta, mert a határőrtisztnek névnapja volt és az erdészt, öreg barátját ünnepi ebédre hívta. Baksa negyven esztendő alatt, amennyire vissza tudott emlékezni, még soha, sehonnan sem késett el. Ismerte erdei járatát, ezért igért határozott időpontot. Lépésre ki tudta számítani az időt. Pamacs, egyetlen hű társa, a szakadékig boldogan cipelte, vonszolta gazdája szarvasaganccsal díszített sétabot-

ját. Az erdész, szokásától eltérően, nem vitte magával kétcsövű vadászpuskáját. Pamacs még az előszobában észrevette ezt és indulásuk előtt visszaszaladt a fegyvertartó falhoz és apró vakkantásokkal figyelmeztette gazdáját. Baksa Pamacsot úgy kezelte, mintha az gyerek lenne. Beszélgetett vele. És az éber kis állat gyakran fél óra hosszat is mozdulatlanul, áhítattal figyelte gazdája szójárását. „Neked lelked van" – mondogatta pulijának az erdész és Pamacs rejtélyes ösztönével kitalálta gazdája gondolatait.

„Sietünk haza. Ma nem visszük a flintát", és a fejét ingatta. Baksa az „úrbéres erdőt" akarta szemrevételezni. Már egy hete nem járt az orfalui határban, a magánbirtokosok erdejében, és jól tudta, mennyire kapzsi az ember. Öt szálra kap vágási engedélyt, ám az ördög addig nem nyugszik benne, míg a hatodikat, hetediket is ki nem vágja.

A vihar a Kerengő és a Mál közti hegynyereg tetején érte utól. Elvette Pamacstól a sétabotot és gyorsabb iramra nógatta kutyáját. A kijelölt irtáson nem talált embereket. „Úgy látszik, hazamentek a készülő vihar elől" – töprengett, s mert az ölbe rakott fakupacok alján meglelte az elrejtett fűrészeket, baltákat, még bosszankodott is, miért nem jött korábban. „Tartoztunk az ördögnek ezzel az úttal", mondta Pamacsnak, és szemével az elsötétülő ég villámaira pillantott. Eszébe jutott a Máriás-tölgy. A sziklahasadék tetején a Kerengő-csúcs nyugati oldalán állt az öreg fa. Az erdész becslése szerint megélt már hat vagy hét évszázadot is. Odvas oldalába ki tudja mikor, fából faragott Mária-szobrot helyezett el a környék népe. A szobrot kicsiny fazsindelyes féltető védte a viharoktól.

Baksa alig érte el az eresz menedékét, amikor kitört az augusztusi vihar. Pamacs riadtan lapult a fa tövéhez. Félt a villámok lobbanó fényétől, de még jobban a hegyen végigdörgő égzengés robajától. A nyárvégi zápor hosszúszárú esővel pásztázta a hegyet. A tölgy vastag dereka pattogva-ropogva tartotta szélcibálta hatalmas lombkoronáját. Hetek óta sivatagi szárazság szikkasztotta a földet, és az avar alatt lapuló hajszálnyi repedések mohón nyelték el a lezúduló záport. Amilyen gyorsan jött, úgy száguldott tovább a vi-

har. Negyedóra alatt kihűlt a haragos felhő mérge, s bár a nap nem bukkant elő, az eső megcsendesedett és csak a fák leveléről pergő cseppek koppanását visszhangozta a néma erdő. Baksa az eget kémlelte. „Lesz még ebből áldás" – közölte Pamaccsal és a hegycsúcs nyugati oldalára vezető ösvényen a nagy nyíladék irányában, a rövidebb úton igyekezett hazafelé. Tíz óra volt.

– Szedd a lábad, Pamacs – biztatta a pulinak címzett noszogatással saját magát. A nyirkos, fülledt levegőt nem sodorta el a szél. Az erdész jobb térdébe, forgójába nyilallás hasított. Kicsit bicegett is tőle, de az iramot nem csökkentette. Már elérték a nagy nyiladékot, amikor Pamacs váratlanul megállt és gyanúsan jobbra-balra szimatolgatott. „Mi baj, pajtás?" – állt meg az erdész is. Pamacs jobbra letért az ösvényről. Baksa közben a nyiladék meredeken lejtő léniáján lefelé pillantott a völgybe és tekintete váratlanul az ösvény szélén heverő vászonzacskón akadt meg. Közelebb lépett és lehajolt. A nyitott zsákocskából gombák potyogtak ki. A fák közül ekkor felcsattant Pamacs rémült ugatása. Az erdész izgatottan egyenesedett fel. Pamacsot hívta, de a puli nem jött és gazdája hangjára még jobban lármázott. Baksa elindult a fák között. Tíz-tizenöt lépés után, az egyik bokor tövén emberi lábakba botlott. Nyugtalanul, szorongó szívvel térdelt a hason fekvő férfi mellé. Óvatosan, hátára próbálta fordítani, s ahogy megemelte, a visszanyakló fej tátott szájából hörögve bugyborékolt elő a véres nyál. „Hiszen ez Kara Bálint" – szisszent fel Baksa. Ám hiába szólongatta nevén, a kékoverallos, gumicsizmás favágó nem válaszolt. Az erdész eleinte tehetetlenül és tétován kapkodott hol ide, hol oda, míg végül eszébe jutott a régi vadászlak. Tavasszal munkásszállás volt benne, és a mentőládát még ő vitte ki, hogy kéznél legyen, ha netalán valamelyik embere elsősegélyre szorulna. „Baleset ugyan nem volt, de a ládának a helyén kell lennie" futott végig nyugtalan cikázással az agyán. Megpróbálta felemelni a hörgő embert és a közeli vadászlak felé kezdte vonszolni. Megkerülte a hegy oldalából hasadó szakadékot. A jól megtermett férfi gumicsizmáinak sarka mély barázdát vájt az

ösvénybe. Jó félórába tellett, mire terhével a fáradtságtól zihálva megérkezett a gerendákból ácsolt ház előtti kicsiny tisztásra. A súlyosan sérült férfit a feljárólépcső oldalának támasztva a földre ültette. Ekkor jutott eszébe, hogy a lakatkulcsot nem hozta magával. Ám ahogy felnézett, látta, hogy a zárópánt üresen lóg az ajtón. „Nem zárta volna be a brigádvezető?" – ötlött fel benne a kérdés, de tovább nem is gondolkozott, hanem felsietett a lépcsőn. Első a segítség. A kilincs engedett. Pamacs az ismerős, homályos helyiségbe rontott, utána belépett gazdája is, és a puli a következő pillanatban vinnyogva rohant ki és rémült nyüszítéssel eltűnt az erdőben.

– Bonyolult helyzet – szólalt meg hangosan Csupati.

– Nevetséges. Maguknak minden bonyolult – intette le azonnal az őrnagy.

A főhadnagy válasz helyett nyelt egyet. Az őrnagy – aki a közvetlen főnöke volt – a körzet térképét kérte. A főhadnagy az őrnagy elé tartotta térképét. Ceruzával jelezte pillanatnyi tartózkodásuk helyét.

Csupati türelmetlenül topogott. „Pofa bagót se ér ez a tereptanulmányozás" – dühöngött. Sátorira pislogott: „Csak outsiderek ne lennének a szakmában" dörmögte, amíg a térképet böngésző parancsnokot figyelte. Az erdész a jelek szerint valahol a közelben bajba került. Mire jó ez a nagyképűsködés a térképpel? Indulatait visszafojtotta és végül is megszólalt:

– Őrnagy elvtárs, kérek engedélyt a nyomfelvételre.

– Várjon – intette le buzgalmát Bokor.

– Kezdj csak hozzá – biztatta halkan Sátori Csupatit.

Csupati egy ideig toporgott, majd megragadta Kántort a nyakörvénél, lehajolt hozzá és pisszentett. Csorba metszőfoga résén Csupati különleges árnyalatú sziszegő hangot tudott kipréselni. A kutya a jelre a térképet tanulmányozó tisztek mögött a konyhaajtóig óvakodott. Csupati a konyhában a falra erősített fogasról kopott erdészkabátot akasztott le és Kántor orra elé tartotta. Sem itt, sem a szobában

dulakodásnak nem volt semmi nyoma. Odabent a vetett ágyra mutatott Csupati, és Kántor nyomban a dunna közé dugta az orrát. Ha a Richter-skála szerint a földrengéshez hasonlóan regisztrálnák a szagokat, akkor a dunnából áradó izzadt test szaga Kántor orrának érzékeny radarrendszerén tízes erősségűnek minősülne. A kutya bólintott, jelezte, mehetnek.

A tornácon időközben befejeződött a térképvita, és az őrnagy vezetésével felsorakozott a biztosító osztag. A kapuból Csupati sürgette őket:

– Gyorsabban, utánam!

Szemerkélt az eső. Kántor mégis megkönnyebbült, mert várakozni nem szeretett. Az agyában felhalmozódott ideges feszültség, a feje felett cikázó villámokhoz hasonlóan, ahogy a nyomra tette orrát, kisült, és a nyomasztó érzés helyett a kutatási ösztön, legnagyobb szenvedélye, a szimatkeresés és a szagok birodalmában való tájékozódás foglalta el. Csupati így jellemezte Kántor tevékenységét: olyan mint a zongoraművész, aki alig várja, hogy a billentyűkre csapjon és utána már csak a hangok világában él.

A savanyú, agyagos talaj az esőtől kovászosra puffadt. Ez a föld csak a fenyőt tűrte meg magán, minden más fát megölt. Az erős tölgyek itt satnya gallyak voltak. A cser bokornál nagyobbra meg se nőtt. A meredek szurdok tetején Kántor letért a szekérútról és egy fenyőtűvel borított ösvényre váltott át. A gyanta kellemes illata csiklandozta orra érzékeny alagútjait. Csodálatos, nem is munka, csak játék és Kántor örvendezve magasra tartott farokkal, türelmetlenül mászott föl a hegyre, hiszen alig húsz-huszonöt szag között kellett most tájékozódnia. A fenyőavaron jól kivehető volt a kiválasztott emberi szag, az eső még nem mosta el, sőt a meleg pára felerősítette és Kántor a falánkok mohóságával futott utána. Kellemesen hűvös lett az idő, s ahogy a hegy teknős gerince közelébe értek, az eső is alábbhagyott. Az őrnagy a rádiósokkal már a második kilométer után a menet végére került. Csupati elégedetten állapította meg magában: legalább nem akadékoskodik foly-

ton. A határőr főhadnagy közvetlenül Sátori és Csupati mögé került és barátságosan kérdezte, mi a véleményük erről a históriáról?

– Egyelőre az, hogy a nyom jó. A kutya biztosan halad.

A táj ősi határőrvidék. Már a X. század végén Géza fejedelem állandó védelmi gyepűt szervezett itt. Katonacsaládokat telepített ide, akik fejedelmi és később királyi szabadokként apáról fiúra vállalták a nyugati gyepű védelmét, az ostmarki tartománnyal, az Alpokig uralkodó frank grófokkal szemben. A mohácsi katasztrófa után azonban, amikor a magyar főurak egy része az osztrák császárnak ajánlotta fel a koronát, a terület védelmi övezet jellege megszűnt, és a Fertő tótól a Muráig terjedő 200 kilométer hosszú gyepű a török százötven éves uralma idején nem Nyugat felől, hanem Kelet felől illeszkedett be a mai Burgenland közép és déli részének váraival együtt az osztrák védelmi vonalba. A várurak igyekeztek saját jobbágyaikká tenni a hajdani szabad katonákat. Felsőőr, Alsóőr, a Pinka völgye be is hódolt, ám az az őrségi rész szétszórt tanyacsoportos települését és független, szabad életét mind a mai napig megőrizte. Felsőőr és a Pinka völgy nagy része 1920 óta Ausztriához tartozik. Az Őrség igazi határőrjellege pedig a második világháború után közel félezer év után újra feltámadt.

Mindezt a főhadnagy mesélte el Csupatinak, aki ámulva kérdezte: hová valósi? A határőrtiszt nevetve válaszolta: szegedi.

– Lássa, én itt születtem Vasban, de nekem még soha senki nem mesélt erről.

Kántor egyenletes iramot diktált. A szakadéknál az őrnagy parancsára megálltak, és bevárták a szétszakadozott menetet.

Az őrnagyot bosszantotta az egész história. Véleménye szerint feleslegesen strapálják magukat és amíg ők ezen a cuppogó, ragacsos agyagon küszködnek, az erdész réges-rég

otthon issza a papramorgóját. – Hol vagyunk? – kérdezte zordan a főhadnagytól.

– Jelentem, a II-es magaslat délkeleti oldalán, tengerszint feletti helyzetünk 310 méter.

– Hívja a harcállláspontot – utasította az őrnagy az egyik rádiós t.

A rádióskocsi jelentkezett. Sátori csatolta fülére a fejhallgatót. Első kérdése az volt, hazakerült-e az „öreg"? A rövid helyzetjelentés után csendesen megjegyezte: a helyszínbiztosítókat most váltották, de az erdész még nincs otthon. És még valami. A fiúk ismeretlen rádióadó jeleit fogták. Pontosan bemérni nem tudták, de esküsznek, hogy tízkilométeres körzeten belül van.

– Az ördögbe is! – mérgelődött az őrnagy.

– Indulhatok? – kérdezte Csupati.

– Legalább ne rohanjanak annyira.

A rövid pihenő után Kántor újult erővel fúrta orrát a szagok birodalmába. Túljutottak a hegygerincen.

– Mit kereshetett az öreg Istvánfalván? – töprengett a határőrtiszt, amikor Kántor az alacsonyabb dombok mögött feltűnő falu irányába fordult.

– Milyen messze vagyunk a falutól? – kérdezte Csupati.

– A keleti tanyacsoport alig három kilométerre lehet tőlünk.

Kántor frissen ügetett a fák között, és meg se rezzent, amikor szinte az orra előtt nyúl ugrott elő az egyik bokorból. Az eső kissé alábbhagyott. Az út lejtett és Csupati dörmögve fékezte kutyáját, mert könnyű annak, aki négy lábon futhat lefelé a síkos földön és nem esik hanyatt. Közben az ő fejében is fészket vert a gyanú. Túljutottak már a szakadékos részen. Ha az erdészt baleset érte és lezuhant valamelyik sziklárol, az csak a szakadékoknál történhetett. „Elkerülte volna valami Kántor figyelmét?" Gyanakodva pillantott kutyájára, de nyomban röstelkedve megállapította, olyan türelmetlen, akár az őrnagy. Persze, jó lenne néhány száz méteres nyomkövetés után célhoz érni... Gyors eredmény, nagy parola. Álom, álom. Akinek nincs türelme ehhez a munkához, keressen más szakmát. Csupati

újból eltökélte: beszélhetnek bármit, sem idegesíteni, sem befolyásolni nem hagyja magát. Ebben a szakmában ő csak a kutyájának hihet.

Lankás hegyi tisztásra értek. Baloldalt friss irtásnyomok. Kántor a hasábokra összerakott fakupacok felé haladt. A prizmákat külön-külön megszagoltatta, majd a tisztás közepén nyugatnak fordult.

– Az erdész itt járhatott – mondta Sátori.

– Itt nem történt semmi – állapította meg végül Csupati, hiszen Kántor egyszerűen csak az erdész útját, tartózkodási helyét regisztrálta.

– Igaz – jutott a határőrtiszt eszébe –, hiszen tegnap említette az öreg, hogy megnézi a máriási dűlőben a fakitermelőket. A közelben az egyik fa odvában fából faragott Szűz Máriának kell lenni – mondta.

Az ölfarakások frissek voltak. Csupati sóhajtott: legalább egy árva lélek kódoroghatna erre!

– Az eső, úgy látszik, hazakergette a favágókat.

Kántort nem zavarta a tanakodás. Határozottan újra az erdő felé fordult és egy hatalmas tölgy elé vezette a csoportot.

– Itt a Szűz Mária-szobor – mondta Csupati. – Jó nyomon járunk.

A határőrtiszt a térképre pillantott: – Úgy látszik, Szömölnök felé indult haza a Kerengő nyugati oldalán.

– Erre rövidebb?

– Valamivel.

Pontosan háromnegyed öt volt. Hét óra tájban sötétedni kezd. Két és fél óra alatt Rábafaluba érhet innen, aki ismeri a járást. Az időjelzésre Csupatinak megkorrant a gyomra. Bosszankodva jutott eszébe: legalább egy zacskó kekszet vehetett volna. Nyomban le is intette magát, amint Kántorra pillantott: te ennél, a kutyád meg koplalna? Micsoda meló! Az ember úgy él, mint a Toldi Miklós lova, korgó gyomorral, csupa gonddal... Más ember kényelmesen heverészik odahaza. Az üzemben négykor befejezték a munkát és hajdani szaktársai legfeljebb azon törik most a fejüket, hogy

melyik kocsmában igyák meg a fröccsüket, ő meg sárosan akár a disznó, bukdácsol az elhagyott erdei ösvényeken.

Keresztülmentek a völgyből a hegycsúcsig futó nyiladékon. Északi irányban haladtak és bal kézről a kiirtott sáv alján Csupati megpillantotta a mélyben csillogó folyó kanyargó szalagját. Hangulatos, változatos vidék, s talán még szépnek is látná, ha pokrócra heveredve bámulhatná a messzeség szélén nyújtózó havasokat. Kántor türelmetlenül rángatta a feszülő pórázt. „Jó, jó, megyek már" – dohogta gazdája és nekilendült. Az eső újra szemerkélni kezdett és a fenyők halk nyögése sírós hangon búcsúztatta a nyarat.

A kis csoporton a fáradtság jelei mutatkoztak. Az egyik katonát a bajtársai támogatták. Tíz kilométert tettek meg az erdős hegyi terepen, erőltetett menetben. A rádiósok kissé imbolyogva igyekeztek Kántor nyomában maradni, húszkilós készülékük kantárja mély árkot vágott vállukba. Alkudoztak a határőrökkel, és végül egy üveg rumban állapodtak meg, ha segítik cipelni a rádiót. „Ezeknek sincs jobb dolguk" – gondolta Csupati, miközben majdnem Kántor farkára lépett. A kutya váratlanul fékezett le és egy pontra meredt. Csupati az esőverte avar fölé hajolt. Kissé odébb tolta Kántort és járőrtáskájából nagyítóüveget kotort elő. Kántor tenyérnyi barna foltot szimatolgatott körbekörbe.

– Vér – állapította meg kis idő múlva és az odaérkező Sátorinak még meg is magyarázta: nagy szerencse, hogy a fenyőtűk alatt nem ázott át a talaj és az eső nem tudta elmosni a nyomokat.

– Mi van? – ért hozzájuk az őrnagy.

– Vér – ismételte Csupati. S míg ők a vérfoltot vizsgálgatták, Kántor néhány méterrel odébb egy vászonzacskót talált. A zacskó tartalma három méter hosszan szétszóródott az avaron.

– Gomba. Méghozzá őzláb és vargánya – az egyik határőr szakértően szagolgatta a földről felszedegetett kalapos növénykéket.

– Maga szerint mi történt itt? – kérdezte Csupatitól az őrnagy.

– Gyilkosság.

– De hol a hulla? – és az őrnagy tanácstalanul nézegetett körbe-körbe.

Csupati és Kántor közben az ösvény két oldalán tizenöthúsz méteres körben gondosan átkutattak minden bokrot, de eredménytelenül. Végül az őrmester a gombás zacskót újságpapírba göngyölte és táskájába dugta. Ő is azon töprengett, ha megölték itt az erdészt, hova rejthették?

Kántor habozás nélkül indult tovább az ösvényen és néhány méter után Csupati váratlanul szemmel is jól kivehető, egymással párhuzamos két csíkot fedezett fel az avaron.

– Itt húztak valamit vagy valakit – mondta Sátorinak. A nyomok egy vízmosás széléig haladtak, ott letértek az ösvényről és a szakadék partján jobbra kanyarodtak. Háromszáz méter után véget ért a szakadék és a homorú teknőként ható hegyoldalon Kántor balra fordult.

– Ez egyre furcsább – töprengett Sátori és cigarettára gyújtott. Ha az erdészt leszúrták és hulláját elvonszolták, miért nem dobták a vízmosásba? Miért cipelték ilyen körülményesen?

– Szerinted hányan lehettek? – kérdezte Csupatitól.

– Csak egy ember. A bűnügyi technikusnak is ez a véleménye.

– Hm – dörmögött a fiatal nyomozótiszt és hirtelen eszébe jutott a három nappal ezelőtt kapott körözőlevél szövege. „Nem lehetetlen. Bár a pápai ügyben két-három személyt keresett a rendőrség. Itt csak egy nyom van és ezek szerint egy tettes lehet . . ."

Kántor a szakadék túloldalán ismét visszatalált az ösvényre. Az alapszag mellé már a tölgyfától újabb szag csatlakozott. Meg-megállt, de fejét még Csupati kérdésére sem emelte fel. „A gémesi vadászlak irányába tartunk" – suttogta izgatottan Csupati fülébe a határőrtiszt, maga sem tudta, miért halkította le hangját. Intett katonáinak, hogy lövésre készen tartsák géppisztolyaikat. Negyedóra múlva sűrű, bozótos részen törtek át és egy parányi tisztásra jutottak. A tisztás enyhén lejtett és az emelkedő földfalnak

támasztva gerendákból összerótt vadászházikó bukkant elé jük. A házikó előtt forrás fakadt, vize vékony érben csörgedezett lefelé. „Két ember mellém" – szólt hátra Csupati, és visszafogta a nyomnak nekifeszülő Kántort. A főhadnagy intésére a határőrök előrefutottak, Csupati pedig elengedte Kántort. A kutya szőre felborzolódott, halk morgással a vadászlak felé iramodott. Az elhanyagolt külsejű faház bejáratához néhány lépcsőfok vezetett. A lépcső oldalán hátát a falnak támasztva félrebillent fejű sáros, ázott ember ült. Kántor egyenesen hozzá rohant, ám néhány lépéssel előtte hirtelen megállt. Az őrnagy katonáival a falhoz lapulva közeledett a feljáróhoz.

– Ez az erdész? – kérdezte Csupati a határőr főhadnagytól.

A tiszt Csupatival együtt a lépcsőhöz ment.

– Nem – mondta és viszolyogva nézte az eltorzult arcot.

– Hát ennek kampec – állapította meg Csupati. – Ehhez mit szólsz, főnök? – fordult Sátorihoz, és átsuhant agyán, hogyan lehet ez, hiszen Kántor az erdész nyomát követte. Ezek szerint az erdész útközben találkozott ezzel a szerencsétlennel. De miért szúrta le? Sokáig nem töprenghetett, mert Kántor már a lépcső tetején, az ajtó előtt várakozott és türelmetlen, szaggatott morrantásokkal hívta gazdáját, nyisson már ajtót. Csupati az első fokra lépett. Hátán végigborzongott a hideg. Mi lesz, ha az ajtó mögött egy őrült, vagy mindenre elszánt gyilkos leselkedik. „Legfeljebb nem iszol több fröccsöt a VAOSZ-ban" – és sóhajtott, mert mégsem normális dolog, hogy utolsó gondolata is a fröccs legyen. Talán azért jutott ez most az eszébe, mert ma este akarta megünnepelni huszonnyolcadik születésnapját. Csupati rádöbbenve az életét fenyegető veszélyre, pillanat alatt a legfelső lépcsőn termett és az ajtó mellé lapult. Kis időbe telt, míg annyira összeszedte magát, hogy lenyomja a kilincset és belökje az ajtót. Az ajtó nyikorogva tárult ki, Kántor pedig egyetlen szökkenéssel a homályos helyiségbe pattant. Csupati lélegzet-visszafojtva várakozott. A percek szinte vánszorogtak. Azon töprengett, miféle alak is ő, hogy képes az ismeretlen veszélyek közé csak úgy egye-

dül beengedni leghűségesebb társát. Megemberelte magát és bekiáltott.

– Van itt valaki?

A kérdésre Kántor jelent meg. Nehezteive nézett gazdájára s farka csóválásával jelezte, lépjen csak bátran. Csupati megtörölte izzadó homlokát és vállával belökte az ajtó másik szárát is. A kísérteties félhomály lassan eloszlott. Bakancsa alatt nyikorgott a padló. Csupati váratlan nyugalommal nézegetett körbe. Ha a helyiségben élő ember lenne, Kántor szőre felborzolódna. Ekkor döbbenten felkiáltott. A padlón hasra fordulva egy ember feküdt. Kiáltására elsőnek Sátori ért a szobába.

– Senki ne mozduljon! – kiáltotta géppisztolyát a homályos sarok felé fordítva.

– Itt már senki sem mozdul – mondta Csupati, és a padlón fekvő, merev halottra mutatott.

– Hiszen ez Baksa, az erdész! – kiáltott fel az odaérkező határőrtiszt.

A félelem hirtelen oldódása fárasztó ernyedtséggel nehezedett Csupatira. Micsoda gonosz játékot űz itt vele a vaksors?! Csendesen kérte:

– Menjen ki, főhadnagy elvtárs, és amíg nem szólok, senkit se eresszen be.

Hangja szelíd volt, szinte alázatosan fáradt, mert legszívesebben eldőlne, mint a zsák; az értelmetlen halál látványát soha nem tudta elviselni.

Kántor végigjárta a vadászlakot és a poros hajópadló zugából üres gyufaskatulyát hozott gazdája elé. Csupati kitárta az ablakokat és megpróbálta rekonstruálni, mi történhetett a szobában. Az erdész előtt a padlón alumínium mentődoboz hevert. A szoba közepén, az asztal alatt néhány félig égett, gömbölyű szárú, piros gyufát fedezett fel Kántor, és Csupati bicskája hegyével a csonkokat egy bádog dohányszelencébe kotorta. Az ütött-kopott dózni volt a bűnjeltárolója. Miután úgy látta, nincs több nyom, és a gyufaszálakat is konzerválta, megengedte, hogy a többiek is belépjenek. Az őrnagy furcsán méregette Csupatit, Kántort, és földön fekvő erdészt. Zavartan krákogva, fontoskodva to-

pogott a hulla körül. Leguggolt és mintha náthás lenne orrát törölgette, szipogott és közelebb intette Csupatit. Együttesen jutottak arra a megállapításra, hogy az erdészt hátulról szúrták le. A földön heverő mentődobozból Csupati arra következtetett, hogy az erdész útközben rátalált a leszúrt gombázó emberre, aki akkor még élhetett, és ezért a közeli vadászházhoz vonszolta. Itt akarta elsősegélyben részesíteni. A feljárati lépcső mellé ültette a sebesültet, ő pedig bement a kötszeres ládáért. A döfést akkor kaphatta, amikor kissé ágaskodva a falra szerelt polcon levő mentőládáért nyúlt.

– De ki vagy kik tették? – kérdezte hangosan.

Tapasztalt detektív minden bizonnyal tíz elfogadható lehetőséget is kitalált volna, de hol volt ő attól a logikától, amelyről a detektívregényekben oly sokat olvasott. Az ő logikája, egyetlen biztos támpontja – Kántor. Kántor nélkül megsüthetné a tudományát, de a magát nagyokosnak tartó őrnagy is . . .

A bűnügyi technikus szerint a halál hat-hét órával korábban következett be.

– Főhadnagy elvtárs – jelentette ekkor az egyik határőr –, a kinti halott zsebében ezt találtuk . . . – és egy papírlapot tartott a kezében. A főhadnagy félhangosan mormogta: – „Engedélyezés Kara Bálintnak, Szömölnök . . . nevezettnek engedélyezzük öt köbméter ipari fa kitermelését . . ."

– Kara Bálint . . .? – tűnődött Sátori. De miért kellett neki meghalnia? Miért nem jelzett útközben Kántor több vérnyomot? – és Csupati gondterhelten dörzsölgette homlokát. Az erdész merev testét az őrnaggyal közösen fel akarták ültetni, s mivel ez nem sikerült, Csupati felhajtotta a halott hátán a kabátot és az inget. A bal oldali lapocka mellett a kettes-hármas borda között a szúrás helyét forint nagyságú alvadt vérfolt jelezte.

– Szakszerű döfés – állapította meg az őrnagy és a katonákhoz fordult. Behozatta a kinti tetemet is. A szömölnöki emberen ugyanazon a testhelyen, ugyanolyan fekvésű szúrásnyomot találtak, mint az erdészen. A két döfés kétséget

kizáróan ugyanattól a kéztől származhatott. Csupati elmélyülten szemlélte az élettelen emberi testet. Csak az lepte meg, hogy az erdész alatt, a padlón cseppnyi vérnyomot se talált.

– Értik ezt? – fordult a tisztekhez.

– Belső vérzés. Ezért mondtam az előbb, hogy szakszerű munkát végzett a gyilkos és nem lehet afféle duhaj falusi legény – válaszolt az őrnagy.

Kántor az ajtó közelében ült s a két mozdulatlan embert nézte. Halottat még nem látott. Számára az ember mindeddig mozgó, eleven, valami nála felsőbbrendű lény volt. Most itt fekszik kettő, mozdulatlanul. Émelyítő szaguk van. Kifinomult orra már felfedezte a halál kesernyés-édeskés leheletét.

Alkonyodott. A felhős ég alatt tompa-szürkévé mosódtak a fények. Kántor ezt a fakó hangulatot váratlanul az óbudai temető odújával kapcsolta össze. Ott is ilyesfajta bűz facsarta orrát. A lét és nemlét között a kihunyó fények sötétedő tónusában éles különbséget vont most. Gondosan körbekutatta a vadászházat, élelmet sehol sem talált. Halványan felsejlett agyában, ha nem az ennivalóért, akkor miért öl az ember? Gyanakvó, töprengő emlékképek bukkantak fel benne. Az erdészháztól idáig követett szag a padlón fekvő embernél véget ért. De ez a másik, sőt, a harmadik? Fejét felemelte és tanácskérően nézett gazdájára. Csupati valamit érzett és szerette volna tudni, mi motoszkálhat Kántor fejében. „Nem tudom, Tyutyukám" – és megsimogatta Kántor homlokát. Az a gyanús szag az ágyon, az asztalon, a mocskos padlón? Ismerős inger indult Kántor orra hegyéről és a múltat szerette volna összekapcsolni a jelennel, a frissen felszippantott szagokkal azonosítani. Néhány percnyi bóklászás után az ágy mellől a sarokból váratlanul vakkantott egyet. „Megvan?" – szólt oda Csupati. Kántor izgatottan szimatolgatott és jelezte, hogy talán már a nagy fától kezdve érezte ezt a szagot. Akkor ugyan a most itt fekvő ember nyomára ügyelt, de valami nyugtalanította és fel-feltört agyáig. Akaratlanul is emlékezetébe vésődött.

– Őrmester! Tovább tudunk menni? – kérdezte az őrnagy.

Csupati miközben Kántort figyelte, bólintott. A vakkantás volt a biztatás és reménykedett, hogy Kántor valami olyat tudott meg, amiről nekik sejtelmük sincs. Az áldozatokat megtalálták, de a tettes vajon kezükre kerül-e? Bár csak értené Kántor szavát! Szinte reménytelennek látszik a küzdelem. Sóhajtva gondolt a mesére, ahol a varázskukac lenyelése után a kis szabó megértette a madarak beszédét. A gyilkosnak legalább hét óra előnye lehet. Ennyi idő alatt némi szerencsével akár a fővárost is elérheti. Nem sok reményt fűzött a sikerhez. Jön a sötétség. Éjszaka az ember megvakul, érzékei eltompulnak . . . igen, igen. De Kántor! Pisszentéssel figyelmeztette kutyáját és megszagoltatta vele a gyufaszálakat. Egyedül csak benne bízhat. Az eddig követett nyom alapján Kántor megtalálta az erdészt. Most el kell felejtenie és teljesen más árnyalatú szimatra kell idegszálait összpontosítania. Kántor mélyet-hosszat szippantott a gyufaszálról. A gyufaskatulya szagát a padlón és az ágyon is érezte már az előbb. Néhány másodperc múlva megfordult és kifelé indult. Az őrnagy az egyik rádióst és két katonáját a vadászlakban hagyta, hogy a harcálláspontnak részletesen jelentsék a történteket, hívják ki a rendőrorvost, és kérjenek valami meleg ételt . . .

Kántor keresztülhaladt a tisztáson és nyugat felé indult. Száz méter után a kutya visszafordult, majd a délután megkerült horhos meredek partjára ért. A köves-agyagos oldalon óvatosan ereszkedett alá. Csupati kövekbe kapaszkodva követte. A kutya a vízmosás mélyén hol az egyik, hol a másik oldalon haladt előre. Ebből Csupati arra következtetett: Kántor egyszerre két nyomot követ, úgy látszik, két tettes lesz.

Sáros, nehéz talajon haladtak előre. A hegybe mind mélyebben bevágó szakadék egy helyen kicsiny platóvá szélesedett. A sima részt akácfák szegélyezték és süppedős-agyagos iszappal töltötte fel a vadászlak előtt eredő patakocska vize. A sűrűsödő sötétben Csupati inkább csak gyanította,

semmint látta a néhány méterrel előtte haladó Kántor alakját.

A horhos meredek szakadék tetején ért véget. A távolban odalent, amerre a határfolyót sejtette, parányi fények villogtak. A határt záró járőrpárok jeleztek egymásnak. A nedves hordalékon Kántor váratlanul elvesztette a követett nyomot és nyugtalanul egyre táguló ívű körözésbe kezdett. Húsz méter után baloldalt végre újból rátalált és felfelé indult. Csupati már nem látta a kutyát, de nem látta társait sem. Tapogatózva haladt előre. Az izgalom újra elfogta, kiáltani nem mert. Óvatosan követte kutyáját. Az agyagpartból kiálló dárdahegyű kövek felhorzsolták a tenyerét. A kimerültségtől remegett a lába, izmai időnként görcsös fájdalommal rándultak össze. Már néhány méterre megközelítette a szakadék felső peremét, látta is Kántor sziluettjét odafent, amikor a szakadék mélyéről váratlanul kiáltás harsant:

– Állj! Ki vagy?!

Válasz helyett lövés csattant és a következő pillanatban a szakadék alján félelmetes visszhang kíséretében torkolattüzek villantak fel. Az első lövések ágyúszerű morajára Csupati felrohant a sziklaperem szélére és zihálva Kántor mellé hasalt. Fentről jól látta a villanó lángokat. Az ugató lövések hangja mintha aknából kongott volna fel hozzá. Észrevette, hogy nyugat felől, helyét állandóan változtatva magányos géppisztoly kelepel. Társai a hegybe fúródó kürtőből válaszoltak. „Nem szívbajos a fickó" – Csupati szorongva figyelte, hogy a magányos lövöldöző a meredek oldalon éppen feléjük kapaszkodva menekül. Lecsatolta a pórázt Kántorról és a kutya fejét a hézagosan felvillanó lövések irányába fordította, majd Kántor fülébe súgta: „Csibész! Fogd!"

Ahogy a kutya elindult, tenyeréből tölcsért formált és minden óvatosságról megfeledkezve, lecüvöltött a szakadékba:

– Ne lőjetek!

Kiáltására odalent elnémultak a fegyverek. Kántor végleg eltűnt előle a sötétben. A hirtelen támadt csend, mint

mesebeli manó, ránehezedett az őrmester hátára. A lövések eddig elnyomták a halk erdei neszeket, s azok most kiszabadultak az erősebb zaj kalitjából. A pergő esőcseppek koppanása, egy-egy hulló gally zöreje robajként dörrent Csupati fülében és a kellemetlen érzés, hogy egyedül van, nyugtalan szorongást keltett benne. Mintha súlya lenne a sötétnek. A félelem bujkáló szorítása szinte a földhöz lapította. Gyerekkorában ilyenkor fütyülni, énekelni szokott. Fáradt idegei megfeszültek, a halálfélelem görcsös csomóba markolta szívét. „Hülyeség volt Kántort elengedni" – gondolta és a közelében megremegő ágak zajára felkapta a fejét. Talán ez volt a szerencséje. Ebben a pillanatban ütés puffant a tarkóján és Csupati eszméletlenül zuhant a lucskos erdei avarra. A tompa ütés kissé oldalt, a válla felé csúszott el és ez csökkentette erejét.

Kántor ezalatt a szakadék mélyén fekvő embert szimatolta. A langyosan bugyogó vér fanyar, sós illata sem tévesztette meg. Pontosan érezte, ez volt az egyik gyufaskatulyás nyom tulajdonosa. Figyelmeztetően vakkantott és várta a gazda válaszát, az újabb parancsot. De a második vakkantás után sem érkezett hang. A szakadékba villanylámpa fénye világított be.

– Itt a kutya – kiáltott akaratlanul is hangosabban a katonák élén rohanó határőrtiszt.

Kántor halkan morgott és hunyorgott, mert szemét bántotta a zseblámpa fénye. Az őrnagy lámpájával a meredek partfalat pásztázta. A főhadnagy hátranézett. Embereit kereste s miután kölcsönösen megállapították, hogy a lövöldözés során senki sem sérült meg, a földön heverő embert kezdte vizsgálgatni. Kántor ekkor nyugtalanul magasba kapta fejét. Felfelé nézett a felhőbe burkolt égre. Újból vakkantott. Választ ezúttal sem kapott és ekkor váratlan szorongással, balsejtelmektől gyötörten rohanni kezdett a parton, felfelé.

– Elrohant a kutya – mondta az egyik katona. Sátori gondterhelten nézelődött:

– Hol lehet az őrmester? – kérdezte suttogva.

Az őrnagy lekattintotta zseblámpáját.

– Jó lesz vigyázni, hátha többen vannak és ránk lőnek.

– A kutya után kellene menni, hiszen ez – és a földön heverő alakra mutatott – már halott. Az is lehet, hogy az őrmester megsérült.

– Gyerünk! – döntött Sátori és nekivágott a szakadékos oldalnak. Óvatosan tapogatózva másztak utána a bőrig ázott többiek. Találomra haladtak a sötétben és végleg elvesztették Kántor nyomát.

Kántor tanácstalanul dugdosta orrát a vizes fenyőtűkkel borított avaron mozdulatlanul fekvő gazdája arcához. A test meleg volt. Kántor számára érthetetlenné vált a helyzet: miért nem ad hangot a gazda, ha él? Egyre izgatottabban topogta körül Csupatit. Az ájult gazda jobb oldalán váratlanul gyanús szag ütötte meg az orrát. Emlékezetében ekkor halvány jelzés moccant meg, és mihelyt a frissen felszippantott inger agyában összekapcsolódott az erdészlak padlóján érzett szag emlékképével, a sejtésből pillanatok alatt bizonyosság lett. Izgatottan szaglászta a terepet. Szimata nem csalta meg. A nyom friss volt. Utána is rohanna, ha nem feküdne itt ilyen mozdulatlanul a gazda. Kántor közben megtalálta póráza végét, és orra gombját, mint sínen az áramszedőt, a pórázon csúsztatta. Legnagyobb megdöbbenésére Csupati hátán göcsörtös csomóban fejeződött be a jól ismert illatoktól terhes póráz. A kutya először Csupati egymás mellé kötözött két kezét nyalogatta. Orrával megpróbálta az egyiket odébb lökni, ám hiába. A gazda a póráztól nem tudott mozdulni, és amikor Kántor ezt felfedezte, agyában újabb emlékek elevenedtek fel. A madzag, a székhez kötözött ember kiszabadításának izgalmas játéka jutott eszébe. Óvatosan, hogy a szorosan egymáshoz simuló csuklókat fel ne sértse, a vastag csomóba harapott. A bogot a legvékonyabb helyen kezdte el rágni és minden erejét, ügyességét metszőfogaiba összpontosította. Hallotta ugyan a távoli hívásokat. A csapat kereste őket, hangjuk egyre jobban távolodott nyugat felé, míg végül teljesen elnyelte a fenyőerdő nyugtalan suhogása. Kántor rostonként őrölte

szét az erős csomót. Fogai óvatosan tépték a csuklókat szorító köteléket. Azonban bármennyire ügyelt, felsértette a gazda bőrét és a szivárgó, édeskés, langyos vér még kétségbeesettebb erőfeszítésre sarkallta. Agya lázasan dolgozott, hogy az éjszakai erdő neszeit-zörejeit, a különböző hangszíneket szűrje és osztályozza, nehogy váratlanul támadhasson rá bárki is.

Végül a kötélcsomó halk reccsenéssel szétszakadt és Kántor, ahogy a gazda keze a kötélből kiszabadulva lassan lecsúszott, boldogan vakkantott volna, ám a test mozdulatlanul maradt és ezért újra Csupati arcához dugta orrát. A nyaktájon az üldözött szagát érezte. Egy rongydarabot húzott ki a gazda szájából és ekkor Csupati a lassan oszló kábulatban megérezte Kántor hideg orra csücskét, amint az az arcát csiklandozta.

Csupati felnyögött. A feje zúgott és első gondolata az volt: meghalt. De lassan magához tért. Kínos percekbe telett, míg fájdalmas erőfeszítéssel jobb kezét maga elé tudta húzni. A bal azonban nem mozdult. Csak percek múlva tisztult ki agya annyira, hogy észrevegye, bal kezén, szorosan az oldalához simulva Kántor fekszik. A gazda első moccanására Kántor legszívesebben játékos ugrándozásba kezdett volna, hiszen az aggodalom, a szorongás viharos örömmé kerekedett most benne, de nem mozdult, mert a tehetetlenkedve tápászkodó Csupatira most neki kellett vigyáznia. Lám, csak egyszer hagyta el néhány percre, akkor is ilyen szörnyű baj történt.

Csupati végre felállt. Feje minden mozdulatára tarkójába éles fájdalom szúrt. Lassan azonban visszatért tájékozódó képessége és felfedezte bal keze csuklóján a kötélgyűrű maradványát is. „Nem kétséges, leütöttek . . . De hova lettek a többiek?" A meredeken lejtő domboldal alján ismét meglátta a folyó partján villogó fényeket. A nyakát tapogatta és közben azon töprengett, mi történhetett a szakadékban? Hova lettek mögüle a biztosítók? Nem tudta érzékelni, mennyi idő telt el és nehézkesen újra moccanó gondolataival mindenekelőtt saját helyzetét igyekezett tisztázni. Különösebb baj nem fenyegetheti, hiszen Kántor erőt, nyugal-

mat adóan itt nyalogatja a kezét. Letérdelt. Átölelte kutyája nyakát és halkan suttogta fülébe: „Köszönöm, Tyutyu, drága kis kutyám."

A szakadékban lövöldöző alak nem üthette le, hiszen azt Kántor még útközben harcképtelenné tette volna. Nyilván a társa lapulhatott idefent, és amikor kutyája elhagyta, akkor csapott rá hátulról. Akadozva állt össze a képsor. „Legjobb lenne visszatérni most a vadászlakhoz" – gondolta. Képtelenség, vetette el nyomban az ötletet, hiszen a csibész, aki rátámadt, valahol itt rejtőzhet a közelben és a sötét éjszakában egyedül Kántor találhat rá. A nyomot nem adhatják fel. Döntött: Kántorral kettesben tovább kell menniök. Körülményesen a kutya nyakára csomózta a pórázt és Kántor fülébe súgta: „Keresd a csibészt!"

Az első bizonytalan lépések után Kántor aggódva pislogott Csupatira, de amikor meggyőződött róla, hogy a gazdi tud járni, újra feltámadt eddigi elfojtott türelmetlensége és a „Keresd!" parancsra nekilódult.

Csupati a kezdeti bizonytalan lépések után még zsongó fejjel igyekezett kutyájával lépést tartani. Talán fél órát mehettek az erdőben, amikor Kántor hirtelen megállt, szőrét felborzolta és elrohant. Az őrmestert hányinger kínozta, szédült. A karikába hajtott húszméteres vezetőkötelet ledobta, térdre ereszkedett és megmarkolta a madzag végét. Nem engedi a kutyát tíz méternél messzebb. Minden eshetőségre készen pisztolyát kezébe vette és várakozott. Történjen bármi, nem adja magát olcsón. Keserűséget érzett. A gyomra émelygett, maga sem tudta: az éhség, a fáradtság vagy a tarkóját ért ütés hánykolódik-e benne. A kötélhurkák, ahogy Kántor előrehaladt, surrogva pattogtak ki a karikából. A nesz, a kígyóként kúszó kötél halk zaja váratlanul elült. Csupati megtapogatta a pórázt. Három tekerésnyi még hátra volt a végéből. Tehát a kutya tizenöt-tizenhat méterre lehet tőle. De mire vár, miért nem mozdul? Perc-perc után vánszorgott és a mozdulatlanság csendje fáradt, kimerült idegeiben ismét szorongó félelemérzést kavart. Fel akart kelni, ám ekkor jobb oldalának vágódott valami. Ijedtében oldalt dőlt. „Megtámadtak" – gondolta ré-

mülten. A „támadó" Kántor volt. Csupati elkeseredetten súgta a fülébe: „Csibész, keresd, a gazdi sír!"

Kántor ismét eltűnt, s mert a kötél kígyója ezúttal sem mozdult tovább, Csupati elszánta magát és a póráz nyomán tapogatózva óvatosan mászni kezdett. Nyolc métert már felgöngyölt . . . kilenc-tíz . . . ekkor egy bokor mögül, az előtte meredező sziklafalon meglátta Kántor nagyon halvány, mozdulatlan árnyékát. Felkattintotta zseblámpáját, és lövésre kész pisztollyal kilépett a tenyérnyi tisztásra. A kutya egy földön hasaló kék esőkabátos ember hátán ült és a felvillanó fényre dühödten morogni kezdett.

A fekvő alak láttán Csupati egy pillanatra megdermedt. Félelmét kiáltással próbálta kivetni magából.

– A haverjaid hol vannak? – kérdezte, s mert választ nem kapott és attól tartva, hogy a közelben vannak, idegesen Kántort biztatta: „Bele, bele!"

Kántornak már eddig is nagy önuralmába került, hogy az elfogott emberbe bele ne marjon. Orrát, agyát idegesítette az idegen kellemetlen szaga. A gazda biztatására hegyes metszőfogait kéjes elégtétellel mélyesztette a földön fekvő alak tarkójába. A szagok különben is ingerelték. Tíz órája folyamatos, fárasztó idegfeszültség kínozta és mindaz, ami az elmúlt időben történt, dühödt morgással tört ki belőle. Célhoz ért. Fáradozásának egyetlen jutalma az volt, hogy most, a gazda engedélyével a sok baj okozóját, a gazda támadóját megmarhatta. Undorító, erős szaga volt a földön fekvő férfinak. Kántor szagról tudta megkülönböztetni az embereket. Akiknek nyomát eddig követni kellett, különlegesen erős, számára bosszantó szaguk volt. A rossz embernek kellemetlen a szaga. Tapasztalatból tudta ezt, hiszen nem tanulmányozhatta a cselekvések lélektanát, nem ismerhette a pszichológusok magyarázatát, mi különbözteti meg a normális életműködésű ember égését és nedvkiválasztását a fejükben sötét szándékokat forgató, izgalomtól szorongó bűnözőkétől.

– Segítség! – kiáltotta az avarba szorított ember.

– Szóval mégiscsak van hangod – bátorodott neki Csupati, és ólomnehéz lábain közelebb vánszorgott.

– Hová való vagy?

– ?!

– Hányan vagytok? . . . Nem válaszolsz? Kántor! . . .

– Ne, csak azt ne – nyögött az elfogott és nem mozdult. Végül panaszosan mondta: – Ketten.

Valahányszor Kántor a tüdőcsúcs feletti izmokat markolászta, panaszos üvöltés tört ki a lapuló férfiból.

– Hol a pisztolyod?

– A hasam . . . jaj . . . alatt.

Csupati ekkor a levegőbe lőtt és a zseblámpáját villogtatta. Bosszú és gyűlölet hánykolódott benne is. Szíve szerint első keserű indulatában középkori módszerekkel kínozná halálra ezt az alakot, aki két embert megölt és ráadásul őt is leütötte. A lejtős erdőrészből rövid géppisztolysorozat kelepelt vissza jelzésére. Csupati váratlanul támadt higgadt nyugalommal három lépés távolságra leült. A fókuszos fénynyalábot a földön fekvő kékkabátos fejére irányította.

– Fejet balra – vezényelte.

Amikor annak sártól mocskos feje kínlódva feléje fordult, könyörögni kezdett:

– Csak a kutyát szedje le a tiszt úr.

– Azonnal, pajtás, csak mesélj egy kicsit – mondta Csupati.

– Három hete érkeztünk az országba és itt akartunk visszamenni . . .

Az erdő fái közül negyedóra múltán gallyrecsegés hangzott fel. Elsőnek a főhadnagy és a két határőr ért a tisztásra.

– Ugyancsak ránk ijesztett – mondta.

Csupati rekedten felnevetett:

– Hát még én mennyire megijedtem, amikor magamhoz tértem . . . De hagyjuk ezt most . . . Utasította a két határőrt, hogy jobbról-balról feküdjenek a kékkabátos mellé és két kezét rántsák ki a hasa alól. A bal kézből rugós tőr nyele bukkant elő és Csupati megborzongott. Jobb kezéből töltött pisztolyt csavartak ki. Csupati a járőrtáskájából előszé-

dett ronggyal megfogta a tőrt és a parabellumot, majd utasítására Kántor kiforgatta a bandita zsebeit.

Mire az őrnagy és Sátori a helyszínre értek, Csupati már megbilincselte foglyát, és zseblámpája fényénél a rugós tőrt vizsgálgatta.

– Ravasz szerszám – mutatta a főhadnagynak, amint gombnyomásra csattanva kipattant a nyélből a tizenöt centi hosszú, ceruzavékony, kétélű penge. – Íme, a korpusz delikti. – Szerencséjére eszébe jutott a tanfolyamon hallott kifejezés, ami véletlenül passzolt is ezúttal.

– Valószínűleg ezzel gyilkolhatták meg a szömölnöki embert és az erdészt – jegyezte meg Sátori.

A fogoly máris tiltakozott:

– Nem én voltam.

– Ne hazudj, a társad már bevallotta.

– Hát nem halt meg?

– Miért, te meghaltál? – kérdezte Csupati.

– Gyerünk, elvtársak – nógatta őket az őrnagy –, majd a vadászházban folytatjuk a kihallgatást.

A főhadnagy a térképen megjelölte az elfogás helyét. Az egyik határőr előrement, hogy a szikla mögött húzódó ösvényre vezesse őket. Csupatinak ekkor jutott eszébe Kántor. „Tyutyu, gyere, vége a melónak", kiáltotta, de a kutya nem jelentkezett. „Hol az ördögbe vagy?" – Csupati zseblámpájával a környező bokrokra világított.

– Várjunk egy kicsit – Csupati aggódni kezdett. „Itt valami nem stimmel", töprengett, és fáradtan egy nagy kőre ült. Sátori vele maradt és suttogva tanakodtak, lehetséges, hogy még egy bandita kóválygó a közelben? Nyomban eloltották lámpáikat és lélegzet-visszafojtva hallgatóztak. Az eső elállt, csak a fenyők tűiről hullott le néha koppanva egy-egy súlyos vízcsepp. „Sose ér véget ez a cirkusz" – kesergett magában Csupati és ismét kitört rajta a fáradtság és a csüggedés. „Szép kis születésnap . . . A sógorék, a rokonság, most esznek-isznak, ő meg itt gubbaszt az isten háta mögött, elhagyatottan."

Sátori a vállára tette kézét, pisszentett és a fülébe súgta:

– Hallod?

A szikla felől fokozódó gallyrecsegés hallatszott. Egyszerre fordultak a hang irányába és Sátori gyorsan kibiztosította a géppisztolyát. Lihegés, nyögés közelgett. Csupati mindenre elszántan a szikla felé világított. A felvillanó fényben azonban csak Kántor fenekének világos foltja, zászlóként imbolygó farka szőre csillogott. Kántor dühödt erőlködéssel közeledett feléjük, mint a rák, hátrafelé.

Csupati kutyájához szaladt. Álmélkodva nézte a sáros, mocskos hátizsákot, amit Kántor vonszolt. „Hagyd!" – mondta, erre Kántor elengedte a zsákot. Csupati könnyedén fel akarta emelni. „Nem olyan könnyű az" – sugárzott Kántor szeméből, hiszen ha könnyű volna, nem a földön húzta, hanem a szájában cipelte volna ide.

– Mi lehet ez? – meditált Csupati és óvatosan kezdték kibontani a legalább húszkilónyi terhet.

– Rádió – felelte Sátori. – Ez hát az ismeretlen adó, amit délután jeleztek a fiúk.

Csupati hálásan veregette meg Kántor nyakát, és magához szorította a fejét: „Te okos, te drága" – dünnyögte a kutya fülébe. Sátori mosolygott:

– Mondd, a feleségedet is így becézed?

– Frászt – legyintett bánatosan Csupati –, ha ez sokáig így megy, maholnap még a nevét is elfelejtem.

ÉLETRE - HALÁLRA

Csupati a maga egyszerű észjárásával mindenről, ami nem tartozott közvetlenül Kántorhoz és a „szimat"-munkához, csak körülményesen tudott képet alkotni. Egy esztendeje futott már Kántor mögött és a felesége egyre szembetűnőbb változásokat fedezett fel férje viselkedésében. Csupati nem vette észre, hogy a rendszertelen élet, az állandóan ismétlődő, rideg fizikai erőt követelő munka, a szabad ég alatt eltöltött nappalok és éjszakák, a feladat megoldásán való együttes töprengésük sok vonásában Kántorhoz tette hasonlóvá. Az ősember és az őskutya egymásrautaltságának eltéphetetlen kapcsa fogta eggyé őket. A megértésnek olyan fokát érték el, amelyben már a láthatatlanul sugárzó bioáramok is érzelmi és cselekvési reakciókat tudtak kiváltani. Csupatit nemegyszer gyanakodva figyelték társai is, amikor egy-egy bonyolult nyomraállításnál maga is négykézlábra ereszkedett, és szinte beleszimatolt az egymásra halmozódó szagokba, hogy Kántornak segítsen a helyes döntésben. Kántor viszont a gazda lélegzetét is leste és igyekezett leghalványabb gondolatait, óhajait azok megszületése pillanatában teljesíteni. A munka végeztével Csupati nyakába ugrott, átkarolta és együtt örvendezett, vagy az eredménytelenség láttán együtt bosszankodott, dühöngött gazdájával. A világ szinte vadonná vált körülöttük. Csupati a hosszú nyomon-futások pihenőiben megtanult Kántortól féléberen aludni. Érzékenyebb lett a hallása és kifinomult a szaglása.

Kántor rendíthetetlen szeretettel csüngött gazdáján, aki soha rossz szóval nem illette, akitől verést, szidást sose ka-

pott. Együttesen vagy ötszáz kilométert tettek már meg és micsoda kilométereket! Posvánnyá ázott őszi szántások, vizenyős rétek, metsző szélben kavargó hóviharok, szárazságtól cserepes mezők . . . hőség és hideg, éjszakai erdők, hirtelen támadt záporok jelezték útjuk egy-egy állomását. Aludtak barlangban, meghúzódtak penészszagú szárkupacok tövén. Vadként tűrtek minden viszontagságot. Sorsuk azonosult, gondolatközlésük pedig sajátos primitív nyelvvé egyszerűsödött. A tagolatlan és tagolt legősibb érintkezés hangjeleinek és a mai magyar nyelv egyszerű szavainak keverékéből ösztönösen alakították ki kettejük argóját. Szókincsük két-háromszáz alapszóból, hangjelből állt és ezen a nyelven Kántor rejtélyes módon képes volt Csupati viszonylag bonyolultabb gondolatait, érzéseit és óhajait is felfogni.

„Úgy beszélsz, mint a kutya" – mondta egyszer keserűen a felesége. Kissé túlzott ugyan, hiszen Csupati nem ugatott, csupán beszéde tömörödött tőmondatokká. Egy szót se szólt feleslegesen, és otthon is gyakran megfeledkezett arról, hogy nem Kántorral beszélget és mondanivalóját kézjelekkel fejezte ki, mint a némák.

Kántor a kemény és rideg életmód során megerősödött. Mar-magassága elérte a kilencven centit. Mellszélessége vetekedett egy atlétáéval. Testén egyetlen felesleges dekagrammnyi súlyt sem hordott. Első lábai férfikar vastagságúra izmosodtak és tappancsai gyermektenyér nagyságúra fejlődtek. Egyetlen csapással képes volt leteríteni egy birkát és nem volt olyan ember, aki a győzelem leghalványabb reményében szembeszállhatott volna vele. Erejét megsokszorozta bámulatos kombinálókészsége, ravaszsága és villámgyors reflexei. Amíg egy ember a karját magasba lendítette, ezalatt Kántor befutotta a két méter átmérőjű körpályát. Külső megjelenése erőt sugárzott és tiszteletet követelt. A váratlan hatásokra, lövésre, visításra, robajra, ésszel reagált, cselekedeteit, még gyűlöletét is minden esetben hűvös logika szabályozta. Pihenőidejükben, zajos emberi társaságban, Kántor komor nyugalommal ült gazdája mellett. Legfeljebb egy-egy halk morgással fejezte ki nemtetszését,

ha környezetében valaki túl hangos, idétlen, vagy izgága volt.

A munka, amely ősei ösztönében még a vadászással volt egyértelmű, Kántorban tudatos szenvedéllyé fokozódott. Ahogy lemondott a sarkokról, a kövek és fák tövéről, amelyek csábító ingerének nagyon kevés kutya tud csak ellenállni, úgy irtott ki magából minden más öröklött vágyat, ami figyelmét a munkáról elterelhette volna. Néha szétáradt benne is fajtája lustasága. Ilyenkor a könnyebb végét fogná a botnak, ám szerencsére Csupati mindig résen volt és sohasem engedett. Kántor restelkedve hallgatta gazdája korholó szavát: a fegyelemtől, Tyutyu, az életünk függ – és Csupati annyiszor elmondta ezt, hogy Kántor ilyen esetben mindig kétszeres buzgalommal ismételte meg a fegyelmező gyakorlatokat. Száz métereket tudott kúszni, mint a párduc. Intésre váltott irányt, s ha egy nyomra rátapadt, figyelmét se zaj, se nyúl, se macska, se traktor el nem vonhatta.

Az elmúlt évben ötvenkét súlyos bűncselekmény felderítésében vett részt és ebből ötvenegy esetben eredményesen dolgozott, elfogta vagy kiderítette a tettest.

. . . Az ötvenkettedik nyomát hajtották újra. Ezúttal negyedszer. Csupatinak és Kántornak egyaránt ismerős volt a nyom. Kántor az ismeretlen idegen szagát először tavaly szeptemberben az országhatár szegélyén húzódó nyomsávon egy tiroli bakancs recés talprajzolatából szippantotta fel. Akkor tíz kilométer hosszan, egy állami gazdaság majorjáig követte. A major szélén levő hat méter magas függőleges oldalú szalmakazal tövénél állt meg. A nyom itt váratlanul véget ért, és Csupati hiába vizsgálta körbe ötszörhatszor is a kazal környékét, a szalmán való mászásra utaló jeleket nem fedezett fel.

– A kutya tévedett – mondták a határőrök és Csupati Júdásként megingott. „Tévedett, hát tévedett. Miért ne tévedhetne, hiszen az ember is tévedhet" – mentegette Kántort, de nem hitt neki. Ezért visszavitte Kántort néhány ki-

lométerre, oda ahol utoljára rajzolódott ki a talajon az üldözött bakancsának talpa. Kántor újra csak a majorba vezette őket. A szalmakazalnál egy tehenész épp szalmát húzott és Csupati ötletszerűen megkérdezte tőle:

– Hogyan lehet a nagy kazal tetejére jutni?

– Létrával – válaszolt a tehenész és hozzátette: – nincs itt a létra, mert vagy három órája a munkások átvitték a sertéstelepre.

Csupati ekkor letérdelt és keserűségében öklével ütötte a fejét. „Üsd, üsd" – vakkantott Kántor, aki a kétszer megtett út és gazdája mostani kitörése között azonnal felfedezte az összefüggést. Amíg ők a hiábavaló járkálással elvesztegették az időt, a szalmakazal tetején lapult ellenséges ügynök egérutat nyert és meglépett előlük.

Néhány hónappal később, januárban, vastag hó fedte be a műszaki zárat. A járőr a havon síléces nyomait fedezte fel. Kántor hajnalban indult és helyenként hasig hófúvatokba süppedve, három kilométer után felküzdötte magát és Csupatit a határtól párhuzamosan haladó erdős domb tetejére. Itt egy eldobott törölközőt talált, amelyet sokáig szimatolt, hiszen a sítalpon menekülő ember testének szaga és nedvessége a mínusz tizenhat fokos hidegben konzerválódott a törölköző bolyhain. Jelezte gazdájának, hogy a szag ismerős. Tovább rohantak. Tizenöt kilométert tettek már meg, Csupati pufajkájára üvegként dermedt rá a testéből kiütő izzadság, a fáradtságtól már alig állt a lábán, amikor Kántor megtalálta a síléceket is és Csupati a hóba nyomódva rábukkant a tiroli bakancs recés rajzolatára. A gyorsvonat mellettük robogott el, és az őrmester káromkodva jegyezte meg: lehet, hogy valamelyik jól fűtött kocsi ablaka mögött röhög rajtuk az átkozott . . .

Márciusban ugyanezt a nyomot találták a sávon, Kántor a megyeszékhely vasútállomásáig követte is. Sőt még a pénztárablakot is jelezte, ahol az üldözött jegyet váltott. Ezúttal csak egy órát késtek és ez elég volt ahhoz, hogy a hajnali ötkor Budapestre induló gyorsvonat elragadja orruk elől a zsákmányt. Ember és kutya egyaránt úgy érezte, hogy gúnyos játékot űz velük a kettejüknél is ravaszabb ismeret-

len. A harmadik eset után Csupati mély meggyőződéssel állította, hogy ugyanaz a személy sétálgat be körzetükben az országba és hiába kérdezték a kémelhárítók, miért csak befelé vezetnek a nyomok és sohasem kifelé, Csupatit nem tudták véleményétől eltántorítani. Magyarázatot nem tudott adni, de ösztönösen sejtette: igaza van. Emberére akadt. Eddig legfeljebb azért haragudott egy-egy diverzánsra, mert az kárt okozó céllal hatolt át az országhatáron és az ő életét is veszélyeztette. De ez! Ez az ismeretlen személyes ellenségévé vált.

„Bolondra száll a füst" – mondották minden egyes eredményes akciója után, kissé irigykedve a nyomozók. Ezúttal azonban más volt a helyzet. Csupatit bosszantotta saját ügyetlensége. Ha ott a szalmakazalnál elhiszi Kántornak, hogy jó nyomot követtek és eszébe jut, hogy a kazal tetejére létrával is fel lehet mászni, akkor nem éri ez a kudarc. Fél esztendő óta minden riasztáskor arra gondolt: most jön a láthatatlan, a Nagy Ravasz, ahogy magában elkeresztelte. Meglépett előlük egyszer, kétszer, háromszor . . . Csupati izgalma Kántorra is ráragadt. Kántor ugyan nem tudta az emberhez hasonló pontossággal kiclemezni a rejtélyes ügyet, de Csupati tapasztalta, hogy kutyája az utóbbi időben nyugtalanul kezd a nyomozásokhoz. Három kudarc, és mind a három azonos szagtól eredt. A sikertelenség az ember emlékébe is mélyebben véső dik, hát még Kántoréba.

. . . És negyedszerre ugyanaz a szimat.

– Ez brahista – állapította meg Csupati. Világos reggel, egy májusi zivatar függönye mögött nekivágni a határzárnak, ehhez nemcsak lélekjelenlétre, hanem vagányságra is szükség van. Az is meglehet, hogy annyira biztos volt már a dolgában, annyira bízott a szerencséjében, meg a vihar idején védett helyet kereső járőr figyelmetlenségében, hogy annak is nekivágott, amitől más ember visszarettenne. Csupati töprengve futott Kántor után. A langyos májusi eső párolgása felfrissítette a nyom illatát és Kántor mélyen lecsüngő fejjel loholt azon. A vadászó, ellenséggyűlölő ösztön eluralkodott rajta. Egyre gyorsabb tempóra nógatta

Csupatit, aki a nyomokból ítélve arra következtetett, hogy a határsértőnek ezúttal legfeljebb két óra előnye lehet.

Vizenyős réten haladtak. Nyolc kilométert tettek meg, a kísérő csoport tagjai kimerülten támolyogtak Kántor és Csupati után. A rétet vizesárok választotta el egy nagy szántóföldtől, bal kézről, alig száz méternyire az ároktól, egy enyhe dombhajlat tetején keskeny ligetsáv húzódott. Az árok túlsó oldalán Csupati megállította Kántort. Arra gondolt: a szántáson, az ázott, puha talajban szemmel láthatóan fel kell tűnnie a nyomnak is. A csoportparancsnok, miután Csupati az átkelőponttól tizenöt méternyire megtalálta a tiroli bakancs rajzolatát, rádión jelentette a harcálláspontnak: zárja körül a megyeszékhely pályaudvarát. Amíg az emberek tanakodtak, Kántor sem tétlenkedett és az árokparton egy sáros fűcsomót talált. Minden egyezett. „Itt törölte le a bakancsát" – mutatott Csupati a fűcsomóra. Nyomban indultak és Kántor az élre ugrott. Keresztülvágott a parányi erdős ligeten és felkapaszkodott a határváros-kát a megyeszékhellyel összekötő vasút töltésére.

„Most nem lógsz meg" – fenekedett magában Csupati. A vasútvonal mentén a megyei székváros felé közeledtek. A város nagyállomásától két kilométernyire azonban, ahol három irányból kanyarodtak egymáshoz a vasúti pályák, Kántor letért a töltésről és keletnek fordult. „Hű, de ravasz a fickó" – állapította meg Csupati, miután Kántor néhány száz méter után a Budapest felé vivő vasút töltésén, a sínek mellett nem lankadó tempót diktált. „Ravasz, ravasz, csak Kántorral nem számol" – és Csupati kaján örömmel gondolt arra, hogy mennyire megnyúlik majd a határsértő arca, ha ő a megyeszékhelyről induló gyorsvonat első megállóhelyén csípi majd el. A távolból ekkor érte őket utol a síkság és a dombvidék lábánál épült város kéttornyú püspöki templomának harangszava. „Egy óra múlva indul a budapesti gyors." Csupati kérte a csoportvezetőt, azonnal jelentse: küldjenek rendőröket a vonattal, mert a keresett személy feltehetően a v.-i állomáson akar a gyorsra felszállni.

Kántor biztatás nélkül egyre gyorsabb iramot diktált.

Versenyfutás a percekkel. Még három kilométer és a menekülő nyomából egyre frissebb, egyre erősebb szag áradt. Érzékeny idegrendszerének ez volt a csalhatatlan jelzés: rohamosan közeledik a célhoz, a zsákmány és őközötte csökken a távolság. Kántorban az inger az áldozatára csapó ősragadozó ösztönét kavarta fel. És amikor egy éles kanyar után feltűnt előttük a v.-i állomás kopott, sárga épülete, Csupati az órájára pillantott és megkönnyebbülten felsóhajtott: tíz perc. Még tíz percük van a vonat érkezéséig. Tíz perc és minden kiderül. Kora reggel óta huszonnyolc kilométert trappoltak szinte megállás nélkül és az is lehet: hiába. A fáradtság, a küszködés kárba veszhet, hiszen minden megtörténhet. Az ember azt hiszi, már célba ért, és a cél előtt kiderül: sokkal messzebb van tőle, mint amikor elindult. A sorompót már leeresztette a bakter. Az utasok a peronon várakoztak és Kántor, Csupati legnagyobb megrökönyödésére, nem egyenesen feléjük tartott, hanem átbújt a sorompó alatt és az állomás hátsó bejáratán keresztül lépett a tágas várócsarnokba. Olyan nesztelenül érkeztek, hogy még az ajtóban megjelenő sáros katonák sem keltettek feltűnést.

A pénztár előtt négyen várakoztak. A sorban egy sovány, nyurga, harminc év körüli férfi volt az utolsó. Amikor Kántor a terembe lépett, akkor szólalt meg a megafon, amelyből recsegve darálta egy hang: „Orsvonat érkez ásodik vágányra . . . a onat enetrend szerint . . ."

A pénztársablak mellett pad. Csupati visszatartotta kissé Kántort, ujjával mutatta, csak halkan, csendesen, majd lecsatolta nyakáról a pórázt és közönyös arccal bámészkodott. Kántor megfogadta a tanácsot és nesztelenül a sor végén türelmetlenül toporgó férfi mögé osont. A megafon hangjára az idegen szemlátomást fékezte magát, hogy a pénztárablaknál bugyellárisában körülményesen kotorászó idősebb parasztasszonyt el ne lökje onnan. Izgalmában hátra se nézett és Kántort, aki az idegen bokájától alig néhány centire elmélyülten szimatolgatott, meg se látta. Kántor farkával intett Csupatinak: ez lenne az. Csak a gazda tudta, micsoda hallatlan önuralom kell most Kántornak ahhoz, hogy

a hosszú üldözés után a fáradságért, a küszködésért azonnal ne törlesszen, és ne ugorjon zsákmánya nyakára. A férfi eközben aktatáskáját a padra tette és száz forintot dobott a jegyváltó ablak forgótányérjára. Csupati hallotta a pénztárosnő bosszús kérdését: – Mi volt ma? Fizetés? Mintha más pénz nem is lenne, csak százforintos.

– Kérem . . . – türelmetlenkedett a férfi, akit Csupati úgy méregetett, mint áldozatát a hóhér.

– Mit csináljak? Nem tudok visszaadni, csak százasaim vannak.

– Akkor tartsa meg – sziszegte az idegen és a táskájáért nyúlt . . . Azaz nyúlt volna, mert Kántor már percek óta kéjes izgalommal szorosan mögötte ült és száját nyalogatta. Ahogy a férfi keze a táska füléhez ért, Csupati piszszentett és Kántor csak erre várt. Egyetlen mozdulattal kapta el a táskáért nyúló csuklót és végre szívből felmordulhatott. Az üldözött, akit csupán harminc másodperc választott el a menekléstől, az induló vonat érkezésétől, rémülten pillantott a kutyára. Húsába éles fogak mélyedtek és a fájdalom rádöbbentette: elveszett. A rendőr láttán tiltakozni akart, ám Csupati megelőzte, mert már mögötte állt és pisztolyát oldalának szorítva jámboran, szinte játékosan suttogta: – Magasba a bal kezet.

– De kérem, micsoda eljárás ez? . . . Nem érek rá magukkal vacakolni. Sietnem kell. A vonat . . .

– Már nem kell sietned, pajtikám. Utolértünk – mondta Csupati.

Kint csikorogva fékezett a vonat és a következő percben a peron felőli ajtón három civil és két vasútbiztosító rendőr nyomakodott a váróterembe. A hátsó kijáratot a határőrök állták el.

– Láthatod, pajtás, ezúttal peched van – és Csupati bal kezével ügyesen megmotozta foglyát. – . . . hogyhogy nincs stukkered? – kérdezte. Kántor eközben árgus szemekkel figyelte végre megkaparintott zsákmánya minden mozdulatát. A test általa gyanúsnak ítélt legkisebb rezzenésére szorított egyet a csuklón. Csupati végigtapogatta, kiforgatta az ügynök zsebeit és igazolványát, bicskáját a padra, a táska

mellé rakta. – A múltkor elvesztetted a törülköződet . . . a sítalpadat is megtaláltuk . . . na, mutasd csak a talpadat.

A zsebéből előhalászott pálcikákat előbb foglya orra elé dugta:

– Láthatod, ez is stimmel. Legalább minden alkalommal más-más bakancsot vehettél volna fel . . . vagy talán a gazdag Nyugaton olyan szegény lenne az a cég?

Az egyik civil, a katonai elhárítás nyomozója Csupati mögé lépett, és megköszönte neki a munkát. Csupati a köszönetet nyomban Kántornak továbbította. Az elfogott határsértőt a vasúti őrs helyiségébe kísérték. Kántor, Csupati parancsára elengedte zsákmánya csuklóját, de a táskához ragaszkodott és azt a gazda oldalán méltóságteljesen lépegetve, személyesen vitte az őrszobába. Itt Csupati kinyitotta és tartalmát az asztalra borította. Elsőnek két, csőre töltött amerikai katonai pisztoly koppant a kopott íróasztal lapján. „Ezért nem volt a zsebedben fegyver" – jegyezte meg gúnyosan, majd ezt kérdezte: – Tudod, mióta vagyunk a nyomodon? – és Kántorra mutatott.

– Tudom. De ma délelőtt, amikor a rét szélén keresték a nyomomat, le is lőhettem volna magukat.

– Szép tőled, hogy nem tetted. Köszönet.

– Azt hittem, újra sikerül meglépnem.

– Mint a múltkor, mint már háromszor. Igaz?

– Öt percen múlott az egész – legyintett a fogoly.

– Ravasz voltál, hogy nem a megyeszékhelyre mentél, hanem inkább gyalogoltál még nyolc kilométert. De őt – és Kántorra mutatott – nem tudtad átverni.

– Az éjjel egy hatalmas farkasról álmodtam és amikor hajnalban elindultam a rohonci szállodából, már éreztem, hogy lebukom.

– Nagyon megtisztelő – bólintott Csupati –, de spion ne legyen babonás.

Az elhárítók főnöke ezalatt gondosan tanulmányozta az elfogott határsértő iratait. „Pofátlan alak maga" és a hamisított magyar személyi igazolványt az asztalra csapta. „Nem elég, hogy a hazája ellen piszkoskodik, még van bőr a képén, hogy félárú vasúti jeggyel utazgasson."

– Felügyelő úr, kérem, én nem vagyok kém. Kizárólag embercsempészéssel foglalkozom. Az üzletet mások szervezik, én csak lebonyolítom. Személyenként Budapesten ezer forintot, a megérkezés után Bécsben hétszáz schillinget kapok . . . Kénytelen vagyok vonaton utazni és a félárú igazolvány még ha hamis is, növeli az ember biztonságérzetét . . . Higgyék el, veszélyes mesterség ez. Valaha Sopronban voltam postatisztviselő . . . A rokonok csaltak ki és elhihetik, azzal a rongyos hétszáz schillinggel az én munkám nincs megfizetve.

– Kufár – morgott Csupati –, majd mindjárt meg is hatódunk . . . Arról beszélj, hol jártál ki?

– Bozsok és Búcsú között jöttem be . . .

– Ezt tudjuk.

– . . . Mekszikópuszta környékén szállítottam kifelé az árut.

– Szép körjárat . . . félárú vasúti jeggyel. Disznó alak vagy – és Csupati intett Kántornak. Munkájuk véget ért. „Micsoda emberek" – dünnyögte és legyintett. „Az ilyen alakot az ember jó érzéssel még feneken se tudja rúgni. Nem ellenség ez, hanem tetű." – ismételgette dohogva. Mégis, mennyi munkát, gondot okozott nekik. Csalódottan gubbasztott Kántor mellett, a nyitott katonai terepjáróban. Kezdetben azt hitte, farkast üldöznek és lám csak egy sunyi róka járatta velük a bolondját. Egy igazi elszánt, veszélyes, bátor ellenséggel összemérni erejüket, azt legyőzni, az igen, az férfimunka, de egy tetves rókáért?

– Bolondra szállt újra a füst – fogadta tréfálkozva Csupatit a bűnügyi osztály vezetője. Az őrmester legyintett és legutóbbi esete taglalásába akart kezdeni, de az őrnagy egy hivatalos levelet tartott eléje.

„Bömö anyag és technikai osztály . . ." kezdte betűzni a szöveget Csupati, majd izgatottan kikapta a levelet főnöke kezéből: – mi a szösz? Két újabb szimatot kapunk?

– . . . és segédet is kereshet magának. Szóljon a kőműveseknek, hogy építsenek néhány új boxot.

– Kőműves? – nézett fel gyanakodva főnökére Csupati. Ez valami ugratás lesz. Hiszen tavaly, amikor Kántor számára tisztességes kutyaházat akart építtetni, az volt a válasz: arra nincs pénz, ha annyira fontos, csinálja meg, ahogy tudja . . . most meg kőművest is adnak. A főnökét méregette, de úgy látta, ezúttal nem tréfál. – Fejlődünk, fejlődünk – dörmögte.

– Még valami – szólt utána az osztályvezető –, ezt a kötvényt vigye le az irattárba.

– Ez mi?

– Biztosítás . . . életbiztosítás.

– Nekem? – és már éppen kezdett meghatódni, amikor az őrnagy felnevetett.

– Na, nem. Odáig még nem fejlődtünk. Ez a kutyáé. Húszezer forintról szól. Szép summa, igaz?

Csupati kerek képe felderült:

– Az is valami – és átvette a kötvényt. – Ami azt illeti, Kántor tízszer annyit is megér. – Csupati jobban örült, mintha róla szólna a biztosítás.

– Maga mindig mindent eltúloz – mondta az őrnagy.

– Igen? Hát lehet az életet pénzre átszámítani?

– Furcsa fickó maga . . . maga Csupati – az őrnagy elnevette magát.

Csupati a főnöktől egyenesen Kántorhoz ment. Ment? Rohant.

„Hallod, Tyutyu, mi van?" – és kezében a kötvénnyel magyarázni kezdte Kántornak: most te vagy itt a legfontosabb személy. A császár. Úgy ám, pajtás, mert ilyenje még a főkapitánynak sincs – és a papírt Kántor orra előtt zörgette. Kántor ugyan nem értette a gazda kezében zörgő papír jelentőségét, dehát ha egyszer Csupatinak jó kedve volt, ő is vigyorgott, vakkantott.

Kántor számára azért maradt emlékezetes a papírzörgés, mert a gazdi ügyeletes volt és vele tölthette az éjszakát. A piszkosszürkére kopott iroda az ügyeletek idejére a boldogság paradicsomává változott. Kántor a gazda ágya alá

fekhetett. Bóbiskolva fel-felpillantott az íróasztal előtt ücsörgő Csupatira. Ezeken az ügyeletes estéken megfigyelte, hogyha a gazda előtt levő fekete doboz csörögni kezd, a gazda odanyúl, leveszi tetejét és a csengés nyomban abbamarad. Csupati néha, főleg éjféltájban, hangosan szidta a telefont, a csilingelést, és Kántor ezt is megjegyezte magának.

Éjféltájban a gazda leheveredett az ágyra és elnyomta a késői álom. Kántor a doboz első csörrenésére már az asztalnál termett. Fogaival óvatosan leemelte és a készülék mellé tette a hallgatót. Emberi hangot hallott. Gazdájára nézett, de az egyenletesen horkolt. „Halló, halló . . . miért nem válaszol?" – recsegett a kagylóból és Kántor az asztal alatt, a szekrénynél, a szoba minden zugában kereste a láthatatlan beszélőt. Ám a leggondosabb vizsgálódás után is csak azt állapíthatta meg: a szobában rajta és a gazdán kívül nincs más. S mire rájött, hogy a hang a kerek, fekete hallgatóból harsog, a rejtélyes beszélő már elnémult.

Tíz perc múlva a kapuőr dörömbölt az ajtón. Csupati álomból riadtan pattant fel.

– Mi van?

– A főügyelet dühöng . . . Azt mondták, megfenyítenek. Miért tetted mellé a telefont?

Csupati a készülékre nézett, és azt hitte, álmot lát. A szemét dörzsölte. Az ágy alól ekkor Kántor somfordált elő. Csupati helyére tette a hallgatót és kutyájára pillantott. A telefon ebben a pillanatban megcsörrent. Kántorral együtt nyúltak a kagyló után.

– Szóval, te voltál?! – mondta, miközben a füléhez emelte a hallgatót.

– Mi az, hogy én voltam? Milyen alapon tegez maga engem?

Csupati elsápadt:

– Jelentem, nem az őrnagy elvtárs, a kutyám . . .

– Ez hallatlan! Józan maga? Hogy merészel szemtelenkedni velem?

– Jelentem, nem szemtelenkedem, csak . . . a kutyám . . . – nem folytathatta. A recsegő hang tulajdonosa a drót má-

sik végén lecsapta a kagylót és Csupati csüggedten rogyott a székre. Kántor vigyori pofával dugta fejét gazdája ölébe. „Ezt jól megcsináltad. Pont ezt a vaddisznót kellett neked is kifogni . . . Tudod, mi lesz ebből, Tyutyu? Három nap fogda. Ez nem ismeri a tréfát."

Kántor a fejét rázta. „Ne játszd a hülyét" – mordult kutyájára Csupati.

A telefon újból berregni kezdett, Csupati sóhajtva nyúlt utána. Megkönnyebbülten ismerte fel a bűnügyi csoport vezetőjének hangját.

– Te vagy? – kérdezte Sátori főhadnagy. – Elment az eszed? A nagyfőnököt letegezed, utána meg azt mondod neki, hogy a kutyád? Ráadásul felveszed és melléteszed a telefonkagylót, a kérdésére pedig nem válaszolsz. Esküszöm, nem vagy normális . . .

– De hidd el, nem én vettem föl a telefont, hanem Kántor.

– A kutyád? Tudod mit, ezt jobb lesz, ha meg se említed. Azt hinnék, hogy hülyének nézed őket.

– Ha mondom . . .

– Nézd, cimborám, amilyen dühös rád ez a hörcsög, örülhetsz, ha három nap zárkával megúszod. A szolgálat után jelentkezz a főnöknél és nehogy előhozakodj a csodakutyáddal . . .

Reccs. Ez letette, és Csupati újra Kántorhoz fordult: na, mit mondtam. Most három napig te hordhatod a gazdinak a kaját.

A vaságy szélén ülő férfi hatalmas ökleit nehézkesen ölébe ejtette. Busa homloka alján dús, enyhén vöröses hajló barna szemöldök húzódott. Szaporán pislogva figyelte szobatársát, aki tizedszer is megigazította ágyán a foltos lópokrócot. A bolthajtásos szobában tizenöt vaságy sorakozott a falak mentén.

– Ma nem utazunk el? – szólalt meg végül is alázatosan, mint aki már eleve bocsánatért esedez.

– Mit mondasz? – kapta vissza fejét az ablakból ingerülten a másik.

– Kérdezem, hogy nem utazunk?

– Nem! – hangzott nyersen a válasz.

– Pedig holnap szabad szombat. Mindenki elutazott.

– Hát aztán. Fogd be a szád és ne zavarj.

– Jó, jó, ne légy dühös. Vagy már megint a pesti haverodat várod? Szóba se állsz velem . . . Pedig mára álomport is ígértél . . .

A Rába-parti kis mezőváros, a határszéli járás székhelyén már második éve épült a helyi kórház új, kétemeletesre tervezett szárnyépülete. Az építkezésen nyolc-tíz ember dolgozgatott. Ehhez a brigádhoz tartozott Mészáros Péter és Kerkai András is. Mészáros volt az erősebb. Ám a kilencvenkilós, díjbirkózó termetű, harmincéves férfi felett igazi keleti kényúrként basáskodott a nála sokkal gyengébb, fejjel alacsonyabb Kerkai. Késpengéhez hasonló vékony arca volt, keskeny varjúcsőrre emlékeztető orra. Héjazöld szemeiben még nevetés közben is gonosz lángocskák villogtak.

– Hova akarsz utazni, Pötyike? – Kerkai hirtelen hangot váltott.

– Tudom is én? Ahová akarod. Azt mondtad, lesz még egy utolsó utazásunk.

– Lesz is. De ma várok valakit. Ha este nyolcig nem jön, még az éjjel elutazunk.

– Hová?

– Az egyelőre titok . . .

– Akkor adhatnál az álomporból . . .

– Majd holnap. Ha okos, szófogadó, jó fiú leszel, holnap dupla adagot kapsz.

Pötyike, ahogyan társa becézte, Kerkai hangjában nem vette észre a bujkáló nevetést. Dühbe gurult.

– Ha nem adsz, nem csinálok többé veled együtt semmit. Különben is a hekusok ma délelőtt behívattak és felőled is érdeklődtek.

– Felőlem? – rezzent össze Kerkai.

– Ühüm! De mondtam nekik, hogy te a balesetedben nem vagy hibás. Véletlenül billent meg a fal tetején a mal-

terosláda és ezért zuhant le. Mondtam nekik: csak nem képzelik, hogy a legjobb haverom rám lökné . . .

– Derék, nagyon derék, Pötyike. Ezt még meghálálom neked. Rövidesen megszabadulsz tőlük és úgy élhetsz, mint Marci Hevesen . . . Még az éjjel elintézünk egy ügyet, az utolsót – tette hozzá nyomatékkal – aztán vége a trógermelónak.

– Én nem akarok kimenni.

– Eddig akartál.

– Igen, csak hát az Ica azt mondta tegnap: meggondolta és hozzám jönne feleségül. Ha őt is vihetném . . .

– Az a . . . s Kerkai elnyelte a folytatást. – A te dolgod – mondta kis idő után –, csak aztán meg ne bánd.

– Andris, én félek a hekusoktól. Jobb lenne azonnal indulni. Ezek rájöttek valamire. Nem a baleset miatt szimatolnak. Amióta kirúgtak a katonáéktól . . .

– Hagyd a dumát! – csattant fel ingerülten Kerkai, majd engesztelően folytatta: – Miért? Lett belőle valami bajod? Leülted a harminc napot és annyi „dohányt" kaptál tőlem, amennyire csak szükséged volt.

Mészáros bólogatott. Két éve az egyik eldugott katonai tábor műszaki alakulatánál szolgált, őrmesteri rangban. Kerkaival a közeli város éjszakai mulatóhelyén ismerkedett meg. Kegyetlenül szomjas volt és Kerkai fizetett. Szolid fiúnak látszott, építésztechnikusként mutatkozott be neki. Rendes fickó volt. Kitört valami balhé, de mire a készültség megérkezett, Kerkai őt már biztos helyre cipelte. Két nap múltán újból találkoztak. Kerkai akkor azt mondta: a piánál sokkal jobbat tud. „Álomutazás, és a gyomrod sem fáj utána" – kongtak Pötyike fejében a régi szavak. Kerkai tömött pipát adott a kezébe. A füstnek kék színe volt, elbódította. Többé nem tudott szabadulni tőle. Barátját minden érdekelte. Mészáros a hadosztály irodáján teljesített szolgálatot és hogy Kerkai építészeti kíváncsiságát kielégítse, néha egy-egy bizalmas aktát is kicsempészett a laktanyából. Egyszer azután nem maradt már ideje, hogy az egyik iratot a szekrénybe visszadugja, csak saját asztalára tehette le. A kötelező éberség megszegése miatt harminc

nap zárkára ítélték és leszerelték. Az ópium hiánya nagyon kínozta a fogdában. Szabadulása után Kerkait hiába kereste hónapokig. Nyoma veszett. Pénze fogytán, hazament a falujába. Ivott, csak ivott mohón, de sem a bor, sem a rum nem csillapította kínzó szomjúságát. Fél év múlva lassan gyógyulni kezdett. Felvették az építkezéshez, és amikor a kék füst utáni sóvárgás már alig-alig gyötörte, váratlanul újra felbukkant a „barátja". Ennek már tíz hónapja, s azóta Kerkai jóvoltából hetente háromszor utazhatott a bódulat tengerén – ahogy elkeresztelte az ópiumos kábulatot. Kerkai akkor azt hajtogatta: sose hagyja el, annyira szereti, hogy inkább alantas munkát vállal, csak vele lehessen.

Az utóbbi időben Kerkai mintha megváltozott volna. Pötyikének mindig külön feladatokat adott és csak a sikeres produkció után kapott egy-egy adag mákonyos pipát. Két hete „szokásos hétvégi kirándulásukon" a B. melletti erdőben, amikor Pötyike őrmesteri egyenruhában az elhagyatottnak hitt bozót felől igyekezett a radarállomást megközelíteni, az őrszem rálőtt. Szerencsére, időben vissza tudott futni a szakadék alján várakozó barátjához, és biciklin elmenekültek. „Ne csináljuk ezt" – kérlelte az eset után Kerkait, de az gyávának nevezte és kimondta azt, amire Pötyike eddig ugyan titokban gondolt, de hangosan magának sem merte bevallani: „Mit gondolsz, miből tudom az álomport megvenni? Talán a melóval szerzett pénzből?" „De én félek" – hajtogatta Pötyike és először érezte, hogy reszket a keze és a térde. „Fütyülök a félelmedre. Ha egyszer elkezdtük, csináljuk és kész. Most már nem lóghatsz meg. Majd a végén lelépünk. Annyi dohányt kapsz odakint, hogy életed végéig urasan megélhetsz belőle."

Kerkai, ahogy Pötyike egyre szenvedélyesebben követelte az ópiumot, mind terhesebbnek érezte ezt az annyiszor hangoztatott barátságot. Feladata végéhez közeledett és ez is közrejátszott abban, hogy baráti érzelmei kezdtek elhidegülni. Megismerkedtek két közismerten laza erkölcsű nővérrel, hetente háromszor náluk aludtak Pötyikével és itt engedélyezte barátjának az ópiumszívást is. A lányokat is rászoktatta a kábítószerre. Ügyelni kellett Mészáros kábult

álmaira, nehogy illetéktelen személyek füle hallatára valamit is kifecsegjen utazásaikról.

... Harmadik napja várta már pesti összekötőjét. Ha a ma esti nyolcas vonattal se jön, valami baj történt és akkor azonnal el kell tűnnie. Hetek óta készülődött már erre. Számos terv fogant meg fejében, de ami ma délelőtt eszébe jutott, az mindegyiknél jobbnak látszott. Pötyikének köszönhette az ötletet, aki az Óra-Ékszer Bolt kirakata előtt gyerekes áradozással mutogatta a gyűrűket: ilyet is, meg olyat is vesz majd menyasszonyának. „A gyanút rá kell terelni, és utána el kell tüntetni" – gondolta most, mert mi mást is csináljon ezzel az ópiumtól bűzlő disznóval. Ezen töprengett, miközben Pötyike halk szemrehányásait hallgatta. „El kell némítani." Sok hasznát nem veszi már. Az ördögbe is, nyolcvan kilométeres szakasz felderítése lenne még hátra, ha az is meglenne, kész anyagot vihetne magával. De így se rossz. Ezért vállalt a határövezetben munkát ... „És tessék, ez berezelt, az összekötő késik, a hekusok szimatolnak utána ..." Döntött. Holnap nyomtalanul eltűnik.

Háromnegyed nyolckor fekete „Pobeda" jött Csupatiért. Az őrmester egy félbetörött falitükör előtt igazgatta sapkáját, amikor Sátori főhadnagy a városi ügyelet helyiségébe rontott.

– Mi az, ennyire sürgős, hogy személyesen téged küldött értem a „főnök úr"?

– Frászt. Fogd a kutyát és nyomás. Az éjjel K.-ban kirámolták az ékszerboltot.

– Meló? – csillant fel Csupati szeme –, az más. Kántor, hajrá! – s mint egy opera nyitóképébe, peckesen trappolt kifelé az ajtón. „Száz szál cigánylegény, ha megpihen az úton ... tramm, tramm, parampapam ..." Évek óta naponta többször is hallotta a Kossuth rádióból Verdi híres, szép operájának dallamát. Jobban ismerte már a kovácsok dalát, mint egy hivatásos hőstenor – igaz egy kicsit hamisan fújta.

– Nono. Azért a fenyítést nem úszod meg – közölte

Csupati vidámsága láttán Sátori. Bánta is Csupati a fogdát. Fiatal volt és erős. Szentül hitte: a jégverés se tenne benne kárt. A kapu alatt nevetve válaszolt: – Legalább nyaralok. Másfél év óta úgysem volt három napnyi pihenőidőm egyvégbe . . . – és fütyörészve nyitotta ki az autó hátsó ajtaját. A sofőr mellett, az első ülésen az őrnagy ült. Csupati arcáról nyomban lehervadt a mosoly és dadogva kért engedélyt.

– Mozogjon már, és ne hálaistenkedjen, mint egy reumás mosónő – mordult rá Bokor őrnagy, akit az éjjel, ha félreértésből is, de nem félreérthetően, Kántor helyett letegezett. Szótlanul tették meg a harminc kilométeres utat. A „főnök úr" nem kérdezősködött, Csupati pedig hallgatott. Szorosan Kántor mellé húzódott és átkarolta kutyája vállát.

A Rába partján épült járási székhely a század elején elvesztette mezővárosi rangját, de városias külsejét megőrizte, sőt a két világháború között tovább is fejlődött. A Karinthiába vezető forgalmas főút, a közeli Ausztria, a Muravidék szomszédsága egy időben forgalmas kereskedelmi központtá avatta a Batthyányak ősi fészkét. Az Adria-parti Koper városkából kiinduló híres, rómaiak építette „borostyán út" itt érte el a Rába völgyét. Ősi település, kétezer éves múlttal. A középkorban a folyami átkelőnél már várszerűen megerősített kastélyt épített a földesúr. Az út a négyszög alakú kastély udvarán haladt keresztül, hogy a földesúri vámot egyetlen kereskedő se kerülhesse el. Az út nyílegyenes vonalát ma is jelzi a három kilométer hosszú jegenyesor.

A főteret barokk stílusban épült emeletes házak fogják körbe, a térbe ugyancsak emeletes üzletházak, fogadók szegélyezte utcák vezetnek. A második világháborút követő politikai elrendeződés új helyzetet teremtett, és szinte máról holnapra megszüntette a városka kereskedő jellegét. Ipar viszont nem volt. A nyugati határ közelsége miatt nem is telepítettek ide semmit. A lakosság egy része az ország belsejébe vándorolt, más része pedig a fejlődésnek indult bakonyi iparvidéken vállalt munkát. Egy fafeldolgozó üzem, és egy kicsiny létszámú építőipari vállalkozás alkotta a város iparát. A háborúban megrongálódott és azóta is elha-

nyagolt kastély egyik viszonylag épen megmaradt szárnyaban helyezték el az építővállalat munkásszállását. Helybeli ember inkább más tájakon keresett magának munkát, de a rossz hírű vállalathoz nem szegődött. A valamire való szakemberek a nagyarányú építkezésekhez mentek, így a kis helyi vállalat rákényszerült; hogy válogatás nélkül felvegyen minden jelentkezőt.

A boltíves árkádsoron, ahonnan az ékszerüzlet bejárata nyílott, két nyomozó és a bűnügyi technikus fogadta őket. A járási kapitányság rendőrei a kíváncsiskodókat igyekeztek távol tartani a bejárattól.

– Találtatok valamit? – kérdezte a technikustól Sátori.

– Négy ujjlenyomatot sikerült rögzítenem. A behatolás az udvar felől történt.

– Ez minden? – szólt közbe az őrnagy.

Az üzletet reggel fél hétkor nyitották. A boltvezető két alkalmazott jelenlétében fedezte fel, hogy az egyik nyitott vitrinből az egész tekla-gyöngy kollekció hiányzik. Nyomban jelentették az üzlettel szemközt levő járási kapitányságon. A helyszínre érkező nyomozók a pult alatt szétszórt gyöngyöket találtak.

– . . . ez nem sok – jegyezte meg az őrnagy. – Mennyi a kár?

– Az üzletvezető szerint a kasszában ötezer forint lehetett. A leltározás egyébként még tart. Eddig egy tucat arany jegygyűrű, húsz bizsu ékszer hiányzik – sorolta az egyik nyomozó.

– Behatolás időpontja?

Vállvonogatás. Ezt eddig még nem tudták pontosan megállapítani. Csupati Kántorral az üzletbe lépett, és nyomban vissza is fordult.

– Innen nem megy – tárta szét a „főnök úr" előtt a kezét – olajos a padló, és megint millióan összetopogták . . .

– Mikor tanulják meg végre a szakmájukat? – mordult a nyomozókra az őrnagy. – Kíséreljék meg máshonnan a nyomfelvételt – fordult a kioktatás után Csupatihoz.

Sátorival, a technikussal és Kántorral az udvarra mentek. A tűzfalnak támaszkodó fészerek melletti keskeny sikátor-

ban a tettes jó búvóhelyet találhatott magának. Az ablakot csirizes papírral törték be.

– Egy ilyen ablak vasrács nélkül, könnyelműség – mondta a technikus.

Csupatit ez nem érdekelte. Kántor nyomban munkához látott, és Csupati is centiről centire vizsgálgatta a keskeny ereszcsurgás közét. Szinte Kántorral egyidőben látta meg a mohos téglák közé szorult kabátgombot és az ablak alatt ágaskodó betörő cipőjének nyomát. „Apport" – szólt és Kántor felvette a földről a gombot. Csupati Kántor orra elé dugta a gombot és társaihoz fordult:

– Egy kis szövet is kiszakadt a kabátból – mondta. A technikus szerint a betörő pufajkát viselhetett. Amíg tanakodtak, Kántor türelmetlenül várta a nyomozóhám felcsatolását.

– Szántó, te itt maradsz, és biztosítod a helyszínt – utasította Sátori az egyik nyomozót. Kántor a kapu előtt átlósan nekivágott az elhanyagolt, bokros térnek. A túloldalon, a templom mellett jobbra kanyarodott és néhány méter után betért egy emeletes ház udvarába, ahol az udvar mélyén az utolsó ajtó előtt megállt. Jobb mancsa felemelésével kérte: nyisson ajtót Csupati. A zörgetésre kócos, fonnyadt arcú nő dugta ki fejét az ajtórésen. Az egyik helybeli rendőr erélyesen rászólt:

– Nyisd ki, Ica.

– Mit akarnak már megint?

– Nyisd csak ki, majd megtudod.

Kántor nem várta meg, míg a nő ajtót nyit, vállának könnyed rándításával belökte azt úgy, hogy az ajtóba kapaszkodó nő megtántorodott. „Segítség!" – visított fel a konyhába toppanó kutya láttán és a szobába menekült. Az ágyon egy hasonló korú másik nő feküdt. Kántor morogva pislogott az ágy alá.

– Előjönni! – csattant Csupati parancsa és az ellenkező oldalról nyomban elő is mászott egy lengén öltözött, idősebb férfi. Kántor a tápászkodó, reszkető emberhez ugrott. Körbeszimatolta, majd méla undorral elfordította orrát és tovább keresgélt a szobában.

– Megvagy, jómadár! – csapott le az ágy alól előbújó férfira az egyik járási nyomozó.

– Nem ez az! – intette le Csupati a fiatal detektív buzgalmát.

– Hogyhogy nem az? – vitatkozott Csupatival. – Ismerjük mi a jómadarat. Itt volt benzinkútkezelő és sikításért másfél évet kapott.

– De felügyelő úr – dadogta a férfi –, maga is tudja, hogy a szabadulásom óta Ajkán dolgozom . . . Csak látogatóban jártam itt, és éjjel kettőkor hozott ide az Ancsa.

– Majd odabent tisztázod. Öltözz . . . Ti is – intett a nőknek.

– Mi nem csináltunk semmit.

– Csak egy kis üzletszerű kéjelgés, változatlanul közveszélyes munkakerülés . . . na, mozogjatok.

– Ezért maga még megüti a bokáját – sziszegte gyűlölködve az idősebbik és azt bizonygatta, hogy a férfi a húga vőlegénye. Márpedig a saját lakásába azt hoz, akit akar.

– Ezen a pasason kívül az éjjel még ki járt itt? – kérdezte ekkor Csupati.

– Senki.

– Ez biztos?

A két nő bizonytalanul egymásra nézett és egyszerre válaszolt.

– Biztos.

– Kántor nem téved – mondta halkan Csupati Sátorinak –, s ezért csak az a biztos, ha a járási ügyészt értesíted és azonnal házkutatást rendelsz el . . .

– Vigyék be őket és jelentsék Bokor őrnagy elvtársnak – fordult beosztottjaihoz Sátori. – Ketten a helyszínt biztosítsák, mi pedig tovább megyünk.

Kántor a templom bejárata előtt megtorpant. Elmélyült nyugalommal szaglászott jobbra-balra. Idegeiben száz és száz szag ingere vibrált. A követett nyomot tisztán érzékelte, de azt is felfedezte, hogy itt a lépcső előtt ezzel a nyommal egy másik állt szemben. A másik izgató, a többinél egy árnyalattal erősebb és kellemetlenebb szag volt. Csu-

pati Kántor mellé térdelt és aggodalmasan érdeklődött: „Elvesztetted? Vagy találtál még valamit?"

Kántor farkával legyezett: nyugi, nyugi! – És máris a folyót átívelő híd irányába fordult. Ahogy a hídhoz közeledett, egyre határozottabban érezte, nem tévedett. Az első nyomhoz a templom előtt csatlakozott szag a folyó közelében egyre jobban felerősödött, és párhuzamosan haladt az eredeti szimattal. A Rábán túl, az ártéren épült töltésen egymás mellett vezetett az elhanyagolt köves út és a hajdani Mura-vasút pályája. Másfél kilométert tettek meg, amikor elérték a folyó árterét szegélyező hegyháti dombsort. A vasút meredek bevágással kanyargott a dombos vonulatba.

– Jól jövünk? – kérdezte Csupatitól óvatosan Sátori.

– Láthatod, Kántor határozottan megy és ilyenkor biztos, hogy nem téved.

– De már két kilométerre elhagytuk a várost.

– Hát aztán? Nyomozni jöttünk vagy ibolyázni? – válaszolt foghegyről Csupati.

„Kicsit dilis a barátunk" – gondolta Sátori, aki nemcsak Csupatival barátkozott össze, de a szakmai konferenciákon állandóan hangoztatta, hogy az őrmesternek és kutyájának kiugró teljesítménye nem a véletlen szülötte. Számtalanszor meggyőződött róla maga is, hogy ezek ketten mennyit dolgoznak, mennyit gyötrik egymást különféle gyakorlatokkal.

Ahogy a vasúti pálya balra kanyarodott, Kántor húzása is erősödött. Csupati egyre éberebben figyelt és igyekezett az ív túlsó felére látni. Kiértek a kanyarból.

– Gyere, gyorsan! – hívta a főhadnagyot és előremutatott. A távolban, a sín mellett fekvő emberi alakot fedezett fel. Csupati elengedte Kántort és a kutya nekiiramodott.

– Lehet az egy elütött őz is – dörmögte a főhadnagy.

Csupati a fejét ingatta:

– A betörő lesz vagy a cinkosa – és kutyája után lódult.

– Honnan tudod ilyen messziről megállapítani? – kiáltott utána Sátori, de a bűnügyi technikussal együtt ő is futásnak eredt.

– Piszkos munka – fogadta őket Csupati, s közben kezefejével homlokát törölgette. – Ehhez mit szólsz, főnök elvtárs? – kérdezte a futástól ziháló rendőrtiszttől.

Az áldozat harminc év körüli erős fiatalember volt. Testének lefejezett törzse a sínre merőlegesen feküdt. Feje öthat méterrel odébb, a talpfák között hevert. Sátori gyomra összeszorult. Hasonlót eddig csak diákkorában, a francia forradalomról szóló történelemkönyvben látott. Itt azonban a nyaktiló szerepét úgy látszik, a vonat helyettesítette. A technikus néhány fényképfelvételt készített, lemérte a törzs és fej közötti távolságot, majd hevenyészett vázlaton rögzítette a lefejezett ember helyzetét. Kántor sem tétlenkedett. Az árokból szakadozott gyöngyfüzért hozott elő és a hullától tíz méterre a bogáncsos partoldalon két arany karikagyűrűt talált.

A főhadnagy viszolyogva segített Csupatinak a véres pufajkás tetemet hanyatt fordítani. „Itt a gomb helye. A technikusnak igaza volt, amikor pufajkára tippelt" – mondta Csupati. „Igazolványa nincs . . . aha" és négy darab karórát szedett ki a halott zsebéből.

– A betörőnk ezek szerint meglenne – jegyezte meg a technikus. Sátori hangosan gondolkodott. – Öngyilkosság? Gyilkosság? – Rövid vizsgálódás után, abból, hogy a fej az ellenkező oldalra gurult el, a vonat haladását egyöntetűen déli irányúnak határozták meg. „Tehát K.-ból jött és a határállomás felé haladt" – összegezte Sátori.

– Mégsem értem: a mozdonyvezetőnek észre kellett volna vennie.

A pálya elhanyagolt, valósággal összefüggő bozótot alkot a talpfák között burjánzó somkóró és cirok . . .

– A vonat a hajnali szürkületben jöhetett – érvelt Csupati.

– Akkor sem értem – meditált a főhadnagy –, hacsak nem az utolsó pillanatban vetette magát a kerekek alá a nyomorult.

– Főnök – szólalt meg a technikus –, a fejet nem a vonatkerék csapta le. Túl egyenes a metszési vonal.

Sátori megborzongott.

Csupati magabiztosan legyintett:

– Kántor professzor úr nyomban megmondja, öngyilkos lett-e a koma?

Arra alapozta feltevését: ha Kántor visszafelé is ugyanazt a nyomot követi, amelyen jöttek, akkor öngyilkosság történt, ellenben ha akár csak fél métert is eltér attól, valakinek követnie kellett idáig a betörőt . . .

„Keresd, szimat" – szólította munkára kutyáját. Kántor néhány lépése után Csupati határozottan kijelentette:

– Itt bizony öngyilkosság történt . . .

Kántor a töltés másik oldalán a sín szélén kiálló talpfákon egyenletesen lépkedett az ártér felé.

– Az is meglehet, hogy előttünk már valaki felfedezte a szerencsétlenséget és a városba ment, hogy a rendőrségen jelentse – érvelt Sátori és azt próbálta Csupatinak magyarázni, hogy a kriminalista nem pókerjátékos, nem tehet mindent egy lapra. Gyakran száz kombinációt kell kialakítani és ha egy bizonyíték tíz variációra ad lehetőséget, addig kell a tényeket gyűjteni és csoportosítani, míg az igazság ki nem derül.

– Tények! Igen, a tények, de nektek Kántor az kutya?

A főhadnagy elmosolyodott:

– Nem, Kántor nem kutya. Kántor több annál . . .

Közben áthaladtak a folyó hídján. A rámpától száz méterre jobbra letértek a köves útról. Sátori ekkor a technikust a kapitányságra küldte, jelentse az eddig észlelt nyomokat.

Bokor őrnagy szórakozottan dobolt az íróasztal lapján és kinézett az ablakon. Beosztott nyomozója már tizedszer ismételgette el a gyűrött arcú, fekete hajú nővel az elmúlt éjszaka eseményeit. Ica azonban még mindig tagadott. A gyöngyökről semmit sem tudott.

– És az órát kitől kaptad?

– A vőlegényemtől . . .

Bokor ekkor a nőre nézett. Hirtelen fordította el fejét az ablaktól, szeme egyenesen Ica ujjaira meredt. Az asszony ösztönös rezzenéssel háta mögé rejtette a kezét.

– És a gyűrű? – csattant az őrnagy hangja.

– A gyűrűt? . . . Azt is tőle.

– Hogy hívják a vőlegényét? – szólt közbe a nyomozó.

– Mészáros . . . Mészáros Péter. Itt dolgozik kérem, az építkezésen. De ő nem járt nálunk tegnap este.

– Csak éjszaka. Igaz?

– Nem – rázta fejét a nő –, éjszaka sem.

– Mikor kapta a gyűrűt?

– Már egy hete is van annak, mert megkérte a kezemet. És maguk hiába beszélnek, szeret engem, én is szeretem őt.

A bűnügyi technikus lépett a szobába. Bokorhoz ment, és az asszonyra pislogva súgott valamit az őrnagy fülébe. Bokor izgatottan felkelt.

– Várjon – szakította félbe az asszonyt faggató nyomozót. – Kísérje ki a hölgyet – mondta, és Ica távozása után a technikushoz fordult: – Szóval, a sínek között találtak rá?

A technikus bólintott.

– Sátori főhadnagynak mi a véleménye?

A technikus bizonytalanul tárta szét karját:

– A lefejezett tetem a kutya azonosítása szerint is a betörő. Meggyilkolták.

Bokor visszahozatta az asszonyt.

– Még mindig azt állítja, hogy vőlegénye az éjjel nem járt magánál?

– Igen. Igen. Határozottan merem mondani, főfelügyelő úr.

– Nagyon érdekes – mondta vontatottan az őrnagy. – Akkor ki lehetett az a férfi, aki magánál járt az éjjel és akinek hulláját a várostól két kilométerre a vasút mellett ma reggel megtaláltuk? – Bokor közönyös hangon mondta mindezt, majd hirtelen az asszony szemébe nézett:

– Talán mégis a maga vőlegénye . . .

– Nem! – sikoltotta az asszony és hisztériás zokogásban tört ki.

– Ki járt magánál más, ha nem Mészáros? . . .

– Pötyike, Pötyike . . . – szipogott Ica és zsebkendőjét gyűrögette.

– Szóval a vőlegénye volt – állapította meg a nyomozó.

Ica bólintott.

– Látja, nincs értelme a tagadásnak . . .

– De ő ártatlan, azt mondta nekem, ajándékba hozta a gyűrűket és most már minden jóra fordul. A barátja is beleegyezett a házasságunkba. – Elnémult és meredten nézett maga elé.

– Mi köze van a maguk házasságához egy barátnak?

– Nem tudom . . . de Pötyike csak akkor jöhetett el hozzám és csak akkor találkozhattunk, ha a barátja is ott volt. Jószívű fiú. Bódító cigarettákat is adott. Bár én mondtam Pötyikének, hogy nem kettejükhöz, hanem csak hozzá akarok feleségül menni . . .

– És? – nógatta türelmetlenül az őrnagy.

– Nem tudom . . . Én olyan szerencsétlen vagyok . . . Percekig el-elcsuklott a zokogástól. Majd dacosan felkapta a fejét és váratlanul kitörő dühödt gyűlölettel támadt a rendőrökre:

– Maguk hazudtak. Az egészből semmi sem igaz! Pötyike nem tette. Rohadt kopótrükk az egész – sikoltotta.

Bokor intett az ajtóban várakozó rendőröknek, vezessék el. Miután az asszony eltávozott, utasította nyomozóit, menjenek ki a munkásszállásra és ha azonosították a hullát, azonnal értesítsék őt.

Kántor a vasúti sínektől a város központjáig húzódó kastélyparkon keresztül, a bozótos, gondozatlan részen vezette Csupatit. Megkerülte a várszerű épületet és a hajdan Angyalkapunak nevezett, ódon bolthajtás alól nyíló lépcsőn felkocogott az első emeletre. Útjukat kitört szemű ajtó állta, rajta cipődobozból kivágott kartonlap, ormótlan felírással: V.-i tanács építő vállalat munkásszállása."

Elhanyagolt külsejű, idősebb, kövér asszony csoszogott elő a zajra. Kántor ügyet se vetett rá és a folyosó közepéről nyíló második szoba bejárata előtt leült.

– Nyissa ki, nyanya! – mondta Csupati.

– Nyanya ám a nénikéd . . .

– Jó, jó, ne folytassa. Rendőrség. Nyissa ki – szakította félbe Sátori a zsírmaszatos asszony méltatlankodását.

A rendőrség szóra a hölgy hangot váltott:

– Az más – mondta csendesebben –, én vagyok a gondnok.

– Azért nyissa csak ki.

– Nyitva van.

Csupati kitárta Kántor előtt az ajtót, és a nyirkos hodályba léptek. A szoba két oldalán tizenöt vaságy sorakozott. Kántor körbefutotta az ódon, szellőzetlen helyiséget és az ablak felőli sor hetedik ágyánál megállt. Előbb az ágy lábát, majd a durva lószőrpokrócot, míg végül a piszkos párnát szagolgatta.

– Ki alszik itt? – kérdezte a főhadnagy.

A gondnoknő a vállát vonogatta: – Mit tudom én? Cserélődnek ezek, mint a cigány hajában a tetű.

Csupati a mellébeszélő magyarázkodásra mérgesen az öreg nőre rezzent:

– Ne okoskodjunk, naccsád. Ki vele, melyik léhűtő ágya ez?

– Az? . . . Ja, tudom már. Hiszen az előbb volt itthon a Kerkai úr. Kérdeztem is tőle, miért jött vissza, azt hittem elutaztak. Azt mondta, most utaznak, csak hazaszaladt valamiért.

– Az éjjel mindenki hazajött?

– Tudja a rosseb . . . – és a lompos kövér nő széttárta a karjait. – Ezek olyan szedett-vedett népek. Néha napokra is eltűnnek, az építésvezető meg rajtam keresi őket, mintha én valamiről is tehetnék.

A halott betörő zsebeiben semmiféle igazolványt vagy személyére utaló írást nem találtak. Ez a Kerkai, akinek Kántor a fekhelyét jelezte, bizonyára többet tud a történtekről. A főhadnagy szerint a betörő, ruhájáról ítélve, feltehetően az építőiparban dolgozott, s ha ez így van, akkor itt kellett laknia. Csupati próbaképpen Kántorral megszimatoltatta a gombot, és mindkettőjük meglepetésére egy szobai kör után a Kerkaiéval szomszédos ágy szalmazsákja és pár-

nája közé fúrta orrát, ahonnan tüsszögve három karórát húzott elő.

– Itt ki szokott aludni? – fordult a főhadnagy a gondnoknőhöz.

– Az a Pötyike ágya, de uram isten, honnan ez a sok óra? – és sápítozva csapta össze kezeit. Amikor a főhadnagy a rendes nevét kérdezte, újból áradozni kezdett:

– Mészáros Péter . . . szép, nagydarab legény. Tudják a rendőr urak, milyen szép, nagydarab legény?

– Volt – fejezte be Csupati a gondnoknő mondatát.

– Csak nem érte valami? Az nem lehet, hiszen a barátja Kerkai úr azt mondta, hogy együtt utaznak el. Hétvégén mindig együtt szoktak elutazni . . . Olyan szelíd, csöndes fiatalembert még nem is ismertem, mint a Pötyike. Dolgos volt, soha panasz nem volt rá és már egy éve itt lakott. A Kerkai úr is mondta, hogy neki se volt még ilyen hűséges barátja.

- Mit mondott Kerkai, hová utaznak? – nézett a gondnoknőre Sátori.

– Azt mondta, végleg elmennek, mert itt rossz a kereset: Csak azt nem értettem, miért olyan sürgős. Összepakolt egy kis táska holmit és már rohant is. Komlóra megy dolgozni, mert ott megbecsülik a magafajta munkást. Igen, ezt mondta. Ami fölös holmija volt, azt nekem adta. Említettem is neki, hogy várhatott volna a költözéssel a jövő hét végéig, hiszen kifizette a szállást. Micsoda népek . . . – legyintett a köszönés nélkül elrohanó rendőrök után és vérig sértve csoszogott vissza a folyosóra.

Kántor tíz perc múlva a kastélytól alig háromszáz méternyire levő állomás pénztára előtt állt meg. A lehúzott redőny mögül, a kopogtatásra ingerülten szólt ki egy női hang: „Csak félóra múlva nyitunk." – Csupati kérdezni akart még valamit, de Kántor türelmetlenül vonszolta maga után a peronra, és az állomás épülete mellett, a városközpontba vezető sétányra fordult. Orrát egy pillanatra sem emelte fel. Nem eresztette a szimatot. Fogta, és

az egyre melegebb szag végletekig korbácsolta vadászó ösztönét. A kutya és a két rendőr láttán a sétány egyik kopott padjáról középtermetű, cingár férfi emelkedett fel és sietős léptekkel nekivágott a kicsiny, gondozatlan ligetnek. Csupati nyomban észrevette és a gyanú fészket vert benne, de Kántort csak akkor eresztette a férfi nyomába, amikor a kutya határozottan jelezte a padot, amelyről a sietősen távozó az imént felkelt. Kántor ekkor gazdája intésére a bokrok között egérutat nyerni akaró férfi után iramodott.

– Fogadjunk – ajánlotta Sátorinak az őrmester –, hogy Kerkai barátunk iszkol ott Kántor elől – és kényelmesen cigarettára gyújtott.

– Miért nem megyünk utána? – kérdezte türelmetlenül a főhadnagy.

– Ülj csak ide, a padra. Neked is jól jön egy kis pihenés . . . Vagy ma még nem gyalogoltál eleget? Kántor majd idehozza ezt a Kerkait.

Az idegen, Kántor határozott marásaitól terelve a pad elé botladozott. A bilincs olyan váratlanul kattant csuklóin, hogy meglepetésében még csak meg sem kísérelte a védekezést.

– Na, meséljen – mondta csendesen Bokor őrnagy. Csupati, Kántor és Sátori az őrnagy dolgozószobájában ültek és várták az elfogott vallomását. – Talán zavarja a hallgatóság? Akkor majd segítek én – folytatta a „főnök". – Először is nézzük talán a nacionálét. Eredeti neve Komádi András, született 1924-ben, négy polgárit végzett, anyja neve Sáros Róza, 1944-ben nyilas pártszolgálatos, majd a magyar páncélos SS önkéntese. Nyugatra szökik, 1946-ban hazajön – és ekkor az őrnagy Komádira nézett – pechére, mert ugye, 1947-ben mi már találkoztunk egyszer. Háborús bűnökért és tömeggyilkosságban való részvételért tizenöt évi börtönt kapott. 1948-ban sikerült megszöknie a kistarcsai táborból. A mozgalmas évek után szeretett volna némi nyugalmat. Az amerikai CIA felkarolta, jól is élt, egé-

szen 1952-ig, amikor Magyarországra visszadobták. Azóta a különböző nyugat-magyarországi építővállalatoknál helyezkedett el, különösen a műszaki alakulatok frissiben leszerelt katonáinak barátságát kedvelte és meggondolatlan fecsegők segítségével, kétévi szorgos munkával, össze is állította a radarelhárítás telepítőhelyeit. Kicsit ugyan hibásan, felületesen, dehát nem lehet mindenki földrajztanár. Nem igaz, fiacskám? – és az őrnagy hangot váltott. – Behálóztad Mészáros Pétert is, akit még tényleges katonai szolgálata idején különböző fondorlattal rászedtél a kémkedésre. Mészáros az utóbbi időben vissza akart térni a tisztességes útra, menekült is előled, de egy Komádi-Kerkai elől meglehetősen nehéz meglépni. Utána jöttél K.-ba is. És amikor Mészáros néhány nappal ezelőtt kijelentette, hogy nem hajlandó tovább együtt dolgozni veled, elhatároztad, hogy ráveszed a betörésre és egyben el is teszed láb alól. Mészárosnak azt ígérted, ez lesz az utolsó akciótok. Mészárost és Ica nevű menyasszonyát a betörés előtt a nagyvendéglőben itattad, erre a pincér is jól emlékezett. A számításba azonban kis hiba csúszott, ahogy mondani szokták: hajszál esett a levesbe. Mert a betörés után Pötyike először nem oda ment, ahol vártál rá, hanem Icu szerelmi szívességeit hálálta meg gavallérosan a gyöngyökkel és gyűrűkkel. Te titokban figyelted és amikor még éjfél után sem jött ki az udvarból, érte mentél és kiugrasztottad a hölgy ágyából. Látod, fiacskám, ez súlyos műhiba volt, mert Pötyike megmondta barátnőjének, hogy ki keresi. A templom előtt azután közölted vele, hogy azonnal menekülnötök kell, te már megszervezted, hogy a szomszéd községben vár rátok egy szekér, ami a határ közelébe szállít mindkettőtöket. A vasúti kanyarban hátulról hurkot dobtál Mészáros nyakába, megfojtottad, majd ahol a legsűrűbben nőtt a kóró, szépen a sínre fektetted ... Vártad a vonatot, s mert nem jött – ami biztos, az biztos – levágtad a nyakáról a fejét, hogy a fojtogatás nyomát eltüntesd. Nem is olyan rossz ötlet. Ha esetleg a rendőrség a nyomára bukkan, kézenfekvő a válasz: a betörő megriadt tette következményeitől és öngyilkos lett. Arról nem is szólva, hogy a kellemetlen cinkos, aki beszélhetne,

így örökre elnémult. Ugyan, ki is gyanúsíthatna téged, aki hónapokig szolidan éltél és dolgoztál itt? Kitűnően eltervezted, csak egyvalakit felejtettél ki a számításból, őt – és az őrnagy Kántorra mutatott.

– Láthatod már, édes fiam, kár a gőzért. A hurok már a nyakad köré szorult, magad fontad, magad is dugtad bele a fejedet.

– Részletes beismerő vallomást akarok tenni – szólalt meg kiszikkadt torokkal Kerkai-Komádi.

„Ez már nem a mi asztalunk" – bökte oldalba Csupati Kántort. – „Gyere, leléphetünk."

Az udvar új lakói, Szultán és Kócos, hamarosan megtanulták tisztelni Kántort. Különösen Szultán kényszerült már a második napon méltányolni Kántor tappancsának erejét. Szultán másfél éves korában, ereje teljében költözött az udvarba. Vérmes volt és erős. Az iskolán társai között vezéri rangot vívott ki magának. Amikor megérkezett, nyomban észrevette az idegen kutya szagát, de Kántorral nem találkozott, mert az kétnapos hosszú nyomon járt Csupatival. Így Szultán az üres udvart perceken belül birtokba vehette és más híján, nyomban basáskodni kezdett a nála gyengébb fizikumú és szelídebb Kócossal. Kócos nem tartozott a legszebb és leghódítóbb küllemű német juhász lányok közé. Csak másfél éves volt, de csámpás mellső lábai, ha leült, úgy terpeszkedtek, akár egy munkában megrokkant fáradt, öreg mosónőé. Szimatérzékenysége azonban messze felülmúlta Szultán képességeit, aki Csupati megállapítása szerint inkább egy nyalka huszártisztre, semmint egy mélyen gondolkodó, szerény rendőrkopóra emlékeztette az embert. A két jövevény közötti minőségi különbséget Csupati félórás ismerkedés után vonta le és Szultánt azon frissiben segédje kezére adta.

Kántor késő éjjel került haza boxába, és bár ő is érezte az idegen kutyaszagot, ügyet se vetett a jövevényekre. Reggel a gazda elsőnek Kántort eresztette ki az udvarra.

A „professzor" szokott reggeli ügetésből álló sétáját végezte, amikor szelesen, morgósan, Szultán a nyomába szegődött. Kántor nem zavartatta magát, visszasétált a box elé és leült. Szultán erejét méregette, vizsgálgatta Kántort, miközben sandán pislogva körülötte keringett és apró morrantásokkal igyekezett színvallásra bírni a bölcs nyugalommal nézelődő idősebb kutyát. Eddig bevált provokációs módszere ezúttal azonban csődöt mondott. A hergelésre válaszul csupán néhány megvető pillantást kapott Kántortól és ez annyira felbosszantotta, hogy egyetlen rohammal fel akarta dönteni. Ekkor kapta a pofont. Az ütéstől nyekkenve esett hasra és még a levegőben repülve rádöbbent: kutyájára akadt. Hogy Kócos előtt legalább a látszatot mentse, fogcsikorgatva húzódott tisztes távolra Kántortól, de a következő támadási kísérlettől már elállt. Kénytelen volt elismerni, az erő és a technika a másik oldalon áll, és amikor látta, hogy a barátságos farkcsóválással Kántorhoz közeledő Kócosnak az erős hím engedélyezte az orrpuszit, irigykedve figyelte őket.

Kántor nem volt agresszív természetű, de sem a szemtelenkedést, sem az oktalan hencegést nem tűrte el. A balul sikerült bemutatkozás után sem bántotta Szultánt, de megkövetelte tőle a három lépés távolságot és semmiféle komázásra nem volt kapható. A jól sikerült pofont követően Csupati, aki végignézte a jelenetet, Kántorhoz ment és miközben egyetértően simogatta, kifejtette: „Ez az, pajtás, jobb az elején nyomban tisztázni a dolgokat."

Csupati augusztus közepén egy füllesztő forró délben fütyörészve ballagott az udvarra. Kieresztette Kántort és szokott helyére, a beszélgető tuskóra ült. „Ehhez mit szólsz, Tyutyu? – kérdezte és nevetett. – Ezentúl fene úri dolgunk lesz. Képzeld, a határőrök is nevelnek kutyákat. Van ott egy alacsony törzsőrmester, ekkora, ni! – és Csupati, kezével mutatta Kántornak, hogy milyen alacsony is az a bizonyos törzsőrmester – de, a szája, az ekkora – két karját széttárta. – Tudod, hogyan járt tegnap a barátunk? Vitéz

nevű kutyájával, amiről azt híreszteli, hogy téged a fél orrával lepipál, négy kilométer hosszan hajtott egy pasast. Már a drótnál jártak és ez a Vitéz alig néhány méterre volt a szökevénytől. És akkor a pasas lekapta válláról a hátizsákot és egy macskát rázott ki belőle a híres Vitéz elé. A macska futóra, a kutya meg utána és amire a nagy idomár odaért, a szökevény már a túlsó oldalról vihogott rá vissza . . . Hallottál még ilyet? Hát mondd, te képes lennél egy koszos macska után loholni? Fuj! . . ." Kántor a fejét ingatta.

„Ugye, hogy nem – folytatta Csupati. – Na láttad, az ilyen nagyszájú alakok miatt továbbra is nekünk kell dolgozni . . ."

A napos kiabált át a léckerítésen:

– Őrmester elvtárs! Azonnal a főnökhöz!

„Ha az ördög megint beletojik a levesünkbe, akkor nem is tudom, mit teszek, Tyutyu" – kelt fel Kántor elől bosszúsan Csupati.

Csupati főnöke, Bokor őrnagy, a kapitányság bűnügyi osztályának vezetője fel s alá sétálgatott irodájában: „A maga kutyája – mondta Csupatinak – a társhatóságoknál népszerűbb a legjobb nyomozónknál."

Csupati a dicséret hallatán elmosolyodott, bár jól tudta, hogy a dicsérő szó, mindig újabb többletmunkát jelent. Ezúttal egyszerre három helyre kérték őket. „Hogy gondolja, őrnagy elvtárs, mindenhova egy időben nem mehetünk" – tárta szét karját.

– Ebben igaza van. J.-házán a szokásos búcsú előtti libalopkodás, G.-ben egy öreg parasztasszonyt ötezer forinttól szabadítottak meg, Óvár térségében viszont egy súlyos határincidens. Most aztán hová először?

– Nem vitás, első az ország kerítése.

– Én is úgy gondoltam, és örülök, hogy maga is hasonlóan vélekedik. Készülhetnek. A kapitányság előtt már várja magukat a határőrség autója. Sok szerencsét! – és az őrnagy kezet nyújtott Csupatinak.

Csupati a vitatkozó tisztek csoportjától három lépésre álldogált és félszegen pislogott. Kántor a nyomsáv szélénél üldögélt. A nyomozás és a vita már harmadik napja tartott. Délelőtt, mint egy bukott színielőadás szereplői, kétnapos hiábavaló kísérletezés után levonultak a terepről a határőrség központi kutyatanosztályának sztárjai. A határnak ezen a részén mindkét oldalon kiterjedt nád- és sásfoltokkal tarkított legelő terült el. A túloldalon, ahogy Csupati szeme nyomban felfedezte, gémeskút gémeskutat ért. Az egész olyan volt, mint egy csikósokról szóló film mesterségesen túlzsúfolt díszlete. Szemlélődésében a kémelhárító főnök zavarta meg.

– Jöjjön közelebb. Mitől fél? – szólította az alezredes. – Kimondom kereken: a parancsnokság nem sok reményt fűz magukhoz és csupán megnyugvásul kértük ide a csodakutyáját – és Kántorra mutatott. Csupati érzékenyen és kissé sértődötten kapta fel a fejét. – Látta a nyomokat? – kérdezte a tiszt.

– Jelentem, igen .

– És? Mit szól hozzájuk?

– Kérek engedélyt a vizsgálatra.

– Itt már minden lehetséges változatot megvizsgáltunk. A bizottság többsége azt állítja, hogy a nyomok tehéntől, vagy egy vándorcirkusz megszökött medvéjétől erednek. Na, de kezdjen csak hozzá . . .

Kántor és Csupati a húsz méter széles, felszántott földcsíkon a talaj mélyedéseit nézegette. A végleges döntést Kántorra bízta. Minden oka megvolt erre, hiszen ha a nyomok állati eredetűek, akkor Kántor vajmi kevés figyelemre méltatja őket. Ellenben, ha embertől származnak, akkor Kántor biztatás nélkül is gondosan foglalkozik mindegyikkel. Félszemmel, amíg a kerek pata alakú és kúposan behorpadt, éles rajzolatú nyomokat vizsgálta, Kántor orrgombját figyelte. Türelmetlenül leste, vajon mikor kezd nedvesen fényleni kutyája cimpája, és parányi rándításokkal megmozdul-e ínye? Ezek voltak Kántor szimatának csalhatatlan ismérvei, ha a szag felkeltette érdeklődését. Kántor reagálása nem maradt el. Az első szippantás után

orrát egyre nagyobb izgalommal fúrta a kúp alakú gödröcskékbe. „Se nem róka, se nem nyúl, de még csak nem is medve" – dünnyögte magában Csupati. Elégedetten gondolt arra, lám az arany váll-lap nem minden. Hiába mondanak azok akármit, a nyom jó és nem állattól, hanem igenis embertől származik. Összenézett Kántorral és csak a szemével kérdezte: „Ehhez mit szólsz?" Kántor farka billegetésével határozottan jelezte gazdájának: ember járt itt. Csupati ekkor feltápászkodott, és ahogy lenézett a földre, észrevette, hogy saját térdeinek bemélyedése, mintha a két szélesebb nyomhoz hasonlítana. Homlokáról feje búbjára tolta pilotkáját és elmosolyodott: ravasz fickó, juj, de ravasz – és kerek arcán fülig futó vigyor terült szét. Megnyugodott. Magabiztos és határozott lett. A sok magas rangú tiszt társaságában eddigi zavaró kisebbségi érzése váratlanul elpárolgott. Pofon-egyszerűnek látta már a trükköt és a néhány méterrel arrébb tanakodó tisztek csoportjához lépett:

– Jelentem, a nyomok embertől erednek, nagyítóval még a ruhaszövet recéi is felfedezhetők.

Az egyik szúrósan nézett rá és képtelenségnek minősítette Csupati állítását, aki sértődötten húzta össze szemöldökét:

– Bebizonyítom, hogy a tettes térden és könyökön támaszkodva hatolt át a sávon. – Íme . . . – és Csupati a nyomsáv közepén letérdelt és az eredeti nyomokkal párhuzamosan könyökére és térdére támaszkodva kúszni kezdett.

– Ez igen. Gratulálok – rázott vele kezet a határőrkerület parancsnoka. – Meg tudja kísérelni a nyomkövetést? – kérdezte, s közben végigmérte saját elhárító osztályának főnökét.

Csupati a fejét vakargatta és aggodalmas képpel válaszolt: – Sajnos kicsit későn kérték az elvtársak Kántor segítségét, de talán sikerül a professzor úrnak.

A tisztek nevettek és a parancsnok megjegyezte: – Ha sikerül, mindkettőjüket kitüntetésre terjesztem fel.

Nem a kitüntetés miatt, hanem az ismeretlen rejtély izgalmától verte ki Csupati homlokát a veríték. Kántorra kacsintott: „Hallod ezt, Tyutyu?"

Kántor öt kilométer hosszan, a határközség szélén levő

autóbusz-megállóig követte a nyomokat. Az autóbusz innen a közeli iparvárosig közlekedik, naponta többször is. Csupati szerint, ha szerencséjük lesz, ott kell keresniük a tettest. A harcálláspontot nyomban a határtól tizenöt kilométerre épült iparvárosba helyezték át. Csupati azonban nem talált olyan nyomot, ahonnan a keresést Kántorral újra elkezdhette volna. Éjszakára a sebes folyócska partján állomásozó rádióskocsiban húzódtak meg. Napokig nem történt semmi. A kártyázást is elunták már a rádiósokkal. A harcálláspont körletét mégsem hagyhatták el.

A harmadik nap reggelén, szokásához híven, Kántor öt órakor már meglehetősen türelmetlenül fészkelődött a tábori ágy alatt és ásítva nyújtózkodott. „Mi az?" – mormogta álmosan Csupati – „mehetnéked van?"

Ezzel ő is feltápászkodott, elhúzta a függönyt és kipillantott a rádiósautó ablakán. Hangulatos park szélén állt a kocsi, szemközt az Óvár bejárata. Amíg Csupati bámészkodott, Kántor diszkréten kaparászott a kilincs körül. „De sürgős", dohogta Csupati és a pórázt karjára véve, Kántor után maga is lehuppant a földre. „Ha keresnének, járunk egyet a parkban" – szólt vissza a készüléke mellett bóbiskoló katonának.

A gondosan ápolt ligetet a sebes hegyifolyócska egyik ága szelte ketté. Kántor a púpos fahíd felé kocogott. Besétáltak a várkapun és félórányi mászkálás után már visszafelé ballagtak, amikor az alagútszerű kapunál egy középkorú férfi, a botanikus park kertésze szólította meg izgatottan Csupatit.

A park kavicsos sétaútján nyom nem látszott, de a kertész határozottan állította: ez volt az a pad, amelyen szerinte hajnalban egy gyanús idegen üldögélt. Csupati töprengett. A kertész önkéntes detektívként találgatott, mert ki ne szeretne, főleg képzeletben, „krimit" játszani. Amíg tanakodtak, Kántor megszimatolta a padot, a kaviccsal borított földet. Agya lázasan dolgozott. Szagok keltek, és haltak el benne. Idegein gyűrűztek, mint a tóba dobott kő hullámai. Csupati tanácstalanul toporgott kutyája körül és azon

töprengett: micsoda rejtélyes utakon ismerheti fel Kántor az ismeretlenhez vezető utat, mert néhány percnyi vizsgálódás után gazdája elé állt, hogy csatolja rá a nyomozó hámot. Aki először látta a mély orral kullogó kutyát, mozdulatait céltalan játéknak vélhette. A romantikusan épült ódon belvárosból a várkapun át a Lajta partjára jutottak. Kántor az Akadémia épülete mögötti ligetes részen a Kis-Duna füzes partja felé tartott. Az ösvény a városi strandhoz vezetett. Alig haladtak egy kilométert, Kántor szőre váratlanul felborzolódott és Csupati szinte az utolsó pillanatban kapta elő revolverét, majd óvatosan az útját elálló fűzfabokor mögé lopakodott. A bokron túl Kántor egy idősebb emberrel nézett farkasszemet. A férfi csattogó metszőollóval fűzvesszőket vagdalt. A hirtelen előtte termett, morgó kutyát a vesszőnyalábbal csapkodva igyekezett elriasztani. Csupati először arra gondolt: Kántor a vesszőt szedegető ember szimatját kaphatta fel és most szokásos morgásával jelzi: célhoz értek. De ha mégse ő a keresett? – vitatkozott önmagával.

– Lépjen félre, ne csapkodjon – mondta a férfinak.

A megrémült ember nyomban a füzesbe húzódott. Csupati kíváncsian leste, vajon Kántor követi-e. A kutya azonban, mihelyt az ösvény szabaddá vált előtte, megnyugodott, és orrát újra a talaj felé lógatta. Csupati maga is megkönnyebbülten sóhajtott fel: mégse a vesszőt szedegető öreg nyomát követte Kántor. A füzes után ingoványos terület, majd gyümölcsös következett. Itt Kántor letért az ösvényről és egy rozzant léckerítésig vezette Csupatit. A nyitott kertajtón elhanyagolt udvarba léptek. Kántor a lakóház végéhez ragasztott pajta bejárata előtt megállt. Csupati ekkor újra elővette pisztolyát és óvatosan benyitott. Az ajtónyikorgásra recsegő zaj, futó lábak dobogása verte fel a csendet. „Állj, vagy lövök!" – kiáltott fojtottan Csupati.

A pajta sarkában levő kicsiny jászol elé kötött kecske eszelősen rángatta a kötelét és az emberi hangra panaszosan felmekegett.

„A fene egyen meg, te aztán jól rám ijesztettél" – zsör-

tölődött Csupati és dühösen vágta be maga mögött a pajta lécekből összetákolt ajtaját. Az udvaron egy asszony szaladt feléjük.

– Kit keresnek? – kérdezte fátyolos hangon.

– Járt itt valaki idegen?

– Nem. Hogy is járt volna? – Csupatinak valahogy nem tetszett az asszony viselkedése, bár semmi különöset nem vett rajta észre. Megkérdezte, hol a férje. Az asszony azonnal válaszolt:

– Tizenöt éve özvegy vagyok.

– Gyerek van?

– Igen . . . – hadarta, és hozzáfűzte: – A gyárban dolgozik.

– A pajtából nem hiányzik valami?

– Mi hiányozna? Semmi. Legalábbis nem tudom. Böske annyira fél minden idegentől, hogy képes éjszaka is felmekegni minket. Éberebb, mint egy házőrző kutya.

– Aha – bólintott Csupati, mert egyéb nem jutott eszébe. A kiskertajtón ballagtak ki az udvarból. A kert végében egy körtefánál Kántor jobbra fordult. Átvágott az elhanyagolt gyümölcsösön, és az ösvény végénél rátért a kompátkelőhöz vezető útra.

A Duna-partig mentek. A komp-kikötőnél a nyom véget ért. Csupatit nem hagyta nyugodni a gondolat: mit kereshetett Kántor a kecskeólban? A poros makadámúton sétáltak vissza a város központjába, a park szélénél veszteglő autókhoz.

– Történt valami? – fogadta Csupatit a rádiós. Az a fejét ingatta. – Semmi, és itt?

– Dettó! Teljes a nyugi.

Csupati a közeli kerti padra ült. – Semmi se történik – meditált magában, és mégis valami nehéz érzés nyomta a szívét. A kecske-ügy nyugtalanította. Kántor ok nélkül nem ment oda. Próbálta elemezni az asszony zavarát is, de egyetlen épkézláb ötlet sem jutott az eszébe. Bosszúsan állt fel. Mérges volt önmagára: már ő is hekust játszik. Kántorra nézett. „Az ördögbe is, miért nem tudsz beszélni?" – mormogta.

– Reggelizett már, őrmester? – kérdezte a rádiós. Csupati nemet intett, és elindult a teherautóhoz, ahol a szakács tanyázott.

Az anya aggódva figyelte a levest kanalazó fiút. A makrancos szőke tincsek a múltra emlékeztették. „Az én fiam" – gondolta, de anyai ösztönei valami idegenséget sejtettek. Most, hogy fél évig nem látta, mintha megváltozott volna.

– Miért hallgatsz? – nézett fel tányérjáról a fiú.

Az anya megriadt.

– Én?

– Ne keseregj. Mondtam már, várj egy kicsit és vége lesz a krajcároskodásnak. Mindent megkapsz tőlem – mondta a fiú nagyképűen.

– Csak te maradj itt. Ez nekem elég. Más nem kell. Amíg én dolgozni tudok... Ugye nem mégy újra Pestre. A mi gyárunkban is lehet dolgozni.

– Dolgozni! – legyintett a fiú. Nem értette anyját. Különösen most, hogy az a csodálatos, idegen fél év mögötte volt, már nem tudta megérteni, mi örömet talál anyja a koszos gyári melóban. – Hogyan tudtad megszokni? – kérdezte. De lényeg, hogy az anyja se vette észre a változást. „Hadd higgye csak, hogy Pesten voltam. Pedig ha tudná?"

– Mit?

A fiú lecsapta a kanalat.

– Hát ez óriási! Mit, mit? A munkát. Valaha nem így éltél. Még én is emlékszem, micsoda lakást hagytunk ott, amikor apa ide menekített minket, most meg boldog vagy, hogy szakadásig kulizhatsz, ezeknek! Te mindent elfelejtettél? Azt hiszed, nem tudom, mi volt apa utolsó üzenete? Kiküldtél a szobából, de én mindent hallottam. Miért nem teljesítetted? Miért nem menekültél tovább nyugat felé? Te inkább eljöttél a volt cselédlányod házába cselédnek.

– Jancsi! Kisfiam! – nyögött fel az anya.

– Miért tetted ezt velem? – a fiú hangjában gyűlölet vibrált.

– Mi itt születtünk, mégiscsak ez a hazánk...

– Haza? Micsoda hülyeség!

Az anya megriadt.

– Istenem, csak nem akarsz elhagyni? Hiszen alig néhány napja jöttél meg és nekem ez a fél év is az örökkévalóságot jelentette. Én nem haragszom, amiért nem írtál, de ne beszélj szamárságokat, kisfiam. Örülök, hogy a gyárban visszafogadtak. Mondtad, milyen kedves volt hozzád a művezető. Van jó szakmád és ha egy-két évig szorgalmas leszel, talán elküldenek az egyetemre . . .

– Atyaúristen! Te ezt a szöveget komolyan gondolod?

Az anya döbbenten nézett fiára. – Félek – szólalt meg kis idő múlva halkan.

– Mitől félsz? – kérdezte gúnyosan a fiú. Úgy beszélsz, mint egy agitátor. Amíg nem voltam itthon, talán a pártba is beléptél? . . .

– Téged féltelek. Reggel óta nincs egy nyugodt percem. Ugye, drágám, nem csináltál valami szamárságot?

– Mit beszélsz? – kapta fel gyanakodva tekintetét a fiú.

– Reggel, nem sokkal azután, hogy elmentél hazulról, egy kutyás rendőr jött a kertek felől az udvarba. A Böske pajtájához mentek.

– És ezt csak most mondod?

– Ugye nem csináltál semmit? – rimánkodott az anya.

A fiú felugrott és válasz nélkül, kirohant az udvarra.

Alkonyodott. Müller bezárkózott a kecske pajtájába. Bosszúsan korholta magát. Még szerencse, hogy az elmúlt hat nap alatt felgyűlt idegessége az anyja előtt robbant ki belőle. Mélyeket lélegzett. A csendesen kérődző Böske a sarokból pillantott rá. – Mit bámulsz? – förmedt a kecskére. Bárcsak tudná, minek jött a hekus? Próbálta visszaidézni a nap eseményeit. A gyárban semmi gyanúsat nem fedezett fel. Senki se figyelte. A készüléket észrevétlenül be tudta szerelni a raktári kapcsolóba. Olyan volt ez a nap is, mint a többi. Visszatérése az üzembe nem keltett feltűnést. A munkaügyis egyszerűen tudomásul vette, hogy önkényesen távozott Budapestről. Új munkakönyvet váltott. Azt

mondta, a régi elveszett... És bevették a mesét. Elvigyorodott. Micsoda szerencse, áldhatja az eszét, hogy amikor átszökött a határon, nem dobta el a személyi igazolványát. Elkalandozó gondolatait újból arra szorította, követték-e? Nem lehet. A buszon ismerős alakokkal utazott. A vízműnél, a terepszemlén is egyedül járt. Napok óta mindent gondosan előkészített. Amikor a megyei székhelyre utazott, hogy az akció résztvevőit beszervezze, akkor sem követték. Képtelenség, próbálta megnyugtatni magát. Szorongása azonban nem engedett. Az első három napon többször is igazoltatták az utcán a rendőrök és minden rendben volt. Tegnapelőtt óta már a járőrök se cirkálnak a város utcáin. „Lehet, hogy a Laklit követte idáig a hekus?" – jutott váratlanul eszébe és dühösen felszisszent. „Micsoda mázli, hogy ezt az idiótát hajnalban átzavarta a szigetre." Órájára pillantott. Hat múlott. „Perceken belül újra jelentkeznie kell a Laklinak." – Mars odébb! – és a nagyobb nyomaték kedvéért megbillentette a kecske oldalát. A jászol alól néhány műanyagtasakot és egy tapadó gumiálarccal kombinált fekete parókát szedett elő. A holmikat zsebre gyűrte és kinyitotta a pajtaajtót. Zsákot, sarlót fogott és elindult a holtág füzeséig érő kert felé. A veranda végéről az anyja utána kiáltott:

– Jancsikám, várj!

– Vágok egy kis zöldet Böskének – válaszolta. Semmi kedve sem volt folytatni a vitát anyjával. – Utána pedig visszamegyek a gyárba.

– Keresnek.

– Ki az ördög? – fordult meg nyugtalanul és a veranda elé rohant. – Ki az?!

– Miért vagy ilyen izgatott, kisfiam?

– Ugyan, mama! Rémeket látsz!

– Úgy aggódom a rendőr miatt – suttogta az asszony.

Müller, mielőtt valami gorombaságot vágott volna oda, nyelt egyet. – Hagyd ezt a hülyeséget, mama – és könnyedén mosolyogni próbált. De csak torz vigyor kerekedett az arcán. A tornácon egy nyurga férfi várakozott. Megkönnyebbült sóhajjal ismerte fel Laklit. „Mi az, te már itt

vagy?" – és mint gyári munkatársát mutatta be anyjának, akivel egy kis különmunkát vállalt ma estére.

– Gyere, segíts zöldet szedni a kecskének – hívta magával Laklit.

– Ha sürgős az a munka, majd én ellátom a kecskét – mondta az anyja, de a fiú nem hallgatta végig, hanem a jövevénnyel együtt siętősen a kert felé indult. Az elhanyagolt, dudvás részen Müller leguggolt.

– Megőrültél? Nem megmondtam, hogy a botanikus kert mögött várakozzatok? – sziszegte.

– Igen, igen. De onnan le kellett lépnünk. Egy pofa leskelődött a kerítés mögött. A fiúkat kiküldtem a vízpartra, én meg idejöttem. Most mi lesz?

– Mi lenne? Pontosan végrehajtjátok az akciót. A negyedhármas vonattal elutaztok. Én majd utánatok megyek. Addig már nem találkozunk. Most pedig kimégy a buszmegállóhoz, felszállsz az autóbuszra és eltűnsz . . . Elégedetten nyugtázta saját ravaszságát. Ha ezeket elkapják, annál jobb. Hol lesz ő már akkor . . .

Csupati ábrándozva ballagott a fűutcán. Percekig ácsorgott a Cipőbolt kirakata előtt. Halkan sóhajtozott és nehéz szívvel indult tovább. Séta közben kétszer is visszavezette Kántort a kirakat elé. A vastag nyersgumi talpu barna cipő megfogta szemét és nem eresztette. Ezt a cipőt tavaly látta meg az egyik fővárosi bolt kirakatában. Akkor se volt rá pénze. Háromszázhúsz forintba került. Azt hitte, rég elfelejtette, de ahogyan most megpillantotta, a visszafojtott vágyakozás újra feltámadt benne. „Ha egyszer egy ilyen cipőt vehetnék . . ." sóhajtotta.

Kántor unta az ácsorgást és rántott egyet a pórázon. „Igazad van", tért magához az ábrándozásból Csupati. „Nem a mi pénztárcánkhoz szabták az árát" dörmögte és Kántorral együtt a rendőrség épülete felé kocogott. A hét végén kettős ünnep lesz. Az alkotmány napja szombatra esik, péntek lesz a szombat, a félműszakos nap. Eszébe jutott a felesége meg a kisfia. Lassan egy hete már, hogy el-

jött hazulról. Ha valami baj érné őket, azt is csak akkor tudná meg, amikor már segíteni se tudna. Itt semmi se történik. A várakozás a legrosszabb. Kínosan vánszorgó percek, órák. Kérni fogja a főnökséget, vezényeljék haza . . .

A rendőrség épülete előtt Sátoriba botlott.

– Te itt?

– Én? – nevetett a fiatal tiszt. – És te?

– Semmi – szipogott Csupati és megdörzsölte viszkető orrát, mielőtt egy nagyot tüsszentene.

– Csak nem kaptál szénanáthát? Éppen hozzád indultam. Van még egy hely számomra a karaván̈ban? . . . Nem akarok a laktanyában aludni.

– Akár kettő is. De mondd, nem megyünk haza?

Sátori a fejét ingatta.

– Történt talán valami? – kérdezte puhatolózva Csupati.

– Á, semmi különös, pajtás. Csak a Keresztény Múzeumból megfújtak két Botticelli-képet.

– Az hol van?

Sátori elmosolyodott: – Esztergomban.

– Ezért vagy te itt? – kérdezte értetlenül, majd mint aki hirtelen felfedez valamit, suttogóra fogta hangját: – Csak nem a könyökös fickóra gyanakodtok?

Sátori mosolygott. Felüdülés és szórakozás volt számára, valahányszor Csupatival beszélgethetett. A természetes észjárású kutyavezető mindig ráhibázott valamire. Talán az ösztönei súgták, mert a rafinált logika nem tudott volna fészket verni Csupati fejében.

A park szélén sorakozó rádiós- és szállítóautók közelében sétálgattak. A fiatal nyomozótisztnek nagy megtiszteltetést jelentett, hogy bevonták ebbe a képrablási ügybe. Hajnaltól délig vizsgálódott a múzeumban és a csoport vezetője, a hajdani GR egyik öreg rókája, ugyanúgy szimatolt a helyszínen, ahogy Csupati szokott, ha nagyon akart segíteni Kántornak.

– Két kép miatt ekkora cirkusz? – szólalt meg hosszú hallgatás után Csupati.

– Az ám, pajtás, de darabja testvérek között is megér egy milliót.

– Azannyát! – csettintett nyelvével Csupati.

Sátori maga sem értette pontosan, miért küldte ebbe a határszéli városba a csoportvezető. Megbízása kissé homályosan hangzott: nézelődjön és legyen készenlétben. Talán el akarta az öreg távolítani? Nem, ezt mégsem hinné. Lehetséges, hogy az öreg bulldog többet tud a múzeumi vizsgálat után az ügyről, mint amennyit ő akárcsak sejthet?

– Nincs kedved egyet járni? Mondjuk az állomásig meg vissza . . .

Csupati amúgy is unatkozott. Örömmel kapott az ajánlaton.

– Vacsoráig elmehetek, csak szólok a rádiósnak, ha keresnek, tudja merre vagyok.

Útközben Sátori néhány szóval megnyugtatta Csupatit: otthon minden rendben van. Felesége megvette már a srácnak az első osztályos füzeteket és az olvasókönyvet.

A nagy forgalmú állomásra úgyszólván ötpercenként befutott egy-egy vonat. A két rendőr és Kántor a peron felől lépett a „fapados" váróterembe. Itt működött az egyetlen büfé is. Füst, piszok, söröskupakok. A gondozatlan mozaikpadlón lepedőnyi sörfoltok, papírpoharak . . .

– Iszol valamit? – kérdezte Csupati.

Sátori a koszos söntés láttán összerezzent. Intett, hogy semmit se kér.

– Én szomjas vagyok! – mondta Csupati és a pult előtt tolongók közé furakodott.

A falak mellett padok sorakoztak. Sátorinak volt egy különös képessége. Tréfásan foglalkozási betegségnek szokta nevezni. Egyetlen pillantással, anélkül, hogy fejét vagy szemét mozgatta volna, látómezejébe fogta a teremben nyüzsgő embereket. Rendkívüli adottságát tudatosan is fejlesztette és annyiszor gyakorolta, hogy mindent, ami a száznegyven fokos szög ívén belül történt, egyidejűleg meglátott és villámgyorsan szűrte át figyelme rostáján a közömbös, szürke arcokat, jelenségeket. A váróterem közönségéből ezúttal három férfi keltette fel érdeklődését. Talán nem is az arcok rögződtek benne elsőnek, hanem három egyforma fekete lakkbőrönd. „Vigécek? Ikrek?" suhant végig gondolatán.

– Ez jólesett – jött vissza Csupati.

– Egészségedre, de mit szólsz ahhoz a három pasashoz? – és szemével a fal felé intett.

Mire Csupati utánuk nézett, a három férfi, mintegy vezényszóra felkelt és a kijárat felé indult. „Sima verebek" mondta Csupati, és legyintett. „Szóra se érdemesek".

– Az lehet, csak a retiküljük . . . Ez az egyformaság . . .

– Hány ilyet mutassak? Szériagyártás. Másmilyet nem is kapsz . . .

Sátori töprengve nézett a távozók után.

A tűz a szerelde végében levő faraktárban pontosan éjfélkor lobbant fel. A nagycsarnokban, a csökkentett éjszakai műszakban százötven ember dolgozott. A lángok felvillanásával egyidőben szétrobbant a gyári transzformátor épülete is. A szerelde olajtól átitatott padlóján a nyitott raktárajtón keresztül a tűz kígyóként tekergett a futószalagok közé. A hirtelen támadt sötétség, az elnémult gépek csendje meghökkentette a munkásokat, akik a sötétből felvillanó, rohanó lángok láttán pánikszerűen menekülve igyekeztek elhagyni a műhelyt. Mire általános riadalomban a műszakvezető a szerelde irodájáig eljutott és betörte a tűzjelző készülék üvegfedelét, percek múltak el és a lángok belekaptak a félig kész cséplőgépek szekrényeibe. A csarnokban rekedt munkások rémülten kiabáltak és a sisteregve égő olajos betonpadlón nagyokat szökellve igyekeztek elérni a szabadulást jelentő, szélesre tárt vasajtót. Fáklyaként lobogva zuhantak ki az udvarra.

– Telefonáljatok a tűzoltóknak, a riasztó rossz – kiabálta a földön hempergő műszakvezető.

A munkások a riadalom első percei után az irodaépület raktárából hozott poroltókkal próbálták megközelíteni az égő szereldét.

Müller a gyár kerítésének tövében lapult. Még hallotta a kiáltást: „Ide, a tűzcsaphoz!" – Macskaként ugrott és elkapta a kiálló téglaperemet. Ügyesen felhúzta magát, s mint a magasugró a léc felett, guruló vetődéssel ért földet. Gör-

nyedten rohant a kukoricás szélén. Pontosan az előre eltervezett útvonalon haladt. Négy perc alatt el kellett érnie a gyárat a várossal összekötő utat. Szíve a torkában dobogott. Az országút melletti árkokban megbotlott és hasra esett. Szerencséjére, mert a következő pillanatban a kanyarból autó fénycsóvája sepert el felette. Müller az autó távozása után a padkáig kúszott. A távolban tűzoltóautó szirénája vijjogott. Átszaladt az úton és a két városrész közötti bokros réten a folyópart mellett levő vízmű szivattyúháza felé lopakodott.

– Aludj jól – búcsúzott éjfélkor tréfásan Sátori a városi kapitányság ügyeletes tisztjétől. Évekkel ezelőtt együtt fejezték be a nyomozótiszti akadémiát. Négy esztendeje, hogy utoljára találkoztak. Bőven akadt hát beszélni valójuk. Mindketten nehéz körzetben szolgáltak, életük nem szűkölködött a rendkívüli eseményekben.

Az éjszaka csendesnek ígérkezett. Sátori mégsem kívánt aludni. A képlopás egyre jobban izgatta. A szálak Esztergomból Budapestre vezettek, őt a főnökség mégis ide, kétszáz kilométerre a tett színhelyétől ebbe a határszéli városba küldte. Igaz, hogy a parancs értelmében, ha szükségesnek látta, igénybe vehetett minden karhatalmi erőt.

A kapitányság kapujában úgy döntött, sétál még egy keveset és csak később megy a „karaván hoz". Az ajtóban posztoló rendőr tisztelgett neki. Sátori szórakozottan érintette meg ujjai hegyével a sapkája szélét. Felpillantott és szeme a távolba meredt. A széles főutca keleti végén barnáspiros csík jelent meg az ég alján. „Látja?" – kérdezte a rendőrtől.

Néhány másodpercig szótlanul bámulták a furcsa jelenséget. A horizont rózsaszínbe váltott és az őrszem fojtottan felkiáltott: „Tűz van!"

„Hol?" – akarta kérdezni Sátori, de az őrszem a kaputelefonhoz rohant. Izgatottan hívta az ügyeletes tisztet.

– Jelentem, a gépgyár felől egyre fényesebb lángok világítanak az égre . . . Nem! Biztos, hogy nem tévedek. Itt

van az a főhadnagy elvtárs is, aki . . . Magát kérik – nyújtotta Sátori felé a telefont.

– Igen . . . Én is látom . . . Lehet, hogy elromlott a jelzőberendezés . . .

Három perc múlva a szemközti városháza oldalszárnyából két tűzoltóautó kanyarodott elő. A szirénák vijjogva tépték szét a békésen alvó kisváros éjszakai csendjét.

Csupati dörömbölésre és Kántor morgására ébredt.

– Nyisd már ki – türelmetlenkedett Sátori a rádiósautó ajtaját döngetve.

– Jövök, jövök – dünnyögte Csupati.

– Hol a wippon sofőrje?

– A harmadik kocsiban alszik . . .

– Azonnal ébreszd fel és gyerünk.

– Hová?

– Mozogj már az ördögbe is, olyan vagy mint egy kíváncsi vénasszony . . .

– Igenis – ébredt fel végleg az őrmester és előbújt a kocsiból. Kántor már szolgálatkészen az autó mellett várakozott.

– Látod? – és Sátori a keleti égre mutatott.

– Hűha – dörzsölte szemét Csupati – már hajnalodik.

– Frászt! Na, ébreszd a sofőrt.

Negyedóra múlva az égő gyár előtt szálltak ki az autóból. Együtt érkeztek a határkerület kémelhárító főnökével, aki egységével nyomban körülzárta a gyárat.

– Azt hiszem, elkéstek – súgta Csupati fülébe Sátori.

A tűzoltók a szerelde hatalmas kidőlt vaskapujában viaskodtak a lángokkal. Sátori a tűzoltó-csoport parancsnokát kereste. A szereldébe lövellő vízsugarak szürke gőzfelhőben gomolyogtak ki az épületből. Sistergett, ropogott minden. A parancsnok az udvarra nyíló ajtó mellett irányította a tömlőt kezelő tűzoltókat. Sátori bemutatkozott.

– Maga szerint mitől gyulladt ki? – kérdezte.

– Csak a tűzfészek elfojtása után tudjuk az okot megállapítani – válaszolta és faképnél hagyta Sátorit. – . . . Őrmester! Balról próbáljanak behatolni!

Befutott a határőrség műszaki alakulata.

– Főnök – kiáltotta az egyik tűzoltó –, csökken a nyomás.

– A szivattyús kocsi álljon azonnal a ciszternához . . .

Sátori a portásfülkéhez sietett. Kinyitotta a vízcsapot. Néhány vízcsepp koppant a mosdón, a vezeték hörögve szívta magába a levegőt.

– Uramisten – meredt a csapra a portás –, kiürült a városi víztorony? Mi lesz velünk? . . . De nem értem, a városban égnek a lámpák. Ha nincs áramszünet, akkor miért nem dolgozik a vízmű?

– Az hol van?

– Ott – mutatott a portás a folyó felé. – Várjon, mindjárt felhívom őket . . .

A telefon szaggatott búgással jelezte, hogy a hívott készülék foglalt. Sátori lázasan gondolkozott. Némi töprengés után kirohant a portásfülkéből. Az égő üzem lángjai nappali fénnyel világították be a környéket. Csupati és Kántor a terepjáró mellvédjére támaszkodva várakozott. „Azonnal üljetek be" zihálta a futástól elfúlva Sátori.

Néhány perc múlva a városi vízmű fonott drótból épült kerítése előtt fékezett a wippon. „Gyerünk" ugrott ki Sátori. Az ajtó zárva volt. Sátori fürgén átmászott a kerítésen. Zseblámpájával végigpásztázta az oszlopot. A kulcs egy szögön lógott. Míg Sátori a zárral bíbelődött, Csupati Kántor nyakára csatolta a nyomozóhámot.

– Ereszd előre a kutyát – nyitotta ki a kaput a főhadnagy. Csupati pisszentett és Kántor nekilendült. A szivattyúházban égett a villany. Csupati felrántotta a vasajtót. Kántor felborzolt szőrrel ugrott a gépterembe és nyomban visszahőkölt.

A kapcsolótábla letört érintkezői előtt a gumiszőnyegen arcára borultan a gépész feküdt.

Müller, miután átöltözött, az olajos, sáros overallt és a gumicsizmákat egy zsákba gyűrte, majd a holmit a kecskejászol alá dugta. „Eddig megvolnánk" mormogta és Böske farára legyintett. „Őrizd csak, öreglány" vihogott elégedet-

ten. A gumiálarcot a parókával együtt a sarokba hajította. Ha látta is valaki, kereshetik a hekusok ezt a fekete bajszú, dús hajú ipsét. Az órájára pillantott. A foszforeszkáló mutatók hajnali negyed hármat jeleztek. Eddig minden az eredeti terv szerint sikerült. A város felbolydult. Még anyja is elrohant az égő gyárhoz. „Milyen fontos neki. Semmi köze hozzá, de inkább kimászik az ágyból, csakhogy egy vödör vizet vigyen a Dunáról az oltáshoz . . . mert hogy egyéb vizük nincs, az biztos . . . " Elégedetten gondolt a tűzre. Maga sem remélte, hogy ilyen simán megy minden. Még a regényekben is közbe szokott jönni valami, valami előre nem látott apróság, ami azután a legjobb elképzelést is felforgatja. Egy óra múlva befut a pesti gyors . . . Neki most az a fontos.

Végigment a tornácon. Az utcaajtó előtt megtorpant. Eszébe ötlött, üzenni kellene anyjának, ne keresse. „Nem!" mormogta dacosan és még a fejét is megrázta. Anyja úgysem értené meg. Különben is első a biztonság. Ostoba érzelgéssel nem kockáztathatja az akció sikerét. Ahogy a csomagot átvette, azonnal menekülnie kell.

Sietősen haladt a kihalt utcákon. Átvágott a felsővárost keresztező folyócska hídján és egy gyéren világított mellékutca felől közelítette meg a Főteret. Szüntelenül az óráját figyelte. „Csak semmi izgalom" – hajtogatta egyre. A gondolatok mégis idegesen kergetőztek agyában. Nem bonyolította-e túlságosan is kuszává a szálakat? Most már mindegy. A pestieknek az érkezés és indulás között tíz percük lesz. Az utasítás szerint ő előre megváltja nekik a visszafelé érvényes jegyet.

Korai még az állomásra mennie. Egy ódon ház falbeugrójába húzódott.

Fél órája várakozott már. A nyugtalanságtól tenyere izzadni kezdett, amikor elindult végre a pályaudvar felé.

Csupati a homlokára csapott, Sátori a mozdulat láttán meglepetten kérdezte: mi ütött beléd?

– Főnök akár hiszed, akár nem, mi már egyszer jártunk

ebben az udvarban. Ott a pajta . . . És itt lesz a kecske – mondta és kinyitotta Kántor előtt a pajta ajtaját.

Harsogó mekegés, fenyegető morgás. Csupati egyik kezében revolvert, a másikban zseblámpát szorongatott. „Hogy ez nekem akkor nem jutott eszembe" – keseregte.

– Mit motyogsz?

– Tudtam, hogy Kántor ok nélkül sehova se megy, csak azt nem tudtam kitalálni, minek jött ide.

– Most már tudod? – és ahogy Sátori Csupati mögött a pajtába lépett, felnevetett. Kántor egyre csak a jászolhoz akart furakodni, de a dühösen mekegő kecske nem engedte. Kántor erre a fejével taszított egyet a kecskén, mire az szembe fordult a kutyával és egy ravasz mozdulattal beleöklelt Kántorba. Kántor fenékre zökkent, ám a következő pillanatban felpattant és bal tappancsával pofon csapta a mekegő négylábút. Ez hatásosnak bizonyult. A kecske ijedten hátrált, míg csak kötőfékje engedte.

„Te csak ne vihogj" korholta Sátorit Csupati. Elkapta a kecske kötőfékjét és a kapálózó állatot félrerántotta Kántor útjából. „Csak eszembe jutna, hogy is hívják" dörmögte.

Sátori a kísérő csoportból két rendőrt a házba küldött: nézzék meg van-e bent valaki. „Böske" nyögte most a ficánkoló kecskével bajlódó Csupati. – Ki az a Böske? – fordult vissza az ajtóból Sátori.

– Ki lenne? Ez a dög . . .

Kántor előbújt a jászol alól. „Ejha" tört ki Sátoriból az álmélkodás. Csupati gyorsan összeszedte a lába elé ejtett holmikat és a csizmatalpat is gondosan megvizsgálta. „Ez a fickó járt a vízműnél" állapította meg határozottan. „Hát ez meg mi a szösz?" és kivette Kántor szájából a gumiálarcot.

„Ügyes" nézegette Sátori „akárcsak egy indián totem. Ezek szerint feketc bajuszos, dús hajú úriembernek látszott akciója közben a kis hamis" . . . Alaposan végigkutatták a pajtát, de egyéb gyanús tárgyat nem találtak. A rendőrök jelentették, hogy az ágy olyan, mintha nemrég még feküdtek volna benne, a lakás pedig üres.

Kántor felment a verandára. Az utcaajtó nem volt kulcs-

ra zárva. Sátori két rendőrt a helyszín biztosítására hátrahagyott, négy másikkal továbbindultak.

Sok időt veszítettek azzal, hogy a szivattyúházból Kántor először visszavezette őket az égő gyár kerítéséig, s mire a másik irányba vezető nyomot megtalálták, több mint egy órányi idő eltelt.

Hajnali háromnegyed négy volt. A városba kezdtek visszaszállingózni a tűzoltásban részt vett emberek. A gépgyár, mint a környék legnagyobb üzeme, háromezer embernek adott munkát. A nagyszerelde teteje beszakadt és a tűznek öt ember esett áldozatul.

... Kántor gyorsította az iramot. Egy helyen megtorpant és izgatottan szimatolt a járdán. Fejét bedugta egy falmélyedésbe.

– Ez mi? – kérdezte Sátori.

– Itt valaki várakozott.

– Gyorsíts – szólt türelmetlenül Csupatira Sátori.

Kántor különösebb biztatás nélkül ráállt az eredeti nyomra. A főutcán száz méter után a városi parkba fordult. Átvágott a Főtéren ...

– Az állomás irányába megyünk? – kérdezte Sátori.

– Úgy látszik ...

A nyomozótisztben egyik bizarr ötlet kergette a másikat. Sehogy sem akarta elhinni, olyan képtelennek tűnt ez az egész. Kántorban ezúttal sem kételkedhetett. A tettes nyomát követte a kutya, sőt a gyár kerítéséhez is elvezette őket. „Ott majd a falon belül is meg kell vele vizsgáltatni a nyomokat." Próbálta maga elé képzelni ismeretlen ellenfelét. Az biztos, hogy a tűzhöz is köze volt. Először felgyújtotta az üzemet. Utána megrongálta a vízművet, s mert a gépész ellenszegült, leütötte, majd a csuklójára drótot tekert és ráakasztotta a villanyvezetékre ... biztos, ami biztos ... Ez logikusnak látszott eddig. Aki a villannyal ilyen bátran bánik, annak értenie kell valamit a szakmához ... A kecskeól. Csak azt tudná, miért nem ment be a tettes a lakásba? Idegen volt? Ezt idegen személy nem tehette ... Lehet, hogy a gyár felgyújtása csupán elterelő mozzanat

volt? Megannyi kérdés. Belecsöppent ebbe az ügybe. Holott számára a képrablás tetteseinek kiderítése lenne a fontos.

Az állomás közelében az őrszemmel találkoztak.

– Észlelt valami gyanúsat? – kérdezte Sátori.

– Semmit, vagyis hogy semmi különöset. Ha csak... Negyedórája igazoltattam egy személyt, de az is idevalósi munkásember volt. Villanyszerelő... A megyeszékhelyre utazik a hajnali vonattal.

– Hogy mondta? Villanyszerelő? Ismeri?

A rendőr tanácstalan képet vágott. – Ismerősnek látszik, olyan szeplős képű fiatalember, de mondom, idevalósi. A személyi igazolványa...

– Nyomás – mondta Csupatinak a főhadnagy. – Gyerünk gyorsabban.

Kántor a néhány másodperces pihenőtől felfrissülten ügetni kezdett. A rendőrök galoppban loholtak utána. Akkor értek az állomás főbejáratához, amikor a pályaudvarra csikorgó fékezéssel befutott Budapest felől a hajnali gyorsvonat. Kántor egy gondolatnyi időre megállt az egyik pénztárfülke előtt. Gazdájára nézett, Csupati intésére azonban nekiiramodott a hosszú folyosónak. A másodosztályú váróterem peronra nyíló ajtaján nyurga, szőke fiatalember sietett kifelé. Sátori még látta az eltűnő alakot és igyekezett megelőzni Kántort. A motorvonattal érkezett utasok első csoportja kívülről az ajtóhoz ért. Sátori még átpréselte magát a tolongó embereken és a peronon a szőke férfit kereste. Végre Kántor is keresztülfurakodott a tömegen.

A nyurga fiatalember – amikor Sátori újra felfedezte, az ajtó mellett a falnak támaszkodva várakozott. A sietők embersor végén két kényelmesen ballagó férfira figyelt fel Sátori. Mindegyikük kezében egy-egy nagyobb aktatáska himbálózott. A peronon azután mindkettő kilépett a sorból és a szőke férfi közelében az egyik a földre tette a táskáját. Szájába cigarettát dugott és az erős dohányosok jellegzetesen türelmetlen mozdulatával tapogatott zsebében gyufa után. A szőke férfi hozzá fordult. Öngyújtójából láng lob-

bant, de mielőtt az aktatáskásnak tüzet adhatott volna, rémült nyögéssel a földre rogyott. Sántori Kántor mellé ugrott és felkapta a földről a táskát.

„Tyutyu, abbahagyhatod" mondta Csupati és Kántor kelletlenül engedte el földre tepert zsákmánya gallérját.

– Bravó – szólalt meg akkor Sátori mögött egy recsegő hang. – Ugye – mondtam magának, hogy hamarosan találkozunk . . .

Sátori villámgyorsan fordult meg.

– Alezredes elvtárs jelentem . . .

– Hagyja fiam . . .

– Elnézést, de hogyan került ide alez . . .

– Mondtam már, hagyja ezt a rangkórságot . . . Egyébként ezt a két urat követtem, különösen a titkár úr biztonságáért aggódtam – és gúnyos udvariassággal biccentett a feltartott kézzel idegesen toporgó két férfi felé. – . . . Remélem nem veszik túlságosan zokon.

– Ön tudta? – kérdezte a csodálattól álmélkodva Sátori.

– Tudni? Jegyezze meg, a mi szakmánkban csak ráérezni, sejteni lehet, de tudni? . . . – majd a két férfit körülfogó embereihez fordult. – Fiúk, az urakat rátok bízom. A képeket maga hozhatja főhadnagy, elvégre maga fogta meg először a táskát.

– Ebben vannak? – emelte fel Sátori a táskát, hogy jobban szemügyre vegye.

– Aha. Két Botticelli. Igaz ugyan, hogy másolatok, de ügyes munkák, nem igaz, titkár úr?

Sátori csak most figyelt fel a „titkár úrra". – De hiszen ez az alak . . .

– Úgy, úgy, a művészeti titkár. A képrablás felfedezője . . . Aki tegnap délelőtt oly buzgó aggodalommal ecsetelte a múzeumot és az egyházat ért kár nagyságát, de azt ő sem tudta, hogy az eredeti képek a páncélkamrában vannak, egy másik múzeumban, Budapesten. Látja, fiam – mondta Sátorinak atyáskodóan az alezredes – ezért sem árt, ha valaki gyakran jár kiállításokra, és az se rossz, ha

valaki ért a szakmájához és a másolatot az eredetitől meg tudja különböztetni... Most pedig főhadnagy, remélem meghív egy jó kávéra.

– Természetesen, de előbb engedje meg, hogy bemutassam Kántort és gazdáját. Nekik köszönhetem, hogy most és itt találkozhatom Önnel...

– Figyeltem, hogyan dolgoztak. Gratulálok. Remélem, ez az ifjú ember – és pipájával Müllerre bökött –, nem csinált túl sok disznóságot.

– Attól tartok – válaszolt Sátori – többet is, mint amennyi a Büntetőtörvénykönyv szerint egy kötélre elegendő.

– Kérem, én ártatlan vagyok – szólalt meg erre remegő hangon Müller. – Én csak tüzet akartam adni ennek az úrnak. Nem is ismerem...

– Jó hogy említi a tüzet...

– Mit akar ezzel mondani?

Sátori időközben Müller igazolványában lapozgatott.

– Semmit, semmit... A többit majd a kecskéje elmekegi.

– Tiltakozom. Ártatlan vagyok...

Kántor még a munka izgalmától ingerülten dühösen vakkantott.

– Hallja? – mutatott a kutyára az alezredes. – Úgy látszik, ezt még ő sem hiszi el magának...

– ... Müller János – fejezte be az alezredes mondatát Sátori.

Kántor mellső lábai Csupati vállán nyugodtak, fejüket összedugták és úgy ölelgették egymást, ahogy csak a sok bajt közösen átvészelt barátok tehetik. Annyira belemerültek a játékos örömbe, hogy észre sem vették a folyosóra érkező kerületparancsnokot és a megyei rendőrfőkapitányt.

– Maguk mit csinálnak itt? – kérdezte a parancsnok.

– Jelentem – hajtotta félre Kántor fejét Csupati – örülünk.

– Minek? – kérdezte az ezredes és furcsán méregette az őrmestert.

– Hát ennek is, meg annak is . . . de mondja, ezredes elvtárs, áll még az alku? – kérdezte Csupati kissé szemtelenül.

– Miféle alku? – nézett rá gyanakodva az ezredes.

– Hát a kitüntetés, amit ígért nekünk . . .

– Egyelőre inkább fogdát érdemelne, mint kitüntetést. Először is éjfélkor eltűnt a harcálláspontról, holott a mi rendelkezésünk alatt van és csak most, fél nyolckor jelentkezik munkára. Micsoda fegyelmezetlenség ez? Nálunk az ilyesmi nincs szokásban.

Csupati a szigorú hangsúlyból nyomban megérezte, hogy az ezredes gömbölyödő külseje ellenére kemény és fegyelmezett katona, és az ilyen katonák a fegyelemben nem ismernek tréfát. Ezért óvatosan kibontakozott Kántor öleléséből. Feszesen kihúzta magát, összekoppintotta cipője sarkát és tisztelgett:

– Ezredes elvtársnak jelentem, a keresett személyt Kántor nevű, törzsállományban levő nyomozókutyámmal közösen előállítottuk.

– Mit beszél? – tört ki akaratlanul is a parancsnokból a csodálkozás, és hol a szalutáló Csupatira, hol pedig a gazdáját utánzó, tisztelgő Kántorra nézett.

– Jelentem, ma hajnalban az állomáson elfogtuk és átadtuk a központi vizsgáló csoportnak.

– És ezt csak most mondja? – kiáltott izgatottan a parancsnok és valósággal feltépte az iroda ajtaját. A megyei főkapitány csendesen mosolygott és barátságosan vállon veregette a nála fél fejjel alacsonyabb őrmestert.

– Nagy kópé vagy te, törzsőrmester – mondta nevetve.

– Jelentem, csak őrmester – válaszolt Csupati.

– Eddig a percig. Az előléptetést én garantálom . . . Neki is – és Kántorra mutatott.

Délben Kántort az a megtiszteltetés érte, hogy az étkezdében, egy vadonatúj csajkában, maga a főkapitány merte ki neki a gulyáslevest. Hiába terítettek azonban Kántornak a gazdája mögött egy külön asztalt, nem evett. Csupati biz-

tatására, az orrában ingerkedő finom illatok ellenére, hozzá sem nyúlt a párolgó ételhez, bár a nyála is kicsordult. Csupati arra gyanakodott, talán a nagymérvű idegösszpontosítás miatt Kántornál szakmai kimerültség lépett fel, és ezért nem eszik. Levezényelte hát a székről és az ebédlő sarkában lefektette. Restellte az ügyet. A sikeres munka miatt érzett öröme is elromlott. Kántor viselkedését nem tudta mire vélni. „Ne búsuljon" – vigasztalták a tisztek. Csupati a nap hőse lett, de mert Kántor nem evett, az ő szájában is megkeseredett a falat.

Délután a laktanya udvarán a csapatzászló előtti tágas téren az alkotmány ünnepe tiszteletére rövid ünnepséget rendeztek. A kerület parancsnoka beszéde végén Csupatit és Kántort, mint az önfeláldozás és szakmai képzettség példaképeit állította katonái elé. A beszéd befejeztével Csupati mellére tűzte a néhány óra leforgása alatt az országos parancsnokság részéről is jóváhagyott „kiváló határőr" kitüntetést. A jelvényt Kántor is megkapta és amikor a parancsnok a nyakába akasztotta a szalagon lógó aranyérmet, a díszszemlén részt vevő katonák megbabonázva nézték, milyen feszes és szabályos tisztelgéssel köszönte azt meg. Kántor valahányszor nevét hallotta, felemelte fejét és az emelvényen álló parancsnokra nézett. A katonák úgy látták, mintha értené is az emberi beszédet.

Csupati a kitüntetés mellé ezer forint pénzjutalmat kapott, és az ünnepség után újból megkísérelte: hátha a kitüntetéssel megjött Kántor étvágya is. A konyhás, a gondosan elmosott csajkába a legjobb falatokat rakta, Kántor azonban hol gazdájára, hol az ínycsiklandó illatokat árasztó csemegére nézett, nagy szomorúan. „Mi bajod?" – kérdezgette keserűen Csupati. De Kántor csak bámult vissza rá, mert ő nem értette, mi történhetett a gazdival, aki őt arra tanította, hogy nemcsak idegen kézből, de idegen edényből sem szabad ennie.

Csupati végre a homlokára csapott: – Az edény! Szóval nem eszel az edényből? Hát vedd tudomásul: nekem is van annyi eszem, mint neked – ezzel lekapta fejéről a sapkáját

és a szakács elképedésére a csajka tartalmát beleöntötte. „Zabálj!" – tolta Kántor elé a vízhatlan sapkát.

„Na végre" – vakkantott Kántor boldogan –, és alig leplezett mohósággal falni kezdett. Három sapkára valót kebelezett be és a végén, elégedetten vigyorgott Csupatira. „Igazad van, nyugodtan röhöghetsz rajtam, hogy ez nem jutott az eszembe. De mondd meg, honnan vegyek most új sapkát? A te rigolyáid miatt nem cipelhetek magammal egy egész kalapboltot... Tessék, hogy nézek ki most sapka nélkül?"

Csupati az ünnepség után a jutalomból azonnal megvásárolta magának a vastag nyersgumi talpú cipőt. A laktanya vendégszobájában, ahol aludtak – mert a karaván az akció után feloszlott és bevonult a körletbe – ébredés után nyomban fényesíteni kezdte új cipőjét: „Klassz, mi? – dugta Kántor orra elé. „Csuda drága volt. Háromszázhúsz forint. Ezt is neked köszönhetem, Tyutyu."

Kántor szakértő szemmel vizsgálgatta a gazdi lábán az új cipőt. Könnyed, ruganyos lett Csupati járása és főleg zajtalan. „Majd neked is veszek valamit, csak irigykedj." Irigykedni? Nevetséges. Kántor még a kutyákra se irigykedett, nemhogy a gazdájára. Ezt a kutyaérzést nem ismerte.

A világ, ezen az augusztusi reggelen szép és békés volt. Lackó már kora reggel felült az ég szekerére és ugyancsak befűtött. Csupati kikefélte zsávoly ingblúzát, élesre igazgatta pantallója hajtását, amit úgy vasalt, hogy egész éjjel rajta feküdt és most a gyűrődéseket próbálta kihúzogatni belőle. A parancs szerint, további intézkedésig, az óvári kerületben maradtak, és az őrmester vidám, ám annál hamisabb fütyörészés közben néhány odavetett szóval tájékoztatta Kántort tervezett napi programjáról: „Most először is burkolunk... Hám, hám – és fogcsattintva tátogott – azután séta. Megvizitáljuk a várost... és mit csinálunk utána? Na mit? Fürdünk, uszi, uszi a dunai strandon. Ugye pompás?"

A kefélést és a szőrcsutakolást Kántor se kerülhette el. A művelet során zsörtölődő morgással fejezte ki nemtet-

szését, a gazdi azonban megdorgálta: „Mit képzelsz? Egy kitüntetett csak úgy, hétköznapi koszosan kimehet az utcára? Na, nem . . . "

Az adott viszonyokhoz képest kifejezetten elegánsak voltak. A kapunál az őr barátságos mosollyal fogadta őket, majd szerényen így szólt:

– Őrmester elvtárs, nem hiányzik valami?

Csupati ösztönösen a fejéhez kapott: a sapka! Ördög és pokol! Egyenruha, sapka nélkül.

– Kérjen egy pilotkát a fiúktól. Mindenkinek kettő van – tanácsolta a kiskatona.

Szürke egyenruha, zöld sapka. Kissé bizarr, de legfeljebb a civilek azt hiszik: speciális alakulathoz tartozik. Visszaballagott hát Kántorral a körletbe, ám balszerencséjére a folyosón az ügyeletesbe botlott.

– Jaj, de jó, hogy itt van – hadarta a fiatal hadnagy –, már kerestem a szobájában is.

– Nofene – vonta össze szemét Csupati. Rossz tapasztalata volt az ilyen lelkes keresésekről. Ezek mindig valami munkát jelentettek a számára.

– Semmi különös – mondta a hadnagy –, mindössze Tóhomokról most jelentett az őrs valami határsértést . . .

– Magának ez nem különös? – szakította félbe az ügyeletest Csupati.

– Azt mondták, aprómunka. Két személy tévedt a nádasba, vagy valahol ott rejtőzik. Az a parancs . . .

Csupati lemondóan legyintett. Kántorhoz fordult és már nem is hallotta, mit magyaráz a hadnagy, bánatosan kutyája fejére tette kezét: „Ez a mi formánk, Tyutyu, lőttek a kimenőnek, meg a fürdésnek."

A hadnagy félreértette a lövést és bizonygatta, hogy fegyveres összetűzés nem volt.

A homoki határőrs állomáshelye a Fertőzug mocsaras pusztaságának déli szélén épült. Szakasznyi alakulat őrizte a lápvilág közepén húzódó határvonalat. Az úgynevezett száraz határoktól eltérően itt a nyomsáv nem követhette a

tó közepén vezető határt, hanem az ingovány szélét kerülgette. A katonasofőr az őrsig vitte Csupatit és Kántort, és nyomban vissza is fordult.

– Hány kísérőt tud adni? – kérdezte a fiatal parancsnoktól Csupati.

– Kísérőt? Azt hittem, küldenek bentről. Harmadmagammal vagyok itt és a járőrpárokat nem bonthatom meg . . .

– Sajnálom, akkor nem mehetek. A szabályzat előírja, hogy a kutya mellé legalább két biztosítót kell adni.

A főhadnagy tanácstalanul tárta szét karját:

– Egyetlen nélkülözhető emberem van, az őrs lovásza. Ha bejön a váltás, legfeljebb a katonáim maguk etetik meg a lovaikat. Fognak is káromkodni!

Csupati kinézett a homokdombra épült őrs ablakán. Kellemetlen borzongás futott végig a hátán. Amerre szeme ellátott, mindenütt zöldessárga sivatag terült el, és csak valahol az északi látóhatár szélén törték meg kék foltok a nád egyhangúságát. A főhadnagy megpróbálta jobb kedvre deríteni Csupatit:

– Nem juthattak ám messzire – magyarázta. – A csatornákat állandóan motorcsónakokkal ellenőrizzük. A mocsárba pedig a legvakmerőbb fertői pákász se mer behatolni.

– Szép kis vigasz – fordult el az ablaktól Csupati, aztán legyintett: – Jöjjön hát a lovász . . .

A lovász, nyurga, fekete harcsabajszú kun legény volt. Már második éve szolgál itt. Az alföldi fiú irtózott a víztől és társai közül ő szenvedett legtöbbet a szúnyogoktól. A katonák a lovakat tréfásan szőrmotoroknak hívták, a lovászt pedig, akinek hetyke, kackiás kis bajsza volt, elkeresztelték Szőrvitéznek.

A katona flegmatikus nyugalommal vette tudomásul a parancsot. Érdeklődést csupán Kántor ébresztett benne.

– Látom, szereti az állatokat –, próbált barátkozni vele Csupati, de válasz helyett a Szőrvitéz csak bólintott, majd letette a lóvakarót, és kibújt kék köténye kantárjából. Míg az istállóban készülődött, az ajtó előtt várakozó Csupatinak

a főhadnagy bizalmasan megsúgta: kis korától fogva pásztor volt a fiú és bolondja a kutyáknak. Vasárnaponként nem győzik a katonák a Szőrvitéz hozta kóbor ebeket hajkurászni az őrs körül.

Szőrvitéz elkészült, nyakába akasztotta karabélyát. Elindultak. A parancsnok a nyomsávig kísérte el őket. Onnan a szolgálatos járőr vezette tovább Csupatit a behatolás helyére. A sávon éles rajzolatú cipőnyomok látszottak. Csupati meghökkenten nézegette, mert az egyik 44-es férfilábtól, míg a másik lapos sarkú női cipőtől származott. Kántort a szimatra eresztette. A határőrök azzal váltak el tőlük, ha netán valami bajuk támadna, eresszenek meg Csupati géppisztolyából egy rövid sorozatot. Ezután Csupati Kántor nyomában, Szőrvitézzel a háta mögött, nekiindult a zsombékos rétnek. Fél kilométer megtétele után elérték a nádast. A kardlevelű szálak suhogva hajoltak szét előttük. Lépteik alatt a tavalyi száraz torsok csonkjai ropogtak. Már mélyen a nádasban jártak, amikor Csupati rádöbbent: elfelejtett csizmát kérni a főhadnagytól és új félcipője maradt a lábán. „Majd óvatosan lépkedek", határozta el magában, ám a következő pillanatban bokáig süppedt a nád és avar borította, simának látszó talajba. Észak felé haladtak. Szőrvitéz egykedvűen taposta a hajlongva visszapattanó náderdőt. A megrázott nád címerpora nyakukba hullott, a parányi spórák izzadó testükre tapadtak. Bőrük egyre jobban viszketett. A karjukhoz, arcukhoz csapódó fűrészszélű, hosszú levelek vékony sebeket karcoltak rájuk.

Csupati egy órai gyaloglás után a nap állásából igyekezett tájékozódni. Délelőtt tíz órakor érték el a náderdő sűrű falát. A nap akkor a fejük felett állt. Egy órányi bolyongás után, ahogy a két és fél méter magas nádrengeteg közül az égre nézett, a napot még mindig ugyanott látta, ahol induláskor. Kántor most egy tenyérnyi füves tisztásra vezette őket. Csupati a süppedékes talajból kimagasodó fatönkszerű zsomborra ült. Leült, de nyomban fel is ugrott. A száraz fűbe süppedő tönk alól sziszegve, zörögve öt-hat vízisikló menekült szerteszét. A forró levegőben mozdulat-

lanul nehezedett mellükre a rothadás egyre émelyítőbb szaga.

– Nem bántanak – szólalt meg Szőrvitéz, most először, amióta a nádasba értek és egykedvűen a kígyókra mutatott.

Csupati keserűen pillogott az égre. Ilyen nyavalyás helyzetbe életében még nem került.

– Hol vagyunk? – kérdezte a katonát. Ám az tanácstalanul vonogatta vállát és tömören közölte:

– Az isten se tudja.

– Maga nem ismeri a terepet? – meredt a katonára Csupati.

– Nem én. Sose jártam benne. A főnök nem ereszti a lovakat a nádasba.

– És ezt eddig miért nem mondta? – méltatlankodott Csupati, s ha ekkor Kántor nem nógatja türelmetlenül, hogy ideje már továbbindulni, kétségbeesett volna. Értelme lassan felfogta, hogy jelenlegi helyzetükben kizárólag a kutyájára számíthat. A tisztás szélén kirajzolódó nyomok láttán azonban meggyőződött, hogy jó úton járnak és ez kissé megnyugtatta.

Újabb óra elteltével süppedékes területre jutottak. Talpuk cuppogva nyomódott a talajba, lépésük nyomán bugyborékolva tört fel a víz. Bármely irányban kísérleteztek, egyre mélyebben süppedtek az ingoványba. A nádas tövén mindjobban összefüggő foltokban tűnt elő a víz. Kántor orrát magasra tartva igyekezett tájékozódni. „Készen vagyunk" – esett kétségbe Csupati, látva, hogy Kántor légszimat után kutat, mert a talajon már elvesztette a nyomot. A nap delelőre hágott és a langyos posvány bűze egyre fojtogatóbbá vált.

– Van iránytűje? – kérdezte csüggedten Szőrvitéztől.

– Az minek? – Csupati megesküdött volna, hogy azt se tudja a katona, mi fán terem az iránytű. Jól kibabrált vele az őrsparancsnok, gondolta, amikor a nyakába varrta ezt a mulyát. Tanakodásra azonban nem volt idő. Nem lehetett sokáig egyhelyben állni, mert talpuk alatt lassan, de biztosan mállott szét a tőzeg. Kántor mégsem vesztette el a szimatot. A menekülők taposta csapás két oldalán, a nádak

törzsén még érezte a követett szagot. Váratlanul parányi sima víztükör bukkant eléjük. Mintha nádba vágott csatorna, vagy hosszúkás tó lenne. A víz közepén szigetszerű, fűvel benőtt dombocska emelkedett. A nádasban fickándozó kígyók, a vízből felbugyborékoló mocsárgáz bűze már nem zavarta Csupatit. Arra sem érzett erőt, hogy az időnként fejük felett gomolygó szúnyogfelhőket elhessegesse. A katona is némán tűrte a viszontagságokat, két lépés távolságból követte Csupatit. A tavacska szélén Csupati egyre biztatta magát: át kell gázolni a szigetig! De hogy miért kell átgázolni, az fel sem ötlött benne. Nem kellene inkább visszafordulni? Ezer elfogadható okuk lenne rá. Csakhogy az egyenlő lenne a kudarccal. Életfilozófiája pedig az volt, hogy a meccset addig nem szabad feladni, míg le nem fújja a bíró. „Hunor s Magor két egytestvér" – jutott eszébe hirtelen az elemi iskolában tanult versike első sora. Talán tízéves lehetett, amikor egy karácsonyi ünnepségen a szegény szülők gyermekei között ajándékcsomagokat osztogattak jószagú asszonyok. Tanítónője vele szavaltatta Arany János versét a csodaszarvasról, Lél ingoványok körülzárta szigetén élő gyönyörű lányairól.Hogy miért szavalt karácsonykor? Talán ezzel hálálta meg az ajándékba kapott használt cipőcskéket. Az ám, a cipő! – és dühödten elkáromkodta magát. Géppisztolyát feje fölé tartva, hasig a posványos vízbe süllyedve a parányi sziget felé gázolt. De miért? – kutatta hunyorgó szemmel az eget. Hunorék a szarvasért, de akit most üldöz, az miért ereszkedett a láp nádtengerébe? Talán öngyilkosok akarnak lenni? – gondolta, de nyomban el is vetette a képtelen ötletet. Az öngyilkosságot manapság egyszerűbben is el lehet intézni, nem kell ahhoz előbb ennyit szenvedni.

Kántor egyenletesen úszott gazdája mellett. Kettejük mögött pedig kalézoló mozdulatokkal verte a habot Szőrvitéz. Csupati elérte a kis szigetet. Amikor a szélében megkapaszkodott, az egész megbillent és a tört nádból összesodort úszó szigetecskéről halk surranásokkal csobbantak a vízbe a napozó kígyók. A tutajként lebegő nádhalom nem kínált szilárd pontot. Csupati tovább indult a szemközti, nádas

szegélyezte part felé. Egy helyen, ahol tenyérnyi szilárdabb talajt talált, bevárta a katonát, Kántor nyakáról pedig levette a pórázt. A kötelet karikába hajtogatta, és vállára vetette. – Pihenünk – mondta és fáradtan leguggolt, Kántor csapzottan hasalt gazdája mellé. A katona pedig a csizmája fejére támasztott puska csövére könyökölt. Néhány percig pihentek némán, amikor Kántor hirtelen felkapta fejét és fülelni kezdett. A hőségtől vibráló levegő lassan megmozdult. Forró fuvallat áramlott feléjük alig észrevehetően. A meg-megrezdülő levelek neszében vékony, sírós hangocska ért hozzájuk. A vinnyogásra Csupati is felfigyelt. Feltápászkodott, és arra biztatta Kántort, hogy keresse, honnan jön a hang. Kántor a nádszálakat szimatolva nekiindult. Alig telt el negyedóra, tisztán és közelről hallható volt a gyermeksírásszerű hang. Csupati összeborzadt.

– Maga is hallja?! – kérdezte Szőrvitéztől.

A katona félrefordított fejjel figyelt a hang irányába, majd lakonikusan válaszolt:

– Csecsemőember.

A víz ismét mélyült és ahogy a hangforráshoz közeledtek, ritkult a nádas is. Az előbbihez hasonló tavacska partjára értek. Közepén ugyancsak tutajszerű szigetet láttak, tetején pedig egy fehér pólya villogott a napfényben.

– Átkozottak! – káromkodott Csupati.

Kántor ért elsőnek a kocsikerék-nagyságú, vízen lebegő szigetecskéhez. Csupati derékig a vízbe merülten biztatta Kántort, és a kutya, fejével maga előtt taszigálva, gazdája felé úsztatta terhével együtt a nádcsomót.

– Ezzel most mi a fenét csináljunk? – emelte le sután a nádtutajról Csupati a nyomorult emberparányt. A csecsemő lila arccal fuldokolt a sírástól.

– Megcsípte a nap – vizsgálta a pólyásbaba arcát gondterhelten Szőrvitéz. – Meg más baj is lehet, attól üvölt szegényke.

– Adjon le egy jelzőlövést – mondta a lovásznak. A dörrenésre Kántor idegesen felugatott. Csupati a pólyát maga fölé tartva találomra nekivágott a víznek. Csak azt tudná, merre járnak. Mellig a vízbe merülten lépkedett előre. A katona nem mozdult.

– Itt akar elsüllyedni? – förmedt rá Csupati.

– Nem tudok úszni – válaszolta közönyösen.

Csupati megdöbbent. Tulajdonképpen ő se tud úszni, mert azt a kapálózást, amivel néhány percig fenn tudja tartani magát a vízen, mindennek lehet nevezni, csak úszásnak nem. A láp alattomos vize hónaljáig ért. Talpa alatt azonban végre szilárd talajt érzett. Kántor fél méterrel előtte paskolta a sötétbarnás levet. Csupati dünnyögve zsörtölődött. „Menj előbbre, összefröcskölöd a gyereket" – és közben óvatosan tapogatózva lépkedett. „Maga meg ne álljon ott, mint egy rakás szerencsétlenség, ameddig engem lát, magát se nyeli el a tó" – szólt hátra biztatóan Szőrvitéznek.

– Amikor elszabadult a téesz bikája és én befogtam, nem gondoltam, hogy egyszer még ilyen csúful végzem – dörmögte a lovász, és elindult. Túljutottak a tavacska közepén és Csupati felfedezte, hogy ahol mélyebb a víz, ott keményebb a láp talaja. Felkapaszkodtak a szemközti nádfalhoz. Kántor néhány lépésre előttük csűdig gázolt a posványban. Csupati összeszorított fogakkal, konok elszánással cuppogott kutyája mögött. Arról szó sem lehetett, hogy a víztükör hosszában megkeressék a nyomokat. Találomra haladtak, már Kántor se szagolgatta a nádszálak oldalát. Csupati úgy érezte, tompa kábulat nehezedik rá. Géppisztolyával együtt görcsösen szorongatta a sírásba belefáradt csecsemőt.

Kábulatából Kántor morgására eszmélt. Mérges röfögés volt a válasz. A megritkult nádfoltok tövében vaddisznócsorda hűsölt a pocsolyában. Csupati Kántorra parancsolt: – Vissza! – Nehezen forgó agyában felötlött, hogy a kutya esetleg támadásra ingerli a csordát és akkor mindannyian elvesztek. Térdig az ingoványba süllyedten még fegyverrel sem tudnák felvenni a harcot a megdühödött vaddisznócsordával. Szerencséjükre a disznók csobogva-csörtetve elhúzódtak tőlük.

Kínlódva vergődtek egy zsombékos részre. Itt már minden lépésük kínos erőfeszítésbe került. Úgy érezték, lábukra tízkilós súly nehezül. Egy-egy kerek, füves folt láttán azt hitték, ott szilárdabb a talaj, ám combig süppedtek a vékony gyepszőnyeg alatt lapuló mocsárba. Mire egyik lábu-

kat nagynehezen kiráncigálták a kovászként tapadó latyakból, a másik közben térdig belesüllyedt. Nyomukból zavaros barna lé cuppogott és a rothadó nád, hínár masszájából egyre nagyobb buborékokban tört fel a megháborgatott metángáz. Egy téves lépésnél Csupati ballábáról leváit a cipő. Megkeresni a mindent beborító posványban reménytelenebb kísérlet lett volna, mint szénaboglyából kihalászni a gombostűt. Kántor talpát felsebezték a mocsár felszíne alatt lapuló nádtorsok. Amióta cipője az iszapba ragadt, Csupati is egyre gyakrabban szisszent fel fájdalmasan.

– Bírja még? – kérdezte szomorúan Szőrvitéz. – Csak ezért a csöppségért kár – és fátyolos szemmel bámult a Csupati karja ringásán elnémult csecsemőre.

– Ne károgjon. Mi maga? Vénasszony vagy férfi? – támadt keserű dühvel Csupati a katonára.

– Szeptemberben leszek húszéves.

– Majd iszik rá a haverjaival, de előbb innen ki kell jutnunk.

A nap még mindig a fejük felett állt. Csupati órája változatlanul fél egyet mutatott, azt az időpontot jelezte, amikor az első tavacskán átgázoltak, mert ahogy az óra a vízbe ért, meg is állt. Néha egy-egy letört nádcsomó láttán Csupatinak olyan érzése támadt, mintha egyszer már jártak volna itt. Pihenésről, megállásról szó sem lehetett. A nádas megfogta őket. „Most te leszel az áldozat" – kavargott Csupati agyában a gondolat. Lehet, hogy számukra innen nincs többé kiút? Csak legalább valamelyik csatorna partjára jutnának! A katona átvette tőle a pólyást és mentek, csak mentek előre vagy körbe. Már nem tudták. Kántor az ingoványon hason csúszva haladt. Kígyózó mozgással kúszott előre, rájött, hogy teste így nem süllyed le. Hallgattak. A beszéd is nehezükre esett. Kapkodva, zihálva szedték a levegőt. Csupati érezte, hogy ereje lassan elhagyja. Már ez sem izgatta. A halálra gondolt, amikor hirtelen egészen közelről női sikoltás verte fel a nádas csendjét.

– Segítség... Segítség!... Se – a kiáltás gurgulázó bugyborékolásba fulladt.

– Gyerünk! Gyerünk – hörögte Csupati. Araszoló moz-

dulatokkal segítette magát előre. Mire a nádas szélére ért, fegyvere is csupa iszap lett. Talán 40–50 méter széles, füves, ingoványos, nádmentes nyíladék tárult eléjük. Fél kilométernyire tőlük már a tó nyílt vize kéklett. A zsombékok között nyakig a lápba süllyedve két ember vergődött. Az egyik fej a mocsár felszínén szétterülő hajkoronájával állandóan a mocskos víz alá bukott. A másik teste még vállig állt ki a posványból. Tartásából Csupati arra következtetett, hogy két kezét a fuldokló vállán tartja, abba kapaszkodik és azt nyomja lefelé.

– Ne . . . ne – rimánkodott a víz alól felbukkanó női fej. – Megfulladok . . . ne . . .

Csupati egy másodpercig döbbenten nézte a férfi és a nő élethalálharcát. Kiáltani akart: Állj! Megállj! De csak rekedt suttogás préselődött ki a torkán.

Ekkor a tó felől a nádas-takarta csatornák valamelyikéből motorcsónak búgása hallatszott.

– Lőj! Lőj! – sziszegte a katonának. Kétségbeesetten hívta Kántort. Homályos szemei előtt mint délibáb imbolygott a tó tükre. Szinte eszelősen, könyörgött kutyájának: „Fogd, csibész!" Arra már nem gondolt, hogy szinte a lehetetlent kéri. Megőrjítette a látvány, az ember nyomorult kétségbeesése, gyilkos ösztöne.

Az egyre mélyebbre süllyedő asszonyfejből már csak az orr, vagy inkább a szem látszott csupán és ez a szem Csupatira nézett. Megcsalták az érzékei. Úgy látta, hogy a mocsárba merülő nő szeme a vízen úszik és egyre közeledik feléje. Már csak a kezét kell kinyújtania és akár el is éri. Minden erejét megfeszítve a víz fölé tartotta géppisztolyát és elhúzta az iszaptól mocskos fegyver ravaszát. Vaktában lőtt a lápból kiemelkedő férfi felé. A fegyver tusa kulcscsontjára csapódott és az ugató dörrenések nekivadult képzeletét visszarántották a valóságba. A lövedékek szerencsére magasan Kántor fölött süvítettek el. Csupati már nem látta a vergődők felé közeledő kutyáját. Csak akkor vette észre a férfit kerülgető Kántort, amikor a mocsárból kiemelkedett egy kéz és a revolver csöve feléje fordult.

– Ne lőjön! – kiáltotta Csupati háta mögül a katona és a

pólyát még magasabbra akarta emelni, hogy meglássa az ott, a láp közepén: az ő gyerekét tartja itt.

Csak tompán jutott el Csupati füléig a férfi hörgése: „Dögöljön meg mindenki!"

A láng szinte perzselte Kántor bundáját. A golyó néhány méterrel Csupati előtt csapódott be és felkavarta a masszává sűrűsödő ingoványt.

– Merüljön mélyebbre – suttogta rekedten a katona.

– Már nem kell – motyogta Csupati. A következő dörrenéssel egyidőben velőtrázó üvöltés harsant. Csupati még látta, amint Kántor hátulról elkapja az őrjöngve lövöldöző férfi karját és félelmes erejű harapása csukló fölött összeroppantotta azt. Kántor szájából kicsüngött a revolvert szorongató kéz . . . Csupati ekkor úgy érezte, megindul alatta a föld. Lábai görcsbe rándultak. Nem tudta, kiáltott-e, vagy csak hallucinált, amikor Kántort hívta. Az ingovány már nyakáig ért. A gyilkos gáz buborékolva csiklandozta állát. A távolban feltűnt egy rohamcsónak. Csupati homályosuló szeme úgy látta, hogy a mocsár már a feje felett lebeg, valahol messze, magasan, és nem csónak, hanem repülő úszik a vibráló levegőben.

Szőrvitéz reszkető kezekkel tartotta a csecsemőt és tehetetlenül nézte, hogyan süllyed előtte egyre mélyebbre bajtársa. A fáradtság, az órák óta tartó küszködés elzsibbasztotta életösztönét. Egy fejjel magasabb volt Csupatinál. Így néhány perccel később süllyed majd el, gondolta. Kántor a gazda hangjára kétségbeesetten igyekezett visszafelé. Víz alá merült gallérjába kapaszkodva próbálta az ingoványba süllyedő testet a víz színére visszarángatni.

Csupatit és a katonát ájult-mereven emelték be a határőrök a csónakba. Kántor is teljesen kimerülten lihegett, de nem mozdult a csónak alján fekvő Csupatitól. Gazdája arcát nyalogatta és nyüszítve vinnyogott, akárcsak a pólyás.

Csupati az őrs betegszobájában tért magához. Első pillantása a fehérre meszelt mennyezetre esett. Világos volt.

Az ablakon betűzött az alkonyba hajló napsugár. Hirtelen felült és még kábán, dadogva kérdezte: – Hol van a nő?

– Nyugalom, Tóti elvtárs – lépett ágyához egy orvos százados. Kántor az asztal alatt feküdt és órák óta le nem vette szemét gazdájáról. Ahogy az ágy megnyikordult, boldog vakkantással ugrott az ágy szélére és fejét Csupati arcához dugta, selymes szőre a nyakát csiklandozta. Kutyája hirtelen rádöbbentette: hiszen él. A pillanatokig tartó ébredés kábulatában a fehér fal és a piszkosbarna víz álomképének keveréke kavargott még Csupati agyában. Az asszonyt, a mocsárba alámerülő női fejet, ahogy hosszú haja a sáros víz felszínén szétterült, a szennyes lét kortyoló férfit, a kacskán letört, pisztolyt szorongató kezet, a zöld sivatagot látta újra, ha szemét behunyta. A képek lassan összefüggő láncba kapcsolódtak. Újra megkérdezte: – Hol az asszony?

– Sajnos, csak a holttestét találtuk meg – válaszolt a kérdésére a hadnagy.

– Szóval nem nyelte el örökre a láp. Nem fog éjszaka lidércként bolyongani a nádasok között, hogy elhagyott gyermekét keresse.

Az orvos még egy injekciót fecskendezett Csupatiba. Néhány perc múlva úgy érezte, ereje lassan visszatér, a feje kitisztul. A tárgyak visszakapták szemében eredeti éles vonalaikat.

Szőrvitéz lépett a szobába. Csendesen jelentette: megszáradt az őrmester holmija. Az orvos barátságosan veregette Csupati vállát: – Semmi vész, öreg harcos. De legközelebb ne dugja orrát a Fertő vizébe. Most ugyan megúszta egy kis merevgörccsel, de komolyabb baj is származhatott volna belőle, mert a gázzal komázni nem lehet.

– Mi van a gyerekkel? – kérdezte Szőrvitéztől Csupati.

– Már jó helyen van: a városban, a doktor úr szerint megmenekült.

– A nevét tudják-e?

– László István az apja neve – válaszolta Szőrvitéz helyett az őrsparancsnok és még hozzátette – ha apának lehet az ilyet nevezni.

A részleteket Csupati öltözködés közben tudta meg. A férfi az egyik budapesti vállalat könyvelője volt. Sikkasztás miatt indult ellene eljárás és a büntetés elől akart Ausztriába szökni. Felesége ragaszkodott ahhoz, hogy öthónapos kisbabájukat is magukkal vigyék. Egy környékbeli ember ezer forintért vállalkozott arra, hogy megmutatja nekik a nádason átvezető utat. A nyomsávig elkísérte őket, elvette a pénzt, és toronyiránt rábökött a lápra, mondván: ezer forint, ezret lépnek és már odaát vannak. Csak azt nem mondta: Ausztriában vagy a túlvilágon?

– A lelketlen gazember! – vetette közbe Csupati.

– Már elkapták – nyugtatta meg az őrsparancsnok . . .

Kántor a lábainál ücsörgött. Farkával szüntelenül a padlót söpörte.

– Ez a mi életünk – jegyezte meg csendesen Csupati. – De erre már inni kell egyet. – Kényszeredetten nevetett és felállt. Újra frissnek érezte magát, mintha csak mély álomból ébredt volna. Tréfásan megcibálta Kántor üstökét. „Valld csak be, te is begyulladtál egy kicsit. Igaz Tyutyu?"

Felhúzta pantallóját, belebújt zoknijába és kutatón nézett az ágy alá. A cipőjét kereste. A cipőjét, ami nincs.

– Kölcsön tud adni egy pár csizmát? – fordult az őrsparancsnokhoz, amikor rádöbbent, hogy csak egyik cipője hever az ágy lábánál.

– Csizmát? – nyújtotta el a kérdést a hadnagy.

– Persze. Mezítláb mégsem mehetek hazáig.

– Hát . . . – tekergette nyakát a hadnagy –, az bizony bajos lesz. Minden csizma leltárban van. A leltárból pedig nem adhatok.

– Hát akkor adjon leltáron kívül . . . Csupati azt sem tudta, dühöngjön vagy nevessen-e a kincstári bürokrácián.

Este kilenckor érkeztek a középkorból származó várfal tövében épült, boltozatos kocsmába. A füstös, párás helyiségben cigányzene szólt és időnként fel-felrikkantott egy borízű hang.

– Ez kell nekünk – mondta Csupati Kántornak, amikor

az végre felült a kukoricahéncsből fonott székre. A kutya láttán a dagadt kocsmáros izgatottan sietett asztalukhoz:

– Kérem, ebet a helyiségbe . . .

– Csönd – akasztotta meg a szóáradatot Csupati. – Először is: ez nem eb, se nem kutya. Másodszor: szolgálatból jövünk. Harmadszor: milyen ennivalót kaphatunk? . . .

A kövér poncihter zavartan kért bocsánatot és közölte, hogy egy kis marhapörköltet tud még adni. – Akkor hozzon két normál adagot meg egy tiszta lábast – rendelkezett Csupati.

Amikor a lábas megérkezett, Csupati Kántorra kacsintott: „Idenézz!" – és kezével végigtörölte az edény belsejét, majd Kántor orra elé dugta. „Többet nem jársz túl az eszemen." Ezután kiment a konyhába, és ételmaradékot rakott a lábasba. A vendéglős ugyan tiltakozott, de Csupati legyintett: nem baj, majd utána jól kisúrolják.

A vendéglő közönsége Kántor láttán lassan elcsendesedett. Kíváncsi szemek lesték a kutya minden mozdulatát. Ilyet még nem láttak. Ül a széken és majdnem úgy eszik mint egy ember . . . Amikor Kántor végezetül kinyalogatta a kiürült edényt, Csupati az asztal közepére állította a söröskancsót.

– Ezt nézze meg, százados elvtárs – mondta. Kicsit gonoszkodva még ugratta is Kántort: – Szomjas vagy, mi? – és ő maga csemcsegve ivott.

– Minek gyötri szegényt? – kérdezte az orvos százados, aki Csupatival együtt utazott a kerületi központba.

– Doktor elvtárs, a mi életünk csupa lemondás, önmegtartóztatás. Semmit se lehet mohón csinálni. – Végül engedélyt adott Kántornak, ihat.

Kántor két mancsával az asztal közepéről óvatosan maga elé húzta a söröskancsót, és látható élvezettel, önfeledten beletemetkezett a sárga folyadékba.

– Most még elhúzatom a nótáját – közölte Csupati a századossal és az asztalhoz intette a prímást. – Ismered-e – kérdezte – azt, hogy „Gyere, Kántor kutyám, szedd a sátorfádat . . ." – A prímás rákezdett. – Csak piano – intette Csupati – szívből, pajtás . . . A muzsika idegesítette

Kántort, és amikor Csupati kissé hamisan azt énekelte, „Úgy megyünk el innét, mint két kivert kutya" – Kántor a mennyezet felé fordította fejét, és a hegedű hangját túlharsogva vonítani kezdett.

Amennyire szerencsés volt Kántor a munkában, olyannyira nem volt szerencséje a szerelemben. Az elmúlt években akadt ugyan egy-két futó kalandja, főleg azokon a határőrsökön, ahol két bevetés szünetében néhány napot eltöltöttek. Hegyeshalomtól a Muráig néhány utód már örökölte Kántor jellegzetes fejtartását, éles vonalú, az átlagos német juhászénál kissé hosszabb orrát. Az igazi szerelem kibontakozására azonban sem idő, sem alkalom nem adódott. Szigorú belső fegyelme megakadályozta, hogy munka közben akárcsak perceket is fordítson az ilyen dologra.

Kócos megjelenésével azonban úgy látszott, Kántor sem kerülheti el a fokozatosan bontakozó szerelem viharos útját. Valahányszor munkája végeztével hazatért, először Kócos boxába kukkantott be és már az is megnyugvás volt, ha láthatta a rácson túl szundikáló kutyalányt. Olthatatlan epekedés ugyan nem kínozta, mégis örült, ha reggelente Kócos az oldalán ügetett. Igyekezett mindenre megtanítani Kócost, amit ő már tudott. Kócos pedig egyre alázatosabb áhítattal csüngött tanítómesterén.

Szultán dühödt gyűlölködéssel figyelte Kócost. Tetszett neki. De amióta egy félre nem érthető közeledését a kutyalány fenyegető morgással elutasította, tudomásul vette, hogy a szerelemben is a „professzornak" van elsődleges joga.

Csupati – szeptember elején miniszteri dicséret kíséretében soron kívül törzsőrmesterré lépett elő – Kócos és Kántor barátkozásának láttán elégedetten dörzsölte a kezét. Már előre áldását adta ehhez a nászhoz. Képzeletében kitágult az udvar, ahol csak úgy hemzsegtek a saját tenyésztésű, remekebbnél remekebb német juhászok. Az országos, sőt nemzetközi versenyek első, második, harmadik, m' az, hogy harmadik? – összes díjainak nyertesei.

Csupati egyik péntek délután, a pályagyakorlatok vég-

tével feltűnés nélkül távozott az udvarból. Kántor így Kócos boxában aludhatott. Este tízkor, amikor a rablási csoport értesítése alapján Kántorért ment és megállt a box rácsa előtt, csak annyit látott, hogy Kántor, akár a ketrecbe zárt tigris, nyugtalanul mászkál körbe-körbe. Kócos pedig elnyúlva gubbaszt. „Ne haragudj, Tyutyukám, a zavarásért – mentegetőzött Csupati –, de menni kell. Meló . . ." Ezzel kinyitotta az ajtót, Kántor a rabságból szabadult madár sebességével iramodott a szabadba. Néhányat szökdécselt, egyet-kettőt nyújtózkodott, majd Csupati nyakába ugrott, mint aki igazán hálás ezért a „zavarásért".

„Csak nem?" – kérdezte aggodalmasan Csupati és vigasztalóan megcsiklandozta Kántor bajsza tövét. „Most gyere, várnak ránk."

A pályaudvarral szemközt épült a megyeszékhely kettes számú postahivatala. A vasút kerítésétől tizenöt méter széles aszfaltút választotta el a hivatalt. A másfél méter magas, fekete csőkerítés állomás felőli oldalán volt a postavágány. Ide érkeztek és innen indultak a mozgóposta járatok. Amikor egy-egy szerelvény befutott, a postások kis targoncán áttolták a vagontól a hivatalig a csomagokat. Az ólomzáras zsákokba rakott pénzt és ajánlott küldeményeket pedig a kezükben cipelték. A késő esti órákban menetrend szerint csupán egyetlen jelentősebb mozgópostajárat érkezett erre a holtvágányra: a budapesti gyors postakocsija. Rendszerint a nagyobb pénzküldeményeket hozta. Az állomás előtti térbe torkolló Vasút utca annyira forgalmas volt, és a mozgóposta szerelvénye olyan közel állt az emeletes postahivatal kapujához, hogy elképzelhetetlennek tűnt itt bármiféle erőszakos támadás. A pénzes járatok érkezéséről és indulásáról egyébként sem tudtak sokan, hiszen naponta más-más időpontban szállították a nagyobb értékeket. Egyedül a fővárosból érkező esti gyorsposta ismétlődött menetrendszerűen. Ám ezt a kettes hivatal néhány vezető tisztviselőjén kívül más nem tudhatta.

A helyszínen, a posta épületének kapuja alatt Sátori főhadnagy, a rablási csoport vezetője várta őket.

– Mi újság? – érdeklődött a törzsőrmester.

– Ne hülyéskedj. A tettesnek harminc perc előnye van.

– ... plusz a szépen ereszkedő őszi köd ... na lássuk – jegyezte meg fontoskodva Csupati. A gyors helyszíni szemle és a mentőorvos egyező véleménye szerint a postást a kapu alatt vasdoronggal vagy balta fokához hasonló egyéb vastárggyal üthették le. A betonon vérfoltok, a folyosón izgatottan sápítozó postai alkalmazottak.

– Elég volt a szörnyülködésből, térjenek vissza munkahelyeikre – szólította fel a kíváncsiskodó tisztviselőket immár harmadszor a főhadnagy.

– Sehol semmi tárgy, amit a tettes hagyott volna hátra – mondta Csupati a vizsgálódás után.

– Itt dulakodás nem volt. A rabló ütött, az összecsukló postás kezéből kikapta a zsákot és nyomban el is tűnt. – Sátori a karórájára pillantott – ... és azt hiszem, éppen most káromkodik valahol, mert a leveles zsákot rabolta el. A félmilliót tartalmazó csomagot ugyanis öt perccel később egy másik postás hozta és a bűntényt is az fedezte fel.

– Fantasztikus! Ennyi ember dolgozik itt, és csak úgy, feltűnés nélkül le lehet ütni valakit a kapu alatt? – méltatlankodott Csupati. A vérfoltok környékére mutatott. Kántor néhány bóklászó szippantás után szilárd léptekkel az utca felé indult.

– Jön velünk valaki? – kérdezte Csupati.

– Ne haragudj, Tiborkám, nincs nélkülözhető emberem. Kérlek, oldd meg valahogy – kérte Sátori.

Csupati Kántor nyomába lendült. Alig értek ki a kapu alól, amikor Kántor átment az állomás felőli oldalra, és a kerítés végéig azzal párhuzamosan követte a nyomot. Itt balra fordult és a teherpályaudvar vágányai között haladt egyre gyorsabban. Megkerülte az egyik rámpát, ahol éppen egy páncélos alakulat rakodott ki a vagonból; kis híján egy induló tank alá futottak. – Menjen innen a fenébe – kiabált az irányító katona, mert a köd miatt az utolsó pillanatban vette észre a kutyát és a rendőrt. Csupatinak vá-

laszra se maradt ideje. „Egyéb se hiányzik", gondolta, „minthogy valamelyik idegesebb őrszem nyakunkba ereszszen egy sorozatot."

A teherpályaudvar keleti oldala mellett a külső gyárnegyedbe jutottak. A köd gömbölyű fényudvarokat rajzolt a magasban izzó lámpák köré. Kántor a Bibic-telep felé igyekezett. A néptelen út bal oldalát a gyár, a jobb oldalát pedig a katonai lőszerraktár betonfala szegélyezte. Alig haladtak ötszáz métert, amikor Kántor lemászott a gyárkerítés és a kocsiút közötti mély árokba.

„A zsák már megvan", mondta Csupati, amikor megtalálta a szerteszórt, elázott leveleket. Igyekezett összeszedegetni. Hajladozott, ide-oda lépkedett, rakosgatta a leveleket a zsákba. Egyszerre reflektor fénye villant. Csupati szeme elé kapta kezét és hasra vágódott. Géppuskasorozat lövedékei süvítettek el a feje felett. A törzsőrmester rémülten ölelte át Kántor nyakát. – Ne lőj! Rendőrség! – kiabált torkaszakadtából az őrtorony felé. – Hasra! – hangzott a magasból. – Ne mozdulj, lövök!

– Legalább az ügyeletes tisztet küldd ki, bajtárs! – De Csupati jó darabig próbálta meggyőzni a ködben láthatatlanul őrködő katonát. Szerencséjére, percek múlva megjelent az őrjárat, s miután igazolta magát, elengedték. „De hogy az ördögbe úszta meg ezt a rabló?" – töprengett, miközben futólépésben igyekezett Kántor után. Lehet, hogy félórával ezelőtt sűrűbb volt a köd, az is lehet, hogy a felszólításra a tettes elhajította a postazsákot és elmenekült. Negyedórával később, Kántor már a személypályaudvar vágányain baktatott. Az állomásépülettel szemközt, a nyolcadik sínpárnál megtorpant. A követett nyom itt véget ért. A megafon recsegve közölte az utasokkal: gyorsmotor indul Bükk–Sopron déli pályaudvarra . . .

A forgalmas helyen életveszélyesnek látszott a terepkutatás. Percenként érkeztek és indultak a vonatok. Kántor szimatkeresés közben megszokta, hogy a gazdára bízza életét, s így Csupati nem engedhette szabadon, nehogy esetleg valamelyik tolató vagy érkező szerelvény elgázolja. Hosszirányban próbált új nyomot találni kutyájának. A negyedik

vágány mellett Kántornak sikerült újra szimatot fognia. A megszakadt nyom rejtélye megoldódott. A támadó ezek szerint nem utazott el, csak keresztülhaladt itt, s mivel a három sínpáron szerelvény állt, átmászott azokon.

Kántor a peronról egyenesen az Utasellátó söntésébe ment. Onnan a váróterembe, ahol egyik ülőhely előtt megállt, és ugatni kezdett. A váróterem ajtajában felbukkant az őrszem.

– Történt-e itt valami? – kérdezte Csupati.

– Razzia volt. Vagy tizenöt csavargót begyűjtött a központi ügyeletes húsz perccel ezelőtt.

– Maga itt volt? – a rendőr bólintott. – Ült-e ezen a padon valaki, akit elvittek?

A rendőr állította, hogy igen, méghozzá ő igazoltatta a fickót. Állítólag alkalmi famunkás. Volt is nála rongyba csavarva egy balta.

– Hol van? – kérdezte izgatottan Csupati.

– A balta?

– Az is, meg akit igazoltatott . . .

– A fickót bevitték, pedig égre földre esküdözött, hogy neki a soproni gyorssal még ma este haza kell utaznia.

– Kösz, pajtás – szakította félbe Csupati. Intett kutyájának és visszamentek a postahivatalhoz. A bűnügyi technikus már befejezte munkáját.

– Mi az eredmény? – fogadta Sátori.

– Itt a zsák. Egyéb semmi. A huszárok majdnem kilyukasztották miatta a bőrünket.

– Csak nem a raktáraknál találtad meg?

– Csak – bólintott Csupati és bosszúsan hozzátette: – A tettest pedig az orruk elől elhalászta a razzia. Ezt a pechet!

A főhadnagy legyintett.

– Nem marad most már más, mint a helyszínen a személykiválasztás.

Fél óra múlva hét gyanúsított fal felé fordulva várakozott a kapu alatt. Ez volt az első csoport. Kántor a zsákról vett szimattal az orrában kényelmesen az első emberhez ballagott, majd külön-külön végigszagolt mindenkit. Gon-

dosan osztályozta, azonosította, mérlegelte a szagokat. Miután kétszer is ellenőrzött minden egyes embert, Csupati elé ült és vakkantással jelezte, ezzel a csoporttal végzett.

– Hozhatják a következő transzportot – mondta a törzsőrmester. A helycsere után Kántor a sor jobb szélén a gazda utasítása nélkül kezdte a vizsgálódást. Annyiszor csinálta már ezt a játékot, tudta, mit vár tőle a gazda. Szimat bokáról, lábszárról. „Ez nem az . . . ez se az . . .” A harmadik személynél tartott, amikor érzékelő bolyhain fennakadt egy halvány inger, a pillanat ezredrésze alatt pattant egyik sejtből a másikba, míg emlékezőközpontjában bele nem ütközött a tárolt szag emlékképébe. Szőre ekkor, mint a száraz haj, pattogva felborzolódott.

Csupati izgatott szorongással figyelte Kántor minden mozdulatát. A borzolódó szőr láttán Sátori fülébe súgta:

– Főnök, megvan a koma.

A negyedik gyanúsítottnál Kántor már oly nagy erővel érezte a keresett szagot, hogy a kötelező kettős ellenőrző szimatot is kapkodva végezte. Eljutott az ötödik gyanúsítottig. Itt kissé időzött, húzta a másodperceket, és szinte kéjesen korbácsolta saját szenvedélyét. A fal felé fordult ember, mintha szúrást érzett volna a háta közepén. Megrezzent. Kántor csak erre a mozdulatra várt. Félelmetesen felmordult: a hang nem a zsákmányát utolérő vadász, hanem az életre-halálra küzdeni akaró ellenség morgása volt. A férfi bekecset viselt. Kántor ráugorva, a gallérjánál kapta el a kabátot. Egyetlen rántással tépte el emberét a faltól. Az a lendülettől térdre rogyott.

Csupati rákiáltott a magáról megfeledkezett Kántorra:

– Állj!

Kántor nyomban elengedte zsákmányát, és tőle három lépésre leült. Agyában csökkent a feszültség, indulatain győzött a fegyelem.

– Na, mi újság? – kérdezte Csupati az előtte térdelő, huszonkét év körüli erős, vállas fiatalembertől.

– Semmi – válaszolta az.

– Igazán? Na, akkor mondja meg, amíg nem késő, járt-e itt ma este?

A fiatalember a fejét rázta.

– Úgy is jó – felelte Csupati.

– Vesse le akkor a bekecsét.

Az őrmester átadta a bekecset a nyomozást vezető Sátori főhadnagynak, és arra kérte, amíg ő az utcán Kántorral sétál, állítsák össze újból a csoportot. A fiatalember lehetőleg ne kerüljön oda, ahonnan az imént Kántor kiválasztotta.

A séta, a mozgás jót tett Kántornak. Az ingerlő feszültség percek alatt elpárolgott belőle. Higgadtan tért vissza a kapu alá, és Csupati „Keresd!" vezényszavára nyugodtan kezdett a munkához. Ezúttal a sorban hatodiknak találta meg a keresett szagot. Kétszeri ellenőrzés után óvatosan, de határozottan megfogta a kiválasztott férfi jobb kezének csuklóját, és a faltól a kapualj közepén álló gazda felé vezette.

– Ne mókázzunk. Láthatja, a kutyám nem téved . . .

– De ha mondom. Én nem jártam itt. Haza akartam utazni.

– És a balta hova lett? – kérdezte Csupati, mert eszébe jutott az igazoltató rendőr elbeszélése.

– A balta?

– Ne színészkedjünk. Kár az időért. Ha én ilyen fiatal vagány lennék, már csak brahiból se szúrnék ki a haverokkal. Arról nem is szólva, hogy a kutyám tizennégy csavargó közül pont magát választotta.

A fiatalember lehajtotta fejét, és néhány percnyi gondolkodás után halkan, megtörten így szólt:

– Igen, én jártam itt az este. De csak a postára akartam bemenni . . .

– A mesét az ügyvédjének mondja el – akasztotta meg a szóáradatot Csupati, és intett: vihetik.

Amikor a kapualj kiürült, Sátori kezét nyújtotta Csupatinak.

– Gratulálok az előléptetésetekhez is. A hét elején a Belügyben voltam értekezleten. A nagyfőnök valóságos kalandregényeket mesél rólad meg a kutyádról . . . Pocsék ügy lehetett az a Fertő-tavi kirándulás . . .

– Elmúlt az is – legyintett Csupati –, de mit szólsz ehhez a baltás pasashoz?

– Elég baj az, hogy az utóbbi időben szaporodnak az erőszakos bűncselekmények. Ráadásul odakintről is úgy jönnek a nyakunkra a diverzánsok, mint mézre a legyek. Valami nem stimmel itt. A levegőben érzem . . .

– Talán reuma – tréfálkozott fanyarul Csupati.

Második napja dolgoztak a kicsiny Pinka-völgyi falu szélén épült határőrs körzetében. Hűvös novemberi este volt. Az őrs udvarának hátsó része a sebes hegyi folyócska partjáig ért, és a szöges drótkerítés egyúttal az országhatár sok száz kilométer hosszú láncolatának egy kicsi, alig száz méteres darabkáját alkotta.

. . . Kántor a drótkerítés előtt ült. A környező erdőkben hajnal óta üldözött egy négytagú fegyveres csoportot. Kétszer is rálőttek, és életét csak annak köszönhette, hogy nem vakította el a szenvedély. A szarvasbika hegyes agancsaival védekezik. Az állatvilágban test, erő és ügyesség dönt a küzdelemben. Az ember – ezt Kántor a mindennapok nehéz harcaiban alaposan megtanulta – tüzet okádó bottal, fülsértő dörgésekkel próbálja ellenfelét megsemmisíteni. Kántor az ember elleni harcban csak ősi küzdésmodorának művészi tökélyre fejlesztett változatával győzhetett. A tapasztalat tanította meg arra is, hogy éjszaka könnyebben teheti ártalmatlanná emberzsákmányát. Ilyenkor hiába van az embernek halálos fegyvere, a sötétben semmit se lát. A füle gyengébb, mint az övé, a szimatáról beszélni se érdemes, s ha egyszer Kántor nesztelenül megközelítette kiszemelt áldozatát, a gyilkos tüzet ontó fegyver már tehetetlen vele szemben. A test-test elleni viaskodásban csak ő lehet a győztes.

A szögesdrót huzalokon túl másfél kilométer széles, sima rét terült el. A felhőtlen égen némán vándorolt a hold. Sárgás fénye ezüstösen csillogott a téli dermedésre váró párás mezőn.

Kántor a holdat bámulta. Meredten ült, és magasra tartott fejjel figyelte az égen úszó, fénylő kerek labdát. Unta a szeleburdi és otromba, marakodásra mindig kész járőrku-

tyák durva játékát, lökdösődését. Előlük húzódott a füves udvar végébe is. Pihenni akart. Az egész napos, megerőltető szimat-munkánál jobban megviselte idegeit társainak elviselhetetlen csaholása, ugrándozása. A csend megnyugtatta. Talán félórája ült már itt, amikor a nagy ház felől a gazda hangját hallotta. Felállt, nyújtózott egyet, és frissen kocogott a laktanya felé. „Hol tekeregsz?" – fogadta Csupati. Kántor barátságosan legyezett farkával. „Jól van, jól. Tudod, hogy nem érdekelnek a titkaid, csak hiányoztál. Gyere aludni."

Csupati épp a csizmáját kezdte lehúzni, amikor az ügyeletes tiszt lépett a szobába.

– A tizenhetes pontról telefonon jelentette a járőr . . .

– Újabb határsértés? Szinte éreztem, hogy a mai nap nem ér véget a négy csibésszel. Egyik hullám jön a másik után. Az egyiket jószerivel még el sem kaptuk, már itt a következő.

– A mi körzetünkben két hétig nyugalom volt.

„Sokra megyek én a ti nyugalmatokkal" – gondolta Csupati: – Hol az a tizenhetes pont?

– Három kilométerre innét, dél felé. Már értesítettem a központi ügyeletet is. Az a parancs, hogy a tartalékból adjak két biztosítót meg egy rádióst, és útközben majd váltanak.

Csupati és csoportja este fél tizenegykor ért a behatolás helyére. Az esetet észlelő járőr egy bokros rész közepéből kinövő tölgyfa tövénél elrejtőzve várta őket. A fa odvas kérge alá rejtetten lapult a titkos telefonvonal konnektora, ahonnan a járőr-pár az őrssel azonnali kapcsolatot teremthetett. A határ itt akár egy dárda, hegyesszögben, három kilométer mélységben ékelődött a Pinka keleti oldalán húzódó dombok közé. A behatolás helyén a nyomsáv szélétől alig néhány méternyire vízmosásos horhos kezdődött, Csupati a holdfény ellenére felkattintotta zseblámpáját és az agyagos talajba mélyen benyomódott, éles rajzolatú cipőnyomokat vizsgálta.

– Nagy lábon él a fickó – dörmögte, miután a pálcikával vett méretet saját csizmatalpával összehasonlította. –

Centenáris lába van a pasasnak – mondta szellemeskedve a katonáknak. – Negyvennyolcas méretű.

A nyom recés talpú, hegymászó bakancstól származott. Csupati arra gyanakodott, azért süllyedt mélyre, mert súlyos terhet cipelhetett az, aki itt átjött. Csupati Kántor mellé guggolt, hogy rácsatolja a nyomozóhámot. A határ túloldalán kézireflektorok fénye villant fel.

– A sógorok is itt kószálnak – jegyezte meg az egyik határőr és még mondani akart volna valamit, ám ebben a pillanatban hatalmas robbanás reszkettette meg az eget. A detonáció a földhöz csapta őket. Fütyülő szilánkok, földgöröngyök kopogtak hátukon. Csupati felszisszent, és jobb lábaszárához kapott. Az aknaszilánk felszakította a pantallóját, de szerencsére, bicskakarcolásnál nem ejtett mélyebb sebet a lábán.

– Mindenki él? – kérdezte suttogva a járőrparancsnok.

Csupatin kívül senkinek sem esett baja, és a határőrök a tölgyfához rejtett telefonon jelentették az esetet az őrsnek.

– Kis karcolás – legyintett Csupati, és feltápászkodott. – Indulhatunk.

Egyre mélyebbre ereszkedtek a vízmosásba. Talán egy kilométert haladhattak, amikor kiértek a szakadékból, és az előttük húzódó friss őszi szántás szélén a holdvilágnál is jól kivehetően egymással párhuzamosan haladó két nyom bukkant eléjük. Jobb oldalon a „centenáris" haladt, az abnormálisan nagy, recés bakancstalp, tőle egy méternyire pedig, Csupati megállapítása szerint, negyvenhármas méretű, ugyancsak tiroli bakancsot viselő személy nyomai futottak a szántóföld távoli sötétbe vesző messzeségébe. Csupati a fejét vakarta. „Ez hogyan történhetett? Vagy itt csatlakozott a kisebb a nagyobbhoz, vagy a nagyobb háton hozta idáig a kisebbet" – meditált. Rádión keresztül nyomban jelentették az időközben megérkezett mozgó harcállás-pontnak helyzetüket, a két nyomot és azok menetirányát. A nyomok öt kilométer után elérték a határfolyón átvezető hidat. Határozott és egyenes irányukból Csupati arra következtetett, hogy a behatoló térkép és iránytű segítségével

a legrövidebb úton igyekezett a Rába völgyében vezető vasút felé.

A hídnál pihenőt tartottak, és bevárták a rádión kért váltás érkezését. Húsz perc múltán Csupatit és Kántort hat emberből álló rajt kísérte tovább.

A túlsó oldalon Kántor kelet felé fordult. Hideg vörösen pirkadt a novemberi nap. A nedves-ragacsos föld öklömnyi kölöncökben tapadt csizmájukra. Friss szántásokon, töretlen kukoricatáblákon haladtak át. Jobbról elhanyagolt szőlősdombok kísérték, balról az őszi esőzésektől megduzzadt, sárgásbarna hullámait hömpölygető alpesi folyó követte őket. Két kilométernyire lehettek már a hídtól, amikor egy sarjadó gabonavetés szélén Kántor megtorpant. Először mozdulatlanul szemlélődött, majd körben kezdett el szimatolni, végül egyetlen pontra meredt és orrát szinte belefúrta a zsenge zöld búzába. Bevárta gazdáját és határozottan böködött a gyanús pontra. Itt valami szokatlan dolog történt. Az eddig egymástól azonos távolságra haladó két nyom között váratlanul egy harmadik jelent meg. Csupati akaratlanul is az égre nézett. Az új nyom csak az égből ereszkedhetett alá. Ilyet még nem látott. A nyom nem sejt, hogy osztódással szaporodjon. Kántornak azonban igaza volt. De nem vitás, ettől kezdve három különböző ember ballagott egymás mellett.

– Mit gondol, hadnagy elvtárs, tud-e repülni az ember? – kérdezte Csupati.

– Hogyne, főleg, ha fenéken billentik . . .

– Nem úgy, hanem mint az angyalok.

– A mesében, törzsőrmester. Vagy repülőgépen, de mit marháskodik itt ezzel? – és bosszúsan nógatta, menjenek már.

– Ha nem tud repülni az ember – filozofált tovább Csupati –, akkor azt a fickót, aki innen a saját lábán ment tovább, eddig úgy hozhatták.

– Túl élénk a fantáziája. Maga szerint ezen a sáros terepen, ahol az ember önmagát is alig vonszolja, ketten cipeltek egy harmadikat? Nem gondolja, hogy ez egy kicsit nevetséges?

– Majd meglátjuk – vont vállat Csupati. – Ha megérem, és nem fordulok fel menten a szomjúságtól, azt hiszem, a végén nekem lesz igazam.

– A kulacsomban van egy kis rum – ajánlotta a hadnagy

Csupati köszönte a rumot, de nem kért belőle. Olyan kimerültnek és szomjasnak érezte magát, attól tartott, ha akár egy kortyot is iszik, nem tud tovább menni. Az alig sarjadó őszi vetés szélén takarmányrépa-tábla kezdődött. A hadnagy határozottan elképedt – még nem látott olyan katonát vagy rendőrt, aki visszautasítja ezt az italt –, sőt ehelyett egy jól megtermett répát ráncigál ki a földből, amit azután karikákra vagdal és úgy rágicsálja.

– A fene a gusztusát – jegyezte meg, de Csupati csak a vállát rándította. Gondolatai ezalatt a mennyből alászállt nyom körül kóválygottak. „Ha cipelték, akkor nagyon elszánt és csuda erős fickók lehettek a hordárok." Lehet cipelni egy harmadikat. „Gólya viszi a fiát" – játsszák ezt a gyerekek is, na de ilyen hosszan? Mindenesetre értesíteni kell a harcálláspontot, most már nem kettő, hanem három személy nyomát követik.

Délelőtt tizenegyre járt az idő, amikor Kántor a folyóval párhuzamosan futó árok nádas partjára ért. „Végre", dünnyögte Csupati és Kántor kérésére lecsatolta róla a pórázt. A hajdani grófi birtok szélén húzódó határárok nagy ívben kanyarodott délkeletnek. A jobb oldali dombsor elmaradt mellőlük, a völgy kürtőszerűen kitágult, a sebes sodrú hegyi folyó itt lépett ki a hirtelen szétterülő síkságra . . . A néhány perces pihenő alatt Kántor csendesen hergelte magát. Ült a gazda mellett, de orrát a mellette levő nyomon tartotta, amelyből egyre melegebb szag párázott, és ez csalhatatlanul jelezte Kántornak: a befejezés nem lehet már messze.

– Csak óvatosan! – veregette Kántor marját Csupati, amikor újra maga elé engedte a kutyát. Figyelmeztette a katonákat, csak akkor lőhetnek, ha Kántor életét nem veszélyeztetik.

Csupati két határőrrel átvágott a mezőn, hogy a kanyart

lerövidítse. Ahogy a mintegy száz méter után visszahajló töltésre felkapaszkodott, lent alig ötven méternyire három embert pillantott meg.

– Gyerünk! – intett a katonáknak, látva, hogy Kántor már nyomukban van, és rohanni kezdett. Mikor Kántor az üldözöttek közelébe ért, Csupati elkiáltotta magát:

– Fel a kezekkel! Ne mozduljanak! – A felszólításra egyszerre fordult feléje és vágódott hasra a három üldözött.

– Eresszetek fölöjük egy figyelmeztető sorozatot – intett Csupati a katonáknak, mert észrevette a kutyára irányuló revolvert. A géppisztolysorozatok néhány másodpercre elterelték Kántorról a határsértők figyelmét és ennyi elegendő volt a kutyának, hogy elcsípje a fegyvert szorongató kezet. Csupati zihálva futott a parton. Azzal sem törődött most, hogy az ég világos hátterére rajzolódó alakja kitűnő célpont az árok mélyéről lövöldöző számára.

A lövés Kántor füle mellett dördült el. A láng majdnem perzselte pofáját, ahogy alulról felfelé harapva, félfordulattal elkapta az életére törő fegyveres támadó csuklóját. A golyó farka hegyét súrolta és a csípős fájdalomtól dühödten az alkar összeroppantása után merénylője hátára pattant. A kissé radikális módszerrel elsőnek lefegyverzett ellensége az árok mélyén csillogó pocsolyában fetrengett maró kínjában. Eltört, összeroncsolt kezéből bugyogott a vér. Kántor eleven ördögként forgolódott a még védekező két ember között. Fogai csattogtak, villámként csapódott hol ide, hol oda, és közben szemmel tartotta a harmadikat is, hogyha az újból rátámadna, ne érje készületlenül. Mire Csupati a katonákkal az árokba ereszkedett, az egyik üldözöttnek sikerült a fűzfabokrokkal benőtt sásos parton felkapaszkodnia és elmenekülnie.

„Kántor" – sziszegte Csupati – „keresd, hozd vissza!" Néhány másodperc múlva a töltés túloldaláról jajgatás hallatszott, s mire Csupati felnézett, Kántor hasonfekvő embert vonszolt a földön. „Fogd!" – hangzott Csupati parancsa. Kántor zsákmánya hátára ugrott, és nyakizmába mélyesztette fogait.

Csupati elszedte a diverzáns fegyverét, majd talpraállította.

– Mutasd a csülködet – és az értetlenül rábámuló, harminc év körüli, arányos testalkatú férfi bokájára mutatott. – Auf! Auf! – mutogatta, hogy a talpára kíváncsi. – Aha, szóval te vagy a mennyből az angyal, akit a kulik nyolc kilométer hosszan cipeltek . . . Mars! – intett és géppisztolyával foglyát maga előtt terelte.

Kántor még annyira ingerült volt, hogy zsákmánya minden lépésénél a vádlijába akart csípni. „Hagyd már békén" – intette Kántor buzgalmát Csupati. „Nem érted? Ez már nem harc. Legyőztük őket . . ." Győztek vagy nem győztek, ez most nem érdekelte Kántort. Gyűlölte ezt az alakot, akinek undorító szaga még nem illant el orrából. Csupati végül is mérgesen topantott és maga mögé parancsolta a kutyát. Kántor, morogva ugyan, de engedelmeskedett.

A határőrök időközben az árok partjára vonszolták a két sebesültet, és ingükből tépett kötéssel pólyázták be foglyaik összemart kezét és karját.

– Jól elintézte őket – mutatott Kántorra a hadnagy.

– Nem tehetek róla. Megvadították a lövésekkel. Én előre figyelmeztettem őket – védte Kántort Csupati és gyorsan témát váltott: – Ez volt az égből alászállt harmadik – bökött géppisztolya csövével a bokorból előhúzott diverzánsra. – Ezt cipelte a másik kettő.

– Vajon miért? – nézett kérdőn a fogolyra a hadnagy.

– Na! Válaszolj! – nógatta Csupati, mire a fogoly megszólalt:

– Nicht ungarisch!

– Igazán? – húzta össze szemöldökét Csupati és Kántorhoz fordult: – Tyutyu, segíts neki egy kicsit. Hátha megjön a szava.

– Jaj, csak azt ne! – kiáltott fel a fogoly kétségbeesetten.

– Hiába, Kántor professzor a legjobb nyelvtanár. Látja, hadnagy elvtárs, ez is milyen hamar megtanult magyarul . . . Nos, ki vele! Melyik ügynökségnek dolgoztok?!

– A müncheni központnak . . . – és anélkül, hogy kérdezték volna, hadarni kezdett: – Úgy jöttünk át, hogy én voltam az első. Az én lábam a legkisebb. Utánam jött Tom, és

harmadiknak a bokszbajnok zárta a menetet. A szakadék alján azután ők engem összefogott kezükre ültettek, hogy a magyar hatóság legfeljebb két embert keressen és így a harmadik, vagyis én, zavartalanul kijuthassak a határzónából, még akkor is, ha őket elkapnák. A harmadikra senki sem gyanakszik.

A „bokszbajnok" kínokba torzult arccal tartotta törött jobb karját. Valaha profi bokszoló volt, ezért hívták társai bajnoknak. Mindhárman erős, kisportolt testű, izmos férfiak voltak.

– A kutyája, törzsőrmester úr – nyöszörögte a bajnok – a sátán kutyája. Most már tudom, miért figyelmeztettek rá bennünket az akció előtt. Odaát úgy tudták, hogy Sopron környékén dolgozik most, ezért jöttünk át itt, a déli szakaszon . . .

– Hol figyelmeztettek? – emelte fel hangját kíváncsian, s nem minden büszkeség nélkül Csupati.

– Először a kiképzőtáborban. Másodszor Bécsben, a bevetés előtt – válaszolta a második.

– Most legalább emlékezetes marad a vele való találkozás. De mi volt az a robbantás? – jutott ekkor Csupati eszébe a lábát megsebesítő akna.

– A mi biztosítóink még tegnap a nyomsávra csempésztek egy aknát, és az volt az utasítás, ha a behatolást a magyarok nagyon hamar felfedeznék, akkor az aknát a határ másik oldaláról egy acélhuzal megrántásával fel kell robbantani, hogy a nyomozókat megsebesítsék, és a figyelmet eltereljék rólunk.

– És a tegnap éjjel átjött haverjaitok? – folytatta Csupati. Megérezte, hogy a délután elfogott négy fegyveres ezekhez tartozott.

Ekkor közbeszólt a hadnagy: – Törzsőrmester elvtárs, a vizsgálat nem a mi feladatunk. Egyébként a csegei útra megérkezett már a harcálláspont . . .

– Nekünk azt mondták odakint, könnyű dolgunk lesz. A nép nem szereti a rendszert, és a határt se őrzik újabban olyan nagyon, mert forrongás van az országban – felelte Csupati kérdésére a bokszbajnok.

Csupati nyakig gombolt esőkabátban fázósan topogott az autó mellett. „Micsoda éjszaka" – sóhajtozott. Vigasztalan egyhangúsággal hullott a havas eső. Éjjel fél háromkor riasztották, fél négykor már kikászálódott a határszéli nagyközség iskolája előtt az autóból.

Sátori főhadnagy, a bűnügyi csoport vezetője, a járási kapitányság ügyeletes tisztjének jelentését hallgatta, amikor Kántor és Csupati az iskola udvarába lépett. A rendőröktől néhány lépésnyire hárászkendőbe burkolt, középkorú, kövér nő sopánkodott:

– Szegény, jó tisztelendő urunk, milyen fiatal volt, milyen jólelkű volt . . .

– Csitulj már – mormogta a férje, akiről Csupati első odavetett pillantásával megállapította: ugyancsak dolgozik benne a szesz s meglehetősen bizonytalanul ácsorog.

– Épp az iskola kertjében kellett a sátánnak szegény jó tisztelendő urat elemészteni?! – folytatta az asszony, férje intése ellenére. Csak akkor hagyta abba, amikor a főhadnagy közelebb hívta a horgas orrú, aszott képű férfit és arra kérte: mondjon el mindent, amit az eset körülményeiről tud.

– Kérem, tisztelettel, az úgy volt, hogy a városban tegnap este a kultúrban egy kis összejövetelt tartottak a kaszások . . .

– Kicsodák? – emelte fel hangját Sátori.

– Hát kérem, a kaszások. Én hívtam az asszonyt is, mert hogy ilyen összejövetelre évente egyszer asszonnyal is lehet . . .

– A lényeget. Kik azok a kaszások? – vágott türelmetlenül a férfi szavába főhadnagy.

– Kik lennének? Mink magunk vagyunk – húzta ki mellét önérzetesen a karvalyképű –, akik a kaszagyárban dolgozunk.

– Na jó, folytassa, de csak a lényeget.

– Azt mondom én, kérem, a lényeget . . .

„Kár ezzel az alkoholistával vitázni" – Csupati az udvari lámpa halvány fényénél gyanakodva vizsgálgatta a bűntényt felfedező, meglehetősen rossz arcú tanút.

– . . . szóval, hívtam én az asszonyt, de az nem jött. Pedig igazán jó mulatság kerekedett. Amolyan bál. Hiszen, tudja azt maga is, milyen egy bál.

A főhadnagy újból közbevágott:

– A papról beszéljen.

– A papról? Istenem, mit is mondhatok? . . . Jó ember volt. Különösen az asszony- és a leánynépnek tetszett, mert hogy fiatal volt. A Tosó is azért fenyegette meg múlt vasárnap, a mise kezdete előtt, hogy leveri a derekát, amiért a lányának igencsak megtetszett. Nem mondom, csinos leány a Mari és már a faluban is beszélték a népek, hogy látták a templomkertben többször is a pappal sétálgatni, de az vesse rá az első követ, aki nem beszélgetne szívesen olyan lánnyal, mint a Tosó lánya. Fogadjunk, maga sem tudna szó nélkül elmenni mellette, főhadnagy úr . . .

– Hagyja már ezt a sületlenséget. A gyilkosságról beszéljen. – A főhadnagy mérgesen toppantott.

– Hiszen arról beszélek . . . Mondom, a Tosó Mari . . .

Ezúttal azonban a felesége förmedt rá:

– Vén disznó bakkecske! Tán neked is tetszik?

A főhadnagy taktikát változtatott:

– Ide figyeljen! Mostantól kezdve csak a kérdésemre válaszoljon, érti?

– Már hogyne érteném. Katonaviselt ember vagyok én.

– Először is: milyen címen lakik az iskolaudvarban?

– Hogyhogy milyen címen? Az asszony az iskolaszolga. Szolgálati lakás ez, kérem . . .

Csupati ekkor félrehívta a főhadnagyot.

– Géza, hagyd ezt a fenébe. Az idő múlik, az eső esik. Az orvos és a bűnügyi technikus várakozik. A nyomok is veszélyben vannak. Ez meg csak fecseg, locsog, akár egy vénasszony . . . Kántortól többet várhatunk, mint ettől a félrészeg alaktól.

– Igazad van – bólintott Sátori. – Reggelre ideérnek Pestről a fejesek, addigra ez is kialussza magát és hátha okosabban beszél. – Ezzel mindannyian elindultak a hátsó udvarba.

A helyszínt két rendőr őrizte. Csupati zseblámpája fé-

nyénél nézegette a durván összeroncsolt arcú, még télikabátban is soványnak látszó tetemet. Kántorral a ruháról vétetett szimatot és nyomban terepkutatásra küldte. Amíg az orvos és a technikus dolgozott, Kántor a füves lejtő szélén a tetemtől húsz-harminc méter hosszan terjedő távon megtalálta a kelyhet, a pap stóláját, keresztjét, egy gombot, és a szomszédos ház kertje alatt vezető ösvény mellett egy ázott kalapra bukkant, majd egy behorpadt, törött üvegű rúdelemlámpát és egy kulcskarikát hozott Csupatinak.

– Mocskos munka – fejezte be vizsgálatát a rendőrorvos. – A külsérelmi nyomok alapján az áldozatot kétszer mellbe, egyszer pedig vállon szúrta a gyilkos és valamilyen kemény tárggyal nyolcszor-tízszer fejbe, arcba sújtotta. A Kántor megtalálta rúdlámpán a horpadásokat alvadt vér szegélyezte.

– Ez lehetett az a kemény tárgy, doktor? – kérdezte a főhadnagy.

– Minden bizonnyal – bólintott az orvos. – De véglegeset csak a laboratóriumi vizsgálat után mondhatok.

A bűnügyi technikus az áldozat körme alatt idegen személytől származó bőrfoszlányokat és két hajszálat fedezett fel.

– Rögzítsenek mindent pontosan, és derítsék fel, hol van olyan beteg, akihez éjszaka papot kellett volna hívni – utasította a főhadnagy helyettesét, míg maga Csupatival a kalapról szimatot vett Kántort követte.

Nyakukba hideg lé csurgott. Cipőjük talpa átázott. Kántor az iskola melletti ház telkére fordult be és a rétre nyíló ablaknál két lábra állt. A kis ablakot fazsalu takarta. Rövidesen visszafordult azonban és néhány méternyire az idáig vezető nyomtól, de azzal majdnem párhuzamosan visszatért az imént elhagyott ösvényre. A füves, meredek partoldalon Csupati csúszási nyomot vett észre.

– Ezt a házat alaposabban szemügyre kell majd venni – mondta a főhadnagynak.

– Hiszen csak a házig jött a kutya és nem ment be...

– Akkor is azt tanácsolom, nézzétek majd meg. Kántor ok nélkül eddig még sehova se ment.

A kertek alján vezető ösvényen két kilométernyi gyaloglás után elérték a templomot. Kántor a sekrestyébe vezető ajtó előtt gazdájára nézett, majd a templom oldalával szembenéző paplak felé fordult. A zárt bejárat cementezett lépcsőjén apró vérfoltokra hívta fel Csupati figyelmét, és az ajtó mellett levő első ablaknál felágaskodott.

– Nézd csak – szólt Csupati – itt is vérnyomok vannak – és zseblámpájával az ablak alsó keretére világított.

– Úgy látszik, ide akart behatolni a tettes – állapította meg a főhadnagy. Kántor továbbindult, és a víztócsás, sártól csuszamlós téglajárdán a falu középpontja felé igyekezett, majd egy nyomóskútnál ismét megállt.

A kisközség ezen a ponton épült egybe a határvároskával. A régimódi, kontyos tetejű parasztházak a kútnál értek véget. Néhány üres telek után a már zártabb beépítésű mezőváros kezdődött. Kántor nem a centrum felé haladt, hanem letért az üres, füves telkekre és egy mezei csapáson megkerülte a nagy T-betűhöz hasonló települést. Egy cementcsőből készült hidacska mellett egy ideig a lassan áramló vizet figyelte. Orra idegesen vibrált. Csupati és a főhadnagy zseblámpájukkal rávilágítottak a vízre. Csupati még le is guggolt kutyája mellé, de hiába meresztette szemét, a billegő fűszálakon kívül egyebet nem fedezett fel. „Te látsz valamit?" – kérdezte Kántortól. Kántor többször is gazdájára nézett és Csupati a kutya szeméből keserves kínlódást olvasott ki.

– De kár, hogy nem tud beszélni – szólalt meg Sátori, Kántor szaggatott vinnyogását hallva. Kántor ekkor kétségbeesett elszánással belepancsolt az olyannyira utált hideg vízbe, és ezt csak akkor hagyta abba, amikor Csupati könyékig felhúzva a kabátja ujját belekotort a fűszálakkal benőtt mederbe. „Na látod, nincs itt semmi" – mutatta üres markát Kántornak. – „Gyerünk tovább, mert a csibész meglóg előlünk" – és visszaparancsolta Kántort a nyomra. Kántor követte ugyan a gazda utasítását, néhányszor azonban még akkor is visszanézett, amikor már elég messze jártak az áteresztől. Nyugtalan volt, mint aki helyzetébe nem könnyen törődik bele.

Hajnali öt órára a mezővároska pályaudvaráig jutottak. A határ itt érinti a vasúti pályát. Az őrs nem észlelt az éjszaka határsértési kísérletet. A megyei székváros felé pedig hetven perccel előbb már elment az első személyvonat. Csupati csüggedten tárta szét kezeit.

A tettes ezek szerint meglépett. – Kínos ügy ez, barátom – mondta búsan Sátori és megkísérelte az eddigi tényeket logikus láncba fűzni. – Tudod, mi ez? Törte meg váratlanul a csendet, ahogy a városka kihalt főutcáján fázósan igyekeztek vissza a tett színhelyére. – Ez egy nagy nulla, nem pedig eredmény.

– Ha nem vacakoljuk el az időt azzal a szeszkazánnal, talán még utolérhettük volna – bosszankodott Csupati.

– Olyan biztosan tudod, hogy a fickó vonatra szállt?

– Mi másért követte volna Kántor a nyomot?

– A paplakig rendben lenne a dolog, de onnan már más is elhaladhatott a járdán, aki a hajnali vonathoz igyekezett.

– És az áteresz?

– Mit tudom én! Talán Kántor rákot látott, azért szívóskodott a vízparton.

– Rákot? – Csupati felfortyant. – Már te is kezded? Kántor nem rákász, hanem detektív.

– Jó, jó. Azért ne dühöngj – csillapította Csupatit a főhadnagy. – De tudod-e mennyire kényes ez az ügy? Előre borsódzik a hátam, milyen szöveget fújnak majd odaát és ezt is a mi számlánkra írják.

– Marhaság! – vágott a főhadnagy szavába Csupati.

– Szerinted meg szerintem igen. De mit gondolsz, hányan lesznek, akik mégis el fogják hinni. A papot megölte valaki, ez tény. S ha nem találjuk meg a gyilkost, vagy a gyilkosokat, a népek majd azt mondják... De minek magyarázzam... Ha a gyilkos nem kerül hurokra, az a rendszer bűne lesz, hogy csapna bele a mennykő!

... Reggel hétkor a járási kapitányság épülete megbolygatott méhkasra hasonlított. Nyomozócsoportjával megérke-

zett Bokor őrnagy is. – Politikai szaga van az ügynek – közölte Sátorival. A fiatal rendőrtiszt a vállát vonogatta: – Lehet. – Egyelőre ő sem sejtette a bűntett indítóokait. Ezer ok miatt gyilkolhatnak meg egy embert. Csak azt kérte Bokortól, tájékoztassák egymást a fejleményekről.

Az áldozat tetemét már beszállították a megyeszékhely kórbonctanára. Az iskolaszolga reggelre annyira kijózanodott, hogy úgy ahogy jegyzőkönyvezni lehetett a vallomását. Elmondása szerint, éjfél után ért haza a szombat esti bálból. Éppen lefeküdt, amikor segélykiáltásokat hallott. Felébresztette feleségét is, aki szintén hallotta a nyöszörgést. Mire felkeltek, magukra kapták ruháikat, és kirohantak a házból, addigra már csak hörgött az iskolakertben, a trágyadomb közelében vergődő férfi. A tanú ekkor biciklire ült és a rendőrségre karikázott. A bejelentés, a riasztás, az ügyeletes orvos értesítése és helyszínre érkezése között harminc perc telt el és az orvos már csak a halál bekövetkeztét állapíthatta meg.

„De hova mehetett az elhagyatott kertek alatt a pap?" töprengett a főhadnagy és nem tudott a gondolattól szabadulni. Reggelig nyomozói minden házat átvizsgáltak és sehol sem találtak nagybeteget, akinek utolsó kenetre lett volna szüksége. „A papot csak ismerős személy, idevaló falusi hívhatta el. Idegennel nem vágott volna neki a zord éjszakának, és főleg nem az elhagyatott kertek alján."

Csupati az iroda sarkában egy támlás lócán gubbasztva szunyókált. Kántor a gazda lábai előtt feküdt. Fejét mellső praclijára fektette és időnként az asztalra könyöklő főhadnagyra pislantott. Az irodába egymás után érkeztek a bűnügyi csoport nyomozói. Sátori a legjelentéktelenebbnek látszó apróságról is részletes beszámolót követelt. A plébánia körzetéhez tartozó falusi negyedben három beteges embert – két idős asszonyt és egy ötvenöt év körüli férfit – találtak beosztottjai. A főhadnagy egy cédulára írogatta a neveket, a lakások helyét, és ösztönös mozdulattal bekarikázta a férfi nevét. Váratlanul ránézett az összefirkált papírlapra és felugrott. A folyosón még utolérte a nyomozót, aki a három

beteges személyről beszámolt. „Karcsi, gyere vissza!" kiáltott utána izgatottan. „Ez a Lahm Péter hol lakik?"

– Az iskola mellett, ha a bejárattal szemben állunk, balról.

„Balról, balról" – dörzsölte homlokát. – Ez az – szólalt meg hangosan és tekintete Kántorra tévedt. „Ez lesz az, akinek a háza végéig ment az éjjel a kutya."

– Hallgassátok ki ezt a Lahmot. Tudd meg, kik laknak még rajta kívül a házban, vidd ki hozzá az orvost, vizsgáltasd meg.

A gondolat nem hagyta nyugodni Sátorit. Lahm háza az iskolával szomszédos, és kertjét a mező felől nem zárja el se sövény, se kerítés. „Akár hozzá is tarthatott a pap . . . " de ha hozzá igyekezett, miért ment tovább a házhoz vezető kerti ösvénynél? Mindenekelőtt arra keresett választ: miért gyilkolhatták meg a fiatal papot, aki az eddigi tanúvallomások szerint népszerű és közkedvelt volt hívei között. „Anyagi érdekből?" – tette fel magának a kérdést. „Ez is lehet. Se pénztárcát, sé igazolványt nem találtak nála." A pappal dulakodó gyilkos, amikor az udvarban kigyúlt a villanyégő és az alig harminc méterre levő ház verandáján meglátta a kilépő férfit és nőt, elmenekült. Áldozatától tizenöt lépésre egy bokor tövében Kántor kulcscsomót talált. Azt még hajnalban megállapították, hogy a paplak kulcsai – utcaajtó, lakás, íróasztal – voltak a karikán. „Tehát a tettes maga is a paplakba akart bejutni, de nem találta meg a kulcsokat és ezért kereste az ablakban."

Reggel a harangozó jelentkezett a rendőrségen és a sekrestye kulcsát kérte. Ám a megtalált karikán levő kulcsok egyike sem nyitotta a templomi ajtózárakat. A sekrestyés egyre erősködött, hogy a templomi kulcsoknak is a plébánosnál kellett lenniök. „Érthető" – okoskodott Sátori – „hiszen a kegyszereket a sekrestyéből hozta el a pap". A sekrestyéstől tudta meg azt is, hogy az elmúlt vasárnap mise közben a plébános közölte az egybegyűlt hivőkkel, hogy a templom tatarozására addig 56 000 forint gyűlt már összse. A sekrestyés azt is tudta, hogy a plébános a pénzt az íróasztala fiókjában, újságpapírba csomagolt vaskazettában

tartotta. A nyomozók meg is találták ezt a vaskazettát és a benne levő 57 200 forintot. „Kézenfekvő lenne a rablás – kombinált Sátori –, de bosszú is lehet." Az iskolaszolga szerint a fiatal papért főleg a falu asszonyai és leányai lelkesedtek.

Csupati felriadt. A szék megreccsent alatta. Szemét dörzsölte és kábán pislogott a főhadnagyra. Furcsát álmodott. Kulcskarikákat látott és a kulcsok óriás pók lábaihoz hasonlítottak. Valahányszor utánuk nyúlt, a karikák fürgén elcsápolták ujjai elől.

– Beszéltél te valamilyen kulcsról? – kérdezte a főhadnagytól.

Sátori a fejét ingatta:

– Nem, pajtás, de annál többet töprengek rajta.

– Érdekes – tűnődött hangosan Csupati –, én meg álmomban láttam néhány kulcscsomót. Úgy mozogtak, mint a pókok. . . és ásítozva nyújtózott. Ám ahogy Kántorra pillantott, homlokán összefutottak a ráncok. Felugrott, pisszentett kutyájának és a csodálkozó Sátorinak csak ennyit mondott:

– Várj, mindjárt visszajövünk – s ezzel elviharzott.

Csupati egyenesen a rétre sietett. Az áteresz kereste, ahol hajnalban Kántor oly nyugtalanul figyelte és paskolta a vizet. Kántor az áteresz láttán felélénkült.

Csupati módszeresen kezdett a kutatáshoz. Könyékig feltűrte ruhája ujját, majd a keskeny ér partjára térdelt. Az eső reggelre elállt. A víz szintje szemmel is jól kivehetően néhány centit apadt. Csupati ujjaival türelmesen gereblyézte a sekély vizű meder alját. Gondolt egyet: az áteresztől néhány lépés hosszan tépkedni kezdte a víz alatti füvet. A jeges víz a csontjáig hatolt. Kántor mozdulatlanul ült gazdája mellett és érdeklődve figyelte Csupati tényked ését. „Semmi" – mondta Csupati és befejezte a meder kotrását. „Azért még megvárjuk, amíg leülepedik ez és újra kitisztul a víz" – magyarázta Kántornak, miközben zsebkendőjével dörzsölte elgémberedett jobb karját. A víz lassú áramlása negyedóra alatt magával sodorta az utolsó iszapcsíkokat is

es Csupati most tisztán látta a szittyótól kitisztított mederágyat. „Le nem süllyedhetett, mert az alja kemény, agyagos" – mormogta és kutató tekintete véletlenül az áteresz betongyűrűjére tévedt. Kétszer is odapillantott, mire szemei egy bizonytalanul csillogó ponton végleg megállapodtak. Izgatottan hajolt a cementcső fölé. Majdnem vállig vizes lett, ahogy a csőbe kotort, ám ujjai hegyén fennakadt egy kulcskarika. A karikán két nagyobb és három kisebb kulcs lógott. Csörgetve rázta le róluk a vizet, Kántor elégedetten szagolgatta a hideg vaspálcákat, és mintha csak szerényen megjegyezné „na, ugye, érdemes volt idejönni", vakkantott egyet.

Kilenc óra után értek vissza a rendőrségre. Sátori egyik bajtársa közölte vele, hogy a főhadnagy a pestiekkel kiment a helyszínre.

Mire a templomhoz értek, a paplakban a központi nyomozócsoport befejezte a helyszínelést. A templom előtt a vasárnapi misére gyülekező emberek izgatott csoportokban tárgyalták az eseményeket. Bizonyosat senki sem tudott. A falusiak gyanakvással figyelték a plébániáról kilépő rendőröket. Csupati, amint felfedezte Sátorit, hozzálépett.

– Találtunk egy kulcskarikát – súgta a főhadnagy fülébe.

Sátori magához intette a sekrestyést:

– Ezek a templom kulcsai?

A sekrestyés bólintott. A főhadnagy javaslatára azonnal ki is próbálták őket és a próba sikerült.

Sátori a templomkertbe hívta Csupatit.

– Az áteresznél találtad?

– Ott volt, a cementgyűrűben, a víz alatt, ahol az éjjel Kántor megállt.

Sátori elmerülten nézegette a kulcsokat:

– Átkozott helyzet – mondta végül. – Te még nem tudod, de a vasutasok egyik kisállomás közelében, a pálya mellett ma reggel megtalálták a pap személyi igazolványát. Ez a kisállomás ide harminc kilométer.

– És ez miért baj? Ez azt bizonyítja, hogy Kántor helye-

sen jelezte az éjszaka a tettes nyomát. A gyilkos a hajnali vonattal elmenekült – szűrte le a tanulságot Csupati.

Sátori számára sem volt kétséges, hogy Kántor a menekülő tettes nyomát követte. Feltételezését alátámasztotta a patakból előkerült kulcs és a vasút mellett talált személyi igazolvány is. Kétségtelen, hogy a tettes a paplak kulcsait akarta áldozatától megszerezni, ám – miután leütötte – csak a templom kulcsait találta nála, mert a másik karika dulakodás közben már előbb kiesett a plébános zsebéből. Hogy rossz kulcsokat vitt magával, azt nyilván a paplaknál vette észre, ezért kereste az ablakban a bejárati ajtó kulcsát. Falusi szokás szerint vagy a lábtörlő alatt, vagy a félig betámasztott ablakban tarthatta a kulcsokat a pap is, ha rövid útra ment. A gyilkos pánikba eshetett. Ezért nem feszítette ki erőszakkal az ajtót. – Időzavarba került a fickó – fejezte be hangosan gondolatmenetét. Csupati egyetértően helyeselt.

A központi nyomozócsoport vezetője másodszor hallgatta végig a főhadnagy beszámolóját, feltételezéseit és elgondolását a gyilkosságról.

– Ez mind nagyon figyelemre méltó – válaszolta az alezredes –, de tekintettel az ügy súlyosságára, nem jelenthetem Budapestnek, hogy pontosan kiderítettük mi, hogyan történt, csupáncsak a madárka röppent el az orrunk elől.

– Sajnos minden rutinmunkát el kell végeznünk – tárta szét karját Sátori.

Az alezredes a fejét vakarta: – Ezzel egyetértek – felelte. – De maga egy kutya szimatára alapozza feltevését. Ha úgy vesszük, számos mellékkörülmény alátámasztja ezt... Ilyenek, ugye, a vérnyomok, az útközben eldobott kulcsok, az ide harminc kilométerre levő állomás közelében megtalált személyi igazolvány... Ez mind nagyon szép, de én mégis azt mondom: a tettes itt van a faluban. Azután ön szerint rablási szándékból történt a gyilkosság. Tegyük fel, hogy igen, de akkor miért nem mászott be a paplakba a feltételezett rabló, aki minden bizonnyal ismerte a helyszínt? Aki ilyen nagy kockázatot vállal, mint a gyilkosság, lehetetlen, hogy a cél előtt meggondolja magát...

– Miért? – nézett az alezredesre Sántori. – Ön szerint nem rablógyilkosság történt?

– Eltalálta! De maga még fiatal ember, nem árt, ha tanul. Ebben az esetben csak két változat lehetséges: politikai gyilkosság és bosszú. Az előbbit bizonyos csoportok szervezhették, az utóbbi lehet egyéni akció is. Ezért mondom, ha a gyilkos el is menekült a faluból, a társai, de meggyőződésem, hogy maga a gyilkos is itt keresendő . . .

Andó, endő kerülendő, jutott váratlanul Sátori eszébe gimnáziumi öreg magyartanára mondása.

– . . . Maga annyira a kutya bűvöletébe került, fiatal barátom, hogy még a felfedező tanú vallomásából se vette észre: valaki a lánya miatt az elmúlt vasárnap délelőtt megfenyegette a papot.

– Egy iszákos ember fecsegésére nem építhetünk ilyen súlyos vádat.

– A bolond még a részeg megmondja az igazat – nézett szúrósan a főhadnagyra a nyomozócsoport vezetője. – . . . De ehhez mit szól? Ezt a fenyegetőt ma reggel több tanú látta, amint feleségével együtt idegesen és feldúltan véres kötényét mosta. A félig kitisztított kötényt még sikerült embereinknek, akik azonnal a paplakkal szemközt lakó gyanúsított házába mentek, elkobozni.

– Ez még nem bizonyíték . . . Az az ember disznóölésből jöhetett.

– Az igaz, csakhogy az illető nem tudja igazolni, hol járt éjfél és egy óra között. Ugyanis éjfélkor jött el a zsigói falurészből, a komájától, ahol valóban disznóölés volt és ahol böllérkedett . . . S ugyanott egy beteg öregasszony is lakik.

– Akkor a disznótól lett véres a köténye.

– Ne szakítson félbe! – legyintett bosszúsan az alezredes.

– Elnézést – pirult el a főhadnagy.

– Nem történt semmi. Maga szerint tehát a disznótól lett véres a kötény. És ahhoz mit szólna, ha ehhez embervér is keveredett volna? Talán a laboratóriumi vizsgálat még ki tudja mutatni, ámbár sok remény nincs hozzá. Ennél lényegesebb, hogy az esetet felfedező tanú háromnegyed egy óra

körül az iskola mellett találkozott egy emberrel, aki sietősen a templom felé igyekezett . . . Tessék. Olvassa el a tanú vallomását – és az alezredes Sátori elé tolta a jegyzőkönyvet.

„. . .Elég sötét volt, csak az utca túloldalán égett egy lámpa. Ahogy hátranéztem, a nevezett személy akkor haladt el alatta. Árnyékáról Tosó Ádámra ismertem benne . . . " Sátori hangosan olvasta a szöveget.

– És mikor történt a gyilkosság? – kérdezte emelt hangon az alezredes. A kérdésre saját maga válaszolt: – Egy órakor. És ez a Tosó mikor ért haza? Saját bevallása szerint is egy órakor, de az is lehet, hogy néhány perccel később.

„Lehetetlen" – akarta mondani Sátori, de az utolsó pillanatban lenyelte a választ. Megzavarta a tekintélyes rangú nyomozócsoport-vezető magabiztos okfejtése. Az alezredesnek abban igaza volt, hogy ő Kántor felfedezéseiből indult ki eddig. A kutya jelzései logikusan kapcsolódtak egymáshoz és még csak nem is gondolt arra, hogy kételkedjen Kántorban, hisz nemegyszer látta már: az ember tévedhet, ám Kántor szimata, rejtélyes megérzései soha.

– A kutya ki sem ment az utcára . . .

– Hagyja már az ördögbe azt a kutyát! Próbáljon a saját fejével gondolkodni – pirított rá az alezredes. – Ha semmi áron se tud szabadulni tőle, akkor magát bízom meg a személykiválasztásokkal. Zárassa le mindkét falurészt és azonnal kezdjen hozzá. A tettes kalapja megvan, ha olyan remek az a Kántor, akkor a kalap alapján csak egyvalakit választhat: a tettest, az pedig nem lehet más, mint ez a Tosó Ádám, akinek még az ujja is sérült. Ezt csak azért említem, hogy a paplak ablakában és az ajtókilincsen talált vérnyomok eredetét is közöljem magával. Ezentúl nekem jelent mindent, és ne legyen semmi egyénieskedés, értette?

Csupati a folyosón várta a főhadnagyot.

– Mi van? – kérdezte kíváncsian Sátori gondterhelt arca láttán.

– Semmi. Hozd a kalapot. Elkezdjük a személykiválasztást a kutyával – mondta, s hogy indulatát levezesse, idegesen fel s alá járkált a folyosón.

– Hány embert akarsz megszagoltatni? – kérdezte Csupati.

Sátori tanácstalanul húzta fel a vállát: – Mit tudom én?! Az egész falut!

– Az ezernél is több ember lesz – hökkent meg Csupati és számolni kezdett: – két hétig se jutunk a végére.

– Hát aztán. Ez a parancs és kész – válaszolta ingerülten.

Két óra múlva már a templom előtti téren ácsorgott 100–150 férfi. Öregek, fiatalok, vegyesen. Az utasítás szerint minden férfit, aki 15. életévét betöltötte, házszám szerint sorban idehozták a rendőrök. Csupati öt-hat főnyi csoportokban állította fel őket a templom fala mellett. Minden egyes új csoport vizsgálata előtt megszimatoltatta Kántorral a kalapot. A templommal szemközt lakó, 45 év körüli kissé hajlott hátú parasztember, Tosó Ádám, a hetedik csoportban került sorra. Csupati a főhadnaggyal együtt izgatottan figyelte Kántor minden rezdülését. Kántor azonban a többihez hasonlóan, közömbösen szagolgatta körbe a gyanúsítottat és viselkedése akkor sem változott, amikor Sátori kérésére Csupati megismételtette Kántorral a műveletet. A nyolcadik csoport után Csupati Sátorihoz lépett.

– Főnök – súgva, hogy a várakozók ne hallják – mára elég lesz. Nem szeretném az idegkimerülésig dolgoztatni Kántort.

Délután négyre járt az idő. Alkonyodott. A hideg decemberi égen alacsonyan úsztak fejük felett a sötét felhők. A fiatal tiszten erőt vett a fáradtság. Negyvenedik órája nem aludt már és hat óra hosszat csinálták a szag alapján történő azonosítást, de az összehívottak még több mint a fele hátra volt.

– Küldd őket haza és reggel újrakezdjük – tanácsolta Csupati.

A kapitányságon a nyomozást vezető alezredes elégedetlenül hallgatta Sátori jelentését. – Azt akarja mondani, hogy egész nap mindössze negyvenöt embert szagoltattak

meg? Ennek így sose lesz vége. Holnap nagyobb csoportokkal végezzék a munkát.

Bokor őrnagy szótlanul hallgatta az utasítást. Az íróasztal sarkánál ült és szórakozottan nézegette Sátori főhadnagy arcát. Most azonban megszólalt: – Öt-hat főnél több nem állhat egy csoportba, az már nem szabályos – jegyezte meg csendesen.

– Szabályos, nem szabályos, teljesen mindegy – csattant fel az alezredes – ez úgyis csak piszmogás, formaság. Jól néznénk ki, ha ettől bármiféle eredményt várnánk.

– Akkor miért csináljuk? – fordult az alezredeshez Bokor.

– Miért, miért? Ön is nagyon jól tudja . . .

– Hogyne. Ezzel csak a lelkiismeretünket akarjuk megnyugtatni. Nemde? – és a kérdésnél ő is ingerülten felemelte a hangját.

– Nagyon meglep, ha ön, aki már nem fiatal, és tapasztalt rendőrtiszt, így vélekedik a munkánkról. Úgy látszik, az önök kapitányságán túlságosan eluralkodott a kutyaimádat. A kriminalisztika tudományos és logikai módszerei helyett a kutya orrára építenek. Ez kérem, nevetséges . . . Itt van a mai eset is. Minden jel arra utal, hogy ez a Tosó a gyilkos és a saját kalapja alapján se választja ki öt ember közül ez a híres kutya – és az öt embert külön nyomatékkal hangsúlyozta az alezredes . . . – erről mi az elvtársak véleménye?

– Csak az, hogy egy tanú vallomásából, aki ráadásul erősen ittas állapotban látta a gyanúsítottat, még nem vonhatunk le messzemenő következtetéseket – előzte meg Sátorit a válasszal az őrnagy.

– Igazán? Hát a véres kötény? És a lélektani momentum, az idegesség, amivel reggel a nyomozóinkat fogadta? Az a lázas sietség, ahogy a vérnyomokat igyekezett eltüntetni, a pappal szemben érzett gyűlölete, a nyilvános fenyegetés, a kézsérülés . . .

– Igen, igen. De megbocsásson, ön szerint akkor hogyan került reggelre a plébános személyi igazolványa a tett színhelyétől harminc kilométernyire. És a kulcskarika . . . – ér-

velt halkan Bokor őrnagy – ... hiszen kora reggel a szomszédok látták háza udvarán Tosót, sőt beszéltek is vele.

Az alezredes fölényesen mosolygott: – Ennél mi sem egyszerűbb. Mondja, főhadnagy – fordult Sátorihoz –, tud maga kerékpározni? ... Igen? Akkor azt is meg tudja mondani, egy óra alatt hány kilométert lehet kerékpárral megtenni?

– Kényelmesen tizet, kis hajtással tizenötöt.

– Erős hajtással pedig húszat, huszonötöt, nemde?

– Csak nem azt akarja ezzel mondani, hogy a tett elkövetése után, erősen ittasan, az egész napi munkától fáradtan, még volt annyi ereje a gyanúsítottnak, hogy a viharos, havas esős éjszakában oda-vissza ötven kilométert biciklizzen, csak azért, hogy valahol a vasút mellett eldobja a plébános személyi igazolványát? – kérdezte döbbenten az őrnagy.

– Miért? Ez az ön számára elképzelhetetlen?

– Ne is haragudjon, de teljességgel lehetetlennek tartom. Arról nem is szólva, mi szüksége lehetett arra, hogy ilyen messzire vigye el a személyi igazolványt?

– Hogy a nyomozóhatóságot megtévessze. Hogy a tettest még véletlenül se keressük ebben a faluban, hiszen, mint ahogy önök is állították, elutazott innen.

A viták naponta ismétlődtek. Csupati tiltakozott ugyan a 25–30 főnyi csoportok összeállítása ellen, de nem tehetett semmit. Kántor egyre ingerültebb lett. Ahogy a vadászkalap száradt, a nedvességgel együtt a szag is egyre jobban elillant belőle. Az elképesztő tömegű személykiválasztás miatt Csupati nem tudta a kalapot szagra konzerválni, és az ötödik nap után csüggedten közölte Sátorival: nincs tovább. Kántorral eddig nyolcszáz embert szagoltatott meg.

– A kutya idegei kezdik felmondani a szolgálatot. Az éjszaka nem aludt. És még hatszáz embert akarsz vele megszagoltatni?

Sátori együttérzően bólogatott, ám reggel utasította Csupatit: folytassa a munkát.

– Ez teljesen felesleges. Kántor számára alig van már valami támpont. Kénytelen emlékeiből dolgozni. Ilyen tömegnél ez nem vezethet eredményre. – Csupati tiltakozott, de azért kivonult a templom előtti térre.

A hatodik napon Tosó Ádámot, Bokor őrnagy tiltakozása ellenére, előzetes letartóztatásba helyezték. Bokor kérte a főkapitányságtól: mentsék fel a további nyomozásban való részvétel alól. Ezzel az alezredes is egyetértett, annál is inkább, mert Tosó a kezdeti tagadás után, egy héttel a gyilkosság után, vasárnap virradóra beismerte: ő ölte meg a papot.

Ezen a vasárnapon Csupati és Kántor még mindig a templom előtti téren dolgozott. Délelőtt tíz óra volt. Az egyházfi megcsendítette a nagyharangot. Csupati Sátorival beszélgetett, és még fülében volt a harang zúgása, amikor meghallotta Kántor halk-sírós nyüszítését. A falnál tizennégy ember állt egymás mellett. Kántor a sor közepén egy tizenhét év körüli, loboncos hajú, szeplős suhanc előtt ült. Ilyen eddig még nem fordult elő. Kántor az ezer egynéhányszáz megszimatolt, körbeszagoltatott gyanúsított közül egyetlenegy előtt se állt még meg. „Gyere közelebb" suttogta az izgalomtól rekedten Csupati.

Kántor a kígyóbűvölő fanatizmusával meredt a nyurga és a félelemtől megdermedt fiatalember szemébe. Kétségbeesett igyekezettel lázasan kutatott emlékeiben, majd izgatottan felállt és szaggatott szippantásokkal ötször-hatszor körbeszagolta a suhancot. Az orrába kúszó ellenszenves szaghoz agya minden sejtjének megfeszítésével kereste a kalap hajdani szagának emlékét. Felderengett benne a sok éjszakával ezelőtt követett nyom is. Csupati és Sátori lélegzetvisszafojtva figyelték Kántor vívódását és a rémült suhanc arcának ideges rángását. Kántor újra leült és szemével a gyanúját felkeltő fiatalember tekintetébe kapaszkodott. A szag mintha azonos lenne, de mégsem . . . Kántor hiába szimatolta a kalapot, közömbös szagot kapott és ekkor Csupati számára is teljesen új, panaszos ugatásba kezdett, a fiatalember kezét azonban nem fogta meg és nem vezette ki a többi közül.

– Hogy hívnak? – kérdezte a fiútól a főhadnagy.

– Koncz Lászlónak – válaszolta az remegő hangon.

Sátori kihívta a sorból és szúrósan a fiú szemébe nézett.

– Miért reszketsz?

– Félek . . . Félek tőle – mutatott Kántorra. Kántor a mozdulatra az eddiginél is hangosabb csaholással válaszolt, és tekintetét idegesen hol Csupatira, hol a suhancra kapkodta. Sátori a fiú adatait vizsgálgatta, amikor a kapitányságról egy rendőr érkezett. Félrehívta a főhadnagyot és közölte: azt üzenik, hagyják abba a kiválasztást, mert végérvényesen megvan a tettes és nemrég a jegyzőkönyvet is aláírta.

Sátori vegyes érzésekkel küldte haza a templom előtt várakozó embereket. A fiatalembert azonban visszatartotta.

– Hol laksz?

A suhanc a templommal szemközti házsorra mutatott.

– Tosóék mellett?

– Igen – bólintott még mindig szorongva a fiú.

– Győrben dolgozol? – nézett farkasszemet a suhanccal, de az lesütötte szemét és ez Sátorinak különösen nem tetszett.

– Igen – hadarta –, kőművestanuló vagyok, és ma egy hete, a reggeli vonattal érkeztem haza. Fagyszabadságon vagyok . . . Akkor hallottam ezt a szörnyűséget. Iskolás koromban sokat ministráltam szegény plébános úrnak . . .

– Tudod, ki ölte meg? – csapott le Sátori a fiúra.

A suhanc összerezzent: – Nem . . . vagyis a népek beszélik, hogy a Mari miatt a Tosó bácsi haragudott a papra . . . Én mást nem tudok.

Sátori visszaadta a fiú igazolványát. – Mehetsz – mondta. Kántor még mindig nem nyugodott meg. Csupati a beszélgetés közben többször is el akarta húzni a fiú közeléből, de Kántor ezúttal szembeszegült gazdájával és maradt. „Nyugodj meg végre, Tyutyu" – dünnyögte kutyája fülébe, de csak a suhanc távozása után tudta Kántort rávenni, hogy néhányszor körülsétálják a templomot.

– Mit szólsz a fickóhoz? – csatlakozott hozzájuk Sátori.

Csupati a kavicsokat rugdalta, és csak hosszú hallgatás után válaszolt:

– Nekem nem tetszik ez az egész. Gyanús a suhanc. A főnökségtől függetlenül le kellene nyomozni... Láttad Kántort, mennyire izgatott lett?

– Mégsem választotta ki. A befejezés elmaradt.

– Csodálkozol? Amit mi csináltunk, én mondom neked, egyszer még tananyag lesz a kutyakiképző iskolán. Elrettentő példa arra, hogyan nem szabad a kutyát dolgoztatni... Huszonöt-harmincas csoportok? Égi szerencse, hogy Kántor nem bolondult bele. Idegileg ennyire még én se készültem ki soha, pedig néhány ügyet már végigcsináltam.

– Azt hiszem, igazad van – válaszolt elgondolkodva Sátori.

– Na végre! Megjött a híres kutyapárt – fogadta nem minden gúny nélkül a fiatal tisztet az alezredes. Teljes diadalt aratott, és a főhadnagy ellenvetés nélkül hallgatta, ahogy a nyomozásvezető Tosó jegyzőkönyvi vallomásának egyes részleteit felolvasta. A jegyzőkönyv mindenben az alezredes koncepcióját támasztotta alá. „Talán túlságosan is" – suhant át Sátori fején a gondolat. A terhelt elismerte, hogy a gyilkosság éjszakáján a disznótorból hazafelé menet a templom előtt gondolt egyet: eljött az alkalom, hogy a papon bosszút álljon. Azzal zörgette fel, hogy komájának öreganyja a disznótorban rosszul lett. Halálán van és őt szalasztották el a papért. Az iskolakert alatt vonta felelősségre, amiért leányát, úgymond, megbabonázta. A pap tiltakozott a gyanúsítás ellen, szó szót ért közöttük, és mert kissé többet ivott a kelleténél, hirtelen leszúrta a nála levő disznóölő késsel. A sötétben eltévesztette a döfést, és ezért még a rúdlámpával is fejbe verte áldozatát. Amikor a pap összeesett, elszedte tárcáját és a kulcskarikát, hogy rablás látszatát keltse. Ezután hazasietett és úgy tett, mintha lefeküdne, ám amikor felesége újra elaludt, kerékpárra ült és annyira felzaklatta a tette: nem is tudta, meddig vitte a pap igazolványát, csak arra emlékezik, hogy ahol az or-

ságút a vasutat megközelítette, egy helyen a sínek mellé dobta. Mire hazaért a faluba, már látta a nyüzsgést az iskola körül s ekkor fedezte fel zsebében a kulcsokat. Gyorsan átrohant a rétre, és a karikát egy áteresz mellett a vízbe dobta. A kalap is az övé volt. A gyilkosság éjszakáján viselte először, mert néhány nappal korábban vásárolta egy ismeretlentől . . .

– Na, mit szól hozzá? – fejezte be a felolvasást az alezredes.

– Logikailag majdnem hibátlan történet – Sátori roppant kényelmetlenül érezte magát. Töprengett, mondja, ne mondja: nem tetszik neki, hogy mindenre ilyen pontos magyarázatot adott a tettes.

– Majdnem hibátlan? – emelte fel hangját az alezredes. Minden lényeges pontot legalább hat-nyolc tanúvallomás támaszt alá. Tanuljon, főhadnagy elvtárs. Így kell dolgozni.

Karácsony után hidegre fordult az idő. Mintha a tél egyszerre akarná pótolni mindazt, amit ez ideig elmulasztott: metsző, jeges szelek zúdultak a Rába völgyébe. Az óesztendő utolsó napján Csupati kopott irodájában üldögélt. Az ablakon túl tenyérnyi hópihéket kavart az Alpok felől száguldó vihar. Kántor az ágy alatt szundikált. – Piszok idő – mormogta Csupati. Önmaga vigasztalására hozzátette: – Minden rosszban van valami jó. – A hóvihar betemette a műszaki zárat és kinek lenne kedve a mínusz tizenöt fokos tomboló viharban nekivágni a határnak?! Ha már egész évben nem volt egy nyugodt napjuk, legalább ez az utolsó csendes lesz.

Reggel kilenckor Csupatit a főkapitányhoz hívatták. Vegyes, szorongó érzésekkel ballagott át a másik házba. Azon töprengett, mi rosszat tehetett? Hiszen hatéves szolgálata alatt a legnagyobb főnök még sohasem hívatta. A titkárságon közvetlen parancsnokába, a bűnügyi osztály vezetőjébe, Bokor őrnagyba botlott. Zavartan toporgott és már-már rászánta magát a kérdezősködésre, amikor nyílott az ajtó és a főkapitány kiszólt, jöjjenek be.

Csupati esetlenül állt meg az ajtó közelében, s csak többszöri unszolásra lépett közelebb az íróasztalhoz.

– A miniszter elvtárs parancsa értelmében – kezdte az alezredes – kiváló szolgálatuk elismeréseként átnyújtom önöknek az arany szolgálati emlékérem kitüntetést.

Csupati elámult. Nem akart hinni a fülének. Szidás, fenyítés helyett kitüntetés? Olyan volt ez, mint az álom. Tegnap egy üzemi szarka fülönfogásával Kántorral együtt jubilálták, elérték a kétszázadik bevetést. Az elmúlt három és fél esztendő során kétszáz akcióban vettek közösen részt, és tíz eset kivételével Kántor elfogta a tetteseket. – Köszönöm – dadogta. A kitüntetés mellett szorongatta az ötszáz forint jutalmat tartalmazó borítékot is. – Gratulálok – nyújtott kezet az alezredes és Csupati zavarában leejtette a kitüntetés kis piros dobozát. Ahogy lehajolt, eszébe jutott Kántor.

– Nem nekem köszönhető – dadogta vörösen.

A főkapitány elmosolyodott: – A munkatársáról se feledkeztek meg – mondta és a Csupatiéhoz hasonló másik dobozt és egy oklevelet vett fel az asztalról. – A nyomozókutyák országos értékelése szerint, az állományunkban szolgáló Kántor nevű nyomozókutya idei összesített eredményei alapján az első helyre került és ugyancsak megkapta az arany szolgálati érmet . . . Tessék, adja át neki. Csupati két kézzel kapott a felé nyújtott kitüntetésért.

– De törzsőrmester – szólt rá szemrehányóan Bokor őrnagy.

Csupati azonnal visszazökkent a valóságba. – Bo . . . bocsánat . . . – dadogta. Viselkedésből elégtelenre vizsgázott, de olyan őszintén, olyan esetlenül tört ki belőle az indulat, és nem is a saját, hanem Kántor kitüntetése hallatán, hogy a főkapitány úgy tett, mintha mit sem vett volna észre.

. . . Az ablakon muzsikált a szél. Kántor, nyakában az aranyéremmel az ágy alatt szundikált és Csupati mélységes, nagy nyugalommal bámulta a kavargó hópelyheket. „Mégsem volt hiábavaló a sok küszködés, szenvedés." Elmondhatta: ez az év is jól végződött.

Csupati este hatkor átadta a szolgálatot a helyettesének. – Ne búsulj, pajtás, majd iszom helyetted is – vigasztalta a fiatal szakaszvezetőt. – Ha bármi történne, kilencig a szokott helyen, utána otthon megtaláltok – mondta inkább csak megszokásból, hiszen ma a természet is azt akarta, hogy évekre visszamenően pótolja a szolgálat miatt elmulasztott fröccsöket. Amikor Kántorral együtt betért a Fő-tér egyik udvarában épített fabarakkba, a helyi sportegyesület tanyájára, a VAOSZ-ba, úgy érezte: az ég is neki dolgozik. Azért dühöng a hóvihar, hogy ma este zavartalanul búcsúzhasson az óévtől és köszönthesse az újat. Kántort már nemcsak szerette, de amióta a legutóbb elfogott ügynököktől megtudta, hogy kutyáját odaát, az ellenséges kémközpontokban is „jegyzik" – ráadásul most az országos elsőség, a kitüntetés – mérhetetlenül büszkę is volt rá. Magabiztosan lépett be a dohányfüstös helyiségbe. Este kilenckor átvitte Kántort a szakszervezeti klubba. „Még csak egy fröccs" magyarázta „utána megyünk haza". Kántor egykedvűen hallgatta gazdáját és ugyanígy nyugtázta a megjelenésével kiváltott álmélkodó dicséretek lavinaözönét. Ezekben a füstös, zajosan zsongó, emberpárától terhes levegőjű helyiségekben számára mindig csak egy volt a fontos: a gazda. A gazda kedvéért mindenre képes. Szembeszállna a világgal, nekimenne a perzselő lángnak. A gazdán és a munkán kívül egyebe nem volt. A zsákmány üldözése is csak úgy érdekes, ha a gazdával együtt hajthatja a nyomot. A gazda nélkül a szimat szenvedélye nem érne semmit. Nem szerette ezeket a zajos helyeket, a gazda óhajára mégis készségesen elviselte.

Csupati az órájára pillantott: – Hűha! – mindjárt tíz óra – és bosszankodott, milyen gyorsan rohan az idő, főleg, ha jól érzi magát az ember. „Megyünk, Tyutyukám, megyünk. Megiszom a maradékot . . ." – mondta Kántornak az asztaltársaság hangos derülése közben.

– Tibi! – szólalt meg váratlanul a társaság egyik tagja – nem téged keresnek?

– Ajjaj! Azt hiszem, az asszony – mondta es gyorsan felhörpintette borát. A terem bejáratában két határőr és az

ügyeletes rendőrtiszt fürkészte kutatóan az asztalok mellett ülőket. „Igazán engem keresnek" hökkent meg Csupati, amikor a terem szögletében megpillantotta a főügyelet tisztjét.

– Ezeket nem az asszony küldte – fordult társaihoz, akik tréfálkozva jegyezték meg: nem rád kíváncsiak azok, csak megszomjaztak és valami ürügyet kerestek, hogy ide jöjjenek. „Ha így van, akkor hozd ide őket, Tyutyu . . ." és Kántor fejét a nézelődő rendőrhadnagy irányába fordította. Kántor az első szóra felkelt és recsegő székek között a söntéspultnál ácsorgó rendőrtiszthez ballagott. Óvatosan elkapta jobb keze csuklóját s amikor a tiszt meglepetten rápillantott, Kántor farkcsóválással jelezte barátságos szándékát. A hadnagy felismerte és megkérdezte: hol a gazda?

Válasz helyett Kántor szelíden a terem beszögellése felé húzta. – Gyere csak, gyere – fogadta bajtársát emelkedett jókedvében Csupati és teli poharat nyújtott a hadnagynak.

– Egészségetekre – itta ki az egyhajtásra s amikor kezefejével megtörölte a száját, szinte restelkedve súgta Csupati fülébe: Lent, az utcán vár rád a terepjáró. A simonyi állomás előtt a vasútigazoltatók elől egy ipse leugrott a pesti gyorsról.

– Ugrasd az öregapádat! – szakította félbe nevetve Csupati. – Igyál még egyet.

A tiszt számára kényelmetlen volt, hogy „Boldog újévet" helyett csak ezt mondhatta: sajnos, nem tréfál. Az ügyet az elhárítók vették át.

– Lehetetlen – dörmögte Csupati. – Ilyen időben kész öngyilkosság. – De azért már nem volt olyan biztos benne, ugratják-e vagy nagyon is komoly a dolog.

– . . . Mi a szökésben levő pusztavámi rablógyilkosra tippelünk, aki a bányakasszát kifosztotta és leütötte az éjjeliőrt. Na, gyere pajtás! Ne várjanak feleslegesen.

Csupati káromkodva csapta le poharát és feltápászkodott. A klub előtt álló lánctalpas terepjáró láttán semmi kétsége nem maradt afelől, hogy nem ugratják. A hátsó ülésen négy, bundába burkolózó katona gubbasztott fázósan. Visszamentek a kapitányságra. Csupati átöltözött, és

tíz perc múlva a hernyótalpas csikorogva vágott neki a dühöngő, hóviharos éjszakának. Nyomott hangulatban, rosszkedvűen ültek egymás mellett. Egyedül Kántor örült: végre kiszabadult a füstös, borszagú falak közül. Az időnként orkánszerű erővel zúgó szél félelmes jajongása egyáltalán nem zavarta. Élvezettel szippantotta be a hószagú, tiszta levegőt.

Kihalt tájon, méteres hótorlaszokon küzdötte magát előre a hernyótalpas masina. Mintha idegen bolygó ezer veszélytől terhes felszínén járnának. Az ötven kilométeres utat így is alig egy óra alatt tették meg. Néhány perccel tizenegy után a simonyi állomás épülete mellett kiszálltak a hernyótalpasból, amely egyben rádiós harcálláspontjuk is volt. A szél keresztülfújt a vastag pufajkán és Csupati gyorsan összekötötte álla alatt prémes sapkája leffegő füleit. A vasúti őrs egyik nyomozója tájékoztatta őket a helyzetről. Az eset az állomástól másfél kilométerre keletre történt, ahol a sínpálya a Kemeneshát dombvonulatát eléri. A helyszínen két katona várakozott rájuk. A vonatot vészfékkel állították meg, ám mire az igazoltatók utolérték volna, a szökevény már felmászott a meredek parton és eltűnt a viharos éjszakában.

– Ez derék – mondta Csupati. – Legalább az indulási pontot biztosították. – A katonák közel két órája várakoztak a viharos éjszakában.

„Elkeseredett fickó lehet" – gondolta Csupati, miközben Kántorra csatolta a nyomozóhámot. Ujja hegye a fémkapocshoz ragadt. A fagy csípte oda, és Csupati huhogva melengette kezét, mielőtt a bélelt kesztyűbe visszadugta volna. A dermesztő, jeges szél perceken belül kifújta fejéből a bor kezdődő kábulatát. „Nem juthatott messzire", gondolta és bár dühös volt az elrontott szilveszteri mulatságért, lelke mélyén sajnálta azt a nyomorultat, akit ki tudja, milyen vaksors hajszolt ebbe az eleve reménytelen menekülésbe.

A dombtetőről Csupati a messzeségbe fúrta szemét, mintha túl akarna látni a sötéten, a hóviharban lámpája fénykörében ugrándozó pelyheken. Az éjszaka távoli partján néhány pislákoló fény villant fel. A sötét csalóka. Csupati jól ismerte a tájat, érzékei mégis becsapták. Minden közelibb-

nek látszott. A Kemenes keleti oldalán haladt Kántorral. A messzi fények úgy lógtak az éjszaka falán, mint földtől elszakadt, de túl magasba szökni nem tudó, villogó léggömbök. A hó belepte a menekülő nyomát. Az emberi szem hiába is keresné a széltől barázdált mezőn, de a hó a szagot megőrzi, és Kántor csalhatatlan szimata a hó alatt mélyen lapuló nyomokból áradó szagokat kitűnően felfogta. Csupati azért szurkolt, hogy élve megtalálják, vagyis utolérjék a menekülőt, mielőtt megfagyna. Ne a fagy legyen bűnére a bíró.

A Kemenes és a Sághegy vulkánikus kúpja között nyolc kilométer széles lapály terült el. Kántor toronyiránt haladt a Ság oldalában fel-felpislogó fények felé. A szivarozó szolgabíró, ahogy Csupati még gyermekképzeletével elnevezte magában a Ság bazaltkráterkúpját, amely tetején a trianoni oszloppal egy szivarozó, hanyattfekvő, szakállas emberi fejre hasonlított, most beleveszett az éjszakába. A fagyott hókristályok százhegyű jégdárdaként csapódtak szemükbe. Lábuk alatt behorpadt a szélhordta hó. Mindig csak előre, a kutya után. Hasra estek, feltápászkodtak, csúsztak-másztak, botorkáltak. Már a jégbe dermedt, vizenyős ságaljai réteken jártak, amikor a kísérő csoport vezetője Csupati mellé küzdötte magát a viharban és a szél zúgását túlkiabálva fülébe üvöltötte:

– Boldog újévet, törzsőrmester!

A zseblámpa rávetődő fényében Csupati bólintott. Legszívesebben beleröhögne ebbe a háborodott világba, ahol ebben a pillanatban millió és millió helyen, jól fűtött szobákban, báltermekben, pezsgőspalackokból pukkan ki a dugó. De mi pukkan nekik? Legfeljebb néhány lövés, és még azt se tudják, honnan.

– Álljon meg végre! – kiáltott rá a hadnagy, de Csupati füléig csak a második kiáltás jutott el. Füttyentett Kántornak. A hadnagy megismételte a jókívánságot és kulacsát nyújtotta Csupatinak. A négy katona is utolérte őket. Elsőnek Csupati ivott. A rum tüzesen rohant nyelőcsöve alagútján, lángra gyújtotta a hilusok csápos bolyhait, behatolt vérpályájába. A tust az őrjöngő északi szél fújta, amely

kerge birkaként körözött a vulkánkúpot övező lapályon. Idő és tér a semmibe hullott. Az édenből kitaszított angyalok bolyonghattak így, a kozmosz végtelen és dermedtre fagyott térségein. Csupati ajka a kulacs szájához ragadt a hidegben. Mindannyian ittak. Azután tovább . . . Arcukra kék foltokat csókolt a tél, de ők csak mentek. Aki itt megtorpan, annak szemére ráterül a halál örök álma. Csupati alatt ropogva szakadt be a vékonyra fagyott pocsolya jege. Bakancsára jégkoloncok dermedtek, ám észre sem vette.

A kerek, püspöksüveg alakú hegy oldalán kapaszkodtak felfelé. Az elhagyott kőbánya széltől védett kráterének szélén Csupati magához intette a hadnagyot: – Ebben a menekülésben nincs semmi ésszerű – mondta.

– Talán mi tértünk le a nyomról.

– Az lehetetlen.

A katonák kimerülten guggoltak le a szélárnyékban. Tényleges idejüket szolgáló húszéves fiatalemberek voltak. A falusiak jobban bírták ezt a strapát. Az egyik fiú azonban, aki a városból került az alakulathoz, most hányingerre panaszkodott. A hadnagy egy korty rumot itatott vele. – Szedje össze magát! Akarjon! – biztatta a fiút.

A menekülő megkerülte a hegyet, és a szőlők között, északi irányban ereszkedett újra a völgy felé. Átvágott a síkságon. Itt Csupati alatt ismét beszakadt a jég. Bal lába térdig süppedt a vizenyős zsombékba, nadrágja jégpáncéllá fagyott. A nyom visszafordult. Újból a Ság oldalán bolyongtak, majd nyugati irányban haladtak tovább. A negyedik óra volt mögöttük és némán, gépiesen lépkedtek. Érzékeik eltompultak, még azt se vették észre, hogy a hóvihar megcsendesedett. A kúp alakú hegy körül öt kilométeres körzetben ide-oda kanyargó nyom, amikor másodízben is a gércei szőlők között jártak, végleg meggyőzte Csupatit, hogy a menekülő eltévedt. Szívóssága viszont bámulatos. Ezért külön méltányolta ellenfelét. Más ember, ha ilyen tomboló viharba kerül, már rég feladta volna a küszködést, a fagy nem is eresztette volna tovább. A zsibbadás már Csupati lábait is elkapta. Mire a Farkaserdőbe értek, a gyomorfá-

jásról panaszkodó katonát a társainak kellett támogatnia. Felváltva vitték fegyverét és menetfelszerelését.

Húsz kilométeres bolyongás után, reggel hétkor egy kis falu fölött vergődtek ki a téli erdőből. A sötét hófelhőket elsodorta a hajnal, hidegszürke köd ült a völgyre. Az erdőszélen Csupati lecsatolta Kántorról a pórázt. Miközben hunyorogva pislogott a lassan elővánszorgó napkorong vörös tányérjára, egy göcsörtös akácfának támaszkodva guggolt a félméteres hóban. Úgy érezte, minden sejtje, minden porcikája szét akar hullani.

Orrát lilára csípte a fagy. Kétségbeesett erőfeszítéssel küszködött, nehogy a hóra rogyjon, pedig ólomnehéz tagjait ellenállhatatlanul húzta magához a föld. Kántor ugrándozva melengette tappancsait. Csupati mínusz húsz fokra becsülte a hideget, mert fülvédői alatt cimpái is gémberedni kezdtek. Negyedórába tellett, amíg a kimerült katonák szétszakadozott, botorkáló lánca utolérte. Kántor mozdulatlanul guggoló gazdája oldalához simult. Testének melegével igyekezett Csupatiban tartani a lelket. Fáradt volt. Izmai a hóban kétszeres erőt fejtettek ki. Míg az ember hosszú lábai legfeljebb térdig süllyedtek le, Kántor hasig vergődött a hóban és lépés helyett szökellve kényszerült előrehaladni. Először érzett fejében valami furcsa zsibongást. A megerőltetéstől sokszorosára növekedett párolgási vesztesége és a rövid pihenő alatt nem győzte a havat falni.

A katonák hangtalanul rogytak melléjük. Mire megérkeztek, Csupati már kissé magához tért. – Hé, fiú! Nem elaludni! Hallod?! – és megrázta a hozzá legközelebb fekvő karhatalmista vállát. A hadnagy tűrhetően tartotta magát. Csupatival közösen rángatták talpra a kimerült fiúkat. – Gyerünk, gyerünk! Hamarosan vége lesz. Még egy kis kitartás – nógatták őket.

Kántor indulásra készen várakozott. Csupati két napraforgószárat ráncigált ki a hóból, s mint síbotokkal, tolta magát előre. Kántort már rég nem az ősi vadászó ösztön űzte, hanem a tudatosan belénevelt fegyelem, a gazda akarata késztette, hogy a hó alatt újból és újból megkeresse a követett nyomot. Csupati tompán forgó gondolataiban az

járt: micsoda hihetetlen erővé válik a menekülési ösztön! Már régesrég belé kellett volna botlaniok a menekülő hóba dermedt testébe! Ilyen hideget, vihart, belső szorongást legfeljebb húsz kilométer hosszan bír ki az ember és íme, ők túljutottak ezen.

A domboldalon a csoport ismét szétszakadozott. A menet élén háromszáz méternyire Csupati előtt, Kántor haladt. Csupati mögött jó száz méterre a hadnagy taposta a havat és biztatta lemaradozó katonáit.

„Ki fizeti ezt meg nekik?" Csupati még csak nem is a pénzzel történő fizetésre gondolt. Ennek az éjszakának, ennek a kínlódásnak nincs forinttal mérhető ára. Nem lehet üzemi órabérre átszámítani éjszakai menetelésük keserveit. Hátranézett. Megvert és elcsigázott seregek maradványai ténfereghettek így a vesztett csata után. Ketten támogattak egy harmadikat és a sor végén szinte kérdőjelként a hóra görnyedve, hogy orra messziről nézve a földet kotorta, a rádiót cipelő katona botladozott. Elhagyni egymást nem lehet. Ez az élet íratlan törvénye, amely kialakul minden testi erőt és féktelen elszánást követelő mesterségnél. A bányák mélyén, az ezer fokokat ziháló kohók tövén és a bajtársak között. Itt nem kell szép szavakkal biztatni a testvéri összefogásra.

Kántor időnként megállt egy-egy bucka tetején és türelmetlenül nézegetett vissza. Csupati bevárta a hadnagyot és megint nekilódult. Ahogy a gazda mozgott, Kántor is tovább szimatolt előre. Pihés bajszán fehér deres gömbökben csüngött az odafagyott pára. Beért a faluba, rátért a köves útra. A dermedt tájon harangszó kongott. A nap téglavörös képe hasig emelkedett a látóhatár fölé. Csupati részeg öregemberként tántorgott kutyája után. És Kántor csak ment, ment előtte, mintha sose akarna végetérni ez az út. Elérte a vicinálisvasút töltését és megint észak felé kanyarodott. A Kissomlyó formátlan, lapos kanonok-kalaphoz hasonló bazaltdombja emelkedett előttük. Csupati a talpfák között tántorgott. Ha véletlenül vonat haladna most erre, nem lenne ereje kitérni előle. Fennhangon számolta a lépéseket: egy-kettő-három . . . az ötszázadiknál tartott, amikor a ki-

csíny, somlyóaljai falucskát elérték. Kántor a legszélső ház kertekre néző, düledező kerítésén bújt át és amikor Csupati utolérte Kántort, a kutya bágyadt farkcsóválással jelezte: megérkeztek.

Az udvar végében ütött-kopott szénapajta állt. Kántor a pajtafeljáróhoz támasztott létra előtt leült. Csupati egy göcsörtös szilvafának vetett háttal a vasút felé bámult, ahol lomha cserebogarakként vánszorogtak bajtársai. Tíz percbe tellett, mire a hadnagy hozzá érkezett. Csupati felmászott a létrán. A padláson ájult álomban nyöszörgött a menekülő. Csupati közönyösen nézte és szívében nem fészkelt sem harag, sem gyűlölet. Fel se ébresztette. Visszamászott. A rádiós gémberedett ujjakkal hívta a harcálláspontot; legnagyobb meglepetésükre a hernyótalpas páncélautó a falutól alig két kilométernyire, egy útelágazásban várakozott rájuk.

Február közepén az Alpok keleti lábánál viharos erővel sepert végig a déli szél. Hajnalban még mínusz tíz fokot jelzett a higanyszál és ebéd után, amikor Csupati enyhén zúgó fejjel, nyomott közérzettel az ablak külső keretére erősített hőmérőre pillantott, már plusz hat fok volt. Másfél napig tartott a szokatlanul hideg téli idő. Méteres hó esett és az Adriáról vadul bezúduló meleg levegő órák alatt áttörte a hideg frontját. A hó háta beroskadt a ráült melegtől. Az esőcsatornák surrogva ontották az olvadó hólevet. A hirtelen támadó légnyomáskülönbség az emberek agyában dobolt és a sejtek megbolygatott egyensúlya fájdalmasan igyekezett az új helyzethez alkalmazkodni.

Az égen észak felé rohantak a foszlányokra tépett felhők. „A hideg megvert seregének rendetlenül visszavonuló utóvédjei" – mélázott Csupati. Reggel óta gondterhelten rágicsálta ceruzája végét. Előtte az asztalon üres papír. Napok óta készülődött már, hogy a központ kérésére tanulmányt írjon: „A kutya és az ember" címmel. – Könnyebb volt kétszázötven bevetésben részt venni, mint azokról írni – sóhajtozott fennhangon. Órák óta ült egyhelyben és valósággal örömmel csapta le a ceruzát, amikor Sátori főhadnagy be-

nyitott hozzá. – Emlékszel a pap-ügyre? – kérdezte, és Csupati bólintott.

– Ma reggel hirdetett ítéletet a megyei bíróság . . . szándékos emberölésért halálra ítélték a szerencsétlent.

– És te? – kapta fel érdeklődve Csupati a fejét. – Te már jutottál valamire? – A főhadnagy felhúzta a vállát és kissé bizonytalanul válaszolt: „Egyelőre ott tartok, hogy Tosóra a cselekmény elkövetése, beismerő vallomása ellenére sem bizonyítható".

– Attól még felköthetik.

– Hát ez az. A főnök ugyan hallgatólagosan hozzájárult, hogy az ügyet melegen tartsam, de te is tudod, hogy csak nagyon óvatosan mozoghatok . . . Mondd, te fenntartás nélkül bízol Kántorban?

– Ha ez lett volna az első, a tizedik esete, talán nem. De itt vannak a jegyzőkönyvek. Kétszáznál több akció, és mindegyikben tökéletes volt a kutya tevékenysége . . .

– Azt tudod-e, hogy ezek a hátunk mögött Budapestről külön szakvéleményt kértek annak magyarázatára, hogy a kalap alapján Kántor miért nem választotta ki Tosót? Számomra teljesen érthetetlen, még a bíróság előtt is azt mondta, hogy a kalap az övé.

– Ismerem a véleményt, de nem értek vele egyet. Ha, mondjuk én a te sapkádat a fejemre teszem és csak egy óra hosszat viselem, Kántor téged is, engem is kiválaszt. Erre hajlandó vagyok bárkivel, bármibe, az életembe fogadni. Ők meg azt állítják, hogy Tosó olyan rövid ideig hordta fején a kalapot, hogy a szaga még nem járhatta át és ezért természetes, hogy Kántor ki se választotta a többiek közül. Hát ez bizonyíték? Szakvélemény?

– . . . Na és a suhanc?

– Változatlanul állítom, hogy valamilyen köze kellett, hogy legyen a kalaphoz . . .

– Azóta engem sem hagy nyugton a gondolat, csak nem tudom hova tenni: tanúk tömege állítja, hogy a srác a reggel hétkor érkező személyvonaton utazott haza . . .

– Várj csak! – csillant fel Csupati szeme és felugrott. A szekrényhez lépett és izgatottan kotorászott a füzetek,

papírok között. Végre megtalálta a helyi menetrendet és türelmetlenül böngészni kezdte. – Nézzük csak – dörmögte – a megyeszékhelyről huszonkét óra harminc perckor indul a határállomás felé a budapest–győri gyorshoz csatlakozó személyvonat. Ez éjfél előtt tíz perccel érkezik . . . és mikor volt a gyilkosság? Egy órával később. Három óra harminckor viszont a határállomásról indul a megyeszékhely felé az első vonat. Így öt óra előtt már a megyeszékhelyen lehetett. Huszonöt perccel később pedig akár vissza is utazhatott a reggeli személlyel és ezen láthatták is ismerősei, mert néhány perccel hét óra előtt újra odahaza lehetett . . .

– Mutasd csak?! – tolta el váratlan izgalommal Csupatit az asztaltól Sátori. – Pajtás, hiszen ez kolosszális! – csapott homlokára. – Hogy nekem ez nem jutott az eszembe . . . De mit bizonyítunk ezzel? – lohadt le lelkesedése azon nyomban.

– Csupán a lehetőséget . . . Annak a lehetőségét, hogy a tettes elérhette a megyeszékhelyre menő hajnali vonatot és ott bőven maradt ideje, hogy az ellenvonatra szálljon, amivel reggel normális időben hazaérkezhetett.

– Csak így kerülhetett a pap személyi igazolványa a vasút mellé. A tettes kidobta a vonatból . . . ezért nem kellett biciklizniie senkinek. Remek, pajtás! Nem adjuk fel a reményt.

Sátori nem tudta volna megmagyarázni, hogy miért nyugtalanítja még mindig ez az ügy. Bármi történik is, ő semmiért se felelős. Hiszen csak részfeladattal bízták meg a nyomozásban. Talán régen el is felejtette volna már, ha nem lett volna szemtanúja Kántor idegtépő őrjöngésének és nem látta volna a templom fala előtt ácsorgó suhanc arcának ideges rángását, amikor a kutya megállt előtte. Milyen kár – gondolta újra –, hogy az ember évezredek óta sem tudta még megfejteni az állati beszéd értelmét. Bármilyen furcsán hangzik, a kutya megérti az emberi szót, de az ember nem érti meg a kutyát.

– Bolond idő – mutatott Sátori a szélcibálta ablakon túlra.

Csupati visszazökkent a székre és elgondolkodva rágcsálta tovább ceruzáját.

– Nem zavarlak – búcsúzott a főhadnagy.

– Zavarni? – legyintett Csupati. – Ezek zavarnak – és az üres papírlapokra bökött. Amiről írni akart, fontos lenne. A kutya munkájának értékelése, mint azt a papgyilkosság ügyében maga is tapasztalhatta, még a testületen belül sem általánosan elfogadott szemlélet. Csupati elszántan egy nagy kezdő A-betűt kanyarított a papírra: „A kutyának rendkívüli képességei vannak, olyanok, amilyenek az embernek nincsenek . . ." Nagyot sóhajtott. Megszületett az első mondat és Csupati máris mérlegelni kezdte: nem túl éles-e a megfogalmazás?

Beköszöntött az este. Csupati napközben kétszer is meglátogatta Kántort. „Könnyű neked" mondta kutyájának „neked nem kell írni, csak dolgozni". Szolgálati ideje leteltével az írást ő is másnapra hagyta. Szokásos pohár bora mellett üldögélt a szakszervezeti klubban, amikor nyolc óra körül kereste az ügyeletes. Egy óra múlva már a megyeszékhelyhez legközelebb eső határőrs körzetében Kántorral együtt szállt ki az autóból.

– Újabban úgy mászkálnak itt maguknál a határsértők, mint rozoga kerítésen a koslató kutyák – közölte rezignáltan az őrsparancsnokkal.

– Ez még csak hagyján, de mi lesz, ha felszedjük a műszaki zárat?

Ezeknek mindenre van szövegük – gondolta Csupati bosszúsan és megkérdezte, honnan indíthatja a kutyát. A határtól két kilométerre elhanyagolt, gödrös makadámút széléig vezette őket az őrsparancsnok. Idáig jutott ugyanis Szultán és Vitéz. Az út horpadásaiban megült a hó leve, és a két kutya itt feladta a nyomot. Csupati nem szerette az ilyesmit.

„A lehető legrosszabb, más fuser munkáját helyrepofozni", dörmögte, és az árokparton, a megroggyant hóban próbált valamilyen nyomot keresni.

– Ne haragudjon, főnök – mentegetőzött Szultán gazdája –, de olyan szépen jöttek idáig.

– Szépen? – fújt megvetően Csupati és a két daliás kutyára sandított. Arra gondolt, itt az alkalom, most odaszúrhat Vitéz gazdájának, a határőr törzsőrmesternek a sok, nagyképű hencegésért. – Talán itt is macskák ültek, azok miatt vesztetted el a nyomot? – kérdezte gúnyosan.

Kántor felment az útra és a beszélgető embereknél megállt. Halk morrantásokkal figyelmeztette előbb Szultánt, majd Vitézt, jobb lesz, ha tisztes távolba kotródnak tőle és nem zavarják munkáját. Csupati Kántor morgásából megértette: félre a bámészkodó műkedvelőkkel, nem vagyunk a gyakorlópályán.

– Vigyétek el a dögöket – parancsolta határozottan. – Ne zavarjátok a professzort... Nem volt elég, hogy a határsértőnek több mint egy óra előnyt adtatok?

Kántor, miután Vitézt és Szultánt elparancsolták a közeléből, határozott léptekkel nekiindult a megyeszékhelyre vezető útnak. Csupati nagy kegyesen engedélyezte a két másik kutyának és gazdáinak, hogy a kísérő határőrök mögött nyolc-tíz méterről követhetik őket.

Két óra alatt tették meg a tizenkét kilométernyi utat. Kántor a városban is egyenletesen haladt és a központban épült nagyszálló személyzeti bejárójáig meg sem állt. Csupati az órájára nézett. Negyed tizenkettő volt. A keskeny utca a szállónál kétfelé ágazott, és nagy ipszilonként fogta közre a század eleji négyemeletes, szecessziós épületet. A szálló homlokzata és kávéházi terasza a sugárútra nézett. A személyzeti bejáró a magas házaktól övezett keskeny sikátorban volt. A földszinti bárból az árkádos bejáró alá néha ki-kicsörrent a cintányér és a dob ritmusa. Csupati néhány másodpercig tanácstalanul bámult a bezárt vasajtóra. Most ő volt a csoport rangidős parancsnoka, neki kellett intézkednie.

– Azonnal hívd a központi ügyeletet – utasította segédjét. – Te pedig értesítsd a kerületi ügyeletes tisztet – mondta a határőr törzsőrmesternek.

Csupati beballagott Kántorral a szálló halljába. A személyzeti bejáró előtt két katonát hagyott, hogy senkit se be, se ki ne eresszenek, amíg ő vissza nem jön.

Az üzletvezetőt a portás perceken belül előkerítette a bárból. A főnököt Csupati évek óta ismerte.

– Elnézést a zavarásért – kezdte és a tágas hall egyik sarkába húzódott, minél távolabb a portáspulttól.

Kántor a pult előtt várakozott, és amikor a vörös hajú, cingár éjszakai portás becsukta maga mögött a félkör alakú pult nyitható fedelét, kíváncsian felágaskodott és praclijával az üvegborítású lapra támaszkodva farkasszemet nézett a hátrahőkölő portással.

– Kántor! – szólt rá szemrehányóan Csupati.

„Így is jó" ereszkedett vissza Kántor a földre. Kíváncsi volt, mi lehet a barna fal mögött: a ketrecből olyan szag szivárgott, ami felkeltette érdeklődését.

– Mivel szolgálhatunk? – kérdezte udvariasan az üzletvezető. Csupati legyintett, mintha jelentéktelen dologról lenne szó.

– Kinek van kulcsa a hátsó bejárathoz?

– Nekem, a konyhaséfnek, az igazgatónak, egy van itt a portán, egy a gépésznek és a helyettesemnek.

– Elég népes gyülekezet – vakargatta állát Csupati. – Másnak nincs?

Az üzletvezető a kérdésre a vállát rándította: – Tudomásom szerint! De várjon . . . Józsikám! – szólt az éjszakai portáshoz és Csupatiba karolt, hogy a pulthoz vezesse. – Hány kulcsunk van a gazdasági bejáróhoz?

A portás az ujjain számolta: – Hat vagy hét.

– Ki tudná nyitni most? – kérdezte Csupati az üzletvezetőt.

– Hogyne! . . . Józsikám, adja ide a kulcsot.

– Pillanat – lépett az a falon lógó táblához. Csupati figyelmét nem kerülte el, hogy tétova mozdulattal, bizonytalanul nyúlt a kampósszögeken lógó kulcsok felé. A 23-as számú kampó üres volt. – Nem értem – fordult vissza tanácstalanul a portás. – Tegnap este még itt volt.

– Mindegy, akkor engedelmével, felugrok az irodába, és

hozom az enyémet – mondta mentegetőzve az üzletvezető, közben gyilkos pillantást vetett a portásra. Kántor gyanakodva méregette a kopaszodó, kerek arcú, kissé elhízott férfit, és feltűnés nélkül kétszer is megszimatolgatta boka tájon a nadrágját.

Az iroda a félemeleti galériáról nyílott. Amint az üzletvezető a bordó szőnyeggel borított lépcsőt elérte, Csupati gondolt egyet, és Kántor füléhez hajolt: „Kövesd, ciiiii!" – adta meg kettőjük titkos utasítását, ami emberi nyelvre fordítva annyit jelentett, hogy a követett személynek a gazda látókörzetéből nem volt szabad kikerülnie, és nagyon gyorsan vissza kellett térnie.

– Jaj, de helyes a kutyus – szólt le a félemeleti galéria lépcsőfokáról az üzletvezető.

– És barátságos. Úgy látom, megkedvelte magát, hogy így a nyomába szegődött – válaszolta ravaszul Csupati.

Kántor jámbor pofával lépegetett félméternyire a szuszogó embertől. Csupati lentről jól látta az irodaajtót, sőt a helyiség ménnyezetét is, mert Kántor az üzletvezetőnek nem engedte becsukni az ajtót. A küszöbön állt. Farka a folyosón, feje a szobában. Csupati kutyájának peckesen meredő farok-zászlaját figyelte, ám az néhány másodperc múlva eltűnt előle, és szinte egyidőben a szobából kétségbeesett kiáltás harsant. Csupati hármasával ugrálta a lépcsőfokokat, s nem tellett bele fél perc, már az irodaajtó előtt állt.

Kántor mellső lábaival az íróasztal szélének támaszkodott, és fenyegető morgással szorította az üzletvezető telefonkagylót tartó jobb kezét.

– Maradjon mozdulatlanul – tanácsolta Csupati a rémülettől vacogó embernek. – De arról nem volt szó, hogy maga kulcskeresés közben telefonál is.

– Csak a szakácsnak akartam utasítást adni.

Csupati megértően bólintott. „Engedd!" szólt Kántorra, majd kivette a köpcös üzletvezető kezéből a kagylót és visszatette a készülékre. – Megvan a kulcs?

– I-i-igen . . . – hebegte az, miközben baljával Kántor fogainak helyét simogatta a csuklóján. – „Telefonálni akart

a pasas, de kinek?" – töprengett lefelé menet Csupati. Mire leértek, Sátori jött velük szembe.

– De hamar ideértél – fogadta Csupati a főhadnagyot, majd a fülébe súgta: – Figyeltesd a portást.

Mire az utca felől a személyzeti bejáróhoz értek, az árkádos kapubejáró elé kanyarodott a határőrség rohamkocsija is.

Mi a helyzet? – kérdezte Csupatitól a kémelhárító csoport vezetője.

– A nyomok a határtól idáig vezettek.

Sátori kérte a századost, embereivel fogja körül a hotelt. Éjfél volt, záróra az étteremben. Lassan szállingóztak hazafelé a vendégek. Az üzletvezető remegő keze alig talált a zárba. Kántor könnyedén azonosította a nyomot, és ahogy az ajtó kinyílott, elsőnek lépett a szénporos, keskeny csigalépcsőre. Az alagsorba hosszú szűk folyosó vezetett. Elhaladtak a kazánház előtt, Sátori megkérdezte: – Hol a fűtő?

– Az éjszakásnak itt kell lennie. Amikor az urak jöttek, magam is keresni akartam, mert a konyhaséf panaszkodott, hogy nincs forró víz.

Kántor a vasajtó előtt megállt. – Ez a gépház – mondta az üzletvezető.

– Nyisson be – kérte a főhadnagy. A kazánházi ajtó azonban nem nyílott.

– Nem értem, kérem. Este tízkor váltottak és az éjszakás fűtő nem iszákos ember . . . A portás is ellenőrizte. Talán a pihenőszobában tartózkodik.

A fűtők folyosóvégi szobájába se tudtak bemenni.

– Hol vannak a kulcsok? – fordult az üzletvezetőhöz Sátori.

– Az irodámban és a portán . . .

– Hadnagy elvtárs, kísérje el a főnök urat és az alagsori helyiségek kulcsait hozzák ide – utasította egyik nyomozóját Sátori.

Kántor egyre nyugtalanabbul izgett-mozgott az ajtó előtt. Orrát többször is a szárfa réséhez dugta. Gyakran pislogott gazdájára, tappancsával is megpróbálta kinyitni az ajtót. „Várj" – intette türelemre Csupati.

Öt percbe telett, mire a csörgő kulcshalommal a hadnagy és az üzletvezető visszaérkezett.

– Válassza ki a megfelelőt – mondta Sátori az üzletvezetőnek. – A kilincshez senki se nyúljon. Ezután zsebéből kendőt vett elő, azzal fogta meg az üzletvezető által kiválasztott kulcsot és a zárba dugta.

Elsőnek Kántor ugrott a sötét helyiségbe. Csupati zseblámpájának fénycsóvája követte kutyáját, de ahogy átlépett a küszöbön, nyomban vissza is hőkölt. Az elmúlt négy esztendőben hamarjában össze se tudná számolni, hány meggyilkolt vagy élettelen emberi testet látott már, de az erőszakosan kioltott élet mindig szorongó, rossz érzést keltett benne. Ezt most se tudta leküzdeni.

A koszos vaságyról, fejjel a betonpadló felé idősebb ember teste lógott le. Sátori felkattintotta a villanyt. „A fűtő" kiáltott fel rémülten az üzletvezető.

– Megfojtották, méghozzá fonott dróthurokkal – állapította meg Sátori, miközben alaposan szemügyre vette az áldozatot.

– Odaát mostanában úgy látszik ez a divatos gengsztermódszer – jegyezte meg Csupati.

Sátori gyorsan intézkedett. Utasította a hadnagyot, hívassa ki a rendőrorvost és a bűnügyi technikust.

Kántor, mint a jó kopó, újra nyomon volt, s gazdája intésére azonnal továbbindult. Végighaladt a hosszú alagsori folyosón. A liftakna mellett, a főlépcsőház alján néhány ellenőrző szimatot tartott, majd felfelé vezette a csoportot. Ahogy a földszinti hallba értek, Csupati futó pillantást vetett a különböző papírokkal buzgólkodó portásra. Kántor néhány bizonytalan lépéssel maga is a recepció felé indult. Odaszagolt, halkan morgolódott, de ezután mégis visszafordult és a kopott, bordó szőnyeggel borított főlépcsőn felfelé indult. Csupati agyán átsuhant: milyen sápadt is a vörös hajú. Sokáig nem időzhetett e gondolatnál, mert Kántor szaporán lépkedett. Az első emeleten először balra fordult, ám néhány lépés után visszatért. A keresztfolyosó végén, a világítóudvarra néző hátsó traktust célozta meg, és a gyéren világított folyosó sarkából nyíló ajtó előtt váratlanul megállt.

– Itt ki lakik? – kérdezte fojtottan az üzletvezetőtől Sátori.

A kopasz, kövér ember zsebkendővel törölgette izzadó homlokát.

– A dizőzünk – a választ inkább sóhajtotta, mint mondta.

– Kopogtass – utasította Csupatit a főhadnagy. A második kopogtatásra sem érkezett bentről válasz.

– Azt hiszem, a művésznő lent lesz a bárban – kockáztatta meg az üzletvezető.

– Nem baj . . . Nyíss be! – Csupati lenyomta a kilincset. Az ajtó nyikorogva engedett. Az elfüggönyözött ablakon keresztül halványan szűrődött a szobába az utcai lámpa fénye. Sátori felkattintotta a villanyt.

– Az ördögbe is! – hőkölt hátra. – Mi van itt?

Az üzletvezető hamuszürkére vált arccal az ajtófélfának tántorodott: – Maca – nyögte.

– Kísérje le az urat az irodába – mondta az egyik rendőrnek Sátori, míg a másikat az alagsorban dolgozó rendőrorvosért küldte.

– Oda a szállodánk jó híre – motyogta az üzletvezető és imbolyogva botorkált ki a rendőr előtt a szobából.

Az ágyon félig levetkőzött nő feküdt, nyakába hurkolt, tépett szárú nylonharisnyával. A nő mennyezetet bámuló merev szemeiben benne ült a megdermedt rémület. Dulakodási nyom sehol. Ahogy Sátori véletlenül megmozdította a paplant, a halott feje oldalra billent.

– Bivalyerős lehetett a tettes – állapította meg Csupati. – A nő úgy látszik nem védekezett, míg a gyilkos nyakára hurkolta a harisnyát . . ., azután egy váratlan rántás és kész.

– Főnök, te érted ezt? – kérdezte Csupati. Kettesben voltak a szobában, és Csupatinak olyan érzése támadt, mintha titokban figyelnék őket. A behajtott ajtó mögül a folyosóról surranó neszezést hallott. De mire feltépte az ajtót és a folyosóra nézett, már senkit se látott.

– Mi bajod? – csóválta a fejét Sátori.

– Semmi, semmi – válaszolta zavartan Csupati –, úgy látszik, hallucináltam.

Kántor az ágy szélét szagolgatta, majd orrával az éjjeliszekrény kis ajtaját kezdte bökdösni. Csupati kinyitotta. A fiókban egy vaskazettát talált. – Csomagold be – tanácsolta a főhadnagy, és Csupati, egyéb híján, zsebkendőjébe csavarta a dobozt. A megérkező rendőrorvos véleménye szerint a halál fél, de legfeljebb egy órája csigolyatörés miatt állt be. Sátori meredten nézte a nőt, mintha szemeivel akarná életre kelteni. Ha megszólalna, legalább egy szó erejéig – töprengett.

Kántor türelmetlenül topogott az ajtó előtt. Csupati figyelmeztette Sátorit: – „Főnök, a kutya tovább akar menni."

Sátori gondolatai az ábrándozásból visszazökkentek a valóságba. Kántor az épület hátsó keresztfolyósóján vezette őket és a használaton kívüli kártyaszobák mellett a földszinti bár raktárhelyiségébe nyíló keskeny csigalépcsőn igyekezett lefelé.

– Ez egyre cifrább – dünnyögte Csupati. Sátori is erre gondolt. Egyszerű határsértésnek indult ez az ügy, és a megyei székhely nagy szállodájában már a második hullát találják. A tettes alig egy órával járhat előttük és ez az időelőny ki tudja, mennyi meglepetést tartogat még számukra.

Sátori lázasan próbált valami elfogadható logikai kapcsolatot találni az egymásnak homlokegyenest ellentmondó tények szövevényében. Töprengésre nem sok ideje maradt. Kántor a bárpult mögötti raktárhelyiségbe ért, ahol két alkalmazott az üres üvegeket dobálta a szállító rekeszekbe.

– Záróra, kedves vendégek, záróra! – hallatszott be a raktárba a bárpulttól elválasztó vastag brokátfüggönyön. Távolabbról a kémelhárító csoportot vezető százados felszólítása harsogott, amint az igazolványokat kérte. „A katonák a ruhatári kijáratnál dolgoznak" ötlött fel Csupati fejében.

– Az igazolványokat... Hé, önnek is szól. – Hangzavar, lárma. A függöny előtt a bárpultnál a mixernő suttogott:

– Jencikém, ez borzasztó. Újabban itt minden éjjel razziáznak... Nem tudja, mi van?

– Valami hullát találtak a hekusok az egyik szobában.

Tehát a személyzet még nem tudja, ki az áldozat. Ez jó. Nagyon jó – gondolta elégedetten Sátori.

– Mire várunk, főnök? – türelmetlenkedett Csupati.

– Nyugi, pajtás. Hadd ürüljön ki kissé a terem, akkor jövünk mi.

Kántor olyan váratlanul lépett ki a függöny mögül, hogy oldalával a mixernő lábát súrolta.

– Segítség! – visított a nő, ahogy a kutyát észrevette és kiejtette kezéből a konyakosüveget. „Zagyválunk, nyuszikám, zagyválunk?" lépett elő a függöny mögül Sátori is.

– Ja, maga az? – derült fel a rendőrtiszt láttán a mixernő képe. – Már azt hittem, egy fenevad lapul a raktárban. Csak nincs valami szajré ott? – kérdezte aggódva.

Tehát szajrét is rejtegettek? – jegyezte meg magának Sátori. – Nem, semmi – mondta hangosan. – Csupán érdekelne, kik jártak ma éjjel a függöny mögötti helyiségben.

– Én. A két áruhordó. Jenci, a főúr . . . – és elakadt.

– Más nem?

– Más? Azt hiszem, nem . . . ja, dehogynem. A 11 órás szünetben Maca és Johnny ugrott fel a szobába, valamilyen kottáért, mert az egyik vendégnek nem volt elég jó a szving és Gershwint akarja hallani . . . Mondta is Maca, milyen kukacosak itt a vendégek. Ebben teljesen igaza van . . . Én is beszélhetnék róla, hogy mennyit molesztálják az embert.

– Ne tartsd fel az urakat – robogott elő a főpincér és tálcányi poharat, kistányért zúdított a pultba épített mosogató szélére.

– Ki az a Johnny? – hajolt a mixernőhöz Sátori.

– Nem ismeri? A dobosunk. Ott megy kifelé a fiúkkal meg valami haverjával . . . Az a magas, fekete hajú. Csodálom, hogy nem hallotta még játszani. Hű, hogy tudja keverni az ütőt! Igazán nem hallotta? Pedig már három hónapja játszik itt és minden valamirevaló hekus a haverja . . . – zavartan harapta el a folytatást és kezét szája elé kapta. – Jaj, ne haragudjon, de annyira rájár a szám.

Sátori felnevetett: – Oda se neki!

A bárban, amelyet némi túlzással „Night club"-nak titulálták, háromtagú zenekar muzsikált, és egy fakó hangú nő énekelt. Az együttes repertoárja meglehetősen vegyes volt. Esténként a füstös, homályos helyiségben többször is felhangzott: a „Dunyuska", a „Volga, Volga" és a nyugaton divatos „Rock and roll" sajátos magyar változata. Csárdás és Liszt-rapszódia, mozgalmi dalok keveredtek furcsa, provinciális-anglomániás zenebonává. A zenekarnak mégis óriási sikere volt a városban.

– Igazán sajnálom – mondta a mixernőnek Sátori –, legközelebb pótolom a mulasztást. Megismerkedek a csodadobossal.

A főpincér sunyi udvariassággal méregette Csupatit és Sátorit. Kántor kilépett a pult mögül és a rávikszolt kosztétegtől vastag parketten a tánckör felé ballagott. Amikor a főpincér mellett elhaladt, fenyegetően morgott és mérgesen legyezett farkával. A főhadnagy Csupati után indult. A terem közepén járt már, amikor ösztönösen megfordult. A kijárat félrehúzott függönye mögül az éjszakai portás rőt feje kukkantott a bárba. A főpincér mintha intett volna neki. A következő pillanatban azonban már Sátori felé fordult és felemelt keze a csokornyakkendőjénél állapodott meg. A megtévesztő mozdulat nem kerülte el Sátori figyelmét sem, de úgy tett, mintha észre se vette volna.

– Főnök! – szólt halkan Csupati. Kántor a zenekari dobogó szélén álló nagydobot szimatolta egyre növekvő izgalommal. Az illatok és szagok ilyen hatalmas burjánzásába még sose tévedt. Szesz, parfőm, izzadt testek, étel, padlóviasz, terpentin, különböző cigaretták, és tárgyak tobzódó szag-dzsungelében csak egy vékony erecske vezette a dobig.

– Hé! Főúr! – kiáltotta Sátori. A főpincér görnyedt, alázatos tartással közeledett hozzájuk. – Rumot, konyakot az uraknak? . . .

– Nem! Kapcsolja be a világítást – förmedt rá ingerülten Sátori.

– De kérem, hiszen minden lámpa ég. Itt csak hangulatfények vannak.

Sátori nyelt egyet, és bosszúsan folytatta: – A dob világítását . . . A főpincér széttárta kezét: ahhoz ő nem ért és egyébként is a dobot csak Johnny kezelheti. Ez a séf utasítása. Kántor továbbra is nyugtalanul szimatolta a dobot és végül baloldalt, ahol a keret a tartófával találkozott, izgatottan megállapodott. Szipogva kapkodta a levegőt és hívta gazdáját, jöjjön közelebb. Csupati Kántor mellé guggolt, és zseblámpája fényénél vizsgálgatni kezdte a dob oldalát.

– Kérem, ha bármi kárt okoznak, az urakat terheli a felelősség – mondta alig leplezett gyűlölettel a főpincér.

– Folytasd nyugodtan – szólt Csupatinak Sátori.

Az előtérből behallatszott a spicces vendégek méltatlankodása. Csupati zsebkése hegyével a dob oldalát piszkálta. Négyszögletes fémlap ébresztette fel a gyanúját. Kántor is odadugdosta orrát, miközben hasra feküdt, hogy fejét kényelmesebben fúrhassa a dob aljához. – Főnök – emelkedett fel Csupati. – Ez a vacak kulcsra jár.

– Mindegy. Feszítsd le, ahogy tudod, csak gyorsan – nógatta Sátori.

– Önök fizetik a kárt – akadékoskodott a főpincér.

– Ne károgjon! – förmedt rá a főhadnagy.

– Nekem zárásom van, kérem, ki fizeti meg az elpocsékolt időmet? – a főpincér mintha megszeppent volna, mindezt már halkabban mondta és távozni akart.

– Itt marad. Majd a jó isten honorálja! – válaszolt bosszúsan Sátori.

A zöldre festett lemezablak Csupati feszegetésére végül is lepattant a dob oldaláról és Kántor bedugta orrát a résen. Vissza is kapta nyomban és tüsszögve morogni kezdett. „Menj arrébb!" tolta félre kutyája fejét Csupati és a dobba világított. Bal kezével benyúlt és sziszegve rántotta ki ő is a kezét. – Az anyját, ez ráz – mondta meglepetten.

Sátori a dobra szerelt villanykörte zsinórját kereste. A szőnyeg alatt talált rá a kígyózó vezetékre, és kihúzta a végét a fali csatlakozóból. – Most már nyugodtan belenyúlhatsz.

A bejárat felől két nyomozó közeledett. Az egyik Sátori füléhez hajolva súgott valamit. A főhadnagy bólintott. Csupati közben egy újságpapírba göngyölt csomagot húzott elő a dob aljából. A papírhalmazból két újabb csomagot hámozott ki.

– A törvény nevében letartóztatom – kapta el ekkor a főpincér karját Sátori. – Bilincseljék meg – utasította nyomozóit.

– Tiltakozom! Icu, Józsi, Feri . . . – kiáltott a főpincér.

– Jesszus! – szaladt ki a zajra a terem elején levő bárpult mögül a mixernő. – Jencike, uram isten, mi történt?!

– Kérem, végezzék a dolgukat és ne csináljanak feltűnést – küldte el az összecsődülő alkalmazottakat Sátori.

– Milyen gyanú alapján merészeli? Követelem . . . – dadogta kétségbeesetten a főpincér.

Csupati két tenyerében felmutatta a papírcsomag tartalmát. – Nem titok – és Sátori a kibontott csomagból a földre potyogó tízdollárosokra mutatott. – Devizabűntett és gyilkosságban való közreműködés alapos gyanúja miatt! . . . És ez a másik csomag? No, nézd csak. – Sátori markába fehér por hullott a zacskóból. – Szóval kábítószer is . . . Vigyétek az urat.

– Én, én . . . ártatlan vagyok.

– Majd kiderül – és a főhadnagy Csupatihoz fordult. – Más nincs? – Csupati tagadóan ingatta fejét.

– Azonnal hozzátok ide a dobost – mondta nyomozóinak.

– Az bajos lesz, főnök – válaszolt az egyik. – Véletlenül láttam, amikor az igazoltatók a zenekar tagjait kieresztették az utcára.

Sátori mérgesen káromkodott.

– Nyugi, főnök. A professzor elől úgyse lóg meg – szólt közbe Csupati.

– Vigyék be a portást is, meg az üzletvezetőt. Kezdjék el a kihallgatásokat – utasította embereit és intett a terem közepén ácsorgó rendőrnek, hogy kövesse őket.

– „Keresd! Szimat!" – biztatta Csupati Kántort, és mit

nem adott volna, ha csak egy kicsit is megismerhetné Kántor titkát. „Vajon hányszor váltott szimatot, mire a határtól a nagydobig eljutott?" – gondolta. Kántor a kijárat felé indult.

– Nem azt kértem, hogy zárjátok le a szálló összes kijáratát? – mondta bosszúsan Sátori a századosnak kifelé menet.

– Miért? Nem azt tettük?

– A vendégeket bevitted, a jómadarakat meg elereszted.

– Kikérem magamnak. Csak Johnnyt és a zenészeket engedtem haza.

– Ez az – legyintett reménytelenül Sátori és Csupati után sietett. Kántor megkerülte a szállodát. A sugárúton kétszáz métert haladt az állomás felé, majd a múzeum előtti parkba fordult. Igyekezzünk, pajtás – nógatta Csupatit Sátori. A biztatás felesleges volt. Kántor futólépésben húzta gazdáját és Csupati nem tudott annyira gyorsítani, hogy a póráz feszítése engedett volna. A múzeum mögött átrohantak a sebes sodrású, megáradt patak hídján. Kántor a keskeny mellékutca közepén egy csukott kapu előtt megtorpant. Óráknak tűnő percek múltán csoszogott elő a házmester. Álmos pislogással nyitott ajtót és á kapualjba beszökkenő hatalmas kutya láttán rémülten hőkölt hátra.

– Itt lakik Johnny, a dobos? – kérdezte sietősen Sátori. A házmester először nem értette a rendőrtiszt kérdését. Mire Sátori megismételte volna, Kántor már a lépcsőkön rohant felfelé.

– Ilyen nevű polgártárs nem lakik itt – szólt a tiszt után a házmester, de az már nem hallotta.

A második emelet fordulójában érte utol Csupatit. Kántor a függőfolyosó végén, egy sötét átjáró boltíve alatt megállt. Csupati és Sátori ösztönösen a falhoz lapult. Csupati alig hallható pisszentésekkel figyelmezette Kántort, maradjon csendben és figyeljen, mert a sötétből fojtott beszélgetés foszlányai szűrődtek hozzájuk.

– Kanizsa felé kell utaznunk – suttogta egy férfi.

– Értsd meg, a hajnali budapesti gyorsot hússzor is átfésülik.

– Te gyanún felül állsz.

– Igen, igen, de ki gondolta volna, hogy ilyen hamar a nyomodban lesznek.

– És mi lesz a dohánnyal, meg a szajréval?

– A vörös majd elhozza, ha a bárból elkotródtak a zsaruk. még van egy óránk . . .

– A pesti anyag megérkezett?

A lépcsőházból ekkor lépett a függőfolyosóra a rendőr, akit Sátori kísérőnek hozott magával. Cipője döngve koppant a kihalt ház süket csendjében.

„Ó, én marha!" fohászkodott magában a főhadnagy. „Hogy nem tudtam a kapuban hagyni!" A zajra elnémult a suttogás. „Az átjáróból nyíló lakás ablaka minden bizonnyal a függőfolyosóra néz" mérlegelte gondolatban a helyzetet Sátori, és bár szemük az éjszakai csillagos ég halványan derengő fényéhez már hozzászokott, és az átjáróból nyíló ajtó körvonalait is felfedezték, Sátori azon izgult, mi lesz, ha a szobából meglátják a függőfolyosón közelgő rendőr árnyékát. „És ráadásul beszél is." Sátori idegei pattanásig feszültek.

– Főhadnagy elvtárs – suttogta a rendőr.

– Fogja már be a száját, és ne mozduljon – sziszegte Sátori.

– Igenis – és két csizmasarok koppant. „Menten megőrülök" gondolta a főhadnagy és a feje is belefájdult.

– Főnök – hajolt Sátorihoz Csupati. – Ne dühöngj. Ezek azt hiszik, a vörös jött, akitől a dohányt várják . . . Húzódj az ablak mellé, én bekopogtatok.

Reggelig nem állhatnak itt szobormereven, adott igazat Csupatinak Sátori. Egyébként is mi történhet? Verekedni tudni kell, ez a szakmával együtt jár.

– Ha a kopogásra nem nyitják ki, próbáld betörni – tanácsolta Csupatinak és a függőfolyosóra nyíló kiszögelléshez húzódott. Csupati szintén a folyosó felé tartott, a rendőrig. Onnan azután halk csoszogással közelített az ajtó felé. Óvatosan, szinte félénken kopogtatott. Kisvártatva az ajtó

mögött csendes neszezéssel megreccsent a parkett. Csupati újra koppantott.

– Ki az? – suttogott bentről egy női hang.

– Pszt – válaszolt Csupati és csuda büszke volt magára, hogy a hangos és áruló beszéd helyett eszébe jutott a piszszegés.

– Vörös, te vagy? – hangzott a nő kérdése.

– Én, csak nyisd már ki – és Csupati valósággal lehelte a szavakat. Kántor ezalatt gazdája oldalához simulva ült az ajtó előtt.

– Ez a vörös lesz – hallotta bentről Csupati.

– Nincs idő – mondta ekkor kissé hangosabban és körme lapjával türelmetlenül kocogott az ajtón. Néhány lépésnyire tőle Sátori már azon izgult, nehogy túljátssza szerepét.

– Nyisd ki! – szólalt meg végre belülről egy rekedtes férfihang. Óvatosan fordult a zárban a kulcs. Csupati szíve sebesen kalapált a türelmetlenségtől és ahogy megnyikordult a lenyomott kilincs, teljes súlyával nekirontott és sarkig taszította a kicsapódó ajtószárnyat. A lökés pillanatában odasziszegte Kántornak: „Fogd, csibész!" és az eléje táruló sötét helyiségre pedig ráüvöltött:

– Kezeket fel, senki ne mozduljon! – Míg bal kezében a hibás elemlámpa végre kigyúlt, Kántor a pokol pusztító angyalaként tobzódott a sötétben. Női sikoltás, dühödt káromkodás, morgás, jajdulás, elmozduló bútorok zaja kavarodott egyetlen nagy hangorkánná. Csupati végre megtalálta a falikapcsolót és felkattintotta a villanyt. Sátori, aki időközben a folyosóablak elé állította a rendőrt, a dulakodás zajára Csupati segítségére sietett. Segítségre azonban már nem volt szükség. Kántor egymaga teperte le ellenfeleit, s Csupatinak már más nem maradt, mint a visítozó nő csitítása. Kántor az egymás mellett fekvő két férfi hátán forgolódott diadalmasan.

– Bilincseld meg őket! – szólt Csupatinak Sátori és behívta a kint várakozó rendőrt is. Átvizsgálták a lakást, de újabb személyeket nem találtak. A rendőrt hátrahagyták, őrködjön, amíg a helyszínelő csoport megérkezik.

– Bárki idegen jönne, tartóztassa le – utasította Sátori.

Kántor az egymáshoz bilincselt két férfit, Csupati és a főhadnagy a nőt kísérte a hűvös, hajnali csendbe burkolt város utcáin a kapitányságra.

Sátori reggel kilenckor kialvatlan szemmel lépett Csupati szobájába.

– Van egy kis kávéd? – kérdezte rekedten.

Csupati szélesen mosolygott: – Elsőosztályú brazil csempészáru. Csak meg ne mondd senkinek.

– Irigyellek, pajtás. Irigylem a bivalyerős szervezetedet. Nekem maholnap a fáradtságtól élni se lesz kedvem, nemhogy tréfálni.

– Mindjárt csinálok neked egy jó kávét. Meglásd, pajtás, ez visszahozza az életkedvedet!

– Életkedv? Amikor hétről hétre ilyen mocskos bandákkal küszködik az ember, mint ez az éjszakai társaság is – zökkent le Sátori fáradtan a székre. – De Kántor, ezt én mondom neked, tíz Sherlock Holmesnál is többet ér. Ha meggondolom, hogy ez a Johnny, alias Kecze Jancsi, negyedik hónapja verte már a dobot az orrunk előtt, a guta kerülget.

Csupati legyintett: – Á . . . ne húzd fel magad.

– Nincs fogalmad, mit köszönhetünk mi Kántornak.

Csupati szerénykedni akart, de Sátori leintette: – Kántor nélkül még most is a két tetemet bámulhatnánk elölről hátra és fogalmunk se lenne valójában, mi is történt.

– Cukrot kérsz bele? – tette Sátori elé Csupati az alumínium ibrikben párolgó kávét. A főhadnagy bólintott. A rejtély nem rejtély többé. Hat óra alatt teljessé vált a mozaikkép.

– Megtörtek a fickók – kezdte újra Sátori, miközben kávéját szürcsölgette. – Három óra hosszat tagadtak. Egyik se ismerte a másikat. Végül a vöröshajú portás úgy belegabalyodott az ellentmondásaiba, hogy nem maradt számára más kiút, csak az, hogy bemártsa Kecze Jancsit, a dobost, aki dühében a vöröshajú mellett Tillingert is eláztatta, szabályos gengszterbanda.

– Ki az a Tillinger? – szakította meg Csupati.

– Tillinger Ádám egyik határszéli faluból 1945-ben kitelepített volksbundista, ő volt a csoport összekötője. Kántor az ő nyomát követte a határtól a szállodáig. Amikor fél tizenegykor a városba ért, a buszpályaudvarról felhívta az éjszakai portást, aki a szálló személyzeti bejárata előtt várt rá. Az alagsorban a fűtővel találkoztak. A fűtő akadékoskodott, hogy azon az ajtón idegenek nem léphetnek a hotelbe. A portás meglepetésében azt mondta, hogy új kollégát hozott, de az öreg ezt nem nagyon akarta elhinni és már elindult az alagsori folyosón, hogy az üzletvezetőnek jelentse, mert olyan még nem fordult elő, hogy a szálló új alkalmazottját a kazánházi folyosón keresztül vezessék be az épületbe. A vita hevében Tillinger kissé elvesztette a fejét és megfojtotta az öreget.

– Súlyos műhiba! – dörmögte Csupati. Sátori bólintott.

– Emlékszel, amikor Kántor az alagsorból a hallba érkezett, hogyan morgolódott a portáspult előtt? Számomra már akkor gyanússá vált a vöröshajú.

– Én is gyanakodtam rá, azért mondtam, hogy figyeltesd.

– Az énekesnő a dobos szeretője volt. Még Budapesten szervezték be és Johnny azzal ámította, hogy összehozza majd egy nyugatnémet menedzserrel, aki odakint szerződést szerez neki és elindítja a karrier útján. Macát ezzel hozta ide, de közben megismerkedett azzal a nővel, akinek a lakásán elkaptuk őket. Amikor ezt megtudta az énekesnő, féltékenykedni kezdett, és mert a kábítószercsempészésbe őt is beavatták, feljelentéssel fenyegette és zsarolta a dobost . . . Ahogy Tillinger megérkezett – akiről még mindig azt hitte, hogy leendő menedzsere lesz, és azért jött, hogy még az éjjel a határon átvigye – hármasban a nő szobájába mentek. Kecze itt kijelentette, szó sem lehet arról, hogy kivigye, Maca hisztériás jelenetet rendezett és megfenyegette a két férfit, azonnal feljelenti őket. A végét te is láttad, az ajándékba hozott nylonharisnyákkal Tillinger elnémította a nőt. Az volt a módszerük, hogy Tillinger átjött a határon. Két óra múlva a bárban volt. Itt egy

óvatlan pillanatban Keczének átadta a leveleket, a valutát, a heroint vagy ami éppen soros volt, aki azután nyomban a nagydobba rejtette. A fővárosból érkező jelentéseket is a dobban őrizte Kecze, és szinte a mulató közönségének szeme láttára csempészte Tillinger kezébe. A vöröshajú, az állandó éjszakai portás pedig hajnalban, amikor a szálló és a bár elnéptelenedett, kiszedte a csomagot a dobból és reggel Kecze barátnőjének lakására vitte, ahol rövidesen megjelent Johnny egyik régi haverja, és az azután Budapestre továbbította az anyagot. A főpincér a csempészésben volt érdekelt, a kémkedésről nem tudott. A lánc visszafelé is hasonló módon dolgozott. Budapestről kémjelentések jöttek, és ugyan ki gyanakodott volna a dobra? Ennél biztosabb rejtekhelyet sehol se találhattak volna. A csempészés mellékes tevékenységük volt. Ezt is óvatosságból csinálták. Ugyanis, ha netalán lebukik valahol a lánc egyik szeme, a csempészés került volna előtérbe . . . Hát ez van, pajtás. Az ügyet Budapest vette át, én pedig javasoltam a főnöknek, hogy Kántort újabb szolgálati aranyéremre terjessze fel.

Korán beköszöntött a tavasz. Április közepén már nyílott az orgona, és egy reggelen Csupati bokornyi orgonacsokorral a kezében rohant Kántor boxához. Kinyitotta az ajtót, s a virágot lelkendezve Kántor orra elé dugta: „Szagold, na, szagold te is" – mondta. Szeme gyanúsan csillogott, és Kántor az orgona illatában is megérezte a gazdából szívárgó szeszszagot. Csupatira nézett. „Mit bámulsz? Ittam. Még most se innék? Apa lettem . . . De te is" – tette hozzá, és arcáról önfeledt boldogság sugárzott. Azonos éjszakán jött világra Csupati fia és Kócos hat kölyke. A gazda a virágos üdvözlet után Kócos boxa elé tuszkolta Kántort. Kántor csak állt, és félszegen pislogott be az ólba. Halk nyüszítés, csendes cuppogás hallatszott bentről, és Kócos nyugodt derűvel nyalogatta türelmetlen, mohó kölykeit. „Na, mit szólsz hozzájuk?" – mutatott Csupati a rácson túlra: „Ezek a tieid."

Kántor bedugta orrát a dróthálón, és gyengéden megérintette Kócos hátát. Az anyakutya anélkül, hogy testét megmozdította volna, feléje fordította fejét, és halkan vakkantott. A hangtól a hatalmas hím akkorát ugrott, mint egy játékos kamaszkutya. Körbefutotta az udvart, táncolt, és farkával kergetőzött. Majd boldog csaholással újra visszarohant a box elé.

– Halkabban, pajtás – intette nevetve Csupati. – Felvered az egész házat.

Mélyen szunnyadó, ősi érzések törtek fel és tomboltak Kántorban. Mit bánta ő most; mondjon a gazda, amit akar. Kócos hasa alatt a vinnyogó szőrgombócok az ő fiai, lányai . . . „Jól van. Itt maradhatsz" – egyezett bele a gazda, annál is inkább, mert már rohant is a saját porontyához, a kórházba. Kántor négyéves lett. Első szerelméből születtek a kölykök. Kócost meghatotta Kántor ragaszkodása. Orrát az erős hím orrához dugta, és hol kölykeit, hol Kántor széles képét nyalogatta.

Csupati rég visszatért a kórházból, de Kántor még mindig Kócos boxa előtt üldögélt, és százszor is megkísérelte kinyitni a vasajtót. „Nem lehet" – intette le a gazda. – „Majd, ha kinyílik a szemük, játszhatsz velük. De most munkára fel." Csupati az elmúlt héten személyesen vitte Budapestre a Kántorral kapcsolatos tapasztalatairól szóló irományát. Első tanítómesterét, Kovácsot is kereste, ám a központi tanosztály vezetője közölte vele, hogy barátja immár két hete a nemrég szervezett budapesti főkapitányság önálló kutyatelepének lett a parancsnoka. Egyúttal azt is Csupati fölébe súgta, hogy a nyáron, valószínűleg augusztus 20-án a megyeszékhelyi repülőtéren rendezik majd meg az első országos járőrkutya-versenyt és bemutatót. A központi telepről Csupati nem jött haza üres kézzel. Három újabb kutyát kapott: Kegyit, Nérót és Bobot.

Az udvar gyakorlópályáját kibővítették, és Csupati, segédjével együtt már áprilisban hozzákezdett a kutyák felkészítéséhez. Kántornak jutott a bemutató és tanítómester szerepe. Szultán a kemény munkában eltöltött hónapok során megkomolyodott. Kántor felébresztette benne a szak-

mai becsvágyát, és első sikeres nyomkövetése óta – amikor kétórás üldözés után beérte és lefegyverezte a határsértőt – más szemmel, szerényebben nézett fel tapasztaltabb társára. Olyannyira hatása alá került, hogy Kántor mögött hajlandó volt a lángoló tüzes karikát is átugrani. Mindenben igyekezett utánozni az udvar vezérét. Kántor azonban utánozhatatlan volt. Az égő karikán szájában nemzetiszínű zászlóval ugrott át, s ha Csupati úgy kívánta, egymás után tízszer is. Szultán és a többiek képtelenek voltak arra, hogy futás közben foguk közé szorítsák a zászló rúdját. Ehhez hihetetlen önfegyelemre volt szükség, mert a kutya nyelvén keresztül izzad, és a nyál – ha nem tátja ki száját – összegyűlik, és ez állandóan arra ingerli, hogy nyelvét kilógassa.

Kántor első, szertelenül kitörő apai öröme lassan csendes derűvé szelídült, és amikor kölykei tizenkét naposak lettek, és Csupati közéjük eresztette, olyan óvatosan mozgott a világra rácsodálkozó apróságok között, mintha azok törékeny üveggömbök volnának. Csupati az első felfedezők izgalmával néha órákig leste a kis család tevékenységét. Előfordult, hogy Kántor percekig három lábon állt a kölykök gyűrűjében, és óvatosan tapogatva próbálta a negyedik lábát a földre tenni, de az alatta esetlenkedőket mégsem tolta arrébb.

Csupati és Kántor május közepén a megye és egyben az ország legnyugatibb fekvésű járásában dolgozott. A határvároska közelében helyi jelentés alapján rekordidő alatt elfogtak egy öttagú huligánbandát, amely a határt illegálisan akarta átlépni. A siker, ahogy mondani szokás, a legszebb férfikorába lépett Kántor érdeme volt most is. Az egymástól tíz méternyire csatárláncban haladó szökevényeket Kántor a határtól alig száz lépésnyire érte utol. Csupati és a kísérő határőrök jó kilométernyire elmaradtak tőle. Kántor nyomát a földön maga mellett húzott pórázának csíkja jelezte, mert olyan gyorsan kellett előretörnie, hogy gazdájának ideje sem maradt a póráz lecsatolására. Ez

igazi vadászat volt. Játék és nem munka. Vad ősei kerülhették valaha ilyen tervszerűen oldalazva a szarvas- és bölénycsordákat. Kántor, miután szemével befogta az öt menekülőt, villámgyorsan tervezett és még gyorsabban határozott arról, mit is kell tennie. Látta a drótsövényt, a sövény felé rohanó alakokat is. Legelőször azt kellett megakadályoznia, hogy a szökevények a határ vonalát elérjék. Ezért futtában kissé oldalt tért, és a jobb szélen bukdácsoló ember mellett húzott el, aki az oldalánál váratlanul felbukkanó hatalmas kutya láttán megtorpant. Kántor a középütt szaladót találta a drótkerítéshez legközelebb levőnek. Őt kellett hát elsőnek megtámadnia. Szédületes iramban húzott a menekülők előtt, és futtában mart bele az élen haladó combjába. Jajdulására hátra se nézett. Frontálisan támadt a következőre, s amikor az ijedtében irányt változtatott, már a bal szélsőre csapott le, és azt is visszafordulásra kényszerítette. Sőt, néhány oldalharapással jelezte követelését, hogy a közép felé kell haladni. Elliptikus pályán nyargalt a huligánok körül, és a képzeletben eltervezett láthatatlan hurkot egyre szorosabbra vonta a középpontban jajongó férfi köré. Aki nem húzódott előle elég gyorsan, azt megmarta. A középpontban tétován forgolódott ide-oda a kék keresztcsíkos matróztrikót viselő, loboncos, hosszú hajú alak. Ezt különös ellenszevvel méregette Kántor, és valahányszor elrohant mellette, nem mulasztotta el, hogy egy-egy oldalcsapással nadrágjába ne harapjon. A jobb szélen menekülni akaró vagány, akinek csökött homlokán szemöldökétől alig kétujjnyira már a haja kezdődött, megpróbált kitörni Kántor gyűrűjéből.

– Menekülni, srácok! – kiáltotta, amikor Kántor az ellenkező oldalon jó negyven méternyire lehetett tőle.

Csupati velőtrázó kiáltásra ért az alacsony domb tetejére, és csak annyit látott, hogy Kántor óriási szökellésekkel pattant a csoporttól távolodó alak felé. „Tőle akarsz te meglógni?" gondolta Csupati, és kurta lábainak gyorsabb iramot diktált. Az öt ember, mint egybeterelt birkanyáj, közeledett egymáshoz. Kántor másodpercnyi pihenőt se engedélyezett nekik, és mire Csupati a szökevényekhez

ért, azok már szorosan egymás mellett ácsorogtak, egy tüskés vadrózsabokor előtt. Feltartott kezekkel, remegő inakkal bámultak a tőlük négy méternyire szobormereven ülő kutyára. Egyikük ápolatlan haja a bozótos vadrózsa tüskéibe akadt be. Az ág hátrahúzta fejét, roggyant térdeivel komikusan homorított. Az eget bámulta, mint egy napimádó, mert a tüske lehúzta, de valahányszor karjával a hajához nyúlt, Kántor dühödten rámordult.

– Felügyelő úr – rimánkodott –, szabadítsa ki a hajamat.

Csupati némi kárörömmel jegyezte meg:

– Szedd ki magad, talán béna a karod?

A vagány panaszosan nyögte:

– Nem merek mozdulni . . . a kutya . . .

Befutottak a határőrök is. Hitetlenül csóválták fejüket.

– Szedjétek ki a tüskéből azt az urat – mondta Csupati, csakhogy elejét vegye a katonák ámuldozásának. – Nem ez az első eset, fiúk. Igaz, Tyutyu? Köszönöm. – Hálásan simogatta Kántor fejét.

A banda egy hete vonult már a határ felé. A fővárosban legutóbbi betörésük után a galeri két tagját elfogta a rendőrség. A többiek vonatra ültek, és Veszprémtől gyalogosan igyekeztek – a főútvonalak kikerülésével – a határ felé. Útközben betörtek szövetkezeti istállókba, loptak kerékpárt, feltörték a somlyóhegyi tanyákat. – Jól éltünk – mondta minderre a bandavezér, akit Kántor remek érzékkel maga is annak választott ki.

– Rohammunka volt – magyarázta Csupati Sátori főhadnagynak, akivel a határszéli járási székhely rendőrkapitányságának folyosóján akadt össze. – De te mit keresel itt? – Sátori nevetett. A kérdésben féltékenység bujkált. – Nem csaltalak meg, ne félj!

– Csak azért – és Csupati áradozva mesélte Kántor délelőtti bravúrjának részleteit. Ilyen tömeg egybeterelésére senki sem oktatta a kutyát. Önállóan kellett cselekednie. Sem utasítást, se vezényszót, se egyéb segítséget nem kaphatott gazdájától. Öntevékenyen fogdosta össze, és addig őrizte a szökevénybandát, amíg gazdája meg nem érkezett.

– Ez természetes. Nem? Én már semmin sem csodálkozom, ahol a kutyád megjelenik, ott jaj a csibészeknek – mondta Sátori. Kántor mellettük állt, és a beszélgetőket figyelte. A gazdi után érzelmeiben hatalmas úr tátongott, de e szakadék túlsó partján a következő ember, akit kedvelt, Sátori volt.

– Van valami balhé? – kérdezte újra Csupati.

Sátori sóhajtott:

– Semmi, csak kijöttem egy kicsit körülnézni.

– A pap-ügy?

Sátori bólintott: – A Legfelsőbb Bíróság visszaadta az ügyet, és új tárgyalást rendelt el. Nem találta kielégítőnek a Tosó bűnösségét állító bizonyítékokat.

– Most jövünk mi? – csillant fel Csupati szeme, mintha csak kedvenc csapatának, a Haladásnak szurkolna az idegenben elszenvedett vereség hazai visszavágója előtt.

Sátori bizonytalanul ingatta fejét. – Nem olyan egyszerű ez. – Az egyik üres irodába mentek. A törzsőrmester nem tartozott a semmiből is problémát gyártó, finomkodó széplelkek közé. Nyílt, őszinte és egyenes jelleme alaptermészetéből fakadt.

– Hogyhogy nem egyszerű? Hát nem rögzítettük még azon a reggelen hivatalos jegyzőkönyvbe Kántor észrevételeit?

– Azt a jegyzőkönyvet az ügyészség nem is csatolta a periratokhoz. Elutasították, mint tudománytalan és minden logikai alapot nélkülöző feltevést . . .

– De nekem megvan még a másolata. Az szabályos . . .

– Nem ez a főbaj. A mesebeli királylány találós kérdéseit ehhez a rejtélyhez képest gyerekjáték volna megfejteni. A főnöktől kaptam két napot, hogy újra körülnézhessek a helyszínen. Képzelheted, hogy első utam hova vezetett? Úgy van. Koncz szüleihez.

– Na és?! – vágott közbe türelmetlenül Csupati.

– Nincs semmi és. Kezdek babonás lenni. A fickó apját január végén egy erdőirtásnál halálra zúzta a kidőlő fa. Anyját két héttel ezelőtt az erdőszéli földjükön tévedésből agyonlőtte egy vadász. Az ügyet katonai vonalon nyomoz-

ták, ezért nem került hozzánk. Ha nem jövök ki, talán sose tudom meg, mi történt. Koncz, apja temetése után eltűnt a faluból. Azóta nem látták. Anyja haláláról a rokonai még értesíteni se tudták, mert Győrből, az iparitanulóintézetből felbontatlanul jött vissza a levél, azzal, hogy a fiú tartózkodási helye ismeretlen.

– Valóságos rémregény . . . – Csupati izzadó homlokát törölgette. Megkövülten bámult barátjára, szólni akart, de az leintette.

– Várj. Abban igazad van, hogy ilyen históriát utoljára Walter Scottól olvastam . . .

– Az ki volt? Egy skót hekus?

– Nem, pajtás – mosolyodott el Sátori –, egy múlt századi angol író.

– Aha – bólintott Csupati –, akkor azért nem ismerem . . . De most mi lesz?

– Van itt valami mégis, és ez izgat. Koncz anyja a többi falusi öregasszonyhoz hasonlóan a téli estéken négy-öt barátnőjével járt össze, tollat fosztani. Beszéltem a nénikkel, akik elmesélték, hogy Klára, ez volt a leánykori neve, máskor mindig olyan vidám volt. Karácsony óta pedig a fosztóban is mindig imádkozott. Amikor azt kérdezték tőle, kiért imádkozik: „szegény jó papunkért" válaszolta, és egyszer azt is hozzátette: „. . . meg a gyilkos lelkiüdvéért, hogy a jó isten megbocsásson neki, mert ő érzi, hogy az ég szörnyű bosszút áll, és nem a gyilkoson, hanem ártatlan vérein . . ."

– Ez felér egy beismerő vallomással.

– Ne siesd el. Mi ne essünk ugyanabba a hibába, ami ellen küzdünk. Ez idáig legfeljebb vénasszonyok érdekes fecsegése, még akkor is, ha a saját gyanúnkat támasztja alá. Ma jegyzőkönyveztem a nénik meséjét, mert Koncz anyja az ura temetésén is egyre ezt kiabálta: „Istenem, bocsásd meg neki."

– Két és fél hónappal később pedig egy hajnali szürkületben egy vadász véletlenül lepuffantotta az öregasszonyt, aki ezek szerint biztosan tudta, ki lehet a pap gyilkosa . . . Valóságos rémregény ez az egész. Arra kérlek, hallgass

még az ügyről. A legnagyobb titokban működhetek csak. Most is ki kellett valami ellenőrzést találnom, másként nem jöhettem volna ide vissza. Te is tudod, ez presztízskérdés . . . és a baklövést ugyan ki szereti beismerni?

– Amiben tudunk, segítünk neked – mondta Csupati, és Kántorra mutatott.

Az udvar életében mozgalmas napok következtek. Csupati olykor kissé türelmetlenül igyekezett ismereteit négy főre szaporodott brigádjának átadni. Közben alig akadt olyan nap, hogy Kántorral ne kellett volna a határszakasz valamelyik pontján akcióba lépnie.

Egy nyárvégi napon a b.-i őrs járőre furcsa jelenséget észlelt. A rejtély megoldásához Csupati segítségét kérték. A jelzősáv puha talaján nagyalakú kutyatappancsok nyoma rajzolódott eléjük. Elhelyezkedésükről Csupati könnyen megállapította, hogy a nyomok kintről, az ország belseje felé haladtak. A nyomok szélesebbek és rövidebbek voltak, mint Kántor tappancsa, és Csupati nem tudta megfelelő kutyafajtával azonosítani őket. Eleinte nagy testű kóbor ebre gyanakodott. Kántor rövid szimatolás után halk vakkantással jelezte gazdájának, hogy kutyáról van szó. Csupati bólintott: ő is tudja, hogy kutya, és nem ember volt a határsértő. Kántor az emlékezetes fiatalkori nyúlkalandja óta, amikor Luxtól egy pofont kapott, munka közben, bár mindig megkülönböztette az állattól származó keresztező vagy fedő nyomokat, sosem figyelt fel azokra, sohasem követte azokat. Különösen a kutyától származó szagokat tartotta természetesnek, környezetéhez kapcsolódónak. Ezért nem értette világosan, miért töpreng, szöszmötöl gazdája olyan sokat a sávon át vezető kutyapraclik fölött. Csupati a hosszas vizsgálódás után sem szólította fel Kántort se szimatra, se nyomkövetésre. Észrevételeit közölte az őrsparancsnokkal, és igyekezett vissza a laktanyába, a délutáni kiképzésre . . . Három órakor azonban újból riasztották. A délelőtti őrstől húsz kilométernyire észak fe-

lé a határhegység két, egymástól alig öt-hatszáz lépésnyire levő pontján hasonló kutyaszerű nyomokat észleltek. Kántor is jelezte, hogy valóban kutya bújt be a drótkerítés alján. A kaparások is ezt igazolták, és Csupati tanácstalanul töprengett. „Egyidőben, egymástól húsz kilométernyire nem tévedhet be három kóbor kutya az országba." Évek óta a sávon egyetlen járőr sem fedezett fel még kutyanyomokat. Legfeljebb őz, tehén, szarvas tévedt hébe-hóba a műszaki zár közelébe, de a belső dróttól az is visszafordult . . . most meg egyszerre három kutya?

Meghagyta az őrsparancsnoknak, amíg nem engedélyezi, a nyomokat ne gereblyézzék el. Az esetet azonnal jelentette a központnak, és nyomszakértőt kért. Másnap reggel nyolckor kellemes meglepetés érte. Irodájába Kovács főtörzsőrmester nyitott be, és „Mi van, Csupati" felkiáltással ölelte át rég látott bajtársát. Van ez így néha. Emberek a rokonszenv halvány érzésével, csupán egy baráti kézfogással válnak el egymástól, s ha évek múltán újra találkoznak, olyan kitörő érzelmekkel üdvözlik egymást, mintha öröktől fogva testi-lelki jó barátok lettek volna. Alighogy jól megropogtatták egymás csontjait, Kovács intett a folyosón eddig kíváncsian várakozó kutyának. „Na, gyere beljebb, bátran" – biztatta, majd Csupatihoz fordult. – „Emlékszel még rá?"

– Hogyne. Lux úr – nevetett Csupati. Lux szokásos pipiskedő lépteivel mintha különös kegyet gyakorolna, beballagott a szobába. Kovács nyomban Kántor után tudakozódott, akiről csak a szenzációs híreket hallotta az elmúlt években, de látni nem látta. A Kántor név említésére Lux felkapta fejét, és gazdájára nézett. „Emlékszel még rá?" – kérdezte kutyájától Kovács. Lux a farkát csóválta. Csupati nevetve jegyezte meg: „Akkor gyertek", és kifelé indult, majd az udvarban néhány lépéssel megelőzte vendégeit. „Megjött a haverod" rikkantotta Kántornak, és kinyitotta az ólajtót. Kántor szokott nyugodt lépteivel előballagott. „Lux!" kiáltotta ekkor Csupati, és Kántor az elkerített kutyaudvarba lépő Kovácsra és Luxra pillantott. Villanásnyi ideig mozdulatlanul figyelte a jövevényeket. „Kántor"

hallotta volt gazdája hangját, és az elfelejtett emlékek hirtelen agyába tódultak. „Menj csak" biztatta Csupati. Kántort furcsa érzések melengették. Kovácshoz futott, de hogy ellenőrizze, jól látott-e, először körbeszimatolta, azután vakkantott örvendezve. Felágaskodott, lábait volt gazdája mellének támasztotta, és minden igyekezetével arcon akarta csókolni. Amikor ez sikerült, Luxhoz pattant. Hajdani társát is játékosan átölelte. Lux ugyancsak öleléssel válaszolt az érzelmi kitörésre. Kántor körülvezette Luxot a boxok előtt, megállt kölykei óljánál, azután kirohantak a gyakorlópályára. Kovács irigykedve és átszellemülten követte tekintetével Kántort. – Gyönyörű példány – áradozott. – Egyedi darab. Minden ezer közül, ha egy ilyen születik! Most már megmondhatom, pajtás, nagyon nem szívesen adtam akkor a kezedre, de most büszke vagyok arra, hogy én lehettem az első gazdája.

Csupatinak minden hivatalos elismerésnél jobban esett első tanítómestere és barátja szájából a dicséret.

– Szerencsés vagy, pajtás – fejezte be sóhajtva áradozását Kovács. Csupati kérdőn pillantott rá.

– Nekem sajnos végleg meg kell válnom Luxtól . . . Ez idáig sikerült rejtegetnem, de a múltkor már fenyítést kaptam miatta. Kevés a kutya. Az igények egyszerre nőttek meg, és a kiképzés nem tud lépést tartani velük. Harmincat átadtunk a határőrségnek, és újabb húszat követelnek azonnal. A technikai nyilvántartó új főnöke azzal vádolt, hogy önző érdekből tartottam eddig vissza Luxot.

Csupati együttérzően bólogatott.

– Mondtam neki – folytatta Kovács –, majd én eltartom. „Mit gondol maga?" förmedt rám. – „A rendőrség nem Karitász. Itt szolgálat és vezénylés van, mindenki odamegy, ahova a felsőbb szerv jónak látja." Mintha én nem tudnám. Luxi hatéves . . . A szívemhez nőtt.

– Á! . . . – legyintett Csupati. – Ezt nem értik meg.

– Kértem a leszerelését is.

– És?

– Ezért kaptam a fenyítést. Lux nem kopó. Szimatmunkára nem használható, mert hamar elunja a koncentrált

figyelést, de annál jobb járőrkutya. Próbáltam házőrzőnek átminősíttetni. Gondoltam, így megmaradhat a tanosztályon. Csak hallottad volna! Még hogy egy képzett kutyát, aminek nevelése és tartása eddig már húszezer forintba került! Házőrzőnek?! A központi telepről másnap gyorsan átirányítottak hozzám egy hihetetlenül ostoba komondort. Ez a helyzet. Saját tulajdonomba nem adják, házőrzőnek nem kell . . . Döntöttek, vidékre kell Luxnak mennie. Kitelepítik. Rád gondoltam. Esetleg nálad, vagy itt, a közeledben.

– De hiszen ez a halálos ítélete . . .

Kovács bizonytalanul ingatta fejét: – Talán nem. Bár az utóbbi időben egyre féltékenyebb rám. Ahogy a többi kutyával elkezdem a foglalkozást, máris ott terem, s ha másként nem sikerül a figyelmemet magára terelnie, belemar valamelyikbe, és folyton zavarja a kiképzést. Ha meg bezárom az ólba, olyan panaszos tutulásba kezd, hogy az ember szíve szakad meg.

– Hát akkor mégiscsak valamelyik közeli őrs lenne neki jó . . .Talán megmarad.

Mindketten egyre gondoltak. Hatéves korban a Luxnál kevésbé különc alkatú kutya sem vált könnyen gazdát. Csupatinak eszébe ötlött, mit is csinálna, ha máról holnapra elvennék tőle Kántort. Itt van ugyan a többi kutya – Szultán, Bob, Kócos – őket is szereti – de ha azoknak szolgálati érdekből máshova kellene menniök, hát istenem! Örülni nem örülne, de nem is bánkódna túlságosan utánuk. – Luxot már felkészítetted? – kérdezte végül.

Kovács tagadóan rázta fejét. – Évek óta próbálom őt másokhoz szoktatni. Amíg a közelében vagyok, hogy kedvemben járjon, eltűri még a simogatást is, de mihelyt eltűnök a szeme elől, már morog és vicsorít.

– És semmi más megoldást nem találtál?

– Sajnos. Vagy le kell adnom az Oltóanyagkutató Intézetnek, kísérleti kutyának, vagy te befogadod. A felsődunai határkörzetbe szól a vezénylése, de szerencsére ide, hozzátok is irányítottunk néhány járőrkutyát, és az egyikkel kicseréltettem Luxot.

Csupati némi töprengés után így szólt: – Ha nincs más választás, megpróbálom a b.-i őrsöt. Rendes, fiatal hadnagy ott a parancsnok.

Beszélgetésüket a karámon átkiabáló sofőr zavarta meg. Menniük kellett. Kántort és Luxot magukhoz intették. Kovács és Csupati a felszerelést hozta, és egy óra múlva már a hegyekben jártak. Útközben Csupati tájékoztatta Kovácsot a kutyaszerű, ismeretlen állat nyomairól.

– Majd gipsszel kiöntjük, és azután könnyebben meg tudjuk határozni, milyen fajtából származhatnak – nyugtatta meg Kovács.

Lux kedves, kicsit szélhámos vagánysága a régi maradt. Kántor azonban már nem volt az a tapasztalatlan kezdő, akit legutoljára látott. Játékos birkózásuk során kénytelen volt megállapítani, a kölyök ereje hatalmas, és ő, aki nem ijed meg az árnyékától, nem szívesen kezdene ki vele. Lux, aki egyedül csak az erőt tisztelte, ezúttal meg sem kísérelte, hogy saját nagyságával kérkedjen. Hajdani játszótársa, akit annak idején olyan sokszor gyötört és kínzott, most könnyűszerrel visszafizethetne minden sérelemért. Ám a gyerek is elfelejti az anyai pofonokat és a játszótéri civakodásokat. Így Kántornak se jutott eszébe ilyesmi. Számára Lux a boldog ifjúság emlékeit jelentette. Az autó ülésén egymáshoz bújtak. A viszontlátás öröme minden más zavaró emléket elnyomott bennük. Amikor a nyomsáv szélén kiszálltak a kocsiból, Lux szelesen a sávra lépett. „Vissza!" csattant gazdája szigorú szava, és Lux megszeppenten ugrott a füves részre. Kántor mellé ült, és hozzá hasonlóan a nyomsávon tevékenykedő gazdákat figyelte, holott szíve szerint a hátuk mögött susogó erdő bokrai között nézett volna szét.

Kovács a nyomokba gipszpépet öntött. Néhány percig, amíg a gipsz megkötött, hangosan találgatta: dán dog, bernáthegyi, farkas? Csupati erősítette, hogy a többi nyom is ehhez hasonló. Amikor végeztek, a fél kilométerrel odébb levő másik behatolási helyre mentek. Itt is kiöntötték a puha agyagos talajba csüdig süppedt nyomokat. A gipszmintákat kendőbe csavarták, és elindultak a Vas-

hegy és az Írottkő közötti b.-i őrsre. Kovács már az autóban vizsgálgatta a két nyommintát. Hosszas mérlegelés után megállapította, hogy azonos fajta, de nem azonos kutyáktól származik. Az eltérésekre külön is felhívta Csupati figyelmét, aki egyre azon meditált, minek jöhettek át a kutyák?

– Sok variáció lehetséges. Eltévedtek. Megláttak ideát egy vadat. Levelet, üzenetet hoztak valakinek... Ellenségeink tudják, hogy a mi kutyáink csak embernyomot követnek. Mindenesetre érdekes – válaszolta Kovács.

A b.-i őrs körzetében talált nyom gipszlevonata szintén hasonlított a már meglevő kettőre. Az őrsparancsnok meghívta ebédre a két rendőrt. Csupati még be sem fejezte az evést, amikor telefonhoz szólították. Izgatottan tért vissza az ebédlőbe. A v.-i úton, a hegyekben felrobbant a földművesszövetkezet élelmiszert szállító kis autóbusza. Hozzátette: azonnal indulniuk kell, mert a helyszínen már várja őket a vizsgálócsoport.

Alig néhány órával ezelőtt itt ereszkedtek ők is lefelé. A helyszínen a szerpentin egyik éles kanyarjában az úton keresztben feküdt az oldalára dőlt, félig kiégett autó. Sátori és csoportja fogadta őket. Az első megállapítások szerint a szerencsétlenséget akna okozhatta, de furcsa módon az úttesten alig látszott sérülés. A főhadnagy arra is gyanakodott, hogy valaki esetleg gránátot hajított az autóra. A sofőr felismerhetetlenségig összeégett teste az árokparton hevert. Csupati szabad nyomfelkutatásra küldte Kántort. Ha a közelben ember tartózkodna, Kántor azt nyomban felfedezi. Az út sziklás oldalán csenevész bokrok viaskodtak a mostoha anyafölddel. Lux az autó körül szaglászott, míg Kántor a meredek rézsű bokrai között keresgélt. Néhány perc után Kántor máris vakkantással hívta gazdáját a bokrok közé. Égett szőr borította húscafatokra bukkant, és Csupati nyomban intett Kovácsnak is, aki hökkenten bámulta a borda- és gerincdarabot borító perzselt húsfoszlányokat.

– Hiszen ez egy kutya! – kiáltott fel megrökönyödve.

Kántor húszméteres körzetben, az ágakon fennakadva

és a sziklás talajon szétszórt csontokat és néhány acéllemez darabot talált. A két barát hitetlenkedve nézett egymásra.

– Ez szinte nem is igaz – tört ki Csupatiból a felháborodás. – Ezek szerint ez lenne az egyik kutyánk, amelynek nyomát délelőtt a sávon megtaláltuk? – Kovács bólogatott: nagyon könnyen meglehet.

Sátori fejcsóválva hallgatta őket, végül megjegyezte: Úgy gondoljátok, hogy már a kutyákat is harcba küldik ellenünk? Ez képtelenség – mondta.

– A kutya hátára robbanóanyagot szíjazhattak, ami az erős ütközéstől explodált. Nyilván arra képezték ki őket, hogy mozgó járműveket támadjanak meg – adta magyarázatát Kovács a tragikus esetnek. Csupati azt tanácsolta, hogy azonnal rendeljenek el riadót az övezetben, és minden kóbor kutyát lőjenek le, hiszen még kettő él közülük, és ki tudja, mikor és hol okoznak újabb szerencsétlenséget.

– Járőrkutyákat kell a nyomukra ereszteni – mondta Kovács, és szomorkásan pillantott Luxra.

Kovács két napig maradt Luxszal a b.-i határőrsön. Luxot – bár ez elveivel ellenkezett – a határon mégis megkísérelte az őrs körzetében átjött egyik kutya nyomára uszítani. A „robbanó kutyák", ahogy új ellenségeiket elnevezték, Kovács megállapítása szerint dán dog és skót juhász keresztezésből származtak. Erősek, szangvinikusak és vérengzők voltak. Lux egy ingoványos rétig követte az idegen kutya nyomát. Itt elvesztette a szimatot, és Kovács a követéssel nem kísérletezett tovább. Rossz hangulatban volt. Árulónak érezte magát. Napok óta minden szava, mozdulata, még a simogatása is hazugságnak hatott. Tudta: nyíltan nem búcsúzhat el Luxtól. Lux abba nem törődne bele. Kutyája férfikora delelőjén állt. Kovács még abban reménykedett, hogy az őrsparancsnok képes lesz gazdaszerepet cserélni vele. Lux látszólag hamar megszokta új környezetét. A kert, a tágas udvar, a gazdával közösen végzett terepgyakorlat külön örömet szerzett neki. A régi szép idők jöttek vissza, amikor kettesben, illetve Kántorral hármasban barangoltak a Táborhegy oldalán. Az iskola rideg

unalma után remek volt ez a kikapcsolódás. A gazdát a közelben tudta, és már az első éjszakán nyugodtan szundikált az őrs lóistállójának bejárata mellé készített vackon. Hajnalban autóberregésre riadt fel, de mire előreszaladt, az udvaron a terepjáró mögött becsukódott a laktanya kapuja. A bejárati lépcső előtt felfedezte gazdája nyomát. Szimata az autókerekekig vezette, de hiába körözött egyre nyugtalanabbul, az udvaron sehol másutt nem találta gazdája szagát. Ekkor felrohant a verandára. Leült az ajtó elé, és panaszos tutulásba kezdett.

– Csend legyen! – nyílott ki fölötte egy ablak. A rádiós kiáltott rá. Luxban szörnyű sejtések támadtak. A gazda elment és itthagyta őt. Az is lehet, hogy a gazdát erőszakkal vitték el tőle, valahol bajban van, és ő nem segíthet rajta. A nagykapuhoz futott.

– Mit akarsz? – kérdezte tőle az őrszem. Lux fenyegetően morgott rá. – Menj innen a fenébe! – tanácsolta a katona. Lux a kerítés magasságát méregette, és hirtelen elszánással ugrott. A fal tetején befelé hajló szögesdrót tüskéi felsértették feje búbját. – Hiába ugrálsz – mondta némi kárörömmel a katona –, itt nem jutsz ki. Lux másodszor is megkísérelte az ugrást, de körmei lecsúsztak a kerítés faláról. Az őrszem hangosan hahotázott. Lux megelégelte, és dühödt fogvicsorgatással rátámadt. A katona ijedten hátrált a kutya elől az őrbódéba. Az ügyeletesnek telefonált, kérte, kössék meg ezt a vadállatot, mert nem ereszti ki a bódéból.

Két katona jött a pórázzal. Lux elkeseredetten támadt rájuk is, és visszakergette őket a laktanyául szolgáló hajdani nemesi kúriába. Újra a bejárattal szemközt helyezkedett el. A szőre felborzolódott, és aki a verandára akart lépni, annak vad csaholással nekiesett. Reggel hétkor jött az őrsparancsnok. Amikor az őrszem jelentette neki az esetet, csak legyintett, és határozottan megindult a veranda felé. A második lépcsőfoknál nem jutott tovább. Lux félreérthetetlenül kimutatta foga fehérét: még egy lépés, és belemar a parancsnokba. A hadnagy békítően szólongatta. A konyháról csontot hozott, Lux tányérját a verandaoszlop

mellé csúsztatta. Minden hiába, Lux nem tágított. Egy órányi kísérletezés után a parancsnok, mivel Lux nem eresztette be a laktanyába, az ablakon át kérte a rádióst, azonnal rendeljék ki a megyei kutyás-főnököt.

Lux ostoba helyzetet teremtett. A szolgálatba induló járőröknek az épület kertre néző ablakain kellett kimászniuk, mert Lux az ajtóhoz senkit se eresztett.

Reggel nyolckor Kovács, Csupati irodájában kedvetlenül, ímmel-ámmal válaszolgatott barátja kérdéseire. Csupati együttérzően pislogott.

– Gyalázatos dolog ez, pajtás – nyögte Kovács. – Ebben az átkozott szakmában az embernek nem lehetnek érzései.

– Jó dolga lesz ott... – próbálta vigasztalni Csupati, de maga is tudta, hogy szavából hiányzik a meggyőző erő.

– Meglásd, belepusztul...

– Tudod mit – ötlött Csupati eszébe. – Kántor kölykei közül kiadunk egyet cserébe, és Luxot elviheted magaddal. Úgyis csak a létszám a fontos.

Kovács a fejét ingatta: – Nem lehet, pajtás. Rajta van a listán, és a parancsban is szerepel a neve.

Megcsörrent a telefon. Csupati egy ideig csak hallgatott, majd elemi erővel kirobbant belőle a nevetés. – Mi az? – nézett rá Kovács, amikor barátja feléje nyújtotta a kagylót.

– A kutyád az őrsön átvette a parancsnokságot – válaszolt a kacagástól fulladozva.

Kovács izgatottan hallózott. A tragikomikus helyzetek fakasztják a legízesebb nevetést. Csupati elképzelte magának, hogyan reguláz meg egy kutya egy egész századot.

– Azonnal oda kell mennem – tette le Kovács a hallgatót.

– Elkísérlek – ajánlotta Csupati.

Lux eszelős örömmel ugrott az őrs kapuján belépő gazdája nyakába. „Jó, jó, azért ne dönts föl" – fejtette le magáról Lux ölelő mancsait Kovács.

– Meg kell kötni – tanácsolta az őrsparancsnok –, néhány nap alatt majd megszokik.

– Vagy megszökik – tette hozzá Csupati.

A búcsút Kovács mégsem kerülhette el. Luxot az istálló elé hívta, és maga elé ültette. „El kell válnunk, Luxi, nincs más megoldás. Pestre nem jöhetsz vissza. Neked is dolgoznod kell. Itt – és kezével körbemutatott – . . . itt fogsz élni és dolgozni. A katonákkal jársz járőrözni. Őrzöd a házat, a határt. A gazdi nem maradhat veled. Tudod, a gazdinak sok-sok Luxot kell még Budapesten kiképeznie." Kovács fátyolos hangon magyarázott kutyájának.

Lux figyelmesen hallgatta gazdáját. Csibészesen huncut szemeiben, ahogy egyre tovább hallgatta a gazdit, lassan kihunyt a kópéságra mindig hajlamos csillogás. Részketni kezdett. Kovács ezt akarta elkerülni. Megrohanták a régi emlékek. A Tábor-hegyi portyák, a Vörösvári úti őrs, az óbudai temető, a zajgó jégtáblák, a morgós őrsparancsnok és az apró, de oly kedves, együttesen elkövetett csínyek . . . „A gazdinak menni kell" és ellágyult hangját szándékosan igyekezett érdessé, nyerssé szorítani. „Te itt maradsz! Nehogy valami rosszat halljak felőled!" mondta és a póráz végét egy gyors, kapkodó mozdulattal az istálló falán lógó vaskarikára csomózta. Elindult az autó felé. Lux, amíg póráza engedte, tizenöt méter hosszan gazdája oldalán lépkedett. Amíg a póráz meg nem feszült, addig úgy érezte, talán nem is igaz az egész, csak a gazdi tréfált vele. A zsinór azonban megfeszült. Nyakörve a gégéjét szorította. És a gazda nem nézett hátra, csak ment tovább. Lux kétségbeesetten feljajdult. Kovács összerezzent. – Induljunk azonnal – suttogta rekedten Csupatinak. Lux hanyatt vetette magát. Vergődött és üvöltött. Az udvaron csoportosuló katonák szánakozó együttérzéssel nézték a pórázán hánykolódó állat fanatikus igyekezetét, ahogy végső kétségbeesésében tíz méternyi hátrálás után újra eszeveszett irammal rohanni kezdett. A nekifeszülő póráz magasan felrántotta a levegőbe. Nyekkenve zuhant vissza a földre. Az ütéstől elkábult. Amikor szemét újra kinyitotta, az autó már nem állt az udvaron, és Lux végleg rádöbbent, az

imádott ember elhagyta. Órákig mozdulatlanul feküdt. Semmi sem érdekelte. Nem törődött a körülötte mászkáló katonákkal. Közönyösen tűrte, hogy szólongassák. A parancsnokra rá se nézett, az eléje rakott étel illata nem ingerelte.

Két napig várta vissza a gazdáját. A harmadikon morgás nélkül tűrte, hogy az őrsparancsnok megsimogassa. Evett is. A katonák azt hitték, megtört. A negyedik napon a parancsnok lecsatolta nyakáról a pórázt, és tekintetét még fel se kaphatta a fektéből nyílként felpattanó kutyáról, Lux már a szögesdróttal magasított kerítés fölött úszott a levegőben. Szállt, mint a madár, és ahogy az árokparton földet ért, farkát hasa alá csapta, és inaszakadtából rohant a falu vége felé.

Lux a falu széléig húzódó erdőbe vetette magát, és a fáradságtól lihegve, egy bokor tövébe heveredett. Órákig feküdt mozdulatlanul, és a szakítás csontig hasító fájdalma, a gazda árulása miatt érzett kínja lassan tompa zsibbadássá szelídült. A gazdi csak azért jött vissza hozzá, hogy megkötözze, és újra elhagyja. Távozásával megszűnt számára az élet értelme. Boldog napjaiban a gazda volt a minden, és most egyszerre, mint a gyökerestől kitépett fa, kiszakadt belőle ez a minden. Az érzelmek összes idegszálát a gazdához csomózták, és az ember eltépte ezeket a szálakat. Ez fájt, ezért vert fészket benne a gyűlölet. A gyomrából felkorduló éhség arra figyelmeztette, hogy még él. De hogyan éljen tovább? Csak egyetlen értelme lehet további életének. A gazdáért, mindenért, ami szép volt, bosszút állni. Pusztítani és rontani mindazt, ami az emberhez kapcsolódik. Mi mást tehetne? Egyszer már visszatért hozzá a gazda, pedig csak néhány emberre ijesztett rá, és mégis eljött. Ezentúl gyilkol és árt. És biztosan felbukkan majd a gazda. A gazda tudni fogja, hol keresse.

Ellenségesen méregette az erdőt. Új környezetét meg kell ismernie. Először is megfelelő rejtekhelyet keres magának, és gondosan eltervezi, hogyan is kezdjen bosszúja

végrehajtásához. Már a bosszú gondolata is enyhítette csalódása fájdalmait. Óvatosan lépkedett a fák tövén. Sűrű bozóttal borított vízmosás szélére jutott. Leereszkedett a csalitos szurdok aljára. Vize már lesz, állapította meg a kis csörgedező patakocska láttán. Egy kiugró szikla oldalán sötét folt keltette fel figyelmét. Ahogy feléje közeledett, egyre erősödő kellemetlen szagot érzett. A szag támadásra ingerelte. A cserjék között fényesre koptatott ösvényre bukkant. Követte a csapást, amely a meredek szakadékfalon a túloldalról felfedezett sziklaodú előtt alig néhány méternyi széles kőteraszhoz vezetett. Remek kilátás nyílt innen a vízmosás délnek lejtő szakadékára és a túlsó part szálfákkal vegyes csalitosára. A sziklák előtt nőtt bokrok elrejtették azt, aki a teraszon lapult. „Ez jó lesz", mérlegelte a környéket Lux, és a feketén tátongó üreg nyílásához lépett. Kényelmesen befér rajta, állapította meg elégedetten, de amint fejét a sötét odúba dugta, fenyegető morgás fogadta. Az ingerlő szag közvetlenül csapódott orrába. Bosszúsan húzódott vissza. A barlang lakott, és milyen büdös a tulajdonos – fintorgott. Kissé visszahúzódott, de ugyancsak morgással jelezte: nincs szándékában se meghátrálni, se eltávozni innen. A bejárati nyílás elé ült. Neki van ideje, majd csak kijön egyszer a barlang lakója, és a teraszon eldönthetik, kettejük közül ki maradjon itt. Apró morrantásokkal bosszantotta, ingerelte láthatatlan ellenfelét. Arra számított, hogy a barlangban tanyázó állat előbb-utóbb elveszti fejét, a düh elborítja agyát, és előrohan odújából. Órákig várakozott így, de ugyancsak ellenfelére akadt, mert bármilyen pimaszul csaholt is, a barlanglakó nem mozdult. Lux végül taktikát változtatott. Úgy tett, mintha elmenne, de csak a sziklát kerülte meg, és zajtalanul visszaóvakodott a bejárat közelébe. Egy jókora kőcipó mögé lapult. A ravaszság hatásosabbnak bizonyult az erőszaknál. Kis idő múlva a nyílásban megjelent egy orr fekete gombja. Szerencsére a szellő Lux felé lengedezett. A nyugtalanul szimatolgató, remegő cimpa nyomán lassan kibújt a fej is. Lux ilyen kutyát még nem látott. Elálló nagy fülek, kurta lábak, vörös bunda. „Ezzel

vacakolt ő ilyen sokáig?" És bosszúságában már ugrana is, ám ösztöne visszafogta feszülő izmait. „Megvárni, amíg egészen előbújik" – intette türelemre magát. A vörös színű állat a kutyáknál áthatóbb szagot árasztott, és Luxot ez a szag intette óvatosságra. Rókát még nem látott, ezért hasonlította egy számára ismeretlen fajú kutyához. Lux arra várt, hogy a barlang izgatottan szimatoló tulajdonosa kissé eltávolodjon a bejárattól. A szerencse kedvezett neki. A háromszögletes fejű állat nyugtalanul szagolgatta végig a kőlapot, és a tolakodó idegen szagát a terasz széléig követte. Lux ekkor elérkezettnek látta a pillanatot, és egyetlen szökelléssel a sziklaodú nyílása előtt termett. A róka elől ezzel elvágta a visszavonulás útját. A szépen fejlett és erős anyaállat az ugrás zajára megfordult, és a bejárat felé rohant. A nála jóval nagyobb kutya előtt azonban megtorpant, és villámgyorsan oldalra ugrott, hogy az üreg elől elcsalja Luxot. A kutyát azonban nem tudta megtéveszteni. A mázsányi kőgöröngynél, amely mögött Lux az imént lapult, dühös morgással fordult vissza. Néhány pillanatig tétován kapkodta fejét. A barlangban kölykei vinnyogtak, s hangjukra elkeseredett bátorság támadt benne, amely szembefordította a nagy testű kutyával. Lux a másodpercnyi bizonytalankodást látva a gondolatnál sebesebben döntött. Ugrott, és a rókának csak annyi ideje maradt, hogy a kutya lába és a szikla között kicsúszhatott a szorításból. A melle fölött, a torka alján, alulról igyekezett elkapni Luxot. Egy falusi korcs ellen minden bizonnyal hatásos módszer lett volna ez, de Lux átlátott a róka szándékán, és még mielőtt az a száját kitáthatta volna, jobb mancsával a róka tarkójára ütött. Ellenfele felüvöltött a fájdalomtól. Bozontos farkát előrelendítette, hogy a kutyát elvakítsa, Luxot nem tévesztette meg a mozdulat. Szája lecsapott a róka nyakára. A feljajduló állatot fejének egyetlen rántásával a levegőbe dobta, és még a lendület kezdetén összeroppantotta félelmetes erejű állkapcsával a róka nyakcsigolyáját. A következő pillanatban a róka élettelenül nyekkent a sziklalapra. Lux néhány másodpercig várakozott, de mert ellenfele nem mozdult, és újabb támadás-

tól nem kellett tartania, undorodva köpködte ki az ínyére tapadt szőrszálakat. Tisztálkodása végeztével újból ellenőrizte a meredten fekvő rókát, majd a tetemet a szakadék szélére görgette, és a mélybe lökte. Az üregből három sirósnyöszörgős, esetlen rókakölyök mászott elő. Lux a nyakuknál elkapta őket, és anyjuk után mindhármat a szakadékba hajigálta.

Övé lett a sziklaodú. Furcsa érzés kerítette hatalmába. Eddig még sosem ölt. Ez volt az első, és diadalmas mámor tombolt benne. Már a volt tulajdonos kellemetlen szaga se zavarta. Első sikeres önálló akciója volt ez. Megnyugodott, és a bejárat közelében kényelmesen leheveredett. Órák telhettek így el. Szundikálásából halk, izgatott szippantások riasztották fel. Óvatosan kikémlelt a teraszra. Az első pillanatban meghökkent, mintha legyőzött ellenfele támadt volna fel. Vörös szőrű négylábú mászkált izgatottan az üreg előtt ide-oda. Ahogy alaposabban szemügyre vette, rájött, hogy nem a legyőzött, hanem a vadászatból hazatérő párja érkezett meg. Lux dühödt morgással ugrott elő az üregből. „Mit képzelnek ezek?" támadt a megrettent rókára, aki a hatalmas kutya csattogó állkapcsa elől csak az utolsó pillanatban tudott kitérni, de a lendülettől így is felhemperedett, és a bokros sziklaoldalon labdaként gurult le a szakadékba. Lux fenyegetően ugatott utána. S mivel a róka újból nem jelentkezett, körülnézett. A terasz szélén, ahol a titkos ösvény kezdődött, két tyúkot talált. Még melegek voltak. Nagyszerű, örvendezett. Helyébe hozták az elemózsiát. Beleharapott az egyikbe. Szokatlan íze volt. Nyers húst nem evett még. Hozzá kell szoknia, ha nem akar éhen halni. Csámcsogott és szíve összeszorult. A régi szép idők emléke támadt fel, amikor napjában egyszer a gazda tette eléje a meleg, ínycsiklandó illatoktól terhes ennivalót.

Táplálkozás után Lux alkonyatig heverészett. Senki sem zavarta. Amint a nap az Írottkő csúcsára ült, nekiindult a rókák taposta ösvénynek. Harangszóra ért a falu alá, ahonnan reggel olyan sikeresen megszökött. Kerülte a találkozást az emberekkel. A kertek alján lopakodott, mint a tol-

vaj. Belesett az udvarokba, és ahol egy-egy kutya észrevette és ijedten csaholni kezdett, támadás helyett gyorsan visszavonult. A kutyás házakat megjegyezte magának. Az egyik helyen az épület végéhez ragasztott nyitott fészerben egymásra állított nyúlketreceket fedezett fel. Frissen támadt gyilkos ösztöne türelmetlenül azonnali cselekvésre sarkallta. Kiszikkadt torokkal küzdötte le a csábítást. Későbbre halasztotta a támadást. Addig is a szérűskertbe húzódott vissza, ott egy fűzbokor alá lapult. Elhatározta, hogy megvárja, amíg a falu elcsendesedik. Többé semmit sem akart kockáztatni. A sok fegyelmező gyakorlat, a tudás, amire szert tett, mind segítette abban, hogy a legapróbb részletig előre kitervelhesse az akciót. Úgy vélekedett: a nyulak kiirtása alkalmas lesz a gazda figyelmének felhívására. Remegés futott végig rajta. Nem a félelemtől borzongott, a gazda jutott eszébe. Gondolt már arra is, nekivág a vakvilágnak, de végül is úgy döntött: itt marad a környéken, ahol a gazdával utoljára találkozott. Így nagyobb reménye lehet a viszontlátásra. Ide fogja visszakényszeríteni a gazdit. Itt akarja hűtlenségét megbocsátani, itt, ahol olyan sok szenvedés zúdult rá.

Pontban este tízkor, amikor az őrsön felharsant a takarodó, Lux óvatosan a ketrecek felé osont. A zárral könnyen boldogult. Tappancsa egyetlen mozdulatára elfordult a fülespánt, és a kinyíló ajtó mögül Lux villámgyors mozdulattal rántotta ki az első nyulat. Egy roppanás, és áldozata halk nyüszítéssel, törött gerinccel zuhant a földre. A céltalan öldöklés természete ellenére diadalmaskodott benne. Visszaemlékezett a tyúktolvajra. Egy pillanatra agyába ötlött, annak idején a gazdával együtt hogyan keresték a tolvajt. Ugyanúgy keresik majd őt is, ha reggel az ember felfedezi a ketrecek előtt döglötten heverő nyulakat. Harmincat ölt meg. Csak azért nem többet, mert a legfelső sort már nem érte el. Bosszúvágya mégsem csökkent, sőt kínzó szomjúsággá dagadt. Áldozatai közül kiválasztott egyet, szájába kapta, és a kert végében folyó patakig ügetett vele. Lassan ivott. A tiszta hideg víz kellemesen hűtötte izzó gyomrát. Kissé megnyugodott. Fogta zsákmányát, és a pa-

tak mentén elindult a sziklás szakadék oldalában levő odúja felé.

Csupati gondterhelten nézte a nyulakat. Néhány perces vizsgálódás után közölte a helyi rendőrrel, hogy a gyanúsítottat elengedheti. Kántor ugyanis nem jelzett más emberi nyomot, csak a károsultét. Ezen járt ide-oda a ház és a fészer között. Gazdájához hasonlóan Kántor is percek óta töprengett, majd halk vakkantással hívta gazdáját a kert hátsó részébe. Csupatit a patakpartra vezette, ahol a nedves, agyagos talajon jól kirajzolódott Lux tappancsainak helye. Csupati már értesült Lux szökéséről, és ahogy a nyomokra nézett, akaratlanul is arra gondolt: Lux tért vissza. „Úgy véled?" – nézett kérdően Kántorra, aki az ismerősnek kijáró barátságos farkcsóválással támasztotta alá igenlő vakkantását. Kántor már a ketrecek előtt megérezte Lux szagát, azonosította is hajdani barátja emlékében megőrzött szagával. A nyulak tarkóján is felfedezte Luxot.

A károsult nehezen tudott belenyugodni, hogy nyulait nem régi haragosa, hanem egy ismeretlen állat dézsmálta meg. Hogyan is tudná egy állat a ketreceket kinyitni? – morfondírozott hangosan. „Egy állat sehogy – gondolta Csupati. – De Lux nem állat. Lux képzett kopó." A károsultra nézett, és hallgatott.

A körzetből ettől kezdve naponta jöttek a jelentések. Hol a szövetkezet birkanyáját támadták meg a „farkasok", hol az egyik falusi udvar összes tyúkját irtotta ki az ismeretlen hatalmas állat, hol az erdei szakaszon szolgálatot teljesítő járőr valamelyik tagját marta meg a bozótból váratlanul előcsörtető farkasszerű rém, ám a támadó alakját minden esetben legfeljebb csak az éjszakában eltűnő árnyéka jelezte. A támadások és rablások rendszerint este hét óra és éjfél között történtek. Amióta az erdőből sötétedés után hazafelé tartó szövetkezeti szekérkaraván utolsó kocsijára hatalmas „farkas" ugrott fel, és a kocsis vállába mart, a falusiak a korán beköszöntő őszi estéken még a hátsó udvarokba se merészkedtek ki egyedül. Babonák születtek a falut sújtó kutyafejű sátánról. A képzelet kiszínez-

te alakját, s mert soha senki szemtől szembe nem találkozott vele, a rettegés félelmetessé tette. Lux ravasz, ügyes és megközelíthetetlen volt. Csupati arra gyanakodott, hogy napközben az erdő valamelyik nehezen megközelíthető zugában tanyázik. Itt csak egy módon lehetne utolérni: kutyával követni kell a nyomát. Többször is kérte Lux volt gazdáját, Kovácsot: jöjjön el, talán még nem vadult el annyira Lux, hogy hajdani gazdája szavára elő ne jönne. Kovács érthető módon ezer kibúvót talált, és a körzetben nem várhattak tovább. Lux napról napra rombolt és pusztított, de mindig csak az őrs körüli faluban. Hiába álltak a falu körül lesben esténként a katonák, a vadásztársaság tagjai, Lux túljárt az eszükön.

Csupatit aggasztotta a helyzet. „Nincs elég gondunk-bajunk, ráadásul Lux is ellenünk fordult" – panaszolta Kántornak. A parancsnokság bosszús volt. – Ennyi ember képtelen egyetlen kutyával elbánni – mondta Csupatinak gúnyos csipkelődéssel a kapitányság vezetője. „Látszik, hogy sosem volt dolga igazi kutyával" morgott magában Csupati.

Lux szökése utáni hetedik napon éjfél körül a magasfigyelőben szolgálatot teljesítő őrszem a homályos holdfényben elefánt nagyságúnak látszó állatot vett észre, amint az a drótkerítésen próbált a szomszédos országba átmászni. A képzelet és az árnyékok megcsalták a magasfigyelő kiskatonáját, nem elefánt volt, csak egy véreb, aki másfél hetes bolyongás után végre visszatalált a kerítéshez és menekülni akart. A katona izgalmában megnyomta a riasztógombot, és rálőtt a drótkerítés tövén sebesen lyukat kaparó kutyafejű fantomra. A lövés célt tévesztett. A lomha mozgású test eltűnt az erdő bokrai között.

Lux napközben egyre távolabbra barangolt kotorékjától. Mind több erdőlakóval találkozott. Ősi kíváncsisága újra feltámadt, és a számára szokatlan élőlényeket közelről is igyekezett megfigyelni. Első ismerősei az odújával szemközti vízmosás alján lakó borzcsalád tagjai lettek. Amikor

felfedezte őket, óvatosan közeledett az alamuszinak látszó, fekete-fehér csíkos bundájú állatokhoz. Egy bokor mögül aztán előtoppant a hazafelé cipekedő borz-házaspár elé. Unalma űzte ide. A magány érzése nagyon hamar rászakadt, és nyomasztotta az egyedüllét. A mókásan topogó állatokat már a rókák kiűzetését követő napon felfedezte, s ahogy csoszogó tevékenységüket figyelte, mind jobban ingerelte a kíváncsiság, hogy közelebbről is megnézze őket. Máról holnapra felbillent életmódját a társtalanság, ha lehet, még elviselhetetlenebbé tette. Így szánta rá magát végül is a látogatásra. Játszótársat keresett – Lux legalábbis azt hitte, hogy játékos barátsággal közeledett a borzokhoz. Azok azonban megrémültek a váratlanul útjukba kerülő kutyától. Terhüket ugyan eldobálták, de nem futottak el, sőt Lux a következő pillanatban megismerkedhetett hegyes fogaikkal is. És mire álmélkodásából sziszegve magához tért, a két borz meglepő fürgeséggel felkapta terhét, és elügetett kotoréka felé.

Lux bosszúsan tüsszentett. Elintézhetné őket, de semmi kedve hozzá. Sértetten morgott a borzlak nyílásán ügyesen bebúvó házaspár után, és tovább ballagott.

Társkereső sétáin kudarc kudarc után érte. A rókák elfutottak előle, a vaddisznók dühödt röfögéssel csörtettek el dagonyáikból, az őzek sebesen iramodtak a sűrű védelmébe. Végül egy nyúl került útjába, és Luxban feltámadt a vadászösztön. Ettől kezdve a különféle állatok hajkurászásával csapta agyon a délutánok unalmát. A napok múlását nem számolta. Egy ilyen délutáni vadászaton két őzet hajtott maga előtt, amikor váratlanul egy játszadozó kisfiúba botlott. A gyermekhang megállította. Hagyta az elrohanó őzeket, mert hirtelen támadt érzelmek bénították meg izmait, és percekig megkövülten figyelte az ösvényen ugrándozó gyereket, aki bodzadugós nyílvesszője után futott. Lux látta a feje felett elzúgó nádszálat. Fülei a mögötte megrezdülő bokor hangjaiból a becsapódás helyét is rögzítették.

– Kutyi – kiáltotta Lux láttán a nyolc év körüli kisfiú – és bátran közeledett a kutya felé. Lux szeme felcsillant.

Eszelős boldogság áradt szét benne. Néhány pillanatig úgy érezte, a gazda fia közeledik. Petit látta, akinek – mióta arcába harapott – minden szeszélyét zokszó nélkül eltűrte. A hang ismerős érzelmeket rezdített meg benne, s anélkül, hogy végiggondolta volna, a bokrok közé pattant. Az ágakról lecibálta a nyílvesszőt, és barátságos toppantással a fiú elé ejtette.

– Buta, összetörted – mondta a gyerek, és a kettéhajló nádszálat bosszúsan eldobta. Lux készségesen ugrott, s ahogy fejét a síkos kigyófűben lapuló nádvesszőre csapta, felbukfencezett. A gyerek leült és úgy nevetett. Csilingelő hangja szétfolyt a fák között, és a közeli tölgyfa lombjai közül fészkéről cserregve riadt fel egy szarka. Lux a kacagó fiú elé tette a vesszőt, és játékosan körülugrálta. A gyerek felpattant. – Fogj meg – rikkantotta, és a fák közé futott. Lux utána. Kergetőztek, s ha elérték egymást, hemperegve rogytak a fűre. A játéknak a távolból felharsanó anyai hang vetett véget – Lacika! – hangzott a hívó szó.

– Gyere – mondta a fiú, és megfogta Lux nyakörvét. – Siess – rángatta türelmetlen zsarnokként maga után Luxot, aki a fiú felé fordított fejjel ügetett mellette. Lux csak az erdészház kerítésénél torpant meg. A kiskapuban puskáját vállára vetve zöldruhás férfi ácsorgott. Lux riadtan döbbent újra a valóságra. Egy rántással kitépte nyakörvét a kisfiú szorításából, és rémülten rohant vissza a bokrok közé. – Gyere – kiabált utána a gyerek.

Éles fütty harsant, és Lux a cserjék mögött a földre hasalt. A varázs megtört, elillant. Délután újra boldognak érezte magát, de a csalódás kétszeres erővel markolta görcsbe szívét. Nem Peti volt. Nem a gazdihoz vitte vissza. – Apuka, ne! – visította sírósan a gyerek. Lövés dörrent, és a fűben lapuló Lux fölött a bokor leveleit zizzenve tépték a sörétek. Lux kúszva menekült. Gyűlölte a botot, mely az ember kezéből tüzes lángot okádott.

A fővárosból Kovács helyettesének kíséretében megérkezett Kántor apja, Kormos. – Micsoda világ – kesergett

Csupati, aki Kántorra való tekintettel különösen nagyra tartotta a Kormos rokonságot. – Nemcsak az emberek gárgyultak meg, de már a kutyákat is egymás ellen kell uszítani? – méltatlankodott.

– Mit hőbörögsz? Az a parancs, hogy Kormossal kell felhajtani Lux nyomát, s ha célba vezette a csoportot . . . védekezett druszája.

– Belevágott már ebbe a mennykő. És nem sajnálod a kutyádat?

– A szívem is megszakad, de ennél jobbat nem tudunk kitalálni. A határ nyugalma mindennél fontosabb. Meg azután Kormos öreg már.

– Szép kis vigasz – dohogott Csupati.

– Talán tudsz jobb megoldást? Te könnyen beszélsz!

Csupati hallgatott. Bármilyen fájdalmas, az adott helyzetben nincs más lehetőség. Még szerencse, hogy nem őt jelölték ki erre a feladatra.

Kormos az ország első szimatai közé tartozott, és ha valaki, akkor ő volt az, aki Lux nyomát felfedezve annak rejtekhelyére találhatott. Délelőtt az erdész jelentette az őrsnek az előző napi esetet. „Gyerek" töprengett Csupati. „Lám, Lux a gyereket nem bántotta", mert afelől egy percig se volt kételye, hogy az erdész fiához csatlakozott erdei „farkas" csak Lux lehetett. „Ha a gyerek előcsalná Luxot . . ." Micsoda gondolat – elrestellte magát. Kormos miatt aggódik, a gyerekre meg olyan feladatot bízna, amitől a kutyát félti?

– Ebbe bele lehet bolondulni – mormogta, miközben a szekrényben kotorászott. A „fejesek" döntésébe sehogy sem tudott belenyugodni. Ha Kovács eljött volna, hiszen megszületett a határozat Lux állományból való törlésére, magával vihetné most.

– Miért nem a főnököd jött? – fordult szembe vele támadóan Csupati. – Annak egyetlen pisszentésére az erdő legeldugottabb részéből is előjönne.

A zömök törzsőrmester a vállát rándította: – Én ezt a parancsot kaptam.

– Persze – dünnyögte Csupati –, a veszteséglistára be-

írni egyszerűbb. – Legyintett. Sajnálta Luxot, de túl nagy volt már a felhajtás, semhogy valamit is tehetne érte.

Kántor azonnal felismerte apját, és boldogan rohant elébe. Az öreg kutya szeretete jeléül bal mellső lábát méltóságteljes esetlenséggel Kántor nyakára fonta. Körülfutották az udvart, és Kántor némi büszkeséggel vezette apját a boxokhoz. „Látod, mire vittem? Itt én vagyok a vezető." Szeme rezdülése, minden mozdulata higgadt, bölcs erőt sugárzott. De sokáig nem örülhettek egymásnak. Kormosnak mennie kellett.

– Te itthon maradsz – förmedt ingerülten Kántorra Csupati, amikor az a kerítésajtón gazdája nyomában ki akart lépni az udvarból.

Kántor az ideges hangra nyugtalanul kapta tekintetét Csupatira. „Hiába bámulsz! Jobb, ha nem látod ezt a disznóságot." Csupati azt se bánta most, ha megsérti Kántort. Kántorban azonban gyanakvó szorongás támadt fel a beszéd hallatán. Ilyen még nem volt a gazdi. Itt valami szokatlan történik. Ösztönei mélyén váratlanul a veszély érzete bukkant fel.

Az autó az udvaron várakozott, a motor már berregett. Kántor a becsapódó kertajtó mögött néhány lépést hátrált, és lendületből átugrotta a két és fél méter magas, futórózsával borított kerítést. Az autó már nekilendült. Kántor futtában célozta meg a vászontetős terepjáró nyitott ablakkeretét.

Csupati az ölébe hulló negyvenkilós test súlya alatt nagyott nyögött. „Megőrültél?" rivallt Kántorra, aki engesztelően fúrta a fejét gazdája ölébe. Kormos elismerően vakkantott. Kántor igyekezett Csupati nyakát átölelni.

– Miért ne jöhetne? – kérlelte Kormos gazdája is.

– Mert nem akarom, hogy ezt a disznóságot lássa.

– Micsoda érzékeny lélek! Hát nem te jajgattál Lux miatt, hogy milyen veszélyes, meg hogy tönkreteszi a munkátokat . . .?

– Buuu . . .! – fújt dühösen válasz helyett Csupati.

Délelőtt tizenegykor értek a szövetkezeti birkahodályhoz. Itt a határőrs legjobb céllövőiből rajnyi katona csatla-

kozott hozzájuk. Az elmúlt éjszakai riadó idején – miközben az ismeretlen ősállat elmenekült előlük – szinte az incidenssel egyidőben, a határtól alig két kilométernyire levő akolba betört a „farkas", mint a juhász mondta. Két ürüt megfojtott. Ez volt a nyolcadik támadás és a tizedik áldozatul esett birka.

A karám északi oldalánál a puha földön Lux lábnyomai voltak láthatók. Kormos az első felszólításra ugyan szimatot vett, de azután tanácstalanul nézett gazdájára. Csak a negyedik, nagyon szigorú biztatásra kezdte követni Lux nyomát, akkor is lassan és tétován. Csupati rövid pórázra fogta Kántort, és valahányszor kutyája a Kormos követte nyom fölé akarta tartani orrát, határozottan visszarántotta Kántor fejét.

Az erdő csendes volt. Kellemesen melegített a vénaszszonyok nyarának bágyadt napja. Lux az odúja előtti sziklateraszon heverészett. Szundikálásából a szakadék mélyéből felhangzó nesz riasztotta fel. Néhány percig lustán feltartott fejjel, hegyesen meredő fülekkel hallgatózott, de mert a gyanús zörej nem ismétlődött, fejét újra előrenyújtott mellső lábaira fektette. Elégedett volt. Az éjszaka sikeresen betört az erdőszéli juhkarámba. Mire a pásztort kutyái felcsaholták, ő már a második birkával is végzett. Az ember elől azonban elmenekült. A vacsorára kiszemelt birkát se tudta magával vonszolni. Éjfélkor felkelt a hold, és a fák hosszúra nyúlt árnyéka között korgó gyomorral ügethetett odúja felé. Az erdészház kerítésénél megállt, és latolgatás nélkül átugrotta a palánkot. Körüljárta a házat, és a sátortetős ámbitus mellett félig nyitott ablak alá óvakodott. Remegő cimpái idegesen fúródtak a magasba. A szobából kiáradó emberi szagok között felfedezte az erdész kisfiának páráját is. Az éhség tette, a magány, az elveszett paradicsom utáni vágy? Magas hangon tutulni kezdett. A felhők között bolyongó hold fényében sejtelmessárga árnyékok mozogtak a fák között.

– Kutyi – hallotta az embergyerek félálomban elmotyogott, boldog hangját.

– Ez a kóbor farkas – suttogta a női szoprán.

– Majd ellátom a baját – dörmögte a rekedt basszus. Ágyrecsegés, csoszogás. Kulcscsörgés. Nem várta be az ablakon kibúvó páros fekete csövet. Túl volt a kerítésen, és behúzott farokkal rohant át a tisztáson. Várta a lövést. A durranás azonban ezúttal elmaradt. A szakadék közelében ösztönös óvatossággal széllel szembe haladt. Inkább kilométernyit is került, de barlangját hátszéllel sose közelítette meg. Mit lehessen tudni, kóborlása idején nem fedezte-e fel a rejtekhelyét valaki? Ezúttal is a szakadék partján haladt, és a szimata egy bokor tövén alvó őzbakhoz vezette. Mire zsákmánya az életét fenyegető veszedelmet észrevette, már maga alá gyűrte. Éles agyarai az őzbak nyakába mélyedtek. Mohón itta az állat meleg vérét. Módszeres alapossággal zsigerelte ki, s miután csikasz horpasza a zabálástól kigömbölyödött, a maradékot odújához vonszolta. Jóleső ernyedtséggel heveredett a kotorék bejárata elé, és reggelig háborítatlanul aludt. Arra ébredt, hogy szomjúság kínozza. Leereszkedett a szakadék alján csörgedező patakhoz. Ivott, és inkább megszokásból, semmint előre eltervezve ellenőrző sétát tett.

A séta után kiadósan bereggelizett. Még arra is lusta lett, hogy az őzbak maradékát a terasz melletti sziklák közé kapart kis verembe rejtse. Délelőtt kényelmesen heverészett, és a nap már magasra hágott, amikor a gyanúját felkeltő nesz újra felzávarta. Ezúttal a szakadék túloldaláról, az erdő sűrűjéből hozta felé a szél.

– Kutyi. Kutyi-i-i . . . – A vékony, hívó hang felugrasztotta. „Nocsak" – hegyezte füleit, és a gyenge szellő hátán futó zajok hullámzásából próbálta megállapítani: fenyegeti-e veszély? Izgatottan fülelt. Az erdészgyerek mögül, a nyiladék mélyéből egy másik, távoli, erősödő vad zaj sípolt végig az erdőn. Lux rosszat sejtett. „Nyifi-nyafi, nyifi-nyafi, ksz, ksz . . . ismétlődött ritmikusan ez a másik zaj. Feltápászkodott, és óvatosan elindult a szakadékba ereszkedő ösvényen.

Levél se zizzent. Lux megnyúlt testtel kapaszkodott a borzok odúja felett a szemközti partra. A bokrok közül a kisfiú bukkant elő. – Kutyi – rikkantott boldogan a gyerek, amint Luxot megpillantotta. – Csakhogy megvagy. Na! Gyere! – húzta a bozótból félig előbújt kutyát. Lux azonban nem mozdult. A nyiladék felől egyre élesebben hallotta a közeledő lihegést: „Nyifi-nyafi ksz, ksz . . ."

Fejét nyugtalanul kapkodta, és ügyet se vetve a hátára felülni akaró kisfiúra, váratlan szökelléssel átugrott a gyalogúton és a nyiladék irányába ügetett. – Kutyi! – kiáltott csalódottan a gyerek, és Lux után iramodott. A kutyát szem elől tévesztette, és egy mogyoróbokor mellett kiért a nyiladékra. Ebben a pillanatban tömpe orrú, habzó szájú fenevad ugrott eléje.

– Segítség! – üvöltött rémülten a gyerek, a véreb pedig dühödt morgással hátrált. Lux néhány méterrel távolabb, a véreb mögött lépett elő a bozótból. Látta a hátráló kutyát, amint a támadáshoz szükséges néhány méteres távolságot akarja elérni. Ekkor kihívóan morrantott. A véreb hátrakapta fejét, és a váratlan helyzetváltozástól zavarodottan oldalt farolt, majd szembefordult a hátulról támadó ellenséggel. Lux nem akart verekedni, csupán a kisfiúról igyekezett elterelni a jövevény figyelmét. A gyerekember megszeppenve szaladni kezdett hazafelé. Lux fél szemmel követte s amikor úgy vélte, hogy kis játszópajtása a veszélyes övezeten kívül került, elrohant a véreb mellett és az erdészházzal ellentétes irányban a fák közé csalta. A véreb ösztönösen futott utána. Lux ide-oda keringett az erdőben és a nyiladéktól egyre távolabb csalta maga után az idegen kutyát. A szakadéktól Lux nem akart túl messze kerülni, s mert ellenfele szívósabbnak bizonyult mint gondolta, fokozatosan a sziklás völgy felé húzódott vissza. Ösztöneiben új sejtések keltek életre. A nyomába szegődött kutya hátán furcsa csomagot látott, és megérezte, ettől nem tud megszabadulni. Némi előnyt jelentett helyismerete, és bár a nyifi-nyafizást nem hallotta, nem volt kétséges, hogy ellenfele nem adta fel a nyomát. Előbb-utóbb találkozniuk kell. Kicsit fárasztotta már a rohanás, ezért

úgy döntött, hogy hazamegy. Kotoréka védelmében – ha mégis követné a horpadtképű – könnyebben leszámol vele. Kissé zihálva nyúlt el az odúja előtti sziklateraszon, és éberen figyelt az erdő neszeire. Még ki sem fújta magát, amikor a szakadék túloldaláról felhangzott a véreb sípoló nyifi-nyafizása. „Ez már a szemtelenség teteje" – boszszankodott Lux, és farával a barlang nyílásába hátrált.

A túlsó parton egyre erősödött az idegesítő csörtetés. A levegőbe szimatolt, és ekkor érzékeny orra gombján, a lengedező szélben váratlanul emberi szag akadt fenn. Ingerülten felmordult. A csapás aljáról közelítő zaj a morrantásra elnémult, és a következő pillanatban kihívó vakkantás jelezte, ellenfele már az odújához vezető rejtett ösvényen közeleg feléje. „Gyere csak" – morogta, s hogy izgalmát elfojtsa, unottan ásított egyet. Tekintetével azonban meredten leste a terasz szélén meredező kőkoloncot. Az ösvény ugyanis itt torkollott az odúja előtti kicsiny térségre. A lihegés, az ingerlő nyifi-nyafizás szinte ugrásnyira közelítette már meg barlangját, és amikorra Lux kiszámította, fel is bukkant a gnómszerű fej.

A nagy testű, erős, de Luxnál valamivel alacsonyabb jövevény behorpadt tömpe orra felett két gonoszsárga szem villogott. A véreb pillantása Luxról az odú előtt heverő őzbak maradványaira tévedt. A hús láttán lefittyenő pofalebenyeiről habos nyálcseppek szakadoztak le. Napok óta csavargott már étlen az erdőben. Valahányszor visszatévedt a drótkerítéshez, a katonák elijesztették. Egy órával ezelőtt a nyiladékon rábukkant arra a helyre, ahol az előző éjjel Lux leterítette az őzbakot . . . A nagy kutya váratlan támadása, a gyerekember felbukkanása, majd Lux elterelő mozdulatai nem tévesztették meg. Kétségbeesett elszántsággal követte Lux nyomát . . . Most itt van. A véres hús szaga őrjítő mohósággá korbácsolta benne az éhséget. Eszelősen bámulta a félig széttépett húst, és egy tétova lépés után villámgyors ugrással a tetemnél termett. Lux dühös morgása sem tudta már visszatartani. Mohón kapott a hús felé, ám az odújából előpattanó sértett tulajdonos hatalmas lökéssel a terasz közepére taszította. Lux támadása

eltérítette a vérebet eredeti szándékától. Már tudta, a táplálékot harc nélkül nem tudja megszerezni.

Másodpercekig néztek farkasszemet egymással. Morogtak és vicsorogtak, ám egyikük se mozdult. Mindegyik azt remélte, hogy a fenyegetés önmagában is meghátrálásra készteti a másikat. Miközben ellenfele sebezhető pontjait méregette, Lux figyelmét nem kerülte el a véreb hátára csatolt és a hasa alatt körülszíjazott fehéres, dobozszerű csomag. Lux biztonságosabbnak látta, ha újra az üreg szájába húzódik vissza. A keskeny rés védte farát az oldalról jövő harapások ellen. A véreb viszont ki akarta csalni Luxot a sima sziklalapra, ahol egyenlő feltételek mellett támadhatta volna meg. Luxot egyre jobban ingerelte a másik szemtelen konoksága. Elsősorban a zsákmányát féltette. Ekkor a szakadék túlsó partján egyenruhás embereket pillantott meg. „Az embert hozta nyakára ez az átkozott" – és dühében úgy tett, mintha előrelendülne. A mozdulat megtévesztette ellenfelét. A véreb felpattant, s mire rájött, hogy Lux támadás helyett nyomban visszahúzódott a barlangig, már nem tudta fékezni lendületét, és a nyílásban acsarkodó Lux elé toppant. Lux villámként csapott a támadó nyaka felé. A véreb az utolsó pillanatban még félre tudta kapni a fejét, és így csak pofájuk súrolta egymást. Lux többé nem térhetett ki a harc elől. Józan ösztönei arra sarkallták, hogy a közeledő emberek miatt barlangja mélyére, a hátsó kijárathoz húzódjon. Mégis belevetette magát a harcba, hiszen eleme volt a küzdelem. Hatalmas szökelléssel pattant elő odújából. Nem ugrott magasan, tappancsai szinte a földet súrolták. A véreb orra Lux mellének ütődött, az pedig egyetlen lendülettel akarta hanyatt dönteni. A véreb az erős ütéstől feljajdult, és hátsó lábai beroggyantak. Nyakát ezúttal is ügyesen félrekapta, és Lux csak a marjába haraphatott. Ekkor a véreb a terasz széléig hátrált, és egy oldalazó lépés után váratlan rugaszkodással megelőzte Luxot és elkapta oldalát. Lux nem törődve a húsába mélyedő fogak okozta fájdalommal, csak a dühödten támadó, minden óvatosságról megfeledkezett véreb védtelenül maradt nyakát látta, és belemélyesztette erős

agyarait. A véreb kétségbeesetten oldalt vetette magát. A lendület Luxot térdre rántotta, állkapcsának szorítása azonban nem engedett. Felismerte, az élethalálharc eldőlt, és ő győzött. Egy ügyes átfordítással még hanyatt dobja ellenfelét, s mire az felpattanhatna, lecsap a torkára, és kész. Ereje megfeszítésével felkapta a fejét. Ellenfelét magasba rántotta, és ahogy a levegőben megperdülő kutyára szegezett szeme az égből aláhulló test zuhanását követve a földre fordult vissza, a terasz szélén megpillantotta a vadalt mozdulatlanul figyelő Kormost. „Te is megjöttél?" és eleresztette a vérebet. Barnásszürke mellére rozsdás foltokat rajzolt legyőzött ellenfele véré. A véreb nyekkenve csapódott a sziklához, és az ütközés pillanatában a kövek közül hatalmas dörrenés hallatszott. Föld, szikladarabok, foszlányokká tépett testek szálltak a mélység fölött.

... Tíz perccel később Csupati megrendülten állt a félig bedőlt sziklaüreg előtt. Luxot a robbanás ereje a barlang oldalához vágta. A robbanó-kutyából csak a fej maradt meg. Kántor nyüszítve bámulta a pusztulás helyét. Csupati megfordult, és a csenevész ágakba kapaszkodva, Kántort maga után húzva botorkált az ösvényen lefelé.

Egy október végi vasárnapon Sátori főhadnagy volt a megyei rendőrkapitányság ügyeletes tisztje. Sátori két esztendővel a papgyilkosság után újult erővel folytatta a nyomozást. Tulajdonképpen sosem hagyta abba, és bármilyen egyéb feladat megoldásán dolgozott közben, az ismeretlen ellenfél – a gyilkos – egy percre sem hagyta nyugodni. Az utóbbi időben szinte már rögeszméjévé vált a tettes kézrekerítésének gondolata. Kevéske szabad idejében egy bulldog konok szívósságával gyűjtögette a bizonyítékokat.

A Legfelsőbb Bíróság másodszor is hatályon kívül helyezte a Megyei Bíróság Tosó ellen hozott halálos ítéletét, és az ügy tárgyalását a Fővárosi Bíróságra bízta, amely

viszont nem találta megnyugtatónak a terhelő bizonyítékokat, és a vádlottat felmentette.

Sátori ezért a nyomozóhatóságot ért kínos helyzet kapcsán kétszeresen is személyes ügyének tartotta az igazi tettes felderítését.

Kántor képe lebegett előtte újra meg újra. Csukott szemhéjain, mint vetítővásznon elevenedett meg a templom előtti jelenet. A riadt suhanc és az önmaga ösztöneivel viaskodó kutya. Azóta gyanakodott Konczra, de képtelen volt olyan bizonyítékra találni, amelynek alapján főnökei engedélyezték volna őrizetbe vételét.

Az elmúlt héten váratlanul melléje szegődött a nyomozószerencse. Egy vasúti lopássorozat felderítésekor két évre visszamenően átvizsgálta a kerület vasúti őrsénél felvett jegyzőkönyveket. Alig akart hinni saját szemének, amikor az egyik aktában Koncz nevére bukkant. A jegyzőkönyvet azon az emlékezetes december 20-i éjszakán vették fel a határvároskával szomszédos járás székhelyén. A keltezés időpontja 22 óra negyven perc volt. Koncz a vonaton egyik erősen ittas alkalmi ismerősétől hatszáz forintot lopott el. A k.-i állomáson a károsult, aki úgy látszik, mégsem volt annyira részeg, hogy pénze eltűnését ne vette volna észre, a vasúti őrsnél feljelentette Konczot. A vonat tíz percig várakozott, és a rendőrök a büfé-kocsiban megtalálták Konczot, aki azzal vágta ki magát, hogy a pénzt nem akarta ellopni, s csak azért vette magához, nehogy ismerőse elveszítse. A 600 forintot hiánytalanul vissza is adta. Az ügyben intézkedő rendőr felírta Koncz adatait, de mert a sértett elállt a feljelentéstől, az esetről felvett jegyzőkönyvet „ad acta" tették, és Koncz ellen nem is indult eljárás.

Sátori másnap már Győrben volt. A helyszínen talált egyetlen bizonyítékot, a kalapot vitte magával. Ezt is úgy lopta el a Tosó elleni per bűnjelei közül. Az intézetben, ahol Koncz tanult, volt osztálytársai közül többen határozottan állították, hogy a kalap a „Csövesé", ahogy a srácok maguk között Konczot nevezték. Koncz kisebb-nagyobb értékeket annak idején tőlük is lopott. Jelenlegi tar-

tózkodási helyéről azonban sem tanárai, sem tanulótársai nem tudtak felvilágosítást adni, mert a fiú és egyik Gödöllő környékére való társa, a „Masszív" már tavaly kimaradtak az iskolából. „Zsák meg a foltja", csak így emlegették őket, és senki sem búsult utánuk.

A főhadnagy még Győrből felhívta a bűnügyi nyilvántartást. A hallottak után már meg sem lepődött, amikor a nyilvántartó közölte vele, hogy Konczot lopásért és közveszélyes munkakerülésért eddig kétszer büntették, alig egy hete szabadult az egyik dunántúli büntetőintézetből.

... Csupati lépett az ügyeleti szobába. Kis ideig csendben figyelte az íróasztal fölé görnyedt főhadnagyot, aki egy papírlapra különféle ábrákat rajzolt.

– Főnök ... izé – szólalt meg végül.

– Mi van? – kapta fel fejét szórakozottan Sátori.

– Semmi. Nyugodt vasárnapunk van.

– No, no. Nyugtával dicsérd a napot ...

– Aha – bólintott Csupati. – A pasasról nincs hír?

Sátori a fejét ingatta. Konczot péntek óta körözik.

– Az a fénykép az újságokban remek kitaláció – jegyezte meg Csupati. – Eddig ilyen nem volt ...

– Itt a kalap, majd zárd be a páncélba.

– Most vagy rögtön?

– Ne zavarj.

– Mit számolsz annyira?

Sátori letette a golyóstollat, és a törzsőrmesterre nézett.

– A menetrendet.

– Ugye jó ötlet volt.

– Az. A fickó a jegyzőkönyv tanúsága szerint éjfélre már otthon lehetett, és éjjel egykor a papot is megölhette.

– Hogyhogy megölhette – horkant fel Csupati, mert nem szerette a feltételes mondatokat.

– Ne heveskedj. Eddig csak egyetlen használható tárgyi bizonyítékunk van ... Ez – és a kalapra mutatott.

– És az áldozat körme alatti haj és bőrfoszlányok?

– Nulla. Elsikkadt a tárgyalás alatt.

– Ha ránk hallgatnak, akkor most nincs ez a blamázs.

– Majd csak horogra akad az igazi tettes.

– Az biztos. Úgyhogy már gratulálhatok is, százados elvtárs.

– Ne bomolj, öregfiú, egyelőre főhadnagy vagyok.

– Ezért a halacskáért előléptetnek.

– Vagy megfenyítenek hatásköri túllépés miatt.

Megcsörrent a telefon. Néhány másodperccel később Sátori együttérző kajánsággal fordult Csupatihoz.

– Hogy ne unatkozz, a C–1-es körzetben két határsértő nyomát fedezték fel. Fogd Kántort, és jó szórakozást.

Csupati szinte vidáman futott ki az udvarra.

– Gyerünk, professzor úr – nyitotta ki Kántor előtt a box ajtaját.

Öt órával később Csupati csapzottan állított be az ügyeleti szobába. Két személyi igazolványt tett Sátori elé.

– A páciensek? – kérdezte a főhadnagy, miután az igazolványokat végiglapozta.

– Kántor vigyáz rájuk az előtérben.

Sátori fürkészve végigmérte a törzsőrmester sáros ruháját, arcát, kezét.

– Mosakodj meg – mondta végül.

– Nem olyan egyszerű az, főnök. Az egyik fickó rálőtt a kutyára.

– És?

– Az őrsön elsősegélyben részesítettük. Kántor eltörte a jobb karját.

– Hozd be.

Csupati kiszólt az ajtón. Kántor morrantása hallatszott. Elsőnek a nyurga fiatalember kapta vigyázzba magát.

– Segítsen neki – mutatott Csupati a fájdalomtól eltorzult arcú alacsonyabb fogolyra, aki mellől Kántor még a gazda hívására sem volt hajlandó akár egy centit is eltávolodni.

– Hagyd, Tyutyu, a csibész megvan.

Kántor fogvicsorítva morgott. A középtermetű suhanc rémülten pislogott a kutyára.

– Lódulj – türelmetlenkedett Csupati, miközben a húsz év körüli fiatalembert méregette.

– Hol láttalak téged? – kérdezte.

– Nem . . . Sehol, tiszt úr – válaszolta az ijedten.

– Na, ne lódíts! – tuszkolta őket Sátori szobája felé. – Főnök, itt vannak a jómadarak! – és sokatmondóan hunyorított.

Sátorit töprengéséből zavarta fel Csupati. Íróasztalán akták, jegyzetek hevertek egy be nem fejezett pasziánsz lapjaiként. A régi játék – a papgyilkosság – foglalkoztatta ezen a délutánon is. Két esztendő minden feljegyzését az egyetlen tárgyi bizonyíték, a kalap köré rakta.

Kicsit bosszankodott is, amikor a törzsőrmester a két suhanccal beállított, és először nem értette, miért kacsingat Csupati olyan feltűnően.

Közömbösen lapozott bele az elébe tett személyi igazolványba. – Na, nézzük csak – dörmögte és az alacsonyabb fiú felé fordult. A mondat elakadt. A bozontos fejű, lompos, bekötött karú fiatalember az asztalra meredt. A főhadnagy összehúzott szemmel követte a tekintetét . . . Meglepetten fedezte fel, hogy a kalapot újabb szempár figyeli: Kántor ágaskodik az íróasztal szélén.

– Vissza! – szólt Csupati a kutyára.

– Hagyd csak – mondta a főhadnagy, és újra a személyi igazolványba kukkantott. – Szóval magát Kerényi Péternek hívják?

– Igenis – rezzent össze némi késéssel a fiú.

– Ismerős talán ez a kalap?

– Nem, nem . . .

Sátorinak olyan érzése támadt, mintha valahol már találkozott volna ezzel a csavargóval. A sunyi, zavaros szem . . . Majdnem felkiáltott. Olyan durva volt a hamisítás, hogy maga sem értette, miért nem fedezte fel eddig. A fényképet kitépték, és másikat ragasztottak helyébe.

– Ez a maga igazolványa?

– Igen . . .

– És a fénykép?

– Az enyém . . . – hebegte a suhanc. Torka kiszikkadt. Szeme folyton visszatért a kalapra.

– Hagyjuk ezt abba – mondta Sátori, és ebben a pillanatban nyugtalanító sejtés tört rá. Szeretett volna örömében hangosat kiáltani. Merész játékba kezdett. Felkapta a kalapot, és a suhanc ölébe ejtette. Kántor a kalap után kapott.

– Ne! – kiáltott fel rémülten Kántor mozdulatára a fiú.

– Koncz! – csattant Sátori szava.

Kántor fenyegető morgással a fiú elé ült, és centiről centire közelített áldozata felé.

– Ne! Tiszt úr, ne engedje . . . inkább mindent elmondok.

– Jó – bólintott Sátori, és alig leplezett sóhaj szakadt ki belőle. – A másik pasast küldesd fogdába – mondta Csupatinak.

– Nos? – és szúrósan nézett Konczra.

– Felügyelő úr, egy hete szabadultam, és Masszívval le akartunk lépni.

– Úhüm . . . De próbálja csak fel ezt a kalapot . . .

– Mit akar folyton ezzel a . . .

– Én? . . . ő – és Kántorra mutatott. Ismeri? Nem?

– Kérem . . .

– Na, fiam, hagyjuk a bújócskát. Ki vele. December 20-án mikor érkezett Sz.-be?

– Maga már ezt is tudja?

– Tehát?

– Fél tizenkettőkor.

– Miután nem sikerült elemelni a pipás haverjától a hat darab százast, hogyan jutott eszébe a pap?

– Két héttel előbb is odahaza jártam. Srác koromban ministrálni szoktam. Elmentem anyámmal a misére. A pap kiprédikálta, hogy már ötvenezer forint adomány van a templom tatarozására. Odahaza a faterom azt mondta: duma az egész, ő egy vasat sem ad, mert a pap a nőkre és nem a templomra költi.

Sátori látszólag szórakozottan dobolt ceruzájával az asztalon. Koncz elakadt.

– Folytassa csak . . .

– A kutya – nyögte.

– Ha nem hazudsz, nem bánt.

– Igenis . . . szóval szabadságra mentem naza, de elkísértem Masszívot Pestre, és a vállalattól kapott ezerhatszáz forintot néhány nap alatt elpucoltam. Akkor be akartunk lépni zárás után egy budai KÖZÉRT-boltba . . . De megzavartak. Sikerült meglógnunk, és a maradék dohányon jegyet váltottam Cellig. Masszív hazalépett Gödöllőre. Nekem is haza kellett mennem. Tudtam, a fater agyonver, ha nem viszem a stekszet. A derékszíj csatjával szokta verni a fejemet . . . Féltem tőle. Ezért emeltem el a vonaton is a haver dohányát . . . Amikor vissza kellett adni, kész volt a csőd. Alig volt akkor nyolcvan forintom. Piáltam is egy kicsit, és eszembe jutott a pap, meg az ötvenezer. Simán ment. Felzörgettem, és megismert. Mondtam, utolsó kenet kell a nagybátyámnak, mert haldoklik. A nagybátyám időnként összeesett. Erről a pap is tudott . . . Nem is kérdezett többet. Jött. A kertek alatt, az iskolánál szólalt meg először: „Nem hagytuk még el?" Ekkor megkerültem és szúrtam . . .

– Nem érzett semmit?

– Csudára izgultam, hogy életben marad, és mindent elpofáz. Akkor nekem fuccs.

– Lahm Péternek hívják a nagybátyját, ott az iskola mellett?

– Igen.

– Be akart menni hozzá?

– Igen, de meggondoltam. A kulcsokkal visszarohantam a paplakhoz, de pechemre, a templom kulcsai voltak. A plébánia kulcsait kerestem az ablakban, még a kezem is felsértettem. Aztán jöttek az utcán. A Tosó gajdászott hazafelé, megijedtem. Kirohantam az állomásra. A kulcsokat eldobtam a réten. A pap tárcájában volt egy százas. Éppen indult egy vonat a városba. Eszembe jutott, hogy reggel az éjszakai műszakosokkal jöhetek majd vissza, és ők, bármi lesz is, tanúsítják, hogy nem voltam odahaza éjjel . . . A tár-

cában benne volt a pap személyi igazolványa. Ezt kidobtam a vonatablakon.

– Elég – szólt közbe Sátori –, majd később folytatjuk.

– Vezessék a betegszobába, utána a fogdába – utasította az irodába lépő rendőrt. – Aztán meg vigyázzanak rá nagyon.

Koncz távozása után Csupati elégedetten dörzsölte kezét. – Ezt a mázlit, főnök . . .

– Mázli? – és Sátori elmosolyodott. – Lehet, de két év óta érzem, hogy ez a találkozás bekövetkezik . . . .– Sátori a szoba közepéig sétált, és megállt Kántor előtt. – Neki köszönhetjük, pajtás – mutatott a kutyára.

Csupati büszkén beletúrt Kántor üstökébe: – Hallod? Professzor úr! Ezúttal mindannyiunknál nagyobb kriminalistának bizonyultál . . . Erre iszunk egyet!

ISBN 963 326 727 9

FELELŐS KIADÓ A ZRINYI KATONAI KIADÓ IGAZGATÓJA
FELELŐS SZERKESZTŐ: VÁRKONYI ENDRÉNÉ
MŰSZAKI VEZETŐ: DARVAS ISTVÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: DVORÁK EDE
A FEDÉLTERV VERSECI MIKLÓS MUNKÁJA
KÉSZÜLT AZ MSZ 5602-67 SZABVÁNY SZERINT
PÉLDÁNYSZÁM: 45 000. TERJEDELEM: 21,39 A/5 ÍV
106(1015) Zi 509-h-7778
KÉSZÜLT A ZRÍNYI NYOMDÁBAN,
ROTÁCIÓS OFSZETELJÁRÁSSAL (76.1370/1)
FELELŐS VEZETŐ: BOLGÁR IMRE VEZÉRIGAZGATÓ